

Bundel - Raadsvergadering van 9 november 2023

Agenda bijlagen

20231109b Raadsmemo Begroting 2024

Totaaloverzicht moties en amendementen begroting 9 november 2023

- 1 15.30 uur: Opening vergadering
De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Belangstellenden zijn van harte welkom de vergadering bij te wonen
- 2 HAMERSTUK Ingekomen stukken
*Het betreft hier alleen ingekomen stukken die betrekking hebben op de begroting 2024 - 2027
Concrete vragen over de stukken dienen voorafgaand aan de raadsvergadering via e-mail te worden ingediend bij de griffier.
Besloten wordt over de wijze van afdoening van de stukken als hamerstuk, op voorstel agendacommissie.*
- 3 Vaststellen agenda
*Aan de agenda kunnen nog onderwerpen worden toegevoegd of van de agenda worden afgevoerd.
De raad beslist op voorstel van de voorzitter bij aanvang van de vergadering, of en op welk moment in de vergadering, een motie "vreemd aan de orde van de dag" wordt behandeld.*
- 4 Algemene Beschouwingen fracties
Fracties geven hun visie op de begroting. Fracties dienen moties en amendementen in, zodra deze zijn uitgesproken en ontvangen worden deze geplaatst
 - 1 Stadsbelang - Algemene Beschouwingen
 - 2 Democraten Gorinchem - Algemene Beschouwingen
 - 3 PvdA - Algemene Beschouwingen
 - 4 VVD - Algemene Beschouwingen
 - 5 CU SGP - Algemene Beschouwingen
 - 6 Gorcum Actief - Algemene Beschouwingen
 - 7 D66 - Algemene Beschouwingen
 - 8 CDA - Algemene Beschouwingen
 9. SP Algemene Beschouwingen
- 5.a Vaststellen moties en amendementen begroting 2024
Zodra deze zijn uitgesproken en ontvangen worden deze geplaatst
 - A01 Amendement SB e.a. Geen starttarief voor bewoners
 - A02 Amendement DG Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2024
 - A03 Amendement D66 Niet wachten met sparen voor onderwijs (INGETROKKEN)
 - A04 Amendement D66 Niet wachten met sparen voor onderwijs v2
 - M01 Motie VVD e.a. Verenig ook de buitenstad
 - M02 Motie CU SGP Renovatie Uilenhof (INGETROKKEN)
 - M03 Motie D66 Voorkom dat spoedzoekers op straat belanden
 - M04 Motie CDA Groen voor groentjes (INGETROKKEN)
 - M05 Motie CDA Groen voor groentjes v2
 - M06 Motie CU SGP Renovatie Uilenhof v2
- 5.b BESPREEKSTUK Raadsvoorstel Begroting 2024 - 2027
Een gemeente dient haar begroting vóór 15 november bij de provincie aan te leveren. De I&O-sessie van de begroting 2024 vindt op donderdag 26 oktober 2023 plaats en de inhoudelijke behandeling en besluitvorming is op donderdag 9 november.
 - 2023-882922 Rvs Begroting 2024
 - Begroting 2024
 - BIEO 2024
 - Stresstest 2024
 - Beantwoording openstaande technische vragen Begroting 2024

De begroting 2024 wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. In de begroting worden tevens voorstellen gedaan over de tarieven van diverse belastingen en rechten voor volgend jaar (2024). Deze tarieven dienen formeel in de desbetreffende belastingverordeningen te worden opgenomen en door de raad te worden vastgesteld.

Na vaststelling van de belastingverordeningen tijdens deze begrotingsraad door de raad worden met ingang van 1 januari 2024 de belastingen, waarmee in de begroting is gerekend, geheven en toegepast.

2023-882922 Begroting 2024- Verordening afvalstoffenheffing 2024

2023-882922 Begroting 2024- Verordening leges 2024

2023-882922 Begroting 2024- Verordening Lijkbezorgingsrechten 2024

2023-882922 Begroting 2024- Verordening marktgelden 2024

2023-882922 Begroting 2024- Verordening RZB 2024

2023-882922 Begroting 2024- Verordening OZB 2024

2023-882922 Begroting 2024- Verordening precariobelasting 2024

2023-882922 Begroting 2024- Verordening rioobelasting 2024

2023-882922 Begroting 2024- Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2024

2023-882922 Begroting 2024- Parkeerverordening 2021 2e wijziging

5.d **BESPREEKSTUK Raadsvoorstel Investerings**

Op 6 juli is de motie 363 “Besturen is keuzes maken met open vizier” aangenomen. Voor de uitvoering van deze motie is op 24 oktober j.l. in een I&O met de raad gesproken over de investeringen, het investeringsplafond en de relatie met het nieuwe zwembad.

Op 6 november is de bijlage beantwoording aanvullende vragen CDA investeringen geplaatst.

2023-885335 Rvs Investerings in balans en uitvoering geven aan motie 363 besturen is keuzes maken met een open vizier

1. Notitie toelichting voorstellen investeringen

Beantwoording aanvullende vragen CDA investeringen

A01 Amendement DG Minder schrappen meer schrappen (INGETROKKEN)

A02 Amendement PvdA Investerings (INGETROKKEN)

A03 Amendement GA e.a. Nieuwe Hoven

A04 Amendement CDA e.a. Banneweg ipv Nieuwe Hoven

A05 Amendement CDA Nieuwe doelen voor de nieuwe doelen

A06 Amendement PvdA investeringen v2

M01 Motie DG Minder schrappen meer schrappen (INGETROKKEN)

M02 Motie DG Minder schrappen meer schrappen v2

5.e **BESPREEKSTUK Raadsvoorstel Financiële deel zwembad**

Eind oktober 2022 heeft u als gemeenteraad opdracht gegeven om een toekomstvisie te ontwikkelen voor het zwembad Caribabad. In samenwerking met Straman Adviesbureau en het Adviesbureau Drijver & Partner bent u afgelopen periode meegenomen in de verschillende tussenrapportages omtrent de toekomstvisie. I&O 23 maart 2023.

2023-885751 Rvs Toekomstvisie Caribabad

1. Bijlage Eindrapportage toekomstvisie Caribabad

2. Bijlageboek rapportage Caribabad

3. Bijlage Inventarisatie bomen

4. Bijlage Burgerpanel peiling Caribabad

A01 Amendement PvdA Fin Caribabad (INGETROKKEN)

A02 Amendement PvdA Fin Caribabad v2

5.f **BESPREEKSTUK Raadsvoorstel Septembercirculaire gemeentefonds 2023**

De circulaire bevat informatie over de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2027 en een actualisatie van het LPO accres op basis van de Miljoenennota 2024.

2023-882554 Rvs Septembercirculaire gemeentefonds 2023

Septembercirculaire gemeentefonds 2023

6 **VAST AGENDAPUNT begrotingswijzigingen**

6.a **HAMERSTUK Raadsvoorstel Overzicht begrotingswijzigingen 9 november 2023**

Op 8 november het raadsvoorstel ontvangen en geplaatst op Ibabs.

2023-887185 Rvs Maandwijziging raad 9 november 2023

Bijlage 1 maandwijziging raad 9 november 2023

6.b HAMERSTUK Raadsvoorstel 1e begrotingswijziging 2024

Op 8 november het raadsvoorstel ontvangen en geplaatst op Ibabs.

2023-887174 Rvs 1e begrotingswijziging 2024

Bijlage 1 1e begrotingswijziging 2024

7 Moties vreemd aan de orde van de dag

Motie

Een motie is een uitspraak van de raad over een onderwerp dat op de agenda staat. Vaak roepen moties het college van burgemeester en wethouders op om iets te doen. Een motie kan ook afkeuring over iets uitspreken: dat doet de raad met een motie van treurnis, afkeuring of wantrouwen. Een aangenomen motie is niet bindend: het college kan de motie naast zich neerleggen, maar moet dat dan wel uitleggen.

Als de motie gaat over een onderwerp dat niet op de agenda van de raad staat, dan heet het een motie vreemd aan de orde van de dag. Meestal gaat het dan om een actueel onderwerp. De vergadering moet bij de agendering instemmen met agendering van een dergelijke motie.

Motie Vreemd SB ea Meer tijd voor feestdagen

Motie Vreemd SB D66 VVD PvdA - Raadsdiner voor inwoners

8 Afsluiting

Na de vergadering worden het audioverslag en de notulen op de site geplaatst

Raadsmemo Begroting 2024¹

Aan : Gemeenteraad
Van : Griffie
Betreft : Behandeling begroting 2024-2027
Datum : 24 oktober 2023

Beste fractievoorzitters, raadsleden en fractieassistenten,

Op donderdag 9 november staat de raadsvergadering in het teken van de begroting. Hieronder leest u hoe het proces rondom technische vragen en de bespreking verloopt. Uw hulp daarbij stellen we op prijs!

Het spoorboekje voor 9 november 2023, de I&O en de technische vragen

Een drietal opmerkingen vooraf:

- Uiterlijk vrijdag 13 oktober wordt de begroting 2024 aangeboden aan de gemeenteraad.
- Op donderdag 26 oktober (aanvang 20.30 uur) voorafgaande aan de I&O zal wethouder Molengraaf een korte inleiding geven, waarna de heren Roovers en Matla - team Financiën - een presentatie op hoofdlijnen houden. Na de presentatie worden de gemeenteraadsleden tot 22.20 uur in de gelegenheid gesteld om technische vragen te stellen.
- Gemeld dient te worden dat voorafgaande aan de I&O begroting 2024 een I&O RES-Verkenning Wind plaatsvindt. Een gezamenlijke sessie beeldvorming met de gemeenteraad van Molenlanden van 19.00 tot 19.50 uur op een locatie in Molenlanden. De gezamenlijke oordeelsvorming vindt in Gorinchem plaats op donderdag 23 november 2023.

Begrotingsbehandeling op 9 november 2023 van 15.30 tot 23.00 uur

We hanteren een strakke tijdsplanning. De spreektijden voor de fracties liggen vast en uitlopen op de planning is niet mogelijk! Mogelijk gaan bepaalde stappen wel sneller.

Alle faciliteiten, zoals u gewend bent, zijn aanwezig.

¹ Vastgesteld als voorstel aan de raadsvergadering in het agendaoverleg van 24 augustus 2023
Aangepast naar aanleiding van gemaakte afspraken gemaakt op 24 oktober 2023 (sessie Investerings)

15.30-15.45 h	Aanvang vergadering	Opening, mededelingen, ingekomen stukken, bepalen agenda
15.45-17.30 h	Algemene beschouwingen van de fracties	<p>Fracties geven hun visie op de vier voorstellen zoals toegelicht in de sessie Investerings op dinsdag 24 oktober jl.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De begroting zelf 2. Voorstel voor het wijzigen van voorgenomen investeringen (een eerste voorstel om de begroting te wijzigen) 3. Voorstel voor het financiële deel van het zwembad (met dus ook weer een voorstel om daarmee de begroting te wijzigen) 4. Septembercirculaire gemeentefonds 2023 <p>Fracties dienen moties en amendementen in.</p> <p>Spreektijd: max. 8 minuten per fractie, exclusief interrupties. Max. 1 uur en 45 minuten</p> <p><i>Voorgesteld wordt om twee interrupties per fractie in de eerste termijn toe te staan</i></p>
17.30-18.30 h	Maaltijd	Maaltijd voor aanwezigen. De organisatie gebruikt deze tijd om de antwoorden op de vragen voor te bereiden.
18.30-20.00 h	Beantwoording vragen door college	<p>College beantwoordt de vragen van de fracties.</p> <p>Spreektijd: max. 1 uur en 30 minuten voor het gehele college!</p>
20.00-20.30 h	Schorsing	Fracties bereiden zich voor op de tweede termijn.
20.30-21.15 h	Tweede termijn fracties	<p>Fracties reageren op de beantwoording van het college.</p> <p>Spreektijd: max. 5 minuten per fractie. Max. 3 kwartier.</p> <p><i>Interrupties in de tweede termijn worden toegestaan</i></p>
21.15-21.45 h	Schorsing	Een schorsing van een half uur zodat het college zich kan voorbereiden op de tweede termijn.
21.45-22.30 h	Tweede termijn college	<p>Het college reageert op de tweede termijn van de fracties.</p> <p>Spreektijd: max. 3 kwartier voor het gehele college.</p>
22.30 h	Afronding en besluitvorming	<p>De gemeenteraad besluit over de stukken met betrekking tot de begroting, in volgorde:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rvs² Begroting 2024 2. Rvs Belastingverordeningen 2024 3. Rvs Investerings 4. Rvs Financiële deel zwembad 5. Rvs Septembercirculaire gemeentefonds 2023

² Rvs: Raadsvoorstel

Vaste spreekvolgorde

Gewoontegetrouw hanteren we een vaste spreekvolgorde. Dat betekent dat de grootste fractie, die met de meeste stemmen bij de verkiezingen, begint. De fractie met de minste stemmen komt het laatst aan bod.

Vaste spreektijden

Misschien maakt u binnen de fractie afspraken over wie welk onderdeel in de **tweede** termijn voor zijn rekening neemt. Het is mogelijk om verschillende sprekers bij verschillende onderwerpen te hebben. Houd er wel rekening mee dat de spreektijden per fractie zijn en dus niet per spreker.

Een zorgvuldige voorbereiding

U maakt het ons (en uzelf) een stuk gemakkelijker als u ...

1. *... algemene beschouwingen vooraf inlevert bij de griffie*
Dat kan de dagen voorafgaand aan de raadsvergadering van 9 november of op de dag zelf per e-mail. Na uitspraak van de algemene beschouwingen publiceren wij de tekst in iBabs. Daardoor kan de organisatie direct aan de slag met de voorbereiding van de beantwoording van de vragen.
2. *... moties en amendementen vooraf deelt met de griffie*
Wilt u hulp bij het opstellen of opmaken van een motie of amendement? Tot en met dinsdag 7 november lezen we mee en geven advies, als u dat wilt. Tot donderdag 12.00 uur bent u zeker van ondersteuning bij de opmaak. Stuurt u ons vooraf uw motie of amendement? Laat ons dan duidelijk weten of wij uw tekst mogen delen met de andere fracties en/of het college.
3. *... uw (politiek-bestuurlijke) vragen duidelijk verwoordt*
U maakt de beantwoording ervan dan een stuk eenvoudiger.

Een verzoek aan de fractievoorzitters

Wilt u doorgeven wie van uw fractie niet aanwezig is? Geef dat door aan griffie@gorinchem.nl, alstublieft.

Vragen?

Heeft u nog vragen over de procedure of wilt u hulp bij het formuleren van uw beschouwingen, moties of vragen? Schroomt u niet daarvoor contact op te nemen met de griffie.

We wensen u een fijne vergadering.
Griffie

A/M	Indiener	Rvs	Onderwerp aangegeven in de motie zelf	Naam motie digitaal	Mede-indieners	Stemming	Verworpen Aangenomen Ingetrokken
A01	SB	Begroting 2024	Geen starttarief voor bewoners	20231109 Amendement SB e.a. Geen starttarief voor bewoners	PvdA	Unaniem	Aangenomen
A02	DG	Begroting 2024	Hou afvalscheiding betaalbaar!	20231109 Amendement DG Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2024		18 voor, 6 tegen	Verworpen
A03	D66	Begroting 2024	Niet wachten met sparen voor onderwijs	20231109 Amendement D66 niet wachten met sparen voor onderwijs			Ingetrokken
A04	D66	Begroting 2024	Niet wachten met sparen voor onderwijs, versie 2	20231109 Amendement D66 niet wachten met sparen voor onderwijs, versie 2		15 tegen 9 voor	Verworpen
M01	VVD	Begroting 2024	Verenig ook de buitenstad	20231109 Motie VVD Verenig ook de buitenstad	DG	21 voor 3 tegen	Aangenomen
M02	CU/SGP	Begroting 2024	Uilenhof aan Oude Hoven: voorkeursscenario renovatie	20231109 Motie CU SGP Renovatie Uilenhof			Ingetrokken
M03	D66	Begroting 2024	Voorkom dat spoedzoekers op straat belanden	20231109 Motie D66 Voorkom dat spoedzoekers op straat belanden		13 tegen 11 voor	Verworpen
M04	CDA	Begroting 2024	Groen voor groentjes	20231109 Motie CDA Groen voor groentjes			Ingetrokken
M05	CDA	Begroting 2024	Groen voor groentjes, versie 2	20231109 Motie CDA Groen voor groentjes, versie 2		24 voor	Aangenomen
M06	CU/SGP	Begroting 2024	Uilenhof aan Oude Hoven: voorkeursscenario renovatie, versie 2	20231109 Motie CU SGP Renovatie Uilenhof, versie 2		22 voor 2 tegen	Aangenomen
A01	DG	Investerings in balans	Minder schrappen meer schaven	20231109 Amendement DG Minder schrappen met schrappen			Ingetrokken
A05	CDA	Investerings in balans	Nieuwe doelen voor de nieuwe doelen	20231109 Amendement CDA Nieuwe doelen voor de nieuwe doelen		22 tegen 2 voor	Verworpen
A02	PvdA	Investerings in balans	Wacht tot het rode licht gedoofd is: er kan nog een trein komen	20231109 Amendement PvdA Investerings			Ingetrokken
A06	PvdA	Investerings in balans	Wacht tot het rode licht gedoofd is: er kan nog een trein komen, versie 2	20231109 Amendement PvdA Investerings, versie 2		17 tegen 7 voor	Verworpen
A04	CDA	Investerings in balans	Banneweg i.p.v. Nieuw Hoven	20231109 Amendement CDA e.a. Banneweg i.p.v. Nieuwe Hoven	DG	16 tegen 8 voor	Verworpen
A03	GA	Investerings in balans	Investering De Nieuwe Hoven	20231109 Amendement GA e.a. Nieuwe Hoven	SB, SP	19 voor 5 tegen	Aangenomen
M01	DG	Investerings in balans	Minder schrappen meer schaven	20231109 Motie DG Minder schrappen met schrappen			Ingetrokken
M02	DG	Investerings in balans	Minder schrappen meer schaven, versie 2	20231109 Motie DG Minder schrappen met schrappen, versie 2		23 voor 1 tegen	Aangenomen
A01	PvdA	Toekomstvisie Caribabad	Geld lenen kost geld	20231109 Amendement PvdA Fin Caribabad			Ingetrokken
A02	PvdA	Toekomstvisie Caribabad	Geld lenen kost geld, versie 2	20231109 Amendement PvdA Fin Caribabad, versie 2		15 tegen 9 voor	Verworpen

Voorzitter.

Vandaag gaan we het hebben over de begroting 2024, dit in combinatie met de financiële dekking voor een nieuw zwembad en direct een eerste begrotingswijziging om dit allemaal passend te maken.

Het is een hele mond vol,
Maar alles bij elkaar ons inziens wel de juiste manier om tot een geheel te komen.

We willen immers allemaal dat de plannen die we beloven passend zijn.
Passend binnen de kaders en afspraken die hier binnen de raad gemaakt zijn...

Als Stadsbelang hadden we wel een beetje buikpijn in aanloop naar de begroting
Hoe zouden we immers al de uitgesproken ambities waar kunnen maken
Zeker nu er ook nog een verassing op ons pad kwam
Een verassing in de vorm van een zwembad.

Het huidige Caribabad zou binnen afzienbare tijd niet meer volstaan.
Even slikken...

Maar gelukkig waren we er als raad snel uit,
Gorinchem heeft een zwembad nodig.
En dat stelde ons als Stadsbelang gerust,
Want wij zouden ons geen Gorinchem kunnen voorstellen zonder een zwembad

Het vinden van de juiste financiële dekking was een wat lastiger onderwerp...

Initieel lag er een voorstel om het investeringsplafond te doorbreken
Iets waar we als Stadsbelang niet direct van in paniek raken
Maar zeker wel een signaal waardoor je scherper naar de begroting gaat kijken.
Het zwembad is immers niet de enige ambitie die we hebben.

Want ook wij willen graag goede scholen
Een sterke en veilige mobiliteit in en rondom Gorinchem
Om over bruisende cultuur nog maar te zwijgen...

Want wat kijken wij uit naar de opties, mogelijkheden en kansen van een nieuw cultuurhuis.
Een cultuurhuis dat naast het bieden van een groot podium
Ook de bibliotheek zou kunnen huisvesten
Een uitdaging al dan niet een probleem waar we nu nog niet eens over nadenken
In één klap omgebogen naar een kans en meerwaarde.

Zoveel ambities en zoveel kansen
Maar helaas geen stapels geld die tot aan het plafond rijken...

Wij begrijpen dan ook dat er nu na wat motivatie vanuit de raad
Een voorstel is gekomen om investeringen te schrappen...
Persoonlijk vind ik schrappen nogal definitief klinken
Maar blijkbaar bestaat er in de ambtelijke wereld niet zoiets als
"Verder opschuiven dan de begroting laat zien"
Want zo zien wij het eigenlijk wel...

Neem nu het laatste deel van de Banneweg.
Als Stadsbelang stelde we al eerder voor om hier een knip te zetten.
Niet om het nooit uit te gaan voeren.
Nee...

Gewoon om simpelweg eerste het effect te beoordelen van de eerdere stappen.
En als die dan met succes zijn uitgevoerd, laten we dan verder gaan.
Want ja, ook wij hebben de verkeerskundige mensen gehoord.
Maar ook wij snappen dat je de Banneweg van goud kan maken
En het dan nog steeds een drukke weg is
maar dan wel van goud.

Kortom,
Het zal niemand hier verbazen dat wij het voorstel rondom het schrappen hiervan ondersteunen.

Dit geldt eigenlijk ook voor Station Gorinchem Noord.
Een station waar we bijna nog langer over praten dan de Nieuwe Doelen
Maar direct ook een station waarvan niet is bewezen welke noodzakelijke meerwaarde het biedt.
Station Gorinchem ligt immers op slechts 5 minuten fietsen
En een goede openbaar vervoersverbinding kan op meerdere manieren gerealiseerd worden.
Dus het is ons onduidelijk voor wie we dit Station zouden moeten bouwen...

Laat staan dat het helemaal niet voordehand liggend is dat gemeentes stations bouwen.
Investeren in snelle en veilige fietsverbindingen klinkt dan een stuk logischer
Als ook een lobby om in bus-haltes te krijgen bij de toekomstige afrit van de A27
Misschien wel een bus-hub die uiteindelijk de OV verbindingen vergroot

Dus voorzitter.
Wat ons betreft een prima voorstel om de voorgestelde investeringen te schrappen.
Naja...
“Verder opschuiven dan de begroting laat zien”

Gezamenlijk met Gorcum Actief en de SP zouden we het zelfs nog iets willen aanscherpen.
Verleg de focus bij de Nieuwe Hoven naar de fiets en voetgangers
En verschuif het restant van het geld naar de reserve mobiliteit.
Als we dit dan niet nodig hebben voor andere projecten hebben we het eerste miljoen voor de Banneweg misschien al terugverdiend.

Ja, voorzitter.
Wij zijn positief gestemd over de ingeslagen weg van het college.

MAAR,
Als Stadsbelang hebben we ook kennis genomen van een burgerpeiling
Een burgerpeiling die helaas niet super positief was.

Het was nog een voldoende...
Maar wat ons betreft wel een duidelijk signaal.

We moeten wel oog houden voor de inwoners van Gorinchem
Dat zijn immers de mensen waar we dit allemaal voor doen...

En met die reden in het achterhoofd dienen wij vanavond een amendement in.
Een amendement voor het wijzigen van de parkeertarieven voor bewoners.

Ik zal mijn pleidooi van de perspectiefnota niet woord voor woord herhalen.
Maar ik zal het uiteindelijke amendement wel toelichten.

De afgelopen anderhalf jaar konden bewoners bezoek laten parkeren voor 21 cent per uur
Een systeem dat enorm succesvol was, want het werd massaal gebruikt.
Een stijging waardoor het voorstel wordt gedaan om te gaan werken met een starttarief.
De 21 cent was immers wel heel goedkoop.
En werkte misbruik in de hand...

Maar laten we de burgerpeiling niet vergeten,
Met name in de binnenstad is er onvrede over parkeren
En heerst er een gebrek aan vertrouwen in de overheid,
In ons dus...

Het is misschien een beetje een dooddooener,
Maar vorige week leerde we al dat de meeste mensen deugen
En daarom dienen wij samen met de Partij van de Arbeid
Een amendement in om de parkeertarieven voor bewoners anders in te richten.

Wij stellen voor om met een vast uurtarief te werken van 42 cent
En te gaan werken met een maximaal op te waarden bedrag van 20 euro per maand.

Hierdoor blijft het zeer aantrekkelijk om gebruik te maken van de regeling
En ondervangen we direct het mogelijke misbruik zonder de goede er onder te laten lijden.

En voorzitter,
Het is ook nog in goed overleg gegaan met de ambtenaren waardoor we geen gat hoeven te schieten
in de voorliggende begroting.
Een win-win voor iedereen...

Wat misschien niet voor iedereen een win-win situatie gaat zijn
Zijn de nieuwe afvaltarieven...

In ieder geval niet als je je afval niet gaat scheiden,
Dan zal het waarschijnlijk een stuk duurder worden...

Voor de rest van Gorinchem die hier wel actief mee aan de slag gaat
Ligt er misschien wel iets moois in het verschiet.
Geen gouden bergen,
Maar potentieel wel de eerste daling in jaren op het gebied van afvalstoffenheffing.
Je zou het bijna uniek kunnen noemen.

Wel zouden we de wethouder nog willen vragen hoe hij verwacht om te gaan met instanties als de
Speelgoedbank, Weggeefwinkel en misschien zelfs de voedselbank.
Allemaal instanties die zich inzetten voor minder bedeelden,
Maar door donaties meer restafval produceren dan misschien vooraf wordt voorzien.

Maar voorzitter, om positief af te sluiten.
We zijn blij met de gemaakte keuzes en zien uit naar de verdere uitwerking.
Want er staat ons een hoop moois te wachten...

Bedankt voorzitter.

Begroting 2024, Gedeelde ambities en uitdagingen

Het is best een hele prestatie om als één van de kleinste centrumgemeenten in Nederland de bijbehorende voorzieningen te handhaven. Wij waarderen in dat streven de inzet voor het behoud van onze regionale voorzieningen, het ziekenhuis in het bijzonder. We mogen trots zijn op het lef om in financiële zware tijden risico te durven nemen om die mooie stad te blijven. Wij juichen dat in principe toe. De kosten gaan nu eenmaal voor de baten uit als we een aantrekkelijke woon, werk en leerstad willen blijven. Het brengt uitdagingen mee die elke samenstelling van coalitie en college had moeten aangaan. Met een hoge rente, oplopende schulden, tekorten in de jeugdzorg en een niet sluitende meer jaren begroting verdient de stad een brede samenwerking in en buiten deze raad.

Met elkaar Tegen die achtergrond klinkt titel in de inleiding ‘met elkaar’ ons als muziek in de oren. De motie ‘besturen met open vizier’ die in de ppn is aangenomen, biedt daarvoor een prima katalysator. Dat is weer eens wat anders dan een motorblok. Die motie heeft geleid tot een I&O over de investeringen waarbij de input vanuit die avond door het college gebruikt zou worden bij het definitieve raadsvoorstel over de investeringen. Helaas heeft onze inbreng van die avond nog onvoldoende indruk gemaakt. Maar omdat we het nu eenmaal graag ‘Met elkaar’ doen, hebben wij getracht aanpassingen in ons investeringsoverzicht met alle fracties voor te bespreken. Dat wil zeker niet zeggen dat anderen het maar met ons eens moeten worden. Gewoon een open verkenning.

Flipperen Vz, wij hebben het college zien worstelen. Ik probeer het zo vriendelijk mogelijk te brengen, maar in het coalitieakkoord en zelfs nog niet in de perspectiefnota was het gelukt om de raad een compleet overzicht te geven van de verhouding tussen onze investeringen en financiële mogelijkheden. Er is dan natuurlijk ook geen ruimte voor enige hoogmoed bij het college als het gaat om financieel inzicht. Zeker nu we weten dat onze financiële beperkingen pas helder werden bij het dekkingsvoorstel voor het nieuwe zwembad. Als in een flipperkast ging de beoogde dekking voor het zwembad alle kanten op. Zo zou het eerst nog passen in de beschikbare ruimte, stapten we daarna over op een voorstel met 9 mln overschrijding van het investeringsplafond en stond de wethouder dezelfde avond nog applaudisseren voor een heel ander voorstel van het CDA.

Nu vind ik best dat wethouder Molengraaf ons verrast met wat talenten, maar ik zie haar niet direct achter een flipperkast staan. Toch had het er veel van weg met een high score van 9 mln. We zouden gaan kijken naar andere investeringen met als escape toch enige ruimte voor overschrijding. Een prima idee van het CDA met brede steun. Maar over flipperen gesproken: we zagen Gorcum Actief flink op tilt slaan. Die partij hecht aan het investeringsplafond en dat is hun goed recht maar voor ons geen heiligdom. Bij op tilt slaan, hoort wat geschud in de coalitie. Maar het maakte indruk, wat het college komt met een voorzet: 11 mln aan investeringen kan worden geschrapt.

De coalitie kan weer verder maar doen we ook het beste voor de stad? En kiezen we op basis van visie over onze stad? Ik geef u onze voorkeuren prijs.

Onze keuzes We zijn het eens met de keuzes tav Kweeklust en het zuurvat. Vz, wij zien station Noord als een belangrijk onderdeel van ons toekomstbeeld van Gorinchem. Aantrekkelijk voor bedrijven, scholieren en openbaar vervoer. Wij vrezen op basis van raadpleging van deskundigen dat

het geld dat we lijken te besparen, de waarde van onze gronden in Noord gaat verminderen. Zijn we dan niet een dief van eigen portemonnee en laten we onze ambities daarvoor los. Wij missen visie in de onderbouwing van dit deel van het collegevoorstel. Dan de Banneweg. Voorzitter laten we nu doorpakken en niet het laatste cruciale deel van de investeringen achterwege laten. Alsof je een grote villa laat bouwen, maar op het laatste het dak maar achterwege laat. Samen met het CDA dienen we een amendement in. We wijzen op het vele voorwerk, de onderzoeken, participatie en dus vooral het voorkomen van een halve oplossing. Waar halen wij de munten dan wel vandaan v.z? Wij zien de verbetering van de fietsveiligheid van de Nieuwe Hoven als een nog niet onderbouwde nieuwe wens. Met dat geldt pakken we liever de Banneweg wel goed aan. Maar dan zijn we er nog niet. Weet dat wij een eenmalige overschrijding van het investeringsplafond acceptabel vinden, maar we zien een kans om dat geheel of gedeeltelijk te voorkomen. Geïnspireerd door de verlaging van de investering voor de Kweeklust, roepen wij op tot een creatieve taakstelling van 5% op alle investeringen. Laten we minder schrappen en meer schrappen. Op 120 mln aan investeringen kan dat 6 mln opleveren. Amendement en motie.

Jeugdzorg V.z, dan nog een angstkreet over de jeugdzorg. Jongeren krijgen nu bericht dat er voorlopig geen ruimte is voor een eerste afspraak. Ook zonder perspectief op wanneer dan wel. Je staat op een wachtlijst voor een wachtlijst als ware het een poging om Taylor Swift te zien optreden. Als we dan bedenken dat we flink moeten bezuinigen, vragen wij het college om een noodplan van aanpak.

Invoering diftar systeem

De invoer van Diftar roept de vraag op 'waar waar doe je nou goed aan?' We willen een gedragsverandering stimuleren en dat vraagt om draagvlak, betaalbaarheid en communicatie. We zien dat inwoners moeite hebben met het scheiden van afval. De uitleg moet echt nog beter. We zijn benieuwd welk effect het invoeren van het pasjes-systeem nu al heeft? Wellicht is het idee van Vijfheerenlanden om nog één jaar te wachten met het diftar-systeem nog geen gek idee. Zien we Diftar als een maaltijd, dan gaat die er nu nog niet in als zoete koek.

We dienen als Democraten Gorinchem een amendement in om voor de minima de kwijtschelding te verhogen. Het college stelt voor om voor het variabele gedeelte €40,00 kwijt te schelden. Dit is voor inwoners die vallen onder de laagbouw (vaak gezinnen) maar 26 keer per jaar. Dat betekent dat alles daarna voor eigen rekening is. Dit is bij deze groep niet wenselijk. We stellen daarom voor het tarief voor de kwijtschelding te verhogen tot €78,00 zodat de minima meer ruimte financiële ruimte krijgt.

Onderwijshuisvesting

Op 20 april 2023 namen we een IHP aan waarin diverse plannen voor nieuw- en verbouw van scholen in een planning zijn gezet. Dit gaat om gebouwen waar kinderen onderwijs ontvangen en waar onze toekomst dagelijks verblijft. Met name de dringende situaties zijn opgenomen in een plan voor de komende 5 jaar. We zien een aantal locaties terugkomen in deze begroting, maar tot onze schrik een aantal ook niet. Geldt voor deze locaties dat er geen geld en dus ook geen actie te verwachten valt? Het gaat hier concreet over; Samen Onderweg Goudoeverstraat, de Anne Frankschool en de Uilenhof. Heeft deze begroting ook invloed voor de plannen die in het IHP voor de volgende periode staan? Zijn onze onderwijspartners hier zorgvuldig van op de hoogte gesteld?

Participatie Tenslotte zien we nog weinig vernieuwende energie als het gaat om participatie. Kan het college toezeggen de komst van het AZC aan te grijpen voor intensief samenspel met de inwoners en het betrekken op een manier waarop ook wij als raad intensief betrokken worden?

Algemene Beschouwingen bij Begroting 2024 (incl. Investerings, Toekomstvisie Caribabad)

Voorzitter,

Het moet mij van het hart dat de PvdA het betreurt dat de discussie over de Begroting 2024 waarschijnlijk beperkt blijft tot een discussie over het al of niet schrappen van voorgenomen investeringen en de financiering van het Caribabad.

Maar dat is nu eenmaal de situatie dus daar zullen we ons zo goed mogelijk aan houden.

In de inleiding van de Begroting 2024 geeft u terecht aan dat het vanaf 2026 onmogelijk is om tot een sluitende begroting te komen. En daarin staat Gorinchem niet alleen.

Niet voor niets heeft onze partijgenoot Henk Nijboer in een van zijn laatste debatten in de Tweede Kamer de aandacht gevestigd op het probleem. Hij schetste het beeld van een “Ravijnjaar” waarin gemeenten en provincies ‘financieel in de touwen hangen, waar voorzieningen als bibliotheken, sport, cultuur en openbaar vervoer onder druk staan.’ Nijboer vroeg het kabinet om ten minste te beginnen met het voorbereiden van voorstellen om het ravijn te dichten. Ondanks dat minister De Jonge de minister de motie ontraadde, haalde die toch een meerderheid.

Nu dus maar afwachten of en zo ja hoe deze motie wordt opgepakt door het demissionaire of door het nieuwe kabinet en of dat een oplossing biedt.

Alvorens onze mening te geven over het al of niet schrappen van investeringen en de dekking van de kosten voor het Caribabad loop ik toch eerst nog even door de Begroting heen.

De Toeristenbelasting is nu zo’n voorbeeld waar wij ons afvragen of we niet veel of te veel werk neerleggen bij onze middenstand: het kost tijd (en dus geld) om het bij te houden en te registreren, geld innen en weer afdragen aan de gemeente en ook hier intern ambtelijke tijd. Weegt dat wel op tegen de baten?

Een onderzoek naar de mogelijkheden om een jongerenraad in te stellen vinden wij prima, maar jongerenorganisaties zoals het Nederlands Jeugd Instituut staan kritisch tegenover het inrichten van een jongerenparlement cq jongerenraad, omdat jongeren op die manier te weinig kunnen meepraten. Zij geven op hun website de voorkeur aan andere vormen van structurele jongeren-inspraak waarbij jongeren uit alle lagen van de bevolking, leeftijd en opleiding vertegenwoordigd zijn. Moeten wij nu juist als politiek niet veel meer naar buiten treden in plaats van de verwachting dat we iedereen naar binnen kunnen halen?

Wij blijven overigens zorgen houden over de Jeugdzorg, ondanks de positieve geluiden vanuit uw college dat met de aanpak “Jeugdhulp naar Voren” goede zorg zo snel mogelijk en zo dichtbij mogelijk beschikbaar is en dat daarmee de beoogde besparingen worden behaald.

Bij afgelopen PPN waren we al bang voor eventuele tekorten in het sociale domein en we wilden daarom niet zomaar een bedrag van 4.1 miljoen afkomen naar de algemene reserve. Wij blijven dan ook zeer kritisch op het “plunderen” van de reserve Sociaal Domein!

Positief zijn wij over voornemens als Vervoer op afroep, zoals de Wijkhopper en een pilot met kleine elektrische vrachtwagens voor bevoorraden van winkels in de binnenstad. Deze sluiten naadloos aan bij suggesties die wij in eerdere beschouwingen hebben gedaan.

Verder zijn we blij met het feit dat nu eindelijk na jaren studeren en rapporteren prioriteit wordt gegeven aan de uitvoering van de top 10 (mag ook 11 of 12) van fietsknelpunten en van de grootste knelpunten voor voetgangers en fietsers in de binnenstad. Daarnaast wachten we het uitvoeringsprogramma 2024-2027 van de Mobiliteitsvisie af.

In het hoofdstuk Sport, cultuur en recreatie zetten wij vraagtekens bij een kerkenvisie: in het kader van scheiding van kerk en staat is dit geen gemeentelijke taak of ziet u dat anders? Wat ons betreft bezien we dit uitsluitend vanuit het oogpunt van monumentaal erfgoed!

Dat het cultuurbeleid wordt geactualiseerd en dat daarin meer aandacht komt voor de kunst in de openbare ruimte stemt ons positief. Daarbij past ook een structureel hoger budget. En uiteindelijk zijn we zeer benieuwd naar de verdere uitwerking van de multifunctionele voorziening met een groot podium en middelgrote zaal in de binnenstad: De Nieuwe Doelen.

Bij het invoeren van een minimapas roepen wij op zo snel mogelijk de naam “Gorcumpas” te hanteren: deze pas biedt straks voor iedere inwoner interessante mogelijkheden om deel te nemen aan culturele en andere (sport- en welzijn)-activiteiten en moet niet “stigmatiseren”.

Rondom duurzaamheid valt nog veel te bereiken: energiebesparing en isolatie van woningen vraagt om wijkgerichte individuele benadering van inwoners (wordt dat inmiddels weer opgepakt in aanloop naar de winter?) maar wij vragen ook aandacht voor energiearmoede!

Aandacht voor bestaanszekerheid, een thema dat door diverse (alle?) partijen is overgenomen. Inwoners met een laag inkomen (tot 130% bijstandsnorm?) moeten opnieuw een aanvraag indienen voor de energietoeslag. Dat zien wij als onnodig drempelverhogend daarom dringen wij erop aan om de mensen die bekend zijn van vorige aanvragen actief te benaderen. Voor mensen die niet eerder een aanvraag hebben ingediend zien wij graag een meer opvallende oproep via de gemeentepagina en -website en brede communicatie via de social media. Graag uw reactie!

In aansluiting op de Regionale Energiestrategie, waarin warmtenet en windenergie de grote “winners” zijn, dienen wij een motie in om ook ruimte te bieden voor zon op land: er is al geruime tijd een initiatief dat wordt gehinderd door het ontbreken van een toetsingskader.

Dan komen we uiteindelijk bij het hoofdstuk “Investeringsmiddelen” waar uw college aangeeft vast te houden aan het afgesproken investeringsplafond en terecht: want dat was een raadsbesluit waar u zich aan moet houden. Maar de raad kan dat ook wijzigen!

Uw voorstel om een aantal investeringen te schrappen om daarmee investeringsruimte te creëren voor het Caribabad leverde al een hoop discussie op, maar de raad werkte mee. De fracties brachten in een sessie op 24 oktober suggesties in; suggesties die elkaar konden versterken of die tot alternatieve opties leidden. In uw raadsvoorstel komen die niet terug.

U geeft aan dat voor Gorinchem Noord andere mobiliteitsopties kunnen worden onderzocht dan een treinstation en schrapt daarom direct het hele investeringsbudget. Daarmee sluit u alle opties uit om Station Gorinchem Noord via cofinanciering of andere bijdragen te kunnen realiseren.

Een opvallende stap nadat Gorinchem altijd de aanjager was om extra stations te realiseren: zijn al die argumenten voor Station Gorinchem Noord nu van de baan?

Het schrappen van de Herinrichting Banneweg (fase 2 zuid) lijkt op het amendement dat wij bij de behandeling van dit onderwerp hebben ingediend en dat door u werd afgeraden. Wij lieten in elk geval nog de optie open om hierover later nog een besluit te nemen.

Ook schrapt u een aanvullend investeringsbudget van €600.000,- voor inpassing van Kweeklust om deze parkeergarage vervolgens zo zuinig mogelijk te kunnen uitbreiden: een schandvlek in de binnenstad! Daarom dienen wij een amendement in (of eigenlijk twee die met elkaar samenhangen).

Wij stellen voor om een investeringsbudget van €2,4 miljoen beschikbaar te houden als intentie om later (bij de PPN2025-2028) alsnog een besluit te nemen over de door u geschrapte investeringen Station Gorinchem Noord en/of de Herinrichting Banneweg fase 2 zuid (of andere investeringen) en wij stellen voor om de kwalitatieve inpassing van Kweeklust niet te schrappen.

Tegelijk stellen wij voor om het verschil van €3miljoen investeringsbudget voor het Caribabad te vinden via een eenmalige overschrijding van het investeringsplafond en daarmee het schuldenplafond te verhogen. Dat heeft slechts een gering beperkend effect ca €2 ton) op de investeringsruimte voor komende jaren en dat is een kleine prijs voor deze verschuiving.

Voorzitter, hiermee rond ik onze eerste termijn af.

Voorzitter,

Het grote plaatje voor ogen houden – dat is voor de VVD-fractie belangrijk. En daarbij is gezond financieel beleid op lange termijn noodzakelijk. Tegelijkertijd komen er immense opgaven en steeds meer taken op de gemeente af. En meer geld lenen is, zeker gezien de toenemende rentelasten, een slecht plan. En dat betekent in Gorinchem, gezien de beperkte middelen en grote ambities, sneller schakelen en strategische keuzes maken; bijsturen dus voor zowel korte als lange termijn.

Wat de VVD betreft zijn deze keuzes gebaseerd op een aantal belangrijke pijlers voor een stabiele ontwikkeling van onze stad:

Plezierig wonen, werken en leren

Gorinchem is een prachtig plaatje, maar we moeten door ontwikkelen. Zo ook met woningbouw, zoals ook aangegeven in de Nationale Woon- en Bouwagenda. En we moeten hierin goed de balans bewaken. Die balans is nog steeds zo dat we voldoende koopwoningen voor de juiste doelgroepen zullen moeten bouwen. Vooral dat gaat de doorstroom bevorderen.

Nu bekend is dat ook bezitters van tweede huizen te maken gaan krijgen met de nieuwe belastingregels, trekken steeds meer mensen zich terug en zetten de huurwoningen te koop. Gevolg; minder huurwoningen op de markt. En uitgerekend de (private) huursector, voor alle doelgroepen, is broodnodig. Onze fractie maakt zich ernstig zorgen, want fors lokaal ingrijpen in de markt verstoort die balans enorm. Hoe kijkt het college aan tegen de actuele ontwikkeling rond de belastingregels van tweede woningen? [Vraag aan het college](#)

En we moeten door met een sterk vestigingsklimaat voor bedrijven. Zorg dat we voor hen het ideale plaatje blijven door continuïteit en uniformiteit waarborgen op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid, groen, veiligheid en aanpak van ondermijning. Zorg ook dat de bedrijven goed vertegenwoordigd zijn in de diverse overlegorganen.

Tijdens de Perspectiefnota heeft onze fractie aangegeven dat er plannen circuleren om een Ondernemersfonds op te zetten in onze stad. Een structurele financiële positie om de gezamenlijke omgevingsbelangen van ondernemers te financieren en om de organisatiegraad en betrokkenheid te verhogen. Dit in navolging van plaatsen om ons heen, zoals Dordrecht en Sliedrecht. Tijdens de nota is door het college positief gereageerd in het kader van stimuleren en faciliteren.

In de begroting die voor ons ligt staan het fonds echter nog weinig concreet benoemd. In dat kader heeft onze fractie, samen met de fractie van Democraten Gorinchem, een motie opgesteld.

Motie 'Verenig ook de buitenstad'

En om hier te kunnen werken en leren is goede bereikbaarheid cruciaal. Gelukkig gaan we op diverse fronten aan de slag met het verbeteren daarvan. Van wegverbeteringen tot aanpak van fietsknelpunten. Zoals een nieuwe brug over de Linge, plannen voor herontwikkeling op de Schelluinsestraat en de Banneweg die verder aangepakt gaat worden. Over die laatste; zet daarbij ook in op meekoppelkansen als er een ontwikkeling zich voordoet, zoals bijvoorbeeld een extra brug bij de Wolphersedijk. Laten we goed kijken hoe de doorstroom zich daarin dan ontwikkelt.

In het kader van mobiliteit is het ook heel fijn dat we met de raad recent samen een initiatiefvoorstel op fietsveiligheid hebben aangenomen. Een mooie samenwerking in onze raad. We zien straks nog graag de uitwerking van de mogelijkheid rond de fietssnelweg Noord terug in de evaluatie van de Mobiliteitsvisie. Hetzelfde geldt overigens voor de Rondweg die daar al onderdeel van is.

Deze laatste fietsroute kan rechtstreeks gaan leiden naar de scholencampussen. Betere en veilige oost-west verbindingen voor forenzen en scholieren. Dat sluit aan op onze ambities voor werken en leren in onze stad. Ontzettend fijn dat we die regiofunctie Onderwijs met elkaar hebben vastgesteld, zodat we door kunnen met plannen maken en uitvoeren.

Een veilige leefomgeving

De onzekerheden in de samenleving nemen toe, wat zorgt voor veel spanning en problematiek. Onze stad krijgt ook vaak te maken met die landelijke tendens, want Gorinchem is nu eenmaal geen eiland. En het bereik via socials gaat ook zo ontzettend snel tegenwoordig. Tegelijkertijd moeten we zorgen dat de zaken hier niet verder verharderen. Hoe gaan we ervoor zorgen dat onze inwoners veilig zijn en blijven; zowel offline als online. Daarbij wil ik graag wat recente ontwikkelingen uitlichten;

- Her en der grote lachgascilinders gevonden. Eenvoudig bij webshops te bestellen. Hoe gaan we hier als stad mee om? Het is strafbaar en gevaarlijk om zelf te vervoeren. Ik begreep dat het idee is dat Waardlanden ze komt ophalen. Is dat voor onze inwoners voldoende bekend?

Vraag aan het college

- Straatracés, straatintimidatie en vandalisme. Vaak zijn het zaken die aan het zicht onttrekken. Recent zijn er weer veel zorgen geuit door bewoners op deze punten.
- En ook onze digitale veiligheid baart ons zorgen. De opkomst van AI – zorg dat je vooraan staan met maatregelen op dit gebied. Als we nu nog moeten gaan beginnen met spelregels voor onze medewerkers op het intranet te plaatsen, zoals uit de recente schriftelijke beantwoording blijkt, dan zijn we toch eigenlijk al te laat.

Het zijn een aantal aandachtspunten die ons zorgen baren. Laten we zorgen dat we de juiste middelen ter beschikking hebben en onze prioriteiten hierin goed op orde hebben voor de wijken. Er zijn veel irritaties bij onze inwoners en dat varieert per wijk. Het is een soort raad je plaatje. Onze fractie stelt dan ook voor om binnenkort een I&O te organiseren omtrent de taken en prioriteiten van onze handhaving. We zullen hiertoe een verzoek doen bij de agendacommissie.

Juiste voorzieningen

In Gorinchem zijn er goede voorzieningen op het gebied van sport, cultuur, zorg. Zet ook vooral in op de zaken waar we goed in zijn. Dan kom ik bij het Caribabad, want dat is één van de succesvolle voorzieningen die we moeten behouden. In het kader van bewegen, onderwijs en sport.

Een andere belangrijke voorziening is ons Streekziekenhuis. Natuurlijk willen we behoud van de zoveel mogelijk zorg in onze regio. Ook onze fractie pleit daarvoor. Hou daarbij de veranderingen in het zorglandschap wel goed in de gaten, want zorg dichterbij huis wordt steeds belangrijker, zeker met de vergrijzing. Blijf inzetten op preventie en zorg ook dat mensen sneller op de juiste plek terecht kunnen. Dat op de juiste plek terecht kunnen kan ook elders zijn. Ook dat hangt samen met de juiste bereikbaarheid.

Verder liggen er vanavond nog een aantal keuzes voor op het gebied van bereikbaarheid. Station Gorinchem Noord – een project wat al jaren voor ons uit is geschoven is daarbij één van de lange termijn keuzes. Als fractie staan wij voor grote bereikbaarheid voor alle vormen van vervoer. Tegelijkertijd moeten we eerlijk zijn in de planontwikkeling op dit gebied.

Ook de veren is een stevige voorziening in Gorinchem. Het lijkt erop dat er wensen zijn voor meer vaarroutes tijdens de geplande werkzaamheden rond de A27. Natuurlijk kan Riveer hiervoor ingezet, maar je kan delen hiervan wellicht ook aan de markt laten. Welke kansen ziet het college hier?

Vraag aan het college.

Oog op de toekomst

We moeten ons wapenen tegen het veranderende klimaat. In het kader van de klimaatadaptatie worden goede stappen gemaakt. We zien dat ook op het gebied van duurzaamheid een aantal stappen zijn gemaakt; recent hebben we nog gekeken naar het Warmtenet – ook daar liggen nog een aantal strategische keuzes voor waar we graag met elkaar over verder praten.

Zet daarbij zoveel mogelijk in op innovatie en digitalisering. Waar je gebruik kan maken van slimme innovaties. Onze fractie heeft daar recent nog een aantal suggesties voor gedaan, zoals met de waterdrones, oplaadpunten of slimme afvalbakken. Hou deze ontwikkelingen vooral goed in de gaten en zet ze in waar mogelijk. Wij blijven daarin graag meedenken.

Financieel moeten we ons wapenen tegen de oplopende schulden. Wat onze fractie betreft houden we vast aan het schuldenplafond. We moeten als gemeente voorkomen dat de provincie het overneemt.

Daarbij is het ook van belang dat we vooral op het gebied van jeugdzorg vinger aan de pols houden. Samen met het Onderwijs en onze hulpdiensten. Probeer waar het kan, de juiste doelstellingen te formuleren voor goede sturing.

En blijf ook in gesprek met onze jeugd, inwoners en verenigingen. Zorg dat je het hele plaatje in het oog houdt. Op papier lijken dingen soms al te werken, terwijl lang niet iedereen daar klaar voor is. Denk bijvoorbeeld aan de kaartjes aan boord bij de veren, gelukkig is men daarop teruggekomen.

Gelukkig staan er veel initiatieven op de planning zoals de Buurt Bestuurt, Blik in Actie, Motiemarkt en Verklein de Kloof. Laten we zorgen dat Gorcum voor iedereen zoveel mogelijk het perfecte plaatje is en blijft!

Hartelijk dank voor de aandacht.

Niels van Santen
VVD-Gorinchem

Begroting 2024 – 9 november 2023

Inleiding

Gorinchem is en blijft een fantastische stad om te wonen, te werken en te recreëren. De stad groeit. Voor ChristenUnie-SGP is het belangrijk dat Gorinchem een stad met menselijke maat blijft. We geloven in een stad waar het niet gaat om 'ik' maar om 'wij'. En juist de nadruk op 'wij' is zo ontzettend belangrijk waar dat steeds vaker onder druk komt te staan. We hebben elkaar nodig om deze stad ook qua inwoners de mooiste stad van Nederland te maken. Wij verafschuwen de wijze waarop onze Burgermoeder is bejegend door een enkele inwoner die zichzelf volkomen buiten de samenleving zet. Wij wensen u en uw gezin sterkte.

Terugblik & Vooruit kijken

Juist in een tijd van sterke polarisatie in politiek en samenleving wil onze fractie verbindend zijn. We zien dat de polarisatie steeds sterker wordt en daar maken we ons zorgen over. Daar waar we juist voor elkaar en met elkaar mogen optrekken. Een open houding naar de ander is nodig. Laten we daar met elkaar aan werken.

Wat betreft de begroting is ook een onderzoekende houding nodig, kritisch en doelgericht. De boodschap is niet positief, maar er worden wel keuzes gemaakt. Wat is de bron en wat is de aanleiding zodat je niet met elke wind meewaait maar standhoudt. Het college is voortvarend aan de slag gegaan. Waar het nodig was heeft het college daadkracht en lef getoond en actie ondernomen. Zo zien we dat het college keuzes maakt en de raad informeert op complexe dossiers. Vanuit onze fractie blijven we positief kritisch op de begroting en het investeringsplafond.

Graag wil ik het college ook complimenteren hoe zij is omgegaan met de uitdagingen en hoe er nu een voorzet is gedaan om de financiële puzzel te leggen. Daarmee is er de komende jaren een sluitende begroting gerealiseerd. Grote uitdaging hierbij is de financiering van het zwembad. Het proces hiernaar toe heeft aangetoond dat dualisme werkt in en dat alle partijen samen op kunnen trekken. Dat hebben wij als fractie erg gewaardeerd. Samen op zoek naar hoe de investeringsruimte benut kan worden. Daarbij zien we nu ook wel dat een deel van de financiering van de Bannenweg niet geheel uit kan en dat andere investering voorlopig uit de begroting geschrapt moeten worden. Het is echter onze taak als Raad om deze keuzes te maken en daarom zullen wij instemmen met het voorliggende RvS.

Wij zien het als doelstelling om de gemeentelijke schulden niet verder op te laten lopen. De lange termijnvisie is gericht om te sparen en voldoende reserveringen aan te leggen voor geplande en toekomstige investeringen. Daarbij is financieel en tactisch inzicht nodig en goed doordachte financiële besluitvorming. Het college laat dit ook zien in deze begroting en het investeringsvoorstel.

Veilige en snelle (fiets)verbindingen

Een belangrijk speerpunt van onze partij is dat we in Gorinchem beschikken over goede, veilige en snelle (fiets)verbindingen. We zijn daarom blij dat er prioriteit wordt gegeven aan het verbeteren en veiliger maken van fiets- en wandelroutes in onze stad, dat er uitvoering wordt gegeven aan grote infrastructurele projecten als de herinrichting van de Haarsekades, de fietsknelpunten top tien, en de verbinding tussen Oost en West. Zeker ook gezien de ontwikkeling van de Scholencampus op Gorinchem Noord is de veiligheid en doorstroming van fietsverkeer belangrijk. We zijn daarnaast verheugd dat ook overleg gevoerd wordt over de verbetering van de OV-verbindingen. Een OV-verbinding vanuit Arkel zou daar ook een bijdrage kunnen leveren. Als laatste een halte voor de streekbussen langs de A27. Wij vragen het college om dit mee te nemen in lobby die gevoerd wordt.

Aantrekkelijke en levendige stad

Een ander speerpunt is een aantrekkelijke en levendige stad. Wij zijn daarom blij met de plannen om het winkelgebied te concentreren en de stad meer uitnodigend en aantrekkelijker te maken en ook groener.

Daarbij is het ook van groot belang dat de mobiliteit verbetert. We zijn daarom blij met de plannen voor de Brug over de Linge, het verder verbeteren van de Banneweg met de kanttekening dat we worstelen met het feit dat het laatste deel van de Banneweg uit de begroting wordt gehaald. We willen graag ook die laatste fase realiseren om echt een integrale verkeersbenadering van de Banneweg t/m het sluizencomplex te realiseren, zodat aansluiting Stationsweg, ontsluiting centrum, aansluiting Wolpherensedijk betrokken worden. Tegelijk willen we graag een pakket van minimaal 10 miljoen aan bezuinigingen/ ombuigingen realiseren, dus zomaar schrappen van dit onderdeel uit raadsvoorstel daar zijn wij niet voor. We moeten keuzes maken en dat is niet altijd zonder pijn. Wij zijn daarom benieuwd naar de reactie van het college op voorstel CDA om investering in Nieuwe Hoven te schrappen en Banneweg wel volledig op te nemen. En ook de reactie op het amendement van GA, SB en SP over de Nieuwe Hoven. College, hoe moeten we dit alles duiden? We willen echter pleiten om de komende jaren blijvende aandacht te houden voor de doorstroming en het laatste deel van de Banneweg zodat het gehele tracé wordt uitgevoerd.

Daarnaast speelt veiligheid en de beleving van veiligheid in de wijken een grote rol. We zien dat bewoners zich grotendeels veilig voelen in de wijk. Daar tegenover staat dat de ervaren overlast toeneemt. We roepen het college op om de aandacht te hebben voor het voorkomen van overlast én de ervaren veiligheid te vergroten.

Als laatste nog een vraag aan het college: Is er ergens in de middelen nog een klein beetje ruimte om de komende jaren invulling te geven aan de uitvoering van de motie 'We overbruggen de kloof?', of is het raadzaam om middels een amendement hier ruimte voor te claimen?

Klimaatneutraal is de norm

We zien dat er volop geïnvesteerd wordt in verduurzaming van de stad. Neem het warmtenet in de Gildewijk. De verduurzaming van woningen is een slag die nog gevoerd gaat worden in Gorinchem. Tevens hebben we ook de klimaatadaptatiestrategie waarin we als stad reageren op de gevolgen van klimaatveranderingen. Als fractie zijn we van mening dat alle inwoners en bedrijven daar een meer actieve rol in kunnen én moeten spelen.

Om verdere verduurzaming te stimuleren en te realiseren zien we een mogelijkheid om op Bedrijventerrein Gorinchem Noord een Energiehub te realiseren. In die zin kunnen we onze lokale BBB – Betrouwbare Bedrijven/ Buurt Batterij realiseren. We willen graag dit onderwerp agenderen om daar een haalbaarheidsverkenning te doen en vervolgens een pilot te starten om ervaring op te doen met de techniek, aansluiting op het net en het beheer van de batterij(en). Daarna kunnen we dit uitrollen naar woonwijken of delen van woonwijken. Er zijn diverse pilots geweest met de opslag van energie in batterijen. Zo is onlangs in gemeente Den Haag gestart met een stadsbatterij. Onze fractie hintte op een motie deze dienen we nu niet in. Wel zouden wij het college willen vragen om een eerste reactie te geven.

Daarnaast zien we ook vele mogelijkheden om verduurzaming te realiseren binnen het IHP. Eén van de grote uitdagingen waar we voor staan de komende jaren betreft de onderwijshuisvesting. We weten dat meerdere schoolgebouwen op korte termijn aan een forse aanpak toe zijn. De grootste daarvan - zowel financieel als in strekkende, vierkante en kubieke meters - is de Uilenhof aan de Oude Hoven. Nu een redelijk kleinschalige VO-school waar leerlingen worden voorbereid voor een middelbare beroepsopleiding of doorstroom via de HAVO. Mijn fractie heeft eerder aandacht gevraagd voor het gebouw van de Uilenhof. Een markant en robuust gebouw in een mooie na-oorlogse architectuur. Veel Gorcummers, oud-Gorcummers en regiobewoners hebben hier mooie herinneringen liggen. In veel gezinnen hebben meerdere generaties hier op school gezeten. Mijn fractie dient een motie in die oproept om renovatie van dit gebouw als voorkeursscenario uit te werken, en hierbij

gebruik te maken van de expertise van Stichting Mevrouw Meijer. Een club die het als missie ziet om oudere schoolgebouwen niet zomaar af te schrijven en te verkennen of vanuit de oorspronkelijke bedoeling, indeling en materiaalkeuze weer relevantie kan worden toegekend als een schoolgebouw dat weer decennia mee kan. Wij werden erg enthousiast van een 'kennismaking' met deze stichting via een interview op Radio 1. Wanneer de Engelsen erin slagen om scholen te huisvesten in vaak eeuwenoude gebouwen, dan kunnen wij dat toch ook voor elkaar krijgen met een gebouw dat nog lang geen 100 jaar oud is?

Tot slot willen we het College, de Raad en de ambtelijke organisatie wijsheid en Gods zegen toewensen in het komende jaar. Laten we met elkaar optrekken voor het groter goed van onze stad en samenleving.

Moties voorlezen.

Raad 9 november 2023. Algemene Beschouwing Gorcum Actief Begroting+ 2024.

Dank u voorzitter,

Allereerst onze complimenten voor de duidelijke wijze waarop deze financiële stukken zijn opgetekend. Het is geen sinecure dit jaar: Sluitende begrotingen opstellen + investering in een nieuw zwembad + begrotingswijzigingen om dat zwembad mogelijk te maken. We kunnen ons voorstellen; de hele afdeling financiën heeft alles binnenstebuiten gekeerd om dit mogelijk te maken, duidelijk uit te leggen en tegelijk te zorgen voor een toekomstbestendig Gorinchem. Chapeau!

We gebruiken met opzet woorden als Toekomstbestendig en Bestaanszekerheid voor onze gemeente. We zien de onderliggende stukken in samenhang. Oftewel: zonder keuzes te maken in investeringen : géén zwembad. En dat zwembad wil iedereen, want dat is een belangrijke voorziening voor Gorinchem en omstreken, maar niet vanzelfsprekend dus. Die keuzes zijn dus nodig; deze voorstellen zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Wij stemmen dus in met ál deze voorstellen zonder te morrelen aan investerings- of schuldenplafonds.

Waarom is Gorcum Actief hier zo streng in? Dat leggen we uit. Er staan een paar stoplichten op rood in de stresstest. Een oude bekende is de grex van Groote Haar. Blijft een groot risico. Nieuw rood licht is de rente, nu 1.5%, maar komende jaren oplopend naar 4%. De tijd van gratis geld lenen is voorbij. De stijgende rentes zullen ook onze gemeente op kosten jagen + stijgende kosten + stijgende loonlasten, die niet worden gecompenseerd enz. Uit de meerjarenraming blijkt dat de schuld van Gorinchem in 2027 een recordhoogte van 182 miljoen bedraagt. Wat dan, als de gemeente het niet meer trekt? Grijpt provincie dan in? 'Zooo Gorinchem, jullie hebben het financieel verpruts, ga maar fuseren met een andere gemeente of anders naar Drechtsteden? Of nog erger A12-gemeente? Dan hebben we helemaal niets meer te zeggen en wordt bijvoorbeeld ons nieuwe zwembad gesloten.

Het gaat ons dus om bestaanszekerheid van onze gemeente en om toekomstbestendigheid als wij het hebben over plafonds. Die zijn niet voor niets vastgesteld. Daarbinnen is van alles mogelijk. Kijk maar, we kunnen zelfs een zwembad bouwen, iets waar de meeste gemeenten tegenwoordig niet meer aan beginnen. Daar is lef en durf voor nodig. Maar we gaan niet onze kinderen en kleinkinderen opzadelen met de schulden van de keuzes die wij nu maken. Zij krijgen immers nog zat andere, wellicht veel grotere uitdagingen voor de kiezen. Mind you...

De bijdrage uit het Gemeentefonds valt tegen. Er komen Tweede Kamer verkiezingen, geen idee wat dat ons brengt voor de toekomst. We hebben wel iets grip op eigen inkomsten. We hebben de hondenbelasting afgeschaft en voeren nu Toeristenbelasting in. Mooi zo. We zien overal 2.50 euro p.p.p.n. OZB is een andere bron van inkomsten. Voor OZB niet-wonen staat in de stresstest op rood. Dat heeft Gorcum Actief vaker aangekaart. Niet-wonen oftewel bedrijven. OZB-kosten zijn een aspect voor het vestigingsklimaat. Deze kosten voor bedrijven

dus zeker niet verder verhogen. Afval- en rioollasten moeten altijd kostendekkend zijn en worden iets lager. Er zijn wel loon- en prijsstijgingen, maar de stijging van lokale lasten blijft beperkt met 2 tot 4 procent. Heel acceptabel, vinden wij.

Vraag 1 (IHP en sport 5 milj.)

We hadden het over bestaanszekerheid van onze kleine gemeente in het verzorgingsgebied van 140.000 inwoners. We stellen volgend jaar een nieuw IHP vast, het huisvestingsplan voor alle scholen. Het gaat om investeringen van maar liefst 42 miljoen. Daarbij zal Gorcum Actief een stevige vinger aan de pols houden. De aangenomen motie 'eerst de wettelijke taken' geldt daarbij als prioritering; zowel voor wat betreft huisvesting van onze kinderen als duurzaamheid. Kan de wethouder dat toezeggen? (1) Wij verbazen ons over een sportvoorziening van 5 miljoen (!) op de beroepencampus. Kan de wethouder dat uitleggen? (2)

Vraag 3, 4 en 5 (cultuur)

In schril contrast hiermee staan de investeringen in cultuur. Na corona zijn sport en cultuur belangrijker dan ooit; zeker voor de jeugd. Wat is er voor hen te doen? We hebben het al meermaals gehad over cultuur op scholen, in de wijken enzovoorts. Wat komt daarvan terecht? Kan de wethouder dat uitleggen? (3) En hoe gaat het met de Nieuwe Doelen? (4) We hebben het ook meermaals gehad over de verdeling van ruimten, die van de gemeente zijn, over verenigingen en initiatiefnemers. Zo is de Bunker uitermate geschikt voor live optredens. Nu komt er weer een initiatief, maar dat is te weinig. Kan de wethouder vertellen hoe het gaat met bandjes en live optredens in de binnenstad? (5) Want in de binnenstad is toch ook het uitgaansleven.

Vraag 6 en 7 (erfgoed)

Een andere ruimte van de gemeente is het laboratorium op de Dalemwal. Wordt deze momenteel verhuurd? Het zou een perfecte locatie zijn voor de vestingwerkgroep van Oud Gorcum. Deze vrijwilligers zetten de vesting Gorinchem op de kaart met interessante rondleidingen over de vestingwerken en YouTube filmpjes. Zij zouden ook graag meer laten zien over Gorcum Garnizoensstad, een piepklein museumpje, tegelijk ontvangstruimte voor groepen en een plek waar je lezingen kan houden. Heeft de wethouder overleg met de vestingwerkgroep/Oud Gorcum hierover? (6) En we zijn natuurlijk reuze benieuwd naar het Erfgoedbeleid en de Kerkenvisie. Kan de wethouder daar iets meer over vertellen? (7)

Amendement (Nieuwe Hoven)

Tenslotte voorzitter hebben we een suggestie voor de fietsveiligheid van de Nieuwe Hoven. We weten dat de bomen, de wortels van de platanen, telkens weer zorgen voor een onveilige situatie voor fietsers. Het lijkt wel een soort maanlandschap waarover senioren op hun elektrische fietsen soms halsbrekende hindernissen moeten nemen. Als we praten over

fietsveiligheid, dan is de Nieuwe Hoven zeker aan de beurt, maar een bedrag van 2 miljoen is veel te veel. We stellen daarom voor dat bedrag te halveren, de fietspaden op te knappen en te praten met de bewoners over die platanen. We dienen hiervoor een amendement in.

Voorzitter, ik kom tot een afronding van ons betoog. We hebben nu de Week van Respect. Uiterekend in deze week, en midden in de voorbereidingen van de landelijke intocht van Sint Nicolaas in Gorinchem, wordt u tijdens deze werkzaamheden openlijk bedreigd. Wij vinden dat onacceptabel en heel spijtig. We wensen u en familie veel sterkte, en vragen ook aandacht voor Respect, voor elkaar, voor andere opvattingen en voor allen die dat nog durven uitspreken.

Dank u wel.

Vragen:

- 1: IHP: prioriteit voor de wettelijke taken.
- 2: Sportvoorziening 5 miljoen?
- 3: Cultuur op scholen en in de wijken?
- 4: Nieuwe Doelen stand van zaken?
- 5: Jeugd, bandjes, live muziek in de Bunker?
- 6: Vestingwerkgroep in Laboratorium?
- 7: Erfgoedbeleid en kerkenvisie?
- 8: Amendement Nieuwe Hoven.

Toespraak begroting 2024 D66 9 november 2023

Ilhan Tekir

Voorzitter,

D66 is blij met deze begrotingsbehandeling! Voor het eerst doen we namelijk een poging om die olifant in de kamer – zo noem ik het even – bij de kraag te vatten. Die olifant is natuurlijk de immense ‘investeringsopgave’. Het feit dat wij nu gezamenlijk die puzzel proberen te leggen, getuigt van een reality check waar D66 al heel lang voor pleit. En wat je ook van de voorstellen vindt, D66 is blij dat het college in ieder geval een poging doet om binnen de financiële spelregels te blijven. Weliswaar in de herkansing, maar beter laat dan nooit. En dat geeft D66 een hoopvoller perspectief dan bij de perspectiefnota, voorzitter. Daarvan is namelijk heel snel gebleken dat het niet uitvoerbaar was binnen de spelregels die we met elkaar hebben afgesproken. Ik zal zo dadelijk wat nader ingaan op de ‘investeringspuzzel’ en hoe D66 tegenover de verschillende voorstellen staat.

Maar voordat ik dat doe, wil ik ook nog even stilstaan bij de nieuwe financiële uitgangspunten. Ook hier valt te prijzen dat het college begrotingsdiscipline wil aanbrengen. Bijvoorbeeld met spelregels als: tekorten lossen we op door te besparen, wettelijke ontwikkelingen gaan voor nieuwe wensen of nieuwe problemen lossen we in beginsel op binnen het zelfde programma. Het lijkt allemaal zo vanzelfsprekend, maar we staan op een punt dat deze maatregelen ook echt noodzakelijk zijn. De komende jaren hebben we nauwelijks bewegingsruimte in de begroting en dat is op zichzelf al ‘uniek’ te noemen. En ik voeg er meteen aan toe: natuurlijk gaan deze spelregels her en der schuren, maar door de teugels nu aan te trekken, voorkomen we dat we in de toekomst allerlei beloftes moeten terugdraaien.

Dan de investeringspuzzel, voorzitter. Ik zal me beperken tot enkele substantiële investeringen die het verschil maken.

In de eerste plaats is dat natuurlijk station Gorinchem-Noord. Laat ik daar helder over zijn: D66 is voor een goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer, maar het eerlijke verhaal is dat een nieuw station op Gorinchem-Noord vooralsnog voorbarig is. Ik zal dat toelichten langs drie sporen. Op de eerste plaats omdat Gorinchem Noord nu al goed bereikbaar is. Vanaf het huidige station is het slechts 7 minuten fietsen naar Noord – en met de elektrische fiets zelfs 5 minuten begrijp ik van de heer Klein. Hoe dan ook, met de aanpak van de Haarsekaden wordt de route richting Noord bovendien een stuk comfortabeler. Op de tweede plaats omdat de huidige voorzieningen op Noord een station nog niet legitimeren. Zoals u weet heeft D66 vorig jaar nog voorgesteld om te starten met woningbouw op Gorinchem Noord. En die wens hebben wij nog steeds. Maar zolang een nieuwe woonwijk niet in het zicht is, is een station ook niet nodig. Als derde en laatste punt. Het station Gorinchem Noord is voor het eerst in 2008 in de boeken gekomen en sindsdien nog nooit geïndexeerd. U voelt hem al aankomen: ook als we deze investering zouden doorzetten, dan is het vrijwel zeker dat de investeringssom bij lange na niet genoeg is. Ik las in de begroting dat het tekort kan oplopen tot 4,5 miljoen. Voor de goede orde: dit zou dus bovenop het bedrag van ruim 10 miljoen komen die nu in de boeken staan. Kortom, voorzitter: station Gorinchem Noord is op dit moment een brug te ver.

In het verlengde van het schrappen van station Gorinchem Noord, hebben wij nog een vraag over de financiële ruimte die hierdoor ontstaat. Met het schrappen van station Gorinchem Noord stelt het college voor om het investeringsbudget dat hiermee gepaard gaat van 1,9 miljoen te verlagen. Tot zover kunnen wij dat volgen. Echter, wij zien in het overzicht reserves dat er ook nog een bestemmingsreserve bestaat voor station Noord en die bedraagt per 1 januari 2024 liefst 1,8 miljoen

euro. Een fors bedrag, waarvan wij in de besluitvorming niet terug kunnen zien dat deze middelen vrijvallen, maar dat lijkt ons wel vanzelfsprekend als station Gorinchem Noord wordt geschrapt. De vraag is dus, kunt u bevestigen dat deze reserve daadwerkelijk vrijvalt en dat daarmee aanvullende ruimte van 1,8 miljoen ontstaat? En bent u het met ons eens om dit bedrag in eerste instantie toe te voegen aan het begrotingssaldo? Daarmee hebben we de komende jaren alsnog enige bewegingsruimte.

Dan de tweede fase voor de Banneweg. Het college stelt nu voor om het deel vanaf de rotonde bij het stadhuis te schrappen. Deze discussie hebben we eerder al een keer gevoerd bij de totaalaanpak van de Banneweg. En wat D66 toen over de streep trok was het idee dat de doorstroming pas echt zou verbeteren, als je ook het laatste deel aanpakt. Dus geen cherry picking. En op dat punt staan wij eigenlijk nog steeds. Wij staan daarom open voor ideeën om de puzzel op dit punt net iets anders te leggen. In vergelijking met de Nieuwe Hoven bijvoorbeeld, geven wij eerder de voorkeur aan uitgewerkt plan dan een wens die überhaupt nog uitgedacht moet worden.

Wat nog wel zorgelijk blijft, voorzitter, zijn de ambities die nog niet zijn opgenomen in de investeringplanning. En het zal u niet verbazen dat de fractie van D66 dan in eerste instantie denkt aan de noodzakelijke investeringen in het onderwijs. We staan de komende jaren aan de lat voor de vernieuwing en verduurzaming van 5 schoolgebouwen. Ik heb ze wel eens eerder genoemd: De Anne Frankschool, J. P. Waaleschool, Samen Onderwegschoon aan de Van Goudoeverstraat, het Lingewaalcollege en tot slot de Uilenhof. Samen goed voor een investeringsopgave van zo'n 25 miljoen. En zoals u zich misschien nog zult herinneren, vroegen wij in de I&O wat er op dit moment al beschikbaar is voor onderwijshuisvesting. Het antwoord daarop stelt ons nog niet gerust, voorzitter. Op dit moment is er namelijk nog maar 3,5 miljoen beschikbaar en dat is bij lange na niet genoeg om onze wettelijke plicht voor onderwijs te vervullen. Wat ons in dat kader ook nog eens verbaast is dat we pas in 2025 gaan beginnen met het sparen van jaarlijks een miljoen. Maar voorzitter, we spreken vandaag over de begroting 2024. Waarom schuiven we dit spaarsysteem nog een jaar op? Terwijl we weten dat de tijd dringt. D66 stelt voor om onderwijs echt prioriteit te geven en dus in deze begroting al te starten met sparen. Concreet betekent dat het vullen van de reserve onderwijshuisvesting met 1 miljoen. Dekking hiervoor is aanwezig in de algemene reserve, waarmee we alsnog ruim binnen de bandbreedte voor het weerstandsvermogen blijven. Met dit amendement roepen we de raad op om 'Onderwijs op één' en daarmee onze wettelijke plicht op één te zetten.

Over onderwijshuisvesting gesproken, nog een aanvullende vraag. We lezen in de begroting dat het college in 2024 wederom een nieuw IHP gaat opstellen. Dat hebben we een half jaar geleden ook al gedaan met een uitvoeringsprogramma tot 2026 en een scope tot 2038. Zou het niet beter zijn om nou eerst eens het vastgestelde IHP uit te voeren voordat we een nieuwe opstellen?

Naast onderwijs, voorzitter, maakt D66 zich ook nog zorgen over de jeugdzorg. Bij de perspectiefnota stelde uw college voor om deze reserve sociaal domein fors af te romen, met een bedrag van 4,1 miljoen. Met de kennis van nu vinden wij het des te wranger dat een amendement van de PvdA om dit terug te draaien toen niet is aangenomen door de coalitie. We zien namelijk in deze meerjarenbegroting miljoenenkortingen in de jeugdzorg. En om u alvast voor te zijn: ja, we zijn ons ervan bewust dat deze kortingen gelijk staan de daling van de rijksvergoeding. Maar wat wij ingewikkeld vinden is dat we nog geen zicht hebben op het effect hiervan op de kwaliteit van de jeugdzorg. Gaan de wachtlijsten hierdoor toenemen? Vallen jongeren straks tussen wal en schip, omdat de toegang tot jeugdzorg wordt beperkt? Zomaar wat vragen die wij hebben. En in dat licht hadden wij gehoopt op een soort lokale hervormingsagenda, waarin we als gemeente zelf keuzes kunnen maken. En als die keuzes geld kosten, dan kunnen we altijd nog afwegen of de daar aanvullende middelen voor willen inzetten – zoals we dat vandaag ook doen voor de investeringen

bijvoorbeeld. Die principiële discussie, voorzitter, is nu in zijn geheel niet gevoerd. Wat wij als raad alleen zien is een structurele korting in de jeugdzorg die oploopt tot bijna 2 miljoen euro per jaar. Kan het college ons alsnog toezeggen om zo'n lokale hervormingsagenda gezamenlijk vorm te geven? En daarbij niet de euro's leidend maken maar de jongeren om wie het gaat?

In het verlengde van de jeugdzorg, maakt D66 zich ook zorgen over gorcumers die plotseling op straat dreigen te belanden. De zogenaamde spoedzoekers. Het betreft bijvoorbeeld mensen die doorgaans redelijk zelfredzaam zijn en soms zelfs werken, maar die door pech of relatief kleine problemen op straat belanden. Een ander voorbeeld zijn inwoners die na een echtscheiding hun huis niet meer kunnen betalen. Het voorkomen van dakloosheid is een primaire zorg die wij als overheid hebben en D66 pleit er dan ook voor om het uiterste te doen om onderdak te bieden. Eerder dit jaar berichtte het AD dat er ook in Gorinchem mensen zijn die van de ene op de andere dag in hun auto slapen. Dat is natuurlijk een situatie die we hoe dan ook moeten voorkomen. En daarom roept D66 op om te verkennen of er mogelijkheden zijn binnen onze vastgoedportefeuille. Denk bijvoorbeeld aan leegstaande kantoorpanden die we kunnen inzetten voor dit doel. Wij dachten in eerste instantie aan het kantoorpand hier buiten, op het stadhuisplein. Het pand waar Avres zat tot 2018. In de begroting lazen we dat dit pand nog steeds leegstaat, maar we weten dat een deel is verhuurd aan Syndion. Wellicht is er een samenwerking met Syndion te realiseren voor deze groep in delen van het pand dat nog leegstaat. Maar kijk vooral breder dan dit ene pand. Wij hebben dat helaas zelf niet kunnen doen omdat de 'actuele vastgoedlijst' zoals die wordt genoemd nog van februari 2020 is. Meteen ook een oproep trouwens om die te actualiseren op de website. De motie heeft in ieder geval de titel 'voorkom dat spoedzoekers op straat belanden' en is reeds rondgestuurd.

Tot zover de inhoud, voorzitter. Wat verder opvalt in deze begroting is dat het college nu alleen nog maar rapporteert over het coalitieakkoord. En niet meer over de reguliere uitvoering van allerlei taken. Voorzitter, dat verbaast ons zeer. Die reguliere taken vormen immers veruit het grootste deel van onze uitgaven. We missen daardoor relevante inzichten. Ik heb er de begroting van vorig jaar er even als voorbeeld bij gepakt en dan zie je dat er ineens niet worden gerapporteerd over onderwijsachterstandenbeleid, mantelzorgers en zelfs niet meer over de jeugdzorgtaken. Daarom het verzoek om hier in ieder geval bij de jaarstukken over te rapporteren? Anders wordt het echt een black box waar we 183 miljoen euro aan uitgeven.

Daar wil ik het bij houden voor de eerste termijn. Dankuwel.

Algemene beschouwingen CDA Gorinchem

9 november 2023

Voorzitter, het centrale thema rondom onze beschouwing vandaag, is van grote betekenis voor onze CDA-fractie, maar komt ook persoonlijk erg dichtbij. Inmiddels steeds ronder en hard op weg naar weer een bijdrage richting die 40.000 inwoners, willen wij graag stil staan bij het besturen van deze stad voor de wereld van morgen. De wereld van onze kinderen en kleinkinderen; voor een stad die we door willen geven. Dat vraagt om keuzes maken, om durven besturen. Om die reden zijn we kritisch op de keuzes die worden voorgelegd. Dat moet ook, dat houdt het debat scherp. Maar moeilijker is om ook zelf met oplossingen te komen. In ons betoog vandaag willen we allereerst stilstaan bij de twijfels en zorgen die bij ons leven en die in aanloop naar deze vergadering zijn gegroeid. Daarna gaan we in op thema's die wat ons betreft topprioriteiten voor onze stad zijn en waarin we voor willen stellen andere keuzes te maken. We sluiten af met een idee voor een warm welkom voor de allernieuwste en kleinste inwoners van onze stad.

Om eerlijk te zijn heb ik getwijfeld of ik wel een hele bijdrage zou voorbereiden. De afgelopen maanden hebben we heel veel van onze kostbare tijd gestoken in een oplossingsgerichte en constructieve bijdrage voor een financieel gezonde gemeente. De motie "besturen is keuzes maken met open vizier" was voor ons een belangrijke randvoorwaarde om voor de PPN te stemmen. En vervolgens het amendement ten aanzien van de dekking van het Caribabad omdat het ons echt te ver ging hoe dit college de financiële spelregels wilde oprekken door het investeringsplafond los te laten en daarmee de schulden én de exploitatielasten fors te verhogen.

De uitvoering hiervan laat te wensen over en baart grote zorgen voor de toekomst van de stad. Met de inbreng tijdens en na de sessie over investeringen is nauwelijks iets gedaan. In plaats daarvan komt het college met een uit de lucht gegrepen voorstel waaruit blijkt dat dit college enkel naar de korte termijn kijkt en zich terugtrekt binnen de vestingmuren. Voorzitter, deze teleurstelling zit bij ons echt wel diep.

De reden dat ik hier toch sta, is omdat de toekomst van de gemeente ons te lief is. Wij hechten grote waarde aan een financieel gezonde gemeente en daar hoort naar onze mening het investeringsplafond en het beheersen van de investeringsportefeuille en onze schuldenpositie bij. Niet alleen omdat we hiermee een verantwoordelijkheid nemen voor deze stad voor de langere termijn, maar ook omdat er nog veel onzekerheden zijn waarvoor deze waarborgen nodig zijn. Denk aan stijgende rente, problemen rondom netcongestie, de gevolgen hiervan voor de grondexploitatie van Groote Haar etc.

Daarom willen wij ook laten zien dat we in oplossingen denken. Ja we uiten een kritisch geluid en we vinden dat er met de inbreng van de stad en de raad te weinig wordt gedaan. Maar we nemen onze verantwoordelijkheid door ook zelf met voorstellen te komen. En als we dat doen, volgen we ze op de voet. Een voorbeeld daarvan uit de vorige periode, is toen ik het initiatief nam met de motie 'Werken aan vertrouwen' wat er toe leidt dat we het oude Belastingkantoor gaan kopen. Meerdere fracties hebben de afgelopen tijd gevraagd naar of we daarvoor al middelen hebben gereserveerd en het antwoord is nee. Ook deze begroting zien we ze weer niet terug en eerlijk gezegd wil ik niet weer afgescheept worden met een proces antwoord. Nu door het raadsbesluit vorige week duidelijkheid is gekomen over kleinschalige opvang van asielzoekers, verzoek ik het college toe te zeggen dat we in 2024 een concreet plan van aanpak tegemoet kunnen zien, inclusief investeringsvoorstel. Dit is ook in lijn met de nota grondbeleid, waardoor ik er vanuit ga dat we uiterlijk bij de PPN hier een beeld van hebben. Dit is een te grote black box en voor je 't weet, gaat het in net zo'n slakkengang als de locatie Lange Slagenstraat waar het Knarrenhof ook nog steeds ver weg is. Hoe staat het daar eigenlijk mee?

Voorzitter, dan mobiliteit. Er dreigt nu veel te sneuvelen, om het zwembad maar te kunnen betalen. Dit doet geen recht aan enerzijds de grote opgave die er voor de langere termijn ligt en anderzijds voor hoeveel inwoners we aan mobiliteit werken. Ook het college schrijft in haar collegeprogramma waarde te hechten aan een goede bereikbaarheid, door bijvoorbeeld te stellen dat ze stimuleren dat mensen op een andere manier reizen dan met de auto. Maar de keuzes die worden voorgelegd zijn niet te volgen. Ik kan niet anders dan constateren dat mobiliteit onder dit college verdwijnt als prioriteit. Er zijn die punten die ik wil uitlichten:

1. De Banneweg. Wij dienen het amendement “Banneweg ipv Nieuwe Hoven” in omdat we groot belang hechten dat we de problemen op de Banneweg ook ECHT oplossen. De fase die wordt voorgesteld te schrappen, is de meest cruciale om de verkeersveiligheid, oversteekbaarheid en doorstroming te verbeteren. Daar komt nog bij dat dit plan uitgebreid is voorbereid en onderbouwd en de uitvoering al gestart is. Daarom doen wij echt een beroep op iedereen; durf dit op te lossen en ga voor een PLAN. Hiermee bagatelliseer ik absoluut niet dat er op de Nieuwe Hoven niets hoeft te gebeuren. Maar hiervoor ligt nog geen onderbouwd plan en op dit moment verkeren we niet in de luxe positie dat het allebei kan. Niet alles kan. Daarom; ga voor een plan en doe recht aan de onderzoeken en participatie, in plaats van enkel een ambitie.
2. Kweeklust. We kijken reikhalzend uit naar de uitwerking van de plannen, blijkbaar kan het nu goedkoper worden gebouwd. We maken ons daarbij wel zorgen over of er nog voldoende geld overblijft voor een goede inpassing in de omgeving, zoals het idee uit het vestingplan. Kan de wethouder duidelijkheid geven over wat hiermee wordt bedoeld en toezeggen dat hier, omwille van de financiële haalbaarheid, geen concessies in worden gedaan? Zo ja dan begrijpen wij het voorstel om deze investering naar beneden bij te stellen.
3. Gorinchem Noord. Op een achternamiddag, net een paar weken nadat het college het investeringsplafond al aan de wilgen wilde hangen, zet het college hier zomaar een streep doorheen. Onbegrijpelijk. Echt een voorbeeld van korte termijn politiek, want als er iets is wat je voor de toekomst van je stad wil, dan is het investeren in het OV. Zeker op een plek waar zoveel staat te gebeuren en waar je eigenlijk alleen nog maar naartoe kan als je je stad nog enigszins wil laten groeien in de toekomst. Eerst werpt het college een soort rookgordijn op, door te stellen dat het bouwen van een station geen gemeentelijke taak is. Dacht het college dat een ander de portemonnee dan zou trekken? Vervolgens volgt er een motivatie dat het belang van het station in twijfel wordt getrokken. De invloed op het ondernemersklimaat is niet direct in een getal uit te drukken. Maar voorzitter, hoe naïef ben je dan. De verbreding van de A15, daar gaat een dikke vette streep doorheen. De toekomst zit niet meer in de auto, maar in het OV. Misschien is station Gorinchem Noord voor veel inwoners nog een ver van hun bed show. Dan is het makkelijk schrappen, want een flinke zak met geld en weinig gezeur vanuit de stad. Maar voor de langere termijn vinden we dit onbegrijpelijk. Ook richting je partners en de regio. De Merwede Lingelijn zou je moeten zien als concurrent van de A15, als kans om onze stad toekomstgericht te ontwikkelen. Dit zijn allemaal inhoudelijke argumenten waar u misschien in meer of mindere mate gevoelig voor bent. Maar ook de financiële consequenties zijn onverantwoord. We gooien minimaal 2 miljoen weg als we deze investering schrappen. 2 miljoen, in een tijd waarin we zo hard op zoek zijn naar investeringsruimte. Je zou er zo de Nieuwe Hoven mee kunnen opknappen. Dat roept ook de vraag op wat er gebeurt als we vandaag dit besluit zouden nemen. Hoe zag de planning eruit als dit niet op de “schrappijst” stond? We begrijpen de financiële impact van dit besluit. 8,7 miljoen is een hele grote vis die je kan vangen als je op zoek bent naar geld. Maar die is ook op een andere manier te vinden. Om die reden dienen wij het

amendement 'Nieuwe doelen voor De Nieuwe Doelen' in. Hierin stellen we voor om de 8 miljoen die voor het Cultuurhuis staat geraamd te schrappen en in plaats daarvan Gorinchem Noord doorgang te laten vinden. Dat is geen makkelijke overweging geweest, juist zo'n langlopend politiek hoofdpijndossier. Maar hoe langer we er over nadachten, hoe meer we ervan overtuigd raken dat dit een besluit is die om moed en durf vraagt; die gericht is op de toekomst. Waarmee je laat zien: wij durven te gaan voor de stad die we door willen geven. Want hiermee zetten we geen streep door cultuur. Nee, door 250.000 euro financiële ruimte in de exploitatie per jaar kunnen we het culturele veld in de breedte juist een boost geven. Versterken wat er al is, toekomstbestendig maken wat al goed draait. Muziekles op school! En die keren dat er een groot podium nodig is voor de eindvoorstelling van de dansschool of de schoolmusical? Hoe mooi zou het zijn als we daar ruimte voor maken in onze opgave op het gebied van onderwijshuisvesting.

Voorzitter, tijd om af te sluiten. Over een aantal weken hoop ik dat u mijn man hier op het gemeentehuis mag verwelkomen om de geboorte van ons tweede kind aan te geven. Weer een nieuwe Gorcumer erbij! In veel gemeenten worden kersverse ouders dan verrast door de gemeente met een cadeau. Hier hebben we dat gebruik nog niet, maar in de categorie 'ik vraag dit voor een vriend' dien ik hierbij de motie "Groen voor groentjes" in. Hiermee stellen we voor dat bij de geboorteaangifte, de gemeente een boom of plant schenkt. Een mooi cadeau wat verwijst naar opgroeien en ontwikkelen, maar ook een positieve bijdrage aan meer groen en vergroting van de biodiversiteit. En een cadeau waarmee we nu gaan bouwen aan een groenere toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen.

Gorinchem wil vooruit! Zelfs als dat betekent dat je tegen de stroom in moet roeien en keuzes maken.

Deze wens om deze stad morgen beter te maken dan vandaag spreekt ook uit dit College, deze begroting en de investeringen.

En nu aan de slag is de titel waarnaar het College verwijst

Er worden veel goede plannen in de praktijk gebracht.

Moed en vastberadenheid zijn te zien in verschillende initiatieven om van de stad de komende jaren een levendige, bruisende en comfortabele plek te maken.

Een stad met scholen en leerlingen, meer groen, meer woningen, meer cultuur.

Warenhuis Binnenstad en een nieuw duurzaam zwembad.

Ook in De Nieuwe Doelen lijkt er eindelijk schot in te komen.

Ik wil het college vragen hoe het er verder voor gaat zorgen dat de ontwikkeling in onze stad een bron van inspiratie en trots blijven?

Hoe kunnen we samen de positieve trend voortzetten?

We blijven ons inzetten voor de aanpak van de armoede. Het college en de raad heeft haar nek heeft uitgestoken om de mensen te ondersteunen bij de absurde energiekosten door de norm te verruimen van 120% naar 130% van het bijstandsniveau.

Het vreemde is dat Avres op de website nog steeds vermeldt dat het 120% is. Hier moet naar gekeken worden, wethouder!.

De gemeente blijft investeren in het sociale domein, omdat een sociaal vangnet en goede zorg essentieel zijn.

En met onder meer een rijke schooldag werken we onder andere aan het verbeteren van de kansen van kinderen.

Complimenten aan dit College met al deze prestaties en de plannen waaraan nog gewerkt wordt. Want ze zijn nodig voor deze stad en haar inwoners.

Een ander mooi voorbeeld is de inzet om ziekenhuis in stand te houden.

Wat kan deze stad en haar partners vechten voor hun belangen als het er toe doet!

Het geluid was door het hele land te horen en zeker ook in Den Haag,

Waar twee weken geleden twee bemoedigende moties werden aangenomen.

Ik ben trots op wat hier is neergezet. Maar wij moeten waakzaam blijven.

De strijd is nog lang niet voorbij.

Dus Vasthouden, Vechten en Niet opgeven. (lobbyen en samenwerken)

Maar gelukkig heeft deze stad al vaak bewezen hier goed in te zijn!

Knokken voor betere locaties voor windturbines

Werken voor een betere structurele opvang van asielzoekers.

En zo ook Vechten voor ons ziekenhuis.

Want vooral in onzekere tijden zijn moed, vastberadenheid en de wil om vooruit te komen belangrijk.
En dat is wat dit college doet!

Tegelijkertijd maakt de SP zich zorgen over de leefbaarheid en leefomstandigheden in de buurten van onze stad.

Ik neem jullie graag mee met een wandeling die ik met John maakte in de Lingewijk.

"Kijk eens naar die raamkozijnen, die zijn al jaren niet meer gedaan", vertelt John terwijl we samen door zijn buurt lopen.

John is een naam die ik hem heb gegeven, want ik weet niet of hij wel wil met naam genoemd wil worden.

"De ramen zijn 10 jaar geleden vervangen, maar verder is ons huis in de 17 jaar dat ik er woon nooit gerenoveerd", vertelt hij.

Een beeld dat zowel herkenbaar als pijnlijk is bij verschillende huizen.
Een kwart heeft nog steeds een energielabel D of lager en zelfs 5% label G.

Ook de levenskwaliteit staat onder druk. "De Super sluit na de nieuwbouw vast zijn deuren" zo denkt John. Weer iets wat verdwijnt uit de Lingewijk.

Een aanslag op de zelfstandigheid van de vele ouderen.
En ook het einde van een van de ontmoetingsplekken voor de buurtbewoners.
De openbare speelplekken laten te wensen over.
Laat hij weten terwijl we verder wandelen door zijn wijk.
En ook lijn 5 is weer verdwenen.

Het voedt allemaal de zorgen van buurtbewoners zoals John.
De SP vindt dat in woonwijken, waar de leefbaarheid onder druk staat, de gemeente altijd het goede voorbeeld moet geven!

Vandaar onze vraag:

Wat gaat het College daadwerkelijk doen om de leefbaarheid in onze buurten te verbeteren?

Het verhaal van de Lingewijk is het verhaal van veel mensen en wijken in Gorinchem.
Matig onderhouden woningen, verdwijnende voorzieningen, sociale samenhang die steeds meer onder druk komt te staan.
Ook door de te hoge concentratie van mensen in een kwetsbare positie.

En als ik kijk naar de staat van de woningen.
En zeker op duurzaamheid waar meer mijn expertise ligt,
Dan moet ik denken aan de familie Badi uit de Lingewijk, die letterlijk met een termijnbedrag van €400,- voor de vogeltjes stookt in de woning van Poort6 met een energielabel F

Of aan Riane in Gildenwijk, die zich ondanks de renovatie van het Kremlin grote zorgen maakt over haar energierekening en de schimmel-en vochtproblemen.
Ondanks het isoleren loopt het water van de kozijnen vanwege koude bruggen en beperkte ventilatie.

Nu staan deze buurten aan de vooravond van meerdere renovaties en nieuwbouw om ervoor te zorgen dat alle huurwoningen in 2030 voldoen aan het verplichte energielabel a, b, c of d.

Eindelijk zou je kunnen denken, omdat de staat van veel sociale huurwoningen matig is.

Maar de impact op de mensen en buurten zal groot zijn.

Tegelijkertijd ziet de SP hierin ook de kansen van Gorinchem.

Als we behouden wat we kunnen,
nieuwe gebouwen bouwen waar we ze nodig hebben,
en vanuit een sterke visie sturen op kwaliteit in samenwerking met woningcorporatie,
dan kunnen we zorgen dat buurten en bewoners hier sterker en beter uitkomen.

Hoe zorgen we ervoor dat de identiteit en samenhang van onze buurten behouden blijft, maar de soms absurde energierekening omlaag gaat?

Hoe zorgt het College ervoor dat alle goede ideeën, werkelijkheid worden bij renovatie en nieuwbouw?

Welke afspraken worden hierover gemaakt met de corporatie en hoe zorgen wij voor de nakoming van de afspraken?

Vorige week hebben College en Raad een belangrijke beslissing genomen over het vestigen van het AZC. SP zag dit als een duidelijke richting.

Het ontzien van kwetsbare wijken voor nieuwe kwetsbare groepen.

De wijken met de smalste schouders, die te vaak de zwaarste lasten moeten dragen, waardoor de leefbaarheid te veel onder druk komt te staan.

SP vindt dit een goede stap.

Omdat de leefbaarheid en de druk op deze buurten simpelweg te groot is.

Tot slot nog een nabrander Voorzitter

Want er komt een toeristenbelasting wanneer deze meer oplevert dan het kost.

Iedereen die in Gorinchem staat ingeschreven in de 'Basisregistratie personen' betaalt lokale belastingen denk daarbij aan de riolering en het ophalen van huisvuil.

Toeristen zullen straks een bijdrage leveren via de toeristenbelasting,

Maar niet iedereen betaalt mee.

Want zo zijn niet alle arbeidsmigranten netjes geregistreerd en lijken daarom niet te betalen voor de voorzieningen die ook door hen gebruikt wordt.

Wij zouden graag zien dat iedereen die gebruikt maakt van voorzieningen een bijdrage levert, dus ook arbeidsmigranten.

Ook is er nog beperkt zicht op waar de arbeidsmigranten wonen en hoe ze wonen.

Wonen ze veilig en hebben ze voldoende ruimte voor zichzelf.

Is het schoon en onderhouden, want ook arbeidsmigranten hebben recht op fatsoenlijk wonen

Dus onze vraag aan het College is: Hoe goed weten we waar en hoe de arbeidsmigranten wonen en hoe betalen arbeidsmigranten die niet geregistreerd hun deel voor de gemeenschappelijke voorzieningen, Of betalen ze dit niet?

Want dan is onze vraag of we de toeristenbelasting kunnen uitbreiden tot een vorm van verblijfsbelasting zodat zij kunnen meebetalen aan de voorzieningen waar zij ook gebruik van maken?

En met een deel van deze inkomsten de handhaving op huisvesting kunnen verstevigen.

En dan zal ik nu afsluiten!

Ga door met het uitvoeren van de vele goede plannen en schakel door als het gaat om de leefbaarheid en de omstandigheden in onze buurten.

Gorinchem gaat vooruit, de buurten willen vooruit, de inwoners verdienen het.

En nu weer aan de slag.

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. In de vergadering stemmen de raadsleden over het amendement. Is de meerderheid van de raad het eens met het amendement, dan verandert de tekst van het oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle raadsleden kunnen een amendement indienen.

AMENDEMENT

Datum vergadering 9 november 2023
Nummer amendement
Raadsvoorstel Begroting 2024 (Z/23/757663/D-882922)
Indiener Johan Klein (Stadsbelang)
Titel Geen starttarief voor bewoners

AMENDEMENT

De parkeertarieven in bijlage 2: Tarieventabel 2024 "parkeervergunningen" punt 2.5 te wijzigen en de consequenties voor lokale heffingen te verwerken in de Begroting 2024 als ook het opvolgende beleid dat hier aan gekoppeld is.

Was:

	Soort vergunning		Locatie		Bijzonderheden	Belastingtarief	
	Naam	Categorie	Naam	Aanduiding		Bedrag	Per
2.5	Bezoekersvergunning	Cat. III	n.v.t.	Gebieden A, C, D, E, F, I, J, K	Starttarief €2,-	€0,17	Uur

Wordt:

	Soort vergunning		Locatie		Bijzonderheden	Belastingtarief	
	Naam	Categorie	Naam	Aanduiding		Bedrag	Per
2.5	Bezoekersvergunning	Cat. III	n.v.t.	Gebieden A, C, D, E, F, I, J, K	Het tegoed waarmee de bezoekersregeling per maand maximaal kan worden opgewaardeerd bedraagt €20,-	€0,42	Uur

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. In de vergadering stemmen de raadsleden over het amendement. Is de meerderheid van de raad het eens met het amendement, dan verandert de tekst van het oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle raadsleden kunnen een amendement indienen.

MOTIVATIE

Sinds 1 oktober 2022 is het digitale platform 2Park beschikbaar voor het aanmelden van parkerende bezoekers van bewoners van de binnenstad. Deze bezoekers kunnen dan tegen het tarief van €0,21 per uur parkeren met een maximum tarief van €2,50 per dag.

Een innovatie die voor voordelen zorgde bij de bewoners en de gemeente. Want bewoners hadden de mogelijkheid om tegen lagere tarieven bezoekers te laten parkeren, maar ook de gemeente bespaarde onkosten. De oude papieren parkeerkaarten hoefde immers niet meer gedrukt, verwerkt en opgestuurd te worden vanuit het stadhuis.

Uit de burgerpeiling blijkt dat in de binnenstad de onderwerpen vertrouwen in de gemeente en het parkeren opvallen in hun slechte score. En juist daar heeft dit voorstel rechtstreeks invloed op, want het invoeren van een starttarief van €2,- per parkeeractie voor gebruikers (lees, bewoners binnenstad) van het 2Park platform is dan ook het bestraffen van een succes en verbetering die ruim een jaar lang doorgevoerd is geweest. Iets wat het vertrouwen in het bestuur van deze stad niet ten goede zal komen.

Om te voorkomen dat we met een aanpassing in deze regeling een “gat” in de begroting schieten stellen we voor om het uurtarief te verhogen naar €0,42 per uur (zonder maximum bedrag) en het maximaal op te waarderen bedrag in het digitale platform per maand te maximeren op €20,- per bewoner in het aangewezen gereguleerd gebied.

ONDERTEKENING

Johan Klein (Stadsbelang)

Jack Oostrum (Partij van de Arbeid)

AMENDEMENT

Datum vergadering: 9 november 2023

Nummer amendement

Bij welk raadsvoorstel: Raadsvoorstel begroting 2024 – beslispunt 5 sub i

Indiener: Anouar Boutachkourt (Democraten Gorinchem)

TITEL: Hou afvalscheiding betaalbaar!

AMENDEMENT

ONDERGETEKENDE STELT VOOR OM HET RAADSVORSTEL BEGROTING 2024 BESLISPUNT 5 SUB 1, **VERORDENING KWIJTSCHELDING GEMEENTELIJKE BELASTINGEN** ALS VOLGT TE AMENDEREN:

ARTIKEL 2 WAS: VAN DE BELASTING VERSCHULDIGD NAAR DE IN ARTIKEL 5 LID 2, 3 EN 4 VAN DE VERORDENING TARIEF AFVALSTOFFENHEFFINGEN 2024 BEDOELDE GRONDSLAGEN WORDT KWIJTSCHELDING VERLEEND TOT EEN MAXIMAAL BEDRAG VAN HET VASTE DEEL VAN HET TARIEF VAN € 260 VOOR EEN EENPERSOONSHUISHOUDEN EN € 325 VOOR EEN MEERPERSOONSHUISHOUDEN PER JAAR. VOOR HET VARIABELE DEEL BEDRAAGT DE KWIJTSCHELDING MAXIMAAL € 40 PER JAAR.

ARTIKEL 2 WORDT: VAN DE BELASTING VERSCHULDIGD NAAR DE IN ARTIKEL 5 LID 2, 3 EN 4 VAN DE VERORDENING TARIEF AFVALSTOFFENHEFFINGEN 2024 BEDOELDE GRONDSLAGEN WORDT KWIJTSCHELDING VERLEEND TOT EEN MAXIMAAL BEDRAG VAN HET VASTE DEEL VAN HET TARIEF VAN € 260 VOOR EEN EENPERSOONSHUISHOUDEN EN € 325 VOOR EEN MEERPERSOONSHUISHOUDEN PER JAAR. VOOR HET VARIABELE DEEL BEDRAAGT DE KWIJTSCHELDING MAXIMAAL € 40 PER JAAR BIJ HOOGBOUW EN € 78 BIJ LAAGBOUW.

MOTIVATIE

Tot 2024 ontvangen onze inwoners, die vallen onder de minima kwijtschelding, voor het deponeren van hun afval. Echter, door het nieuwe diftar-systeem wordt niet alles 'zomaar' kwijtgescholden. Het college stelt voor om maximaal € 40 kwijt te schelden als het gaat om het variabele gedeelte. Dit komt erop neer dat inwoners die in de hoogbouw wonen en/of in de binnenstad 80 keer 'gratis' hun afval kunnen deponeren per jaar. Echter, voor de laagbouw is dit maar 26 keer per jaar. Dit is wat ons betreft niet toereikend. Tevens zijn inwoners woonachtig in de laagbouw vaak gezinnen die vaak ook meer afval hebben. Daarnaast is wetenschappelijk bewezen dat inwoners die moeilijk rond komen veel stress ervaren wat ten koste gaat van hun mentale gezondheid¹. Afval scheiden behoort dan niet altijd tot de prioriteit. Nog belangrijker om deze inwoners niet aan het einde van het jaar te verrassen met een eindrekening, die ze vaak niet kunnen betalen. Daarom stellen wij voor om de kwijtschelding voor laagbouw te verhogen met € 38 per inwoner. Zo behouden we een stimulans, maar zadelen we de inwoners niet op met een 'te hoge' rekening.

ONDERTEKENING

Anouar Boutachkourt (Democraten Gorinchem)

¹ <https://www.trimbos.nl/kennis/mentale-gezondheid-preventie/expertisecentrum-mentale-gezondheid/sociale-determinanten/effecten-op-mentale-gezondheid/>

AMENDEMENT

Datum vergadering: 9 november 2023
Nummer amendement:
Bij welk raadsvoorstel: Begroting 2024
Indiener(s): Ilhan Tekir

TITEL: NIET WACHTEN MET SPAREN VOOR ONDERWIJS

AMENDEMENT

Ondergetekenden stellen voor het volgende beslispunt toe te voegen aan het raadsvoorstel:

- Een bedrag van 1 miljoen euro toe te voegen aan de reserve onderwijshuisvesting in 2024 en deze toevoeging te dekken uit de algemene reserve.

MOTIVATIE

De komende jaren wordt een forse investeringsopgave voor onderwijshuisvesting verwacht. In het Integraal Huisvestingsplan – vastgesteld in april 2023 – is rekening gehouden met 25 miljoen euro voor de vijf meest urgente scholen. De dekking hiervoor is echter vooralsnog niet beschikbaar. Om die dekking alsnog te realiseren is er bij de perspectiefnota besloten om jaarlijks 1 miljoen euro te sparen voor toekomstige investeringen in het onderwijs. Het college stelt voor om dit spaarsysteem vanaf 2025 in te laten gaan. De indieners van dit amendement stellen voor om daar niet mee te wachten. Om het Uitvoeringsprogramma 2023-2026 te realiseren is het cruciaal om zo vroeg mogelijk alle zeilen bij te zetten. Met dit amendement benutten we het begrotingsjaar 2024 door nu al een eerste toevoeging van 1 miljoen euro mogelijk te maken in de reserve onderwijshuisvesting.

Daarmee beogen de indieners van dit amendement om geen vertraging op te lopen in de vernieuwing en verduurzaming van onze scholen. Ieder schoolgebouw in Gorinchem dient een veilige en gezonde leeromgeving te bieden voor kinderen. We willen geen concessies doen aan onze wettelijke plicht voor onderwijshuisvesting.

ONDERTEKENING

Ilhan Tekir (D66)

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. In de vergadering stemmen het amendement. Is de meerderheid van de raad het eens met het amendement, dan verandert oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle raadsleden kunnen een amendement

AMENDEMENT

Datum vergadering: 9 november 2023

Nummer amendement:

Bij welk raadsvoorstel: Begroting 2024

Indiener(s): Ilhan Tekir

TITEL: NIET WACHTEN MET SPAREN VOOR ONDERWIJS

AMENDEMENT

Ondergetekenden stellen voor het volgende beslispunt toe te voegen aan het raadsvoorstel:

- Een bedrag van 1 miljoen euro toe te voegen aan de reserve onderwijshuisvesting in 2024 en deze toevoeging te financieren uit de beschikbare ruimte binnen het investeringsplafond.

MOTIVATIE

De komende jaren wordt een forse investeringsopgave voor onderwijshuisvesting verwacht. In het Integraal Huisvestingsplan – vastgesteld in april 2023 – is rekening gehouden met 25 miljoen euro voor de vijf meest urgente scholen. De dekking hiervoor is echter vooralsnog niet beschikbaar. Om die dekking alsnog te realiseren is er bij de perspectiefnota besloten om jaarlijks 1 miljoen euro te sparen voor toekomstige investeringen in het onderwijs. Het college stelt voor om dit spaarsysteem vanaf 2025 in te laten gaan. De indieners van dit amendement stellen voor om daar niet mee te wachten. Om het Uitvoeringsprogramma 2023-2026 te realiseren is het cruciaal om zo vroeg mogelijk alle zeilen bij te zetten. Met dit amendement benutten we het begrotingsjaar 2024 door nu al een eerste toevoeging van 1 miljoen euro mogelijk te maken in de reserve onderwijshuisvesting.

Daarmee beogen de indieners van dit amendement om geen vertraging op te lopen in de vernieuwing en verduurzaming van onze scholen. Ieder schoolgebouw in Gorinchem dient een veilige en gezonde leeromgeving te bieden voor kinderen. We willen geen concessies doen aan onze wettelijke plicht voor onderwijshuisvesting.

ONDERTEKENING

Ilhan Tekir (D66)

MOTIE

Datum vergadering: 9 november 2023
Nummer motie ..
Indiener(s) Niels van Santen (VVD)

Titel: Verenig ook de buitenstad

MOTIE

Wij vragen het college om:

- het Ondernemersfonds Gorinchem in oprichting actief te stimuleren;
- samen te werken met de initiatiefnemers van het Ondernemersfonds Gorinchem en in de aankomende 6 maanden tot een plan van aanpak te komen;
- een bijdrage te leveren aan de opstart en de financiële gevolgen in de Perspectiefnota 2025 zichtbaar te maken;
- de uitvoering te ondersteunen waar mogelijk en gewenst.

MOTIVATIE

Momenteel is er een initiatief gaande om te verenigen op de bedrijventerreinen, voor zaken als goede uitstraling, veiligheid, onderhoud en groen. Zo wordt gekeken naar de opstart van een Ondernemersfonds, waarbij alle partijen met zakelijk vastgoed naar rato mee betalen in het zorg dragen voor meer organisatie, activiteit en samenhang. Dit in navolging van andere steden zoals Sliedrecht en Dordrecht.

In reactie op de vraag in hoeverre de gemeente zich hiervoor wil inzetten was het antwoord tijdens de Perspectiefnota dat we het Ondernemersfonds van harte willen stimuleren en faciliteren. Bij de concrete voornemens in het programma Economie wordt dan ook aangegeven dat we een bijdrage willen leveren aan de verbetering aan de organisatiegraad van het bedrijfsleven op het bedrijventerrein. Daarbij wordt gesteld dat we dit willen verkennen per 2025.

Dit lijkt ons nog weinig concreet en bovendien te laat. De initiatieven hiervoor worden nu ontplooid. De gemeente moet daarin geen vertragende factor zijn en ook de juiste middelen ter beschikking stellen voor een goede start van het Ondernemersfonds op de bedrijventerreinen.

ONDERTEKENING

Niels van Santen (VVD)
Pierre Schefferlie (DG)

MOTIE

Datum vergadering : donderdag 9 november 2023

Nummer motie

Indiener: Maarten de Pagter (CU-SGP)

Titel: Uilenhof aan Oude Hoven: voorkeursscenario renovatie

MOTIE

Wij roepen het college op om:

1. Bij het uitwerken van scenario's voor het schoolgebouw Uilenhof aan de Oude Hoven als primaire insteek te nemen om haalbaarheid van renovatie van het huidige gebouw te verkennen
2. Hiertoe Stichting Mevrouw Meijer te consulteren en een rapportage met bevindingen van/ door deze stichting te betrekken in beraadslagingen met de gemeenteraad.

MOTIVATIE

HET SCHOOLGEBOUW AAN DE OUDE HOVEN IS ROBUUST EN MARKANT. VORMGEGEVEN IN EEN MOOIE WEDEROPBOUWARCHITECTUUR EN PRACHTIG INGEPAST IN DE WOONWIJK. VELE DUIZENDEN- EN MEERDERE GENERATIES GORCUMMERS EN OUD-GORCUMMERS HEBBEN HIER EEN SCHOOLCARRIÈRE DOORLOPEN EN HIER HEEL VEEL HERINNERINGEN LIGGEN. HOEWEL DIT GEBOUW NIET FORMEEL DEZE STATUS HEEFT, WORDT DIT GEBOUW DOOR VELEN ALS EEN MONUMENT ERVAREN. WAT DE INDIENER(S) VAN DEZE MOTIE BETREFT MAG – WANNEER EEN RENOVATIE GOED HAALBAAR BLIJKT EN HET GEBOUW WEER DECENNIA MEE KAN – OOK DIT GEBOUW WORDEN TOEGEVOEGD AAN DE LIJST GEMEENTELIJKE MONUMENTEN.

DE HUIDIGE SITUATIE IS DAT DIT GEBOUW HOOG OP DE URGENTIELIJST STAAT OM FORS AANGEPAKT TE WORDEN BINNEN HET INTEGRAAL HUISVESTINGSPLAN ONDERWIJS. HET GEBOUW VOLDOET NIET MEER AAN DE HUIDIGE EISEN. IN EERDERE BESPREKINGEN MET DE GEMEENTERAAD KWAM DE OPTIE VAN NIEUWBOUW OP EEN ANDERE LOCATIE PROMINENT NAAR VOREN.

WANNEER GEKOZEN WORDT VOOR RENOVATIE WORDT OOK INVULLING GEGEVEN AAN DE VERDUURZAMINGSAMBITIE: NAAST EEN UPGRADE WAT BETREFT ISOLATIE EN TECHNISCHE INSTALLATIES, LEVERT OOK HET HERGEBRUIK VAN MATERIALEN EN HET VASTHOUDEN VAN ALLE ENERGIE DIE IN HET GEBOUW VASTLIGT EEN FORSE BIJDRAGE.

STICHTING MEVROUW MEIJER STREEFT ERNAAR OM – ZOWEL VANUIT DUURZAAMHEID ALS OOK ARCHITECTUUR – WAAR HAALBAAR RENOVATIE TOE TE PASSEN. EN DUS NIET TE SNEL DE STAP TE MAKEN NAAR EEN NIEUWBOUW SCENARIO. VANUIT DEZE STICHTING WORDT GEKEKEN NAAR DE OORSPRONKELIJKE BEDOELING, ONTWERP EN MATERIAALKEUZE VAN HET GEBOUW EN WORDT VERKEND OF DAARVANDAAN RELEVANTIE VOOR DE KOMENDE DECENNIA IS TE REALISEREN ALS SCHOOLGEBOUW. MEVROUW MEIJER KAN EEN ROL PAKKEN IN EEN 1^E FASE VAN ONDERZOEK EN BEWUSTWORDING.

DE GEMEENTERAAD WIL NA DEZE FASE IN GESPREK MET HET COLLEGE (EN SCHOOLBESTUUR) OM DE UITKOMSTEN EN VERVOLGPROCES TE BESPREKEN.

ONDERTEKENING

Maarten de Pagter (CU-SGP)

Datum vergadering 9 november 2023
Nummer motie
Behorend bij agendapunt Begroting 2024
Indieners: Ilhan Tekir (D66)

MOTIE

Titel: Voorkom dat spoedzoekers op straat belanden

MOTIE

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- Te verkennen of (een deel van) een leegstaand gemeentelijk pand ingezet kan worden voor tijdelijke huisvesting van spoedzoekers, zodat deze doelgroep niet op straat dreigt te komen;
- hierover uiterlijk voor de perspectiefnota 2025 te rapporteren aan de raad.

MOTIVATIE

Spoedzoekers zijn mensen die door een uitzonderlijke situatie per direct op zoek zijn naar een woning. Het betreft bijvoorbeeld mensen die doorgaans redelijk zelfredzaam zijn en soms zelfs werken, maar die door pech of relatief kleine problemen op straat belanden. Een ander voorbeeld zijn inwoners die na een echtscheiding hun huis niet meer kunnen betalen. Tot wanhoop gedreven eindigen [sommige Gorcumers dan in hun auto](#) bij gebrek aan een gewone slaappleats.

De indieners van deze motie vinden het belangrijk dat spoedzoekers perspectief hebben op (tijdelijke) woonruimte. We zijn terughoudend met het verlenen van voorrang, maar zien ook dat relatief goed gewortelde inwoners soms door uitzonderlijke situaties plotseling dakloos raken. Een aantal tijdelijke woningen als flexibele schil zou een oplossing vormen. Spoedzoekers kunnen daar dan hun orde op zaken stellen totdat een permanente woonoplossing is gevonden. Daarom vragen de indieners van deze motie om een verkenning binnen de gemeentelijke vastgoedportefeuille, zodat leegstand een maatschappelijke functie kan krijgen.

De [actuele vastgoedlijst](#) van de gemeente Gorinchem is sinds februari 2020 niet meer geactualiseerd, waardoor een actueel inzicht naar leegstand op dit moment bij de indieners niet beschikbaar is. Het verzoek is daarom aan het college om aan de hand van actuele inzichten een verkenning naar mogelijkheden te starten. In de hoop dat geen enkele gorcumer op straat dreigt te belanden.

ONDERTEKENING

Ilhan Tekir (D66)

Datum	<i>Donderdag 9 november 2023</i>
Onderwerp	<i>Begroting 2024</i>
Nummer	
Titel motie	<i>Groen voor groentjes</i>
Indiener(s)	<i>Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem</i>
Motie	<i>We roepen het college op om elke nieuw geboren inwoner van Gorinchem een geboorteboom of -plant te schenken.</i>
Motivatie	<i>De gemeente wil jaarlijks ongeveer 180 bomen extra per jaar planten. Dit draagt bij aan een groene en gezonde leefomgeving. Op dat voornemen willen we graag verder bouwen en in het verlengde van onze motie 'een boom voor iedereen'. Met deze motie stellen we voor om, bij de geboorte van een kind, namens de gemeente een boom of plant naar keuze. Dit is een mooi cadeau met een verwijzing naar groei en ontwikkeling. Ook draagt dit bij aan de doelstelling om meer groen in tuinen en op balkons en de biodiversiteit te vergroten.</i>
Ondertekening	<i>Gorinchem, 8 november 2023</i> <i>Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem</i>
	<i>Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met stemmen voor en stemmen tegen.</i>

Datum	<i>Donderdag 9 november 2023</i>
Onderwerp	<i>Begroting 2024</i>
Nummer	
Titel motie	<i>Groen voor groentjes</i>
Indiener(s)	<i>Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem</i>
Motie	<i>We roepen het college op om elke nieuw geboren inwoner van Gorinchem een geboorteboom of -plant, bloembollen of bloemenzaad te schenken.</i>
Motivatie	<i>De gemeente wil jaarlijks ongeveer 180 bomen extra per jaar planten. Dit draagt bij aan een groene en gezonde leefomgeving. Op dat voornemen willen we graag verder bouwen en in het verlengde van onze motie 'een boom voor iedereen'. Met deze motie stellen we voor om, bij de geboorte van een kind, namens de gemeente een boom of plant naar keuze. Dit is een mooi cadeau met een verwijzing naar groei en ontwikkeling. Ook draagt dit bij aan de doelstelling om meer groen in tuinen en op balkons en de biodiversiteit te vergroten.</i>
Ondertekening	<i>Gorinchem, 8 november 2023</i> <i>Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem</i>
	<i>Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met stemmen voor en stemmen tegen.</i>

MOTIE

Datum vergadering : donderdag 9 november 2023

Nummer motie

Indiener: Maarten de Pagter (CU-SGP)

Titel: Uilenhof aan Oude Hoven: voorkeursscenario renovatie

MOTIE

Wij roepen het college op om:

1. Bij het uitwerken van scenario's voor het schoolgebouw Uilenhof aan de Oude Hoven als primaire insteek te nemen om haalbaarheid van renovatie van het huidige gebouw te verkennen
2. Hiertoe inspiratie op te doen bij organisaties zoals bijvoorbeeld stichting mevrouw Meijer en de raad hierin mee te nemen.

MOTIVATIE

HET SCHOOLGEBOUW AAN DE OUDE HOVEN IS ROBUUST EN MARKANT. VORMGEGEVEN IN EEN MOOIE WEDEROPBOUWARCHITECTUUR EN PRACHTIG INGEPAST IN DE WOONWIJK. VELE DUIZENDEN- EN MEERDERE GENERATIES GORCUMMERS EN OUD-GORCUMMERS HEBBEN HIER EEN SCHOOLCARRIÈRE DOORLOPEN EN HIER HEEL VEEL HERINNERINGEN LIGGEN. HOEWEL DIT GEBOUW NIET FORMEEL DEZE STATUS HEEFT, WORDT DIT GEBOUW DOOR VELEN ALS EEN MONUMENT ERVAREN. WAT DE INDIENER(S) VAN DEZE MOTIE BETREFT MAG – WANNEER EEN RENOVATIE GOED HAALBAAR BLIJKT EN HET GEBOUW WEER DECENNIA MEE KAN – OOK DIT GEBOUW WORDEN TOEGEVOEGD AAN DE LIJST GEMEENTELIJKE MONUMENTEN.

DE HUIDIGE SITUATIE IS DAT DIT GEBOUW HOOG OP DE URGENTIELIJST STAAT OM FORS AANGEPAKT TE WORDEN BINNEN HET INTEGRAAL HUISVESTINGSPLAN ONDERWIJS. HET GEBOUW VOLDOET NIET MEER AAN DE HUIDIGE EISEN. IN EERDERE BESPREKINGEN MET DE GEMEENTERAAD KWAM DE OPTIE VAN NIEUWBOUW OP EEN ANDERE LOCATIE PROMINENT NAAR VOREN.

WANNEER GEKOZEN WORDT VOOR RENOVATIE WORDT OOK INVULLING GEGEVEN AAN DE VERDUURZAMINGSAMBITIE: NAAST EEN UPGRADE WAT BETREFT ISOLATIE EN TECHNISCHE INSTALLATIES, LEVERT OOK HET HERGEBRUIK VAN MATERIALEN EN HET VASTHOUDEN VAN ALLE ENERGIE DIE IN HET GEBOUW VASTLIGT EEN FORSE BIJDRAGE.

EEN GOED VOORBEELD VAN EEN MOGELIJKE BENADERING WORDT GEGEVEN DOOR STICHTING MEVROUW MEIJER. DEZE STICHTING STREEFT ERNAAR OM – ZOWEL VANUIT DUURZAAMHEID ALS OOK ARCHITECTUUR – WAAR HAALBAAR RENOVATIE TOE TE PASSEN. EN DUS NIET TE SNEL DE STAP TE MAKEN NAAR EEN NIEUWBOUW SCENARIO. VANUIT DEZE STICHTING WORDT GEKEKEN NAAR DE OORSPRONKELIJKE BEDOELING, ONTWERP EN MATERIAALKEUZE VAN HET GEBOUW EN WORDT VERKEND OF DAARVANDAAN RELEVANTIE VOOR DE KOMENDE DECENNIA IS TE REALISEREN ALS SCHOOLGEBOUW.

ONDERTEKENING

Maarten de Pagter (CU-SGP)

Raadsvoorstel: Z/23/757663/D-882922
Onderwerp: Begroting 2024

Datum: 2 oktober 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O: 26 oktober 2023
Raadsvergadering: 9 november 2023
Opsteller: Steegwijk, Romy
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:
Begroting 2024
Voorstel:
<p>Wij stellen u voor:</p> <ol style="list-style-type: none">1. De begroting 2024 vast te stellen;2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2025-2027;3. In te stemmen met de investeringen voor het begrotingsjaar 2024 en de bijbehorende investeringsbudgetten beschikbaar te stellen;4. In te stemmen met het inzetten van de algemene reserve om de gewenste investeringen uit te kunnen voeren;5. De volgende verordeningen vast te stellen:<ol style="list-style-type: none">a. Verordening afvalstoffenheffing 2024;b. Verordening leges 2024;c. Verordening lijkbezorgingsrechten 2024;d. Verordening marktgelden 2024;e. Verordening roerende zaakbelasting 2024;f. Verordening onroerende zaakbelasting 2024;g. Verordening precariobelasting 2024;h. Verordening rioolbelasting 2024;i. Verordening kwijschelding gemeentelijke belastingen 2024;j. Parkeerverordening 2021 2e wijziging.6. De besluitvorming over de begroting 2024 te verwerken in de eerstvolgende begrotingswijziging;7. In te stemmen met de 1e begrotingswijziging 2024.
Aanleiding:
Een gemeente dient haar begroting vóór 15 november bij de provincie aan te leveren. De I&O-sessie van de begroting 2024 vindt op donderdag 26 oktober 2023 plaats en de inhoudelijke behandeling en besluitvorming is op donderdag 9 november.
Beoogd effect:
Het doel van dit voorstel is de vaststelling van de begroting 2024 vóór 15 november 2023, zodat voldaan wordt aan (één) van de eisen van de provincie voor repressief toezicht. Daarnaast is het doel om diverse belastingverordeningen voor 2024 vast te stellen.
Argumenten:
<p>1.1 De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om financiële middelen beschikbaar te stellen. Door de begroting vast te stellen autoriseert de gemeenteraad het college in 2024, binnen de programma's, uitgaven te doen.</p> <p>3.1 en 4.1 De algemene reserve is nodig om de schulden niet op te laten lopen. In de perspectiefnota 2024 is weergegeven hoe de beoogde nieuwe investeringen zich verhouden tot het investeringsplafond. Daaruit blijkt dat niet voor alle investeringen ruimte is binnen het investeringsplafond. Voorgesteld wordt om voor 2024 het bedrag van € 6.031.000 dat niet binnen het investeringsplafond past te dekken uit de algemene reserve (€ 3.800.000), reserve duurzaamheid (€ 1.831.000) en de reserve infrastructuur (€ 400.000).</p> <p>5.1 De gemeenteraad stelt de belastingverordeningen vast. In de belastingverordeningen worden alle</p>

voorwaarden geregeld die van belang zijn om het belastingbedrag te bepalen dat een individuele persoon moet betalen. Aanslagen kunnen pas opgelegd worden als de gemeenteraad een belastingverordening heeft vastgesteld. In de begroting 2024 is rekening gehouden met nieuwe bedragen betreffende lokale heffingen. Als gevolg hiervan dienen de tarieven te worden aangepast. Dat gebeurt door de vaststelling van de verordeningen 2024.

7.1 Er is voor gekozen tot een bepaald punt de begroting cijfermatig te wijzigen. Wijzigingsvoorstellen na dit moment zijn toegevoegd in de financiële inleiding van de begroting en worden verwerkt in de 1e begrotingswijziging 2024. Het saldo van de septembercirculaire 2023 wordt hierin meegenomen. In de paragrafen en bijlagen van Begroting 2024 zijn de wijzigingsvoorstellen wel verwerkt evenals in de stresstest en de Begroting in één oogopslag (BIEO).

Risico's:

N.v.t.

Financiën:

Het risicoprofiel van onze gemeente is geactualiseerd, volgens de uitgangspunten die in de nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen door de gemeenteraad op 5 oktober 2017 zijn vastgesteld. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing vindt u een toelichting hierop. In die paragraaf komt de weerstandratio uit op 1,81. Indien het raadsvoorstel voor het nieuwe zwembad wordt meegenomen is de weerstandratio 1,66. We komen hiermee uit binnen de door de raad vastgestelde bandbreedte van 1,4 tot 2,0.

Participatie:

N.v.t.

Communicatie:

De begroting 2024 wordt gepubliceerd op de gemeentelijke website. De begroting is ook digitaal te raadplegen. Bij de begroting is een BIEO en stresstest opgesteld, deze bieden overzichtelijke relevante informatie over de begroting.

Duurzaamheid:

N.v.t.

Vervolgproces:

- I&O-sessie is op donderdag 26 oktober 2023
- Besluitvorming is op donderdag 9 november 2023

Bijlagen:

- Begroting 2024
- BIEO 2024
- Stresstest
- Verordeningen 2024

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 10 oktober 2023

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. De begroting 2024 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2025-2027;
3. In te stemmen met de investeringen voor het begrotingsjaar 2024 en de bijbehorende investeringsbudgetten beschikbaar te stellen;
4. In te stemmen met het inzetten van de algemene reserve om de gewenste investeringen uit te kunnen voeren;
5. De volgende verordeningen vast te stellen:
 - a. Verordening afvalstoffenheffing 2024;
 - b. Verordening leges 2024;
 - c. Verordening lijkbezorgingsrechten 2024;
 - d. Verordening marktgelden 2024;
 - e. Verordening roerende zaakbelasting 2024;
 - f. Verordening onroerende zaakbelasting 2024;
 - g. Verordening precariobelasting 2024;
 - h. Verordening rioolbelasting 2024;
 - i. Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2024;
 - j. Parkeerverordening 2021 2e wijziging.
6. De besluitvorming over de begroting 2024 te verwerken in de eerstvolgende begrotingswijziging;
7. In te stemmen met de 1e begrotingswijziging 2024.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 9 november 2023.

Griffier,

Voorzitter,

Begroting 2024

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
1.1	Beleidsmatige inleiding	2
1.2	Financiële begroting op hoofdlijnen	3
1.3	Leeswijzer	10
2	Beleidsbegroting: Programmaplan	15
2.1	Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	15
2.2	Programma 2 Veiligheid	19
2.3	Programma 3 Verkeer en vervoer	22
2.4	Programma 4 Economie	26
2.5	Programma 5 Onderwijs	30
2.6	Programma 6 Sport, cultuur en recreatie	34
2.7	Programma 7 Sociaal domein	39
2.8	Programma 8 Duurzaamheid	49
2.9	Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	53
2.10	Algemene dekkingsmiddelen	58
2.11	Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	61
3	Beleidsbegroting: Paragrafen	65
3.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	65
3.2	Onderhoud kapitaalgoederen	74
3.3	Financiering	79
3.4	Bedrijfsvoering	81
3.5	Grondbeleid	87
3.6	Lokale heffingen	90
3.7	Verbonden partijen	97
4	Financiële begroting	117
4.1	Grondslagen begroting en meerjarenraming	117
4.2	Overzicht van baten en lasten	119
4.3	Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht	132
4.4	Verschillenanalyse	134
4.5	Uiteenzetting financiële positie	136
4.6	Investerings	139
5	Bijlagen	140
5.1	Reserves	141
5.2	Voorzieningen	146
5.3	Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld	149
5.4	Investeringsoverzicht	152
5.5	Vastgesteld beleid	158
5.6	Afkortingenlijst	161

1 Inleiding

1.1 Beleidsmatige inleiding

En nu aan de slag! Onder deze titel presenteerden wij begin 2023 onze beloften voor Gorinchem. In het collegeprogramma voor deze bestuursperiode staat een flinke hoeveelheid acties waar we tot en met 2026 aan werken. We zijn volop bezig met de uitvoering van deze acties. In de begroting die nu voor u ligt, laten we zien waar we het komende jaar mee aan de slag gaan en hoe we dat betalen.

Werken aan ontwikkeling

We werken hard aan de verdere ontwikkeling van onze stad. De komende periode brengen we in beeld wanneer we met welke ruimtelijke ontwikkelingen aan de slag gaan. We blijven continu bouwen aan onze mooiste vestingstad van Nederland. Zo zetten we ons in voor een aantrekkelijke binnenstad. Nemen we maatregelen zodat verkeer soepel door de stad kan bewegen. Ondernemen we actie om te verduurzamen en ons aan te passen aan een veranderend klimaat. We ontwikkelen beleid zodat waardevol erfgoed dat ons is doorgegeven ook weer door gegeven kan worden aan volgende generaties. Ook zetten we ons in voor het behoud en waar nodig de vernieuwing van culturele en sportvoorzieningen in onze stad. Voorzieningen waar onze inwoners, maar ook inwoners uit de regio gebruik van maken. Toekomstbestendige onderwijshuisvesting heeft onze aandacht. En waar dat nodig is, leveren we zorg en ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben.

Met elkaar

Een opsomming in een inleiding op de begroting doet nooit recht aan al het werk dat in de gemeente gebeurt. Voor een compleet overzicht verwijzen we dan ook graag naar de begroting zelf. Hierin beschrijven we uitgebreider waar we het komende jaar mee aan de slag gaan. En vooral wat we daarmee willen bereiken. Dat doen we als gemeente natuurlijk niet alleen. We werken samen met inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en de regio. We zien er naar uit om ook in 2024 met ieder die zich betrokken voelt bij Gorinchem te werken aan en voor onze mooie vestingstad.

Realistische begroting

De begroting is uiteraard ook het moment om de financiële balans op te maken. En als we dit doen, dan zien we dat we voor financiële uitdagingen staan. Als gemeente hebben we veel ambities waar we aan willen werken. Tegelijkertijd hebben we niet altijd de financiële ruimte om met alle onderwerpen aan de slag te gaan. Het is gelukt om in de eerste jaren een sluitende begroting op te leveren. Vanaf 2026 lukt dit echter niet. Daarin is onze gemeente niet uniek. We zien dit beeld bij veel Nederlandse gemeenten. Door tekortschietende middelen vanuit de Rijksoverheid komt de begroting voor veel gemeenten vanaf 2026 negatief uit. En dat geldt dus ook voor onze begroting. Door deze financiële realiteit zichtbaar te maken, laten we zien aan de Rijksoverheid dat de gemeentelijke financiën onvoldoende zijn voor het uitvoeren van het huidige takenpakket. We staan dan ook achter de oproep van de VNG aan het Rijk voor een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief.

Haalbaar en betaalbaar

Ondertussen moeten we met elkaar ook keuzes maken zodat onze begroting op termijn financieel haalbaar is. Hierover hebben we in de afgelopen periode ook regelmatig gesproken met de gemeenteraad. In de begrotingsstukken zoals we die nu presenteren, laat het college zien welke keuzes wat ons betreft op dit moment gemaakt kunnen worden. Hierover gaan we de komende weken graag verder in gesprek met de gemeenteraad. Om zo samen te komen tot realistische, betaalbare en haalbare keuzes.

Het college van burgemeester en wethouders, 10 oktober 2023

1.2 Financiële begroting op hoofdlijnen

De financiële begroting van de gemeente Gorinchem wordt in dit hoofdstuk op hoofdlijnen uiteengezet. Dit gebeurt aan de hand van enkele financiële uitgangspunten, de ontwikkeling van het begrotingssaldo en de algemene reserve.

Toekomstvisie Caribabad

Met het vaststellen van deze begroting wordt nog niet besloten over de financiering en dekking van de 'Toekomstvisie Caribabad'. De financiële effecten van deze visie op de begroting zijn wel overeenkomstig het in de raadsvergadering van 28 september j.l. behandelde raadsvoorstel vermeld in deze begroting. Na de bijeenkomst op 24 oktober 2023 waarin met de raad wordt gesproken over de investeringen en het investeringsplafond zal het college de raad een voorstel doen over de financiering en dekking van de 'Toekomstvisie Caribabad'. De besluitvorming daarover zal dan in een begrotingswijziging worden verwerkt.

Enkele financiële uitgangspunten

Naast de specifieke uitgangspunten in de Perspectiefnota 2024 zijn in deze begroting zo veel mogelijk de volgende algemene financiële uitgangspunten gehanteerd:

1. De begroting 2024 en 2025 dient reëel en structureel sluitend te zijn.
2. De begroting 2026 en 2027 dient reëel te zijn, maar hoeft niet structureel sluitend te zijn, gelet op de korting van het Rijk in die jaren, het advies van de VNG om de financiële gevolgen daarvan te laten zien en de gesprekken hierover tussen VNG en Rijk.
3. Er wordt gewerkt met het principe 'nieuw voor oud'. Nieuwe lasten worden daarbij gedekt binnen het betreffende programma danwel binnen de totale begroting.
4. De autonome en wettelijke ontwikkelingen gaan voor op de wensen voor nieuw beleid.
5. Een begrotingstekort wordt opgelost met maatregelen die een structurele besparing of een structurele opbrengst geven.
6. Er wordt gewerkt met een spaarsysteem (bestemmingsreserves) om te sparen voor grote investeringen in de (nabije) toekomst. Het al gespaarde en nog te sparen geld wordt in deze collegeperiode ingezet om enkele concrete resultaten te boeken.
7. Het investeringsplafond wordt gehandhaafd om de toekomstige schuldenomvang te beheersen. Hierop wordt vooralsnog alleen een uitzondering gemaakt voor het voorstel voor het zwembad.

Naar aanleiding van de motie 363 d.d. 6 juli 2023 'Besturen is keuzes maken met open vizier' wordt er voor de behandeling van deze begroting in een aparte bijeenkomst op 24 oktober 2023 met de raad gesproken over de investeringen en het investeringsplafond.

Verloop van het begrotingssaldo

Het vertrekpunt voor het financieel meerjarenperspectief van de Begroting 2024 is de Perspectiefnota 2024 en de uitkomst van de meicirculaire gemeentefonds 2023, waarover de gemeenteraad is geïnformeerd in een raadsinformatiebrief van 1 juni 2023.

Wij geven in het hierna volgende overzicht aan hoe wij vanuit dit financieel meerjarenperspectief tot ons voorstel voor de meerjarenbegroting 2024-2027 komen.

Begrotingssaldo (bedragen x € 1.000; - = nadeel)	2024	2025	2026	2027	Nr.
Perspectiefnota 2024 + meicirculaire	-1.015	3.099	-1.419	-1.887	1
Diverse technische en autonome bijstellingen	284	324	206	253	2
Tussenrapportage 2023 structurele bijstellingen	192	72	65	-139	3
Meerjarenbegroting	-539	3.495	-1.148	-1.773	4
Wijzigingsvoorstellen (1e begrotingswijziging)					
Quick wins coalitieakkoord	250				5
Voormalig bestuur	60	60	60	60	6
Bijdrage aan de regio AV	50	50	50	50	7
Onderzoekskosten directie	10	10	10	10	8
Veiligheidsregio ZHZ: Verhoging inwonerbijdrage	-217	-217	-217	-217	9
Dynamische stadsafsluitingen	40	40	40	40	10
Transportkosten parkeergelden	24	24	24	24	11
Inzet Brede Specifieke Uitkering (SPUK)	47	47	47		12
Schoolzwemmen	7	7	7	7	13
Activiteitenbudget Gorinchem Beweegt	5	5	5	5	14
Vernieuwd ISB		-250			15
Milieucommunicatie	25	25	25	25	16
Duurzaam bouwen	21	21	21	21	17
Rente		-400	-550	-700	18
Toeristenbelasting	125	250	250	250	19
Leges APV	1	5	10	10	20
Leges huwelijken en partnerregistraties	17	17	17	17	21
Parkeertarieven	58	58	58	58	22
Kadegelden havens	50	50	50	50	23
Algemene uitkering - septembercirculaire gemeentefonds	70	62	-2	1.357	14
Meerjarenbegroting + wijzigingsvoorstellen	104	3.359	-1.243	-706	25
Afzonderlijk voorstel 'Toekomstvisie Caribabad'		-2.700			26
Meerjarenbegroting + wijzigingsvoorstellen + zwembad	104	659	-1.243	-706	27
<i>Nog te realiseren ombuigingen / besparingen jeugdzorg</i>	<i>310</i>	<i>1.490</i>	<i>1.844</i>	<i>1.945</i>	<i>28</i>

1. Perspectiefnota 2024 + meicirculaire

Dit betreffen de saldi zoals deze zijn opgenomen in de raadsinformatiebrief van 1 juni 2023 over de meicirculaire gemeentefonds 2023.

2. Diverse technische en autonome bijstellingen

Dit betreffen bijstellingen die zich voordoen bij het opwerken van een Perspectiefnota in een gedetailleerde meerjarenbegroting.

3. Tussenrapportage 2023 structurele bijstellingen

Dit betreffen de structurele bijstellingen zoals deze zijn opgenomen in de Tussenrapportage 2023.

4. Meerjarenbegroting

Na verwerking van de hiervoor genoemde punten komt de meerjarenbegroting uit op genoemde saldi.

Wijzigingsvoorstellen (1^e begrotingswijziging)

Voor de hierna volgende punten stellen wij voor de meerjarenbegroting te wijzigen. In afwachting van de besluitvorming van de raad zijn deze voorstellen niet verwerkt in het programmaplan en de financiële begroting. De besluitvorming zal worden verwerkt in een 1^e begrotingswijziging die gelijktijdig met de begroting wordt vastgesteld.

De voorstellen zijn wel verwerkt in de paragraaf lokale heffingen, de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, de BIEO en de stresstest. Daardoor wordt rekening gehouden met deze voorstellen in de informatie over de lokale heffingen en de financiële positie van de gemeente.

5. Quick wins coalitieakkoord

In de begroting 2023 is voor 2023 en 2024 een budget van € 250.000 per jaar opgenomen voor quick wins coalitieakkoord. De plannen uit het coalitieakkoord zijn inmiddels verwerkt in het collegeprogramma, de Perspectiefnota 2024 en de meerjarenbegroting 2024-2027. Wij stellen daarom voor het afzonderlijke budget van € 250.000 in 2024 af te ramen.

6. Voormalig bestuur

Gelet op de werkelijke uitgaven in de afgelopen jaren en de in 2024 te verwachten uitgaven voor voormalig bestuur stellen wij voor het budget vanaf 2024 met structureel € 60.000 per jaar te verlagen.

7. Bijdrage aan de regio AV (Alblasserwaard en Vijfheerenlanden)

Op basis van de te verwachte bijdrage aan de regio AV stellen wij voor het budget vanaf 2024 met structureel € 50.000 per jaar te verlagen.

8. Onderzoekskosten directie

Gezien de werkelijke uitgaven in de afgelopen jaren en de in 2024 te verwachten uitgaven voor onderzoekskosten directie stellen wij voor het budget vanaf 2024 met structureel € 10.000 per jaar te verlagen.

9. Veiligheidsregio ZHZ (VRZHZ): verhoging inwonerbijdrage

Het in de raadsvergadering van 28 september 2023 behandelde voorstel over de zienswijze op de begrotingswijziging VRZHZ 2023 leidt tot een structurele lastenstijging van € 217.000 per jaar waarmee nog geen rekening is gehouden in de meerjarenbegroting. Wij stellen voor deze structurele lastenstijging alsnog vanaf 2024 op te nemen in de meerjarenbegroting.

10. Dynamische stadsafsluitingen

Omdat er minder dynamische stadsafsluitingen in bedrijf zijn dan voorheen stellen wij voor het onderhoudsbudget daarvoor vanaf 2024 met structureel € 40.000 per jaar te verlagen.

11. Transportkosten parkeergelden

De parkeergelden kunnen niet meer contant worden betaald, waardoor er geen transportkosten voor deze gelden meer worden gemaakt. Wij stellen dan ook voor het budget voor transportkosten parkeergelden van € 24.000 per jaar vanaf 2024 te laten vervallen.

12. Inzet Brede Specifieke Uitkering (SPUK)

De SPUK 2024 t/m 2026 maakt het mogelijk enkele bestaande kosten ten laste van de SPUK te dekken, hetgeen voor 2024 t/m 2026 een voordeel voor de begroting oplevert van € 47.000 per jaar. Dit betreft de kosten van € 37.000 per jaar voor combinatiefunctionarissen, € 8.000 per jaar voor activiteitenbudget Gorinchem Beweegt en € 2.000 per jaar voor Gorinchem gezond / gezonde leefstijl.

13. Schoolzwemmen

Gelet op de voorliggende voorzieningen en het gebruik van het subsidievangnet schoolzwemmen kan het budget voor schoolzwemmen vanaf 2024 met structureel € 7.000 per jaar verlaagd naar € 3.000 per jaar.

14. Activiteitenbudget Gorinchem Beweegt

Op basis van de werkelijke uitgaven in de afgelopen jaren en de in 2024 te verwachten uitgaven voor activiteiten van Gorinchem Beweegt stellen wij voor het budget vanaf 2024 met structureel € 5.000 per jaar te verlagen.

15. Vernieuwd integraal Sociaal Beleid (ISB)

In de Perspectiefnota 2024 is voor een vernieuwd ISB 2025 e.v. abusievelijk vanaf 2026 structureel € 250.000 geraamd. Het bedrag is echter vanaf 2025 nodig. Wij stellen dan ook voor hiervoor in 2025 alsnog € 250.000 te ramen.

16. Milieucommunicatie

De milieucommunicatie wordt meer dan voorheen verzorgd door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ). Wij stellen daarom voor het gemeentelijke budget voor milieucommunicatie vanaf 2024 met structureel € 25.000 per jaar te verlagen.

17. Duurzaam bouwen

Voor duurzaam bouwen is in het verleden een afzonderlijk budget van structureel € 21.000 per jaar in de begroting opgenomen. In de praktijk blijkt dit afzonderlijke budget binnen de totale begroting echter niet nodig. Wij stellen dan ook voor het budget vanaf 2024 te schrappen.

18. Rente

In de Perspectiefnota 2024 is vermeld dat voor 2024 is uitgegaan van de actuele marktrente en dat bij de eerstvolgende Perspectiefnota opnieuw zou worden gekeken naar de dan actuele marktrente. Wij stellen voor reeds in deze meerjarenbegroting voor alle jaren uit te gaan van de actuele marktrente. Daardoor geeft de meerjarenbegroting een actueel en reëel beeld van de rentelasten. Ten opzichte van de Perspectiefnota 2024 leidt dit tot extra lasten van € 400.000 in 2025, € 550.000 in 2026 en € 700.000 in 2027.

19. Toeristenbelasting

In de Perspectiefnota 2024 is opgenomen dat wij onderzoeken of er toeristenbelasting kan worden ingevoerd en dat we deze invoeren als de opbrengsten hoger zijn dan de kosten. Dat blijkt zo te zijn. Dit jaar gaan we met de hoteliers om tafel, zodat de toeristenbelasting per 1 juni 2024 kan worden ingevoerd. Dit in overeenstemming met de plannen in het coalitieakkoord en collegeprogramma. Gorinchem is een van de 35

gemeenten in Nederland waar nog geen toeristenbelasting wordt geheven. We voeren toeristenbelasting in om bezoekers mee te laten betalen aan onze voorzieningen. Aan de raad zal in 2024 de verordening ter vaststelling van de toeristenbelasting worden aangeboden. In de begroting is een aanname gedaan ten aanzien van de geraamde opbrengsten à € 125.000 in 2024 en € 250.000 per jaar vanaf 2025.

20. Leges APV

In de paragraaf lokale heffingen is een voorstel opgenomen voor een wijziging van de leges APV. Wij stellen voor de meeropbrengst op te nemen in de meerjarenbegroting: 2024 € 1.000, 2025 € 5.000 en vanaf 2026 € 10.000 structureel per jaar.

21. Leges huwelijken en partnerregistraties

In de paragraaf lokale heffingen is een voorstel opgenomen voor een wijziging van de leges voor het voltrekken van huwelijken en partnerregistraties. Wij stellen voor de structurele meeropbrengst van € 17.000 per jaar op te nemen in de meerjarenbegroting.

22. Parkeertarieven

In de paragraaf lokale heffingen is een voorstel opgenomen voor een wijziging van de parkeertarieven. Voorgesteld wordt de parkeertarieven (straat en garages) in 2024 met 5% extra te verhogen ten opzichte van de verhoging van 10% in de Perspectiefnota 2024. Hierdoor zijn de tarieven meer vergelijkbaar met de tarieven in de regio en kunnen de inkomsten vanaf 2024 met structureel € 58.000 per jaar hoger worden geraamd.

23. Kadegelden havens

Op basis van een actualisatie van het gebruik van de kades kan de raming voor de opbrengst kadegelden vanaf 2024 met structureel € 50.000 per jaar worden verhoogd.

24. Algemene uitkering – septembercirculaire gemeentefonds

Dit betreft het uiteindelijke budgettaire saldo van de wijziging van de raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds naar aanleiding van de septembercirculaire 2023. Hierin hebben wij rekening gehouden met een Cao stijging van 5% in plaats van de 3% die in de Perspectiefnota 2024 is opgenomen. Meer gedetailleerde informatie over de septembercirculaire 2023 verstrekken wij zoals gebruikelijk in een afzonderlijk raadsvoorstel.

25. Meerjarenbegroting + wijzigingsvoorstellen

Na verwerking van de hiervoor genoemde punten komt de meerjarenbegroting uit op genoemde saldi.

26. Afzonderlijk voorstel 'Toekomstvisie Caribabad'

In het afzonderlijke raadsvoorstel 'Toekomstvisie Caribabad' is het beschikbaar stellen van € 2,7 mln. ten laste van het begrotingssaldo 2025 opgenomen. Over dit raadsvoorstel wordt afzonderlijk besloten, waarbij genoemd bedrag al dan niet (gewijzigd) beschikbaar wordt gesteld. Dit bedrag wordt dus niet beschikbaar gesteld in deze begroting of 1^e begrotingswijziging. Dit voorstel is in het overzicht van de meerjarenbegroting opgenomen, zodat het effect van het voorstel daarop transparant is.

27. Meerjarenbegroting + wijzigingsvoorstellen + zwembad

Na verwerking van de hiervoor genoemde punten komt de meerjarenbegroting uit op genoemde saldi, waarmee rekening wordt gehouden in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, de BIEO en de stresstest. Hierdoor wordt het raadsvoorstel over het zwembad ook meegenomen in de duiding van de financiële positie van de gemeente.

28. Nog te realiseren ombuigingen / besparingen jeugdzorg

In de raadsinformatiebrief van 1 juni 2023 over de meicirculaire gemeentefonds 2023 hebben wij vermeld dat het Rijk in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd aangeeft dat de gemeenten in de begroting voor

jeugdzorg rekening moeten houden met besparingen en een lagere raming voor de uitgaven. In de raadsinformatiebrief is er van uitgegaan dat de ombuigingen / besparingen gelijk zijn aan de daling van de vergoeding van het Rijk. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met deze ombuigingen / besparingen voor de bedragen zoals genoemd in de raadsinformatiebrief. De meerjarenbegroting wordt negatief beïnvloed als deze bedragen niet door ombuigingen / besparingen worden gerealiseerd.

Het investeringsplafond

In de Perspectiefnota van 2021 is besloten tot het invoeren van een investeringsplafond. Dit bleek de meest doeltreffende maatregel om de hoge schuldpositie van de gemeente Gorinchem af te bouwen. Daarbij is er voor nieuwe investeringen een investeringsplafond ingevoerd van € 5 mln. per jaar. Onderstaand overzicht is inclusief het voorstel over het zwembad.

Investeringsplafond (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Beschikbare investeringsruimte	0	4.047	4.399	5.486
Indexatie investeringsruimte (3%)		121	132	165
Restant ruimte afgesloten investeringen 2022	517			
Totaal investeringsbudget	517	4.168	4.531	5.651
Totaal investeringen	6.548	7.620	3.157	5.036
Nieuwbouw Caribabad		13.271	3.009	3.120
Inzet ruimte investeringsplafond (basis PPN 2024)				
Inzet algemene reserve	-3.800	-3.800		
Inzet reserve duurzaamheid	-1.831	-578		-375
Inzet reserve infrastructuur	-400	-300	-1.550	-1.000
Inzet voorziening vervanging riolering			-85	-1.130
Inzet begrotingssaldo		-2.700		
Ruimte in investeringsplafond	0	-9.345	0	0

Lokale lastendruk

De hiervoor beschreven wijzigingsvoorstellen (1^e begrotingswijziging) zijn verwerkt in de paragraaf lokale heffingen.

De lokale heffingen bestaan voor een groot deel uit de afvalstoffenheffing en rioolbelasting. Deze heffingen dalen licht. Dit heeft een gunstig effect op de ontwikkeling van de lokale lastendruk.

Het OZB-tarief wordt bepaald door de begrote OZB-opbrengst te delen door de verwachte WOZ-waarde. Vanwege een lagere WOZ-waarde is het OZB-tarief 2023 te laag vastgesteld. Daarom wordt de begrote OZB-opbrengst 2023 niet gerealiseerd. In de Perspectiefnota 2024 wordt hierdoor uitgegaan van een te laag OZB-tarief. De opbrengst 2024 moet nu gerealiseerd worden door een lagere WOZ-waarde dan waarvan eerder is uitgegaan. Dit leidt tot een hogere procentuele tariefstijging 2024 om de begrote OZB-opbrengst 2024 te kunnen realiseren.

In de paragraaf lokale heffingen is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de lokale lastendruk. Voor de doorgerekende woningen en huishoudens komt de stijging van de lokale lastendruk in 2024 uit tussen de 2 en 4%. Deze stijging is beperkt gelet op de hogere loon- en prijsstijgingen waarmee de gemeente te maken heeft en die voor de inwoners in hun dagelijks leven ook gelden.

Verloop algemene reserve

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de algemene reserve schematisch weergegeven. Afgezien van de eenmalige inzet in 2023, 2024 en 2025 om voorgenomen nieuwe investeringen van dekking te voorzien, dient de algemene reserve voornamelijk als onderdeel van het weerstandsvermogen.

Ontwikkeling algemene reserve (- = onttrekking, + = toevoeging, bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Stand Algemene Reserve begin boekjaar	31.503	29.636	29.849	26.049	26.049
Bij: resultaat jaarrekening 2022	6.998				
Bij: jaarrekeningresultaat Avres	91				
Bij: afroaming reserve Sociaal Domein		4.100			
Af: bestemming jaarrekening 2022	-3.507				
Af: dekking investeringen PPN 2023-2026	-3.913				
Af: dekking investeringen PPN 2024-2027		-3.887	-3.800		
Af: Tussentijdse rapportage 2023	-1.536				
Stand Algemene Reserve ultimo boekjaar	29.636	29.849	26.049	26.049	26.049

Autorisatieniveau

Overeenkomstig artikel 5, lid 1, van de Financiële verordening autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting, de baten en de lasten per programma en de investeringsbudgetten, voor het eerste begrotingsjaar.

Op grond van artikel 5, lid 2, van de Financiële verordening kan de raad bij de begrotingsbehandeling aangeven van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel wil ontvangen voordat wordt overgegaan tot het aangaan van verplichtingen.

Artikel 5 van de Financiële verordening geeft nadere regels voor de autorisatie in specifieke omstandigheden.

De begroting geeft informatie op taakveldniveau. Dit is een detailniveau lager dan het programmaniveau waarop uiteindelijk de autorisatie plaatsheeft.

1.3 Leeswijzer

Programma-indeling en taakvelden

De begroting bestaat uit een beleidsmatig en een financieel gedeelte. Voor 2024 hebben wij gekozen voor een andere vormgeving van het programmaplan (de programma's). In deze begroting gaan we niet meer in op de (uitvoering) van reguliere taken en hebben we het vastgesteld beleid opgenomen in een bijlage. Het beleidsmatige gedeelte (programmaplan en paragrafen) volgt de programma-indeling, waarbij de financiële informatie binnen die programma's op het niveau van taakvelden is opgenomen. Deze taakvelden zijn voorgeschreven vanuit het BBV. In programma 7 zijn de vijf taakvelden voor individuele voorzieningen WMO en jeugd vanaf 2023 opgedeeld in negentien taakvelden. Het programmaplan bestaat uit negen programma's. Naast de negen beleidsprogramma's is er een 'programma' algemene dekkingsmiddelen en zijn er overzichten van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Het overzicht overhead geeft inzicht in de kosten van alle overhead die niet rechtstreeks aan de uitvoeringsprogramma's toe te rekenen is. Onder overhead vallen (o.a.) kosten voor directie, algemeen management, financiën, Human Resource Management (HRM), facilitaire zaken, informatievoorziening en communicatie.

Indicatoren en streefwaarden

Gekoppeld aan de eerder genoemde uniforme taakvelden is vanaf de Begroting 2017 vanuit het BBV een basisset van 39 beleids- of prestatie-indicatoren voorgeschreven, waarvan er inmiddels nog 36 zijn voorgeschreven, die gemeenten in de begroting en jaarrekening ten minste moeten gebruiken. De indicatoren geven inzicht in (de vergelijkbaarheid van) de beleidsprestaties en zijn objectief meetbaar. De gegevens zijn via landelijke bronnen voor alle gemeenten beschikbaar en vragen dus niet om een eigen/nieuw registratiesysteem. Al deze gegevens zijn te raadplegen via www.waarstaatjegemeente.nl. De indicatoren bevatten belangrijke informatie om te kunnen sturen. Alle gemeenten zijn verplicht om de basisset van beleidsindicatoren onder te brengen binnen de programma's van de begroting. Per programma worden de verplichte indicatoren in een tabel weergegeven, aangeduid met 'B'. De indicatoren worden vergeleken met gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse. We hebben de meest actueel beschikbare gegevens opgenomen. Voor diverse indicatoren zijn geen recente gegevens (meer) beschikbaar. Indicatoren die niet meer worden aangeboden via www.waarstaatjegemeente.nl zijn niet meer opgenomen in de begroting.

Naast de basisset is een lijst met facultatieve indicatoren beschikbaar, waarvoor landelijke data (nog) ontbreken. Gemeenten moeten hiervoor zelf de registratie organiseren. In tegenstelling tot de verplichte indicatoren, zijn de facultatieve indicatoren wat minder feitelijk te meten. Ze hebben een bepaalde subjectiviteit in zich zoals een gevoel of waardering. Voorbeelden zijn de mate waarin de gemeentelijke dienstverlening wordt gewaardeerd door ondernemers en inwoners en het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Per programma worden de facultatieve indicatoren in een tabel weergegeven, aangeduid met 'F'. Voor een aantal indicatoren is gekozen om de resultaten uit te drukken in een getal en niet visueel.

Per programma worden de indicatoren weergegeven in een tabel, aangeduid met de afkorting 'PI' of 'ME', respectievelijk Prestatie-Indicator en Maatschappelijk Effect.

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat per programma uit de zogenaamde '3 W-vragen'.

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wat gaat dit kosten?

Per programma is steeds een overkoepelend doel geformuleerd onder de kop "Wat willen we bereiken". Wat we in 2024 gaan doen om het programmadoel te bereiken is verder uitgewerkt in het overzicht 'concrete voornemens' vanuit het coalitieakkoord, inclusief de daaraan gekoppelde planning. Hierbij maken we gebruik van het onderstaande kleurenmodel:

- Periode voorbereiding besluitvorming (Oranje)
- Periode plaatsvinden besluitvorming (Rood)
- Periode actie na besluitvorming of actie zonder besluitvorming (Groen)

Onder het kopje "Wat gaat dit kosten" worden de baten en lasten per programma gepresenteerd. Afwijkingen boven de € 100.000, ten opzichte van de primitieve begroting 2023, worden per taakveld nader toegelicht. De specifiek aan het programma gerelateerde investeringen en subsidies worden hier eveneens gepresenteerd. Bijzondere en grote investeringen boven de € 500.000 worden nader toegelicht. In elk programma zijn de verbonden partijen opgenomen die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van dat programma.

Paragrafen

Na het programmaplan volgen de paragrafen. Deze geven een dwarsdoorsnede van de begroting, gezien vanuit een bepaald beleidsterrein. Het gaat vooral om beheersmatige aspecten die grote (financiële) gevolgen hebben gehad en/of van belang zijn geweest voor het realiseren van de programma's.

Financiële begroting

De financiële begroting gaat in op de grondslagen voor de begroting, zoals die bij de perspectiefnota 2023-2026 zijn bekrachtigd. Daarnaast biedt de financiële begroting o.a. een totaaloverzicht van de baten en lasten, het structurele begrotingsevenwicht, verschillenoverzicht met toelichting en de uiteenzetting van de financiële positie.

Bijlagen

Tot slot zijn in de bijlagen de meerjarige overzichten van reserves en voorzieningen, baten en lasten per taakveld, een overzicht Vastgesteld Beleid en een investeringsoverzicht opgenomen. Een lijst met gehanteerde afkortingen maakt deze begroting compleet.

Begroting 2024

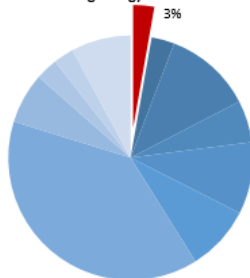
Beleidsbegroting: Programmaplan

2 Beleidsbegroting: Programmaplan

2.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Taakvelden

Lasten (100% = totale begroting)

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
0.1	Bestuur	Attie Mager
0.2	Burgerzaken	Attie Mager
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Marjo Molengraaf

2.1.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:

Iedereen ervaart de dienstverlening van de gemeente. Of je nu inwoner, ondernemer of maatschappelijke partner bent in onze stad. In de visie Gastvrij Gorinchem hebben we concrete acties beschreven die we uitvoeren. Dat is merkbaar in het gemak waarop je producten of diensten kunt regelen maar ook bij de ontvangst in het stadhuis. We werken aan toegankelijkheid van onze (digitale) diensten, ook voor mensen met een beperking. In deze periode maken we meer zichtbaar welke diensten we als gemeente allemaal verlenen. Om ons werk als gemeente goed te doen, moet onze eigen bedrijfsvoering op orde zijn. We professionaliseren onze bedrijfsvoering, bijvoorbeeld door meer projectmatig te werken bij grote projecten, slim samen te werken met specialistische bureaus of professionals en ons verder te ontwikkelen in digitaal en datagedreven werken. Waar mogelijk maken we in onze bedrijfsvoering gebruik van diensten van Gorcumse ondernemers en bedrijven.

Als gemeente hebben we diverse gebouwen in bezit. Zoals gebouwen waarin we werken, onderwijsgebouwen en accommodaties om te kunnen sporten en bewegen. We vinden het van belang dat ons vastgoed bijdraagt aan het bereiken van maatschappelijke doelen. In deze periode gaan we volop aan het werk om de gebouwen en accommodaties die ons eigendom zijn te verduurzamen.

Om onze stad steviger op de kaart te zetten gaan we werken vanuit één sterk merk. Zodat het voor iedereen herkenbaar is waar de gemeente Gorinchem voor staat en wat ze doet. We zorgen dat ons werk zichtbaar is. We nodigen inwoners uit om mee te denken, te doen of te beslissen. Dat doen we niet alleen tijdens speciale participatiebijeenkomsten, maar ook via ons Digipanel en natuurlijk gewoon door met mensen in gesprek te gaan over wat hen bezighoudt. We zorgen dat inwoners weten waarover ze mee kunnen denken en op welke manier ze dit kunnen doen. Daarbij gaan we expliciet aan de slag om jongeren actief te betrekken.

Maatschappelijke vraagstukken houden zich niet aan grenzen van gemeenten. Ze zijn gemeente overstijgend en vragen daarom om een stevige samenwerking. Daar zetten we vol op in. We versterken onze relaties in de regio en de verschillende overheden. We doen dat niet alleen, maar ook samen met het bedrijfsleven en maatschappelijke partners in onze stad. We werken onze regionale strategie uit, om zichtbaar te maken waar we op welke regionale schaal aan werken. En we gaan hard aan de slag om een nieuwe Regio Deal binnen te halen, samen met de regio Drechtsteden.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Formatie	B	fte per 100.000 inwoners	PI	8,3	8,7	8,8	8,9	9,2
Bezetting	B	fte per 100.000 inwoners	PI	6,9	6,9	8,1	8,6	8,6
Apparaatskosten	B	€ per inwoner	PI	997	772	773	807	985
Externe inhuur	B	€ en %	PI	€ 31	€ 82	12,9 %	12,2 %	11,4 %
Overhead	B	€ en %	PI	€ 333	€ 305	9,0 %	8,4 %	8,9 %
Waardering inwoners algehele dienstverlening	F	1-10	ME	6,9		7,0		7,0

Verklaringen afkorting: B = Basisset indicator, F = Facultatieve indicator, PI = Prestatie Indicator, ME = Maatschappelijk Effect.

2.1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Vastgoed				
1. We actualiseren ons vastgoedbeleid. Een nieuw vastgoedbeleid biedt de mogelijkheid om een bijdrage te leveren aan de stad op het gebied van maatschappelijke doelen, duurzaamheid en stedelijke ontwikkeling.	RB			
3. We maken een verduurzamingsplan voor onze gemeentelijke gebouwen en verduurzamen onze gebouwen volgens dit plan.				
4. We kopen het voormalige Belastingkantoor binnen twee maanden na beëindiging van het gebruik door het COA als opvanglocatie voor vluchtelingen. De aankoop vindt uiterlijk eind 2024 plaats. Tijdens het traject van aankoop kijken we naar een alternatieve invulling van deze locatie, die een impuls kan geven aan de wijk.				
Bedrijfsvoering en dienstverlening				
1. We werken aan een divers personeelsbestand binnen de gemeente, door niemand uit te sluiten bij werving en selectie. We vinden diversiteit belangrijk en realiseren voorzieningen en regelingen die recht doen aan inclusie.				
2. We voeren de visie op dienstverlening Gastvrij Gorinchem 2020-2024 uit.				

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
3. We ontwikkelen de kwaliteit van persoonlijke dienstverlening. Bijvoorbeeld door te investeren in middelen die controles van identiteitsdocumenten makkelijker maken.				
5. We vernieuwen de inrichting van de publieke ruimte in het stadhuis op basis van de uitkomsten van het gezamenlijke dienstverleningsconcept 2024-2025.				
6. We vernieuwen onze telefooncentrale, om de telefonische dienstverlening door te ontwikkelen.	CB 			
7. We monitoren onze dienstverlening en meten de klanttevredenheid met een nieuwe tool, zodat we weten waar we bij moeten sturen.				
8. We stellen een gemeentebreed ontwikkelplan op om als organisatie meer datagedreven te gaan werken, bijvoorbeeld in het sociaal domein of het beheer van de openbare ruimte. Datagedreven werken is daarbij geen doel op zichzelf, maar een middel om onze informatiepositie te verbeteren, zodat we daarmee beleidsdoelstellingen kunnen bereiken en publieke meerwaarde kunnen vergroten.				
9. We verbeteren de leefbaarheid in wijken door te zorgen dat de informatie in de Basisregistratie Personen klopt en we in beeld hebben wie waar woont, om illegale bewoning van leegstaande locaties tegen te gaan.				
Communicatie en participatie				
1. We stellen beleid en afspraken op over hoe inwoners en organisaties de gemeente uit kunnen dagen om taken over te nemen. We maken daarvoor een inventarisatie op welke onderwerpen taken overgenomen kunnen worden en nodigen inwoners uit om hierover mee te denken.				
2. We onderzoeken de mogelijkheden om een jongerenraad in te stellen. We doen daarvoor ervaringen op bij andere gemeenten en gaan met jongeren in gesprek over de vraag over welke onderwerpen zij mee willen denken en hoe ze dit willen doen.	RB 			
3. We stellen een merkenstrategie op om één sterk, gemeentelijk merk neer te zetten en te versterken. We laten daarmee zien wat de gemeente allemaal doet en zoeken actief de samenwerking op met andere partijen die het merk Gorinchem uitdragen.	CB 			
Regionale samenwerking en lobby				
2. We werken onze regionale strategie bij. Daarin maken we zichtbaar welke vormen van regionale samenwerking het best aansluiten bij onze gemeentelijke doelstellingen, zodat onze inzet aansluit bij gemeentelijke doelen. Hierover gaan we met de gemeenteraad in gesprek.				
3. We gebruiken de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen om de positie van de gemeenteraad te versterken, met de mogelijkheden die de wijziging van de wet hiervoor biedt. Dit betrekken we bij de noodzakelijke wijziging van gemeenschappelijke regelingen.	RB 			
4. We stellen een lobbystrategie op, aan de hand van de ambities van onze gemeente.				
5. We werken samen met andere gemeenten die dezelfde belangen hebben als wij aan lobbytrajecten. Dat doen we in de regio, of met gemeenten die om andere redenen op ons lijken, bijvoorbeeld andere middelgrote gemeenten.				
6. We zetten in op het binnenhalen van provinciale, nationale en Europese subsidies. Toegekende subsidies worden beheerd.				

2.1.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV01 Bestuur	3.079	2.601	2.527	2.689	2.721	2.721
TV02 Burgerzaken	1.259	1.376	1.831	1.707	1.468	1.493
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	622	578	690	690	689	689
Lasten Bestuur en Ondersteuning	4.961	4.555	5.049	5.087	4.878	4.903
TV01 Bestuur	546	3	3	3	3	3
TV02 Burgerzaken	547	514	696	726	786	810
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	396	453	574	747	747	747
Baten Bestuur en Ondersteuning	1.489	969	1.273	1.476	1.536	1.560
Totaal saldo van baten en lasten	-3.471	-3.585	-3.776	-3.611	-3.342	-3.343
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-3.471	-3.585	-3.776	-3.611	-3.342	-3.343

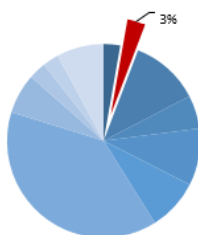
Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV02 Burgerzaken	455 N	385 N	Het project (BRP) Basis Registratie Personen op orde start vanaf 2024.
		63 N	De herberekening van de uitgaven op paspoorten geeft een nadeel.
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	112 N	149 N	Het nadeel betreft voornamelijk de budgetneutrale verwerking van de ruimten van Het Gebouw (WLZ) van programma 5 TV42 naar TV03.
Baten			
TV02 Burgerzaken	182 V	182 V	De herberekening van de gemeentelijk leges paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten geeft een hogere opbrengst.
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	121 V	82 V	De budgetneutrale verwerking van de ruimten van Het Gebouw (WLZ) van programma 5 TV42 naar TV03, laat een voordeel zien.

2.1.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Regio AV

2.2 Programma 2 Veiligheid

Lasten (100% = totale begroting)

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Reinie Melissant
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Reinie Melissant

2.2.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:

Om prettig te wonen, werken en verblijven in de stad, is het van groot belang dat je je veilig voelt. Daarom zetten we in op de aanpak van ondermijning, de samenwerking met zorg- en veiligheidspartners, het vergroten van de digitale veiligheid en een veilige woon- en leefomgeving. We beheersen de veiligheidsrisico's als het gaat om het uitgaansklimaat en evenementen in de stad. Dit alles doen we vanuit de juiste balans tussen preventie en handhaving.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Verwijzingen Halt	B	Aantal per 1.000 jongeren	PI	21	20	8	7	10
Winkeldiefstallen	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI	2,2	2,0	2,1	2,1	2,1
Geweldsmisdrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI	4,5	4,7	4,3	4,4	4,5
Diefstallen uit woning	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI	1,0	1,2	1,3	0,9	1,1
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI	7,2	5,8	6,0	4,9	6,0
Aandeel dat zich veilig voelt in de buurt	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	85		86		86
Mate van ervaren overlast van buurtbewoners. <i>Ten minste enige mate van overlast</i>	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	8		10		10

2.2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Veiligheid				
1. We geven uitvoering aan de ambities die zijn opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026.				 RB
a. Ondernijning				 volgt RB
b. Zorg en Veiligheid				 volgt RB
c. Digitale Veiligheid				 volgt RB
d. Veilige woon- en leefomgeving				 volgt RB
e. Beheersen van veiligheidsrisico's				 volgt RB
2. We organiseren activiteiten die bijdragen aan de bewustwording van medewerkers, inwoners en ondernemers op het gebied van ondernijning.				
3. We nemen actief deel aan regionale overleggen over ondernijning.				
4. We organiseren bijeenkomsten over het thema veiligheid voor de gemeenteraad.				
5. De wijkboa's werken wijkgericht en nemen deel aan wijkoverleggen.				

2.2.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.344	3.408	3.565	3.556	3.556	3.530
TV12 Openbare orde en Veiligheid	2.010	1.759	1.977	1.956	1.803	1.540
Lasten Veiligheid	5.354	5.166	5.542	5.512	5.358	5.070
TV12 Openbare orde en Veiligheid	521	360	177	177	177	177
Baten Veiligheid	521	360	177	177	177	177
Totaal saldo van baten en lasten	-4.833	-4.806	-5.366	-5.335	-5.182	-4.893
Mutaties reserves	11	4	4	4	4	4
Resultaat	-4.822	-4.802	-5.361	-5.331	-5.177	-4.889

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV11 Crisisbeheersing en brandweer	157 N	141 N	De bijdrage aan de Veiligheidsregio (VRZHZ) wordt verhoogd als gevolg van structurele meerkosten en loon- en prijsstijgingen.
TV12 Openbare orde en Veiligheid	218 N	75 N	Om meer grip te krijgen op (ondermijnende) criminaliteit is er vanaf 2024 budget voor ondermijning.
		104 N	Er is vanaf 2024 budget voor veiligheid van medewerkers (VPT).
		39 N	De stijging wordt veroorzaakt door een hogere doorbelasting van salariskosten.
Baten			
TV12 Openbare orde en Veiligheid	183 N	183 N	Als gevolg van de ontmanteling van de CUR worden de bijdragen van diverse gemeenten, waar het cameratoezicht voor werd uitgevoerd, niet meer ontvangen.

Subsidies

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

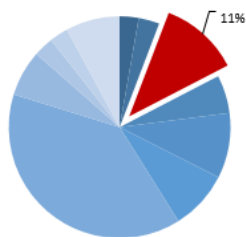
Subsidies (bedrag x € 1.000)	Bedrag
Asiel	49
Bureau Halt	22
Dierenambulance	25

2.2.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.3 Programma 3 Verkeer en vervoer

Lasten (100% = totale begroting)

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
2.1	Verkeer en vervoer	Marjo Molengraaf
2.2	Parkeren	Marjo Molengraaf
2.3	Recreatieve havens	Fatih Polatli
2.4	Economische havens en waterwegen	Fatih Polatli
2.5	Openbaar vervoer	Marjo Molengraaf

2.3.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:

In de mobiliteitsvisie 2040 is vastgelegd hoe mobiliteit zich ontwikkelt in Gorinchem. Daarmee ligt er een goede basis waar we mee aan de slag te gaan. We maken keuzes in wat we de komende periode uitvoeren. Daarbij ligt de prioriteit bij het verbeteren en het veiliger maken van de routes voor de fietser en de voetganger. We hebben met name aandacht voor de Oost West verbinding en de noordelijke infrastructuur in de stad. We kijken naar de mogelijkheden om de kwaliteit van het openbaar vervoer te verbeteren. En werken samen met andere overheden aan het zoveel mogelijk voorkomen van (verkeers)hinder op de A27 en A15.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Verkeersongevallen	F	Per 100.000 inwoners	ME	1344	940	959	x	986
Geregistreerde ongevallen naar soort	F	In %	ME					
– Met uitsluitend materiele schade				94,1	93,4	91,9	x	69
– Met letsel ziekenhuis				5,7	6,6	7,5	x	4,2
– Met dodelijke afloop (x = onbekend)				0,2	x	0,6	x	0.2*

* Vanuit het landelijke Strategisch Plan Veiligheid (SPV) 2030 wordt ingezet om het aantal verkeersongevallen in 2030 te halveren ten opzichte van 2019. Dit komt overeen met een jaarlijkse daling van circa 6%.

2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Mobiliteit				
1. We onderzoeken de mogelijkheden voor een extra plek in het centrum om fietsen beveiligd te parkeren aangevuld met mogelijk andere faciliteiten zoals een openbaar toilet.	CB 			
2. We verbeteren de fietsvoorziening langs de Nieuwe Hoven.		RB 		
3. We richten de Haarsekades fietsvriendelijk in				
4. We inventariseren bestaande OV-voorzieningen en kijken naar locaties waar aanvullend OV wenselijk is.				
5. We overleggen met de provincie en Qbuzz of zij aanvullende OV-lijnen kunnen exploiteren.		CB 		
6. We introduceren vervoer op afroep, zoals een Wijkhopper.	RB 			
7. We stimuleren initiatieven die mensen oproepen om op andere manieren te reizen dan met de auto tijdens de spits.				
8. De Mollenburgseweg richten we in als 30 km/u weg.		CB 		
9. Met de herinrichting van de Banneweg en omgeving, verbeteren we de verkeersveiligheid, oversteekbaarheid en doorstroming.				
10. We breiden parkeergarage Kweeklust uit.				
11. We werken samen met andere overheden langs de A27 aan het beperken van de overlast tijdens de werkzaamheden. We kijken met Rijkswaterstaat of we de veerdienst in kunnen zetten als alternatieve route tijdens de werkzaamheden aan de A27.				
12. We lobbyen voor de realisatie van een OV Hub en met provincies en gemeenten langs de A15 voor het verbeteren van de doorstroming op deze weg.				
13. We organiseren een pilot voor het stimuleren van kleine elektrische vrachtwagens voor het bevoorraden van de winkels in de binnenstad.		CB 		
14. We evalueren de Mobiliteitsvisie 2040 en het uitvoeringsprogramma 2020-2023 en stellen een uitvoeringsprogramma voor de periode 2024-2027 op. Daarbij geven we prioriteit aan projecten uit de top 10 van fietsknelpunten en de grootste knelpunten voor voetgangers en fietsers in de binnenstad.	RB 			
Raadsagenda				
Raadsopdracht fietsveiligheid.				

2.3.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV21 Verkeer en vervoer	5.101	5.389	5.777	5.972	5.243	7.595
TV22 Parkeren	1.098	1.016	1.127	1.121	1.220	1.215
TV23 Recreatieve Havens	596	580	712	726	724	722
TV24 Economische Havens en waterwegen	26	31	25	54	53	53
TV25 Openbaar vervoer	3.298	2.777	2.998	2.972	2.968	2.958
Lasten Verkeer en vervoer	10.118	9.792	10.640	10.845	10.208	12.543
TV21 Verkeer en vervoer	1.210	328	328	328	328	328
TV22 Parkeren	603	689	643	643	643	643
TV23 Recreatieve Havens	109	116	116	116	116	116
TV24 Economische Havens en waterwegen	294	197	215	215	215	215
TV25 Openbaar vervoer	2.718	2.269	2.427	2.421	2.419	2.412
Baten Verkeer en vervoer	4.933	3.598	3.729	3.723	3.721	3.714
Totaal saldo van baten en lasten	-5.186	-6.194	-6.911	-7.122	-6.487	-8.830
Mutaties reserves	38	204	-288	-313	-391	1.788
Resultaat	-5.147	-5.990	-7.199	-7.435	-6.879	-7.042

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV21 Verkeer en vervoer	388 N	413 V	Vertraging in de uitvoering van investeringen in de Mobiliteitsvisie zorgen voor een voordeel tussen 2023 en 2024.
		674 N	Om de drie bruggen over de Linge in het hart van het centrum weer op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen, is een grote onderhoudsbeurt voor de Peterbrug, de Visbrug en de Korenbrug noodzakelijk. Hiervoor is in 2024 eenmalig een budget benodigd.
		81 N	De energielasten voor de openbare verlichting stijgen voor 2024.
TV22 Parkeren	111 N	45 N	In verband met het opheffen van de Camera Uitlees Ruimte is het budget voor de bewaking van de parkeergarages verhoogd.
		55 N	Dit betreft hogere salariskosten die worden doorbelast naar het taakveld parkeren.
TV23 Recreatieve Havens	132 N	50 N	Het budget voor het onderhoud van de havens is hersteld. Tijdens het opstellen van het MJOP is hier een te hoge verlaging doorgevoerd.
		17 N	De energielasten zijn opgehoogd.
		65 N	De salariskosten op dit taakveld nemen toe door met name de hogere Cao-afspraken.
TV25 Openbaar vervoer	221 N	198 N	Met name als gevolg van de Cao-afspraken nemen de salariskosten voor de veerdienst fors toe.
		55 N	Door de hoge brandstofprijzen zijn ook de kosten voor energie flink gestegen. Deze gestegen kosten worden voor een deel doorberekend aan de oevergemeenten. Zie de toelichting baten TV25.
Baten			
TV25 Openbaar vervoer	158 V	158 V	De hogere exploitatiekosten voor de veerdienst Riveer worden conform de verdeelsleutel in de samenwerkingsovereenkomst doorberekend aan de oevergemeenten en zorgen hiermee voor meer baten.

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Mutaties reserves	492 V	286 V	In 2024 wordt het voordeel kapitaallasten mobiliteitskredieten gestort in de reserve infrastructuur.
		213 V	In 2023 is voor diverse mobiliteitsprojecten geld voor met name onderzoeken aan de reserve infra onttrokken.

Investeringsen

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2024 worden de investeringen 2024 vastgesteld.

Investeringsen (bedrag x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Openbare verlichting	58	59	59	56
Verduurzaming openbare verlichting	522	522	522	522
Vervangen straatmeubilair	95	95	95	95
Vervangen verkeersborden	43	43	43	43
Vervangen brug t Haagje	140			
Verduurzaming havendienst	54			
Mobiliteit	10.691	3.640		
Top tien fietsknelpunten	400	300	300	
Verbeteren fietsvoorzieningen langs Nieuwe Hoven			1.000	1.000
E-hyundai Riveer				39
Herinrichting Mollenburgseweg			250	
Totaal investeringen	12.003	4.659	2.269	1.755

Verduurzaming openbare verlichting

Voor de vervanging van de lampen van onze buitenverlichting door LED-lampen in de periode van 2024-2027 is jaarlijks een investeringsbudget van € 522.000 benodigd.

Mobiliteit

Voor de uitvoering van de projecten Mobiliteit 2023 en 2024 is € 10,9 mln. beschikbaar gesteld en voor de jaarschijf 2025 een investeringsbudget van € 3,6 mln. De fietsvoorzieningen langs de Nieuwe Hoven worden vernieuwd en veiliger gemaakt. Hiervoor wordt in 2026 en in 2027 een investeringsbudget van € 1 mln. beschikbaar gesteld. Deze investeringen worden gedekt uit de afschrijvingsreserve Infrastructuur en/of uit de al in de begroting opgenomen budgetten.

Verbeteren fietsvoorzieningen langs Nieuwe Hoven

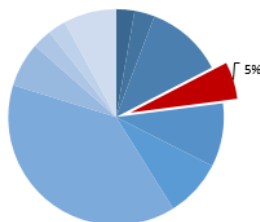
Zoals in de PPN 2024 is opgenomen worden maatregelen genomen om de Nieuwe Hoven te vernieuwen en veiliger te maken.

2.3.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Bureau Openbare Verlichting
- GR Regio AV
- MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.4 Programma 4 Economie

Lasten (100% = totale begroting)

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
3.1	Economische ontwikkeling	Attie Mager
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Marjo Molengraaf
3.3	Bedrijfsloket en - regelingen	Attie Mager
3.4	Economische promotie	Attie Mager

2.4.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:

Onze ondernemers leveren een belangrijke bijdrage aan onze stad. We verlevendigen de (binnen)stad samen met ondernemers en partners in de stad en met regionale samenwerkingsverbanden. We werken aan een aantrekkelijke binnenstad waar het voor bewoners en bezoekers prettig is om te verblijven. De stad is niet meer alleen om er iets te kopen of iets te eten of te drinken. Het is een plek waar je verblijft, ontmoet en beleeft. We versterken de relatie met de ondernemers en werken samen aan onder meer aantrekkelijke en toekomstbestendige bedrijventerreinen. We werken daarbij actief samen met onze partners in de regio. Een goed ondernemersklimaat kan daarnaast niet zonder een goede arbeidsmarkt. Daarom blijven we actief bijdragen in de arbeidsregio aan mogelijkheden vraag en aanbod van werknemers bij elkaar te laten komen. Daarbij profiteren we van de goede samenwerking die we hebben in de kleinste arbeidsmarktregio van Nederland. We zorgen dus dat we deze arbeidsmarktregio behouden.

Onze allermooiste vesting van Nederland trekt ieder jaar veel bezoekers die als toerist Gorinchem bezoeken. Dit toerisme levert veel kansen op voor onze stad. Toeristen bezoeken onze ondernemers en culturele instellingen en genieten van het moois dat onze stad te bieden heeft, zoals de vesting en de kunst in de stad. Tegelijkertijd zorgt toerisme ook voor uitdagingen. In deze periode stellen we een nieuw toeristisch beleid op, waarin we een balans zoeken tussen bezoekers en bewoners. We voeren toeristenbelasting in om bezoekers mee te laten betalen aan onze voorzieningen. En we actualiseren onze marketingstrategie, om nog meer mensen bekend te maken met onze stad en hen uit te nodigen Gorinchem te bezoeken. Dat alles doen we natuurlijk niet alleen, maar samen met partners die betrokken zijn bij toerisme.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Funcziemenging <i>Verhouding tussen woningen en banen</i>	B	% 0 = alleen woningen, 100 = alleen banen	PI	57,9	56,9	56,8	57,5	57,4
Vestigingen van bedrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	PI	146,6	154,9	163,4	176,1	175,0
Aantal overnachtingen op camperplaats	F	Aantal per jaar	PI	3959	2050	3696	5175	5175

2.4.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Economie en arbeidsmarkt				
1. We stellen een strategische agenda voor het bedrijfsleven op, met als doel het ondernemersklimaat en de samenwerking met het bedrijfsleven te verbeteren. We maken daarbij gebruik van accountmanagement en een vast aanspreekpunt voor bedrijven.	CB			
2. We zetten het ondernemerschap en de maatschappelijke bijdrage van ondernemers centraal tijdens jubilea, openingen, de Dag van de Ondernemer en andere representatieve momenten.				
3. We verlengen het project Kernwinkelgebied Binnenstad Gorinchem met stimuleringsubsidies in 2024.				
4. We zetten het uitvoeringsplan Mooiste vesting in 2024 voort, met als doel een aantrekkelijke binnenstad voor bewoners en bezoekers.				
5. We faciliteren de uitvoering van het concept Warenhuis Gorinchem van de ondernemersvereniging.	CB			
6. We houden binnen diverse samenwerkingsverbanden nauw contact met ondernemers en vastgoedeigenaren, om samen te kijken wat er nodig is om de binnenstad aantrekkelijk te maken en te houden.				
7. We verkennen de wens om een integrale binnenstadsvisie op te stellen.				
8. We onderhouden meerdere keren per jaar contact met de wijkwinkelcentra waarbij we samenwerken aan de vitaliteit deze gebieden.				
9. We stellen gebiedsprofielen op voor bestaande, waaronder watergebonden, bedrijventerreinen. Per bedrijventerrein werken we aan een agenda voor de komende jaren. De ontwikkelrichting per bedrijventerrein vormt de basis voor een nieuw bedrijventerreinenbeleid.	RB			
10. We leveren een bijdrage aan de verbetering van de organisatiegraad van het bedrijfsleven op bedrijventerreinen. Samen met ondernemers verkennen we wat hiervoor nodig is.	RB			
11. We stimuleren ondernemers op de bedrijventerreinen om te verduurzamen, te vergroenen en elkaars energie te gebruiken				

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Toerisme en citymarketing				
1. We voeren toeristenbelasting in, als dit meer oplevert dan het kost.	RB			
				
3. In samenwerking met GCM en partners in de stad, zoals culturele instellingen, vernieuwen we de marketingstrategie uit 2017. Na actualisatie zal GCM de uitvoering op zich nemen.				
				
4. In samenwerking met GCM en andere partners in stad en regio, zoals de Vestingdriehoek en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, stellen we een integraal toeristisch beleid op. Daarbij gaan we uit van bestaande faciliteiten en lopende ontwikkelingen, zoals de toenemende hoeveelheid riviercruiseschepen, en hebben we aandacht voor zowel bewoners als bezoekers.	RB			
				

2.4.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV31 Economische ontwikkeling	915	623	805	485	485	485
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.561	15.085	8.457	8.561	7.215	12.678
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	28	20	23	23	23	23
TV34 Economische promotie	678	792	829	765	764	763
Lasten Economie	5.183	16.519	10.115	9.834	8.488	13.949
TV31 Economische ontwikkeling	39	0	0	0	0	0
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.828	14.989	8.224	8.326	6.979	12.439
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	181	169	169	169	169	169
Baten Economie	2.047	15.158	8.393	8.495	7.148	12.608
Totaal saldo van baten en lasten	-3.135	-1.361	-1.722	-1.339	-1.340	-1.341
Mutaties reserves	200	50	50	50	50	50
Resultaat	-2.935	-1.312	-1.672	-1.290	-1.291	-1.292

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Vershil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV31 Economische ontwikkeling	182 N	220 N	Voor het project Verkleinen Kernwinkelgebied is in de begroting 2024 € 320.000 opgenomen waarvan € 250.000 stimuleringsubsidies. Dat is € 220.000 meer dan in 2023 is begroot.
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.628 V	6.628 V	In de begroting 2023 werd uitgegaan van verkopen op Oost II die zowel aan de lasten- als batenkant effect hadden.
Baten			
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.765 N	6.765 N	Zie toelichting lasten TV32.

Subsidies

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

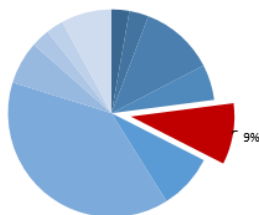
Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Bedrijfsinvesteringszone	158
Museum Slot Loevestein	12
Verkleinen kernwinkelgebied*	250
Hendrik Hamel foundation	37

2.4.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Regio AV
- C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S

2.5 Programma 5 Onderwijs

Lasten (100% = totale begroting)

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
4.1	Openbaar basisonderwijs	Attie Mager
4.2	Onderwijshuisvesting	Attie Mager
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingen	Attie Mager

2.5.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:

Gorinchem is een onderwijsstad met een grote regiofunctie. Meer dan 10.000 kinderen gaan in Gorinchem naar onze basisscholen en voortgezet onderwijs. Samen met (onderwijs)partners zorgen we met passend en meer inclusief onderwijs voor een kansrijk onderwijsklimaat. Dit doen we in innovatieve en duurzame onderwijsgebouwen waar ieder kind gelijke kansen heeft om zijn of haar talenten te ontplooien. Vanuit een lange termijnvisie concretiseren we onze plannen voor de komende vier jaar voor onderwijshuisvesting met een uitvoeringsplan. We zoeken naar subsidies die ons helpen onze plannen verder mogelijk te maken.

We faciliteren doorlopende leerlijnen met onderwijs en bedrijfsleven en bevorderen een leven lang ontwikkelen. We sluiten daarbij zo goed mogelijk aan bij beleid(sontwikkelingen) van buurgemeenten en onszelf. Ook verbreden we de aanpak van laaggeletterdheid naar een aanpak die bijdraagt aan basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Absoluut verzuim <i>Leerplichtigen die niet staan ingeschreven op een school</i>	B	Aantal per 1.000 leerlingen	PI	1,9	1,5	1,1	1,5	1,5
Relatief verzuim <i>Leerplichtigen die zijn ingeschreven op een school maar ongeoorloofd afwezig zijn</i>	B	Aantal per 1.000 leerlingen	PI	12	11	10	12	12
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (x = onbekend)	B	% van het aantal leerlingen (12 - 23 jaar)	PI	2,2	1,7	2,4	x	2,4

2.5.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Onderwijs				
1. We stellen een nieuw integraal onderwijshuisvestingsplan (IHP) op en voeren de opgenomen projecten uit binnen het huidige en het nieuwe IHP. Per project leggen we een business plan voor aan de raad.				
2. We realiseren de nieuwbouw van het Gilde Vakcollege Techniek, zodat naar verwachting begin 2025 het nieuwe gebouw gebruikt wordt en de oude locatie een andere functie voor de stad kan krijgen.				
3. We onderzoeken in een continu proces passende subsidiemogelijkheden voor onze investeringen in onderwijs, zowel onderwijsinhoudelijk als voor huisvesting.				
4. We blijven inzetten op de lobby richting de Rijksoverheid waarin we steeds aandacht vragen voor onze bijzondere en grote regionale onderwijsfunctie en de daarbij behorende kosten.				
5. Samen met het bedrijfsleven en onderwijs ontwikkelen we i_lab verder als inspirerend centrum waar leren, werken en innoveren samenkomen. Zowel fysiek op de Beroepencampus en als aanjager in een groot regionaal netwerk.				
6. We vergroten de regionale betekenis van i_lab met alle omliggende gemeenten die zich hebben verbonden aan i_lab, met het pact 'Samen voor Elkaar'.				
7. We verbreden, samen met het onderwijsveld en maatschappelijke partners, onze aanpak rondom laaggeletterdheid naar een aanpak rondom basisvaardigheden, zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. We werken daarbij mee aan de monitor laaggeletterdheid van het CBS.	CB 			
8. We zetten in op toegankelijkheid van de communicatie met onze stad, onder meer via de campagne 'Huh? Wat bedoelt u?' en de Brievenwasserette.				

2.5.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV41 Openbaar basisonderwijs	284	270	314	314	314	314
TV42 Onderwijshuisvesting	3.226	6.058	4.099	3.601	4.149	4.032
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.639	6.023	6.339	6.329	6.358	6.354
Lasten Onderwijs	11.150	12.352	10.751	10.244	10.821	10.699
TV42 Onderwijshuisvesting	375	266	162	162	162	162
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4.527	2.707	2.639	2.670	2.670	2.698
Baten Onderwijs	4.902	2.973	2.801	2.832	2.832	2.860
Totaal saldo van baten en lasten	-6.248	-9.378	-7.950	-7.412	-7.989	-7.839
Mutaties reserves	-1.548	840	-2.577	191	608	521
Resultaat	-7.795	-8.538	-10.527	-7.221	-7.381	-7.318

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV42 Onderwijshuisvesting	1.959 V	451 V	In 2024 zijn er geen onderzoekskosten meer in het kader van de uitvoering van renovatie/nieuwbouw onderwijshuisvesting van de Graaf Reinaldschool opgenomen.
		210 V	In 2024 is er voor de realisatie en exploitatie van het i_lab minder opgenomen voor aanschaf inventaris en inschakeling adviseurs.
		1.300 V	Voor de exploitatiekosten (bouwrijp maken grond, verhuiskosten, etc.) voor de nieuwbouw van het Gilde is in 2024 minder opgenomen in de begroting.
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	316 N	145 N	Brede School Dalemplein was tijdens de laatste vaststelling van het MJOP nog niet opgeleverd en dus nog niet meegenomen in het MJOP. Deze aanvraag brengt extra kosten met zich mee. De verhoging van de uitgaven worden gecompenseerd door hogere huuropbrengsten op TV43 baten.
		229 N	Voor de huisvesting van ontheemden is in 2024 een budget opgenomen voor energielasten.
Baten			
TV 42 Onderwijshuisvesting	104 N	63 N	De budgetneutrale verwerking van de ruimten van Het Gebouw (WLZ) van TV42 naar TV03, laat een nadeel zien.
		55 N	De baten voor de investeringshuur die de Stichting Kindercentra Gorinchem betaalt voor het gebruik van de brede school Dalemplein, worden verantwoord op TV43 i.p.v. TV42
Mutaties reserves			
	3.417 V	3.477 V	In de begroting van 2023 zijn voor 2024 diverse afschrijvingsreserves gevormd ten laste van het begrotingssaldo.
		25 V	In de reserve onderwijshuisvesting wordt het voordeel van de afschrijvingslasten gestort als gevolg van het doorschuiven van investeringen.
		85 N	Er valt budget vrij in 2024 uit de afschrijvingsreserve Dr. Hiemstralaan/De Burcht ter dekking van de kapitaallasten van deze investering.

Investeringsen

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2024 worden de investeringen 2024 vastgesteld.

Investeringsen (bedrag x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
IHP VO huisvesting JP Waaleschool	288			
Spaaropgave IHP 2023		1.000	1.000	1.000
IHP VO, Yulius Lingewaal College	649			
Verduurzaming Gildenplein	1.397			
Verduurzaming Schuttersplein		428		
Verduurzaming J. van Egmond	339			
Vervangende nieuwbouw Gilde	1.030			
Uitbreiding Retranchement	2.652			
Gymcapaciteit	2.284	2.834		
Totaal investeringen	8.602	4.262	1.000	1.000

Spaaropgave IHP 2023

Vanaf 2025 reserveren we, binnen de kaders van het investeringsplafond, jaarlijks een bedrag van € 1 mln. Voor toekomstige investeringen in onderwijshuisvesting.

IHP VO, Yulius Lingewaal College

Voor het inhuizen van het Yulius Lingewaal College bij het Omnia College aan de W. de Vries Robbéweg zijn bouwkundige aanpassingen noodzakelijk.

Verduurzaming Gildenplein

Als onderdeel van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed stellen wij voor de verduurzaming van de brede school Gildenplein in 2024 € 1,4 mln. beschikbaar.

Vervangen nieuwbouw Gilde

Aanvullend op eerder beschikbaar gestelde middelen wordt voor de vervangende nieuwbouw van het Gilde vanwege forse prijsstijgingen in de bouwmaterialen (conform de Perspectiefnota 2023) € 1 mln. opgenomen.

Uitbreiding Retranchement

De nieuwbouw voor de Regenboogschool en de Beatrix/de Burcht op de locatie Retranchement zorgt voor passende huisvesting (IHP). In de Perspectiefnota 2023 is hiervoor in verband met de prijsstijgingen € 2,7 mln. extra beschikbaar gesteld.

Gymzaal het Gilde

Voor de toekomstige capaciteitsbehoefte voor bewegingsonderwijs in het scholengebied van de beroepencampus is eerder al € 1,5 mln. beschikbaar gesteld. In de Perspectiefnota 2024 is aangegeven dat € 3,45 mln. extra nodig is. Na deze verhoging is er inclusief indexeringen € 5,12 mln. beschikbaar.

Subsidies

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen het programma worden verstrekt:

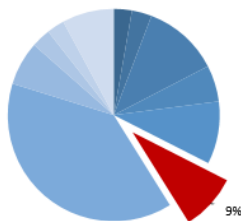
Subsidies (bedragen x € 1.000) (*=subsidieplafond)	Bedrag
Project Game on	12
Beroepseducatie*	169
Kinderopvang	424

2.5.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR AVRES
- Coöperatie i_lab

2.6 Programma 6 Sport, cultuur en recreatie

Lasten (100% = totale begroting)

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
5.1	Sportbeleid en activering	Fatih Polatli
5.2	Sportaccommodaties	Fatih Polatli
5.3	Cultuurpres. productie en participatie	Fatih Polatli
5.4	Musea	Fatih Polatli
5.5	Cultureel erfgoed	Eva Dansen
5.6	Media	Fatih Polatli
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Fatih Polatli

2.6.1 Wat willen we bereiken?

Uit het collegeprogramma:

Kunst, cultuur en sport moeten voor iedereen in Gorinchem mogelijk zijn. Dit zijn voorzieningen in onze stad die ervoor zorgen dat het hier goed wonen is. Cultuur en sport maken geen onderscheid tussen mensen, maar dragen bij aan ontmoeting en verbinding en welzijn. We werken daarom aan toegankelijke en laagdrempelige mogelijkheden om deel te nemen aan kunst, cultuur en sport. Dit draagt bij aan een gezonde leefstijl. We voeren onze ingezette cultuur- en sportvisie verder uit. En we creëren duidelijkheid in twee onderwerpen waar al lang over wordt gesproken, namelijk de toekomst van De Nieuwe Doelen en de bibliotheek.

Erfgoed bestaat uit het verhaal van het verleden en de fysieke overblijfselen in de stad. Het erfgoed is daarmee het DNA van onze stad. Onze vesting is een belangrijk onderdeel van het werelderfgoed van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Op ons erfgoed moeten we heel zuinig zijn. Dit willen we tenslotte voor de toekomstige generaties behouden. Bij onze maatschappelijke en ruimtelijke opgaven heeft het erfgoed steeds meer impact. Erfgoed vormt daarbij steeds meer een ontwikkelpotentieel en aanjager van ruimtelijke planvorming en ontwikkeling. Dit maken we dus een belangrijk onderdeel van onze omgevingsvisie en in de toekomst op te stellen omgevingsplannen.

Overige ontwikkelingen:

Eind 2022 zijn we gestart met het ontwikkelen van een toekomstvisie, inclusief voorstel voor het subtropische zwembad het Caribabad. Het huidige zwembad is ruim 35 jaar oud en is een groot energieverbruiker. We hebben een uitgebreid en breed participatietraject doorlopen en het zwembad is technisch onderzocht. Aan de hand van deze bevindingen is er eindrapportage opgesteld. Het voorstel inclusief eindrapportage is op 28 september 2023 ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Niet- sporters 19 jaar en ouder dat niet minstens 1 keer per week aan sport doet	B	in %	PI	x	52,9	x	x	50
Sporters <i>In georganiseerd verband</i>	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI	52	x	15	x	16
<i>In niet georganiseerd verband</i>						62		64
Actieve deelname verenigingsleven afgelopen 12 maanden (x = onbekend)	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI	58	x	45	x	50

2.6.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Erfgoed				
1. Samen met alle betrokkenen in de stad stellen wij een integraal erfgoedbeleid op.				
2. Samen met de kerkbesturen, erfgoedstakeholders, inwoners en andere belanghebbenden stellen wij een kerkenvisie op. Het gaat hier om een visie op de toekomst van alle kerkgebouwen in Gorinchem, monumentaal en niet monumentaal.				
3. We zetten de lopende aanwijzingen voor gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden voort en onderzoeken daarbij de mogelijkheid van een subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten.				
4. We actualiseren en verruimen het beleid voor zonnepanelen op woningen, vooral voor de historische binnenstad en monumentale panden.				
5. We onderzoeken de subsidiemogelijkheden voor erfgoed bij provincie, Rijksoverheid en andere mogelijke subsidiebronnen.				
6. We voeren het Vestingplan uit, stimuleren nieuwe projecten en houden de kansen voor subsidies in de gaten.				
7. We gaan aan de slag met de acties uit het Vestingplan die op korte termijn zijn uit te voeren en reserveren hiervoor de benodigde middelen.				
Kunst, cultuur en sport				
2. We actualiseren het cultuurbeleid. Daarbij doen we een aanzet voor een cultuurfonds voor culturele projecten en activiteiten en leggen we vast hoe kunst in de openbare ruimte meer aandacht kan krijgen.				
3. We realiseren een multifunctionele voorziening met een groot podium en een middelgrote zaal in de binnenstad. We verkennen of we daarbij combinaties kunnen maken, zoals met de bibliotheek. We houden rekening met uitgangspunten in het beleid voor het kernwinkelgebied en het te versterken deelgebied Horeca & Cultuur.				

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
4. We realiseren samen met de bibliotheek de randvoorwaarden voor een toekomstbestendige bibliotheek, met ruimte voor de uitvoering van wettelijke taken en activiteiten in de wijken.	RB 			
5. We stellen een museumvisie op, waarin erfgoed, hedendaagse kunst en activiteiten samenkomen. Het uitgangspunt is dat het Gorcums Museum zich met verhalen over vroeger en nu écht verbindt met de stad.	CB 			
6. We hebben extra aandacht voor bewegen voor specifieke doelgroepen. Hiervoor versterken en verbreden we de SeniorenFit aanpak in alle wijken.				
7. We werken lokaal en regionaal samen om inclusief sporten te bevorderen.				
8. We faciliteren sportverenigingen bij de werving van vrijwilligers.				
Overige acties				
1. Uitvoering raadsbesluit 2023 inzake het zwembad.				
Raadsagenda				
De Nieuwe Doelen en bibliotheek, zie ook nr. 2 en 3 van Kunst, cultuur en sport.	RB 			

2.6.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV51 Sportbeleid en activering	1.314	1.188	1.316	1.315	1.306	1.281
TV52 Sportaccommodaties	3.701	3.623	3.840	3.843	3.852	3.715
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	1.682	1.904	1.988	2.060	2.291	2.288
TV54 Musea	1.384	1.700	1.693	1.718	1.712	1.712
TV55 Cultureel erfgoed	1.050	619	835	785	679	677
TV56 Media	753	705	750	749	749	749
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.525	3.656	3.895	4.026	4.073	4.092
Lasten Sport, cultuur en recreatie	13.409	13.395	14.316	14.496	14.663	14.515
TV51 Sportbeleid en activering	149	130	272	272	257	30
TV52 Sportaccommodaties	1.668	1.547	1.561	1.561	1.561	1.561
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	144	114	119	104	90	90
TV54 Musea	142	132	132	132	132	132
TV55 Cultureel erfgoed	191	142	142	142	142	142
TV56 Media	116	111	111	111	111	111
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	122	112	119	119	119	119
Baten Sport, cultuur en recreatie	2.531	2.288	2.456	2.441	2.412	2.185
Totaal saldo van baten en lasten	-10.878	-11.107	-11.860	-12.055	-12.250	-12.330
Mutaties reserves	-2.911	96	43	118	255	255

Begroting 2024

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Resultaat	-13.789	-11.011	-11.817	-11.937	-11.996	-12.075

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV51 Sportbeleid en activering	128 N	31 N	Als gevolg van verkregen subsidie van het sportakkoord worden zowel de baten als de lasten opgehoogd.
		73 N	Wordt veroorzaakt door hogere salariskosten voornamelijk als gevolg van de nieuwe CAO.
TV52 Sportaccommodaties	217 N	175 N	Als gevolg van inflatie en eisen van sommige sportbonden moet er structureel meer aan de onderhoudsvoorzieningen worden gedoteerd om de buitensportfaciliteiten op het huidige kwaliteitsniveau te handhaven.
TV55 Cultureel erfgoed	216 N	50 N	Het extra inzetten op erfgoed, inclusief het Vestingplan, leidt tot structureel hogere exploitatiekosten.
		100 N	De extra inzet op erfgoed zorgt voor een verhoging van salariskosten.
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	239 N	51 N	Door de indexering bij de PPN 2024 is het budget voor groenvoorziening verhoogd.
		35 N	Voor de Gastvrije Waaldijk (drempels) is budget opgenomen.
		30 N	Het werkbudget van de stadsconciërge is conform het collegeprogramma opgehoogd.
		73 N	De doorbelasting van de uren resulteert in een nadeel.
Baten			
TV51 Sportbeleid en activering	142 V	211 V	Door de Specifieke uitkering ten behoeve van sport- en beweegstimulering, het bevorderen van cultuurparticipatie, gezondheidsbevordering en het versterken van de sociale basis 2023-2026 ontvangen we de Rijksvergoeding voor de Combinatiefuncties niet meer via de Algemene uitkering, maar apart via een specifieke uitkering. Het e.e.a. is budgettair neutraal want dit leidt op Algemene dekkingsmiddelen tot een overeenkomstige verlaging van de baten.

Investeringsen

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2024 worden de investeringen 2024 vastgesteld.

Investeringsen (bedrag x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Speelruimteplan	229	229	212	212
Verduurzaming Oosterblik		130		
Verduurzaming Oude Stadhuis				375
Verduurzaming H. Knapstraat	42			
De Nieuwe Doelen		1.000		
Keerwand den Uijlstraat	605	2.220		
Kade Stationsweg	389			
Kades Mollenburgseweg/Valkeniersweg	392			
Vervangen voertuigen en materieel	117	290	139	
Totaal investeringen	1.774	3.869	351	587

De Nieuwe Doelen

Vooruitlopend op de uitkomsten van het onderzoek naar het toekomstperspectief voor de Nieuwe Doelen

houden wij rekening met een extra benodigd investeringsbudget van € 1 mln. voor de compensatie van de toegenomen materiaalprijzen, gevolgen inflatie en krapte op de bouwmarkt, etc.

Keerwand den Uijlstraat

Voor de vervanging van de keerwand Dr. J.M. den Uylstraat/ Dr. W. Dreesstraat is in 2024 een voorbereidingsbudget van € 605.000 benodigd en in 2025 een vervangingsbudget van € 2,22 mln.

Subsidies

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

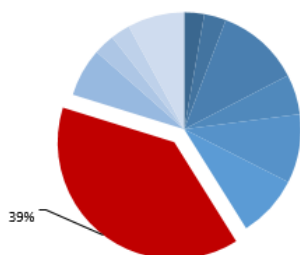
Subsidies (bedrag x € 1.000) (Met *=subsidieplafond)	Bedrag
Jeugdsportsubsidie *	65
55+ en gehandicapten*	16
Sportgala Gorinchem	10
Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties	1896
COC Regio Gorinchem	7
Bibliotheek AanZet	61
Culturele evenementen*	155
Cultuureducatie	57
Spreekkamer Gorinchem	58
Talentontwikkeling Jongeren	69
IFFG	51
Amateurkunst*	72
Podiumkunsten Gorinchem*	96
Bibliotheek AanZet	669

2.6.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Regio AV

2.7 Programma 7 Sociaal domein

Lasten (100% = totale begroting)

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Eva Dansen
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Eva Dansen
6.3	Inkomensregelingen	Marjo Molengraaf
6.4	WSW en beschut werk	Marjo Molengraaf
6.5	Arbeidsparticipatie	Marjo Molengraaf
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Eva Dansen
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	Eva Dansen
6.71B	Begeleiding (WMO)	Eva Dansen
6.71C	Dagbesteding (WMO)	Eva Dansen
6.71D	Overige Maatwerkarrangementen (WMO)	Eva Dansen
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	Eva Dansen
6.72B	Jeugdhulp behandeling	Eva Dansen
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	Eva Dansen
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	Eva Dansen
6.73A	Pleegzorg	Eva Dansen
6.73B	Gezinsgericht	Eva Dansen
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	Eva Dansen
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zond verblijf	Eva Dansen
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Eva Dansen
6.74C	Gesloten plaatsing	Eva Dansen
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	Eva Dansen
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	Eva Dansen
6.82A	Jeugdbescherming	Eva Dansen
6.82B	Jeugdreclassering	Eva Dansen
7.1	Volksgezondheid	Eva Dansen

2.7.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:

Elke inwoner krijgt de zorg en ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Daarbij werken we samen met het sociale netwerk rondom de inwoner. Professionele ondersteuning is laagdrempelig en dichtbij maar ook zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Ondersteuning moet eenvoudig te vinden zijn daarom richten we een centraal loket in. We werken we met zorg en welzijnspartners aan een preventieve aanpak zodat inwoners zo lang mogelijk gezond blijven. En zo houden we zorg en ondersteuning betaalbaar en toekomstbestendig.

Alle kinderen en jongeren in Gorinchem moeten gezond en veilig kunnen opgroeien in onze stad. De stad moet een thuis zijn. Zorg of ondersteuning bieden we zo licht en dichtbij als mogelijk. Zo bieden we met alle zorgpartners in de regio zorg en ondersteuning in alle fases van het volwassen worden. Bij de inzet van zorg en ondersteuning gaan we uit van zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. We kijken daarbij naar het hele gezin, de omgeving en het kind. We zetten in op gezondheid van kinderen en het voorkomen van zorg. Dat doen we samen met onze partners waaronder de GGD en het jongerenwerk. Ook bij jeugdzorg zien we toenemende wachttijden voor zorg. We werken deze periode hard aan het terugdringen van de wachttijsten.

We werken aan zorg dichtbij huis. Dat doen we onder andere samen met huisartsen en met onze lobby voor het behoud van de spoedeisende hulp. We zetten ons in voor de zorg dichtbij maar ook voor behoud en verbeteren van de kwaliteit van de zorg. Het leven van een gezonde leefstijl draagt bij aan het voorkomen van zorg. Samen met onze inwoners werken we hieraan. We beginnen hier al mee op scholen. En we geven voorlichting wat mensen zelf kunnen doen.

De stad maken we met elkaar. Inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente zoeken allemaal het beste voor de stad. Daarom willen we meer samenwerken met en werken vanuit de wijk. De wijken zijn sterke knooppunten met maatschappelijke partners en inwoners, jong en oud. Vanuit de wijken kunnen we dichtbij en met kennis van de wijk problemen aanpakken en wijken verder verbeteren. We zorgen dat we snel aan de slag kunnen met verbeteringen die vanuit de wijken worden aangedragen. We behouden de ontmoetingsplaatsen in de wijken. Zo verbinden we verschillende groepen met elkaar en versterken we de sociale kracht van de wijk. Extra aandacht hebben we voor onze jongeren in de wijk.

We zetten erop in dat zoveel mogelijk mensen aan het werk kunnen. Werk is niet alleen een manier om geld te verdienen. Werk geeft voldoening, biedt gelegenheid om andere mensen te ontmoeten en een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Dat geldt niet alleen voor betaald werk, maar ook voor het vele vrijwilligerswerk dat gebeurt. We willen een sluitende aanpak voor armoede en schulden. Dit betekent dat we zoveel mogelijk inwoners helpen met het oplossen van schuldenproblemen en het voorkomen van armoede. Een zorgelijke financiële situatie verstoort het vermogen mentaal fit aan het werk te gaan. Die cirkel willen we doorbreken. Daarom pakken we armoede aan.

We bieden mensen die door oorlogen en rampen van huis zijn verdreven een veilige plek in Gorinchem. We willen dat zij zich thuis voelen in onze stad. Dat geldt zowel voor mensen die zijn gevlucht vanwege de oorlog in Oekraïne als voor mensen uit andere delen van de wereld. Daarom zorgen we voor goede opvang voor vluchtelingen met draagvlak in de samenleving. Opvang van vluchtelingen gaat niet alleen over huisvesting. Ook het onderwijs, de zorg of andere voorzieningen moeten gewaarborgd zijn, we gaan daarbij uit van de draagkracht van de stad. We werken hierbij samen met de regio en de provincie.

Overige ontwikkelingen:

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd is definitief vastgesteld. Het bevat een groot pakket afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. De betrokken partijen, waaronder de gemeenten moeten nu aan de slag met de uitvoering van alle afspraken.

Het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, dat uitgaat van een integrale aanpak bij kinderen, gezinnen en huishoudens waar sprake is van onveiligheid, waaronder ook ontwikkelingsbedreiging, moet in 2026 staan.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Banen	B	Aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	PI	950,4	934,2	927,1	965,7	970
Jongeren met een delict voor de rechter	B	% 12-21- jarigen	PI	1	1	1	x	1
Kinderen in uitkeringsgezinnen	B	% kinderen tot 18 jaar	PI	6	6	6	x	6
Melding kindermishandeling	B	per 100.000 inwoners	PI	627	621	495	492	400
Netto Participatiegraad	B	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking	PI	71,3	70,7	70,6	73	73
Werkloze jongeren	B	% werkloze jongeren 16-22 jaar	PI	2	2	2	x	1
Personen met een bijstandsuitkering	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI	371,5	474,3	425	x	350
Personen met een lopend re-integratietraject	B	Aantal reïntegratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	PI	170,8	193,6	196	219,7	219,7
Jongeren met jeugdhulp	B	% jongeren tot 18 jaar	PI	x	x	12,9	13,9	13,2
Jongeren met jeugdbescherming	B	% jongeren tot 18 jaar	PI	x	x	1,4	1,2	1,0
Jongeren met jeugdreclassering	B	% jongeren (12-23 jaar)	PI	x	x	0,3	0,3	0,2
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI	710	720	730	750	715
Waardering algehele persoonlijke gezondheid (x = onbekend)	F	Score 1-10	ME	7,5		7,6		7,6

2.7.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Wijkgericht werken				
	CB			
1. We leggen voor iedereen vast in een werkwijzer hoe we wijkgericht werken.	●	●	●	●
2. Om de verschillende groepen met elkaar te verbinden en de sociale kracht van de wijk te versterken maken we een programma per wijk per jaar. Dit doen we samen met maatschappelijke partners en inwoners.	●	●	●	●
3. Om inwoners beter te voorzien van informatie en zo beter te kunnen participeren, evalueren we onze informatievoorziening over de activiteiten in de wijk. Op basis hiervan verbeteren we de informatie voor de wijk.	CB			
	●	●	●	●
4. We versterken de samenwerking tussen professionals, inwoners en de gemeente in de wijken om te komen tot een goedwerkend netwerk per wijk.	●	●	●	●
Armoede en werk				
2. Vanuit het ambitiefonds van Avres zetten we in op nieuwe innovatieve en duurzame oplossingen. Dit doen we om participatiemogelijkheden te bevorderen, instroom in de bijstand te beperken en uitstroom uit de bijstand te bevorderen.	●	●	●	●
3. We zetten blijvend in op het breed tegengaan van energiearmoede.	●	●	●	●
4. We onderzoeken de mogelijkheden van invoering van een minimapas. We zetten hierbij in op een pas die breder te gebruiken is. Daarbij onderzoeken we expliciet mogelijkheden voor samenwerking met culturele activiteiten.	RB			
	●			
Vluchtelingen				
1. We zoeken samen met het COA naar een nieuwe opvanglocatie zoals vastgesteld in de startnotitie 'kleinschalige opvang'.	RB			
	●	●	●	●
2. We werken samen met de regio en de provincie aan de uitvoering van de nieuwe Asielwet uit.	●	●	●	●
3. We voeren ons deel van de regionale opgave voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen in onze stad uit.	●	●	●	●
Zorg en ondersteuning				
1. We realiseren één centrale toegang voor de Wmo, het sociaal team, Avres en het welzijnspunt, zodat een inwoner zich maar één keer hoeft aan te melden en de ondersteuning krijgt die nodig is.	CB			
	●	●	●	●
2. We ontwikkelen het welzijnspunt (inclusief leefstijl) door tot een volwaardig onderdeel van de centrale toegang.	●	●	●	●
3. We zetten in op een gecombineerde welzijnsvoorziening met partners zoals Gorinchem Beweegt, Jongerenwerk en buurthuizen.	●	●	●	●
5. Binnen de doelen van het Integraal Sociaal Beleid leggen we de nadruk de komende jaren extra op basisvaardigheden, mentale gezondheid, bestaanszekerheid, welzijn en betrokken Gorinchem.	●	●	●	●

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
	RB			
6. We maken een vernieuwd Integraal Sociaal Beleid 2025 e.v.				
Jeugd	RB			
1. We zetten binnen ons Integraal Sociaal Beleid in op gelijke kansen voor alle kinderen in Gorinchem en breiden dit uit tot 18 jaar.				
2. We maken afspraken met de Dienst Gezondheid en Jeugd en met Avres over de monitoring van ontwikkelingen in het sociaal domein.				
3. We willen de zorg en ondersteuning voor jongeren verbeteren door deze zorg en ondersteuning tijdig in te zetten en dichterbij te brengen. Daarom zetten we in op meer lichte vormen van preventie, ondersteuning en zorg en een goed functionerend netwerk rondom het kind wat er voor zorgt dat het kind goed en veilig kan opgroeien en kan leren. We streven hierbij naar een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.	RB			
4. We werken aan een effectievere en slimmere (jeugd)beschermingsketen, waarbij we uitgaan van 0-100 jaar.				
Volksgezondheid				
2. We continueren het bestuurlijk overleg met de huisartsen en het sociaal team.				
4. We voeren een blijvende lobby richting de Rijksoverheid voor het behoud van de Spoedeisende hulp in Gorinchem.				
5. Vanuit het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) werken we aan een breed gedragen regionale agenda. Vanuit deze documenten en het Integraal Sociaal Beleid zetten we in op preventie, algemene voorzieningen en inzet van lokale, laagdrempelige ondersteuning, in samenwerking met partners zoals zorgverzekeraars en -aanbieders.				
Overige acties				
1. We geven regionaal en lokaal vorm aan de gemaakte afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd.	RB			
2. We werken regionaal en lokaal aan het concretiseren en realiseren van het in het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.				
Raadsagenda				
Jeugd- en jongerenproblematiek	RB			
				

2.7.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	7.486	3.822	10.656	5.845	4.209	4.185
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.532	5.169	6.174	5.796	5.838	6.045
TV63 Inkomensregelingen	23.660	20.119	20.248	20.124	20.124	20.124
TV64 WSW en beschut werk	8.619	7.771	7.579	7.455	7.387	7.383
TV65 Arbeidsparticipatie	2.371	2.725	3.069	3.072	3.076	3.130
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.555	1.617	1.666	1.666	1.662	1.662
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	6.959	0	0	0	0	0
TV671A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	3.907	3.892	3.892	3.892	3.892
TV671B Begeleiding (WMO)	0	1.852	1.886	1.886	1.865	1.865
TV671C Dagbesteding (WMO)	0	631	792	792	791	791
TV671D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	33	221	295	295	378	378
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	10.262	0	0	0	0	0
TV672A Jeugdhulp begeleiding	0	0	2.270	2.270	2.270	2.270
TV672B Jeugdhulp behandeling	0	0	300	300	300	300
TV672C Jeugdhulp dagbesteding	0	0	1.243	1.243	1.242	1.242
TV672D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	10.119	17	17	17	17
TV673A Pleegzorg	0	0	833	833	833	833
TV673B Gezinsgericht	0	0	392	392	392	392
TV673C Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	1.564	1.564	1.564	1.564
TV674A Jeugdhulp behandeling GGZ zond verblijf	0	0	2.093	828	559	458
TV674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	1.056	1.056	1.056	1.056
TV674C Gesloten plaatsing	0	0	131	131	131	131
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	576	0	-9	0	0	0
TV681A Beschermd wonen (WMO)	0	772	487	487	677	677
TV681B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	372	649	649	565	565
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	698	0	0	0	0	0
TV682A Jeugdbescherming	0	527	1.363	1.363	1.363	1.363
TV682B Jeugdreclassering	0	0	67	67	67	67
TV71 Volksgezondheid	1.746	1.469	1.854	1.855	1.801	1.639
Lasten Sociaal domein	68.496	61.093	70.569	63.881	62.059	62.028
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	5.661	390	6.519	1.879	313	292
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	155	79	265	269	221	79
TV63 Inkomensregelingen	14.166	14.048	13.632	13.632	13.632	13.632
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	225	225	418	418	418

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	259	0	0	0	0	0
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	37	0	0	0	0	0
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	1.580	0	0	0	0	0
TV681A Beschermd wonen (WMO)	0	772	857	857	857	857
TV71 Volksgezondheid	22	0	218	218	163	0
Baten Sociaal domein	21.880	15.512	21.715	17.273	15.604	15.277
Totaal saldo van baten en lasten	-46.616	-45.580	-48.853	-46.608	-46.455	-46.751
Mutaties reserves	675	-23	4.663	61	53	403
Resultaat	-45.942	-45.603	-44.190	-46.547	-46.403	-46.349

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	6.834 N	6.180 N	Ook in 2024 hebben gemeenten een opvangtaak voor vluchtelingen en kosten voor o.a. huisvesting, beveiliging, exploitatie en leefgeld. Deze kosten worden door het Rijk vergoed op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Dit is budgettair neutraal verlopen. (zie ook baten TV61).
		317 N	Voor jeugd en jongerenwerk is het budget verhoogd voor gelijke kansen voor alle kinderen tot 18 jaar. Dit is verwerkt in de PPN 2024.
		89 N	De uitgaven voor Inburgering zijn verhoogd, omdat de rijksbijdrage voor Inburgering is toegenomen.
		95 N	De stijging wordt veroorzaakt door een hogere doorbelasting van salariskosten.
		62 N	In een werkwijzer leggen we voor iedereen vast hoe we wijkgericht gaan werken en de afspraken die we daarin vastleggen worden uitgevoerd. Dit is verwerkt in de PPN 2024.
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.005 N	71 N	De overige mutaties zijn het gevolg van indexeringen.
		175 N	Extra budget voor het realiseren van één centrale toegang voor de Wmo, het sociaal team, Avres en het welzijnspunt, zodat een inwoner zich maar één keer hoeft aan te melden en de ondersteuning krijgt die nodig is. Dit is verwerkt in de PPN 2024
		166 N	Via het gemeentefonds ontvangt Gorinchem extra geld om de dienstverlening te verbeteren. Dit geld wordt ingezet om samen met sociaal juridische partners de rechtsbescherming van kwetsbare inwoners te versterken. Aanleiding zijn de maatregelen die het Kabinet heeft genomen in reactie op het rapport van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK).
		104 N	De verhoging van het budget van St. Jeugdteams betreft indexering.
		73 N	De stijging wordt veroorzaakt door een hogere doorbelasting van salariskosten.
TV63 Inkomensregelingen	129 N	235 N	In het kader van de Brede SPUK-regeling is een uitkering aangevraagd met het oog op onder andere versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak. Dit verloopt budgettair neutraal.
		73 N	De verhoging van het budget van het sociale team betreft indexering.
		111 N	De uitgaven voor het Minimabeleid zijn toegenomen. Met name de uitgaven voor de individuele inkomensvoorslag, collectieve ziektekostenverzekering en de kinderopvang op grond van een sociaal medische indicatie stijgen, omdat hiervan meer gebruik wordt gemaakt

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
TV64 Begeleide participatie	192 V	192 V	Door een lagere rijksbijdrage is het budget van de WSW (Wet Sociale Werkvoorziening) bijgesteld.
TV65 Arbeidsparticipatie	344 N	319 N	Door een hogere rijksbijdrage is het budget van de Participatie bijgesteld.
TV671C Dagbesteding) (WMO)	161 N	108 N	De stijging wordt veroorzaakt door een hogere doorbelasting van salariskosten.
		40 N	De subsidie aan Stichting Yulius is verhoogd voor de inlooppunt GGZ in de wijk.
TV672A Jeugdhulp begeleiding	2.270 N	1.654 N	Door nieuwe Iv-3 regels heeft er een herverdeling van de budgetten over nieuwe taakvelden plaatsgevonden van jeugd. Taakveld 672D is herverdeeld over de taakvelden 672A, 672B, 672C, 673A, 673B, 673C, 674A, 674B, 674C en 682A. Dit is budgettair neutraal.
		616 N	De uitgaven van jeugd zijn toegenomen als gevolg van structurele meerkosten en loon- en prijsstijgingen.
TV681A Beschermd wonen (WMO)	285 V	180 V	Het bedrag is afgeraamd en bijgeraamd bij TV681B t.b.v. budget aanpak mensen verward gedrag. Dit is budgettair neutraal.
		95 V	Is afgeraamd voor dekking van tijdelijk personeel (fte).
TV681B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	277 N	180 N	Budget aanpak mensen verward gedrag wordt gefinancierd uit budget Beschermd Wonen (TV681A). Dit verloopt budgettair neutraal.
		95 N	De stijging wordt veroorzaakt door een hogere doorbelasting van salariskosten.
TV71 Volksgezondheid	385 N	218 N	In het kader van de Brede SPUK-regeling is een specifieke rijksuitkering aangevraagd met het oog op onder andere versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak. Dit verloopt budgettair neutraal.
		154 N	De uitgaven van DGJ/gezondheid zijn toegenomen als gevolg van structurele meerkosten en loon- en prijsstijgingen.
Baten			
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	6.129 V	6.180 V	Rijksbijdrage voor Opvang van Vluchtelingen uit Oekraïne (zie lasten TV61).
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	186 V	186 V	Rijksbijdrage voor de Brede SPUK regeling (zie lasten TV62).
TV63 Inkomensregelingen	416 N	416 N	Het BUIG-budget voor verstrekking van uitkeringen is verlaagd. Dit leidt tot een lagere doorbetaling naar Avres, die deze regeling voor de gemeente uitvoert.
TV71 Volksgezondheid	218 V	218 V	Rijksbijdrage voor de Brede SPUK regeling (zie lasten TV71).
Mutaties reserves	4.663 N	4.663 N	Voor de uitsplitsing van de reserve Sociaal Domein verwijzen wij naar het onderdeel Reserves in deze begroting.

Subsidies

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

Subsidies (bedragen x € 1.000) (met*=subsidieplafond)	Bedrag
Youz	17
Chris en Voorkom	4
Antes, maatschappelijke zorg en OGGZ	5
Antes, verslavingszorg	26
SJT lokaal	1016
Flankerend ouderenbeleid*	18
Ouderenorganisaties	11
Mantelzorg	47
Jeugdhaven Gorinchem	41
Vluchtelingenwerk	105
Gorinchemse zeeverkenners	12
Arkelse Padvinders	12
Jeugd en Jongerenwerk*	16
De Rozenobel	20
De Bogerd	28
Fluxus	22
Slachtofferhulp NL	14
Klussendienst	133
Stichting de Sociale Basis	1237
St. Inspiratie Compagnie	105
Humanitas Gorinchem	58
Jongerenwerk The Mall	10
St. Jeugdteams	123
Bureau sociaal raadslieden MEE-Vivenz	32
Gehandicaptenorganisaties	10
Deskundigheidsbevordering Vrijwilligers*	11
Humanitas, Homestart	118
Stichting Radar	16
Centraal Punt	126
Speeltuinvereniging en speel-o-theek*	2
ASVZ	8
PCOB	3
Syndion	8
Hospice Gorinchem	13
Burgerinitiatief Bliek in Actie*	103
Netwerkversterking kwetsbare inwoners, Mee Vivenz	68
Yulius	153
Leger des Heils Kamers met Kansen	31
KBO	4
Seniorenbelang	4
Werk en begeleiding, begeleiding anders	8
Limonadebrigade, ondersteunende activiteiten gezondheidszorg	3

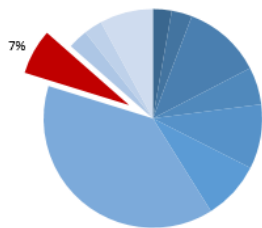
Subsidies (bedragen x € 1.000) (met*=subsidieplafond)	Bedrag
Maatschappelijke zorg en OGGZ	31
Sociaal culturele organisaties	3
De Gezel	30
WMO algemeen	39
St. Adviesgroep WMO Gorinchem	5
Overige WMO Adviesgroep	3
Elzenhof	26
Odensehuis	60
Buurtkamer Stalkaarsen	5
Samen Een	9
Aanpak mensen verward gedrag	180
Beschermd Wonen en Opvang*	300

2.7.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
- GR Regio AV
- GR Avres

2.8 Programma 8 Duurzaamheid

Lasten (100% = totale begroting)

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
7.2	Riolering	Mark de Boer
7.3	Afval	Mark de boer
7.4	Milieubeheer	Mark de Boer
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Fatih Polatli

2.8.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:

We zetten ons maximaal in voor het realiseren van onze en regionale klimaatambities. Dit is belangrijk voor ons allemaal. We zetten onze schouders eronder en werken zowel aan de energietransitie als aan het verminderen van CO₂-uitstoot. We vinden het belangrijk om dat te doen met draagvlak in de samenleving. Daarom willen we de lusten en lasten eerlijk verdelen. De acties die we inzetten zijn breed. We werken aan energiezuinig wonen en duurzame opwek van energie, zoveel mogelijk in lokaal eigendom. We betrekken inwoners en bedrijven om zo samen te werken aan een toekomstbestendige, duurzame stad.

We gaan door het met invoeren van het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid. Daarmee houden we grip op de lokale lasten en voorkomen we een forse stijging van afvalstoffenheffing. Het betekent dat we allemaal aan de slag moeten om onder de 100 kg restafval per persoon te komen. Ook maken we een aanpak om bijplaatsingen naast de afvalcontainers te voorkomen. Samen met bedrijven en inwoners verbeteren we de luchtkwaliteit en werken we aan een schone lucht. Het zorgt voor een fijne woonomgeving.

Maatschappelijke vraagstukken houden zich niet aan grenzen van gemeenten. Ze zijn gemeente overstijgend en vragen daarom om een stevige samenwerking. Daar zetten we vol op in. We versterken onze relaties in de regio en de verschillende overheden. We doen dat niet alleen, maar ook samen met het bedrijfsleven en maatschappelijke partners in onze stad. We werken onze regionale strategie uit, om zichtbaar te maken waar we op welke regionale schaal aan werken.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Omvang huishoudelijk restafval	B	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar in kg	PI	203	238	240	208	180
Hernieuwbare elektriciteit (x = onbekend)	B	% Hernieuwbare elektriciteit van totaal verbruikte elektriciteit	PI	3,4	5,1	7,0	x	13

2.8.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Duurzaamheid				
1. We herijken de RES op het onderdeel windenergie. We zetten in op het vergunnen van een nieuw windpark, op een andere locatie dan Avelingen of A15-Oost zoals afgesproken in de bestuursovereenkomst.				
2. Met onze regionale partners werken we aan een Regionale Energiestrategie (RES) 2.0. De ambitie, omvang en de verhouding zon/ wind van het RES-bod blijven daarbij staan als een huis.	RB		RB	
4. We streven ernaar dat de omgeving (stad en regio) maximaal profiteert van nieuwe energieprojecten. Dat gaan we borgen in beleid.				
5. We brengen de knelpunten rondom en kansen van de energietransitie in beeld, zoals netcapaciteit, de verhouding tussen verduurzaming en ecologie en de mogelijkheden van energieopslag.				
6. We helpen bedrijven die aan de slag willen met waterstof. We ondersteunen een werkgroep met koplopers.				
7. We komen met een lokale aanpak energiebesparing met de nadruk op bewustwording rondom energiegebruik en isolatiemaatregelen. We sluiten ons hiervoor aan bij het landelijke isolatieprogramma.	RIB			
8. We stellen een transitievisie warmte 2.0 op en werken die nader uit in uitvoeringsplannen per wijk.				
9. We sluiten het stadhuis aan op het warmtenet.				
10. We werken toe naar en uitbreiding van het warmtenet in fase 2, mede ondersteund vanuit het nationaal Groeifonds.				
11. Samen met de Omgevingsdienst voeren we toezicht en handhaving uit op de verduurzamingsplicht van bedrijven, zoals het voldoen aan energielabel C.				
Milieu				
1. We zetten de invoering van het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid door. Daarvoor zetten we de volgende stappen:				

Actie (planning)
2024 2025 2026 2027

1f. We voeren het recycletarief in.

2. We zetten extra in op communicatie en voorlichting over het nieuwe afvalstelsel.

3. We zetten extra in op het voorkomen van bijplaatsingen en focussen ons op de hotspots.

4. We werken aan een circulaire economie en geven zelf het goede voorbeeld. Door in te zetten op circulair inkopen, een circulair afvalstelsel en meer aandacht voor circulariteit in de bouw.

5. We stellen samen met de Omgevingsdienst beleid op voor externe veiligheid.

6. In de omgevingsvisie en (later in) het omgevingsplan nemen we afspraken op over een betere luchtkwaliteit.

RB

2.8.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV72 Riolering	3.272	3.211	3.345	3.357	3.360	3.357
TV73 Afval	5.042	5.671	5.604	5.604	5.604	5.604
TV74 Milieubeheer	2.513	1.612	2.543	2.565	1.861	1.758
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	401	426	480	479	497	496
Lasten Duurzaamheid	11.228	10.921	11.972	12.005	11.322	11.216
TV72 Riolering	3.974	3.860	3.909	3.879	3.879	3.879
TV73 Afval	5.217	5.889	5.934	5.934	5.934	5.934
TV74 Milieubeheer	379	3	698	704	3	3
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	329	458	517	517	517	517
Baten Duurzaamheid	9.898	10.209	11.058	11.034	10.333	10.333
Totaal saldo van baten en lasten	-1.330	-712	-915	-971	-990	-884
Mutaties reserves	362	56	5	-268	-305	-369
Resultaat	-967	-656	-909	-1.239	-1.294	-1.252

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verskil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV72 Riolering	134 N	47 N	Betreft hogere salariskosten als gevolg van de nieuwe CAO.
		28 N	Hogere energiekosten voor de gemalen en pompen.
		25 N	Hogere afschrijving als gevolg van de hogere investeringen in beschoeiingen.
TV74 Milieubeheer	931 N	110 N	Door een stijging van het loon-en prijspeil is de bijdrage aan de omgevingsdienst verhoogd.
		202 N	Door de gestegen loonkosten als gevolg van de CAO-afspraken en het in dienst treden van de stadsecoloog, neemt de doorbelasting van de salariskosten naar het taakveld Milieubeheer toe.
		219 N	De inzet van (tijdelijk) extra personeel op de regionale energiestrategie (RES) en het Klimaatakkoord voor de jaren 2024 en 2025 zorgt voor een toename van de doorbelasting. De salariskosten voor de RES en het Klimaatakkoord worden gedekt uit de specifieke uitkering van het Rijk voor de RES (€ 695.000).
		476 N	Het restant van de Klimaat- en Energiegelden blijft beschikbaar voor de uitvoering van projecten.
Baten			
TV74 Milieubeheer	695 V	695 V	Voor de uitvoering van de taken in het kader van Klimaat- Energiebeleid ontvangen wij in 2024 € 695.000 en in 2025 € 702.000 van het Rijk.

Investeringsen

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2024 worden de investeringen 2024 vastgesteld.

Investeringsen (bedrag x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
GRP				
Lasten	1.000	1.045	1.130	1.130
Baten	-1.000	-1.045	-1.130	-1.130
Beschoeiing de Wetering Dalem	243			
Beschoeiingen		109		
Totaal investeringen	243	109	0	0

GRP

Voor de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) zijn jaarlijkse investeringsbedragen opgenomen. De lasten worden rechtstreeks gedekt uit een bijdrage uit de vervangingsvoorziening Riolering.

Subsidies

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

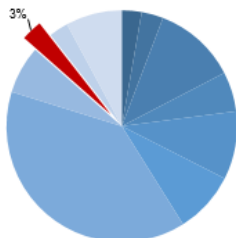
Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Milieucommunicatie	107

2.8.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Reinigingsdienst Waardlanden

2.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Lasten (100% = totale begroting)

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
8.1	Ruimtelijke Ordening	Mark de Boer / Attie Mager
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	Marjo Molengraaf
8.3	Wonen en bouwen	Eva Dansen

2.9.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:

We ontwikkelen Gorinchem met oog op de toekomst. We doen dat met behulp van onze nieuwe omgevingsvisie. Daarin maken we afspraken hoe we met onze ruimte om gaan. Met de invoering van de Omgevingswet leggen we ook vast hoe we hier met de stad en onze partners in samenwerken. Als we bouwen of de stad onderhouden gebeurt dat klimaatbewust en toekomstgericht. Je ziet dat de stad groener wordt en dat er ruimte is voor biodiversiteit. Maar het betekent ook dat we de aanpak van vandaag zoveel mogelijk rekening houden met de ruimtevraag of ontwikkelingen die we op ons af zien komen. Denk hierbij niet alleen aan ruimte voor groen maar ook ontwikkelingen als nieuwe ruimtevragers: uitbreiding energienetwerk, nieuwe vormen van energie, een warmtenet of elektrisch vervoer

De ruimte in onze stad is schaars. Tegelijkertijd hebben we genoeg ambities om ruimte te ontwikkelen voor wonen en werken in onze stad. We willen en moeten slim met de ruimte om gaan. We realiseren het bedrijventerrein Groote Haar. Hier ontwikkelen we een plaats waar bedrijven zich kunnen vestigen. Om ruimte te krijgen om meer woningen te bouwen, veranderen we het bedrijvengebied aan de Arkelsedijk, het Stationsgebied en de Schelluinsestraat naar een gebied waar ook woningen kunnen worden gerealiseerd. De verschillende projecten zijn afhankelijk van elkaar. Daarom zorgen we voor een goede routekaart: wanneer gaan we wat waar doen. De routekaart biedt een slimme aanpak met een realistische planning. Dit noemen we ook wel stedelijk programmeren. We werken daarin samen met inwoners en ondernemers en met onze regio. We ontwikkelen tenslotte niet alleen voor onze eigen stad, maar doen dat in relatie met onze omgeving.

We werken aan een woning voor iedereen en aan een stad waar het prettig wonen is. Het betekent dat we woningen willen voor al onze inwoners, die allemaal verschillende woonbehoeften hebben. Van betaalbare woningen tot woningen in het duurdere segment. We houden daarbij rekening met de meest kwetsbare inwoners. Om dit te realiseren zetten we stevig in op doorstroming op de woningmarkt, met aandacht voor doelgroepen als ouderen en jongeren. Daarbij willen we diversiteit in woningen om vitale en krachtige wijken

te realiseren. We werken met Poort6, ontwikkelaars en initiatiefnemers samen aan de uitbreidingsopgave, de beschikbaarheid van woningen en de betaalbaarheid van deze huizen. Ook werken we aan het verduurzamen van de woningen.

Ook in de buitenruimte werken we vanuit de doelstellingen van duurzaamheid. We richten ons op de toekomst en daarbij een aanpak die bijdraagt aan ons klimaat. De kwaliteit van de buitenruimte houden we op niveau. Zodat onze stad schoon, heel en veilig is en toegankelijk is, ook voor mensen met een mobiliteitsbeperking. We willen de grootste irritaties van inwoners aanpakken. Hierbij zoeken we ook naar het vernieuwen en verbeteren van de aanpak; wijkgericht, slimmer (digitaal en datagedreven) en duurzamer. We laten de inwoners (weer) trots zijn op onze stad omdat het prettig is om hier te wonen en te verblijven.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2019	2020	2021	2022	Streefwaarde 2024
Gemiddelde WOZ-waarde	B	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen (bedragen € 1.000)	PI	211	225	243	261	324
Nieuw gebouwde woningen	B	Aantal per 1.000 woningen	PI	26,7	7,5	10,3	11,2	11,2
Demografische druk	B	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar	PI	68,8	68,5	68,1	67,9	67,9
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	B	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar	PI	653	668	696	797	868
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	B	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar	PI	749	768	801	905	985

2.9.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
Ruimtelijke ordening				
1. We maken een ruimtelijke visie voor Gorinchem, een zogeheten omgevingsvisie. Er komt al snel een eerste visie, die we deze periode verder door ontwikkelen.				
2. We stellen een lokale klimaatadaptatiestrategie op en nemen concrete maatregelen tegen hittestress, droogte en wateroverlast.				
3. We willen de biodiversiteit versterken en stellen daarom een stadsecoloog aan die ons gaat adviseren.				
4. We gaan duurzaamheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulariteit en waterveiligheid beter borgen in de ruimtelijke ontwikkeling. We starten met een toetsingskader.				
5. We gaan extra bomen planten. We streven naar een toename van 1% van het aantal bomen per jaar. Dat zijn ongeveer 180 bomen per jaar. Zo leveren we een substantiële bijdrage aan het terugdringen van onze CO2-uitstoot.				
6. We anticiperen op de toekomstige ruimtevraag voor de energietransitie en komen hiervoor met een plan van aanpak.				

RB

CB

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
7. Participatie is onder de Omgevingswet een verantwoordelijkheid van de bouwer/ontwikkelaar. We verplichten die participatie en verbinden hier heldere voorwaarden aan.				
Stedelijke ontwikkeling				
1. We gaan stedelijk programmeren: We maken een plan op hoofdlijnen voor de ontwikkeling van onze stad, waarin zichtbaar wordt welke ontwikkeling wanneer en waar plaatsvindt en welke rol de gemeente daar in heeft. Ontwikkelingen zoals de Arkelsedijk, het Stationsgebied, Linge II Zuid en de Schelluinsestraat krijgen hierin een plek, zodat duidelijkheid ontstaat over wanneer wat gaat gebeuren in deze gebieden. Hiervoor maken we eerst een vlekkenplan met wat waar gaat gebeuren. De planning hiervan heeft een relatie met de planning van het opstellen van de omgevingsvisie.	RB 			
10. Samen met de Omgevingsdienst voeren we toezicht en handhaving uit op de verduurzamingsplicht van bedrijven, zoals het voldoen aan energielabel C.				
2. We realiseren de openbare ruimte en infrastructuur op het nieuwe bedrijventerrein Groote Haar.				
3. We stellen een actueel ambitiedocument op voor Groote Haar, met aandacht voor economie en duurzaamheid en aandacht voor de 'schuifruimte' om op andere plekken in de stad woningen te kunnen (her)ontwikkelen.				
4. We stellen een nieuw uitgiftebeleid en -protocol op voor de verkoop van grond op Groote Haar.				
5. We zetten in op (her)ontwikkeling van de Schelluinsestraat om zo bedrijven te laten groeien en in de toekomst in een deel van het gebied wonen mogelijk te maken. Vanuit de ondertekende samenwerkingsovereenkomst met vastgoedeigenaar en ontwikkelaar CTP werken wij naar een masterplan voor dit gebied.				
Wonen en volkshuisvesting				
1. We zetten de starterslening voort.				
2. We doen een voorstel voor de inzet van instrumenten op de woningmarkt.				
3. We zetten in het kader van de Nationale Woon- en bouwagenda en de Regionale Realisatieagenda in op het versnellen van de woningbouw, de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen en op doorstroming. Onderdeel hiervan wordt om naar verwachting voor 1 januari 2026 (verplicht) een volkshuisvestingprogramma op te stellen.				
4. We stellen een woon-zorgagvisie op.				
5. We geven invulling aan de nieuwe taken en bevoegdheden naar aanleiding van de invoering van de Wet Goed Verhuurderschap				
6. We werken met Poort6 en HP6 aan het uitvoeren van de prestatieafspraken en maken jaarlijks een nieuwe jaarschijf met afspraken voor dat jaar.				
7. We bieden medewerking aan de meerjarige afspraken 'woonproducten psychisch kwetsbare doelgroepen' in de regionale Agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen 2023-2030. Onderdeel daarvan is het uitvoeren in 2023 van een haalbaarheidsonderzoek naar de realisatie van een Skaeve Huse-woonlocatie in Gorinchem.				
8. We herzien de urgentieverordening Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden				

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
9. We stimuleren inwoners hun woning te verduurzamen, door middel van campagnes, energiebesparingsacties en de inzet van energiecoaches.				
Leefbaarheid en buitenruimte				
1. We gaan aan de slag met de benodigde onderhoudsinhaalslag voor verhardingen zoals fiets- en voetpaden, zodat onze stad schoon, heel en veilig is.				
2. We introduceren een stadsconciërge voor een frisse, schone en gastvrije stad, die de grootste irritaties direct kan oppakken.				
3. We vervangen onze buitenverlichting met LED-lampen, zo verminderen we het energieverbruik met 78% en nemen onderhoudskosten af. Dit doen we gebiedsgewijs.				
5. We werken met partners aan oplossingen om het plaatsen van oplaadvoorzieningen in de openbare ruimte te versnellen. Daarnaast actualiseren we het laadpalenbeleid, waarbij we kijken naar de gehele opgave op gebied van laadinfrastructuur en onderzoeken we hoe we willen omgaan met voorzieningen voor snel laden en verlengde private aansluitingen.				
6. We vernieuwen elk jaar een wijk op het gebied van speeltuinen en spelen, in samenwerking met bewoners en met aandacht voor vernieuwing en verduurzaming.				
7. We gaan, in samenwerking met Waardlanden, alledaagse ergernissen tegen door uitvoering te geven aan de prioriteiten van het Vergunningverlening-, toezicht-, en handhavingsbeleid (VTH-beleid). We herzien het VTH-beleid en stellen een nieuw beleid op.				
8. We stellen de Woelse Waard open voor onze inwoners en maken met de betrokken Rijkspartners en eigenaren goede beheerafspraken.				
9. We zorgen in overleg met buurtbewoners de komende jaren voor extra ontmoetings bankjes in de openbare ruimte.				
10. We stellen een plan van aanpak voor dierenwelzijn op.				
Raadsagenda				
Starterswoningen				

CB

RB

2.9.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV81 Ruimtelijke Ordening	1.165	1.310	1.399	1.413	1.413	1.215
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	4.642	1.956	578	235	211	212
TV83 Wonen en bouwen	2.664	2.291	2.567	2.565	2.487	2.468
Lasten VROSV	8.470	5.556	4.544	4.212	4.111	3.895
TV81 Ruimtelijke Ordening	124	65	9	9	9	9
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	6.022	2.640	1.064	437	168	168
TV83 Wonen en bouwen	2.860	1.360	1.346	1.526	1.526	1.526
Baten VROSV	9.006	4.064	2.418	1.972	1.703	1.703
Totaal saldo van baten en lasten	536	-1.492	-2.126	-2.240	-2.408	-2.192
Mutaties reserves	-266	-429	-574	-60	209	9
Resultaat	270	-1.921	-2.700	-2.300	-2.199	-2.183

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	1.378 V	1.378 V	De grondexploitaties Mollenburg en Lingewijk Noord naderen de eindfase. Hierdoor zijn zowel de lasten als de baten lager begroot. Als gevolg van een systeemwijziging wordt de rente op de voorziening van Mollenburg van € 214.000 op taakveld 82 verantwoord (budgetneutraal baat op taakveld 05). Hierdoor is het saldo van lasten en baten ca. € 200.000 lager dan in 2023.
TV83 Wonen en bouwen	276 N	75 N	Dit betreft het budget voor instrumenten voor de woningmarkt wat in het collegeprogramma is opgenomen.
		22 N	Als gevolg van de hogere salariskosten is het budget opgehoogd.
		22 N	Dit betreft budget voor applicaties ten behoeve van de omgevingswet.
Baten			
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	1.576 N	1.576 N	Zie toelichting lasten TV82.
Mutaties reserves	145 V	60 V	Onttrekking reserve stedelijke vernieuwing i.v.m. stedelijk vernieuwing 3.0 (raad 28 juni 2022).
		74 V	Hogere de storting in de reserve infrastructuur als gevolg van een hogere bijdrage bovenwijken CV Hoog Dalem.

2.9.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Regio AV
- Hoog Dalem C.V.

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
0.11	Resultaat van de rekening baten & lasten	Marjo Molengraaf
0.5	Treasury	Marjo Molengraaf
0.61	OZB woningen	Marjo Molengraaf
0.62	OZB- niet woningen	Marjo Molengraaf
0.63	Parkeerbelasting	Marjo Molengraaf
0.64	Belasting Overig	Marjo Molengraaf
0.7	Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	Marjo Molengraaf
0.8	Overige baten en lasten	Marjo Molengraaf

Doel

Uit het collegeprogramma:

We vinden het belangrijk dat onze gemeente financieel gezond is en blijft. We voeren daarom een financieel solide beleid, om onze begroting reëel en structureel sluitend te houden. We houden de lastendruk beperkt, met oog voor de draagkracht van inwoners. We houden vast aan het afgesproken investeringsplafond. Dat doen we niet als doel op zichzelf. Het investeringsplafond zorgt ervoor dat we de lasten van onze gemeente beheersbaar houden. Door het investeringsplafond bouwen we namelijk op termijn onze gemeentelijke schulden af. En daardoor kunnen we de rentelasten die we moeten betalen dragen. We komen met voorstellen hoe we kunnen sparen voor toekomstige investeringen. Daarbij werken we nauw samen met de gemeenteraad en helpen de raad om meer inzicht te krijgen in de gemeentefinanciën.

Concrete voornemens

Actie (planning)	2024	2025	2026	2027
2. We toetsen elk investeringsvoorstel aan de ingezette lijn van schuldenafbouw, in het bijzonder in de Perspectiefnota.				
3. We gaan met de gemeenteraad in gesprek over de wenselijkheid en de planning van investeringen.				
4. We gaan op informele wijze in gesprek met de gemeenteraad over welke informatie de raad nodig heeft om zijn kaderstellende en controlerende rol goed in te vullen.	RB 			

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV011 Resultaat van de rekening baten & lasten	11.494	0	0	0	0	0
TV05 Treasury	-586	44	-211	530	431	341
TV061 OZB woningen	194	135	295	165	177	177
TV062 OZB- niet woningen	89	88	104	104	115	115
TV063 Parkeerbelasting	200	213	290	290	289	288
TV064 Belasting Overig	248	268	332	319	316	316
TV08 Overige baten en lasten	291	-5	5	-75	344	367
Lasten Overzicht algemene dekkingsmiddelen	11.929	743	816	1.334	1.671	1.603
TV05 Treasury	747	346	294	260	260	260
TV061 OZB woningen	4.877	5.027	5.315	5.315	5.315	5.315
TV062 OZB- niet woningen	5.217	5.427	5.739	5.739	5.739	5.739
TV063 Parkeerbelasting	1.592	1.731	1.915	1.915	1.915	1.915
TV064 Belasting Overig	298	218	218	218	218	218
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	92.065	87.340	93.580	93.057	87.022	86.127
TV08 Overige baten en lasten	1.694	11	11	11	11	11
Baten Overzicht algemene dekkingsmiddelen	106.490	100.099	107.072	106.514	100.480	99.584
Totaal saldo van baten en lasten	94.560	99.356	106.256	105.181	98.809	97.981
Mutaties reserves	1.994	-24	-4.124	-24	-24	-24
Resultaat	96.554	99.332	102.132	105.157	98.785	97.957

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV05 Treasury	255 V	427 V	De rentebijbeschrijving op de voorzieningen wordt in verband met een systeemwijziging anders geadmineistreerd. Dat leidt op dit taakveld tot een voordeel.
		173 N	Hogere rentelasten zorgen in de begroting 2024 tot hogere lasten.
TV061 OZB-woningen	160 N	25 N	Het aantal bezwaren is verviervoudigd. Zodoende is extra budget voor beroep en bezwaar nodig.
		130 N	Voor het extra inzetten van personeel om de Basisregistratie Adressen Gebouwen (BAG) en de gemeentelijke WOZ-administratie te actualiseren is het budget verhoogd. Dit is conform het besluit bij de PPN 2024.
Baten			
TV061 OZB-woningen	288 V	288 V	De hogere baat is het gevolg van de verhoging van de OZB en de uitbreiding van het heffingsareaal.
TV62 OZB- niet woningen	312 V	312 V	De hogere baat is het gevolg van de verhoging van de OZB en de uitbreiding van het heffingsareaal.
TV063 Parkeerbelasting	184 V	184 V	De parkeertarieven zijn de afgelopen jaren niet aan het inflatiepercentage aangepast. Voor de begroting 2024 zijn de tarieven geïndexeerd met 10% en dit levert extra baten op.

Begroting 2024

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	6.240 V	6.240 V	Via het gemeentefonds krijgt Gorinchem geld van de rijksoverheid. Deze algemene uitkering is in 2024 aanzienlijk hoger dan in 2023. De belangrijkste ontwikkelingen van het gemeentefonds worden gepubliceerd in de mei- en septembercirculaire. Wij informeren de raad periodiek over de uitkomsten van deze circulaire.
Mutaties reserves	4.100 V	4.100 V	Dit betreft een storting in de algemene reserve. Deze bijdrage komt van de reserve sociaal domein conform het besluit bij de PPN 2024.

2.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
0.4	Overhead	Attie Mager/Marjo Molengraaf

Overhead

Kosten van overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Overheadkosten worden integraal opgenomen in het "overzicht overhead" en niet verdeeld naar de verschillende beleidsterreinen in de programma's. De uitzondering hierop is het deel van overhead dat bij investeringen en grondexploitatie hoort. Dit deel wordt wel toegerekend. Het overheadtarief wordt berekend door de totale overheadlasten van het taakveld overhead te delen door de totale directe personeelskosten. De omvang van de doorbelasting blijkt uit de onderstaande tabel.

Toegerekende overhead (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Toegerekend aan investeringen en grondexploitatie	1.328	1.190	1.185	1.186

De baten en de lasten van de overhead zijn in onderstaande tabel meerjarig weergegeven. Hierop zijn de lasten voor investeringen en grondexploitatie in mindering gebracht. De baten betreffen huuropbrengsten van gebouwen, bijdragen van derden en overige inkomsten.

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV04 Overhead	12.719	14.464	14.843	15.750	14.353	14.370
Lasten Overzicht overhead	12.719	14.464	14.843	15.750	14.353	14.370
TV04 Overhead	586	492	408	408	408	408
Baten Overzicht overhead	586	492	408	408	408	408
Totaal saldo van baten en lasten	-12.133	-13.973	-14.435	-15.343	-13.945	-13.962
Mutaties reserves	177	15	15	692	74	74
Resultaat	-11.955	-13.957	-14.420	-14.651	-13.870	-13.888

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2023 en 2024	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV04 Overhead	€ 379.000 N	€ 96	De brandstof- en energieprijzen zijn toegenomen.
		€ 147	Onderhoudskosten van diverse pakketten zijn toegenomen.
		€ 51	De verzekeringspremies zijn de afgelopen jaren gestegen.
		€ 61	Een verhoging van de werving- en selectiebudget.

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten Overzicht heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Baten Overzicht heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0	0	0

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
TV99 Onvoorzien	0	100	100	100	100	100
Lasten Overzicht onvoorzien	0	100	100	100	100	100
Baten Overzicht onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	0	-100	-100	-100	-100	-100
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	-100	-100	-100	-100	-100

Onvoorzien

De post Onvoorzien in de begroting dient ter dekking van lasten waarvoor geen budget in de begroting is opgenomen. In de begroting wordt ieder jaar een bedrag van € 100.000 voor onvoorziene uitgaven meegenomen. Voor het aanwenden van de post Onvoorzien (algemeen) als dekkingsmiddel gelden drie toetsingscriteria te weten: onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

Investeringsen

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen en met deze begroting 2023, vastgesteld worden:

Investeringsen (bedrag x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Vervangingsplan inventaris	34	150	103	103
Hard- en software	396	397	361	361
Totaal investeringen	430	547	464	464

Begroting 2024

Beleidsbegroting: Paragrafen

3 Beleidsbegroting: Paragrafen

De begroting bestaat uit een beleidsmatig en een financieel gedeelte. De paragrafen vallen onder het beleidsmatige gedeelte. Zij geven een dwarsdoorsnede van de begroting, gezien vanuit een bepaald beleidsterrein.

3.1 Weerstandvermogen en risicobeheersing

3.1.1 Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Gorinchem toereikend is om de financiële gevolgen van risico's die zij loopt, op te kunnen vangen.

Het weerstandvermogen bestaat uit de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit:

1. De beschikbare weerstandscapaciteit: alle middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen.
2. De benodigde weerstandscapaciteit: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (zoals voorzieningen) die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

3.1.2 Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de beschikbare weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarstukken 2022	Begroting 2024
Algemene reserve	31,5	29,6
Onbenutte belastingcapaciteit	0,8	1,1
Post onvoorzien	0,1	0,1
Meerjarige begrotingssaldi	14,3	1,5
Totale weerstandscapaciteit	46,7	32,3

- De algemene reserve bedroeg bij de jaarrekening 2022 en de tussentijdse rapportage € 30,0 mln.
- De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door een vergelijking te maken tussen de Gorinchemse OZB-tarieven en de "artikel-12-tarieven". Dit zijn de tarieven die een gemeente minimaal moet heffen om in aanmerking te komen voor financiële steun vanuit het Rijk (via het gemeentefonds). De onbenutte capaciteit wordt incidenteel meegenomen in de weerstandscapaciteit, omdat deze in de praktijk niet snel wordt ingezet.
- Ook de post onvoorzien, die ieder jaar in de begroting staat, wordt slechts incidenteel meegenomen in de weerstandscapaciteit. Er zal namelijk in het eerstvolgende jaar weer een nieuwe post voor onvoorziene zaken in de begroting worden opgenomen.
- De meerjarige begrotingssaldi betreft de optelling van de begrotingssaldi 2024 t/m 2027, inclusief de eerste wijziging maar exclusief het voorstel van het zwembad.

3.1.3 Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen, zijn allereerst de risico's geïdentificeerd. Vervolgens is gekeken naar de kans van optreden van het risico: erg onwaarschijnlijk, waarschijnlijk, zeer waarschijnlijk of zeer onwaarschijnlijk. Deze kansen zijn uitgedrukt in procenten en vermenigvuldigd met de financiële grondslag voor de berekening van het risico (kolom bedrag). Als het risico meerjarige financiële effecten heeft, wordt het risico voor maximaal vier jaar meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Jaar 1 voor 100%, jaar 2 voor 75%, jaar 3 voor 50% en jaar 4 voor 25%. Dat betekent dat vanaf het jaar van optreden van een risico de gemeente maximaal vier jaar de tijd heeft om het financiële effect voor 100% in de begroting op te vangen.

In deze paragraaf bespreken wij allereerst de risico's met een incidenteel financieel effect. Als tweede bespreken we de risico's met een structureel financieel effect. Als derde bespreken we de risico's zonder een financieel effect voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2022	Kans	Bedrag	2024	2025	2026	2027	Huidig
Incidenteel financieel effect								
1. Gemeentelijke grondexploitatie	1,30		7,70					2,20
2. Hoog Dalem	0,30		0,30					0,30
3. Waarborgen en garanties	3,29	12,5%	26,30					3,29
4. Uitgegeven geldleningen	0,06	12,5%	0,47					0,06
5. Bouwkostenstijging investeringen	4,81	87,5%	5,50					4,81
6. SGS	2,10		0,00					0,00
<i>Totaal Incidenteel</i>	<i>11,86</i>		<i>40,27</i>					<i>10,66</i>
Structureel financieel effect								
7. Verbonden Partijen	3,13	62,5%	2,00	1,25	0,94	0,63	0,31	3,13
8. Gemeentefonds	1,42	62,5%	0,94	0,59	0,44	0,29	0,15	1,47
9. Leegstand panden	0,77	87,5%	0,35	0,31	0,23	0,15	0,08	0,77
10. Stijging energiekosten	1,75							0,00
11. Stijging rentekosten	2,40			0,43	0,29	0,41	0,75	1,88
<i>Totaal Structureel</i>	<i>9,46</i>		<i>3,29</i>	<i>2,57</i>	<i>1,89</i>	<i>1,48</i>	<i>1,29</i>	<i>7,24</i>
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	21,32		43,56	2,57	1,89	1,48	1,29	17,90

Risico's met een incidenteel financieel effect

1. Gemeentelijke grondexploitatie

De risico's rondom de gemeentelijke grondexploitatie zijn ingeschat op € 1,4 mln. De risico's zijn in de paragraaf Grondbeleid op hoofdlijnen toegelicht en in het MPG uitgesplitst per grondexploitatie. In verband met de stijgende rente is voor de daarna in de Perspectiefnota 2024 bepaalde rente een berekening gemaakt voor het effect op de voorziening van Groote Haar. Dit effect bedraagt in 2023 ruim € 800.000 en is toegevoegd aan het risico van Groote Haar.

Omdat deze risico's individueel gewogen zijn (conform de voorgeschreven methodiek), is er geen percentage opgenomen in de tabel.

2. Hoog Dalem

De voortgang van het project Hoog Dalem is in zoverre gevorderd dat risico's waarmee in het weerstandsvermogen rekening wordt gehouden zich slechts nog concentreren op de realisatie van het deelplan Middengebied. De risico's hebben betrekking op de planning; wordt het verwachte afzettempo gehaald op het moment dat de effecten van de coronacrisis op een laatcyclische sector als de woningmarkt en bouwsector duidelijk worden. Met het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan in februari 2021 is het risico op het niet halen van het verwachte start uitgifte moment weggenomen. Het totale risico voor de gemeente is bepaald op € 300.000. De onderliggende risico's zijn individueel gewogen (conform de voorgeschreven methodiek). Daarom is er geen percentage opgenomen in de tabel.

3. Waarborgen en garanties

De gemeente Gorinchem staat voor € 26 mln. garant voor leningen van bijvoorbeeld deelnemingen, onderwijsinstellingen en verenigingen. Ook de leningen voor starters en duurzaamheid vallen hieronder. Deze € 26 mln. vormt de financiële grondslag voor de berekening van het risico. De kans dat de gemeente wordt aangesproken voor schulden/leningen van deze instanties is ingeschat als erg onwaarschijnlijk (12,5%).

4. Uitgegeven geldleningen

De gemeente Gorinchem heeft circa € 470.000 leningen verstrekt aan bijvoorbeeld stichtingen. Deze vormt daarmee de financiële grondslag voor de berekening van het risico. De kans dat één of meer van deze stichtingen hun lening niet kan terugbetalen, wordt ingeschat op erg onwaarschijnlijk (12,5%).

5. Bouwkostenstijging investeringen

De inflatie zit in een dalende trend maar de bouwkostenindex is ten opzichte van jaarrekening 2022 alsnog gestegen. De verwachting is dat de inflatie afneemt doordat met name de gasprijs is gedaald. De gasprijs is meer dan gehalveerd. De komende jaren staan diverse investeringen op de agenda. Bij de begroting 2023 is € 50 mln. als uitgangspunt genomen om de impact van de bouwkostenstijging te bepalen. Dit uitgangspunt wordt gehandhaafd mede omdat de investeringen die in de Perspectiefnota 2024 staan opgenomen reeds begroot zijn inclusief de stijgingen. Voor de andere reeds geplande investeringen wordt in het weerstandsvermogen dan ook rekening gehouden met een kostenstijging van 11% van € 50 mln en daarmee bedraagt dit risico € 5,5 mln. De kans op dit risico wordt ingeschat op zeer waarschijnlijk (87,5%).

6. SGS

Als gevolg van het nieuwe energiecontract voor de vier accommodaties die de SGS exploiteert zijn de energiekosten ten opzichte van het vorige contract met circa factor 5 gestegen. Op basis hiervan is de reserve Energielasten SGS verlaagd naar € 1.600.000. Inmiddels is ook de subsidie van het Rijk voor 2023 bekend (circa € 800.000). Ook de door SGS genomen energiebesparingsmaatregelen hebben een positief effect. Per saldo is de verwachting dat de reserve voldoende is bij eventuele calamiteiten en wordt geen bedrag meer opgenomen in het weerstandsvermogen.

Risico's met een structureel financieel effect

7. Verbonden partijen

De gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Het aantal verbonden partijen en het financieel en inhoudelijk belang hiervan neemt de laatste jaren toe. In de paragraaf Verbonden partijen wordt nader ingegaan op deze verbonden partijen met bijvoorbeeld een beschrijving van het publiek belang en de risico's. Niet alle risico's die daar genoemd worden, zijn financieel vertaald. De begrotingen 2023 van de meeste verbonden partijen zijn in het eerste kwartaal van 2022 opgesteld. De snel gestegen inflatie in 2022 is hierdoor niet voldoende meegenomen in de begrotingen 2023. De verwachting is dan ook dat een aantal verbonden partijen een beroep zal doen op de gemeente. Als financiële grondslag voor de berekening van het risico hanteren wij een bedrag van € 2 mln. (begroting 2023, € 1,5 mln.) en schatten wij de kans in op waarschijnlijk

(62,5%). Bij de begroting 2023 werd deze kans nog inschat op zeer onwaarschijnlijk (12,5%). In het risico zijn de partners in het Sociaal Domein niet meegenomen, deze zijn meegenomen bij het risico Sociaal Domein.

8. Gemeentefonds

De hoogte van het Gemeentefonds heeft de afgelopen jaren een fluctuerend verloop gekend. Dit werd met name veroorzaakt door de algemene economische omstandigheden, het uitgangspunt van 'Samen de trap op, samen de trap af' en periodieke herijkingen van de maatstaven. Met ingang van 2023 is de verdeling van het gemeentefonds herzien. Het doel van deze herziening is een stabiel verdeelmodel dat zo goed mogelijk aansluit bij de kosten van gemeenten. Fluctuaties in het gemeentefonds zijn toch niet geheel uitgesloten, daarom wordt een risicobedrag opgenomen gelijk aan € 0,94 mln. (1% van algemene uitkering) met een kans van 62,5%.

9. Leegstand panden

In de begroting is ruim € 3 mln. aan huuropbrengsten geraamd. Bij de meeste verhuurde panden is sprake van een meerjarige huurovereenkomst en is het risico op leegstand beperkt. Bij enkele panden is het risico groter. Een concreet voorbeeld is het gemeentelijk pand aan het Stadhuisplein, waarin voorheen Avres gehuisvest was. Avres heeft in 2018 het huurcontract opgezegd. Het gemeentelijk pand staat nog leeg, en een concrete huurder is nog niet gevonden. Het bedrag voor de panden waar de gemeente risico loopt is ingeschat op € 350.000. Het risico valt in de hoogste categorie (87,5%).

10. Stijging energiekosten

In de PPN 2024 is het budget voor de energielasten voor 2024 en verder verhoogd. De gasprijs is vanaf maart 2023 stabiel geworden. Vooralsnog wordt er voor energie dan ook geen bedrag opgenomen voor energie.

11. Stijging rentelasten

Na verwerking van het rentebudget zoals opgenomen in de inleiding van de begroting gaan we in de periode 2024 tot en met 2027 uit van de huidige marktrente. Voor de periode 2024 tot en met 2027 is een berekening gemaakt voor een rentestijging van 0,5%. De effecten per jaarschijf zijn conform de methodiek opgenomen in het weerstandsvermogen voor in totaal € 1,8 mln. Bij deze 0,5% rentestijging zullen de structurele rentelasten vanaf 2028 € 800.000 per jaar hoger zijn dan begroot.

In de periode 2028 tot en met 2031 lopen nog leningen af die wellicht geherfinancierd moeten worden. Bij de huidige marktrente zorgt dit voor jaarlijks hogere rentekosten van uiteindelijk € 800.000 (2032 en verder). Indien voor de periode 2028 tot en met 2031 ook rekening wordt gehouden met 0,5% rentestijging nemen de jaarlijkse rentelasten toe met € 940.000 (in plaats van € 800.000).

Voor dit risico is geen bedrag opgenomen in het weerstandsvermogen omdat dit buiten de begrotingsperiode ligt.

Daarnaast is er wellicht minder herfinanciering nodig als gevolg van de verkoopopbrengsten van Groote Haar.

Risico's zonder financieel effect voor het weerstandsvermogen.

1. Sociaal Domein

De reserve Sociaal Domein is op dit moment toereikend om specifieke (incidentele) risico's in het Sociaal Domein af te dekken. Daarom worden de risico's in het Sociaal Domein niet meegenomen in de berekening voor de benodigde weerstandscapaciteit. De financiële ontwikkelingen in het Sociaal Domein zijn niet zonder risico.

De gemeenschappelijke regeling Avres zal voor 2024 naar verwachting geen beroep doen op een verhoogde gemeentelijke bijdrage, maar voor de jaren daarna is dit niet nog niet duidelijk.

Bij de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd die de jeugdwet voor de gemeenten in de regio uitvoert, is er meer realistisch begroot door rekening te houden met autonome ontwikkelingen. In zijn algemeenheid zien we dat de uitgaven voor jeugd zich lijken te stabiliseren sinds medio 2022. Ook de inzet van jeugdhulp aan de voorkant, als een lokale algemene voorziening (Jeugdhulp naar Voren) lijkt zijn vruchten af te werpen. Hoewel het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van zorg daalt, zijn er een aantal andere factoren die maken dat de kosten nog niet significant dalen. Denk hierbij aan de hoge inflatie en de kosten die gepaard gaan met het verkleinen van de groepen binnen de verblijfszorg.

De Hervormingsagenda Jeugd is in juni 2023 vastgesteld. Daarmee ligt er een kader voor de komende hervormingen binnen de Jeugdwet. De concrete uitwerking moet echter nog worden opgepakt. In de loop van 2023 komt het Rijk met voorstellen. De principe afspraken van het financieel kader gaan slechts over de jaren 2024 en 2025. Voor de jaren 2026 en verder is er nog steeds een groot financieel probleem voor gemeenten. Het kabinet heeft ervoor gekozen om de extra middelen voor jeugdzorg nu slechts incidenteel beschikbaar te maken tot en met 2025. Eerder was het de verwachting dat hier al structurele duidelijkheid over zou komen. Er is een commissie van deskundigen ingesteld die in 2025 met een zwaarwegend advies gaan komen als over een eventuele financiële compensatie met terugwerkende kracht over 2023 en 2024. Dit advies gaat zowel over het financieel kader vanaf 2025 en verder, als over een eventuele financiële compensatie met terugwerkende kracht over 2023 en 2024. In deze begroting gaan we er vanuit dat voor de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd de taakstelling conform de raadsinformatiebrief van 1 juni 2023 over de meicirculaire wordt gerealiseerd.

2. Omgevingswet

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking, dit heeft een forse impact op de gemeentelijke organisatie. Er is een programmaplan opgesteld dat de periode tot 2029 beslaat. Voor het goed implementeren van de Omgevingswet in de organisatie is een projectstructuur opgezet, zodat de wet per ingangsdatum kan worden uitgevoerd. Bij de ontwikkeling van de omgevingswet werken wij nauw samen met de regio zodat er voor de essentiële onderdelen van de wet goede werkafspraken liggen. De risico's van de effecten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn nog niet bekend. Het DSO betreft een systeeminstelling (ICT) waarbij verschillende overheden zijn aangesloten. Om dit risico te verkleinen is hier bij de aanbesteding van het VTH-systeem voor zover mogelijk rekening mee gehouden. De leverancier dient ervoor te zorgen dat de aansluiting wordt gegarandeerd. Vooralsnog wordt het risico op nihil geschat en is het uitgangspunt dat na de invoering hetzelfde bedrag aan leges wordt gerealiseerd. De nieuwe tarieven voor de omgevingswet zorgen ook aan de batenkant voor onzekerheid.

3. Waarborggaranties

De huidige boekwaarde van de totale garanties bedraagt € 800 mln. hiervan bestaat € 786 mln. uit de garantstellingen door tussenkomst van waarborgfondsen. Dit zijn stichtingen die garant staan voor leningen die kredietverstrekkers zoals banken hebben uitstaan bij woningbouwcorporaties, welzijnsorganisaties, en dergelijke. De gemeente fungeert als achtervang voor het waarborgfonds. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken als achtervang is nagenoeg nihil.

4. Station Papland

In de Perspectiefnota 2017-2020 is in het hoofdstuk *Relevante ontwikkelingen* station Papland genoemd: *Met betrekking tot de aanleg van station Gorinchem Noord / Papland op de MLL is besloten dat de aanleg daarvan wordt uitgesteld en in principe 'meeloopt' met de ontwikkeling van bedrijventerrein Groote Haar.* Het streven is om de halte gereed te hebben, zodra de eerste uitgifte van bedrijventerrein Groote Haar een feit is. De startdatum blijft onzeker. Momenteel worden diverse varianten bekeken voor aanleg van de halte. Het totale tekort wordt ingeschat op minimaal € 3 mln. en maximaal € 4,5 mln. In het mobiliteitsplan is al rekening gehouden met een tekort van € 2 mln. Voor het overige tekort zal co-financiering gezocht worden in de vorm

van subsidies. Het risico dat het tekort niet middels co-financiering of binnen de gemeentelijke begroting opgevangen blijft aanwezig maar is moeilijk te kwantificeren.

5. Situatie Oekraïne

Op dit moment is lastig in te schatten hoe de vluchtelingenstromen zich ontwikkelen en wat de impact van opvang van vluchtelingen zal zijn voor Gorinchem.

6. Toenemende projectorganisatie en capaciteitsplanning

Het aantal projecten binnen de organisatie is de afgelopen jaren toegenomen. Dit zorgt voor een spanningsveld tussen het aantrekken van medewerkers en de tijdelijke beschikbaarheid van middelen uit hoofde van de projecten. Voor de korte termijn zijn de risico's beperkt maar zodra de voorraad aan projecten kleiner wordt kan dit negatieve impact hebben op het jaarrekeningresultaat als gevolg van onvoldoende dekking voor de personeelskosten. De komende jaren wordt gezien of deze extra inzet structureel noodzakelijk is, of dat er ontwikkelingen zijn die maken dat we kunnen volstaan met een intensivering van 3 jaar. Het uitgangspunt is dat de organisatie inspeelt op een situatie waarin er minder dekking uit projecten voor personeelskosten komt. Daarom wordt voor dit risico geen bedrag opgenomen.

Daarnaast is bij de begroting 2023 ruimte gemaakt voor het uitbreiden van de formatie gedurende een periode van 3 jaar (2023 t/m 2025). Wanneer de formatie niet tijdig of onvoldoende wordt afgebouwd of geen andere dekking van personeelskosten wordt gevonden geeft dit een financieel nadeel. Er wordt van uitgegaan dat de organisatie dit risico beheerst. Daarom wordt voor dit risico geen bedrag opgenomen.

Kans waarvoor geen rekening wordt gehouden met een financieel effect voor het weerstandsvermogen

7. Dividendinkomsten

In de Perspectiefnota 2021 is het dividend voor Stedin op nihil gesteld. Er is een kans dat we nog een beperkte dividenduitkering ontvangen de komende jaren. Over de hoogte van dergelijke uitkeringen kan, met de huidige inzichten (energietransitie), geen uitspraak worden gedaan. De benodigde middelen voor de energietransitie zijn nog niet volledig verkregen door Stedin. De kans bestaat dat Stedin wederom een beroep zal doen op haar aandeelhouders. Het Rijk heeft in de miljoenennota € 500 mln. gereserveerd om Stedin te faciliteren bij het verwezenlijken van de energietransitie. Door deze kapitaalinjectie bestaat de kans dat ook op de normale aandelen dividend zal worden ontvangen. Daarnaast lopen overleggen met provincies en gemeenten in het verzorgingsgebied van Stedin die nog geen aandeelhouder zijn. Op dit moment is het niet duidelijk of en voor hoeveel er nog een beroep wordt gedaan op de bestaande aandeelhouders. Voor de dividenduitkering op de preferente aandelen Stedin is afgesproken dat deze worden gebruikt voor afbouw van de schulden.

3.1.4 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen (ook wel weerstandsratio) is de deling van de beschikbare weerstandscapaciteit door de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen	Ruim voldoende	Jaarstukken 2022	Begroting 2024
Weerstandsvermogen	$1,4 \leq x < 2,0$	2,19	1,81

Indien de eerste wijziging wordt meegenomen is de weerstandsratio 1,81. Indien het raadsvoorstel voor het nieuwe zwembad wordt meegenomen is de weerstandratio 1,66.

Hiermee komt de ratio uit binnen de door de raad vastgestelde bandbreedte van 1,4 en 2,0.

3.1.5 Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting en/of de balans. Deze kengetallen kunnen behulpzaam zijn bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Elk kengetal lichten we toe en vergelijken we met signaleringswaarden van de provincie Zuid-Holland. De provincie hanteert de volgende drie categorieën: minst risicovol, neutraal en meest risicovol. Wij benadrukken dat we voorzichtig moeten omgaan met conclusies te trekken uit individuele kengetallen. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden bekeken.

Netto schuldquote

	Netto schuldquote (bedragen x € 1.000 ; stand ultimo boekjaar)	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Vaste schulden	99.141	133.052	157.528	169.274	181.930
B	Netto vlottende schuld	5.647	10.000	10.000	10.000	10.000
C	Overlopende passiva	11.198	8.813	6.155	5.330	3.999
D	Financiële vaste activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	3.917	4.651	4.642	4.632	4.621
E	Uitzettingen < 1 jaar	19.956	7.000	7.000	7.000	7.000
F	Liquide middelen	659	0	0	0	1.000
G	Overlopende activa	7.394	1.000	1.000	1.000	1.000
H	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	162.749	161.499	156.344	146.351	150.408
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	52%	86%	103%	118%	121%
	Financiële vaste activa (exclusief uitstaande leningen)	3.444	3.076	3.076	3.076	3.076
I	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G-I)/H x 100%	52%	87%	104%	119%	122%

Signaleringswaarde provincie: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal en >130% is meest risicovol

De netto schuldquote is het totaal van de leningenportefeuille verminderd met de eigen middelen. Hierdoor ontstaat een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre de gemeente geld doorleent, is ook de netto schuldquote exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De netto schuldquote neemt toe in de komende jaren, voornamelijk als gevolg van de geplande nieuwe investeringen. Deze leiden tot een toename van de schulden. De schuldquote gaat fors oplopen richting de categorie meest risicovol. Deze ontwikkeling is in aanloop naar de Perspectiefnota 2021-2024 onderkend. Dit is mede de reden geweest dat er maatregelen zijn getroffen om de schuldpositie niet verder op te laten lopen. Op basis van de huidige keuzes, inzichten en prognoses zal de schuld na 2028 afnemen. Indien het zwembad wordt meegenomen zal de schuldquote eind 2027 128% bedragen.

Solvabiliteitsratio

	Solvabiliteit (in procent)	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	107.924	103.561	103.111	102.580	99.870
B	Balanstotaal	246.010	277.607	299.919	310.953	320.595
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	44%	37%	34%	33%	31%

Signaleringswaarde provincie: >50% is minst risicovol, 20-50% is neutraal en <20% is meest risicovol

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de verhouding van het eigen vermogen tot het balanstotaal. Dit laat zien dat we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. De dalende solvabiliteitsratio

wordt veroorzaakt door het stijgende balanstotaal als gevolg van de geplande investeringen. Op basis van de signaleringswaarde is de solvabiliteitsratio neutraal.

Structurele exploitatieruimte

	Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Totale structurele lasten	122.948	151.133	148.005	142.054	142.052
B	Totale structurele baten	141.109	153.721	149.642	141.586	141.634
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	25	0	0	0	0
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	70	0	25	25	25
E	Totale baten	162.749	182.429	166.062	151.073	154.211
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	11,2%	1,4%	1,0%	-0,3%	-0,3%
Signaleringswaarde provincie: >0% is minst risicovol, = 0% is neutraal en <0% is meest risicovol						

Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. De signaleringswaarde komt voor de begroting 2024 uit op het minst risicovol. De begroting 2025 laat inclusief het zwembad ook een positieve exploitatieruimte zien. Vanaf 2026 ontstaan tekorten, meest risicovol.

Grondexploitatie

	Grondexploitatie (bedragen x € 1.000 ; stand ultimo boekjaar)	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Bouwgronden in exploitatie	47.398	54.216	61.664	63.291	58.331
B	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	162.749	161.499	156.344	146.351	150.408
	Grondexploitatie (A/B) x 100%	29%	34%	39%	43%	39%
Signaleringswaarde provincie: <20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal en >35% is meest risicovol						

Het kengetal grondexploitaties geeft de boekwaarde van grondexploitatie weer ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Dit kengetal geeft twee zaken weer. Allereerst is er een risico dat de gemeente bij verkoop van de gronden niet de gehele boekwaarde kan realiseren. Als tweede kan een hoge boekwaarde wel betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om bijvoorbeeld de leningenportefeuille af te bouwen. Op basis van de signaleringswaarde is het kengetal grondexploitaties neutraal voor de begroting 2024. Vanaf 2025 komt de signaalwaarde in de categorie meest risicovol. Dit wordt met name veroorzaakt door de grondexploitatie Groote Haar, waarvoor de investeringen eerst moeten worden gedaan, maar de inkomsten pas later (buiten dit meerjarenperspectief) gerealiseerd zullen worden.

Belastingcapaciteit

	Belastingcapaciteit (bedragen in euro's)	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	266	305	305	305	305
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	207	201	201	201	201
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	337	365	365	365	365
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	1
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	810	871	871	871	870
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin (in jaar t -1)	811	904	904	904	904
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	100%	96%	96%	96%	96%
Signaleringswaarde provincie: <95% is minst risicovol, 95-105% is neutraal en >105% is meest risicovol						

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%. De komende jaren ligt de belastingdruk rond het landelijk gemiddelde en deze is op basis van de signaleringswaarde neutraal.

Financiële kengetallen in perspectief

Kengetallen	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	52%	86%	103%	118%	121%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52%	87%	104%	119%	122%
Solvabiliteitsratio	44%	37%	34%	33%	31%
Structurele exploitatieruimte	11,2%	1,4%	1,0%	-0,3%	-0,3%
Grondexploitatie	29%	34%	39%	43%	39%
Belastingcapaciteit	100%	96%	96%	96%	96%

Signaleringswaarde: groen is minst risicovol, oranje is neutraal en rood is meest risicovol

Kengetallen die op groen staan beoordelen we als een gezonde situatie. Kengetallen die op rood staan, geven aanleiding tot zorgen en vragen dus nadere aandacht.

Voor 2024 en 2025 kan nog een sluitende begroting worden gepresenteerd. Voor 2026 en 2027 is dit nog niet mogelijk. Er is nog steeds een trend van oplopende schulden, daardoor afnemende solvabiliteit en een hoog geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties. Met de ingezette lijn bij de Perspectiefnota 2021 (op basis van gesprekken met de klankbordgroep Financiën) is ingegrepen om deze financiële trend te keren vanaf (ongeveer) 2026.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

3.2.1 Inleiding

We maken voor de kapitaalgoederen onderscheid tussen vastgoed en niet-vastgoed. Per categorie worden de kapitaalgoederen nader toegelicht, inclusief het daarbij behorende onderhoud.

3.2.2 Vastgoed

De gemeente Gorinchem heeft vastgoed in eigendom. Hiermee kan zij sturen op gewenste maatschappelijke ontwikkelingen en doelstellingen. Het vastgoed is onderverdeeld naar maatschappelijk, commercieel en overig.

De afgelopen jaren heeft het accent van het vastgoedbeleid voornamelijk op het afstoten van overtollig vastgoed gelegen. De komende periode zal daarnaast ook aandacht worden besteed aan het efficiënter huisvesten van maatschappelijke partijen en een verdere verduurzaming van het restant (kernvoorraad) aan gemeentelijke gebouwen.

In 2022 is het meerjarenonderhoudsplan (MOP) vastgesteld. Dit is verwerkt in de begroting 2023 en verder. Alle gebouwen hebben een 0-meting ondergaan en zijn in het vastgoedsysteem gezet. Jaarlijks actualiseren we het MOP. Actualiseren betekent dat we bepaalde grote onderhoudswerkzaamheden nauwkeuriger in de tijd plannen, sommige stellen we uit, anderen halen we wat naar voren. Zo houden we een goed actueel beeld van de bouwkundige staat, de onderhoudsplanning en daarmee de bruikbaarheid van de panden voor de bedoelde functie, nu en in de toekomst. Voor gebouwen zijn verschillende onderhoudsniveaus, afhankelijk van de status in het MOP.

In het MOP zijn zogenaamde quick wins voor de verduurzaming van de panden meegenomen. Bijvoorbeeld dubbel glas of een duurzamere CV ketel. Waar mogelijk worden CO2 besparende maatregelen gekoppeld aan toch al geplande werkzaamheden. De grotere verduurzamingsopgaven van gemeentelijke panden worden via een routekaart verder in beeld gebracht voor de komende jaren. Om zo te kunnen voldoen aan de afspraken in het kader van de energietransitie 2050.

Feitelijke gegevens van het gemeentelijk vastgoed

De gemeente heeft momenteel 86 panden in eigendom. Deze panden zijn naar soort vastgoed onderverdeeld volgens de vastgestelde vastgoedlijst en in onderstaande, geactualiseerde, tabel opgenomen.

Soort vastgoed	Sublabel	Aantal 2022	Aantal 2023
Maatschappelijk vastgoed	Onderwijs	32	32
	Sport	8	8
	Welzijn	5	5
	Cultuur	3	3
	Economie en Toerisme	3	3
	Erfgoed/historie	14	14
	Intern vastgoed (bestuurlijke en ambtelijke huisvesting)	5	5
Commercieel vastgoed	Horeca	1	1
	Kantoor	0	0
	Detailhandel	0	0
	Bedrijfsruimte	4	3
	Kinderdagverblijf/BSO	1	1
Overig vastgoed	Woningen	5	5
	Ontwikkelingsvastgoed	6	6

Vanuit strategische overwegingen wordt besloten over aan- en verkoop van vastgoed. Vastgoed wordt verkocht als het de realisatie van beleidsdoelstellingen niet meer dient.

3.2.3 Niet-vastgoed

In de openbare ruimte verstaan we onder kapitaalgoederen: wegen, wandel- en fietspaden, civiele kunstwerken, groen, bomen, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, straatmeubilair en verlichting. De kwaliteit van de kapitaalgoederen is van directe invloed op hoe trots de inwoners zijn op hun gemeente. Maar ook op de veiligheid van de gebruikers en voor de leefbaarheid, toegankelijkheid, beleving, aanzien en uitstraling van onze gemeente.

Wegen

De aanwezige verharding bestaat uit 22% asfalt en 78% elementverharding. Voor het onderhoud en beheer van onze wegen stellen we een wegenbeheerplan op (laatste versie uit 2020). Daarnaast onderhouden we ongeveer 4.800 stuks verkeersmeubilair. We willen de openbare ruimte meer klimaat adaptief en toekomstbestendig maken. Daarom lopen werkzaamheden aan de wegen vaak samen op met rioleringswerkzaamheden en of projecten uit de mobiliteitsvisie. Voor het onderhoudsniveau hanteren we grotendeels de richtlijnen behorend bij CROW B niveau. Via de burgerpeiling en via FIXI blijven de tevredenheid van de gebruikers monitoren.

Groen

We voelen ons prettiger in een groenere omgeving. Groen is ook een belangrijk middel voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Daarom hebben we het gewenste kwaliteitsniveau vastgelegd in ons beleidsplan Openbare Ruimte (Buitengewoon groen 2021-2025). Bij de uitvoering van het beheer en onderhoud houden we rekening met ontwikkelingen als de areaaluitbreiding door de komst van een nieuwe wijk (Hoog Dalem), door grijs voor groen acties (Steenbreek) en moeten we volop renoveren in groenvakken. Bomen hebben ook een bijzondere plek in ons openbaar groen. We zijn aangesloten bij het bomeninstituut en hebben een eigen bomenploeg. Ook in 2024 gaan we weer voor netto meer bomenplant dan bomenkap. Bovendien gaan we uitvoering geven aan de 1% extra bomen in de stad conform het collegeprogramma. Met de Lokale Adaptatiestrategie willen we hier

verder inhoud aangeven. Speel- en sportvoorzieningen vergroten ook de leefbaarheid binnen de gemeente Gorinchem en hebben een directe positieve invloed om de inwoners. De speeltoestellen controleren we 4 keer per jaar op veiligheid in verband met wettelijke aansprakelijkheid voor gemeenten. In het kader van het speelruimteplan worden ook in 2024 speelveldjes aangelegd en/of vervangen. Het groot onderhoud van de buitensportaccommodaties wordt conform het meerjarenonderhoudsplan Buitensportaccommodaties gepland en uitgevoerd.

Riolering

In 2020 is een nieuwe Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2020-2025 vastgesteld. Dit is de beleidsmatige, financiële en technische basis voor het onderhoud van het rioolstelsel. Hierin is € 200.000 per jaar opgenomen voor klimaatadaptieve werkzaamheden in de stad. In 2024 zal dit budget worden ingezet om verhardingen te vervangen voor groen, zoals middengeleiders en versteende pleintjes. Een groot deel van de rioleringswerkzaamheden zal in 2024 plaatsvinden in de Gildewijk (Schepenenstraat en omgeving). Naast onze eigen beheer en onderhoudswerkzaamheden onder de grond hebben we ook te maken met de ondergrondse werkzaamheden van onze netwerkpartners Oasen, STEDIN en HVC (warmtenet) en de aanleg van het glasvezelnetwerk.

Water

De gemeente heeft zorg voor oppervlakte-, grond-, hemel – en afvalwater. In 2020 is een nieuw gemeentelijk Riolerings Plan (GRP 2020-2025) vastgesteld. In 2024 zullen we de eerste stappen gaan maken naar een nieuw plan dat ook inspeelt op de omgevingswet. Klimaatverandering is één van de meest ingrijpende veranderingen waar op ingespeeld gaat worden. Dat doen we partners in de stad zoals het Waterschap en Rijkswaterstaat en Oasen. De plannen worden door ons uitgevoerd. Het GRP geeft aan hoe maatregelen kunnen worden gefinancierd en wat de gevolgen zijn voor de ontwikkeling van het tarief rioolheffing.

Veerboten

De Veerdienst beschikt momenteel over zeven veerboten (twee autoveerboten, twee voet-fiets boten en drie veertaxi's). In 2023 zijn twee veerponten vervangen door elektrische vaartuigen. De onderhoudskosten voor deze twee elektrische veerponten zitten conform de businesscase in de reguliere begroting.

Havens

Onder de havens vallen:

- De Lingehaven met het havenkantoor, het voorzieningengebouw, de dienstwoning en alle in de haven aanwezige bruggen, sluizen, steigers en remmingswerken;
- De dienstensteiger, een passantensteiger en de steigers van de veerdienst die buiten de waterpoort zijn gelegen en alle overige steigers in de Lingehaven;
- De Handelskade en de loswal.

De Lingehaven omvat de Lingesluis, Visbrug, de Peterbrug, de Korenbrug, de kademuren Het Eind, de kademuren Kriekenmarkt, kademuren Appeldijk, kademuren Havendijk, kademuren Kortendijk, frontmuren Voorhaven, kademuren Buiten de Waterpoort, kademuren Duivelsgracht, de Waterpoort, historische haven, Ondervloed, twee historische sluizen en voorhaven Lingezijde en Merwedezijde.

Het onderhoud aan de havens gebeurt aan de hand van meerjarenonderhoudsplannen. Het onderhoud van de steigers in Sleeuwijk, Woudrichem, Werkendam en Hardinxveld-Giessendam komt voor rekening van de

betreffende gemeente met uitzondering van de aluminium laadkleppen die door de gemeente Gorinchem worden onderhouden.

Civiele kunstwerken, bruggen en beschoeiingen

Met civiele kunstwerken bedoelen we civieltechnische constructies zoals bruggen (Gorinchem telt 321 civiele kunstwerken en bruggen), damwanden, duikers, kade- en keermuren. Ook oeverbescherming rekenen we tot dit areaal (ruim 64 km binnen Gorinchem). En binnen dit areaal worden ook de kunstwerken (Gorinchem heeft 111 beelden-kunstwerken) in de stad gerekend. We onderhouden de (civiele) kunstwerken en bruggen volgens het beheerplan (2020). In 2024 voeren we werkzaamheden uit bij het Jacques Bloempad. Bij de Peterbrug, Visbrug en Korenbrug vervangen we beschoeiingen en daarnaast starten we het onderzoek om de keerwand bij Den Uylstraat/Dr. W. Dreesstraat te vervangen.

Openbare verlichting

Goede openbare verlichting geeft sfeer, een gevoel van sociale veiligheid en vergroot de verkeersveiligheid. Het is daarom van belang dat we de openbare verlichting goed op orde hebben. Gorinchem telt 7.545 lichtmasten. We hebben de uitvoering van het beheer en onderhoud ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Bureau OVL. Het onderhoudscontract is via Bureau OVL bij een aannemer weggelegd. Met de vervanging naar LED werken we aan het verminderen van energieverbruik. De sportveldverlichting is inmiddels allemaal vervangen door LED-verlichting. Vanaf 2024 zullen we het 'verledden' van de openbare verlichting verder uitrollen in de stad.

Ook in 2024 betrekken wij weer energie (elektriciteit en gas) van HVC via een investingsconstructie. We hebben net als iedereen te maken met stijgende energiekosten, daar hebben we binnen de kapitaalgoederen (openbare verlichting, gemalen, verkeersregelinstanties) financieel zo goed mogelijk rekening mee gehouden.

3.2.4 Meerjarenonderhoudsplannen (MOP)

Voor het planmatig onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Uitzondering daarop zijn de kapitaalgoederen groen en veerboten. De onderhoudskosten voor groen zijn jaarlijks ongeveer gelijk en daar is geen sprake van groot onderhoud. Hiervoor is een structureel exploitatiebudget geraamd. Voor de onderhoudskosten voor de (elektrische) veerboten zijn exploitatiebudgetten opgenomen, welke conform de samenwerkingsovereenkomst worden doorberekend aan de deelnemende oevergemeenten. Voor het reguliere onderhoud van de riolering zijn jaarlijkse exploitatiebudgetten beschikbaar, welke gedekt worden via de riooltarieven. Voor de vervanging van de riolering worden conform het GRP jaarlijkse budgetten geraamd. Deze worden gedekt uit een vervangingsvoorziening, welke gevoed wordt uit de rioolheffing.

3.2.5 Kwaliteitsniveau en onderhoudslasten per kapitaalgoed

In onderstaande tabel is per kapitaalgoed het kwaliteitsniveau van onderhoud en de onderhoudslasten weergegeven zoals deze in de meerjarenbegroting 2023-2026 zijn opgenomen.

Kwaliteitsniveau onderhoud kapitaalgoederen en bijbehorende onderhoudslasten (bedragen x € 1.000)	Kwaliteitsniveau	Jaarlijkse storting in voorziening groot onderhoud	Gepland groot onderhoud jaarschijf 2024	Jaarlijks budget regulier (klein) onderhoud
<u>Gebouwen:</u>				
- woningen en panden	normaal en instandhouding	74	80	33
- onderwijspanden	normaal en instandhouding	453	3.110	324
- panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties	normaal	354	515	22
- panden t.b.v. kunstuitoefening	normaal	107	84	72
- panden maatschappelijke zorg	normaal	14	11	10
- gemeentelijk onroerend goed	normaal	396	303	476
		1.398	4.103	937
Wegen	zie Buitengewoon Groen ¹	0	0	1.120
Groen	zie Buitengewoon Groen ²	24	0	1.097
Riolering	Conform GRP ³	0	0	95
Water	geen kwaliteitsniveau vastgesteld ⁴	0	0	21
Veerboten	geen kwaliteitsniveau vastgesteld	0	0	218
Havens	normaal	100	111	59
Bruggen, kunstwerken en duikers	normaal	122	53	0
Monumenten	normaal	167	149	89
Parkeergarages	normaal	143	40	146
Buitensportaccommodaties	normaal	481	458	103
Openbare verlichting	normaal	24	6	81
Kunst	normaal	15	11	40
	Totaal	2.475	4.930	4.005

1. Bij de vaststelling van het beleidskader (Buitengewoon Groen) is ook gekozen voor gebiedsdifferentiatie, waardoor - via maatwerk - verschillende kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld. Deze verschillen dus per gebied/woonwijk en variëren van exclusief, bijzonder niveau, plus niveau tot standaard niveau. Zie hiervoor verder het beleidskader.
2. Bij de vaststelling van het beleidskader Visie en beleidsplan Openbare ruimte Buitengewoon Groen is ook gekozen voor gebiedsdifferentiatie, waardoor - via maatwerk - verschillende kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld. Deze verschillen dus per gebied/woonwijk en variëren van exclusief, bijzonder niveau, plus niveau tot standaard niveau. Zie hiervoor verder het beleidskader.
3. In (een bijlage van) het GRP worden de doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden beschreven. Dit is de kwaliteit die met het GRP wordt beoogd.
4. Het beheer van de watergangen is de verantwoordelijkheid van het Waterschap Rivierenland. Zij voeren hier de regie en stellen het kwaliteitsniveau vast.

3.3 Financiering

3.3.1 Inleiding

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente leningen aantrekt en eventueel overtollig geld (tijdelijk) uitzet. Beleidskaders voor financiering zijn nodig om de rentelasten te beperken en de risico's te beheersen.

3.3.2 Financieringsportefeuille

In onderstaande tabel wordt de meerjarige ontwikkeling van onze langlopende leningportefeuille, extra (her-) financieringsbehoefte en rente- en aflossingsverplichtingen weergegeven per 1 januari van het betreffende jaar.

Financieringsportefeuille (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand langlopende leningen per 1-1	102.984	133.052	157.528	169.274
Aflossingsverplichtingen	11.555	10.060	11.564	10.069
Financieringsbehoefte kort	10.000	10.000	10.000	10.000
Rentebetelingsverplichtingen	2.834	3.762	4.524	5.112

Financieringsbehoefte

Om de financieringsbehoefte te bepalen zijn de volgende twee zaken belangrijk: (1) de boekwaarde van de investeringen en de voorraden gronden en (2) de financieringsmiddelen. Allereerst kijken wij naar de verwachte ontwikkeling van de boekwaarde van zowel lopende als nieuwe investeringen en gronden van 2024 tot en met 2027. Als tweede kijken wij naar de externe en de interne financieringsmiddelen. De externe financieringsmiddelen zijn de langlopende leningen en de kortlopende leningen. De interne financieringsmiddelen zijn de reserves en de voorzieningen. De financieringsbehoefte is vervolgens het saldo van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Een financieringstekort lost de gemeente op door het aantrekken van nieuwe kortlopende of langlopende leningen. Conform het Treasurybeleid sluit gemeente Gorinchem kortlopende leningen af totdat de targetrente bereikt is, dan wel de kredietlimiet is bereikt. In bovenstaand overzicht zijn de langlopende leningen weergegeven en het bedrag dat kortlopend gefinancierd wordt. De doelstelling van het Treasurybeleid is om het hieruit voortkomende renterisico zoveel mogelijk te beperken. De toename in de langlopende leningen is hoofdzakelijk het gevolg van nieuwe investeringen die (voor)gefinancierd moeten worden.

3.3.3 Renteontwikkeling

Bij de Perspectiefnota 2024-2027 is de rekenrente bepaald op 1,3%, dit is een stijging ten opzichte van de 0,1% die eerder gehanteerd werd. De stijging van de rekenrente volgt op de ontwikkeling van stijgende rente voor het aantrekken van (lang) vreemd vermogen.

Aan de grondexploitaties dient de werkelijke rente te worden toegerekend. Deze rente wordt bepaald op de verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen en het gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille. De rente voor grondexploitaties is voor 2024 bepaald op 1,04%.

3.3.4 Renterisico's

Een gemeente moet haar renterisico's beheersen door middel van onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De overheid stelt grenzen aan het totaal van kort geld, omdat rentefluctuaties grote gevolgen kunnen hebben voor de rentelasten in de (meerjaren)begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2024 - kwartaal 1	2024 - kwartaal 2	2024 - kwartaal 3	2024 - kwartaal 4
Toegestane kasgeldlimiet	15.552	15.552	15.552	15.552
Werkelijke kasgeldlimiet	10.000	10.000	10.000	10.000
Ruimte	5.552	5.552	5.552	5.552

Elk kwartaal is er een ruimte van € 5,5 mln. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de kasgeldlimiet. In het rentebeleid is vastgelegd dat, binnen de kaders van de kasgeldlimiet, optimaal gebruik gemaakt wordt van kortlopende financieringen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt de omvang van de jaarlijkse aflossingen en de leningen die voor renteherziening in aanmerking komen. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Toegestane renterisico	36.594	32.513	30.579	31.352
Werkelijke renterisico	11.555	10.060	11.564	10.069
Ruimte	25.038	22.454	19.015	21.283

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij binnen de grenzen van de renterisiconorm opereren.

3.3.5 Schatkistbankieren

Gezien de huidige planning van uitgaven en inkomsten zijn er in 2024 geen schatkistgelden beschikbaar en zal het verplichte schatkistbankieren voor onze gemeente in de praktijk niet snel een rol spelen.

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Inleiding

Op basis van het BBV is de gemeente verplicht om de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering te verstrekken. Onder bedrijfsvoering verstaan we de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. De paragraaf Bedrijfsvoering schetst op hoofdlijnen de manier waarop onze organisatie haar ambities wil bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn.

3.4.2 Personeels- en organisatiebeleid

Strategisch HRM

Het project functiehuis loongebouw loopt in 2024 en moet dan tot een afronding komen: naast een actuele manier van functiebeschrijven moet het project ook inzicht geven in hoe het loongebouw van Gorinchem zich verhoudt tot dat van andere gemeenten. We moeten immers de concurrentie met anderen aan kunnen als het gaat om het werven van nieuwe medewerkers in een krappe arbeidsmarkt.

Strategische personeelsontwikkeling heeft continu aandacht nodig: herijking van waar we staan gelet op wat de toekomst van ons vraagt, in beeld brengen van verwachte uitstroom en daar tijdig op anticiperen.

Verder blijven we de HR-veranderagenda uitvoeren met aandacht voor onboarding, nieuwe leerlijnen voor onze Gorinchem Academie en arbeidsmarktcommunicatie.

Formatie

Formatie	2024	2025	2026	2027
fte's	355	353	334	330

Omdat er in de formatie een aantal tijdelijke formatieplaatsen is opgenomen, loopt de formatie de komende jaren terug. Het sterkste is dat te zien in de overgang van 2025 naar 2026. Dit komt omdat in de PPN die in juli 2022 is vastgesteld een aantal formatie-uitbreidingen voor 3 jaar is toegekend.

Ziekteverzuim

Monitoring van verzuim is een continue activiteit. Daarbij richten we ons niet alleen op langdurig verzuim maar ook vooral op kort frequent verzuim. In gesprek zijn met de medewerkers, zowel door de arbodienst als door de leidinggevenden, is belangrijk om tijdig bij te kunnen sturen.

Ook zetten we in op goede arbeidsomstandigheden en op preventie en vitaliteit. Het arboteam en de preventiemedewerker hebben daar een ondersteunende rol in en adviseren de organisatie hierover.

Organisatie

De Peilstok waarmee we meten hoe het staat met de organisatieontwikkeling, zal in 2024 weer ingezet worden. Ook gaan we verder met de professionaliseringslag op het gebied van projectmatig werken en het structureel borgen ervan. Er staan geen grote veranderingen in de organisatiestructuur op stapel. Daar waar blijkt dat dingen beter of logischer georganiseerd kunnen worden, doen we dat.

3.4.3 Informatisering en automatisering

In 2024 worden belangrijke delen van ons ICT landschap vernieuwd, waar onder onze webvoorzieningen en de financiële applicatie. Ook wordt gekeken hoe onze digitale duurzaamheid verder kan worden verbeterd door aan te sluiten bij een zogenoemd E-depot. Dit is een voorziening met functionaliteit voor de opslag, het beheer en de ontsluiting van digitale archieven die bewaard moeten blijven. Het zijn veranderingen en aanpassingen die niet alleen veel werk met zich mee brengen, maar ook veranderingen met een hoog risicoprofiel.

Van aandacht voor 'harde' ICT technologie verschuift de aandacht in snel tempo steeds meer naar de gegevens waarover we beschikken, hoe die door de organisatie stromen en met (keten)partners worden uitgewisseld, en wat we er allemaal mee kunnen, mogen of moeten doen. Drijvende krachten hiervoor zijn: de wens meer data-gedreven te kunnen werken, aandacht voor privacy en vertrouwelijkheid, risico's op dataverlies en -misbruik, de opkomst van kunstmatige intelligentie en nieuwe wetgeving waaraan we moeten voldoen (zoals de AI-act, vernieuwing archiefwet, EU data act). De gegevens over de stad en over de mensen die er wonen, zijn daarbij ook steeds minder exclusief beschikbaar voor de gemeente. We willen, maar ook moeten, de gegevens ook met onze omgeving delen (denk daarbij aan begrippen zoals 'smart city', en 'open overheid').

Bij alles wat we doen moeten we scherp sturen op de financiën en op personele capaciteit. De ICT markt is onrustig en er is sprake van forse kostenstijgingen. Ook hebben we slechts beperkte personele capaciteit. Technisch en functioneel kan er veel, maar helaas vaak alleen tegen steeds hogere kosten. Ook kan niet alles tegelijk. De personele capaciteit laat dit niet toe.

Leidraad bij afwegingen is dat we moeten voldoen aan wetgeving en dat ontwikkelingen toegevoegde waarde moeten hebben voor de stad en/of de organisatie. Vanzelfsprekend kijken we daar bij ook de aspecten elektronische veiligheid en -robuustheid, IT-control en privacy- en vertrouwelijkheid.

3.4.4 Financiën

De gemeentelijke financiën vormen een belangrijke basis voor het jaarlijks uit te voeren werk. Het adequaat beheren en beheersen van de inkomende en uitgaande geldstromen is essentieel. In de gemeentelijke begroting gaat jaarlijks ca. € 156 mln. om, daarnaast doen we ook nog investeringen. De financiële huishouding is continu aan verandering onderhevig, nieuwe regelgeving, nieuwe inhoudelijke ontwikkelingen, nieuwe projecten etc. En daar dient de gemeentelijke administratie continu op in te springen. Het huidige financiële pakket wordt al sinds 2005 gebruikt. De steeds maar veranderende omstandigheden maken dat de huidige inrichting niet effectief meer is. We zijn gestart met de aanbesteding van een nieuw financieel pakket, dat ruimte biedt aan de informatiebehoefte van de huidige tijd en optimaal de verschillende processen ondersteunt. Dit biedt tevens de mogelijkheid om de administratieve processen te optimaliseren, waar mogelijk te digitaliseren en wellicht te automatiseren.

In 2021 is de basis voor beheersing van de schuldpositie gelegd. Het is nu vooral zaak hier goed op te blijven sturen en monitoren. Zo zal de schuldpositie de eerste jaren nog oplopen, maar daarna wordt een substantiële afbouw van de schulden ingezet. De afbouw van de schuld omvang is het belangrijkste instrument om bij rentestijgingen de begroting betaalbaar te houden en een sluitende begroting te kunnen blijven presenteren.

In de afgelopen jaren heeft een uitgebreid onderzoek plaatsgevonden naar de BTW-inrichting van de financiële administratie en naar complexe(re) vraagstukken waarbij het van toepassing zijnde BTW-regime niet 100% duidelijk was. De aandacht ligt er nu vooral op om voor de komende jaren de beheersing aan te scherpen en op onderdelen de inrichting verder aan te passen.

3.4.5 Inkoop en aanbesteding

Inkoop binnen de gemeente Gorinchem is zich aan het ontwikkelen. Samenwerking met de verschillende teams zorgt voor meer kennisverbreding van inkoop in de organisatie. Ingezet wordt op het uniformeren van aanbestedingsdocumenten en periodieke inkoopoverleggen met de teammanagers. Deze overleggen, samen met de resultaten van de spendanalyse, vormen de basis van de aanbestedingskalender.

3.4.6 Informatiebeveiliging

Doelstelling is om te (blijven) voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit betekent: waarborgen van beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid van informatie en de informatievoorziening.

Daarnaast dienen we veranderende wetgeving te volgen. In 2024 vinden veranderingen plaats op het gebied van o.a. de DigiD-audit en het invoeren van een Europese richtlijn om cybersecurity af te dwingen (NIS2).

Omdat het aantal cyberaanvallen (zoals phishing, ransomware en malware) wereldwijd schrikbarend toeneemt, heeft het Europees Parlement ingestemd met het verplichtstellen van NIS2. In Nederland zal de NIS2 onder de naam NIB2 (Netwerk en Informatie Beveiliging) ingevoerd gaan worden. De verwachting is dat dit in het najaar van 2024 zal plaatsvinden. Het voldoen aan bestaande kaders voor informatiebeveiliging bij de overheid, waaronder de BIO, vormt de basis om invulling te geven aan de zorgplicht die uit NIS2 volgt. De wetgeving heeft niet alleen gevolgen voor systemen en toepassingen, maar vooral ook voor werkwijzen, gegevens en documenten.

Jaarlijks onderzoekt een onafhankelijke IT-auditor de verplichte DigiD audit. Werd er eerder vooral gefocust op opzet en bestaan, vanaf 2024 moet de gemeente ook de werking aantonen.

3.4.7 Bestuurlijke planning en control

Rekenkameronderzoeken

Onderzoek aanpak Kindermishandeling

De rekenkamercommissie heeft een onderzoek uitgevoerd naar Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Het doel is het krijgen van inzicht in de factoren die maken dat er in de regio Zuid-Holland Zuid en mogelijk ook in Gorinchem meer meldingen kindermishandeling zijn. Daarnaast is het van belang om inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De bevindingen, conclusies en aanbevelingen van het onderzoek zijn in de I&O van 17 mei 2023 toegelicht. De behandeling heeft plaatsgevonden in de B&A van 8 juni en de raadsvergadering van 3 juli 2023. De raad heeft de aanbevelingen overgenomen. De raad heeft daarnaast op 3 juli de motie Plan van Aanpak kindermishandeling aangenomen. De raad heeft het college in deze motie verzocht voor de begrotingsbehandeling een plan van aanpak te presenteren over de aanpak van kindermishandeling, reactie op de conclusies en aanbevelingen van het rapport van de rekenkamercommissie. De aanbevelingen worden verder betrokken bij de uitvoeringspraktijk in 2024.

Gevolgen Wet versterking decentrale rekenkamers

De Wet versterking decentrale rekenkamers is per 1 januari 2023 ingegaan. De rekenkamercommissie is bezig geweest met het implementeren van deze wetswijziging. De huidige verordening rekenkamer Gorinchem is aangepast. Hierover is gesproken in een I&O/ B&A op 31 augustus 2023. Besluitvorming heeft plaatsgevonden op 28 september 2023. De gewijzigde verordening gemeentelijke rekenkamer is ingegaan op 1 oktober 2023.

Het betreffen vooral technische wijzigingen. In het eerste kwartaal 2025 zal een evaluatie van de verordening plaatsvinden.

Nieuw onderwerp rekenkameronderzoek

De rekenkamercommissie zal zich in het najaar van 2023 buigen over het nieuwe onderwerp voor een rekenkameronderzoek dat in 2024 zijn beslag zal krijgen.

Collegeonderzoeken**Burgerpeiling 2023**

In 2023 is de burgerpeiling herhaald. Daarbij is onderzoek gedaan naar de tevredenheid van de Gorcumse inwoners inzake wonen, leven, veiligheid en welzijn. De burgerpeiling heeft zowel op wijkniveau als stadsniveau plaatsgevonden. De raad is geïnformeerd over de uitkomsten van de burgerpeiling op 5 oktober 2023. De uitkomsten van de burgerpeiling leiden tot aandachtspunten die in 2024 betrokken worden bij uitvoering van het collegeprogramma en de bestaande plannen en activiteiten. De monitoring van de aandachtspunten vindt zoals gebruikelijk plaats via de planning- en controlcyclus.

Nieuw onderwerp collegeonderzoek 2024

Tijdens het opstellen van de begroting 2024 is het onderwerp van het nieuwe collegeonderzoek nog niet bekend. De raad wordt op de hoogte gesteld van het nieuwe onderwerp.

Uitvoering Wet open overheid

Voor de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) is een programma ingericht. Voor de wet staat een invoeringstermijn van 5 jaar (gerekend van mei 2022). De Woo valt feitelijk binnen een scala van wetten die allen als doel hebben de (digitale) toegankelijkheid en transparantie van de overheid, ieder op een eigen aspect, te verbeteren (denk daarbij aan de wet modernisering bestuurlijk verkeer, single digital gateway, AI-act, etc.).

We kijken naar de gevolgen van iedere wet afzonderlijk, maar proberen ze vooral infrastructureel en procesmatig in samenhang op te pakken. In 2024 werken we verder aan onze (technische) voorzieningen, en vooral aan onze werkwijzen om de juiste documenten allemaal, makkelijk, snel, vindbaar en conform alle publicatievereisten beschikbaar te kunnen maken op de juiste plekken.

De operationele gevolgen van al deze veranderende wetgeving zijn groot. Om de benodigde aanpassingen beheersbaar te houden dienen we vooral op de samenhang scherp te sturen. Daarbij dienen we ook financieel te blijven binnen het kader van de middelen Woo, zoals die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld in de meicirculaire 2022.

3.4.8 Administratieve organisatie en interne controle

De inrichting van de administratieve organisatie en interne controle is erop gericht om de juistheid, de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen en de risico's te beheersen.

Interne controle

Ieder jaar worden de interne controles uitgevoerd op basis van het meerjarige interne controleplan en het daarbij behorende jaarlijkse uitvoeringsprogramma. Het programma wordt afgestemd met de externe accountant, zodat de uitkomsten van de interne controles ook gebruikt kunnen worden als basis voor de jaarrekeningcontrole. Op basis van de belangrijkste geldstromen, risico's en ontwikkelingen wordt beoordeeld welke processen en onderwerpen gecontroleerd worden. Er wordt steeds meer gewerkt op basis van data-

analyses, een ontwikkeling die de komende jaren in samenwerking met de nieuwe accountant wordt geïntensiveerd.

Uit de interne controles vloeien aanbevelingen voort op het gebied van de bedrijfsvoering. Deze worden intern besproken en de opvolging wordt intern gemonitord.

Fraude-risico-analyse

De eerste stap van de fraude-risico-analyse wordt in 2023 afgerond. De fraude-risico's zijn dan geïnventariseerd, en op basis van kans en impact is duidelijk welke beheersmaatregelen nodig zijn om passend met deze risico's om te gaan. De volgende fase zal dan zijn beoordelen in hoeverre deze maatregelen in de praktijk al zijn geïmplementeerd, en de nog ontbrekende maatregelen implementeren. Dit zal voor 2024 een belangrijke activiteit zijn. Daarbij zal waar mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die het nieuwe financiële pakket vanaf 2025 moet gaan bieden.

Accountantscontrole

De accountantscontrole vindt plaats overeenkomstig de verordening accountantscontrole gemeente Gorinchem 2021 (artikel 213 Gemeentewet). Vanaf het controlejaar 2023 zal de controle worden uitgevoerd door de nieuwe accountant, die na een Europese aanbesteding is gecontracteerd. De komende jaren zal steeds meer invulling worden gegeven aan de integratie van de interne controlefunctie en de accountantscontrole, en steeds meer gebruikt worden gemaakt van data-analyses en IT-controles. De traditionele interim-controle zal daarbij steeds meer worden vervangen door controles verspreid over het hele jaar.

De raad zal op hoofdlijnen worden geïnformeerd over de uitkomsten van de interim-controle en de reactie van het college daar op. De accountant geeft in het proces van de vaststelling van de jaarstukken de raad een toelichting op de uitkomsten van de accountantscontrole op de jaarrekening. Het college geeft in een raadsinformatiebrief een reactie op de bevindingen van de accountant. Voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole heeft de raad de mogelijkheid om speerpunten voor de controle te benoemen. Dit gebeurt bij de jaarlijkse vaststelling van het normenkader, een belangrijk uitgangspunt voor de accountantscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording.

Rechtmatigheidsverantwoording

De raad heeft al in 2020 de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. Door vertraagde invoering van de wetgeving wordt de rechtmatigheidsverantwoording uiteindelijk pas vanaf de jaarrekening 2023 werkelijkheid. De organisatie is, in afstemming met de accountant, momenteel bezig met de voorbereidende werkzaamheden. Zo is het door de raad vastgestelde normenkader uitgewerkt in een toetsingskader, dat als uitgangspunt dient voor de interne controles. Uit dit toetsingskader is duidelijk geworden welke rechtmatigheidscontroles voorheen nog door de accountant werden uitgevoerd, maar nu door de interne controlefunctie moeten worden uitgevoerd. Daarnaast zullen de interne controles nog, waar nodig, worden aangescherpt aan de hand van de fraude-risico-analyse. De benodigde interne controles zullen tijdig worden opgestart, zodat bij de jaarrekening 2023 de eerste rechtmatigheidsverantwoording kan worden opgesteld, waarna de accountant deze verantwoording zal beoordelen als onderdeel van de jaarrekeningcontrole.

3.4.9 Interbestuurlijk toezicht

De provincie beoordeelt op basis van een bestuursovereenkomst of gemeenten bepaalde taken volgens de wet uitvoeren waarover u jaarlijks een raadsinformatiebrief ontvangt. Het gaat hierbij om de taken Ruimtelijke ordening, Omgevingsrecht, Monumentenzorg & archeologie, Archief- & Informatiebeheer en Huisvesting vergunninghouders.

Het toezichtprogramma is naar aanleiding van de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 in technische zin aangepast. De Omgevingswet heeft namelijk gevolgen voor de toezichtgebieden Ruimtelijke ordening, Omgevingsrecht en Monumenten en Archeologie.

De provincie is bezig om de bestaande toezichtindicatoren ten aanzien van Monumenten en Archeologie te actualiseren. De planning is erop gericht dat in 2024 een nieuwe set indicatoren beschikbaar is voor gebruik voor Gorinchem. De raad wordt hierover in 2024 geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.

3.5 Grondbeleid

3.5.1 Inleiding

Deze paragraaf behandelt de gemeentelijke grondexploitaties.

3.5.2 Visie, beleid en uitvoering

MPG

In het Meerjaren Programma Grondexploitaties (MPG) staan de financiële stand van zaken en de bijbehorende risico's van de gemeentelijke grondexploitaties in één overzicht. Het MPG maakt het de gemeenteraad mogelijk beter te sturen op de ruimtelijke projecten (kwalitatief en kwantitatief). Bovendien legt het college er verantwoording mee af over de bereikte resultaten binnen de grondexploitaties.

Grondbeleid

Grondbeleid biedt het kader voor ruimtelijke beleid en ruimtelijke doelstellingen. Het is een middel om de ruimtelijke doelstellingen en de ruimtelijke projecten die uit de programma's voortvloeien zo economisch verantwoord mogelijk te realiseren.

De woonlocaties in de stedelijke vernieuwing en uitleggebieden zijn onderdeel van programma 9 (Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing). De ontwikkeling van bedrijventerreinen is terug te vinden in programma 4 (Economie).

In het MPG wordt jaarlijks financieel en beleidsmatig over de grondexploitaties gerapporteerd.

Het grondbeleid is op basis van de doorvertaling van de ambities uit het Gorcums Akkoord en de groeiambitie van Gorinchem (uitgewerkt in de nieuwe gemeentelijke Woon- en Transformatievisie) in 2019 geactualiseerd en in januari 2020 vastgesteld. De groeiambitie naar 40.000 inwoners uit de Visie van de Stad moet, ondersteund door onder andere het Grondbeleid Gorinchem 2020-2023, worden gefaciliteerd en uiteindelijk gerealiseerd.

3.5.3 Prognose grondexploitaties

In onderstaande tabel is het volgende opgenomen over de gemeentelijke grondexploitaties:

- De actuele boekwaarde per grondexploitatie op 31 december 2022;
- Een prognose van de boekwaarde per grondexploitatie op 31 december 2023 (op basis van het MPG 2023, boekingen van 2023 en een prognose van de nog te maken kosten t/m december 2023);
- Een actuele prognose van het resultaat per grondexploitatie (NCW = Netto Contante Waarde) per 1-1-2023.

De prognose voor de grondexploitatie is gebaseerd op de laatst vastgestelde herziening bij de jaarrekening 2022.

Afgesloten grondexploitaties maken geen onderdeel uit van dit overzicht.

In exploitatie genomen gronden		Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023	NCW Per 1-1-2023	Voorziening per 1-1-2023	Reservering weerstands- vermogen 2023	Eindjaar*
<u>Verliesgevende grondexploitaties</u>							
003	Mollenburg	€ -10.501.050	€ -11.336.936	€ -11.333.058	€ -11.333.058	€ 38.151	2024
026	Groote Haar	€ -49.273.079	€ -55.218.850	€ -6.755.313	€ -6.755.313	€ 1.284.785	2040
Subtotaal		€ -59.774.129	€ -66.555.786	€ -18.088.371	€ -18.088.371	€ 1.322.935	
<u>Winstgevende grondexploitaties</u>							
007	Lingewijk Noord	€ 1.093.237	€ 3.991.993	€ 433.903	N.v.t		2024
036	Oost II	€ -5.411.141	€ -5.518.480	€ 1.202.204	N.v.t	€ 87.037	2024
Subtotaal		€ -4.317.904	€ -1.526.487	€ 1.636.108		€ 87.037	
Totaal		€ -64.092.033	€ -68.082.273	€ -16.452.264	€ -18.088.371	€ 1.409.972	

* Door vertragingen in de uitvoering van de laatste woonrijpwerkzaamheden en vertragingen in de gronduitgifte worden de einddata van grondexploitaties Mollenburg, Lingewijk Noord en Oost II met 1 jaar verlengd.

Hieronder worden per grondexploitatie de meest actuele ontwikkelingen geschetst.

Mollenburg

Inmiddels zijn alle zelfbouwkavels uitgegeven. De laatste zelfbouwers hebben een vertraging opgelopen in de afbouwfase. Hierdoor vertraagd ook de start uitvoering van de werkzaamheden met betrekking tot het graven van de watercompensatie en het woonrijpmaken van de Sportlaan en de Klaproos. De verwachting is dat deze werkzaamheden medio 2024 gereed zijn. Daarnaast is recent een laagspanningskabel van Stedin aangetroffen nabij de Sportlaan die verplaatst moet worden om een duiker te kunnen plaatsen voor het voet- fietspad dat gerealiseerd gaat worden. De verplaatsingskosten bedragen circa € 30.000. Deze waren niet eerder voorzien in de grondexploitatie. Deze kosten zullen op de grondexploitatie drukken.

Groote Haar

Zoals bekend hangt de realisatie van het bedrijventerrein Groote Haar samen met de realisatie van de capaciteitsvergroting van de A27. Met Rijkswaterstaat (RWS) zijn afspraken gemaakt dat RWS zich inspanst om eind 2026 de aansluiting Scheiweg voor Groote Haar op te leveren. Er wordt naar gestreefd dan ook het bedrijventerrein bouwrijp te hebben, zodat de uitgifte al eerder kan starten en bedrijven per 1-1-2027 kunnen starten met bouwen in het gebied. De fasering van de grondexploitatie is reeds hierop aangepast.

In 2024 wordt een aanvang gemaakt met voorbelasten van delen van de nieuwe infrastructuur, hiervoor wordt gebruik gemaakt van specifiek hiervoor aangelegde tijdelijke bouwaansluitingen op de A27.

De voorwaarden voor de uitgifte van het bedrijventerrein aan bedrijven worden verder vastgelegd in uitgiftebeleid en protocol en in overeenstemming gebracht met de meest recente jurisprudentie op het gebied van grondverkoop door gemeenten.

Lingewijk Noord

In aansluiting op de oplevering van de laatste 64 woningen heeft de gemeente het gebied in 2022 en 2023 nagenoeg helemaal woonrijp gemaakt. Er zijn nog een aantal restant werkzaamheden die in 2024 gerealiseerd worden.

Oost II

De gronduitgifte van bedrijventerrein Oost II is inmiddels vergevorderd. Er zijn nog enkele percelen te koop. Dit zijn de laatste bedrijfskavels die de gemeente uit kan geven totdat Groote Haar start met uitgifte (verwachting 2026). Gelet op de schaarste van de bedrijfskavels hanteert de gemeente een strikt uitgiftebeleid. Er zijn nog een aantal restant werkzaamheden die in 2024 gerealiseerd worden.

Hoog Dalem

De ontwikkelingen van Hoog Dalem staan in de paragraaf Verbonden Partijen beschreven in de paragraaf 'Hoog Dalem C.V'.

3.5.4 Voorzieningen en weerstandsvermogenRisico's grondexploitaties

De risico's waarvan de kans van optreden het hoogste (nagenoeg zeker) is, zijn in de prognoses van de resultaten van de grondexploitaties verwerkt en worden afgedekt binnen de voorziening. Overige risico's zijn per plan benoemd, financieel vertaald en gekoppeld aan een kans van optreden. Voor die risico's wordt een bedrag in het weerstandsvermogen aangehouden.

In de gemeentelijke grondexploitaties heeft Groote Haar het grootste aandeel in de geraamde risico's in het weerstandsvermogen. De reden daarvoor is de lange looptijd van de grondexploitatie die nog verder opgerekt wordt als de verbreding van de A27 niet tijdig gerealiseerd is. De grondexploitatie Groote Haar is daarmee zeer gevoelig voor rentefluctuaties en prijsstijgingen. Verder kan het zo zijn dat de kavels door het niet integraal ophogen van het terrein niet voor de meest optimale grondprijs kunnen worden verkocht.

De totale projectspecifieke gewogen risico's van alle grondexploitaties zijn begroot op circa € 1,4 mln. en zijn opgenomen in het weerstandsvermogen.

GREX	Weerstandsvermogen cf. MPG 2023
Groote Haar	€ 1.284.785
Mollenburg	€ 38.151
Oost II	€ 87.037
Lingewijk Noord	0
Totaal	€ 1.409.973

De verhoging van het kostenindex-percentages 2023 (conform de Parameters gemeentelijke grondexploitaties 2023) en de herziening van de civieltechnische raming hadden een ongunstig effect op de resultaten van de grondexploitaties. Deze zijn reeds in de MPG 2023 opgenomen.

3.6 Lokale heffingen

3.6.1 Inleiding

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Bij de gebonden heffingen is de besteding daarvan gerelateerd aan een direct aanwijsbare tegenprestatie, zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten en marktgelden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerendezaakbelasting (OZB), roerendezaakbelasting (RZB), parkeerbelasting en precariobelasting worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. De besteding van die heffingen is niet gebonden aan een bepaalde taak.

3.6.2 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, dan kan kwijtschelding worden verleend. De gemeentelijke kwijtscheldingsnormen mogen niet meer dan 100% van de bijstandsnormen bedragen, wel minder. In Gorinchem gelden de maximale normbedragen, wat er op neer komt dat een belastingplichtige met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komt.

De volgende belastingen komen voor kwijtschelding in aanmerking: de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Met de kwijtschelding is in de begroting een bedrag gemoeid van zo'n € 730.000. De gedeelde inkomsten wegens het verlenen van kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden verrekend via de desbetreffende tarieven.

3.6.3 Overzicht lokale heffingen

De drie belangrijkste lokale heffingen zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Onderstaand wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten 2024 voor deze heffingen. Daarnaast wordt kort stilgestaan bij de achtergronden en uitgangspunten van de overige belastingen, heffingen en rechten.

Baten

In de komende jaren worden de volgende baten uit lokale heffingen geraamd:

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene dekkingsmiddelen:					
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	10.451	11.054	11.054	11.054	11.054
Roerende-zaakbelasting (RZB)	16	16	16	16	16
Toeristenbelasting	0	175	300	300	300
Parkeerbelastingen	1.744	1.973	1.973	1.973	1.973
Precariobelasting	159	150	150	150	150
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	12.371	13.368	13.493	13.493	13.493
Gebonden heffingen:					
Afvalstoffenheffing	5.889	5.934	5.934	5.934	5.934
Rioolbelasting	3.849	3.906	3.906	3.906	3.906
Leges	1.598	1.746	1.780	1.845	1.845
Begraafrechten	458	517	517	517	517
Marktgelden	44	25	25	25	25
Subtotaal gebonden heffingen	11.838	12.128	12.162	12.226	12.226
Totaal geraamde inkomsten lokale heffingen	24.208	25.496	25.655	25.719	25.719

Algemene dekkingsmiddelen

Deze opbrengsten mogen vrij worden besteed. Er gelden geen wettelijke beperkingen voor de mate waarin de tarieven mogen worden verhoogd. Per opbrengstsoort volgt een toelichting op de ontwikkelingen in 2024.

Onroerendezaakbelasting

De OZB is de gemeentelijke belasting met de hoogste opbrengst. De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een vast percentage van de economische waarde van de onroerende zaken. Als onderdeel van de uitgangspunten van de Perspectiefnota 2024-2027 zijn de OZB-opbrengsten met 5,75% verhoogd. De waarde wordt getaxeerd conform de WOZ en wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. De taxaties zijn gebaseerd op het marktniveau op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar. Voor 2024 wordt voor de woningen rekening gehouden met een gemiddelde waardestijging van 3,7%. Voor de niet-woningen met 5%.

Het OZB-tarief wordt bepaald door de begrote OZB-opbrengst te delen door de verwachte WOZ-waarde. Vanwege een lagere WOZ-waarde is het OZB-tarief 2023 te laag vastgesteld. Daarom wordt de begrote OZB-opbrengst 2023 niet gerealiseerd. In de Perspectiefnota 2024 wordt hierdoor uitgegaan van een te laag OZB-tarief. De opbrengst 2024 moet nu gerealiseerd worden door een lagere WOZ-waarde dan waarvan eerder is uitgegaan. Dit leidt tot een hogere procentuele tariefstijging 2024 om de begrote OZB-opbrengst 2024 te kunnen realiseren.

In de paragraaf lokale heffingen is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de lokale lastendruk. Voor de doorgerekende woningen en huishoudens komt de stijging van de lokale lastendruk in 2024 uit tussen

de 2 en 4%. Deze stijging is beperkt gelet op de hogere loon- en prijsstijgingen waarmee de gemeente te maken heeft en die voor de inwoners in hun dagelijks leven ook gelden.

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van het heffingsareaal 2024 met de bijbehorende tarieven weergegeven.

	Heffingsareaal (x € 1mln)	Tarief 2023	Tarief 2024	Opbrengst (x € 1.000)
<u>Woningen</u>				
- Eigenaar	5.635	0,08646%	0,09432%	5.315
<u>Niet woningen</u>				
- Eigenaar	989	0,3343%	0,3364%	3.327
- Gebruiker	888	0,2691%	0,2711%	2.409

Roerendezaakbelasting

De RZB is qua heffing te vergelijken met de OZB, met dit verschil dat de RZB wordt geheven voor roerende woon- en verblijfsruimten. De tarieven zijn wettelijk gekoppeld aan de OZB-tarieven. Het heffingsareaal van de RZB is beperkt van omvang en omvat alleen de woonarken.

Parkeeropbrengsten

De gemeente heft parkeerbelasting voor het parkeren van een voertuig op een aangewezen plaats en tijdstip of voor verleende parkeervergunningen. Met de heffing van parkeerbelasting worden algemene inkomsten verkregen. Daarnaast heeft de gemeente parkeergarages waar ook tegen betaling kan worden geparkeerd. De parkeertarieven zijn met 15% verhoogd in plaats van 10%. De tarieven waren een aantal jaren niet verhoogd. 15% verhoging zorgt ervoor dat de tarieven beter in lijn liggen met die in de regio. Dit betekent voor het parkeren in de parkeergarages een verhoging van € 0,06 per uur.

Precariobelasting

De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voor reclameuitingen en uitstallingen bij winkels wordt momenteel geen precario geheven.

Toeristenbelasting

In de Perspectiefnota 2024 is opgenomen dat wij onderzoeken of er toeristenbelasting kan worden ingevoerd en dat we deze invoeren als de opbrengsten hoger zijn dan de kosten. Dat blijkt zo te zijn. Dit jaar gaan we met de hoteliers om tafel, zodat de toeristenbelasting per 1 juni 2024 kan worden ingevoerd. Dit in overeenstemming met de plannen in het coalitieakkoord en collegeprogramma. Gorinchem is een van de 35 gemeenten in Nederland waar nog geen toeristenbelasting wordt geheven. We voeren toeristenbelasting in om bezoekers mee te laten betalen aan onze voorzieningen. Aan de raad zal in 2024 de verordening ter vaststelling van de toeristenbelasting worden aangeboden. In de begroting is een aanname gedaan ten aanzien van de geraamde opbrengsten á € 125.000 in 2024 en € 250.000 per jaar vanaf 2025.

Gebonden heffingen

De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient ter dekking van de kosten die de gemeente voor deze dienstverlening maakt.

Per heffingssoort wordt de opbouw van de lasten weergegeven, waarbij we een onderscheid maken in de volgende twee categorieën:

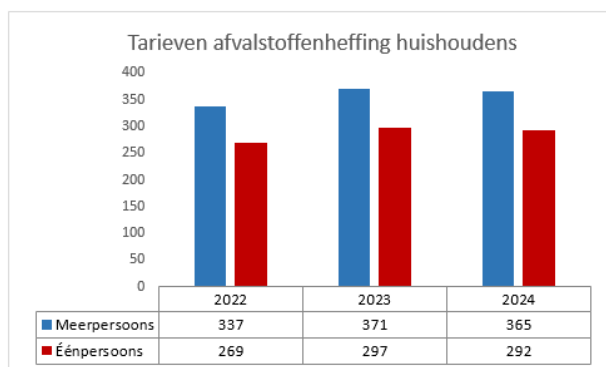
- Directe lasten op basis van de taakvelden (alle direct toe te rekenen lasten, exclusief overhead);

- Indirecte lasten bestaan uit overhead .

Voor het bepalen van het dekkingspercentage worden de lasten inzake overhead en BTW toegerekend. Dit zijn de indirecte lasten. De overhead wordt toegerekend op basis van een overheadtarief en het aantal begrote uren per heffing.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een heffing ter dekking van kosten van beheer van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelverplichting voor huishoudelijk afval heeft. De heffing is afhankelijk van de omvang van het huishouden. Hierbij hanteren we twee tarieven, namelijk voor een- en meerpersoonshuishoudens. Bij éénpersoonshuishoudens wordt een korting verleend van 20% op het meerpersoonstarief. Het gemeentelijke uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Met ingang van 1-1-2024 wordt Diftar ingevoerd. Zie voor de tarieven de toelichting bij lokale lastendruk.

Opbouw tarieven

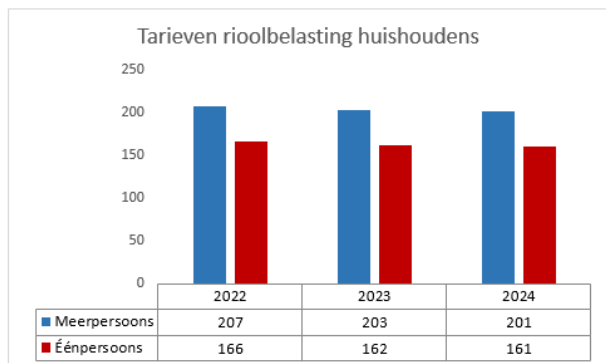
De begrote kwijtschelding van de afvalstoffenheffing is opgenomen onder taakveld 63. De lasten daarvan worden meegenomen in de berekening van de kostendekkendheid. De overige lasten betreffen perceptiekosten voor de diverse belastingen. Hiervan wordt 15% toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Dit percentage is bepaald op basis van ervaringscijfers. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van het tarief.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)
Lasten taakvelden	5.802
Inkomsten taakvelden, exclusief heffingen	-
Netto lasten taakvelden	5.802
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	137
Totale lasten	5.939
Opbrengst heffingen	5.934
Dekkingspercentage	100%

Rioolbelasting

Op grond van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken hebben de gemeenten de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Om deze zorgplicht te bekostigen kan de gemeente op grond van artikel 228a van de Gemeentewet rioolbelasting heffen. Evenals bij de afvalstoffenheffing wordt bij woningen een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Bedrijven betalen per 150 m³ waterverbruik een vast tarief dat gelijk is aan het meerpersoonstarief. Uitgangspunt voor de vaststelling van

de tarieven is 100% kostendekkendheid. Tot de kosten die gedekt worden uit de rioolbelasting worden naast de kosten voor rioolbeheer en onderhoud ook 50% van de kosten van straatreiniging en 20% van de kosten van waterbeheersing gerekend. Er is voor gekozen om de tarieven van de rioolbelasting over een periode van 25 jaar te bezien omdat dit een realistischer beeld geeft van de tariefontwikkelingen. In deze systematiek wordt de egalisatievoorziening ingezet om de kostenschommelingen te vereffenen die zich gedurende deze periode kunnen voordoen. De toekomstige financiële effecten zijn opgenomen in het vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan 2021 - 2025. Voor wat betreft de ontwikkeling van de rioolheffing is hierbij gekozen voor een variant waarin de tarieven de komende jaren licht kunnen dalen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de egalisatievoorziening.

Opbouw tarieven

De begrote kwijtschelding rioolbelasting is opgenomen onder taakveld 63. De lasten daarvan worden meegenomen in de berekening van de kostendekkendheid. Van de perceptiekosten (taakveld 0.64) voor de diverse belastingen wordt 15% toegerekend aan de rioolbelasting. Dit percentage is bepaald op basis van ervaringscijfers. De lasten van straatvegen worden voor 50% meegenomen in het tarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van het tarief.

Omschrijving	Bedragen (x €1.000)
Lasten taakvelden	3.486
Inkomsten taakvelden, exclusief heffingen	-
Netto lasten taakvelden	3.486
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	420
Totale lasten	3.906
Opbrengst heffingen	3.906
Dekkingspercentage	100%

Leges

Leges betreffen het recht op grond van het genot van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Het betreft dan bijvoorbeeld het behandelen van verzoeken om verlening van een vergunning en het verstrekken van een paspoort of rijbewijs. Sommige legestarieven, zoals die van paspoorten en rijbewijzen, zijn gebonden aan wettelijke maxima en kunnen dus alleen worden verhoogd in de mate waarin het Rijk het toestaat. De tarieven voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap zijn in de verordening aangepast om de tarieven in lijn te brengen met de regio. Dit geeft een meeropbrengst van € 17.000 per jaar vanaf 2024. Daarnaast zijn de tarieven voor evenementen en het tarief voor een exploitatievergunning aangepast om deze beter in lijn te brengen met kosten. Wij gaan de komende jaren de tarieven aanpassen wat op termijn zal leiden tot € 10.000 meeropbrengsten per jaar. Per 1-1-2024 treedt de omgevingswet in werking. Wij gaan beleidsneutraal over waarbij om de kostendekkendheid te verbeteren de tarieven met 10% zijn

verhoogd. Deze verhoging is nodig omdat door de invoering van de omgevingswet een deel van de werkzaamheden niet meer legesplichtig is. Per saldo leidt deze verhoging niet tot hogere opbrengsten dan in 2023 begroot.

In de onderstaande tabel zijn de omvang en het dekkingspercentage van de onderdelen weergegeven.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)			
	<i>Omgevingsvergunningen</i>	<i>Publiekszaken</i>	<i>Overige leges</i>	<i>Totaal leges</i>
Lasten taakvelden	1.067	1.364	23	2.454
Toe te rekenen lasten (overhead)	576	668	0	1.244
Totale lasten	1.643	2.032	23	3.698
Opbrengst heffingen	1.063	642	23	1.728
Dekkingspercentage				47%

Lijkbezorgingsrechten

Onderzoeksbureau Senze heeft in 2020 een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de gemeentelijke heffingen en rechten. Om kostendekkendheid op termijn te bereiken zijn de tarieven conform de PPN 2022 met 10% verhoogd in 2022 en 2023. Het vergt enige tijd voordat deze verhogingen doorwerken als gevolg van het afkopen van rechten voor bepaalde tijd. Uitgangspunt blijft het streven naar kostendekkendheid.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)
Lasten taakvelden	463
Toe te rekenen lasten (overhead)	195
Totale lasten	658
Opbrengst heffingen	517
Dekkingspercentage	79%

Marktgelden

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)
Lasten taakvelden	28
Toe te rekenen lasten (overhead)	15
Totale lasten	43
Opbrengst heffingen	25
Dekkingspercentage	58%

3.6.4 Lokale lastendruk

In de onderstaande overzichten wordt duidelijk hoe de woonlasten van één- en meerpersoonshuishoudens in Gorinchem zich volgend jaar ontwikkelen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de OZB voor eigenaren van een woning met een WOZ-waarde van € 200.000 en van een woning van € 300.000. De woonlasten WOZ zijn ten opzichte van de begroting 2023 aangepast aan het tarief dat begin 2023 is vastgesteld.

Per 1-1-2024 wordt Diftar ingevoerd. Het variabele deel van het tarief is vastgesteld op € 40,-, het vaste deel voor een meerpersoonshuishouden is vastgesteld op € 325,-. Voor een éénpersoonshuishouden is het vaste deel vastgesteld op € 260,-. Een lediging laagbouwtarief is vastgesteld op € 1,50 per lediging. Het hoogbouwtarief (binnenstadstarief) is per lediging vastgesteld op € 0,50. Inwoners die als gevolg van hun gezondheid meer ledigingen moeten doen, komen voor (gedeeltelijke) kwijtschelding van het variabele tarief in aanmerking. Minima komen in aanmerking voor (gedeeltelijke) kwijtschelding van het vaste deel van het tarief. Ook voor het variabele deel komen minima in aanmerking voor kwijtschelding met een maximum van € 40,-. De 20% korting voor een éénpersoonshuishouden wordt gehandhaafd voor het vaste deel van het tarief. Voor het variabele deel van het tarief is het uitgangspunt dat een éénpersoonshuishouden 20% minder ledigingen heeft.

Meerpersoonshuishouden				Eenpersoonshuishouden			
2023	2024	Verschil		2023	2024	Verschil	
Woonlasten WOZ € 200.000				Woonlasten WOZ € 200.000			
Afvalstoffenheffing	€ 371	€ 365	-1,6%	Afvalstoffenheffing	€ 297	€ 292	-1,6%
Rioolbelasting	€ 203	€ 201	-1,0%	Rioolbelasting	€ 162	€ 161	-1,0%
OZB woning € 200.000	€ 173	€ 196	13,1%	OZB woning € 200.000	€ 173	€ 196	13,1%
	€ 747	€ 762	2,0%		€ 632	€ 648	2,6%
Woonlasten WOZ € 300.000				Woonlasten WOZ € 300.000			
Afvalstoffenheffing	€ 371	€ 365	-1,6%	Afvalstoffenheffing	€ 297	€ 292	-1,6%
Rioolbelasting	€ 203	€ 201	-1,0%	Rioolbelasting	€ 162	€ 161	-1,0%
OZB woning € 300.000	€ 259	€ 293	13,1%	OZB woning € 300.000	€ 259	€ 293	13,1%
	€ 833	€ 859	3,1%		€ 719	€ 746	3,8%

3.7 Verbonden partijen

3.7.1 Inleiding

De gemeente werkt samen met diverse partijen waarin zij zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van overeenkomsten met verbonden partijen komt voort uit maatschappelijke relevantie en bestuurlijke motieven. Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft in de betreffende partij; als een lid van het college zitting heeft in het bestuur of namens de gemeente stemt. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname in een verbonden partij risico kan lopen. Het BBV (art. 15) geeft het wettelijk kader weer en de vereisten voor deze paragraaf.

3.7.2 Lijst van verbonden partijen

De gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Deze verbonden partijen zijn in te delen in de volgende categorieën:

- A. Gemeenschappelijke Regelingen (GR)
- B. Vennootschappen en coöperaties
- C. Stichtingen

In onderstaand overzicht wordt per categorie aangegeven welke verbonden partijen hiertoe behoren. Per verbonden partij wordt een nadere detaillering gegeven.

A. Gemeenschappelijke Regelingen

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Regio Alblasserwaard & Vijfheerenlanden
- GR GEVUDO
- GR AVRES
- GR Reinigingsdienst Waardlanden
- GR Bureau Openbare Verlichting
- GR Natuur- en Recreatieschap

B. Vennootschappen en coöperaties

- Hoog Dalem C.V.
- C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
- Oasen N.V.
- Stedin Holding N.V.
- Merwede LingeLijn Beheer B.V.
- Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.
- Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.
- Coöperatie i_lab

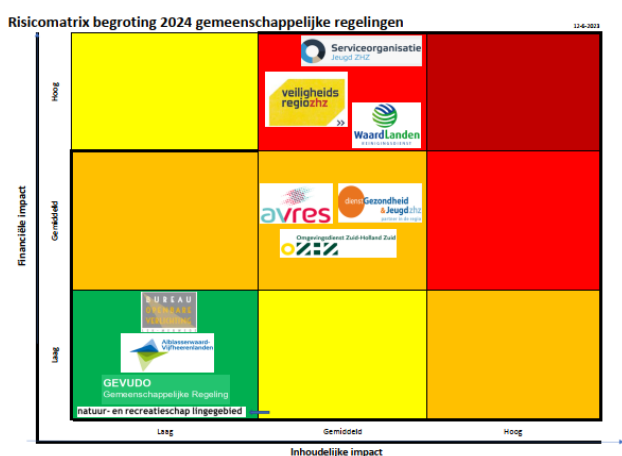
C. Stichtingen

- Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem
- Stichting Vesting3hoek

3.7.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de gemeenschappelijke regelingen is op 8 juni 2023 tijdens een I&O met de raad besproken. Dit heeft geleid tot enkele aanpassingen in de onderstaande matrix. Het betreffen aanpassingen ten opzichte van de begroting 2023. Zoals afgesproken wordt het profiel jaarlijks geactualiseerd en opgenomen in deze paragraaf.

De risicomatrix kent een financiële impact en een bestuurlijke impact. Het totaaloverzicht van de financiële en bestuurlijke impacts is hieronder te vinden. De financiële impacts gaan met name over het weerstandsvermogen en de financiële exploitatie van een regeling. De bestuurlijke, inhoudelijke impacts geven inzicht in de bestuurlijke vertegenwoordiging, de stemverhouding, de mate waarin de doelen van de regelingen en de beleidsdoelen van de gemeente op elkaar zijn afgestemd en het eventuele imago risico dat zich kan voordoen als gevolg van werkzaamheden van een regeling. In de paragraaf Verbonden partijen en de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een inhoudelijke toelichting hierop gegeven.

3.7.4 A. Gemeenschappelijke Regelingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	<p>De GR Dienst Gezondheid & Jeugd bestaat uit een viertal organisatieonderdelen. Onderdeel van de Dienst Gezondheid & Jeugd zijn; de GGD Zuid-Holland Zuid, Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Veilig Thuis (VT) en de Service Organisatie Jeugd (SOJ). Het organisatie onderdeel SOJ kent haar eigen begroting.</p> <p>De Regionale Ambulancevoorziening (RAV) is formeel onderdeel van de Dienst Gezondheid & Jeugd, maar kent een eigen specifiek financieringskader.</p> <p>De DG&J helpt inwoners mee te doen aan een gezonde en sociaal veilige samenleving.</p> <p>De interventies en acties van de DG&J zijn daarop gericht, waarbij (veer)kracht, eigen regie en het welbevinden van mensen centraal staat. De DG&J kijkt met een integrale blik naar haar taken, maakt verbinding tussen verschillende beleidsterreinen en bevordert samenwerking tussen verschillende organisaties aan gezamenlijke doelen.</p> <p>De Dienst Gezondheid & Jeugd verzorgt namens de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid de uitvoering van diverse taken op het gebied van publieke gezondheid, maatschappelijke zorg en leerplicht. Daarnaast is de Dienst verantwoordelijk voor de aansturing van de uitvoering van de integrale jeugdgezondheidszorg. Ook bij rampen en crises, waarin de publieke gezondheid wordt bedreigd, treedt de Dienst Gezondheid & Jeugd op.</p>
Publiek belang	De Dienst Gezondheid & Jeugd bewaakt, beschermt en bevordert activiteiten die gericht zijn op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en het vergroten van ontwikkelingskansen ten behoeve van de inwoners van Zuid-Holland Zuid.
Bestuurlijk belang	<p>Een lid van het B&W-college maakt deel uit van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling. Het aantal stemmen dat een lid kan uitbrengen in het algemeen bestuur wordt bepaald door het aantal inwoners van de gemeente. De gemeente Gorinchem heeft twee stemmen.</p> <p>Elk lid van het dagelijks bestuur heeft in de vergadering één stem.</p>
Financieel belang	De totale primaire begroting voor de Dienst Gezondheid & Jeugd 2024 bedraagt € 169 mln., waarvan € 138 mln. voor de Serviceorganisatie Jeugd. De in deze primaire begroting opgenomen bijdragen voor Gorinchem zijn €11,2 mln. (So-jeugd) en € 2,6 mln. overig. Deze bijdragen worden/zijn bijgesteld op basis van de bijstellingsdocumenten.
Eigen vermogen	<p>Stand 1 januari 2023: € 1.678.000</p> <p>Verwachte stand 1 januari 2024: € 1.678.000</p> <p>Verwachte stand 31 december 2024: € 1.678.000</p>
Vreemd vermogen	<p>Stand 1 januari 2023: € 33.821.000</p> <p>Verwachte stand 1 januari 2024: € 33.771.000</p> <p>Verwachte stand 31 december 2024: € 33.721.000</p>
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0
Risico's	De verschillende risico's staan beschreven in de jaarstukken (verplichte paragraaf) van de GR Dienst Gezondheid & Jeugd. We achten het zeer onwaarschijnlijk dat alle risico's zich in hetzelfde jaar zullen voordoen. Om risico's op te kunnen vangen wordt ook eerst gezocht naar dekking in de lopende begroting. Als dat niet langer houdbaar is, zal de Dienst gebruik maken van een reserve die gemaximeerd is op € 500.000. Wij achten dit afdoende om de meest voorkomende risico's af te dekken. Bij de 1ste en 2de Burap 2022 is geconstateerd dat een aantal risico's zich daadwerkelijke manifesteren, waardoor de verwachting is, dat de algemene reserve niet meer toereikend zal zijn om nadelen/risico's om te vangen.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) is gevestigd te Dordrecht.
Korte omschrijving	<p>OZHZ voert de wettelijke milieutaken uit voor de tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid en de provincie Zuid-Holland. Voor een aantal deelnemers voert de OZHZ alle Wabo-omgevingstaken uit. Voor Gorinchem voert OZHZ op vier onderdelen milieutaken uit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Algemene taken: De OZHZ adviseert voor wettelijke milieutaken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Ook begeleidt OZHZ het hoger beroep en bezwaarprocedures op het gebied van milieu. 2. Vergunnen & melden: De OZHZ neemt de taken waar voor het toetsen en vergunnen van de omgevingsvergunning (milieu). Daarnaast ontvangt en controleert de OZHZ ook alle milieumeldingen. 3. Toezicht & handhaving: De OZHZ controleert de huidige situatie van het milieu en zorgt dat deze niet verslechtert. Dit doet OZHZ door inspecties uit te voeren bij werkzaamheden of bestaande bedrijven. Waar nodig worden wettelijke stappen ondernomen. 4. Expertise & advies: De OZHZ heeft specifieke expertise op het gebied van bijvoorbeeld bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en duurzaamheid. Hierover geeft de OZHZ advies bij ruimtelijke ontwikkelingen.
Publiek belang	OZHZ draagt bij aan een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving.
Bestuurlijk belang	Een lid van het B&W-college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling. In het bestuur heeft Gorinchem 3 van de 100 stemmen. Dit sluit aan bij de financiële inbreng in de regeling.
Financieel belang	De totale omzet van de OZHZ bedraagt ca. € 28 mln. De bijdrage van Gorinchem bedraagt afgerond € 0,79 mln. Deze bijdrage bestaat uit een inwonerbijdrage, een bijdrage voor de wettelijke taken en een bijdrage voor taken die op offertebasis worden uitgevoerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 2.316.568 Verwachte stand 1 januari 2024: € 2.010.451 Verwachte stand 31 december 2024: € 2.010.451
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: € 0 Verwachte stand 31 december 2024: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0
Risico's	<p>Omgevingswet: Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Dit brengt nieuwe wetgeving met zich mee. Hier moeten zowel de gemeente Gorinchem als de OZHZ mee leren werken. In 2024 kan dit zorgen voor dat taken langer duren om uitgewerkt te hebben. Gemeente Gorinchem en de OZHZ zijn zich hiervan bewust en zijn daarover in gesprek. Daarbij is er wederzijds begrip dat het werken met de</p> <p>Omgevingswet ook een leerproces is. Mogelijke extra uren kunnen naar verwachting opgevangen worden in het Jaarprogramma 2024 van de OZHZ voor Gorinchem.</p> <p>Nota VTH: In 2023 stelt de OZHZ een nieuwe, regionale Nota Veiligheid, Toezicht en Handhaving (VTH) op. In 2024 implementeert de OZHZ dit in haar eigen organisatie, waarna het in 2025 voor de hele regio uitgevoerd wordt. Dit betekent dat in 2025 ook de energiecontroles bij bedrijven structureel binnen het Jaarprogramma van de OZHZ gaan vallen. In 2022 t/m 2024 worden deze energiecontroles uitgevoerd op offertebasis (circa €75.000). In 2025 komen deze kosten dus structureel in het Jaarprogramma terecht.</p>

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	Om de risico's op het gebied van de openbare orde en veiligheid te beheersen is de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) opgericht (2009) ter uitvoering van de Wet Veiligheidsregio's (2010). In de VRZHZ werken gemeenten, regionale brandweer, regionale ambulancevoorziening en de geneeskundige hulpverlening (GHOR) bij ongevallen en rampen nauw samen met politie en waterschappen. Daarnaast wordt er samengewerkt met overheidsdiensten en private partners. De VRZHZ wil behalve optimaal voorbereid zijn op een ramp of crisis, ook een belangrijke rol spelen met het voorkomen daarvan. Door de bundeling van krachten zorgt de VRZHZ voor de fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Publiek belang	De VRZHZ wil incidenten en rampen voorkomen door risico's te achterhalen en hierover te adviseren om deze zoveel mogelijk te beperken. De VRZHZ organiseert een daadkrachtige respons voor de bestrijding in acute situaties en de VRZHZ zorgt ervoor dat na een incident er zo snel mogelijk kan worden teruggekeerd naar de normale situatie zodat de maatschappelijk continuïteit gewaarborgd blijft.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks en het algemeen bestuur van de GR. In beide besturen is zij tevens vicevoorzitter. Bij het nemen van besluiten in het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen elk één stem uit. Het algemeen bestuur beslist bij een meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem over 2024 bedraagt € 3.274.000
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 1.816.000 Verwachte stand 1 januari 2024: € 1.537.000 Verwachte stand 31 december 2024: € 1.262.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 14.295.000 Verwachte stand 1 januari 2024: € 19.935.000 Verwachte stand 31 december 2024: € 17.543.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0
Risico's	De kosten voor de vluchtelingenopvang voor zowel Oekraïne als crisisnoodopvang COA zijn niet opgenomen in de begroting. Daar komt de VRZHZ in de bestuursrapportages in 2024 op terug. De ontwikkelingen van de CAO 2024 zijn nog niet bekend. Wanneer deze negatief uitvallen kan een extra bijdrage van de gemeenten gevraagd worden. De verwachting is dat compensatie vanuit het Rijk onvoldoende zal zijn om deze (eventuele) kosten te compenseren. Vanuit de strategische huisvesting t.b.v. het meerjarig Onderhoudsplan (MOP) worden in oktober 2023 definitieve financiële cijfers bekend gemaakt. Wanneer deze negatief uitvallen kan een extra bijdrage vanuit de gemeenten gevraagd worden.

GR Regio AV

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	Het vergroten van de regionale bestuurskracht en de regionale samenwerking in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Het bijdragen aan de behartiging van gemeenschappelijke belangen om de evenwichtige ontwikkeling van de regio te bevorderen.
Publiek belang	Gemeenschappelijke regeling. Uitvoering geven aan regionale samenwerking op de beleidsterreinen sociaal, fysiek, economie en toerisme tezamen met de gemeenten Molenlanden en Vijfheerenlanden.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Twee leden van het college van burgemeester en wethouders maken deel uit van het algemeen bestuur van de regeling. De burgemeester treedt op als voorzitter van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur van de regeling. Bij de besluitvorming in het algemeen bestuur beschikt elke deelnemende gemeente over één stem per gemeente. Besluiten in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel Gorinchem in regio AV-verband in 2022 bedraagt op basis van de inwonerbijdrage € 0,1 mln. Door de gewijzigde opzet van de regionale samenwerking, is de begroting in 2020 afgeslankt. Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2024: € 71.225
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 393.910 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € N.N.B.
Risico's	Op dit moment loopt een herijkingsonderzoek naar de samenwerking in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen gevolgen hebben voor de realisatie van de Regionaal Maatschappelijke Agenda van de regio AV.

GR Gevudo

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	Gevudo beheert het aandelenpakket van twaalf gemeenten in de regio ZHZ in de N.V. Huisvuil Verbranding Centrale (HVC). Het aandelenpakket bestaat uit 529 aandelen. Voor al deze gemeenten verwerkt HVC het huisafval en voor een aantal ook de afvalinzameling. Daarnaast ontwikkelt HVC zich steeds meer als een duurzaam energiebedrijf.
Publiek belang	Gevudo behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten in de aandeelhoudersvergadering van de HVC N.V.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur en heeft zitting in het dagelijks bestuur. Via de GR is er invloed op het beleid van de HVC. De GR levert een lid in de raad van commissarissen van HVC in de vorm van een onafhankelijk externe. De GR levert ook een lid in de aandeelhoudersvergadering van HVC.
Financieel belang	Tegen maatschappelijk verantwoorde kosten verwerken van het afval. Gorinchem is deelnemer in de GR Gevudo welke de aandelen beheert van de NV HVC. Het betreft hier een belang van ruim 18%. Gevudo staat naar rato van haar deelname in HVC garant voor het nakomen van de financiële verplichtingen die HVC aangaat in het kader van de financiering van verbrandingsinstallaties en andere bedrijfsactiviteiten. Hiervoor wordt een garantstellingsprovisie ontvangen. De garantstellingsprovisie wordt aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd o.b.v. de inwoneraantallen x tarief. Daarnaast wordt dividend aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 30.000 Verwachte stand 1 januari 2024: € 30.000 Verwachte stand 31 december 2024: € 30.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: € 0 Verwachte stand 31 december 2024: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0
Risico's	De risico's worden als 'beperkt' beoordeeld.

GR AVRES

Vestigingsplaats	Gorinchem / Meerkerk
Korte omschrijving	De uitvoeringsorganisatie Avres voert voor de aangesloten gemeenten de Participatiewet uit. Dit betekent dat zij bijstandsuitkeringen verstrekt, inwoners begeleidt naar werk en de werkgeversrol van de sociale werkvoorziening voert. Ook voert Avres het gemeentelijk minimabeleid uit en is schulddienstverlening bij Avres belegd. Daarnaast voeren zij ook nog extra taken uit, zoals de Leefgeldregeling voor Oekraïense vluchtelingen, herstelregelingen kinderopvangtoeslagaffaire, en uitkering van de Energietoeslag.
Publiek belang	Avres bedient inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en inwoners met schulden. Een goede en laagdrempelige dienstverlening is voor hen erg belangrijk. Hiervoor werkt Avres samen met andere partners binnen het Sociaal Domein.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college maken deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. De besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	De financiële middelen voor participatie en schulddienstverlening worden doeltreffend ingezet en komen ten goede aan de inwoners van Gorinchem. Daarnaast hebben we er als gemeente belang bij dat Avres financieel gezond blijft. Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2024: € 31.454.000
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 11.880.000 Verwachte stand 1 januari 2024: € 11.163.000 Verwachte stand 31 december 2024: € 10.485.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 11.724.000 Verwachte stand 1 januari 2024: € 11.784.000 Verwachte stand 31 december 2024: € 11.171.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 171.000
Risico's	Dekking van hoge inflatie We hebben te maken met hogere inflatiecijfers dan dat de (bedrijfsvoerings) budgetten op dit moment worden geïndexeerd. Normaal wordt de prijs- en loonstijging vergoed via de mei- en septembercirculaire van het gemeentefonds. We gaan er van uit dat ook de sterke loonstijging via het gemeentefonds wordt gecompenseerd. Mocht dit niet het geval zijn, dan komen mogelijk de hogere kosten ten laste van de deelnemende gemeenten.

GR Reinigingsdienst Waardlanden

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	Het op milieuverantwoorde wijze ophalen van ons afval en zorg dragen voor verwerking. Daarnaast heeft Waardlanden via dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) taken toegewezen gekregen voor het onderhoud van het openbare gebied.
Publiek belang	Het uitvoeren van gemeentelijke taken op het gebied van de afvalinzameling.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het bestuur van de GR. Bij stemming wordt 75% vereist van het aantal (gewogen) stemmen. Ter bepaling van het totaal aantal stemmen en het aantal stemmen per deelnemende gemeente in het bestuur wordt uitgegaan van 1) het totaal aantal huisaansluitingen van de deelnemende gemeenten, en 2) het aantal huisaansluitingen per deelnemende gemeente. De stemverhoudingen worden voor een periode van vier jaar vastgesteld. Voor het in het bestuur tot stand brengen van een beslissing bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht.
Financieel belang	Iedere deelnemende gemeente betaalt jaarlijks een gemeentelijke bijdrage. Deze gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van de door het bestuur vast te stellen verdeelsleutel. De begroting, inclusief het te voeren beleid, wordt door het bestuur vastgesteld. De Reinigingsdienst Waardlanden beschikt over een beperkte algemene reserve en een reserve grondwaardering om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. De bijdrage van Gorinchem bedraagt conform de begroting 2023 Waardlanden: € 3.661.000 voor inzameling en € 1.131.000 (volgens de primaire begroting) voor verwerking. Dit is inclusief het uitstel van Diftar.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 1.920.159 Verwachte stand 1 januari 2024: € 1.154.000 Verwachte stand 31 december 2024: € 1.304.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 20.797.252 Verwachte stand 1 januari 2024: € 26.027.533 Verwachte stand 31 december 2024: € 24.557.453
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0 * * rekening houdend met de standaard toevoeging aan de reserve grondwaardering ad € 140.000. Deze laatste is opgenomen in de exploitatie lasten, maar is bedoeld om de reserve grondwaardering te vullen.
Risico's	Dalende opbrengsten voor de grondstoffen kunnen de exploitatie onder druk zetten. Deze kunnen worden veroorzaakt door marktontwikkelingen maar ook door de kwaliteit van het scheiden van afval. Na de afsluiting van de ondergrondse containers, wordt per 1 januari 2024 Diftar ingevoerd en wordt er voor restafval betaald per lediging. Naar verwachting zal dit een positief effect hebben op het aantal kilo's restafval en daarmee ook op de kosten voor inzameling en verwerking. De invoering Diftar is complex waardoor de risico's hoger zijn dan gemiddeld.

GR Bureau Openbare Verlichting

Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam.
Korte omschrijving	De GR Bureau Openbare Verlichting heeft ten doel een bijdrage te leveren aan het beheer van de Openbare Verlichting in de bij de GR aangesloten gemeenten.
Publiek belang	Onderhoud van openbare verlichting.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. De besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel van Gorinchem in deze regeling is op basis van het aantal lichtobjecten. Het voorschot per lichtmast stijgt van €10,00 naar € 11,06. De bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2024: € 12,10
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 154.406 Verwachte stand 1 januari 2024: € 154.406 Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: € 0 Verwachte stand 31 december 2024: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0
Risico's	Als deelnemers uitstappen kan dit consequenties hebben voor de continuïteit en/of de gemeenschappelijke bijdrage. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

GR Natuur- en Recreatieschap Lingebied

Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath
Korte omschrijving	Het Algemeen Bestuur van het Natuur- en Recreatieschap Lingebied heeft in december 1998 besloten om samen met een ander recreatieschap per 1 juli 1999 de BV Recreatieschap Rivierengebied op te richten. De maatschappij voert met haar overige vennootschappen een organisatie die gericht is op één kernactiviteit gericht op het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatieve toeristische voorzieningen. De GR'en Natuur- en Recreatieschappen sturen de BV recreatiemaatschappij Rivierengebied aan.
Publiek belang	Het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatieve toeristische infrastructuur. De infrastructuur kan in twee typen voorzieningen worden onderscheiden: de land- en routegebonden voorzieningen zoals paden, routes, veerpontjes en dagrecreatiegebieden.
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college neemt zitting in het Algemeen Bestuur van het Natuur- en Recreatieschap Lingebied.
Financieel belang	De bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2024: € 0, de bijdrage is afgekocht.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 6.850 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen risico's

3.7.5 B. Vennootschappen en coöperaties

Hoog Dalem C.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	Voor eigen rekening en risico voeren van een grondexploitatie Hoog Dalem samen met de partners verenigd in de C.V. Realiseren van woningen en voorzieningen op het gewenste kwaliteits- en kwantiteitsniveau in Gorinchem Oost conform de vastgestelde ruimtelijke en financiële kaders (grondexploitatie).
Publiek belang	Realiseren woningbouw en voorzieningen in Hoog Dalem.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college treden op als aandeelhouders van Hoog Dalem C.V. Het voorzitterschap in de vergadering van aandeelhouders rouleert per jaar. Besluitvorming van de directie vindt plaats op basis van unanimiteit. In de statuten (artikel 15 lid 7) is geregeld welke directiebesluiten de instemming van de aandeelhouders vragen. Die besluiten vragen een twee derde meerderheid, alle overige besluiten vragen om unanimiteit. De burgemeester treedt op als (stille) vennoot in Hoog Dalem C.V.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor de leningen die de CV aangaat. Deze garantstelling bedraagt € 15 mln. De gemeente voert samen met Heijmans en AM de grondexploitatie Hoog Dalem. De gemeente neemt voor ongeveer 50% (€ 100.000) deel in het kapitaal van Hoog Dalem C.V. De gemeente is ook voor 50% beherend vennoot in de C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 1.587.890 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 5.608.835 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De ontwikkeling van Hoog Dalem is vergevorderd. Hierdoor nemen de risico's steeds meer af. Door externe factoren zoals het vertrouwen in de woningmarkt bestaat de mogelijkheid dat het afzettempo vertraagd. Daarnaast zijn er nog marktrisico's zoals de rente die effect kunnen hebben op de hoogte van verkoopprijzen en productiekosten

C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S

Vestigingsplaats	Schelluinen.
Korte omschrijving	Drie activiteiten kunnen worden onderscheiden, de realisatie van het transport- en logistiek centrum Schelluinen-West in de gemeente Molenlanden, de realisatie en exploitatie van een aantal regionale vrachtwagenparkeerterreinen en de herontwikkeling van vertreklocaties.
Publiek belang	Het verbeteren van de leefbaarheid in de regio speelt een rol door vraagstukken op het gebied van ruimtelijke ordenings- en milieuproblematiek op te lossen. Daarnaast wordt door de gemeenten en de provincie ingezet op economische ontwikkeling, inclusief de logistieke sector.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de Raad van Commissarissen van Beheer B.V. ROM-S. De Raad van Commissarissen kan in een vergadering alleen geldige besluiten nemen indien 60% van de commissarissen aanwezig of vertegenwoordigd is (waaronder de commissaris benoemd op voordracht van het Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector b.v. (OPP).
Financieel belang	De gemeentelijke deelneming en de BNG Gebiedsontwikkeling nemen beiden voor 49,5% deel in de CV. ROM-S Beheer BV neemt voor de resterende 1% deel.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 3.542.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De verwachting is dat in 2024/2025 deze deelneming wordt beëindigd. De risico's worden als beperkt ingeschat.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag.
Korte omschrijving	De BNG fungeert als intermediair tussen de kapitaalmarkt en decentrale overheden. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens decentrale overheden. De BNG is een naamloze structuurvennootschap waarvan 50% van de aandelen in handen zijn van de Staat en de overige 50% in handen van decentrale overheden.
Publiek belang	De gunstige prijzen van financieringsmiddelen worden doorgegeven aan decentrale overheden, waaronder gemeente Gorinchem. Hierdoor wordt de kredietwaardigheid van gemeenten versterkt en kunnen zij relatief goedkoop lenen.
Bestuurlijk belang	De wethouder financiën heeft gemandateerde stemrecht in de AVA. Het bestuurlijke belang (stemrecht) wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,173% in het aandelenkapitaal. De boekwaarde van de aandelen is € 218.000. Van de nettowinst wordt conform het dividendbeleid van BNG 25% uitgekeerd aan de aandeelhouders.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 4.615.000.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 107.459.000.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De BNG heeft een solvabiliteitsratio van circa 2%. De BNG is echter een financiële instelling waardoor gegeven de aard van de activiteiten zij verhoudingsgewijs veel vreemd vermogen heeft en een relatief laag eigen vermogen. BNG wordt desondanks als een van de veiligste banken ter wereld wordt beschouwd. De oplopende rente kan invloed hebben op de leningenportefeuille van BNG en daarmee de stabiliteit van BNG maar voor nu wordt dit risico beoordeeld als beperkt.

Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda
Korte omschrijving	Kernactiviteiten zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater. Oasen N.V. maakt drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven in het oosten van Zuid-Holland.
Publiek belang	Op duurzame wijze zorgdragen voor drinkwater.
Bestuurlijk belang	Een lid van het College heeft stemrecht in de AVA. Het daadwerkelijk bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 4,55% in het aandelenkapitaal van Oasen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 125.600.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 195.484.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Oasen N.V. is een solvabel bedrijf met een beperkt dividend regime. Door het droogtevraagstuk en vervuiling neemt de investeringsopgave voor Oasen toe. De tarieven zijn de ook meer dan normaal verhoogd om deze investeringen op een financieel verantwoorde manier te kunnen realiseren. De risico's nemen wel toe maar worden nog steeds als beperkt ingeschat.

Stedin Holding N.V.

Vestigingsplaats	Rotterdam.
Korte omschrijving	Stedin bestaat uit verschillende bedrijfsonderdelen: netbeheerder, infrabedrijf en een netwerkbedrijf. Met elkaar zorgen zij ervoor dat klanten kunnen beschikken over (duurzame) energie om te leven, werken en ondernemen. Daarnaast verduurzaamt Stedin het energiesysteem en houdt zij het robuust en betaalbaar.
Publiek belang	Stedin draagt zorg voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Onderdeel van het beheer is dat uitval of onderbreking van de gas en elektriciteitstoevoer wordt geminimaliseerd.
Bestuurlijk belang	Een lid van het College heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,68% in het aandelenkapitaal van Stedin. Daarnaast heeft de gemeente in 2021 een cumulent preferente aandelenpakket verworven ad € 1.36 mln.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 3.342.000.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 4.539.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De energietransitie is een grote opgave waardoor de resultaten onder druk kunnen komen te staan. In 2021 zijn hiervoor cumulent preferente aandelen uitgegeven. De gemeente Gorinchem heeft ook deelgenomen aan deze uitgifte. De energietransitie is in volle gang en hiervoor zijn veel middelen nodig. Het Rijk heeft € 500 mln. ter beschikking gesteld in de Miljoenennota 2023. Niettemin is Stedin bezig met een traject om extra middelen op te halen. Het is niet uit te sluiten dat Stedin opnieuw een beroep zal moeten doen op haar aandeelhouders indien het Rijk en andere gemeenten niet verder bereid zijn te participeren.

Merwede LingeLijn Beheer B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De BV MLL is opgericht voor de aanleg van de MLL tussen Dordrecht en Geldermalsen om onder andere de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de deelnemende gemeenten te vergroten. De BV is nu verantwoordelijk voor het beheer van deze lijn.
Publiek belang	Openbaar vervoer.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de AVA. In deze AVA is elke gemeente vertegenwoordigd door één persoon/één stem. Besluiten in de AVA worden genomen bij volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
Financieel belang	De investering in de Merwede LingeLijn heeft een totale omvang van circa € 55 mln. Hiervan komt circa € 10 mln. voor rekening van Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 250.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: € 0 Verwachte stand 31 december 2024: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0
Risico's	Station Gorinchem Noord is het laatste onderdeel van dit project. De kosten van dit project zijn nog niet duidelijk maar de bovengemiddelde inflatie gaat hier waarschijnlijk parten spelen. De overige risico's zijn beperkt.

Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De vennootschap heeft ten doel het oprichten van, het deelnemen in, het besturen van en het toezicht houden op ondernemingen en vennootschappen, waaronder mede wordt begrepen het deelnemen als commanditaire vennoot in ROM-S C.V.
Publiek belang	Door de deelneming in ROM-S C.V. wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van het Bedrijventerrein Schelluinen-West.
Bestuurlijk belang	De vennootschap is eind 2006 opgericht als onderdeel van de juridische structuur van ROM-S C.V. Het bestuurlijk belang loopt dan ook parallel aan ROM-S C.V. (zie hetgeen bij die verbonden partij is vermeld).
Financieel belang	De B.V. neemt voor 17,3% deel in ROM-S C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 707.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0
Risico's	Zoals aangegeven bij ROM-S C.V. is het risico beperkt.

Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.

Vestigingsplaats	Alkmaar.
Korte omschrijving	HVC N.V. verwerkt ons huishoudelijk afval en ontwikkelt zich als een producent van duurzame energie voor haar aandeelhouders. Binnen GEVUDO verband wordt een aandelenpakket HVC van de twaalf deelnemende gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid beheerd. Het gaat om ruim 18% van de gemeentelijke aandelen HVC, waarvoor de GEVUDO gemeenten garant staan. HVC keert hiervoor een jaarlijkse vergoeding uit en zo mogelijk een winstuitkering. Dat laatste is in de afgelopen jaren niet gebeurd, omdat de aandeelhouders er voor gekozen hebben het aandeel vreemd kapitaal in HVC te reduceren.
Publiek belang	De verwerking van onze huishoudelijke afvalstromen en de productie van duurzame energie.
Bestuurlijk belang	De realisatie van een circulaire economie en ondersteuning bij de energietransitie.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem staat garant voor € 9,8 mln. van het bedrijfskapitaal van HVC N.V. De jaarlijkse risicogarantie uitkering bedraagt € 850.000 overall, inhoudende € 70.000 voor Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 196.243.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 618.826.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Omdat HVC steeds meer afhankelijk wordt van de opbrengsten van de geproduceerde duurzame energie, hebben de energieprijzen grote invloed op het bedrijfsresultaat. De vermogenspositie van HVC is nog niet voldoende om zonder garanties van gemeenten te opereren maar is wel aan het verbeteren. Het risico voor HVC wordt beoordeeld als beperkt.

Coöperatie i_lab

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	i_lab is een coöperatief platform voor Gorinchem en de regio waar leren, werken en innoveren samenkomen. i_lab wordt een fysiek centrum op de regionale beroepen- en innovatiecampus in Gorinchem. Het is bovendien een knooppunt in het netwerk van samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid in de regio Gorinchem, hét netwerk voor onderlinge verbinding en kennisuitwisseling.
Publiek belang	Het i_lab is een plek en een netwerk waar door samenwerking tussen scholen en bedrijven een krachtig innovatief (beroeps)onderwijs (po, vo, mbo, hbo en wo) wordt gerealiseerd en een Leven Lang Ontwikkelen wordt gestimuleerd; voor een groter vernieuwings- en aanpassingsvermogen van stad en regio.
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente zitten twee leden van het college in het algemeen bestuur van het i-lab. Het onderwijsveld en het bedrijfsleven hebben ook elk twee personen die zitting hebben in het algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente heeft een budget beschikbaar gesteld van € 6,65 mln. voor de uitwerking en realisatie van het i_lab, waarvan € 1,9 mln. gedekt uit de Regiodeal.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 1.000 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: N.N.B Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Het rapport Samen voor elkaar van Berenschot geeft in haar conclusies aan dat als Gorinchem haar regiofunctie wil behouden en of versterken, ze blijvend moet investeren om een aantrekkelijke onderwijsstad voor de regio te blijven. Het i_lab en de verdere ontwikkeling van de beroepencampus zijn complementair. De ontwikkeling van het i_lab is een taakstellend budget. Door de algemene kostenstijgingen van de afgelopen periode zal de uiteindelijke locatie op de beroepencampus soberder worden uitgevoerd. Het i_lab heeft zich tijdelijk gevestigd in het Da Vinci College in Gorinchem. Planning is om in 2024 te starten met verbouwing van de definitieve locatie. Op deze locatie is nu een school gevestigd. Verhuizing van deze school heeft enige vertraging, waardoor verhuizing van het i_lab ook vertraging geeft. Hierdoor zal besteding van de subsidie over een langere periode worden uitgesmeerd dan aanvankelijk gedacht. Dit tijdpad past nog binnen de regiodeal. De risico's zijn beperkt.

3.7.6 C. Stichtingen

Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De stichting heeft tot doel de verbetering van: a. de economische positie en uitstraling van de Gorinchemse binnenstad; b. de samenwerking tussen partijen die hierop invloed uitoefenen.
Publiek belang	Een economisch en maatschappelijk goed functionerende en voor bewoners en bezoekers aantrekkelijke binnenstad met voldoende faciliteiten
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Economie en Toerisme) heeft zitting in het bestuur
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2024: € 76.155 (€ 72.014,19 + 5,75 % inflatie correctie)
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 31.729 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 1 januari 2024: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: € 0
Risico's	Geen bijzonderheden.

Stichting Vesting3hoek

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De Vestingdriehoek is een toeristisch samenwerkingsverband tussen Gorinchem, Woudrichem, Zaltbommel, Slot Loevestein en Fort Vuren met als verbindende factor de veerdienst van Riveer die de bezoeker van de ene naar de andere locatie vervoert.
Publiek belang	Grensoverschrijdende samenwerking tussen partijen om economische spin-off en strategische doelen te realiseren die de locaties afzonderlijk van elkaar niet kunnen bereiken.
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Toerisme) neemt zitting in het bestuur en treedt hierbij op als voorzitter.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten Gorinchem, Altena, Zaltbommel en West Betuwe investeren naar belang in de samenwerking.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2023: € 72.165 Verwachte stand 1 januari 2024: € 72.165 Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2023: € 2.199 Verwachte stand 1 januari 2024: € 2.199 Verwachte stand 31 december 2024: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2024 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen bijzonderheden.

Begroting 2024

Financiële begroting

4 Financiële begroting

4.1 Grondslagen begroting en meerjarenraming

De begroting 2024 inclusief de meerjarenraming 2025-2027 is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het BBV hiervoor aan de gemeente stelt. Dit houdt onder andere in dat:

1. Voor de begroting en de meerjarenraming een stelsel van baten en lasten wordt gehanteerd;
2. De baten en lasten worden geraamd tot hun bruto bedrag;
3. De begroting en de meerjarenraming, volgens normen die voor gemeenten als aanvaardbaar worden beschouwd, een zodanig inzicht geeft dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten.
4. De begroting en de meerjarenraming duidelijk en stelselmatig de omvang van alle geraamde baten en lasten, alsmede het saldo ervan, weergeven.

In dit hoofdstuk worden de grondslagen waarop de begroting is gebaseerd nader toegelicht, wordt een toelichting gegeven op totale lasten en baten en daarbij in hoeverre deze incidenteel of structureel van aard zijn en tot slot een verschillenanalyse op hoofdlijnen gegeven van de verschillen tussen de cijfers van 2024 en de begroting 2023 na wijziging (tot en met augustus 2023).

De grondslagen voor de begroting

In de perspectiefnota 2024-2027 zijn de volgende uitgangspunten door de raad vastgesteld:

1. CAO-loonstijging: CAO aanhouden, voorsnog wordt gerekend met een stijging van de loonkosten van 8,5%;
2. Prijsstijging: 3,0% conform raming CPB;
3. Ten aanzien van gesubsidieerde instellingen een stijging van 5,75 % aanhouden;
4. Voor de tarieven voor onroerende en roerende zaakbelasting, precariobelasting, leges (voor zover niet aan een maximum gebonden), begrafenisrechten en marktgelden geldt het gemiddeld indexcijfer 5,75%.
5. Voor de tarieven voor leges (dienstverlening) ten aanzien van:
 - drank en horeca worden in 2024 alleen trendmatig verhoogd net als alle andere tarieven.
 - evenementenvergunning: het tarief structureel bepalen op 15% (= € 532) van de kostprijs bij evenementen met een commercieel karakter;
 - evenementenvergunning met een maatschappelijk karakter: geen kosten in rekening brengen.
6. Tarieven rioolbelasting, afvalstoffenheffing: tariefsontwikkeling op basis van kostendeckendheid;
7. Tarieven voor parkeren: voor 2024 uitgaan van tariefstijgingen van 15% (in de Perspectiefnota 2024 werd nog uitgegaan van 10%)
8. Tarieven Veerdienst en Lingeaven: de tarieven jaarlijks te verhogen met het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie van het CPB;
9. Ten aanzien van het tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting het wettelijk maximumtarief aanhouden;
10. Huren woningen: uitgaan van de mogelijkheden en richtlijnen uit de circulaire Huurprijsbeleid 1 januari 2023 t/m 30 juni 2024 van het min. BZK;
11. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
12. De rekenrente is bepaald op 1,3%;
13. De rente voor de grondexploitatie is bepaald op 1,04%;
14. De targetrente wordt niet gebruikt;
15. Raming aantal inwoners per 1 januari 2024: 38.611;
16. Raming aantal woonruimten per 1 januari 2024: 17.862;
17. Indexatie van nog niet gestarte investeringen 3%;
18. Meerjarenonderhoudsplannen wordt niet geïndexeerd.

Aanpassingen ten opzichte van de Perspectiefnota

- Parkeertarieven zijn met 15% verhoogd in plaats van 10%. De tarieven waren een aantal jaren niet verhoogd. 15% verhoging zorgt ervoor dat de tarieven beter in lijn liggen met die in de regio. Dit betekent voor het parkeren in de parkeergarages een verhoging van € 0,06 per uur.
- In de legesverordening zijn de tarieven voor huwelijken en de exploitatie vergunning aangepast voor een betere kostendekking.
- De toeristenbelasting zal worden ingevoerd per 1 juni 2024.
- Er wordt in de begroting rekening gehouden met een CAO stijging van 5% in plaats van de 3% die in de Perspectiefnota 2024 is opgenomen

4.2 Overzicht van baten en lasten

In de beleidsbegroting zijn per programma, onder het kopje 'Wat gaat dit kosten', overzichten opgenomen van de raming van baten en lasten inclusief de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Daarnaast worden de investeringen per programma uiteengezet. Tevens is hier een overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen en een overzicht van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien opgenomen.

Het BBV schrijft echter voor dat deze overzichten per programma in de financiële begroting worden opgenomen in totaaloverzichten. Reden voor het voorschrijven van totaaloverzichten waarin alleen de financiële gegevens van alle programma's inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien zijn opgenomen, is dat het programmaplan veel beleid bevat, waardoor het zicht op de baten en lasten van de totale begroting veelal niet voldoende zal zijn.

Naast het 'totaaloverzicht van baten en lasten' treft u tevens de volgende totaaloverzichten aan:

1. Incidentele baten en lasten;
2. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
3. Recapitulatie van het structurele begrotingsevenwicht;
4. Verschillenanalyse van de begroting 2024 ten opzichte van de begroting 2023 na wijziging.

In deze overzichten worden de cijfers gepresenteerd van de jaren 2024 tot en met 2027, zijn de jaarschijven waarover de begroting en de meerjarenraming gaat.

Conform artikel 19 van het BBV dient de toelichting op het overzicht van baten en lasten ook de berekening van het EMU-saldo te bevatten. Dit onderdeel hebben wij meegenomen bij de uiteenzetting van de financiële positie.

4.2.1 Totaaloverzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht treft u voor het begrotingsjaar 2024 de raming van baten en lasten en de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma aan. Het overzicht is inclusief de algemene dekkingsmiddelen en overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo	Toevoeging aan reserves	Onttrekking aan reserves	Geraamd resultaat
Programma Bestuur en ondersteuning	5.049	1.273	-3.776	-	-	-3.776
Programma Veiligheid	5.542	177	-5.366	-	4	-5.361
Programma Verkeer en vervoer	10.640	3.729	-6.911	10.516	10.228	-7.199
Programma Economie	10.115	8.393	-1.722	-	50	-1.672
Programma Onderwijs	10.751	2.801	-7.950	6.620	4.043	-10.527
Programma Sport, cultuur en recreatie	14.316	2.456	-11.860	1.428	1.471	-11.817
Programma Sociaal domein	70.569	21.715	-48.853	-	4.663	-44.190
Programma Duurzaamheid	11.972	11.058	-915	243	248	-909
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.544	2.418	-2.126	783	209	-2.700
Totaal programma's	143.497	54.019	-89.478	19.589	20.915	-88.152
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	816	107.072	106.256	4.124	-	102.132
Overzicht Overhead	14.843	408	-14.435	-	15	-14.420
Bedrag Onvoorzien	100		-100	-	-	-100
Totaal	159.255	161.499	2.243	23.713	20.930	-539

Hieronder volgt een meerjarenoverzicht van de lasten en baten, inclusief de realisatie uit de jaarrekening 2022. Dit overzicht geeft een integraal beeld van alle incidentele en structurele baten en lasten die zijn opgenomen in het programmaplan.

Toelichting op overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022			Begroting 2023 na wijziging			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
BATEN EN LASTEN									
Programma Bestuur en ondersteuning	4.961	1.489	-3.471	4.745	982	-3.763	5.049	1.273	-3.776
Programma Veiligheid	5.354	521	-4.833	5.580	177	-5.404	5.542	177	-5.366
Programma Verkeer en vervoer	10.118	4.933	-5.186	10.267	3.598	-6.669	10.640	3.729	-6.911
Programma Economie	5.183	2.047	-3.135	15.837	13.857	-1.980	10.115	8.393	-1.722
Programma Onderwijs	11.150	4.902	-6.248	14.558	3.888	-10.670	10.751	2.801	-7.950
Programma Sport, cultuur en recreatie	13.409	2.531	-10.878	14.744	2.374	-12.370	14.316	2.456	-11.860
Programma Sociaal domein	68.496	21.880	-46.616	65.895	19.136	-46.759	70.569	21.715	-48.853
Programma Duurzaamheid	11.228	9.898	-1.330	11.339	10.209	-1.130	11.972	11.058	-915
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.470	9.006	536	6.115	4.677	-1.439	4.544	2.418	-2.126
Totaal programma's	138.369	57.209	-81.161	149.081	58.898	-90.183	143.497	54.019	-89.478
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	11.929	106.490	94.560	1.732	101.455	99.723	816	107.072	106.256
Overzicht Overhead	12.719	586	-12.133	14.550	492	-14.058	14.843	408	-14.435
Bedrag heffing Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrag Onvoorzien	-	-	-	100	-	-100	100	-	-100
Saldo van baten en lasten voor mutaties in de reserves	163.018	164.285	1.267	165.463	160.845	-4.618	159.255	161.499	2.243
Mutaties in de reserves	8.471	7.204	-1.267	9.967	15.255	5.287	23.713	20.930	-2.783
Totaal saldo van baten en lasten	171.488	171.488	0	175.430	176.100	669	182.968	182.429	-539

**Toelichting op overzicht van baten en lasten
(bedragen x € 1.000)**

	2025			2026			2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
BATEN EN LASTEN									
Programma Bestuur en ondersteuning	5.087	1.476	-3.611	4.878	1.536	-3.342	4.903	1.560	-3.343
Programma Veiligheid	5.512	177	-5.335	5.358	177	-5.182	5.070	177	-4.893
Programma Verkeer en vervoer	10.845	3.723	-7.122	10.208	3.721	-6.487	12.543	3.714	-8.830
Programma Economie	9.834	8.495	-1.339	8.488	7.148	-1.340	13.949	12.608	-1.341
Programma Onderwijs	10.244	2.832	-7.412	10.821	2.832	-7.989	10.699	2.860	-7.839
Programma Sport, cultuur en recreatie	14.496	2.441	-12.055	14.663	2.412	-12.250	14.515	2.185	-12.330
Programma Sociaal domein	63.881	17.273	-46.608	62.059	15.604	-46.455	62.028	15.277	-46.751
Programma Duurzaamheid	12.005	11.034	-971	11.322	10.333	-990	11.216	10.333	-884
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.212	1.972	-2.240	4.111	1.703	-2.408	3.895	1.703	-2.192
Totaal programma's	136.115	49.422	-86.693	131.908	45.464	-86.444	138.819	50.417	-88.403
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	1.334	106.514	105.181	1.671	100.480	98.809	1.603	99.584	97.981
Overzicht Overhead	15.750	408	-15.343	14.353	408	-13.945	14.370	408	-13.962
Bedrag heffing Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrag Onvoorzien	100	-	-100	100	-	-100	100	-	-100
Saldo van baten en lasten voor mutaties in de reserves	153.299	156.344	3.045	148.031	146.351	-1.679	154.892	150.408	-4.484
Mutaties in de reserves	9.268	9.718	450	4.190	4.721	531	1.092	3.803	2.710
Totaal saldo van baten en lasten	162.567	166.062	3.495	152.221	151.073	-1.148	155.984	154.211	-1.773

4.2.2 Totaaloverzicht incidentele baten en lasten

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat er inzicht is in welke baten en lasten incidenteel zijn en welke baten en lasten structureel. Het grootste gedeelte van de begroting bestaat uit structurele lasten en baten. Dit zijn de zaken/budgetten die jaarlijks terugkomen in de begroting. Bij incidentele lasten en baten gaat het primair om bijzondere, significante en eenmalige zaken. Om een post als incidenteel te kunnen aanmerken moeten de volgende uitgangspunten van toepassing zijn: 1. De aard van de raming, 2. Onvoorwaardelijke einddatum en 3. Materiële beïnvloeding. Daarbij worden toevoegingen aan reserves en onttrekkingen aan reserves in beginsel als incidenteel aangemerkt. De uitzondering hierop vormen afschrijvingsreserves. Deze onttrekkingen dienen ter dekking van structurele kapitaallasten en worden daarmee als ook als structureel aangemerkt.

In het hieronder opgenomen overzicht worden de incidentele baten en lasten gepresenteerd.

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)									
	2024		2025		2026		2027		Nr.
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
<u>Programma Verkeer en vervoer</u>									
Halte Papland	0	0	0	0	0	0	1.800	0	1
Totaal programma Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	0	1.800	0	
<u>Programma Economie</u>									
Grondexploitatie bedrijventerreinen	7.230	994	7.982	344	4.397	2.581	3.835	8.604	2
Mutatie balans/winstneming grondexploitatie	994	7.230	344	7.982	2.581	4.397	8.604	3.835	2
Totaal programma VROSV	8.224	8.224	8.326	8.326	6.979	6.979	12.439	12.439	
<u>Programma Onderwijs</u>									
Realisatie I_Lab	100	0	100	0	0	0	0	0	3
Totaal programma Onderwijs	100	0	100	0	0	0	0	0	
<u>Programma VROSV</u>									
Grondexploitatie woningen	66	-66	-46	46	-46	46	-46	46	4
Mutatie balans/winstneming grondexploitatie woningen	-66	66	46	-46	46	-46	46	-46	4
Grondexploitatie CV Hoog Dalem	0	783	0	269	0	0	0	0	5
Vorbereidingskosten div. stedelijke ontwikkelingen	200	0	200	0	200	0	0	0	6
Totaal programma VROSV	200	783	200	269	200	0	0	0	
<u>Overzicht Overhead</u>									
Stadhuisplein	0	0	667	0	0	0	0	0	7
Totaal overzicht Overhead	0	0	667	0	0	0	0	0	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
<u>Mutaties reserves:¹</u>									
Onttrekkingen algemene reserve i.v.m. vorming afschrijvingsreserves verkeer en vervoer	0	662	0	522	0	0	0	0	

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	2024		2025		2026		2027		Nr.
Onttrekking reserve halte Papland	0	0	0	0	0	0	0	1.800	1
Storting reserve infrastructuur Mobiliteit	320	0	450	0	594	0	308	0	
Onttrekking reserve infrastructuur i.v.m. vorming afschrijvingsreserve mobiliteit	0	9.479	0	3.534	0	3.250	0	0	
Onttrekkingen algemene reserve i.v.m. vorming afschrijvingsreserves onderwijs	0	1.596	0	58	0	0	0	0	
Onttrekking reserve i_lab	0	626	0	100	0	86	0	0	3
Reserve onderwijshuisvesting	25	0	313	0	0	0	0	0	8
Onttrekkingen algemene reserve i.v.m. vorming afschrijvingsreserves sport, cultuur en recreatie	0	1.386	0	3.220	0	0	0	0	
Egalisatiereserve afval	0	5	0	5	0	5	0	5	
Storting reserve infrastructuur i.v.m. Hoog Dalem	783	0	269	0	0	0	0	0	5
Onttrekking reserve stedelijke ontwikkeling	0	200	0	200	0	200	0	0	6
Onttrekking reserve duurzaamheid warmtenet	0	0	0	667	0	0	0	0	7
Storting reserve duurzaamheid	0	0	285	0	322	0	386	0	
Onttrekking reserve duurzaamheid	0	243	0	0	0	0	0	0	
Onttrekking reserve duurzaamheid i.v.m. vorming afschrijvingsreserve verduurzaming schoolgebouwen	0	1.736	0	428	0	0	0	0	
Onttrekking reserve duurzaamheid i.v.m. vorming afschrijvingsreserve verduurzaming vastgoed havendienst	0	54	0	0	0	0	0	0	
Onttrekking reserve duurzaamheid i.v.m. vorming afschrijvingsreserve verduurzaming vastgoed sport, cultuur en recreatie	0	42	0	130	0	0	0	375	
Onttrekking reserve duurzaamheid ivm verduurzaming vastgoed sociaal domein	0	0	0	19	0	0	0	0	
Storting reserve sociaal domein	0	0	35	0	0	0	0	0	9
Onttrekking reserve sociaal domein	0	4.663	0	75	0	50	0	400	9
Perspectief jeugd en jongeren	0	15	0	10	0	0	0	0	
Storting algemene reserve	4.100	0	0	0	0	0	0	0	
Reserve ICT	0	15	0	0	0	0	0	0	
Vorming afschrijvingsreserves	18.461	0	7.892	0	3.250	0	375	0	10
Totaal mutaties reserves	23.689	20.722	9.244	8.968	4.166	3.591	1.068	2.580	
Totaal incidentele baten en lasten	32.213	29.730	18.537	17.563	11.344	10.570	15.308	15.019	

1. Voor een toelichting op de mutaties reserves jaarschijf 2024 wordt verwezen naar de bijlage Reserves.

Hieronder worden de incidentele baten en lasten kort toegelicht.

1. Halte Papland

In de begroting is een investeringsbudget van € 1,8 mln. beschikbaar voor de aanleg van de halte. Dekking vindt plaats uit de reserve Halte Papland. Na aanleg wordt de halte eigendom van ProRail. De investering (boekwaarde) wordt in één keer afgeboekt en gedekt uit de reserve halte Papland.

2. Grondexploitatie bedrijventerreinen

Op het programma Economie worden baten en lasten geraamd die verband houden met de ontwikkeling van de diverse grondposities. Deze baten en lasten worden conform de richtlijnen verwerkt in de balansposities van de diverse grondposities.

3. i_lab

Dit betreft het exploitatiebudget voor de aanloop- en implementatiekosten voor het realiseren van het i_lab zoals 10 juni 2021 in de raad is besloten. Deze incidentele lasten worden gedekt uit de hiervoor gevormde dekkingsreserve i_lab.

4. Grondexploitatie woningen

Op het programma VROSV zijn de ontwikkelingen van diverse woonprojecten geraamd. Deze baten en lasten worden conform de richtlijnen verwerkt in de balansposities van de diverse posities.

5. Grondexploitatie CV Hoog Dalem

Dit betreft baten die worden ontvangen van CV Hoog Dalem die zijn bedoeld voor de bovenwijkse voorzieningen. Deze worden aan de reserve Infrastructuur toegevoegd.

6. Voorbereidingskosten div. stedelijke ontwikkelingen

Voor de verschillende transformatielocaties (vleugels van de stad, schoollocaties etc.) zijn voorinvesteringen nodig om de businesscase en raadsaders te kunnen uitwerken. Denk aan kosten voor stedenbouwkundig raamwerk, milieuonderzoeken (bodem, geluid, lucht, stikstof, flora en fauna), inhuur projectleider, planeconoom, participatiebijeenkomsten, aanbesteding en juristen. De kosten moeten beschouwd worden als voorinvestering en kunnen later verhaald worden op ontwikkelende partijen. Om dit voortraject te versnellen is uit de Reserve Stedelijk Ontwikkeling de komende vier jaar een bedrag van € 200.000 hiervoor ter beschikking gesteld in een revolverend fonds (fonds kaderstelling).

7. Stadhuisplein

Dit betreft de lasten die worden verwacht voor het aansluiten van het stadhuis op het warmtenet. Deze worden gedekt uit de reserve duurzaamheid warmtenet. Dit betreft eenmalige aansluitkosten.

8. Reserve Onderwijs

Dit betreft de onderuitputting van kapitaallasten onderwijshuisvesting.

9. Reserve Sociaal Domein

In 2024 wordt er € 4,1 mln. onttrokken, die toegevoegd wordt aan de Algemene Reserve. Voor het project centrale toegang WMO binnen het programma Sociaal domein wordt een beroep gedaan op de reserve.

10. Vorming afschrijvingsreserve

Om de investeringsplannen te realiseren is afgesproken dat voor de dekking van de kapitaallasten van deze investeringen een afschrijvingsreserve wordt gevormd. Deze stortingen worden onder andere onttrokken uit de reserve Infrastructuur en de reserve Duurzaamheid.

4.2.3 Totaaloverzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht, is het tevens van belang om aan te geven welke mutaties in de reserves structureel van aard zijn. In de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 is er sprake van enkele structurele onttrekkingen en een structurele storting. Deze treft u in onderstaand overzicht aan. Het betreft hier onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten, die - conform de notitie van het BBV over incidentele en structurele baten en lasten - als structureel worden aangemerkt. De storting in de aflossingsreserve betreft het rendement van de aandelen Stedin.

Structurele mutaties reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024		2025		2026		2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
<u>Programma Veiligheid</u>								
Onttrekking afschrijvingsreserve 360 graden camera's		4		4		4		4
<u>Programma Verkeer en vervoer</u>								
Onttrekking afschrijvingsreserve herinrichting Banneweg						45		45
Onttrekking afschrijvingsreserve Banneweg fase 2								79
Onttrekking afschrijvingsreserve Trace Oost II		16		16		16		16
Onttrekking afschrijvingsreserve herinrichting Haarsekades				59		59		59
Onttrekking afschrijvingsreserve herinrichting openbare ruimte tbv i_lab				13		13		13
Onttrekking afschrijvingsreserve stadsafsluitingen		9		9		9		9
Onttrekking afschrijvingsreserve GPS ontvanger		8		8		8		8
Onttrekking afschrijvingsreserve verduurzamen havendienst				4		4		4
Onttrekking afschrijvingsreserve brug Haagje				6		6		6
Onttrekking afschrijvingsreserve verduurzamen openbare verlichting 2024				13		13		13
Onttrekking afschrijvingsreserve verduurzamen openbare verlichting 2025						13		13
Onttrekking afschrijvingsreserve Top 10 fietsknelpunten				10		18		25
Onttrekking afschrijvingsreserve herinrichting Mollenburgseweg								6
<u>Programma Economie</u>								
Onttrekking afschrijvingsreserve revitalisering Avelingen		50		50		50		50
<u>Programma Onderwijs</u>								
Onttrekking afschrijvingsreserve verbouwing Hoefslag 6 tbv i_lab				41		41		41
Onttrekking afschrijvingsreserve Inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab				10		10		10
Onttrekking afschrijvingsreserve 't Gilde aanvulling PPN22						59		59

Structurele mutaties reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	2025	2026	2027
Onttrekking afschrijvingsreserve gymzaal J. van Egmondstraat		25	25	25
Onttrekking afschrijvingsreserve aanpassing Hiemstralaan 24/24a / de Burcht	85	85	85	85
Onttrekking afschrijvingsreserve Yulius Lingewaal en Uilenhof		40	40	40
Onttrekking afschrijvingsreserve herhuisvesting JP Waaleschool		20	20	20
Onttrekking afschrijvingsreserve verduurzamen Gildenplein		93	93	93
Onttrekking afschrijvingsreserve verduurzamen Schuttersplein			29	29
Onttrekking afschrijvingsreserve J van Egmond		23	23	23
Onttrekking afschrijvingreserve uitbreiding Retranchement		67	67	67
Onttrekking afschrijvingsreserve gymcapaciteit t Gilde			30	30
<u>Programma Sport, Cultuur en Recreatie</u>				
Onttrekking afschrijvingsreserve herinrichting park10e Penninglaan	4	4	4	4
Onttrekking afschrijvingsreserve bruggen en kunstwerken 2022	8	8	8	8
Onttrekking afschrijvingsreserve meekoppelkans Ravelijn		8	8	8
Onttrekking afschrijvingsreserve meekoppelkans Woelse Waard		3	3	3
Onttrekking afschrijvingsreserve VW transporter 2023		4	4	4
Onttrekking afschrijvingsreserve vervangen kade Paardewater 21	14	14	14	14
Onttrekking afschrijvingsreserve vervangen volkstuintbrug	2	2	2	2
Onttrekking afschrijvingsreserve Gorcumse martelaren		22	22	22
Onttrekking afschrijvingsreserves chloor- en zoutvat Caribabad		10	10	10
Onttrekking afschrijvingsreserve verduurzamen H. Knapstraat		3	3	3
Onttrekking afschrijvingsreserve kades Stationsweg		16	16	16
Onttrekking afschrijvingsreserve kades Mollenburgseweg / Valkeniersweg		16	16	16
Onttrekking afschrijvingsreserve verduurzamen Oosterblik			9	9
Onttrekking afschrijvingsreserve keerwand Den Uijlstraat			113	113
Onttrekking afschrijvingsreserve Nieuwe Doelen			25	25
<u>Programma Sociaal Domein</u>				

Structurele mutaties reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024		2025	2026		2027		
Onttrekking afschrijvingsreserve uitbreiding en verbouwing Elzenhof				3		3		3
<u>Programma Duurzaamheid</u>								
Onttrekking afschrijvingsreserve beschoeiing de Wetering				12		12		12
<u>Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing</u>								
Onttrekking afschrijvingreserve inrichting Bullekeslaan 5		9		9		9		9
<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>								
Storting aflossingsreserve rendement Stedin	24	-	24	-	24	-	24	-
<u>Programma Overhead</u>								
Onttrekking vervangingsplan inventaris stadhuis						2		2
Onttrekking afschrijvingsreserve ICT				25		25		25
Onttrekking afschrijvingsreserve warmtenet stadhuis						48		48
Totaal structurele mutaties reserves	24	208	24	750	24	1.130	24	1.223

Structurele reservemutaties met afschrijvingsverloop investeringen

Omschrijving	Reserve 1-1-24	Reserve 31-12-27	Boekwaarde 1-1-24	Boekwaarde 31-12-27	levensduur	afschrijvingslasten dekking	dekking vanaf	
<u>Volledig gedekt</u>								
Herinrichting Banneweg	1.795	1.705	891	1.705	40	45	45	2026
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I_lab	811	689	0	575	20	34	41	2025
Inrichting Hoefslag 6 tbv I_lab	150	120	0	100	15	8	10	2025
Openbare ruimte tbv I_lab	540	499	0	416	40	11	13	2025
Herinrichting Haarsekades	2.350	2.174	70	2.174	40	59	59	2025
Gymzaal J. van Egmond	500	425	6	425	20	25	25	2025
Bruggen, kunstwerken 2022	242	209	242	209	30	8	8	2024
Twee 360 graden camera's	34	17	34	17	10	4	4	2022
Meekoppelkans Ravelijn	311	287	3	287	40	8	8	2025
Meekoppelkans Woelse Waard	104	97	0	97	40	3	3	2025
Stadsafsluitingen	85	51	85	51	10	9	9	2024
GPS ontvanger	30	0	30	0	4	8	8	2024
Inrichting terrein Bullekeslaan 5	88	53	88	53	10	9	9	2024
VW transporter 2023	36	25	0	25	10	4	4	2025
Vervanging kade Paardenwater 21	355	298	355	298	25	14	14	2024
Vervangen volkstuintbrug	47	41	47	41	30	2	2	2024
Openbare ruimte Gorcumse martelaren	220	154	0	154	10	22	22	2025
Caribabad chloor- en zoutvat	150	120	0	120	15	10	10	2025
Verbouwing Elzenhof	50	43	0	43	20	3	3	2025
Verduurzamen Gildenplein	0	1.118	0	1.118	15	93	93	2025
Verduurzamen Schuttersplein	0	371	0	371	15	29	29	2026
Verduurzamen J. van Egmond	0	271	0	271	15	23	23	2025
Verduurzamen H. Knapstraat	0	34	0	34	15	3	3	2025
Verduurzamen Havendienst	0	43	0	43	15	4	4	2025

Begroting 2024

Omschrijving	Reserve 1-1-24	Reserve 31-12-27	Boekwaarde 1-1-24	Boekwaarde 31-12-27	levensduur	afschrijvingslasten dekking	dekking vanaf	
Verduurzamen Oosterblik	0	113	0	113	15	9	9	2026
Verduurzamen Oude Stadhuis	0	375	0	375	15	25	25	2028
Keerwand Den Uijlstraat	0	2.599	0	2.599	25	113	113	2026
Kades Stationsweg	0	342	0	342	25	15	15	2025
Beschoeiing de Wetering	0	207	0	207	20	12	12	2025
Kades Molburgseweg / Valkeniersweg	0	345	0	207	25	16	16	2025
Vervangen brug Haagje	0	123	0	123	25	6	6	2025
Verduurzamen openbare verlichting 2024	0	483	0	483	40	13	13	2025
Verduurzamen openbare verlichting 2025	0	496	0	496	40	13	13	2026
Top tien fietsknelpunten 2024	0	370	0	370	40	10	10	2025
Top tien fietsknelpunten 2025	0	285	0	285	40	8	8	2026
Top tien fietsknelpunten 2026	0	293	0	293	40	8	8	2027
Herinrichting Mollenburgseweg	0	244	0	244	40	6	6	2027
Fietsvoorziening Nieuwe Hoven	0	2.000	0	2.000	40	50	50	2028
<u>Gedeeltelijk gedekt</u>								
Station Papland	600	600	25	3.155	40	79	15	2028
Avelingen	792	594	994	746	20	62	50	2020
Tracé Oost II	588	522	2.823	2.509	40	78	16	2020
Herinrichting Banneweg fase 2	3.176	3.096	0	12.476	40	320	79	2027
Herinrichting Park 10e Penninglaan	96	80	439	366	25	18	4	2023
Warmtenet Stadhuis	955	859	171	983	20	55	48	2026
Vervangende nieuwbouw Gilde	1.970	2.851	9.653	17.866	50	372	60	2026
Mobiliteit	1.272	14.285	0	22.178	40	554	357	2028
De Nieuwe Doelen	0	950	13	6270	40	165	25	2026
IHP VO Yulius Lingewaal	400	688	100	891	20	52	40	2025
Huisvesting JP Waale	1.000	940	250	1.211	50	26	20	2025

Begroting 2024

Omschrijving	Reserve 1-1-24	Reserve 31-12-27	Boekwaarde 1-1-24	Boekwaarde 31-12-27	levensduur	afschrijvingslasten dekking	dekking vanaf
Gymcapaciteit t Gilde	0	1.448	0	4.914	50	102	30 2026
Vervangingsplan inventaris 2023	25	22	0	156	15	12	2 2026
Aanpassing Hiemstralaan de Burcht	1.700	1.360	1.950	1.560	20	97	85 2024
Uitbreiding Retranchement	1.332	3.132	2.010	6.286	50	134	67 2025
ICT 2023	100	25	0	120	4	120	25 2025
Totaal	21.904	48.573	20.278	98.446		2.988	1.676

4.3 Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht

In het onderdeel 'Overzicht van baten en lasten' zijn diverse overzichten gepresenteerd van de baten en lasten per programma inclusief de algemene dekkingsmiddelen en van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Hierin zijn de totale baten en lasten, de incidentele baten en lasten en de structurele mutaties van de reserves weergegeven. Deze gegevens geven een beeld over het structureel begrotingsevenwicht. Op basis van het overzicht op de volgende pagina kan worden geconcludeerd dat de begroting 2026 en 2027 structureel niet in evenwicht zijn. De begroting 2024 en 2025 is structureel in evenwicht. Dit houdt in dat structurele lasten niet gedekt kunnen worden met structurele baten.

Baten en lasten (bedragen x € 1.000; - = meer lasten dan baten)	Begroting 2024				2025				2026				2027			
	Totaal	Inci- denteel	Struc- tureel	Totaal	Inci- denteel	Struc- tureel	Totaal	Inci- denteel	Struc- tureel	Totaal	Inci- denteel	Struc- tureel	Totaal	Inci- denteel	Struc- tureel	Totaal
Programma Bestuur en ondersteuning	-3.776	-	-3.776	-3.611	-	-3.611	-3.342	-	-3.342	-3.343	-	-3.343	-3.343	-	-3.343	-3.343
Programma Veiligheid	-5.366	-	-5.366	-5.335	-	-5.335	-5.182	-	-5.182	-4.893	-	-4.893	-4.893	-	-4.893	-4.893
Programma Verkeer en vervoer	-6.911	-	-6.911	-7.122	-	-7.122	-6.487	-	-6.487	-8.830	-1.800	-7.030	-8.830	-1.800	-7.030	-7.030
Programma Economie	-1.722	-	-1.722	-1.339	-	-1.339	-1.340	-	-1.340	-1.341	-	-1.341	-1.341	-	-1.341	-1.341
Programma Onderwijs	-7.950	-100	-7.850	-7.412	-100	-7.312	-7.989	-	-7.989	-7.839	-	-7.839	-7.839	-	-7.839	-7.839
Programma Sport, cultuur en recreatie	-11.860	-	-11.860	-12.055	-	-12.055	-12.250	-	-12.250	-12.330	-	-12.330	-12.330	-	-12.330	-12.330
Programma Sociaal domein	-48.853	-	-48.853	-46.608	-	-46.608	-46.455	-	-46.455	-46.751	-	-46.751	-46.751	-	-46.751	-46.751
Programma Duurzaamheid	-915	-	-915	-971	-	-971	-990	-	-990	-884	-	-884	-884	-	-884	-884
Programma VROSV	-2.126	583	-2.709	-2.240	69	-2.309	-2.408	-200	-2.208	-2.192	-	-2.192	-2.192	-	-2.192	-2.192
Totaal programma's	-89.478	483	-89.961	-86.693	-31	-86.662	-86.444	-200	-86.244	-88.403	-1.800	-86.603	-88.403	-1.800	-86.603	-86.603
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	106.256	-	106.256	105.181	-	105.181	98.809	-	98.809	97.981	-	97.981	97.981	-	97.981	97.981
Overzicht Overhead	-14.435	-	-14.435	-15.343	-667	-14.676	-13.945	-	-13.945	-13.962	-	-13.962	-13.962	-	-13.962	-13.962
Bedrag Onvoorzien	-100	-	-100	-100	-	-100	-100	-	-100	-100	-	-100	-100	-	-100	-100
Mutaties reserves	-2.783	-2.967	184	450	-276	726	531	-575	1.106	2.710	1.511	1.199	2.710	1.511	1.199	1.199
Totaal	-539	-2.484	1.945	3.495	-974	4.469	-1.148	-775	-374	-1.773	-289	-1.485	-1.773	-289	-1.485	-1.485

4.4 Verschillenanalyse

In onderstaand overzicht is aangegeven hoe de resultaten van de begroting 2024 zich verhouden tot de resultaten zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2023 na wijziging (tot en met augustus 2023).

Resultaat (bedragen x € 1.000; - = meer lasten dan baten)	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Vershil
Programma Bestuur en ondersteuning	-3.763	-3.776	13
Programma Veiligheid	-5.404	-5.366	-38
Programma Verkeer en vervoer	-6.669	-6.911	242
Programma Economie	-1.980	-1.722	-258
Programma Onderwijs	-10.670	-7.950	-2.719
Programma Sport, cultuur en recreatie	-12.370	-11.860	-510
Programma Sociaal domein	-46.759	-48.853	2.094
Programma Duurzaamheid	-1.130	-915	-215
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.439	-2.126	687
Totaal programma's	-90.183	-89.478	-705
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	99.723	106.256	-6.533
Overzicht Overhead	-14.058	-14.435	377
Bedrag heffing Vennootschapsbelasting	-	-	-
Bedrag Onvoorzien	-100	-100	-
Totaal resultaat	-4.618	2.243	-6.862

Hieronder worden de verschillen boven de € 100.000 van enkele programma's nader toegelicht. Het gaat hier vooral om de incidentele bijstellingen voor 2024 die een verschil opleveren ten opzichte van 2023. Structurele bijstellingen zijn in het programmaplan nader toegelicht.

Programma Verkeer en Vervoer

De hogere Cao zorgt voor € 126.000 hogere lasten. Ook het herstellen van het onderhoudsbudget zorgt voor € 50.000 hogere lasten. Door de ontmanteling van de CUR is de bewaking van de parkeergarages extern ondergebracht, € 45.000 extra lasten. De parkeeropbrengsten in de parkeergarages zijn lager begroot omdat de opbrengsten achterblijven bij de begroting (€48.000 minder baten).

Programma Economie

Voor het Verkleinen Kernwinkelgebied is in 2024 € 145.000 minder begroot dan in 2023. In 2023 is ook een budget voor het Gorcums Warenhuis ter beschikking gesteld van 150.000. In 2024 is hier geen bedrag voor opgenomen.

Programma Onderwijs

Het verschil van -€ 2,719 mln. wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2024 de budgetten zijn bijgesteld voor de Arbeidsmarktregio € 705.000, tijdelijke huisvesting ontheemden € 188.600, exploitatiekosten realisatie IAC €210.800, BSO onderwijshuisvesting € 196.600, OBO onderwijshuisvesting € 428.300 en BVO huisvesting € 1.186.900.

Programma Sport, cultuur en recreatie

In 2023 is een budget voor de intocht van Sinterklaas (€ 500.000) en een budget voor de Corona

Cultuurmiddelen van € 300.000 opgenomen. In 2024 zijn de kosten voor cultureel erfgoed met name door de personeelskosten € 150.000 toegenomen. Hogere salariskosten zorgen als gevolg van de Cao-afspraken zorgen voor meer lasten in 2024 (€ 74.000)

Programma Sociaal Domein

Het verschil van € 2,094 mln. wordt o.a. veroorzaakt door de (extra) indexeringsbijdrage aan de DGJ (Dienst Gezondheid en Jeugd) van totaal 1,1 mln. in 2024. Daarnaast zien we een stijging van de kosten als gevolg van een hogere doorbelasting van salariskosten (€ 433.000), een stijging van de kosten huishoudelijke ondersteuning (€ 202.000) en Jeugd en Jongerenwerk (€ 300.000).

Programma Duurzaamheid

De hogere lasten worden met name veroorzaakt door hogere personeelskosten € 416.000. De betreft met name personeel voor de energietransitie. Hier staan de ontvangen klimaatgelden van € 695.000 tegenover. Ook voor de bedrijfsgerichte milieutaken is meer budget nodig € 114.000, dit betreft met name prijsindexatie.

Programma VROSV

De hogere lasten worden veroorzaakt door een stijgen van de salariskosten van € 250.000 voor met name ruimtelijke ontwikkeling. De omgevingswet zorgt voor € 58.000 meer lasten (met name ICT). De aanpassing van de voorziening Mollenburg leidt tot een hogere last € 231.000. Daarnaast is voor het onderdeel Wonen € 80.000 meer budget geraamd in 2024 om de opgave voor wonen te realiseren.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

De algemene uitkering zorgt voor een verschil van € 5,9 mln. Daarnaast worden de lasten van de voorzieningen op Mollenburg en Groote Haar niet meer op dit taakveld verantwoord (€ 427.000). De gemeentelijke belastingopbrengsten zorgen voor € 445.000 meer baten. In de begroting 2024 zijn hogere rentelasten opgenomen van € 187.000.

Overzicht Overhead

Als gevolg van prijsstijgingen zijn de lasten op het gebied van ICT in 2024 € 104.000 hoger geraamd. Daarnaast zijn de salariskosten € 272.000 hoger.

4.5 Uiteenzetting financiële positie

Het BBV bepaalt dat in de uiteenzetting van de financiële positie in de begroting ten minste aandacht wordt besteed aan:

1. De jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
2. De financiering;
3. De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves;
4. De stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen;
5. Het Europese Monetaire Unie-saldo (EMU-saldo);
6. Een geprognosticeerde balans;
7. De investeringen: onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen (in de openbare ruimte) met een maatschappelijk nut.

4.5.1 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onder de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen worden alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden rechten op uitkeringen, tijdens of na het dienstverband, verstaan. In de begroting 2024 zijn de posten opgenomen die vallen onder de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Netto werkgeverslasten wethouders en ambtenaren	33.206	32.974	30.874	30.539
Vergoedingen raadsleden	486	486	486	486
Storting in de voorziening pensioentegoeden bestuurders	303	400	400	400
Vergoedingen/wachtgeldten voormalige wethouders en ambtenaren van voor 2013 (gecorrigeerd met eventuele baten voormalige personeelsleden)	97	97	97	97
Personeel gerelateerde verzekeringen	119	119	119	119
Totaal	34.211	34.076	31.976	31.641

4.5.2 Financiering

In onderstaand overzicht wordt de meerjarige ontwikkeling van de langlopende leningenportefeuille weergegeven. Voor een nadere toelichting en de uit de leningenportefeuille voortvloeiende aflossings- en rentebetelingsverplichtingen, wordt verwezen naar de paragraaf Financiering (zie beleidsbegroting, paragrafen, financiering).

Saldo begin boekjaar (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Langlopende leningen	102.984	133.052	157.528	169.274

4.5.3 Reserves en voorzieningen

Naast de eerder genoemde langlopende geldleningen, dienen ook het eigen vermogen en de voorzieningen als financieringsmiddel voor onder andere de investeringen. Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen van de gemeente. In onderstaand overzicht wordt het geprognosticeerde saldo ultimo 2023 en het verloop van het saldo 2024-2027 weergegeven van zowel de reserves als de voorzieningen. Voor een nadere onderverdeling van

deze reserves en voorzieningen en een specificatie van de mutaties in de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de respectievelijke bijlagen.

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	29.636	29.849	26.049	26.049	26.049
Bestemmingsreserves	71.142	73.712	77.062	76.531	73.821
Totaal reserves	100.778	103.561	103.111	102.580	99.870
Algemene voorzieningen	26.454	23.199	24.212	25.517	25.435
Voorzieningen grondexploitatie	17.601	7.028	7.169	7.312	7.458
Totaal voorzieningen	44.055	30.227	31.381	32.829	32.893
Totaal	144.833	133.788	134.492	135.409	132.763

4.5.4 EMU-saldo

In onderstaande tabel is het EMU-saldo meerjarig berekend.

Berekening EMU- saldo (bedragen x € 1.000)	2023, volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	2024	2025	2026	2027
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.618	2.243	3.045	-1.679	-4.484
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	23.859	36.975	17.190	11.149	17.809
3 Mutatie voorzieningen	823	-3.255	1.013	1.305	-82
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	6.157	-526	7.565	1.669	-4.942
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-33.812	-37.461	-20.697	-13.192	-17.433

(Totstandkoming berekening: 1 - 2 + 3 - 4 - 5 = EMU saldo)

Toelichting op het EMU-saldo

Gemeenten mogen een gemaximeerd aandeel hebben in het totale EMU-tekort van de Nederlandse overheid. In 2016 is afgesproken om voor de komende jaren de EMU-tekortruimte niet nader te verdelen over gemeentes, provincies en waterschappen. Hierdoor zijn er geen individuele referentieswaardes; een doorvertaling van de norm naar afzonderlijke gemeenten. Het EMU-saldo is voor bijna alle jaren negatief. De oorzaak van het negatieve EMU-saldo komt voornamelijk door nieuwe/hogere investeringen. Dit vertaalt zich dan ook in een oplopende schuldpositie. Onze financiële maatregelen zijn erop gericht om de schuldpositie en het uitgavenpatroon vanaf 2025 te doen dalen, zodat de financiële positie verder versterkt kan worden. Het negatieve EMU-saldo heeft verder geen nadelige/beperkende gevolgen voor de begroting.

4.5.5 Geprognosticeerde balans

Activa ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Vaste activa</i>						
Immateriële Vaste activa	172	114	63	32	10	0
Materiële Vaste activa	166.514	179.510	210.677	225.579	235.018	249.643
Financiële vaste activa	3.917	3.925	4.651	4.642	4.632	4.621
	170.603	183.549	215.391	230.253	239.660	254.264
<i>Vlottende activa</i>						
Voorraad grond (grondexploitatie)	47.398	48.263	54.214	61.664	63.291	58.329
Overige grond- en hulpstoffen	0	2	2	2	2	2
Overige vlottende activa	28.009	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
	75.407	56.265	62.216	69.666	71.293	66.331
Totaal	246.010	239.814	277.607	299.919	310.953	320.595
<i>Passiva ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>
<i>Vaste passiva</i>						
Reserves	107.924	100.778	103.561	103.111	102.580	99.870
Voorzieningen	22.100	21.345	22.182	23.125	23.768	24.796
Vaste schulden	99.141	102.984	133.052	157.528	169.274	181.930
	229.165	225.107	258.795	283.764	295.622	306.596
<i>Vlottende passiva</i>	16.845	14.707	18.812	16.155	15.331	13.999
Totaal	246.010	239.814	277.607	299.919	310.953	320.595

De bovenstaande tabel geeft de geprognosticeerde balans weer. Met deze geprognosticeerde balans wordt inzicht geboden in het verloop van de verschillende balansposten over meerdere jaren.

4.6 Investerings

In 2024 tot en met 2027 zijn de volgende investeringsuitgaven begroot. Deze bedragen hebben betrekking op de geplande uitgaven van de huidige lopende investeringen en de nieuwe investeringen vanaf 2024. De investeringen die starten in 2024 worden bij deze begroting vastgesteld en zijn per programma opgenomen in het programmaplan.

Investeringsbedragen (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
<u>Investeringsbedragen in materiële vaste activa:</u>				
Met een economisch nut	34.434	13.843	2.648	4.652
In de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.444	10.948	17.162	22.105
Totaal	42.878	24.791	19.810	26.757

5 Bijlagen

5.1 Reserves

5.1.1 Meerjarig verloopoverzicht saldo reserves

Verloop reserves (x € 1.000)	1-1-2024	stör- tingen	onttrek- kingen	1-1-2025	stör- tingen	onttrek- kingen	1-1-2026	stör- tingen	onttrek- kingen	1-1-2027	stör- tingen	onttrek- kingen	1-1-2028
Algemene reserve	29.636	4.100	3.887	29.849	-	3.800	26.049	-	-	26.049	-	-	26.049
Bestemmingsreserves:													
Infrastructuur	15.731	1.103	9.479	7.355	719	3.534	4.540	594	3.250	1.884	308	-	2.192
Egalisatiereserve	552	-	5	547	-	5	542	-	5	537	-	5	532
afvalstoffenheffing	28	-	-	28	-	-	28	-	-	28	-	-	28
ISV Stegenproject	1.800	-	-	1.800	-	-	1.800	-	-	1.800	-	1.800	-
Station Papland	7.839	-	4.663	3.176	35	75	3.136	-	50	3.086	-	400	2.686
Sociaal domein	3.760	-	1.832	1.928	285	1.244	969	322	-	1.291	386	375	1.302
Duurzaamheid	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59
Stimuleringsregeling woningbouw	226	-	-	226	-	-	226	-	-	226	-	-	226
Sloop pand Lange Slagenstraat	482	-	15	467	-	-	467	-	-	467	-	-	467
Organisatieontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ICT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IFFG	1.093	-	200	893	-	200	693	-	200	493	-	-	493
Stedelijke ontwikkeling	14.643	24	-	14.667	24	-	14.691	24	-	14.715	24	-	14.739
Aflossingsreserve	812	-	626	186	-	100	86	-	86	-	-	-	-
Dekkingsreserve i_lab	25	-	15	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-
Perspectief jeugd en jongeren	1.600	-	-	1.600	-	-	1.600	-	-	1.600	-	-	1.600
Energielasten SGS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gorcums warenhuis	68	-	-	68	-	-	68	-	-	68	-	-	68
Riolering	521	25	-	546	313	-	859	-	-	859	-	-	859
Onderwijshuisvesting	21.904	18.461	208	40.157	7.892	750	47.299	3.250	1.130	49.419	375	1.223	48.571
Afschrijvingsreserve													
Subtotaal bestemmingsreserves	71.142	19.613	17.043	73.712	9.268	5.918	77.062	4.190	4.721	76.531	1.093	3.803	73.821
Totaal reserves	100.778	23.713	20.930	103.561	9.268	9.718	103.111	4.190	4.721	102.580	1.093	3.803	99.870

Hieronder worden de reserves kort toegelicht.

Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's (zoals vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) in de exploitatie in de toekomst te kunnen opvangen.

Infrastructuur

Via de reserve worden middelen gespaard voor toekomstige infrastructurele investeringen, die vooral op het gebied van mobiliteitsverbetering liggen.

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing

De reserve dient ter voorkoming van al te grote schommelingen in de afvalstoffenheffing.

Station Papland

Deze reserve biedt dekking voor de investering in de halte van Station Papland.

Sociaal domein

Inzet voor noodzakelijke/nuttige/incidentele uitgaven voor de transformatie van het Sociaal Domein, die niet uit de reguliere exploitatiebudgetten bekostigd kunnen worden. Eventuele overschotten en tekorten binnen het programma Sociaal domein worden jaarlijks verrekend met deze reserve.

Duurzaamheid

Dekking voor diverse duurzaamheidsprojecten, hoofdzakelijk op basis van de beleidsplannen duurzaamheid.

Stimuleringsregeling woningbouw

Dekking voor diverse projecten, zoals een woonlastenfonds en groenvoorzieningen Lingewijk Zuid.

Sloop Lange Slagenstraat

Dekking van de toekomstige sloopkosten van het onderwijspand Lange Slagenstraat.

Organisatie-ontwikkeling

De doorontwikkeling van de organisatie richt zich op management, medewerkers, kwaliteit, processen en systemen, houding en gedrag en op de structuur van de organisatie. Indien hiervoor incidentele uitgaven nodig zijn waarvoor de exploitatiebudgetten onvoldoende ruimte bieden, dan kan een beroep worden gedaan op deze reserve.

ICT

Het doorontwikkelen van ICT over de volle breedte (systemen, hardware en software, medewerkers).

IFFG

Beschikbaar stellen van budget voor het Internationaal Film Festival Gorinchem ten behoeve van de professionalisering, cultuureducatie en doorlopende programma ontwikkeling.

Stedelijke ontwikkeling

Dient als startkapitaal voor het thema "stedelijke ontwikkeling". Uit deze reserve wordt verkennend onderzoek gedekt, maar mogelijk ook (een gedeelte van) de kosten van projecten die hieruit voortkomen.

Aflossingsreserve

Reserve die gevormd is als maatregel in de reducering van de gemeentelijke schuldpositie

Dekkingsreserve i_lab

Reserve gevormd ter dekking van exploitatielasten van het i_lab.

Perspectief Jeugd en Jongeren

Dekking van subsidie voor Centraal Punt.

Energielasten SGS

Dekking voor de substantieel hogere energielasten voor het Caribabad.

Gorcums warenhuis

Reserve gevormd ter dekking van het plan van Hartje Gorcum om de binnenstad als één warenhuis te presenteren.

Riolering

Reserve die gevormd is voor het toevoegen van efficiency- en aanbestedingsvoordelen riolering.

Onderwijshuisvesting

De reserve wordt gevormd door toevoegen van onderuitputting kapitaallasten onderwijshuisvesting en (netto) opbrengsten van herontwikkelingslocaties van voormalige schoolgebouwen.

Ook wordt jaarlijks vanuit (eventuele) overschotten in de algemene reserve 50% van dit overschot toegevoegd.

We sparen hiermee voor de investeringen in de komende jaren.

Afschrijvingsreserves

De reserve dient ter dekking van kapitaallasten.

5.1.2 Mutaties reserves 2024 uitgesplitst

Uit het hiervoor gepresenteerde verloopoverzicht saldo reserves blijken voor 2024 de volgende mutaties:

Reserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2024	Onttrekking 2024
<u>Algemene reserve</u>	Vorming diverse afschrijvingsreserves		3.800
	Dekking IHP VO vervangende nieuwbouw Gilde		87
	Van reserve Sociaal Domein	4.100	
Subtotaal algemene reserve		4.100	3.887
<u>Bestemmingsreserves:</u>			
Infrastructuur	Bijdrage inzake bovenwijken CV Hoog Dalem	783	
Infrastructuur	Vorming afschrijvingsreserves mobiliteitskredieten		9.479
Infrastructuur	Voordeel mobiliteits naar reserve Infra	320	
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	Tarieven		5
Sociaal domein	Structurele gevolgen turap 2023		59
Sociaal domein	Subsidie De Gezel		28
Sociaal domein	Dekking integraal sociaal beleid PPN23		241
Sociaal domein	Dekking een centrale toegang WMO		175
Sociaal domein	Subsidie Odensehuis		60
Sociaal domein	Naar algemene reserve		4.100
Duurzaamheid	Vorming afschrijvingsreserves voor verduurzaming diverse panden		1.832
ICT	PPN 2020 dekking online dienstverlening		15
Stedelijke ontwikkeling	Dekking versnelling kaderstelling projecten		200
Aflossingsreserve	Raad 10 juni 2021 lange termijn financiering Stedin: resultaat uitgifte aandelen	24	
Dekkingsreserve i_lab	Raad 10 juni 2021 IAC: dekking exploitatiekosten i_lab		626
Perspectief jeugd en jongeren	Raad 25 mei 2022 Gr Haarsekade 120 talentontwikkeling		15
Onderwijshuisvesting	Storting voordeel afschrijving agv doorschuiven investeringen	25	
Afschrijvingsreserve	Revitalisering Avelingen		50
Afschrijvingsreserve	Bruggen, kunstwerken, duikers		8
Afschrijvingsreserve	Trace Oost II		16
Afschrijvingsreserve	Inrichting Bullekeslaan 5		8
Afschrijvingsreserve	Herinrichting park 10e penninglaan		4
Afschrijvingsreserve	Twee 360 graden camera's		4
Afschrijvingsreserve	Stadsafsluitingen		9

Reserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2024	Onttrekking 2024
Afschrijvingsreserve	GPS ontvanger		8
Afschrijvingsreserve	Vervanging kade Paardewater 21		14
Afschrijvingsreserve	Vervangen volkstuinbrug		2
Afschrijvingsreserve	Hiemstralaan 24/a/ herhuisvesting de Burcht		85
Afschrijvingsreserve	Vorming versneld uitvoeringsprogramma Yulius Lingewaal/ Uilenhof	409	
Afschrijvingsreserve	Vorming verduurzamen Gildenplein	1.450	
Afschrijvingsreserve	Vorming verduurzamen Schutterslein	1.397	
Afschrijvingsreserve	Vorming erduurzamen J. van Egmond	339	
Afschrijvingsreserve	Vorming verduurzamen H. Knapstraat	42	
Afschrijvingsreserve	Vorming verduurzamen Havendienst	54	
Afschrijvingsreserve	Vorming keerwand Den Uijlstraat	605	
Afschrijvingsreserve	Vorming kades Stationsweg	389	
Afschrijvingsreserve	Vorming beschoeiing de Wetering	243	
Afschrijvingsreserve	Vorming kades Molbweg Valkeniersweg	392	
Afschrijvingsreserve	Vorming brug Haagje	140	
Afschrijvingsreserve	Vorming verduurzamen openbare verlichting 24	522	
Afschrijvingsreserve	Vorming top 10 fietsknelpunten	1.000	
Afschrijvingsreserve	Vorming herinrichting Molenburgseweg	250	
Afschrijvingsreserve	Vorming fietsvoorziening Nieuwe Hoven	2.000	
Afschrijvingsreserve	Mobiliteit	6.229	
Afschrijvingsreserve	t Gilde aanvulling PPN22	1.000	
Afschrijvingsreserve	Vorming uitbreiding Retranchement	2.000	
Subtotaal bestemmingsreserves		19.613	17.043
Totaal mutaties incl. Algemene reserve			2.783

Door middel van het vaststellen van de begroting 2024 door de raad worden bovenstaande mutaties in de reserves vastgesteld.

5.2 Voorzieningen

5.2.1 Meerjarig verloopoverzicht saldo voorzieningen

Verloop voorzieningen (x € 1.000)	1-1-2024	stor- tingen	onttrek- kingen	1-1-2025	stor- tingen	onttrek- kingen	1-1-2026	stor- tingen	onttrek- kingen	1-1-2027	stor- tingen	onttrek- kingen	1-1-2028
Algemene voorzieningen													
Pensioenverplichtingen bestuurders	4.185	84	-	4.269	246	-	4.515	400	-	4.915	400	-	5.315
Wachtgelden bestuurders en mdw'ers	674	-	369	305	-	235	70	-	70	0	-	-	0
Verlofsaldi	546	-	-	546	-	-	546	-	-	546	-	-	546
Reparatie WW	68	12	-	80	12	-	92	12	-	104	12	-	116
Calamiteiten persleiding	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59
Vervanging spiltrap Caribabad	73	-	-	73	-	-	73	-	-	73	-	-	73
Degeneratie	527	-	-	527	-	-	527	-	-	527	-	-	527
Mollenburg	849	17	866	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dubieuze debiteuren	182	-	-	182	-	-	182	-	-	182	-	-	182
Rioolheffing	3.430	397	-	3.827	347	-	4.174	267	-	4.441	276	-	4.717
Vervanging riolering	2.374	1.000	1.000	2.374	1.045	1.045	2.374	1.130	1.130	2.374	1.130	1.130	2.374
Afwaardering (bedrijfsgebouwen, woningen, gronden en voorraden)	2.903	-	-	2.903	-	-	2.903	-	-	2.903	-	-	2.903
Afkoopsommen grafrechten	2.308	182	173	2.317	182	173	2.326	182	173	2.335	182	173	2.344
Meerjaren onderhoudsplannen	8.203	2.475	4.941	5.737	2.463	1.830	6.370	2.463	1.776	7.057	2.463	3.242	6.278
Hoog Dalem	73	-	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal algemene voorzieningen	26.454	4.167	7.422	23.199	4.295	3.283	24.212	4.454	3.149	25.517	4.463	4.545	25.435
Voorzieningen grondexploitatie													
Mollenburg	10.711	214	10.925	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedr.ter. Gorinchem Noord/Groote Haar	6.890	138	-	7.028	141	-	7.169	143	-	7.312	146	-	7.458

Verloop voorzieningen (x € 1.000)	1-1-2024	stor- tingen	onttrek- kingen	1-1-2025	stor- tingen	onttrek- kingen	1-1-2026	stor- tingen	onttrek- kingen	1-1-2027	stor- tingen	onttrek- kingen	1-1-2028
Subtotaal vrz grexen	17.601	352	10.925	7.028	141	-	7.169	143	-	7.312	146	-	7.458
Totaal voorzieningen	44.055	4.519	18.347	30.227	4.436	3.283	31.381	4.597	3.149	32.829	4.609	4.545	32.893

5.2.2 Mutaties voorzieningen 2024 uitgesplitst

Uit het hierboven gepresenteerde verloopoverzicht saldo voorzieningen blijken voor 2024 de volgende mutaties:

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Dotatie 2024	Onttrekking 2024
<u>Mutaties algemene voorzieningen:</u>			
Pensioenverplichtingen bestuurders	Rentetoevoeging	84	
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	Wachtgeld voormalig personeel		369
Reparatie WW	Storting premie reparatie WW	12	
Rioolheffing	Resultaat tarieven riolering	397	
Vervanging riolering	Spaarcomponent vervangen riolering/bijdrage investering	1.000	1.000
Mollenburg	Rentetoevoeging	17	
	Afwikkeling		866
Afkoopsommen grafrechten	Vooruitontvangen afkoopsommen	182	
	Vrijval vooruitontvangen afkoopsommen		173
Afkoopsommen grafrechten			
Meerjarenonderhoudsplannen	Conform vastgestelde MOP's	2.475	4.941
Hoog Dalem	Afwikkeling		73
Subtotaal mutaties voorzieningen algemeen		4.167	7.422
<u>Mutaties voorzieningen grondexploitaties:</u>			
Mollenburg	Rentetoevoeging	214	
	Afwikkeling		10.925
Bedrijventerrein Gorinchem Noord/Groote Haar	Rentetoevoeging	138	
Subtotaal mutaties voorzieningen grondexploitaties		352	10.925
Totaal		4.519	18.347
Totaal mutaties			-13.828

Door middel van het vaststellen van de begroting 2024 door de raad worden de mutaties in de voorzieningen vastgesteld.

5.3 Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld

Overzicht baten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
TV01 Bestuur	3	3	3	3
TV010 Mutaties reserves	20.930	9.718	4.721	3.803
TV011 Resultaat van de rekening baten & lasten	0	0	0	0
TV02 Burgerzaken	696	726	786	810
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	574	747	747	747
TV04 Overhead	408	408	408	408
TV05 Treasury	294	260	260	260
TV061 OZB woningen	5.315	5.315	5.315	5315
TV062 OZB- niet woningen	5.739	5.739	5.739	5739
TV063 Parkeerbelasting	1.915	1.915	1.915	1915
TV064 Belasting Overig	218	218	218	218
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	93.580	93.057	87.022	86127
TV08 Overige baten en lasten	11	11	11	11
TV12 Openbare orde en Veiligheid	177	177	177	177
TV21 Verkeer en vervoer	328	328	328	328
TV22 Parkeren	643	643	643	643
TV23 Recreatieve Havens	116	116	116	116
TV24 Economische Havens en waterwegen	215	215	215	215
TV25 Openbaar vervoer	2.427	2.421	2.419	2412
TV31 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.224	8.326	6.979	12439
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	169	169	169	169
TV41 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
TV42 Onderwijshuisvesting	162	162	162	162
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.639	2.670	2.670	2698
TV51 Sportbeleid en activering	272	272	257	30
TV52 Sportaccommodaties	1.561	1.561	1.561	1561
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	119	104	90	90
TV54 Musea	132	132	132	132
TV55 Cultureel erfgoed	142	142	142	142
TV56 Media	111	111	111	111
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	119	119	119	119
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	6.519	1.879	313	292
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	265	269	221	79
TV63 Inkomensregelingen	13.632	13.632	13.632	13632
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	225	418	418	418
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
TV681A Beschermd wonen (WMO)	857	857	857	857
TV71 Volksgezondheid	218	218	163	0
TV72 Riolering	3.909	3.879	3.879	3879

Begroting 2024

Overzicht baten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
TV73 Afval	5.934	5.934	5.934	5934
TV74 Milieubeheer	698	704	3	3
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	517	517	517	517
TV81 Ruimtelijke Ordening	9	9	9	9
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	1.064	437	168	168
TV83 Wonen en bouwen	1.346	1.526	1.526	1526
Totaal Baten	182.429	166.062	151.073	154.211

Overzicht lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
TV01 Bestuur	2.527	2.689	2.721	2721
TV010 Mutaties reserves	23.713	9.268	4.190	1092
TV011 Resultaat van de rekening baten & lasten	0	0	0	0
TV02 Burgerzaken	1.831	1.707	1.468	1493
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	690	690	689	689
TV04 Overhead	14.843	15.750	14.353	14370
TV05 Treasury	-211	530	431	341
TV061 OZB woningen	295	165	177	177
TV062 OZB- niet woningen	104	104	115	115
TV063 Parkeerbelasting	290	290	289	288
TV064 Belasting Overig	332	319	316	316
TV08 Overige baten en lasten	105	25	444	467
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.565	3.556	3.556	3530
TV12 Openbare orde en Veiligheid	1.977	1.956	1.803	1540
TV21 Verkeer en vervoer	5.777	5.972	5.243	7595
TV22 Parkeren	1.127	1.121	1.220	1215
TV23 Recreatieve Havens	712	726	724	722
TV24 Economische Havens en waterwegen	25	54	53	53
TV25 Openbaar vervoer	2.998	2.972	2.968	2958
TV31 Economische ontwikkeling	805	485	485	485
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.457	8.561	7.215	12678
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	23	23	23	23
TV34 Economische promotie	829	765	764	763
TV41 Openbaar basisonderwijs	314	314	314	314
TV42 Onderwijshuisvesting	4.099	3.601	4.149	4032
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.339	6.329	6.358	6354
TV51 Sportbeleid en activering	1.316	1.315	1.306	1281
TV52 Sportaccommodaties	3.840	3.843	3.852	3715
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	1.988	2.060	2.291	2288
TV54 Musea	1.693	1.718	1.712	1712
TV55 Cultureel erfgoed	835	785	679	677
TV56 Media	750	749	749	749
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.895	4.026	4.073	4092
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	10.656	5.845	4.209	4185
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	6.174	5.796	5.838	6045
TV63 Inkomensregelingen	20.248	20.124	20.124	20124

Overzicht lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
TV64 WSW en beschut werk	7.579	7.455	7.387	7383
TV65 Arbeidsparticipatie	3.069	3.072	3.076	3130
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.666	1.666	1.662	1662
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
TV671A Hulp bij het huishouden (WMO)	3.892	3.892	3.892	3892
TV671B Begeleiding (WMO)	1.886	1.886	1.865	1865
TV671C Dagbesteding (WMO)	792	792	791	791
TV671D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	295	295	378	378
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
TV672A Jeugdhulp begeleiding	2.270	2.270	2.270	2270
TV672B Jeugdhulp behandeling	300	300	300	300
TV672C Jeugdhulp dagbesteding	1.243	1.243	1.242	1242
TV672D Jeugdhulp zonder verblijf overig	17	17	17	17
TV673A Pleegzorg	833	833	833	833
TV673B Gezinsgericht	392	392	392	392
TV673C Jeugdhulp met verblijf overig	1.564	1.564	1.564	1564
TV674A Jeugdhulp behandeling GGZ zond verblijf	2.093	828	559	458
TV674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.056	1.056	1.056	1056
TV674C Gesloten plaatsing	131	131	131	131
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	-9	0	0	0
TV681A Beschermd wonen (WMO)	487	487	677	677
TV681B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	649	649	565	565
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
TV682A Jeugdbescherming	1.363	1.363	1.363	1363
TV682B Jeugdreclassering	67	67	67	67
TV71 Volksgezondheid	1.854	1.855	1.801	1639
TV72 Riolering	3.345	3.357	3.360	3357
TV73 Afval	5.604	5.604	5.604	5604
TV74 Milieubeheer	2.543	2.565	1.861	1758
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	480	479	497	496
TV81 Ruimtelijke Ordening	1.399	1.413	1.413	1215
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	578	235	211	212
TV83 Wonen en bouwen	2.567	2.565	2.487	2468
Totaal Lasten	182.968	162.567	152.221	155.984

5.4 Investeringsoverzicht

Hieronder ziet u het totaaloverzicht van alle investeringsbudgetten en een totaaloverzicht van de kapitaallasten die in de begroting 2024-2027 zijn opgenomen.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Openbare verlichting	58	59	59	56
Verduurzaming openbare verlichting	522	522	522	522
Vervangen straatmeubilair	95	95	95	95
Vervangen verkeersborden	43	43	43	43
Vervangen brug t Haagje	140			
Verduurzaming havendienst	54			
Mobiliteit	10.691	3.640		
Top tien fietsknelpunten	400	300	300	
Verbeteren fietsvoorzieningen langs Nieuwe Hoven			1.000	1.000
E-hyundai Riveer				39
Herinrichting Mollenburgseweg			250	
Totaal Verkeer en vervoer	12.003	4.659	2.269	1.755
IHP VO huisvesting JP Waaleschool	288			
Spaaropgave IHP 2023		1.000	1.000	1.000
IHP VO, Yulius Lingewaal College	649			
Verduurzaming Gildenplein	1.397			
Verduurzaming Schuttersplein		428		
Verduurzaming J. van Egmond	339			
Vervangende nieuwbouw Gilde	1.030			
Uitbreiding Retranchement	2.652			
Gymzaal t Gilde	2.284	2.834		
Totaal Onderwijs	8.639	4.262	1.000	1.000
Speelruimteplan	229	229	212	212
Verduurzaming Oosterblik		130		
Verduurzaming Oude Stadhuis				375
Verduurzaming H Knapstraat	42			
De Nieuwe Doelen		1.000		
Keerwand den Uijlstraat	605	2.220		
Kade Stationsweg	389			
Kades Mollenburgseweg/Valkeniersweg	392			
Vervangen voertuigen en materieel	117	290	139	
Totaal Sport, cultuur en recreatie	1.774	3.869	351	587
GRP				
Lasten	1.000	1.045	1.130	1.130
Baten	-1.000	-1.045	-1.130	-1.130
Beschoeiing de Wetering Dalem	243			
Beschoeiingen		109		
Totaal Duurzaamheid	243	109	-	-
Vervangingsplan inventaris	34	150	103	103

Begroting 2024

Investerings (bedrag x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Hard- en software	396	397	361	361
Totaal Overhead	430	547	464	464
Totaal Investerings	23.089	13.446	4.084	3.806

Kapitaallasten investeringen (bedrag x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Rente	2.424	2.838	3.031	3.153
Afschrijving	6.640	7.601	8.661	8.948
Totaal	9.064	10.439	11.692	12.101

Hieronder volgt een totaaloverzicht van alle lopende en nieuwe investeringen die in de begrotingsperiode 2024-2027 gepland staan, inclusief de fasering, de afschrijvingstermijnen en bijbehorende bedragen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de doelstelling van de motie "realistisch investeren" zoals aangenomen bij de Perspectiefnota 2021-2024.

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings- bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings- termijn	Afschrijvings- bedrag	afschrijven per
Openbare verlichting 2023	53	2023	Nee	2023-2024	20	3	2025
Openbare verlichting 2024	58	2024	Nee	2024	20	3	2025
Openbare verlichting 2025	59	2025	Nee	2025	20	3	2026
Openbare verlichting 2026	59	2026	Nee	2026	20	3	2027
Openbare verlichting 2027	56	2027	Nee	2027	20	3	2028
Verduurzaming openbare verlichting 2024	522	2024	Nee	2024	40	13	2025
Verduurzaming openbare verlichting 2025	522	2025	Nee	2025	40	13	2026
Verduurzaming openbare verlichting 2026	522	2026	Nee	2026	40	13	2027
Verduurzaming openbare verlichting 2027	522	2027	Nee	2027	40	13	2028
Fietsparkeren binnenstad 2019	200	2019	Ja	2023-2024	15	13	2025
Vervangen brug Haagje	140	2024	Nee	2024	25	6	2025
Uitbreiding parkeergarage Kweeklust	3.604	2023	Nee	2025	50	72	2026
Verduurzaming havendienst	54	2024	Nee	2024	15	4	2025
Top tien fietsknelpunten 2024	400	2024	Nee	2024	40	10	2025
Top tien fietsknelpunten 2025	300	2025	Nee	2025	40	8	2026
Top tien fietsknelpunten 2026	300	2026	Nee	2026	40	8	2027
Voorzieningengebouw Kriekenmarkt	380	2021	Ja	2023-2024	40	10	2025
Zonnepannen voorzieningengebouw Kriekenmarkt	45	2023	Nee	2023-2024	15	3	2025
Station Gorinchem-Noord 1)	2.440	2008	Ja	tm 2027	40	61	2028
Vorbereidingskrediet Halte Gorinchem-Noord	200	2008	Ja	tm 2027	40	5	2028
Infra halte Gorinchem-Noord overweg Haarweg	3.155	2009	Ja	tm 2027	40	79	2028
Grond Halte Gorinchem-Noord + voorplein 2)	973	2009	Ja	2012	nvt	nvt	nvt

Begroting 2024

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings- bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings- termijn	Afschrijvings- bedrag	afschrijven per
Aanpassing Haarweg, opwaardering Vlietskade	275	2009	Ja	tm 2027	40	7	2028
Aanleg perron Gorinchem-Noord 3)	1.800	2012	Nee	2027	nvt	nvt	nvt
Herinrichting Banneweg 2019 1)	2.348	2019	Ja	tm 2025	40	59	2026
Infra aanpassingen i.v.m. Ov concessie	100	2019	Ja	2024	10	10	2025
Mobiliteit 2020	450	2020	Nee	2024	40	11	2025
Mobiliteit 2023	14.915	2023	Nee	2026-2027	40	373	2028
Mobiliteit 2024	7.263	2024	Nee	2027	40	182	2028
Herinrichting Haarsekades	2.350	2021	Ja	2024	40	59	2025
Herinrichting Banneweg fase 2 infra 1)	13.483	2023	Ja	2025-2026	40	337	2027
Herinrichting Banneweg fase 2 grondverwerving	180	2023	Nee	2024	nvt	nvt	nvt
Herinrichting Banneweg, rotonde SHP en Piazza	750	2023	Ja	2025	40	19	2026
Verbeteren fietsvoorzieningen langs Nieuwe Hoven	2.000	2026	Nee	2026-2027	40	50	2028
Herinrichting Mollenburgseweg	250	2026	Nee	2026	40	6	2027
E hyundai Riveer	39	2027	Nee	2027	10	4	2028
Riviercruisevaartsteiger	550	2023	Ja	2024	30	18	2025
Vervanging straatmeubilair 2024	95	2024	Nee	2024	15	6	2025
Vervanging straatmeubilair 2025	95	2025	Nee	2025	15	6	2026
Vervanging straatmeubilair 2026	95	2026	Nee	2026	15	6	2027
Vervanging straatmeubilair 2027	95	2027	Nee	2027	15	6	2028
Vervanging verkeersborden 2024	43	2024	Nee	2024	12	4	2025
Vervanging verkeersborden 2025	43	2025	Nee	2025	12	4	2026
Vervanging verkeersborden 2026	43	2026	Nee	2026	12	4	2027
Vervanging verkeersborden 2027	43	2027	Nee	2027	12	4	2028
Totaal programma Verkeer en Vervoer	61.868						
IHP VO/SO Huisvesting JP Waaleschool	1.288	2023	Ja	tm 2024	50	26	2025
Yulius aanpassing Merwedekanaal 8a IHP 2014	150	2017	Nee	2024	20	8	2025
IHP VO , Yulius Lingewaal College	1.049	2023	Nee	tm 2024	20	52	2025
IHP 2020 binnenklimaat	500	2020	Ja	2024	20	25	2025
IHP23 jaarschijf 2025	1.000	2025	Nee	2025	20	50	2026
IHP23 jaarschijf 2026	1.000	2026	Nee	2026	20	50	2027
IHP23 jaarschijf 2027	1.000	2027	Nee	2027	20	50	2028
Verduurzaming Gildenplein	1.397	2024	Nee	2024	15	93	2025
Verdiirzaming Schuttersplen	428	2025	Nee	2025	15	29	2026
Renovatie gymzaal J. van Egmondstraat	500	2022	Ja	2023-2024	20	25	2025
Verduurzaming J. van Egmond	339	2024	Nee	2024	15	23	2025

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings- bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings- termijn	Afschrijvings- bedrag	afschrijven per
IHP 2017 Uitbreiding Retranchement 24-24a	6.687	2017	Ja	2023-2024	50	134	2025
Vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV	18.610	2019	Ja	tm 2025	50	372	2026
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab 1)	2.576	2021	Ja	2024	20	129	2025
Inrichting Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	125	2021	Nee	2024	15	8	2025
Openbare ruimte t.b.v. I_lab	450	2021	Nee	2024	40	11	2025
Gymzaal 't Gilde	5.119	2024	Nee	2024-2025	50	102	2026
Totaal programma Onderwijs	42.216						
Vestingplan 2020 bastion VIII 1)	250	2020	Nee	2024	25	10	2025
Meekoppelkans Ravelijn	311	2022	Ja	tm 2024	40	8	2025
Meekoppelkans Woelse Waard parkeren	68	2022	Nee	tm 2024	40	2	2025
Meekoppelkans Woelse Waard struinp pad	36	2022	Nee	tm 2024	40	1	2025
Openbare ruimte Gorinchemse martelaren	220	2023	Nee	2024	10	22	2025
Kwaliteitsimpuls recreatiegebied Buiten de Waterpoort	244	2023	Ja	tm 2024	25	10	2025
Speelruimteplan 2024	229	2024	Nee	2024	17	13	2025
Speelruimteplan 2025	229	2025	Nee	2025	17	13	2026
Speelruimteplan 2026	212	2026	Nee	2026	17	12	2027
Speelruimteplan 2027	212	2027	Nee	2027	17	12	2028
Speelveld Hoog Dalem	260	2021	Nee	2024	15	17	2025
Verduurzaming Oosterblik	130	2025	Nee	2025	15	9	2026
Verduurzaming Oude Stadhuis	375	2027	Nee	2027	15	25	2028
Verduurzaming H. Knapstraat	42	2024	Nee	2024	15	3	2025
Kademuren J Bloempad en Krabsteeg	260	2022	Ja	tm 2024	25	10	2025
Hardware en audiovisuele middelen museum- RAG	70	2020	Nee	tm 2024	4	18	2025
Inventaris plus verlichting museum	45	2020	Ja	tm 2024	15	3	2025
Cultuurhuis	6.600	2019	Ja	tm 2025	40	165	2026
Cultuurhuis inrichting	1.400	2019	Nee	tm 2025	20	70	2026
Caribabad chloor en zoutvat	150	2022	Nee	2024	15	10	2025
VW transporter 2023	48	2023	Nee	2024	10	5	2025
Ontstopper 2023	59	2023	Nee	2024	10	6	2025
Hitachi 2023	27	2023	Nee	2024	10	3	2025
VW transporter 2024	50	2024	Nee	2024	10	5	2025
John Deere motormaaier 2024	68	2024	Nee	2024	8	8	2025
VW transporter 17 2025	50	2025	Nee	2025	10	5	2026
VW transporter 46 tbv riool 2025	45	2025	Nee	2025	10	4	2026
John Deere begraafplaats 2025	61	2025	Nee	2025	10	6	2026
Aanhanger buitendienst 2025	40	2025	Nee	2025	8	5	2026

Begroting 2024

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings- bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings- termijn	Afschrijvings- bedrag	afschrijven per
Vervangen VW transporter 1 2022	52	2022	Nee	2024	10	5	2025
Vervangen renault trafic 2022	43	2022	Nee	2024	10	4	2025
Grafdelfmachine boki 2022	95	2022	Nee	2025	8	12	2026
VW transporter 2023	36	2023	Nee	2024	10	4	2025
Opel combo 2026	36	2026	Nee	2026	10	4	2027
Tractor New Holland T45 2026	41	2026	Nee	2026	10	4	2027
John Deere 1514 maaier 2026	62	2026	Nee	2026	8	8	2027
Opel combo buitendienst 2027	30	2027	Nee	2027	10	3	2028
Open movano buitendienst 2027	40	2027	Nee	2027	10	4	2028
Nissan leaf toezicht en handhaving 2027	30	2027	Nee	2027	10	3	2028
Keerwand den Uylstraat	2.825	2024	Nee	2024-2025	25	113	2026
Kade Stationsweg	389	2024	Nee	2024	25	16	2025
Kades Mollenburgseweg/ Valkenierweg	392	2024	Nee	2024	25	16	2025
Totaal programma Sport, Cultuur en Recreatie	15.859						
Aanpassing en uitbreiding Elzenhof	50	2023	Nee	2024	20	3	2025
Totaal programma Sociaal Domein	50						
GRP 2022 1)	1.075	2022	Ja	tm 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2023 1)	1.000	2023	Ja	tm 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2024 1)	1.000	2024	Nee	2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2025 1)	1.045	2025	Nee	2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2026 1)	1.130	2026	Nee	2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2027 1)	1.130	2027	Nee	2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beschoeiing de Wetering Dalem 1)	243	2024	Nee	2024	20	12	2025
Beschoeiingen 2025	109	2025	Nee	2025	20	5	2026
Totaal programma Duurzaamheid	6.732						
Groote Haar windmolens, bouwrijpmaken 1)	60		Nee	tm 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal programma VROSV	60						
Hard- en software 2023	479	2023	Ja	2024	4	120	2025
Hard- en software 2024	396	2024	Nee	2024	4	99	2025
Hard- en software 2025	397	2025	Nee	2025	4	99	2026
Hard- en software 2026	361	2026	Nee	2026	4	90	2027
Hard- en software 2027	361	2027	Nee	2027	4	90	2028
Vervangingsplan inventaris 2022	112	2022	Nee	2024	15	7	2025
Vervangingsplan inventaris 2023	179	2023	Nee	2025	15	12	2026
Vervangingsplan inventaris 2024	34	2024	Nee	2024	15	2	2025
Vervangingsplan inventaris 2025	150	2025	Nee	2025	15	10	2026
Vervangingsplan inventaris 2026	103	2026	Nee	2026	15	7	2027

Begroting 2024

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings- bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings- termijn	Afschrijvings- bedrag	afschrijven per
Vervangingsplan inventaris 2027	103	2027	Nee	2027	15	7	2028
Warmtenet stadhuis	1.092	2020	Ja	tm 2025	20	55	2026
Totaal programma Overhead, vpb en onvoorzien	3.767						
TOTAAL INVESTERINGEN	130.553						

1) De gemelde bedragen zijn bruto-investeringen.

2) De grond is in 2012 aangekocht. Dit krediet is onderdeel van het totale krediet Station Papland dat nog open staat.

3) Investering wordt verkocht in jaar van opleveren.

5.5 Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Programma 1 Bestuur en ondersteuning	
Burgerinitiatieven	2016
Inwoners aan zet	2016
Informatiebeleid	2017
Zienswijze koersdocument Grenzeloos samenwerken	2017
Participatiebeleid Gorcums samenspel 2022-2026	2021
Programma 2 Veiligheid	
Prostitutiebeleid	2007
Drank - en Horecaverordening	2014
Beleid Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH)	2019
Evenementenbeleid	2019
Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	2023
Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026	2023
Programma 3 Verkeer en Vervoer	
Kadernota Infrastructuur	2007
Fietsplan	2013
Regionaal verkeers- en vervoersplan	2014
Verkeersstructuurplan Binnenstad	2016
Raadsopdracht Mobiliteit	2017
Fietsparkeren 2018	2018
Parkeerverordening Gemeente Gorinchem	2019
Beleid Openbare ruimte Buitengewoon Groen 2021-2025	2020
Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040	2020
Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2020-2023	2020
Programma 4 Economie	
Winkeltijdenverordening	2017
Strategie citymarketing	2017
Re-activatieplan economie	2020
Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem	2021
Economische visie	2021
Verordening BI-zone binnenstad Gorinchem 2023-2027	2022

Beleidskader
**Vastgesteld door
de raad in**
Programma 5 Onderwijs

Beleidsnota Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	2012
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs - IHP Gorinchem-Oost	2017
Beleidsnota Brede Scholen	2019
1e fase RBIC Gilde en i_lab	2020
IHP-uitgangspunten	2021
Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2023-2038	2023

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Vestingplan	2017
Speelruimteplan Een leven lang plezier 2018-2027	2018
Emancipatie- en diversiteitsbeleid 2018-2023	2018
Cultuurvisie Ambities Cultuur 2019-2023	2019
Tarievennota binnen- en buitensport	2019
Subsidieverordening	2020
Beleidsregel aanleg buitensportvelden	2020
De Kracht van Sport 2022-2025	2022
Archeologiebeleid	2023

Programma 7 Sociaal Domein

Uitvoeringsdocument transitie sociaal domein	2014
Jeugdhulp	2014
Beleidsvoornemens Participatiewet	2014
Beleidskader Beschermd wonen en opvang 2015-2018	2014
Lokaal maatwerk Jeugdhulp	2016
Transformatie van Sociaal cultureel werk naar Meedoen	2016
Meerjarenperspectief Jeugdhulp 2018-2022	2018
Integraal Sociaal Beleid Gorinchem 2019-2024	2019
Ontmoetingsplek van de Toekomst	2022
Verordening Jeugdhulp	2022
Hervormingsagenda Jeugd	2023

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Programma 8 Duurzaamheid	
Beleidsplan Duurzaamheid	2017
Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025	2020
Afval- en Grondstoffenbeleid	2021
RES 1.0	2021
Transitievise Warmte	2021
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	
Waterplan Mollenburg	2017
Welstandsnota gemeente Gorinchem	2018
Woon- en Transformatievise	2019
VTH-beleid 2019-2022	2019
Nota Vastgoedbeleid 2020-2023	2020
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020
Programma Algemene dekkingsmiddelen	
Notitie schuldpositie	2017
Treasurystatuut	2020
Treasurybeleid	2023
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	
Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen	2023
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	
Meerjarenonderhoudsplannen gemeentelijke kapitaalgoederen	2022

5.6 Afkortingenlijst

A

- **AV:** Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- **AVA:** Algemene Vergadering van Aandeelhouders

B

- **B&A:** Beraad en Advies
- **BBV:** Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeente
- **BIO:** Baseline Informatiebeveiliging Overheid
- **BLVS:** Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
- **BNG:** Bank Nederlandse Gemeenten
- **BOA:** Buitengewoon Opsporingsambtenaar
- **BRP:** Basisregistratie Personen
- **BSO:** Buitenschoolse Opvang
- **BV:** Besloten Vennootschap
- **BZK:** Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
- **B&W:** Burgemeester en Wethouders

C

- **CAO:** Collectieve Arbeidsovereenkomst
- **CBS:** Centraal Bureau voor de Statistiek
- **COA** Centraal Orgaan opvang asielzoeker
- **CPI:** Consumenten Prijs Index
- **CPB:** Centraal Plan Bureau
- **CUR:** Camera Uitlees Ruimte
- **CV:** Commanditaire Vennootschap
- **CVO:** Christelijk Voortgezet Onderwijs

D

- **DG&J:** Dienst Gezondheid & Jeugd
- **Diftar:** Gedifferentieerd tarief
- **DSO:** Digitaal Stelsel Omgevingswet
- **DVO:** Dienstverleningsovereenkomst

E

- **EMU:** Europese Monetaire Unie

G

- **GCM:** Gorinchem Citymarketing
- **Gevudo:** Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken
- **GGD:** Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
- **GHOR:** Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
- **GR:** Gemeenschappelijke Regeling

- **GRP:** Gemeentelijk Rioleringsplan
- **GGZ:** Geestelijke Gezondheidszorg

H

- **HBO:** Hoger beroepsonderwijs
- **HRM:** Human resource management
- **HVC:** Huisvuil Verbranding Centrale

I

- **ICT:** Informatie- en Communicatietechnologie
- **IFFG:** Internationaal Film Festival Gorinchem
- **IHP:** Integrale Huisvestingsplan
- **I&O:** Informatie en Ontmoeting
- **ISB:** Integraal Sociaal Beleid
- **IVP:** Integraal Veiligheidsplan
- **IV-3:** Informatie voor derden

M

- **MBO:** Middelbaar Beroepsonderwijs
- **MEV:** Macro Economische Verkenning
- **ME:** Maatschappelijke effecte
- **MIRT:** Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
- **MLL:** Merwede LingeLijn
- **MOP:** Meerjaren Onderhoudsplan
- **MPG:** Meerjaren Programma Grondbedrijf

N

- **NCW:** Netto Contante Waarde
- **NNB:** Nog Niet Bekend
- **NPO:** Nationaal Programma Onderwijs
- **NV:** Naamloze Vennootschap

O

- **OV:** Openbare Verlichting
- **OZB:** Onroerende zaak belasting
- **OZHZ:** Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

P

- **PI:** Prestatie indicator
- **PO:** Primair onderwijs
- **PPN:** Perspectiefnota
- **P.P.P.N.:** Per persoon per nacht

R

- **RAV:** Regionale Ambulancevoorziening
- **RES:** Regionale Energiestrategie
- **ROM-S:** Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen
- **RWS:** Rijkswaterstaat
- **RZB:** Roerende zaak belasting

S

- **SOJ:** Service Organisatie Jeugd
- **SPUK:** Specifieke Uitkering

T

- **TV:** Taakveld

V

- **VO:** Voorgezet Onderwijs
- **VPB:** Vennootschapsbelasting
- **VPT:** Veilig Publieke Taak
- **VRZHZ:** Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- **VTH:** Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

W

- **Wabo:** Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- **WLZ:** Wonen Leren Zorg
- **Wmo:** Wet maatschappelijke ondersteuning
- **Woo:** Wet Open Overheid
- **WOZ:** Wet waardering onroerende zaken
- **WSW:** Wet Sociale Werkvoorziening

Z

- **ZHZ:** Zuid-Holland Zuid

Gemeente Gorinchem

Stadhuisplein 1

Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem

Telefoon: 14 0183

gemeente@gorinchem.nl

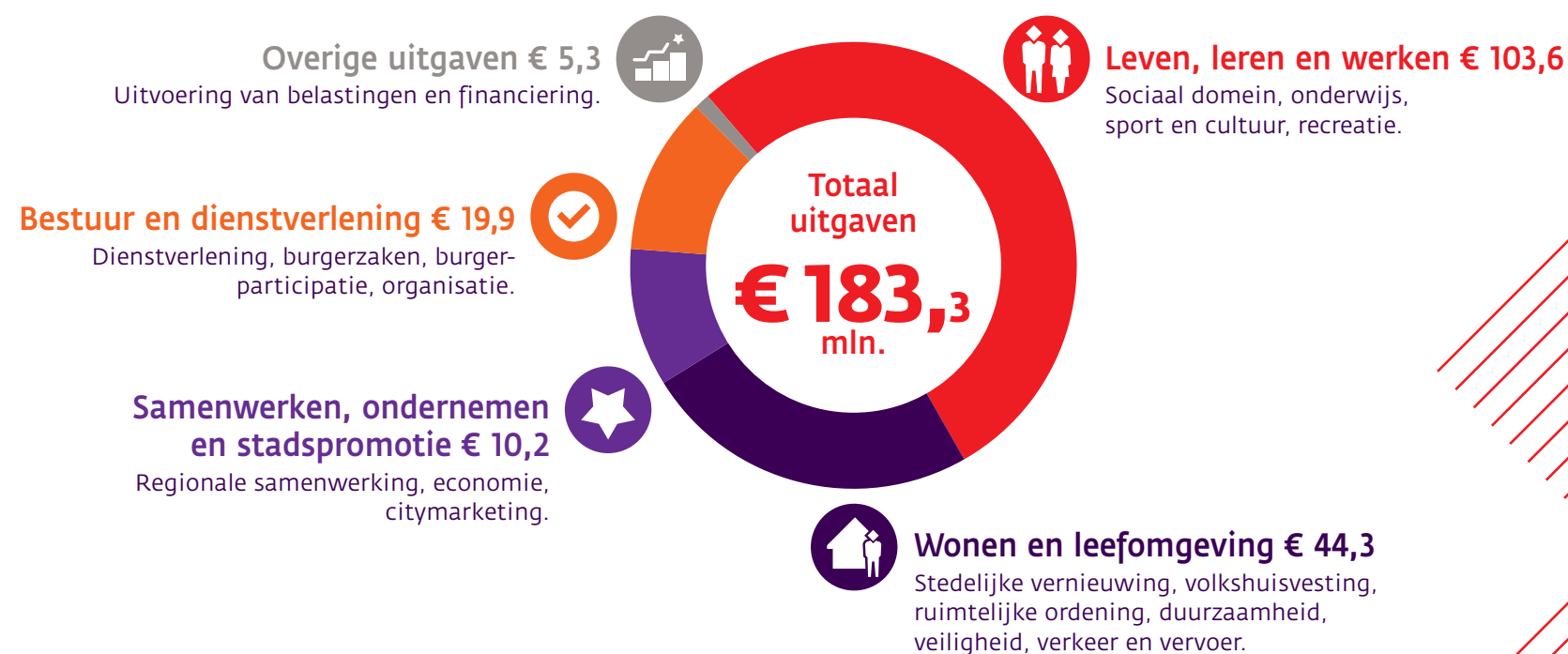
gorinchem.nl

Begroting 2024 in één oogopslag

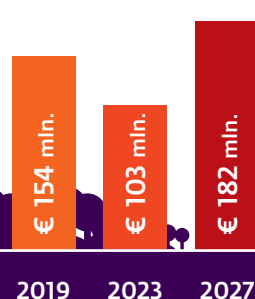
Hoe komt de gemeente aan haar geld?

Waar geeft de gemeente haar geld aan uit?

Schulden

Bezit

Investerings 2024 t/m 2027 o.a.

Verkeer en vervoer	€ 20,7 mln.
Onderwijs	€ 14,9 mln.
Sport, cultuur en recreatie	€ 6,6 mln.

STRESSTEST BEGROTING 2024

FINANCIËLE KENGETALLEN

Netto schuldquote

Begroting 2024	87,0 %
Stedelijkheidsklasse 2021	50,3 %
Nederland 2021	49,7 %

Signaleringswaarde provincie

>130 % meest risicovol
90-130 % neutraal
<90 % minst risicovol

Solvabiliteitsratio

Begroting 2024	37,0 %
Stedelijkheidsklasse 2021	30,9 %
Nederland 2021	37,5 %

Signaleringswaarde provincie

<20 % meest risicovol
20-50 % neutraal
>50 % minst risicovol

Grondexploitaties

Begroting 2024	34 %
Begroting 2023	36 %
Rekening 2022	24 %

Signaleringswaarde provincie

> 35 % meest risicovol
20-35 % neutraal
<20 % minst risicovol

Exploitatieresultaat

Begroting 2024	1,4 %
Stedelijkheidsklasse 2021	3,3 %
Nederland 2021	2,5 %

Signaleringswaarde provincie

< 0 % meest risicovol
0 % neutraal
> 0 % minst risicovol

Belastingcapaciteit

Begroting 2024	96 %
Begroting 2023	104 %
Rekening 2022	100 %

Signaleringswaarde provincie

>105 % meest risicovol
95-105 % neutraal
<95 % minst risicovol

VASTE ACTIVA & SCHULDEN

Legenda

Slechter dan beide voorgaande jaren
Tussen beide voorgaande jaren in
Beter dan beide voorgaande jaren

Boekwaarde netto activa

Begroting 2024	€ 215 mln.
Begroting 2023	€ 203 mln.
Rekening 2022	€ 173 mln.

Totale boekwaarde netto grexen

Begroting 2024	€ 54 mln.
Begroting 2023	€ 56 mln.
Rekening 2022	€ 48 mln.

Netto schuld per inwoner

Begroting 2024	€ 3.446
Begroting 2023	€ 3.871
Rekening 2022	€ 4.231

Ontwikkeling rentelasten

Begroting 2024	€ 2,9 mln.
Begroting 2023	€ 2,2 mln.
Rekening 2022	€ 2,0 mln.

Reserves en voorzieningen (x € 1.000)

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Algemene reserve	31.503	27.142	29.849
Overige reserves	64.927	65.271	73.712
Voorzieningen	22.100	22.182	23.199
Weerstandratio*	2,19	2,54	1,81

*Groen > 2,0

Oranje: 1,4 – 2,0

Rood < 1,4

LOKALE LASTEN

Legenda

Hoger dan vergelijking

Tussen beide vergelijkingen in

Lager dan vergelijking

*Bij een gemiddelde WOZ-waarde

Eénpersoonshuishouden

Begroting 2024*	€ 758
Stedelijkheidsklasse 2023	€ 855
Nederland 2023	€ 860

Meerpersonshuishouden

Begroting 2024*	€ 871
Stedelijkheidsklasse 2023	€ 931
Nederland 2023	€ 942

OZB tarief eigenaar niet-woning

Begroting 2024	0,34 %
Stedelijkheidsklasse 2023	0,38 %
Nederland 2023	0,32 %

OZB tarief gebruiker niet-woning

Begroting 2024	0,27 %
Stedelijkheidsklasse 2023	0,24 %
Nederland 2023	0,23 %

OZB tarief woningen

Begroting 2024	0,09 %
Stedelijkheidsklasse 2023	0,10 %
Nederland 2023	0,09 %

1 Beantwoording openstaande technische vragen Begroting 2024

Nr.	Vraag	Antwoord	Fractie
1	Hoeveel actuele zorgaanbieders zijn er voor jeugd?	Er zijn 122 gecontracteerde zorgaanbieders.	Pvda
2	Wij ontvangen graag de Link Hervormingsagenda 2023-2028.	Hervormingsagenda Jeugd 2023 - 2028 Rapport Rijksoverheid.nl	D66
3	Visie versterking huisvesting huisartsen slaat op (n.a.v. de opmerking in de begroting: we continueren het bestuurlijk overleg met de huisartsen).	Na meermalen (bestuurlijk) overleg te hebben gevoerd met de huisartsen, is gebleken dat de huisartsen voor dit moment zelf de huisvestingsknelpunten hebben opgelost op één praktijk na. Er is/wordt een carrousel van (onderlinge) verhuizingen op gang gebracht voor de korte en lange termijn die volgens de huisartsen zelf soelaas gaat bieden.	CDA
4	Bereikbaarheid telefonische vragenuur Avres; Er is nu alleen een uurtje per dag dat de contactpersoon beschikbaar is, maar het signaal vanuit inwoners is dat deze mensen niet bereikbaar zijn of dat ze lang moeten wachten om in gesprek te kunnen. Is er een mogelijkheid om dit te verruimen?	Het signaal is bekend bij Avres. Binnenkort gaan ze een klanttevredenheidsonderzoek doen. In dit onderzoek wordt ook gevraagd naar de bereikbaarheid. Het telefonisch vragenuur is alleen om in gesprek te gaan met een consulent van een specifiek team. Tijdens kantoortijden is Avres altijd telefonisch bereikbaar. Door een uur telefonisch bereikbaar te zijn kunnen consulenten dit uur vrij houden voor telefonische vragen. Als dit uur naar kantoortijden wordt uitgebreid dan kunnen zij ook tijdens gesprekken met andere inwoners gebeld worden. Dat is niet een wenselijke situatie.	Democraten Gorinchem
5	Werkt Avres met voorschotten als de termijn van de aanvraag van een uitkering van 8 weken wordt overschreden?	Ja, Avres werkt met voorschotten.	Pvda
6	Waar bestaat het bedrag van € 45.000 uit n.a.v. het afschaffen van de Cur?	Dit bedrag van € 45.000 bestaat uit de kosten voor het continueren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de parkeergarages (24/7 intercom oproepen en toezicht op de installaties). Daarnaast worden kosten gemaakt voor telefonische bereikbaarheid straatparkeren, parkeerautomaten in de binnenstad en het afhandelen van oproepen m.b.t. de stadstoegang.	VVD
7	Waar bestaat de begroting Cur uit? Hoe is het bedrag van € 183.000 opgebouwd?	Deze baat betrof de bijdrage die werd ontvangen van de gemeenten waarvoor de camerabeelden op de stations werden uitgelezen.	VVD
8	Met welke gemeenten zijn de parkeer tarieven vergeleken?	Tiel € 0,15 (maximaal €36 per jaar)	Stadsbelang

Nr.	Vraag	Antwoord	Fractie
		Dordrecht € 0,45 (maximaal €85 per jaar opwaarderen)	
		Nieuwegein € 0,70 (maximaal €700 per jaar)	
		Gouda € 1 (geen maximum)	
		Gorinchem € 0,21 (maximaal €360 per jaar)	

VERORDENING

AFVALSTOFFENHEFFING 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet en artikel 15.33 van de Wet milieubeheer;

besluit:

Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing 2024.

Artikel 1. Definities

1. Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder 'gebruik maken': gebruik maken in de zin van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.
2. Onder hoogbouw percelen wordt verstaan de woningen in de binnenstad van Gorinchem.
3. Onder laagbouw percelen wordt verstaan de woningen welke niet in de binnenstad van Gorinchem zijn gevestigd.
4. Onder buitengebied wordt verstaan de huishoudens welke niet beschikken over een afvalpas voor het openen van een ondergrondse container.

Artikel 2. Aard van de belasting en belastbaar feit

1. Onder de naam 'afvalstoffenheffing' wordt een directe belasting geheven als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.
2. De afvalstoffenheffing als bedoeld in deze verordening wordt naar afzonderlijke grondslagen geheven ter zake van het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan krachtens de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

Artikel 3. Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een perceel.
2. Als perceel wordt aangemerkt:
 - a. de onroerende zaak, bedoeld in artikel 16, onder a, c, d en f, van de Wet waardering onroerende zaken;
 - b. de roerende zaak, welke duurzaam aan een plaats gebonden is;

- c. een gedeelte van een in onderdeel b bedoelde roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
- d. een samenstel van twee of meer in onderdeel b bedoelde roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde belastingplichtige in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren.
- e. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

Artikel 4. Belastingplicht

De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente naar de omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruik maakt van een perceel.

Artikel 5. Maatstaf van heffing en belastingtarief

1. Het vaste tarief bedraagt voor laagbouw en hoogbouw percelen die:

a. worden gebruikt door één persoon	€ 260,00
b. worden gebruikt door meer dan één persoon	€ 325,00
2. Het tarief voor hoogbouw percelen voor het openen van een ondergrondse container met behulp van het aanbieden van de afvalpas bedraagt € 0,50
3. Het tarief voor laagbouw percelen voor het openen van een ondergrondse container met behulp van het aanbieden van de afvalpas bedraagt € 1,50
4. Het tarief bedraagt voor het ledigen van een rolcontainer (240 liter) in het buitengebied € 6,00

Artikel 6. Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 7. Wijze van heffing

1. De belasting bedoeld in artikel 5, lid 1 a en b, wordt bij wege van aanslag geheven met dien verstande dat per grondslag een afzonderlijke aanslag kan worden opgelegd.
2. De belasting bedoeld in artikel 5, lid 2, 3 en 4 wordt geheven door middel van een gedagtekende schriftelijke kennisgeving in het 1^e kwartaal van het nieuwe belastingjaar waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingsschuldige bekendgemaakt na afloop van het betreffende belastingjaar.

Artikel 8. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10,-.
4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar van een ander perceel maakt.
5. Belastingbedragen van minder dan € 10,- worden niet geheven.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,00, doch minder is dan € 10.000,00, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens één maand later.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Reductie heffing medisch afval

1. De belastingplichtige als bedoeld in artikel 4 komt in aanmerking voor vermindering van de belasting als bedoeld in artikel 5 indien de belastingplichtige als gevolg van chronische ziekte of handicap dan wel chronische ziekte of handicap van personen die behoren tot zijn of haar huishouden, extra afval moet aanbieden aan de gemeentelijke inzameldienst.
2. De in het eerste lid bedoelde personen komen voor (gedeeltelijke) kwijtschelding in aanmerking van het variabele tarief met een maximum van 100 ledigingen bij een ondergrondse container met behulp van het aanbieden van de afvalpas.
3. De belastingplichtige die in aanmerking wil komen voor vermindering op grond van het eerste lid, dient daarvoor een verzoek in bij de heffingsambtenaar. Bij dit verzoek moet een schriftelijke verklaring van de huisarts, medisch specialist of apotheker worden overgelegd, waaruit blijkt dat als gevolg van een chronische ziekte of handicap extra afval wordt aangeboden.

4. De berekening van de vermindering als bedoeld in het eerste en tweede lid vindt plaats na afloop van het belastingtijdvak.
5. Er wordt slechts één vermindering per huishouden verleend.

Artikel 11 Kwijtschelding

Bij de invordering van afvalstoffenheffing wordt kwijtschelding verleend conform de Kwijtscheldingsverordening gemeentelijke belastingen 2024.

Artikel 12. Overgangsrecht

De “Verordening afvalstoffenheffing 2023”, vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2022, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 11, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 13. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 14. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als 'Verordening Tarieven afvalstoffenheffing 2024'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023
de griffier, de voorzitter,

LEGESVERORDENING 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op de artikelen 156, eerste en tweede lid, aanhef en onderdeel h, en 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet en de artikelen 2, tweede lid en 7 van de Paspoortwet en artikel 13.1a van de Omgevingswet;

besluit:

Verordening op de heffing en de invordering van leges 2024 (Legesverordening 2024).

Artikel 1. Definities

Deze verordening verstaat onder:

- a. dag: de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
- b. week: een aaneengesloten periode van zeven dagen;
- c. maand: het tijdvak dat loopt van n^e dag in een kalendermaand tot en met de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat als de n^e dag in een kalendermaand 30 of 31 januari is, de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand altijd de laatste dag van de maand februari is;
- d. jaar: het tijdvak dat loopt van de n^e dag in een kalenderjaar tot en met de $(n-1)^e$ dag in het volgende kalenderjaar;
- e. kalenderjaar: de periode van 1 januari tot en met 31 december.

Artikel 2. Belastbaar feit

Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor:

- a. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;
- b. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument;
- c. een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Artikel 3. Belastingplicht

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, de Nederlandse identiteitskaart of het reisdocument, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of de handelingen zijn verricht.

Artikel 4. Vrijstellingen

Leges worden niet geheven voor:

- a. diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 13.6 van de Omgevingswet zijn of worden verhaald;
- b. diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend;
- c. diensten met betrekking tot een aanvraag tot verlening of gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning of wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, voor zover die aanvraag betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- d. het in behandeling nemen van een aanvraag tot verlening van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel i, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, voor zover het een activiteit betreft bedoeld in artikel 2.2a van het Besluit omgevingsrecht (omgevingsvergunning beperkte milieutoets)
- e. het in behandeling nemen van een aanvraag als bedoeld in titel 1 en 3 van de bij deze verordening behorende tarieventabel, indien deze aanvraag een vergunning betreft voor een algemeen nut beogende instelling of plaatselijke non-profitinstelling die zich blijkens haar statuten de uitoefening ten doel stelt van activiteiten van maatschappelijke, sociale of culturele aard en waarbij de activiteiten in hoofdzaak worden verricht door vrijwilligers.

Artikel 5. Maatstaven van heffing en tarieven

1. De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een projectuitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 2.10 van de Crisis- en herstelwet bedraagt het tarief de som van de bedragen die op grond van deze verordening verschuldigd zouden zijn voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning, ontheffing, vrijstelling of enig ander besluit in het kader van de ontwikkeling en verwezenlijking van het project, voor zover het projectuitvoeringsbesluit strekt ter vervanging van deze besluiten, zoals bedoeld in artikel 2.10, derde lid, van de Crisis- en herstelwet.
3. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6. Wijze van heffing

De leges worden geheven door middel van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 7. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6:

- a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
 - b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving, dan wel in geval van toezending daarvan, binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 8. Kwijtschelding

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9. Vermindering of teruggaaf

Gehele of gedeeltelijke vermindering of teruggaaf van leges voor een in de bij deze verordening behorende tarieventabel omschreven dienst wordt verleend overeenkomstig een met betrekking tot die dienst in die tarieventabel opgenomen bepaling.

Artikel 10. Overdracht van bevoegdheden

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening, indien de wijzigingen:

1. van zuiver redactionele aard zijn;
2. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant en het de volgende hoofdstukken of onderdelen van titel 1 van de tarieventabel betreft:
 - a. hoofdstuk 2 (reisdocumenten);
 - b. hoofdstuk 3 (rijbewijzen);
 - c. onderdelen 1.4.5 (papieren verstrekkingen uit de basisregistratie personen);
 - d. hoofdstuk 16 (kansspelen);

een en ander voor zover met deze wijzigingen niet reeds bij het vaststellen of latere wijziging van deze verordening bij raadsbesluit rekening is gehouden.

Artikel 11. Overgangsrecht

1. De 'Legesverordening 2023', vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2022, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 12, tweede lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de leges hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 12. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 13. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als 'Legesverordening 2024'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

de griffier,

de voorzitter,

Tarieventabel 2024, behorende bij de Legesverordening 2024

Titel 1 Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand

1.1.	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap:	
1.1.1.	in het Stadhuis aan het Stadhuisplein op:	
1.1.1.1.	woensdag om 09.00 en 09.30 uur	gratis
1.1.1.2.	maandag om 09.00 en 09.30 uur	€ 225,00
1.1.1.3.	maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur	€ 425,00
1.1.1.4.	zaterdag tussen 09.00 en 17.00 uur	€ 625,00
1.1.2.	in het voormalige Stadhuis aan de Grote Markt op:	
1.1.2.1.	maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur	€ 525,00
1.1.2.2.	zaterdag tussen 09.00 en 17.00 uur	€ 1.050,00
1.1.2.3.	zondag tussen 09.00 en 17.00 uur	€ 1.575,00
1.1.3.	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap in een bijzonder huis op grond van artikel 64, Boek 1, van het Burgerlijk Wetboek:	
1.1.3.1.	maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur	€ 525,00
1.1.3.2.	zaterdag tussen 09.00 en 17.00 uur	€ 1.050,00
1.1.3.3.	zondag tussen 09.00 en 17.00 uur	€ 1.575,00
1.1.5.	Het tarief bedraagt voor het verstrekken van een trouwboekje of partnerschapsboekje:	€ 27,75
1.1.6.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om bij besluit een buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand aan te wijzen voor één dag:	
1.1.6.1.	als beëdiging bij de rechtbank al heeft plaatsgevonden	€ 52,90
1.1.6.2.	als beëdiging bij de rechtbank nog niet heeft plaatsgevonden	€ 260,15

1.1.7.	Het tarief bedraagt voor het door de gemeente beschikbaar stellen van een getuige voor de huwelijksvoltrekking of de registratie van een partnerschap, per getuige	€ 31,75
1.1.8.	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een gereserveerde datum voor de huwelijksvoltrekking, registratie van het partnerschap of omzetting van het geregistreerd partnerschap in een huwelijk te annuleren of te wijzigen binnen een periode van 1 maand voorafgaand aan die gereserveerde datum:	€ 52,90
1.1.9.	Voor het afnemen van een verklaring voorgenomen huwelijk of registratie van een partnerschap	€ 26,95
1.1.10.	Voor bemiddeling bij informatieoverdracht ten aanzien van geboorte- en huwelijksaangifte en opnemingen in de gemeentelijke basis administratie persoonsgegevens (raadplegen GBA-V), per raadpleging	€ 4,45

Hoofdstuk 2 Reisdocumenten

1.2	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een paspoort of een Nederlandse identiteitskaart gelden de maximum totaalbedragen aan leges die daarvoor zijn opgenomen in het Besluit paspoortgelden, met dien verstande dat de daarin genoemde totaalbedragen naar beneden worden afgerond op een veelvoud van 5 eurocent.
-----	--

Hoofdstuk 3 Rijbewijzen

1.3	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een rijbewijs gelden de maximum totaalbedragen aan leges die daarvoor zijn vastgesteld in het Reglement rijbewijzen welke zijn goedgekeurd door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
-----	--

Hoofdstuk 4 Verstrekkingen uit de basisregistratie personen

1.4.1	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder één verstrekking verstaan één of meer gegevens omtrent één persoon waarvoor de basisregistratie personen moet worden geraadpleegd.	
1.4.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.4.2.1	tot het verstrekken van gegevens, per verstrekking	€ 11,85
1.4.3	Het tarief bedraagt voor het op verzoek doornemen van de basisregistratie personen, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 25,60
1.4.4	Het tarief bedraagt terzake van het op verzoek tot het verstrekken van statistische of demografische gegevens, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 25,60

1.4.5	Het tarief bedraagt terzake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven van een:	
1.4.5.1	afschrift uit basisregistratie personen van persoonsgegevens:	
1.4.5.1.1	voor één persoon	€ 11,85
1.4.5.1.2	voor twee of meer personen die in de basisregistratie personen op hetzelfde adres staan ingeschreven	€ 11,85
1.4.5.1.3	meertalig modelformulier woon- en/of verblijfplaats als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van verordening (EU) nr. 2016/1191 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 betreffende de bevordering van het vrije verkeer van burgers door vereenvoudigde overlegging van bepaalde openbare documenten in de Europese Unie en tot wijziging van Verordening nr. 1024/2012 (PbEU 2016, L 200)	€ 16,60

Hoofdstuk 5 (Vervallen)

Hoofdstuk 6 (Vervallen)

Hoofdstuk 7 Bestuursstukken

1.7.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.7.1.1	een afschrift van de gemeentebegroting	€ 20,25
1.7.1.2	een afschrift van de gemeenterekening	€ 20,25
1.7.1.3	een afschrift van het burgerjaarverslag	€ 4,15
1.7.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.7.2.1	tot het verstrekken van:	
1.7.2.1.1	het verslag van een raadsvergadering, per vergadering	€ 4,15
1.7.2.2	tot het afsluiten van een abonnement voor een kalenderjaar:	
1.7.2.2.1	op de verslagen van de raadsvergaderingen	€ 60,65
1.7.2.2.2	op de stukken behorende bij de raadsvergaderingen	€ 60,65
1.7.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afsluiten van een abonnement voor een kalenderjaar op het gemeenteblad	€ 60,65
1.7.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het	

verstrekken van:

1.7.4.1	een afschrift van de algemene plaatselijke verordening	€ 20,25
1.7.4.2	een afschrift van de bouwverordening	€ 95,40
1.7.4.3	een afschrift van een andere dan onder 1.7.4.1.en 1.7.4.2 genoemde verordening	€ 10,25
1.7.4.4	een afschrift van een volledige verzameling verordeningen, met uitzondering van die genoemd onder 1.7.4.2	€ 98,60

Hoofdstuk 8 Vastgoedinformatie

1.8.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.8.1.1	tot het verstrekken van een fotokopie van een plan, zoals bestemmingsplan, voorbereidingsbesluit, streekplan, wegenkaart behorende bij de legger bedoeld in onderdeel 1.8.2.2, structuurplan of stadsvernieuwingsplan:	€ 95,30
1.8.1.2	tot het verstrekken van een lichtdruk van een plan, zoals bestemmingsplan, voorbereidingsbesluit, streekplan, wegenkaart behorende bij de legger bedoeld in onderdeel 1.8.2.2, structuurplan of stadsvernieuwingsplan, per dm ² lichtdruk	€ 10,25
1.8.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een afschrift van of uittreksel uit:	
1.8.2.1	de gemeentelijke basisregistratie adressen of de gemeentelijke basisregistratie gebouwen, bedoeld in artikel 2 van de Wet basisregistraties adressen en gebouwen, per adres of object	€ 8,15
1.8.2.2	de legger bedoeld in artikel 27 van de Wegenwet	€ 8,15
1.8.2.3	de inschrijving in het rijksmonumentenregister bedoeld in artikel 3,3, vijfde lid, van de Erfgoedwet	€ 8,15
1.8.2.4	het gemeentelijk erfgoedregister, bedoeld in artikel 3.16 van de Erfgoedwet, per aangewezen cultureel erfgoed	€ 8,15
1.8.2.5	het gemeentelijke beperkingenregister of de gemeentelijke beperkingenregistratie, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder a en b, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen, dan wel tot het verstrekken van een aan die registratie ontleende verklaring, als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder c, van die wet	€ 8,15
1.8.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van kopieën van:	

1.8.3.1	het gemeentelijke adressenbestand of delen daarvan, per adres	€ 5,00
1.8.3.2	het gemeentelijke relatiebestand adres – kadastraal perceel of delen daarvan, per gelegde relatie	€ 5,00
1.8.3.3	het gemeentelijke adrescoördinaten bestand of delen daarvan, per adrescoördinaat	€ 5,00

Hoofdstuk 9 Overige publiekszaken

1.9	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.9.1	tot het legaliseren van een handtekening	€ 11,85
1.9.2	voor het ter legalisatie zenden van stukken naar een andere gemeente in Nederland in het persoonlijk belang van de aanvrager	€ 11,85

Hoofdstuk 10 Gemeentearchief

1.10.1	Het tarief bedraagt voor het op verzoek doen van naspeuringen in de in het gemeentearchief berustende stukken, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 13,60
1.10.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een fotokopie van een in het archief berustend stuk, per pagina	
1.10.2.1	op A4 formaat	€ 0,55
1.10.2.2	op A3 formaat	€ 1,10
1.10.2.3	op een formaat groter dan A3	€ 21,80
1.10.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het digitaliseren van een in het archief berustend stuk	
1.10.3.1	tot maximaal A4 formaat met 300 dpi	
	– voor de eerste scan	€ 5,45
	– voor elke volgende	€ 2,75
1.10.3.2	tot maximaal A4 formaat met 600 dpi	
	– voor de eerste scan	€ 8,15
	– voor elke volgende	€ 5,45
1.10.3.3	tot maximaal A3 formaat met 300 dpi	

	– voor de eerste scan	€ 8,15
	– voor elke volgende	€ 5,45
1.10.3.4	tot maximaal A3 formaat met 600 dpi	
	– voor de eerste scan	€ 10,90
	– voor elke volgende	€ 8,15
1.10.3.5	op een formaat groter dan A3	
	– met 300 dpi	€ 32,70
	– met 600 dpi	€ 49,00
1.10.3.6	in een afwijkend formaat en/of resolutie:	
	het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door of namens het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	
1.10.4	De in 1.10.3 tot en met 1.10.3.6 genoemde bedragen worden verhoogd met de volgende verwerkingskosten	
	– voor het plaatsen op een eigen USB-stick	€ 6,80
	– voor het verzenden via email of We Transfer	€ 6,80

Hoofdstuk 11 Huisvestingswet 2014

1.11	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.11.1	tot het verlenen van een huisvestingsvergunning als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014	€ 42,70
1.11.2	tot indeling in een urgentiecategorie als bedoeld in artikel 13, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014	€ 67,45

Hoofdstuk 12 Leegstandwet

1.12	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.12.1.1	tot het verkrijgen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet	€ 69,70
1.12.1.2	tot verlenging van een vergunning tot tijdelijk verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 15, vijfde lid, van de Leegstandwet	€ 18,75

- 1.12.2 Indien aanvragen als bedoeld in de subonderdelen 1.12.1.1 en 1.12.1.2 gelijktijdig worden ingediend en woonruimten in hetzelfde gebouw, zoals een flat, een school of een kantoor betreffen, worden de in die subonderdelen bedoelde leges slechts eenmaal geheven.

Hoofdstuk 13 (Vervallen)

Hoofdstuk 14 (Vervallen)

Hoofdstuk 15 (Vervallen)

Hoofdstuk 16 Kansspelen

- 1.16.1 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een aanwezigheidsvergunning als bedoeld in artikel 30b van de Wet op de kansspelen:
- 1.16.1.1 voor een periode van twaalf maanden voor één kansspelautomaat € 61,55
- 1.16.1.2 voor een periode van twaalf maanden voor twee of meer kansspelautomaten, voor de eerste kansspelautomaat € 61,55
- en voor iedere volgende kansspelautomaat € 37,05
- 1.16.1.3 voor één kansspelautomaat, welke vergunning geldt voor onbepaalde tijd € 246,70
- 1.16.1.4 voor twee of meer kansspelautomaten, welke vergunning geldt voor onbepaalde tijd, voor de eerste kansspelautomaat € 246,70
- en voor iedere volgende kansspelautomaat € 148,15
- 1.16.2 De subonderdelen 1.16.1.1 en 1.16.1.2 zijn van overeenkomstige toepassing, indien de vergunning geldt voor een tijdvak, korter dan twaalf maanden of langer dan twaalf maanden maar ten hoogste vier jaar, met dien verstande dat de daar genoemde bedragen naar evenredigheid van het verschil in looptijd van de vergunning verlaagd onderscheidenlijk verhoogd worden.
- 1.16.2 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de kansspelen (loterijvergunning) € 28,75

Hoofdstuk 17 Telecommunicatie

- 1.17.1 Het basistarief t/m 250m1 bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding in verband met het verkrijgen van een vergunning / instemmingsbesluit, als bedoeld in de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur (AVOI), omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden: € 486,70

1.17.1.1	Indien het betreft tracés vanaf 250 m ¹ , basistarief 1.17.1 + prijs per m ¹ boven de 250 m ¹	€ 486,70 +€ 0,70 per m ¹
1.17.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding als bedoeld in de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur (AVOI), omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden voor tracés tot 25 m ¹	€ 98,45
1.17.3	Indien met betrekking tot een aanvraag overleg moet plaatsvinden tussen de gemeente, andere beheerders van openbare grond en de netbeheerder van het netwerk en/of andere netbeheerders of belanghebbenden, wordt het in 1.17.1 genoemde bedrag per overleg verhoogd met	€ 466,15

Hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer

1.18	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.18.1	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990	€ 52,60
1.18.2	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 9.1 van de Regeling voertuigen	€ 32,45
1.18.3	tot het verkrijgen van een gehandicaptenparkeerkaart als bedoeld in artikel 49 van het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)	€ 32,45
1.18.4	tot verkrijgen van een geneeskundige verklaring ingevolge de Wet Personenvervoer	€ 33,90

Hoofdstuk 19 Diversen

1.19.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een exemplaar van de gemeentelijke lijst van monumenten van geschiedenis en kunst	€ 52,05
1.19.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.19.2.1	gewaarmerkte afschriften van stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen, per pagina	€ 8,20
1.19.2.2	afschriften, doorslagen of fotokopieën van stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen:	€ 0,20

1.19.2.3	kaarten, tekeningen en lichtdrukken, al dan niet behorend bij de in de onderdelen 1.19.2.1 en 1.19.2.2 genoemde stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen, per kaart, tekening of lichtdruk	€ 10,05
	vermeerderd met	€ 4,15
	voor elke 10 dm ² waarmee de oppervlakte van de kaart, tekening of lichtdruk de 10 dm ² te boven gaat;	
1.19.2.4	een beschikking op aanvraag, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen	€ 40,85
1.19.2.5	stukken of uittreksels, welke op aanvraag van de aanvrager moeten worden opgemaakt, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen, per pagina	€ 8,20
1.19.2.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning voor het in een weg te graven of te spitten en andere activiteiten als bedoeld in artikel 2.11 van de Algemene plaatselijke verordening, niet zijnde een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.3.8 van deze legesverordening	€ 193,90
1.19.2.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een vergunning op grond van artikel 2:9 (Straatartiesten) van de Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Gorinchem 2019	€ 40,20

Titel 2 Dienstverlening onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

2.1.1	Definities	
2.1.1.1	Begripsbepalingen die zijn opgenomen in de bijlage bij de Omgevingswet, in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving, bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving, bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, bijlage I bij het Omgevingsbesluit en bijlage I bij de Omgevingsregeling en in de bijlagen bij het gemeentelijke omgevingsplan, zijn van toepassing op dit hoofdstuk, tenzij in de legesverordening of deze tarieventabel anders is bepaald.	
2.1.1.2	In dit hoofdstuk voorkomende begrippen die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander dan een in het eerste lid bedoeld wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld, tenzij in de legesverordening of deze tarieventabel anders is bepaald.	

2.1.1.3 In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

binnenplanse omgevingsplanactiviteit: een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die niet in strijd is met het omgevingsplan;

binnenplanse omgevingsplanactiviteit bij wijzigingsbevoegdheid of uitwerkingsplicht: een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, maar die niet in strijd is met regels voor de toepassing van een wijzigingsbevoegdheid of het voldoen aan een uitwerkingsplicht in het tijdelijke deel van het omgevingsplan, bedoeld in artikel 22.1, aanhef en onder a, van de Omgevingswet;

2.1.1.4 bouwkosten: de aannemingssom, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt een raming van de kosten die voortvloeien uit aangegane verplichtingen voor de fysieke realisatie (het bouwen) van de bouwwerken, de omzetbelasting daarin niet begrepen, en indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft, de omzetbelasting daarin niet begrepen;

2.1.2. Dienstverlening en besluiten waarvoor leges worden geheven

Leges worden geheven voor het in behandeling nemen van een aanvraag om:

2.1.2.1 omgevingsoverleg;

2.1.2.2 een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1 of artikel 22.8 van de Omgevingswet in samenhang met artikel 2.1a van het Omgevingsbesluit;

2.1.2.3 een of meer maatwerkvoorschriften als bedoeld in artikel 4.5 van de Omgevingswet;

2.1.2.4 toestemming voor het treffen van een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7 van de Omgevingswet;

2.1.2.5 een wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning;

2.1.2.6 intrekking van een omgevingsvergunning;

2.1.2.7 wijziging van een besluit als bedoeld in de artikelen 2.1.2.2, 2.1.1.2.3 en 2.1.1.2.4;

2.1.2.8	een besluit in het kader van de Omgevingswet, anders dan bedoeld in de artikelen 2.1.2.2 tot en met 2.1.2.7.	
2.1.3	Bepalen tarief	
2.1.3.1	De in artikel 2.1.2 bedoelde leges worden geheven naar de tarieven zoals opgenomen in de volgende paragrafen van dit hoofdstuk.	
2.1.3.2	Als een aanvraag betrekking heeft op meerdere activiteiten, is het tarief opgebouwd uit de som van de verschuldigde leges behorend bij die activiteiten.	
2.1.3.3	Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag wordt in voorkomend geval verhoogd met een of meer modaliteiten bedoeld in paragraaf 2.13.	
2.1.3.4	Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag wordt in voorkomend geval verminderd overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 2.14.	
2.1.3.5	Het tarief behorend bij een aanvraag om een maatwerkvoorschrift of bij een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen is niet van toepassing als het onderwerp waarop het maatwerkvoorschrift betrekking heeft of de gelijkwaardige maatregel onderdeel is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.	
2.1.3.6	In afwijking van het tweede en derde lid kan ook per activiteit of andere grondslag een legesbedrag worden gevorderd.	
2.2	Voorfase	
2.2.1	Omgevingsoverleg	
	Voordat een formele aanvraag om een besluit als bedoeld in de overige paragrafen van deze titel wordt ingediend en betrekking heeft op het houden van omgevingsoverleg over een of meer activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving, bedraagt het tarief:	
2.2.1.1	voor een Informatie overleg – Check op de vergunning om te bepalen of deze nodig is, zo ja, welke informatie is benodigd:	€ 0,00
2.2.1.2	voor een Intaketafel – Indicatie betreffende de wenselijkheid van het initiatief:	€ 0,00
2.2.1.3	voor een Omgevingstafel – Indicatie betreffende de haalbaarheid van een initiatief met een bouwactiviteit:	
	indien de bouwkosten minder dan € 100.000 bedragen:	€ 250,45
	indien de bouwkosten € 100.000 of meer bedragen:	€ 500,95

2.2.1.4	voor een Omgevingstafel – Indicatie betreffende de haalbaarheid van een initiatief met een of meer activiteiten, zonder bouwactiviteit:	€ 500,95
2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	
2.3.1	Bouwactiviteit (bouwtechnische deel)	
	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een bouwactiviteit als bedoeld in paragraaf 2.3.2 van het Besluit bouwwerken leefomgeving, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:	
2.3.1.1	indien de bouwkosten minder dan € 25.000 bedragen:	0,95%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 44,40
2.3.1.2	Indien de bouwkosten meer dan € 25.000 en minder dan € 50.000 bedragen,	0,94%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 238,00
2.3.1.3	Indien de bouwkosten meer dan € 50.000 en minder dan € 200.000 bedragen,	0,93%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 470,95
2.3.1.4	Indien de bouwkosten meer dan € 200.000 en minder dan € 750.000 bedragen,	0,92%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 1.863,40
2.3.1.5	Indien de bouwkosten meer dan € 750.000 en minder dan € 1.500.000 bedragen,	0,91%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 6.911,50
2.3.1.6	Indien de bouwkosten meer dan € 1.500.000 en minder dan € 5.000.000 bedragen,	0,90%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 13.721,40
2.3.1.7	Indien de bouwkosten meer dan € 5.000.000 bedragen,	0,88%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 44.891,00
	en een maximum van:	€ 150.000,00
2.3.2	Omgevingsplanactiviteit: bouwactiviteit, in stand houden of gebruiken bouwwerk (ruimtelijke deel)	

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit een bouwactiviteit of het in stand houden of gebruiken van het te bouwen bouwwerk, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:

2.3.2.1	indien de bouwkosten minder dan € 25.000 bedragen:	2,45%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 148,50
2.3.2.2	Indien de bouwkosten meer dan € 25.000 en minder dan € 50.000 bedragen,	2,42%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 612,00
2.3.2.3	Indien de bouwkosten meer dan € 50.000 en minder dan € 200.000 bedragen,	2,40%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 1.210,95
2.3.2.4	Indien de bouwkosten meer dan € 200.000 en minder dan € 750.000 bedragen,	2,37%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 4.791,60
2.3.2.5	Indien de bouwkosten meer dan € 750.000 en minder dan € 1.500.000 bedragen,	2,35%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 17.772,50
2.3.2.6	Indien de bouwkosten meer dan € 1.500.000 en minder dan € 5.000.000 bedragen,	2,31%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 35.283,60
2.3.2.7	Indien de bouwkosten meer dan € 5.000.000 bedragen,	2,27%
	van de bouwkosten, met een minimum van:	€ 115.434,00
	en een maximum van:	€ 400.000,00
2.3.4	Omgevingsplanactiviteit: slopen van een bouwwerk	
2.3.4.1	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit een sloopactiviteit, niet zijnde een sloopactiviteit met betrekking tot een monument of beschermd stads- en dorpsgezicht, als bedoeld in paragraaf 2.5, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in	€ 80,90

die artikelen bedoelde activiteiten:

2.4	Omgevingsplanactiviteit: (Buitenplanse) omgevingsplanactiviteit	
2.4.1	(Buitenplanse) omgevingsplanactiviteit	
2.4.1.1	Als moet worden beoordeeld of de omgevingsplanactiviteit in overeenstemming is met regels voor de toepassing van een wijzigingsbevoegdheid of het voldoen aan een uitwerkingsplicht in het tijdelijke deel van het omgevingsplan, bedoeld in artikel 22.1, onder a, van de Omgevingswet:	€ 266,25
2.4.1.2	Voor een omgevingsplanactiviteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan (buitenplanse omgevingsplanactiviteit):	
	indien er geen bouwkosten zijn of de bouwkosten minder dan € 100.000 bedragen:	€ 533,65
	indien de bouwkosten € 100.000 of meer bedragen:	€ 1.067,30
2.5	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	
2.5.1	Omgevingsplanactiviteit: monumenten	
2.5.1.1	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, met betrekking tot een gemeentelijk monument, provinciaal monument, rijksmonument, voorbeschermd gemeentelijk monument, voorbeschermd provinciaal monument of voorbeschermd rijksmonument, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:	
2.5.1.1.1	voor het slopen, verstoren, verplaatsen of wijzigen van een monument of voorbeschermd monument:	€ 0,00
2.5.1.1.2	voor het herstellen of gebruiken van een monument of voorbeschermd monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht:	€ 0,00
2.5.2	Omgevingsplanactiviteit: sloopactiviteit in beschermd stads- of dorpsgezicht	
	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit een sloopactiviteit in een rijksbeschermd, provinciaal beschermd of gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde	€ 80,90

activiteiten:

2.6 Milieubelastende activiteiten

2.6.1 Omgevingsplanactiviteit: milieubelastende activiteit

indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit een milieubelastende activiteit als bedoeld in paragraaf 22.3.26 van het tijdelijke deel van het omgevingsplan zoals opgenomen in artikel 7.1 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikel van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:

per milieubelastende activiteit € 922,45

2.6.2 Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen (afdeling 3.2 Besluit activiteiten leefomgeving)

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit een of meer activiteiten die bedrijfstakken overstijgen als bedoeld in de paragrafen 3.2.1, 3.2.3 tot en met 3.2.15, 3.2.17 tot en met 3.2.19 en 3.2.24 van afdeling 3.2 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:

voor één milieubelastende activiteit: € 3.004,85

voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit € 2.103,40

voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit € 1.802,90

2.6.3 Nutssector en industrie (afdeling 3.4 Besluit activiteiten leefomgeving)

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit een of meer activiteiten in de categorie nutssector en industrie als bedoeld in de paragrafen 3.4.2, 3.4.4 tot en met 3.4.9 en 3.4.11 van afdeling 3.4 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:

voor één milieubelastende activiteit: € 4.382,10

voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit € 3.067,45

voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit € 2.629,25

2.6.4 Afvalbeheer (afdeling 3.5 Besluit activiteiten leefomgeving)

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit een of meer activiteiten in de sector afvalbeheer als bedoeld in de paragrafen 3.5.1, 3.5.4, 3.5.7, 3.5.8 en 3.5.11 van afdeling 3.5 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:

voor één milieubelastende activiteit: € 4.163,00

voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit € 2.914,10

voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit € 2.497,80

2.6.5 Agrarische sector (afdeling 3.6 Besluit activiteiten leefomgeving)

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit een of meer activiteiten in de agrarische sector als bedoeld in de paragrafen 3.6.1, 3.6.7 en 3.6.8 van afdeling 3.6 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:

voor één milieubelastende activiteit: € 3.286,55

voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit € 2.300,60

voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit € 1.971,95

2.6.6 Dienstverlening, onderwijs en zorg (afdeling 3.7 Besluit activiteiten leefomgeving)

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit een activiteit in de sector dienstverlening, onderwijs en zorg als bedoeld in de paragrafen 3.7.6 en 3.7.10 van afdeling 3.7 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief per milieubelastende activiteit, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:

	voor één milieubelastende activiteit:	€ 3.943,90
2.6.7	Transport, logistiek en ondersteuning daarvan (afdeling 3.8 Besluit activiteiten leefomgeving)	
	<p>Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een of meer milieubelastende activiteiten, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit een of meer activiteiten in de sector transport, logistiek en ondersteuning daarvan als bedoeld in de paragrafen 3.8.2, 3.8.3, 3.8.5, 3.8.6, 3.8.8 tot en met 3.8.11 van afdeling 3.8 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:</p>	
	voor één milieubelastende activiteit:	€ 4.882,90
	voor twee tot vijf milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	€ 3.418,05
	voor vijf of meer milieubelastende activiteiten, per milieubelastende activiteit	€ 2.929,75
2.6.8	Sport en recreatie (afdeling 3.9 Besluit activiteiten leefomgeving)	
	<p>Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een milieubelastende activiteit, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet, bestaande uit een activiteit in de sector sport en recreatie als bedoeld in paragraaf 3.9.1 van afdeling 3.9 van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief per milieubelastende activiteit, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:</p>	
	voor één milieubelastende activiteit:	€ 3.286,55
2.6.9	Samenloop van dezelfde milieubelastende activiteiten	
	<p>Als bij de toepassing van de artikelen 2.6.2 tot en met 2.6.8 dezelfde milieubelastende activiteit onder meer dan een categorie valt en de aanvraag om een omgevingsvergunning heeft op al deze categorieën betrekking, wordt die milieubelastende activiteit slechts eenmaal in de heffing betrokken, waarbij het voor de belastingplichtige meest gunstige van toepassing zijnde tarief wordt toegepast.</p>	
	<p>Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een kernactiviteit in een bedrijfstak gecombineerd met functioneel ondersteunende activiteiten uit andere bedrijfstakken, dan is, in afwijking van het bepaalde in deze paragraaf, op al deze activiteiten het artikel van toepassing waaronder de bedrijfstak die bepalend is voor de kernactiviteit valt.</p>	

2.6.10 Samenloop van meerdere milieubelastende activiteiten uit verschillende bedrijfstakken

Als bij de toepassing van de artikelen 2.6.2 tot en met 2.6.8 de aanvraag betrekking heeft op meerdere verschillende milieubelastende activiteiten behorend bij verschillende bedrijfstakken dan worden die milieubelastende activiteiten afhankelijk van het aantal bedrijfstakken gereduceerd in de heffing betrokken. Hierbij geldt de volgende staffel:

voor twee bedrijfstakken geldt een reductie van: 10%

voor drie tot vijf bedrijfstakken geldt een reductie van: 15%

voor vijf of meer bedrijfstakken geldt een reductie van: 20%

2.7 Lozingsactiviteiten

2.7.1 Lozingsactiviteit niet afkomstig van milieubelastende activiteit

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij de gemeente, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder c, onder 1, van de Omgevingswet, en het gaat niet om het lozen van water of stoffen afkomstig van een milieubelastende activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten: € 420,70

2.7.2 Lozingsactiviteit afkomstig van milieubelastende activiteit

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een lozingsactiviteit op een oppervlaktelichaam in beheer bij de gemeente, als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder c, onder 1, van de Omgevingswet, bestaande uit het lozen van afvalwater, koelwater of stoffen afkomstig van een milieubelastende activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten: € 841,35

2.8 Aanlegactiviteiten

2.8.1 Omgevingsplanactiviteit: opbreken en graven (gereserveerd)

2.8.2 Omgevingsplanactiviteit: overige activiteiten beperkingengebied leidingen, landschapselement en aardkundige waarde (gereserveerd)

2.8.3 Omgevingsplanactiviteit: geluid weg

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen of wijzigen van een weg als op grond van het omgevingsplan of bij omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit een geluidgevoelig gebouw is toegelaten binnen het aandachtsgebied van die weg, als bedoeld in artikel 22.272 van het tijdelijke deel van het omgevingsplan zoals opgenomen in artikel 7.1 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten: € 162,00

2.8.4 Omgevingsplanactiviteit: aanleggen of veranderen weg

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg, bedoeld in artikel 6.3.1 van de Verordening fysieke leefomgeving in samenhang met artikel 22.8 van de Omgevingswet, artikel 2.1a van het Omgevingsbesluit of artikel 22.278 van het tijdelijke deel van het omgevingsplan zoals opgenomen in artikel 7.1 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten: € 80,90

2.8.5 Omgevingsplanactiviteit: uitweg/uitrit

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het maken, hebben, veranderen of veranderen van het gebruik van een uitweg, zoals bedoeld in bedoeld in artikel 6.3.2 van de Verordening fysieke leefomgeving in samenhang met artikel 22.8 van de Omgevingswet en artikel 2.1a van het Omgevingsbesluit, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten: € 80,90

2.8.6 Omgevingsplanactiviteit: overige aanlegactiviteiten

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of een werkzaamheid (aanlegactiviteit), niet zijnde een activiteit die in de voorgaande artikelen van deze paragraaf is benoemd, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten: € 235,00

2.9 Overige activiteiten

2.9.1	Omgevingsplanactiviteit: kappen van bomen of vellen van houtopstanden	
	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit het vellen van een houtopstand, bedoeld in artikel 3.7.2 van de Verordening fysieke leefomgeving in samenhang met artikel 22.8 van de Omgevingswet en artikel 2.1a van het Omgevingsbesluit, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:	€ 162,00
2.9.2	Omgevingsplanactiviteit: reclame	
	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit handelsreclame met behulp van een opschrift, aankondiging of afbeelding in welke vorm dan ook, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats, als bedoeld in artikel 7.3.1 van de Verordening fysieke leefomgeving in samenhang met artikel 22.8 van de Omgevingswet en artikel 2.1a van het Omgevingsbesluit, en als niet tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in paragraaf 2.3, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:	€ 80,90
2.9.3	Omgevingsplanactiviteit: objecten plaatsen op de weg	
	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, bestaande uit de opslag van roerende zaken in een bepaald gedeelte van de gemeente, bedoeld in artikel 8.1.1 van de Verordening fysieke leefomgeving in samenhang met artikel 22.8 van de Omgevingswet en artikel 2.1a van het Omgevingsbesluit, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten: onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk als het ook gaat om de in die artikelen bedoelde activiteiten:	€ 80,90
2.9.4	Andere activiteiten	
	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het verrichten van een andere activiteit dan in deze paragraaf en voorgaande paragrafen van dit hoofdstuk:	€ 80,90
2.10	Maatwerkvoorschriften	
2.10.1	Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten	

	Als de aanvraag om een of meer maatwerkvoorschriften betrekking heeft op een bouwactiviteit, bedraagt het tarief:	
2.10.1.1	voor een maatwerkvoorschrift dat betrekking heeft op: 1. het in stand houden van een bestaand bouwwerk, bedoeld in artikel 3.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; 2. bouwactiviteiten die het bouwen van nieuwe bouwwerken betreffen als bedoeld in artikel 4.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; 3. het gebruik van een bouwwerk, bedoeld in artikel 6.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; of 4. het verrichten van bouw- of sloopwerkzaamheden als bedoeld in artikel 7.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; per maatwerkvoorschrift:	€ 471,00
2.10.1.2	in andere gevallen dan bedoeld in onderdeel 2.10.1.1, per maatwerkvoorschrift:	€ 471,00
2.10.2	Maatwerkvoorschriften bij milieubelastende activiteiten Als de aanvraag om een of meer maatwerkvoorschriften als bedoeld in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving betrekking heeft op: een milieubelastende activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bedraagt het tarief:	€ 2.103,40
	Als de aanvraag om een of meer maatwerkvoorschriften betrekking heeft op een andere milieubelastende activiteit dan bedoeld in het eerste lid, bedraagt het tarief per maatwerkvoorschrift	€ 1.262,05
2.10.3	Maatwerkvoorschriften bij overige activiteiten Als de aanvraag om een of meer maatwerkvoorschriften betrekking heeft op een andere activiteit dan genoemd in de artikelen 2.10.1 en 2.10.2, bedraagt het tarief per maatwerkvoorschrift:	€ 2.103,40
2.11	Gelijkwaardigheid	
2.11.1	Gelijkwaardige maatregel	
2.11.1.1	Als de aanvraag om toestemming voor een gelijkwaardige maatregel als bedoeld in artikel 4.7 van de Omgevingswet betrekking heeft op:	
2.11.1.1.1	een bouwactiviteit, bedraagt het tarief, per uur:	€ 130,00
2.11.1.1.2	een activiteit met betrekking tot cultureel erfgoed, bedraagt het tarief, per uur:	€ 130,00
2.11.1.1.3	een milieubelastende activiteit, bedraagt het tarief per milieubelastende activiteit:	€ 2.103,40

2.11.1.1.4	een andere activiteit dan bedoeld in artikelen 2.11.1.1.1, 2.11.1.1.2 of 2.11.1.1.3, bedraagt het tarief:	€ 130,00
2.11.1.2	Het op grond van het eerste lid verschuldigde bedrag wordt voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager meegedeeld. De aanvraag wordt dan in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop het verschuldigde bedrag aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
2.12	Overige tarieven	
2.12.1	Verlengen tijdelijke omgevingsvergunning bouwactiviteit	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om verlenging van de in een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit gestelde termijn, bedoeld in artikel 10.23, tweede lid, van het Omgevingsbesluit:	€ 80,90
2.12.2	Wijzigen omgevingsvergunning	
2.12.2.1	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om wijziging van een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit is hetzelfde tarief verschuldigd als op grond van dit hoofdstuk verschuldigd is voor het in behandeling van een aanvraag voor de activiteit of activiteiten waarop de aanvraag tot wijziging betrekking heeft.	
2.12.2.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van een omgevingsvergunning voor als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project:	€ 80,90
2.12.2.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van een omgevingsvergunning voor het gewijzigd uitvoeren van een project anders dan bedoeld in onderdeel 2.12.2.1 of 2.12.2.2:	€ 444,00
2.12.3	Wijzigen voorschriften omgevingsvergunning	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit:	50%
	van het reguliere tarief als bedoeld in deze verordening.	
	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning voor een overige activiteit, niet zijnde een milieubelastende activiteit:	€ 80,90
2.12.4	Beoordeling onderzoeksrapporten	

De in artikel 2.13.3 opgenomen tarieven zijn van overeenkomstige toepassing op het in behandeling nemen van een aanvraag tot het beoordelen van een onderzoeksrapport, zonder dat sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning.

2.12.5 Wijzigen van het omgevingsplan

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van het omgevingsplan: € 1.353,00

tenzij kostenverhaal op andere wijze met elkaar is overeengekomen.

2.12.6 Niet genoemd besluit op aanvraag

Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een ander, in dit hoofdstuk niet benoemd besluit op grond van de Omgevingswet, de op die wet gebaseerde algemene maatregelen van bestuur of het omgevingsplan. € 80,90

2.13 Modaliteiten

2.13.1 Achteraf ingediende aanvraag

Als de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een activiteit wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de activiteit, worden de op grond van de paragrafen 2.3 tot en met 2.9 verschuldigde leges verhoogd met: 10,00%

met een maximum van: € 1.169,00

onverminderd het bepaalde in onderdelen 2.3.4 tot en met 2.9.4, bedraagt het tarief, indien de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de werkzaamheden: € 37,50

2.13.2 Uitgebreide voorbereidingsprocedure

Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, als afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is op de voorbereiding van het besluit:

2.13.2.1 als sprake is van een milieubelastende activiteit: € 2.629,25

2.13.2.2 als sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit niet zijnde een milieubelastende activiteit: € 942,00

2.13.3 Beoordeling onderzoeksrapporten

Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, als krachtens wettelijk voorschrift voor de betreffende aanvraag een

rapport moet worden beoordeeld:

2.13.3.1	voor de beoordeling van een milieukundig bodemrapport:	€ 533,65
2.3.13.2	voor de beoordeling van een archeologisch bodemrapport:	
	voor particuliere bouw:	€ 350,10
	voor bedrijfslocaties:	€ 873,55
2.3.13.3	voor de beoordeling van een milieueffectrapportage (MER):	€ 1.975,00
2.3.13.4	voor de beoordeling van een niet in de voorgaande onderdelen genoemd rapport:	€ 533,65
2.13.4	Advies	
2.13.4.1	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, als een daartoe aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over de aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit op grond van de Omgevingswet:	
2.13.4.1.1	voor een advies van de gemeenteraad:	€ 80,90
2.13.4.1.2	voor een advies van de gemeentelijke adviescommissie als bedoeld in de Verordening Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit Gorinchem 2024 dat uitsluitend betrekking heeft op redelijke eisen van welstand, als bedoeld in de gemeentelijke beleidsregels bedoeld in artikel 4.19 van de Omgevingswet:	
2.13.4.1.2.1	indien advies wordt uitgebracht in het kader van vooroverleg:	€ 100,00
2.13.4.1.2.2	indien de bouwkosten minder dan € 50.000,- bedragen:	€ 100,00
2.13.4.1.2.3	indien de bouwkosten € 50.000,- tot € 2.000.000,- bedragen:	0,20%
	van de bouwkosten;	
2.13.4.1.2.4	indien de bouwkosten € 2.000.000,- tot € 6.000.000,- bedragen:	0,05%
	van de bouwkosten –/– € 2.000.000,-;	
	vermeerderd met:	€ 4.000,00
2.13.4.1.2.5	indien de bouwkosten meer dan € 6.000.000,- bedragen:	€ 6.000,00
2.13.4.1.3	voor een advies van de gemeentelijke adviescommissie als bedoeld in de Verordening Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit Gorinchem 2024 in andere gevallen dan bedoeld in onderdeel artikel 2.13.4.1.2: het	Volgens begroting

bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.

2.13.4.1.4	voor een advies van de agrarische commissie:	€ 321,00
2.13.4.1.5	voor een advies in andere gevallen dan bedoeld in de artikel 2.13.4.1.1 tot en met 2.13.4.1.4: het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	Volgens begroting
2.13.4.2	Als een begroting als bedoeld in artikel 2.13.4.1.5, is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
2.13.4.3	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, als het college van burgemeester en wethouders aan een daartoe aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over een grondgebied overstijgende aanvraag om een omgevingsvergunning (als bedoeld in artikel 4.19 van het Omgevingsbesluit) of een ander besluit op grond van de Omgevingswet:	
	het bedrag dat het college van burgemeester en wethouders aan rechten zou heffen als het voor de activiteit waarvoor advies wordt gevraagd zelf bevoegd gezag zou zijn, naar rato van het gedeelte van de gevraagde activiteit dat op het grondgebied van de gemeente Gorinchem plaatsvindt.	
2.13.5	Instemming	
2.13.5.1	Onverminderd het bepaalde in de andere artikelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, als een aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit op grond van de Omgevingswet betrekking heeft op een activiteit waarvoor de beslissing op de aanvraag op grond van artikel 16.16 van de Omgevingswet instemming behoeft van een bestuursorgaan:	
	het bedrag dat dit bestuursorgaan aan rechten zou heffen als het voor de activiteit waarvoor instemming wordt verzocht zelf bevoegd gezag zou zijn.	
2.13.5.2	Het bedrag bedoeld in het eerste lid, wordt voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager meegedeeld. De aanvraag wordt dan in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop het verschuldigde bedrag aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	

2.14	Vermindering	
2.14.1	Vermindering bij meervoudige aanvraag	
	Als de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op vijf of meer activiteiten, bestaat aanspraak op vermindering van leges, met uitzondering van leges voor de milieubelastende activiteiten als bedoeld in paragraaf 2.6 en het legesdeel dat betrekking heeft op de modaliteiten genoemd in paragraaf 2.13. De vermindering bedraagt:	
2.14.2.1	bij 5 tot 10 activiteiten:	5,00%
	van de voor die activiteiten verschuldigde leges;	
2.14.2.2	bij 10 tot 15 activiteiten:	7,00%
	van de voor die activiteiten verschuldigde leges;	
2.14.2.3	bij 15 of meer activiteiten:	9,00%
	van de voor die activiteiten verschuldigde leges.	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een vergunningsvrije activiteit, wordt voor die betreffende activiteit geen leges in rekening gebracht.	
2.15	Teruggaaf	
2.15.1	Teruggaaf bij aanvraag en oordeel geen omgevingsvergunning nodig	
	Als het college van burgemeester en wethouders op grond van een aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning oordeelt dat voor de voorgenomen activiteit geen omgevingsvergunning is vereist, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges. De teruggaaf bedraagt:	85,00%
	van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is gedaan verschuldigde leges.	
2.15.2	Teruggaaf als aanvraag verder buiten behandeling wordt gelaten	
	Als na toepassing van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht een aanvraag buiten behandeling wordt gelaten, bestaat aanspraak op teruggaaf. De teruggaaf bedraagt:	85,00%
	van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is gedaan verschuldigde leges.	
2.15.3	Teruggaaf als gevolg van intrekking aanvraag omgevingsvergunning of maatwerkvoorschrift bij reguliere procedure	

Als een aanvrager zijn aanvraag om een omgevingsvergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is geheel of gedeeltelijk intrekt terwijl het college van burgemeester en wethouders daarover nog geen besluit heeft genomen, bestaat

2.15.3.1	bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen vier weken na de indiening van de aanvraag:	75,00%
	van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges;	
2.15.3.2	bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf vier weken tot zes weken na de indiening van de aanvraag:	50,00%
	van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges;	
2.15.3.3	bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf zes weken na de indiening van de aanvraag:	25,00%
	van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges.	
2.15.4	Teruggaaf als gevolg van intrekking aanvraag omgevingsvergunning of maatwerkvoorschrift bij uitgebreide voorbereidingsprocedure	
	Als een aanvrager zijn aanvraag om een omgevingsvergunning of aanvraag om een maatwerkvoorschrift op de voorbereiding waarvan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is geheel of gedeeltelijk intrekt terwijl het college van burgemeester en wethouders daarover nog geen besluit heeft genomen, bestaat	
2.15.4.1	bij gehele of gedeeltelijke intrekking binnen zes weken na de indiening van de aanvraag:	75,00%
	van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges;	
2.15.4.2	bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf zes weken tot achttien weken na de indiening van de aanvraag:	50,00%
	van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges;	
2.15.4.3	bij gehele of gedeeltelijke intrekking op een tijdstip vanaf achttien weken na de indiening van de aanvraag:	25,00%

van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges.

- 2.15.5 Teruggaaf als gevolg van intrekking verleende omgevingsvergunning voor bouw- of milieubelastende activiteiten

Als het college van burgemeester en wethouders een verleende omgevingsvergunning voor een bouw- of milieubelastende activiteit intrekt op aanvraag van de vergunninghouder, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges, mits deze aanvraag is ingediend binnen 6 maanden na verlening van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt. De teruggaaf bedraagt: 50,00%

van de voor de activiteit waarvoor de aanvraag is ingetrokken verschuldigde leges.

- 2.15.6 Teruggaaf als gevolg van het weigeren van een omgevingsvergunning voor bouw- of milieubelastende activiteiten

- 2.15.6.1 Als het college van burgemeester en wethouders een omgevingsvergunning voor een bouw- of milieubelastende activiteit weigert, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges. De teruggaaf bedraagt: 50,00%

van de voor de activiteit waarvoor de omgevingsvergunning is geweigerd verschuldigde leges.

- 2.15.6.2 Onder een weigering bedoeld in onderdeel 2.15.6.1 wordt mede verstaan een vernietiging van de beschikking waarbij de vergunning is verleend bij rechterlijke uitspraak.

- 2.15.7 Geen teruggaaf legesdeel modaliteiten

In afwijking van de voorgaande artikelen van deze paragraaf wordt geen teruggaaf verleend van het legesdeel dat betrekking heeft op de modaliteiten genoemd in paragraaf 2.13.

- 2.15.8 Minimumbedrag voor teruggaaf

Een bedrag minder dan €22,20 wordt niet teruggegeven.

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Hoofdstuk 1 Horeca

- 3.1 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:

- 3.1.1 een aanvraag tot het verlenen van een vergunning op grond van artikel 3 van € 366,00

de Alcoholwet

3.1.2	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning tot het exploiteren van een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:28 van de Algemene plaatselijke verordening	€ 60,00
3.1.3	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing van de sluitingstijd voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:29 van de Algemene plaatselijke verordening	€ 40,85
3.1.4	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 4, vierde lid, van de Alcoholwet	€ 40,85
3.1.5	een melding als bedoeld in artikel 30 van de Alcoholwet	€ 203,05
3.1.6	een aanvraag tot het wijzigen van het aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Alcoholwet	€ 40,85
3.1.7	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 35 van de Alcoholwet	€ 40,85

Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen of markten

3.2.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning voor het organiseren van een evenement als bedoeld in artikel 2.25 van de Algemene plaatselijke verordening (evenementenvergunning), indien het betreft een:	
3.2.1.1	Evenementenvergunning A	€ 106,85
3.2.1.2	Evenementenvergunning B	€ 222,65
3.2.1.3	Evenementenvergunning C	€ 532,00

Hoofdstuk 3 Prostitutiebedrijven

3.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om:	
3.3.1	een exploitatievergunning of wijziging van een exploitatievergunning als bedoeld in artikel 3.4, eerste lid, van de Algemene plaatselijke verordening, anders dan een wijziging bedoeld in onderdeel 3.3.2	€ 1.017,35
3.3.2	wijziging van een exploitatievergunning in verband met uitsluitend een wijziging van het beheer in een seksinrichting of escortbedrijf, als bedoeld in artikel 3.15, tweede lid, van de Algemene plaatselijke verordening	€ 134,00

Hoofdstuk 4 Huisvestingswet 2014

3.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
3.4.1	tot het verlenen van een vergunning tot onttrekking van woonruimte aan de bestemming tot bewoning als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder a, van de Huisvestingswet 2014	€ 71,35
3.4.2	tot het verlenen van een vergunning tot samenvoeging van woonruimte met andere woonruimte als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder b, van de Huisvestingswet 2014	€ 71,35
3.4.3	tot het verlenen van een vergunning tot omzetting van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder c, van de Huisvestingswet 2014	€ 71,35
3.4.4	tot het verlenen van een vergunning voor het verbouwen van woonruimte tot twee of meer woonruimten als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder d, van de Huisvestingswet 2014	€ 71,35
3.4.5	tot het verlenen van een splitsingsvergunning als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder c, van de Huisvestingswet 2014	€ 71,35
3.4.6	tot het verlenen van een vergunning of ontheffing om woonruimte voor toeristische verhuur in gebruik te geven als bedoeld in artikel 23c, eerste en tweede lid van de Huisvestingswet 2014	€ 71,35

Hoofdstuk 5 Standplaatsen

3.5	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een standplaatsvergunning als bedoeld in artikel 2.1.1.1 van Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL)	€ 40,85
-----	---	---------

Hoofdstuk 6 Winkeltijdenwet

3.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
3.6.1	voor een ontheffing in het kader van de Winkeltijdenwet of de Winkeltijdenverordening	€ 40,85

Hoofdstuk 7 Speelautomatenhal

3.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om:	
3.7.1	een exploitatievergunning of wijziging van een exploitatievergunning als bedoeld in artikel 2 van de Speelautomatenhalverordening	€ 6.118,70

Hoofdstuk 8 In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking

3.8	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een andere, in deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 78,00
-----	--	---------

Behoort bij raadsbesluit van 9 november 2023

De griffier van Gorinchem,

VERORDENING

LIJKBEZORGINGSRECHTEN 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet;

besluit:

Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2024 (Verordening lijkbezorgingsrechten 2024).

Artikel 1. Definities

Deze verordening verstaat onder:

- a. begraafplaats:
 - Begraafplaats “de Haarhof” aan de Haarweg in Gorinchem
 - Begraafplaats aan de Willem de Vries Robbéweg in Gorinchem;
 - Rooms Katholieke begraafplaats aan de Arkelse Onderweg in Gorinchem;
 - Begraafplaats aan de Merwededijk in Dalem;
- b. particulier graf: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot:
 - het doen begraven en begraven houden van stoffelijke overschotten;
 - het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
 - het doen verstrooien van as;
- c. algemeen graf: een graf bij de gemeente in beheer waarin aan een ieder gelegenheid wordt geboden tot het doen begraven van stoffelijke overschotten, waarvan de duur bepaald is op 20 jaar zonder mogelijkheid tot verlenging;
- d. kindergraf: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot:
 - het doen begraven en begraven houden van het stoffelijk overschot van één kind beneden de 13 jaar;
 - het doen bijzetten en bijgezet houden van één asbus of één urn bevattende de as van het stoffelijk overschot van één kind beneden de 13 jaar;
 - het doen verstrooien van as van maximaal één stoffelijk overschot;
- e. urnengraf: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor voor bepaalde of onbepaalde tijd het uitsluitend recht is verleend tot:
 - het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
 - het doen verstrooien van as;

- f. urnennis: een nis bij de gemeente in beheer waarin gelegenheid wordt geboden tot het doen bijzetten van asbussen;
- g. asbus: een bus ter berging van as van een overledene;
- h. urn: een voorwerp ter berging van één of meer asbussen;
- i. graf: een zandgraf of keldergraf;
- j. grafbedekking: gedenkteken of grafbeplanting op een graf, een urnengraf of strooiveld;
- k. grafkelder: een betonnen gemetselde constructie waarin maximaal drie stoffelijke overschotten worden begraven of drie asbussen worden bijgezet;
- l. onderhoudsrecht: een verplichte bijdrage in het algemeen onderhoud van het terrein van de begraafplaatsen voor alle rechthebbenden en gebruikers;
- m. onbepaalde tijd: uitgifte voor een termijn die voortduurt, zolang er sprake is van een rechthebbende op het recht op een particulier graf, zoals bedoeld in deze begripsbepalingen.
- n. gebruiker: natuurlijk persoon of rechtspersoon aan wie het recht tot gebruik van een ruimte in een algemeen graf wordt verleend;
- o. rechthebbende: natuurlijk persoon of rechtspersoon aan wie een uitsluitend recht is verleend op een particulier graf;
- p. gedenkteken: een grafsteen, liggende of staande zerk, sluitplaat of ander monument ter nagedachtenis aan een overledene.
- q. vlindergraf: een graf voor het begraven van foetussen vanaf het begin van de zwangerschap tot een zwangerschap van 24 weken waarvan de termijn is vastgesteld op 20 jaar zonder mogelijkheid tot verlenging.
- r. vlinderrots: een gedenkteken voor een foetus vanaf het begin van de zwangerschap tot een zwangerschap van 24 weken waar uitsluitend vlinders geplaatst mogen worden door een door de gemeente aan te wijzen kunstenaar.

Artikel 2. Belastbaar feit

Op basis van deze verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Artikel 3. Belastingplicht

De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

Artikel 4. Vrijstellingen

De rechten worden niet geheven voor:

- a. het lichten van een stoffelijk overschot of asbus op rechterlijk gezag;
- b. het begraven van doodgeboren kinderen of van zuigelingen die met de overleden moeder in een kist worden begraven.

Artikel 5. Maatstaf van heffing en belastingtarief

1. De rechten worden geheven naar de maatstaven en de tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de rechten wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6. Belastingjaar

1. Met betrekking tot de rechten die per jaar worden geheven is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.
2. Met betrekking tot de rechten genoemd in hoofdstuk 4 van de tarieventabel is het belastingtijdvak gelijk aan de periode waarvoor wordt afgekocht.

Artikel 7. Wijze van heffing

De rechten worden geheven door middel van een gedagtekende schriftelijke kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 8. Ontstaan van de belastingschuld

De rechten zijn verschuldigd bij de aanvang van de dienstverlening of bij de aanvang van het gebruik van de bezittingen, werken of inrichtingen.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de rechten worden betaald binnen 30 dagen na de dagtekening van het aanslagbiljet of de schriftelijke kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijn.

Artikel 10. Kwijtschelding

Bij de invordering van de lijkbezorgingsrechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 11. Overgangsrecht

1. De “Verordening lijkbezorgingsrechten 2023”, vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2022, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden

voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 12. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 13. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de “Verordening lijkbezorgingsrechten 2024”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

de griffier,

de voorzitter

Tarientabel 2024, behorende bij de Verordening lijkbezorgingsrechten 2024

Hoofdstuk 1 Verlenen van rechten

1.1	Voor het verlenen van het uitsluitend recht op een particulier graf wordt geheven:	
1.1.1	voor een periode van 20 jaar	€ 2.224,00
1.1.2	voor onbepaalde tijd	€ 10.017,00
1.2	Voor het verlenen van het uitsluitend recht op een particulier kindergraf wordt geheven:	
1.2.1	voor een periode van 20 jaar	€ 760,00
1.2.2	voor onbepaalde tijd	€ 3.344,00
1.3	Voor het verlenen van het uitsluitend recht op een particulier urnengraf wordt geheven:	
1.3.1	voor een periode van 10 jaar	€ 555,00
1.3.2	voor onbepaalde tijd	€ 5.013,00
1.4	Voor het verlenen van het recht op een particuliere urnennis wordt geheven:	
1.4.1	voor een periode van 5 jaar	€ 419,00
1.5	Voor het verlenen van het uitsluitend recht op een particuliere asverstrooiingsplaats wordt geheven:	
1.5.1	voor een periode van 20 jaar	€ 1.113,00
1.6	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier graf wordt geheven:	
1.6.1	voor een periode van 5 jaar	€ 555,00
1.6.2	voor een periode van 10 jaar	€ 1.113,00
1.6.3	voor een periode van 20 jaar	€ 2.224,00
1.7	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier kindergraf wordt geheven:	
1.7.1	voor een periode van 5 jaar	€ 190,00
1.7.2	voor een periode van 10 jaar	€ 380,00
1.7.3	voor een periode van 20 jaar	€ 760,00
1.8	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier urnengraf wordt geheven:	
1.8.1	voor een periode van 5 jaar	€ 278,00
1.8.2	voor een periode van 10 jaar	€ 555,00
1.8.3	voor een periode van 20 jaar	€ 1.113,00
1.9	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier urnennis wordt geheven:	
1.9.1	voor een periode van 5 jaar	€ 419,00
1.9.2	voor een periode van 10 jaar	€ 837,00
1.9.3	voor een periode van 20 jaar	€ 1.672,00
1.10	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier verstrooiingsplaats wordt geheven:	
1.10.1	voor een periode van 5 jaar	€ 278,00
1.10.2	voor een periode van 10 jaar	€ 555,00
1.10.3	voor een periode van 20 jaar	€ 1.113,00

- 1.11 In afwijking van het bepaalde in 1.6 tot en met 1.10.3 wordt indien het recht is vervallen als gevolg van verzuim van overboeking na het overlijden van de rechthebbende, voor het opnieuw verlenen van het uitsluitend recht aan een nieuwe rechthebbende het recht verhoogd met een toeslag van 10% van het van toepassing zijnde tarief.

Hoofdstuk 2 Begraven

2.1	Voor het begraven in een particulier graf wordt geheven:	
2.1.1	voor een stoffelijk overschot van een persoon van 13 jaar of ouder	€ 1.249,00
2.1.2	voor een stoffelijk overschot van een kind beneden één jaar	€ 312,00
2.1.3	voor een stoffelijk overschot van een kind beneden 13 jaar	€ 625,00
2.1.4	voor het begraven op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 2.1.1, 2.1.2 en 2.1.3 verhoogd met 50%.	
2.2	Voor het begraven in een algemeen graf wordt geheven:	
2.2.1	voor een stoffelijk overschot van een persoon van 13 jaar of ouder	€ 2.562,00
2.2.2	voor een stoffelijk overschot van een kind beneden één jaar	€ 641,00
2.2.3	voor een stoffelijk overschot van een kind beneden 13 jaar	€ 1.282,00
2.2.3	voor het begraven op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 2.2.1, 2.2.2 en 2.2.3 verhoogd met 25%.	
2.3	Onder buitengewone uren worden verstaan alle uren die vallen op zaterdag, zondag en officiële feestdagen.	
2.4	Wanneer een geplande begrafenis een kwartier of meer later aanvangt dan de gereserveerde en bevestigde aanvangstijd worden de in 2.1.1 tot en met 2.2.3 genoemde tarieven verhoogd met	€ 250,00
2.5	Het tarief bedraagt voor het begraven van een foetus in een vlindergraf	€ 112,00

Hoofdstuk 3 bijzetten van asbussen en urnen

3.1	Voor het bijzetten van een asbus of een urn wordt geheven:	
3.1.1	in een algemene urnennis	€ 587,00
3.1.2	in een algemeen urnengraf	€ 605,00
3.1.3	voor het bijzetten van asbussen op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 3.1.1 en 3.1.2 verhoogd met 25%.	
3.1.4	in een particulier urnennis	€ 352,00
3.1.5	in een particulier (urnen)graf	€ 352,00
3.1.6	in een particulier kindergraf	€ 352,00
3.1.7	voor het bijzetten van asbussen op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 3.1.4, 3.1.5 en 3.1.6 verhoogd met 50%.	
3.2	Onder buitengewone uren als bedoeld in 3.1.3 en 3.1.7 worden verstaan alle uren die vallen op zaterdag, zondag en officiële feestdagen.	
3.3	Wanneer een geplande asbezorging een kwartier of meer later aanvangt dan de gereserveerde en bevestigde aanvangstijd worden de in 3.1.1, 3.1.2, 3.1.4, 3.1.5 en 3.1.6 genoemde tarieven verhoogd met	€ 250,00

Hoofdstuk 4 Grafbedekking en onderhoud

4.1	Voor het afgeven van een vergunning wordt geheven:	
4.1.1	voor het plaatsen of vernieuwen van een gedenkteken	€ 240,00
4.1.2	voor het stichten van een grafkelder	€ 1.458,00
4.1.3	voor het afnemen en weer aanbrengen van een gedenkteken	€ 312,00
4.2.1	Het tarief voor het gedurende de periode waarvoor het recht (particulier of algemeen) is verleend door of vanwege de gemeente onderhouden van een grafbedekking bedraagt voor ieder jaar waarvoor dat recht is verleend	€ 55,00
4.2.2	Het tarief voor het door of vanwege de gemeente voor onbepaalde tijd onderhouden van een grafbedekking bedraagt	€ 2.224,00
2.5	Het tarief bedraagt voor het aanbrengen van een gedenkvliinder op de Vlinderrots	€ 48,00

Hoofdstuk 5 Lijkschouwing

5.1	Voor het schouwen van een stoffelijk overschot door een gemeentelijke lijkschouwer wordt geheven	€ 483,00
-----	--	----------

Hoofdstuk 6 Inschrijven en overboeken van graven en urnennissen

6.1	Voor het inschrijven en overboeken van een particulier (kinder)graf, particulier urnengraf, particuliere asverstrooiingsplaats en een particuliere urnennis in een daartoe bestemd register wordt geheven	€ 62,00
-----	---	---------

Hoofdstuk 7 Opgraven, ruimen, verstrooien

7.1	Voor het opgraven van een stoffelijk overschot wordt geheven	€ 1.248,00
7.2	Voor het na opgraven weer opnieuw begraven van een stoffelijk overschot in hetzelfde graf wordt geheven	€ 621,00
7.3	Voor het na opgraven weer begraven van een stoffelijk overschot in een ander graf wordt geheven	€ 1.248,00
7.4	Voor het opgraven of verwijderen van een asbus wordt geheven:	
7.4.1	uit een particulier (urnen)graf of particulier kindergraf	€ 622,00
7.4.2	uit een particulier urnennis	€ 312,00
7.5	Bij het weer terugplaatsen van een asbus wordt geheven	€ 312,00
7.6	Voor het ruimen van een graf op verzoek van de rechthebbende wordt geheven per stoffelijk overschot	€ 1.248,00
7.7	Voor het verstrooien van as per asbus wordt geheven:	
7.7.1	op een particulier asverstrooiingsplaats	€ 104,00
7.7.2	voor het verstrooien van as op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 7.7.1 verhoogd met 50%.	
7.7.3	op een algemene asverstrooiingsplaats	€ 422,00
7.8	Onder buitengewone uren als bedoeld in 7.7.2 en 7.7.4 worden verstaan alle uren die vallen op zaterdag, zondag en officiële feestdagen.	

Behoort bij raadsbesluit van 9 november 2023

De griffier van Gorinchem,

VERORDENING MARKTGELDEN 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet;

besluit:

Verordening op de heffing en de invordering van marktgelden 2024 (Verordening marktgelden 2024).

Artikel 1. Definities

Deze verordening verstaat onder:

- dag: een periode van 24 uren, aanvangende te 00.00 uur, of een gedeelte daarvan;
- week: een periode van zeven achtereenvolgende dagen;
- maand: een kalendermaand;
- jaar: een kalenderjaar

Artikel 2. Belastbaar feit

Onder de naam "marktgelden" wordt een recht geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op de warenmarkt en voor het door of vanwege de gemeente verstrekken van diensten ten gunste van die standplaats.

Artikel 3. Belastingplicht

Het recht als bedoeld in artikel 2 wordt geheven van degene op wiens verzoek dan wel ten behoeve van wie de standplaats wordt toegewezen.

Artikel 4. Maatstaf van heffing en belastingtarief

- Het marktgeld bedraagt voor een vergunninghouder met een vaste standplaats € 22,87 per vierkante meter per jaar.
- Het in het eerste lid genoemde recht wordt per vaste standplaats verhoogd met € 132,89 reclamegeld per jaar.
- Bij gebruik van de gemeentelijke stroomvoorziening wordt het in het eerste lid genoemde recht verhoogd met € 217,76 per jaar.
- Voor de berekening van het marktgeld wordt een gedeelte van een eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 5. Belastingjaar

Met betrekking tot het marktgeld dat per jaar wordt geheven is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 6. Wijze van heffing

- Het marktgeld wordt bij wege van aanslag geheven.

2. In afwijking van het eerste lid wordt het voor een dag verschuldigde marktgeld geheven door middel van een mondelinge kennisgeving, dan wel gedagtekende schriftelijke kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 7. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. Het marktgeld als bedoeld in artikel 4, tweede lid is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is het marktgeld verschuldigd over zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat jaar verschuldigde recht als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat jaar verschuldigde recht als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10,-.

Artikel 8. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald in zes gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
2. In afwijking van het eerste lid geldt, zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. Indien het marktgeld wordt geheven door middel van een kennisgeving als bedoeld in artikel 6, eerste lid dient het marktgeld te worden voldaan op het moment van uitreiking van de kennisgeving.
4. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 9. Kwijtschelding

Bij de invordering van de marktgelden wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10. Overgangsrecht

De "Verordening marktgelden 2023", vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2022 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 11, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 11. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 12. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als "Verordening marktgelden 2024".

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

de griffier,

de voorzitter,

VERORDENING BELASTINGEN OP ROERENDE WOON– EN BEDRIJFSRUIMTEN 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 221 van de Gemeentewet;

besluit:

**Verordening op de heffing en de invordering van belastingen op roerende woon– en bedrijfsruimten 2024
(Verordening belastingen op roerende woon– en bedrijfsruimten 2024).**

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1. bedrijfsruimte: een ruimte die niet kan worden aangemerkt als woonruimte;
2. ruimte: een roerende woon– of bedrijfsruimte, welke duurzaam aan een plaats gebonden is en dient tot permanente bewoning of permanent gebruik;
3. woonruimte: een ruimte waarvan de vastgestelde waarde in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van de ruimte die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 2. Belastbaar feit en belastingplicht

1. Onder de naam 'belastingen op roerende woon– en bedrijfsruimten' worden ter zake van binnen de gemeente gelegen ruimten twee directe belastingen geheven:
 - a. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een bedrijfsruimte, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting;
 - b. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een ruimte het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen: eigenarenbelasting.
2. Bij de gebruikersbelasting wordt:
 - a. gebruik door degene aan wie een deel van een bedrijfsruimte in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;

- b. het ter beschikking stellen van een bedrijfsruimte voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruikt door degene die die ruimte ter beschikking heeft gesteld.
- 3. Degene die een in het vorige lid bedoelde bedrijfsruimte in gebruik heeft gegeven of ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die ruimte of deel daarvan in gebruik is gegeven of ter beschikking is gesteld.

Artikel 3. Voorwerp van de belasting

- 1. Voorwerp van de belasting is een woon- of bedrijfsruimte.
- 2. Als één ruimte wordt aangemerkt:
 - a. een binnen de gemeente gelegen ruimte;
 - b. een gedeelte van een in onderdeel a bedoelde ruimte dat blijkens zijn indeling is bestemd om als een afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
 - c. een samenstel van twee of meer onder a bedoelde ruimten of in onderdeel b bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;
 - d. het binnen de gemeente gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde ruimte, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel c bedoeld samenstel.

Artikel 4. Maatstaf van heffing

- 1. De heffingsmaatstaf is de waarde die aan de ruimte dient te worden toegekend indien de volle en onbezwaarde eigendom daarvan zou kunnen worden overgedragen en de verkrijger de ruimte in de staat waarin deze zich bevindt, onmiddellijk en in volle omvang in gebruik zou kunnen nemen.
- 2. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt de waarde van een bedrijfsruimte, met uitzondering van ruimten die zijn ingeschreven in het rijksmonumentenregister, bedoeld in artikel 3.3 van de Erfgoedwet, bepaald op de vervangingswaarde indien dit leidt tot een hogere waarde dan die ingevolge het eerste lid. Bij de berekening van de vervangingswaarde wordt rekening gehouden met:
 - a. de aard en de bestemming van de ruimte;
 - b. de sedert de stichting van de ruimte opgetreden technische en functionele veroudering waarbij de invloed van latere wijzigingen in aanmerking wordt genomen.
- 3. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt de waarde van een ruimte in aanbouw bepaald op de vervangingswaarde, bedoeld in het tweede lid. Onder een ruimte in aanbouw wordt verstaan een roerende zaak of gedeelte daarvan waarvoor een bouwvergunning in de zin van de Woningwet is afgegeven en dat door bouw nog niet geschikt is voor gebruik overeenkomstig de beoogde bestemming.
- 4. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt de waarde van een woonruimte, die deel uitmaakt van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de in artikel 220d, eerste lid, onderdeel d, van de Gemeentewet bedoelde voorwaarden, bepaald met inachtneming van een vooronderstelde verplichting om het landgoed gedurende een tijdvak van 25 jaren als zodanig in stand te houden en geen opgaand hout te vellen anders dan volgens de regels van normaal

bosbeheer noodzakelijk of gebruikelijk is. Ruimten die dienstbaar zijn aan de woonruimte worden geacht deel uit te maken van die woonruimte.

5. Met betrekking tot een ruimte als bedoeld in artikel 3, aanhef en onderdeel d, wordt de waarde gesteld op een evenredig deel van de waarde die dient te worden toegekend aan de gehele ruimte.

Artikel 5. Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 4 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, de waarde van:
 - a. glasopstanden die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit cultuurgrond die bedrijfsmatig wordt geëxploiteerd ten behoeve van de land- of bosbouw. Onder cultuurgrond wordt mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
 - b. ruimten die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
 - c. ruimten ten behoeve van waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
 - d. ruimten die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;
 - e. werktuigen die van een ruimte kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als ruimten zijn aan te merken.
 - f. bedrijfsruimten voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige bedrijfsruimten die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;
 - g. ruimten voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt ten behoeve van begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning.
2. De vrijstelling met betrekking tot de in het eerste lid, onderdeel f, bedoelde bedrijfsruimte geldt niet voor de eigenarenbelasting voor zover de gemeente van die ruimten niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
3. In afwijking in zoverre van artikel 4 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de bedrijfsruimte die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 6. Waardepeildatum

1. De heffingsmaatstaf wordt bepaald naar de waarde die de ruimte op de waardepeildatum heeft naar de staat waarin de ruimte op die datum verkeert.
2. De waardepeildatum ligt één jaar voor het begin van het kalenderjaar waarvoor de waarde wordt bepaald.
3. Indien een ruimte in het kalenderjaar voorafgaande aan het begin van het kalenderjaar waarvoor de waarde wordt bepaald:
 - a. opgaat in een andere ruimte dan wel in meer ruimten, of
 - b. wijzigt als gevolg van hetzij bouw, verbouwing, verbetering, afbraak of vernietiging, hetzij verandering van bestemming, of
 - c. een verandering in waarde ondergaat als gevolg van een andere, specifiek voor de ruimte geldende, bijzondere omstandigheid, wordt, in afwijking van het eerste lid, de waarde bepaald naar de staat van die ruimte bij het begin van het kalenderjaar.

Artikel 7. Belastingtarieven

1. Het tarief van de belasting bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:

a. de gebruikersbelasting	0,2711%;
b. de eigenarenbelasting	
1. voor roerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen	0,09432%;
2. voor roerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen	0,3364%.
2. Indien de heffingsmaatstaf beneden € 12.000,- blijft, wordt geen belasting geheven.
3. Het bedrag van de belasting wordt per belastingaanslag naar beneden afgerond op gehele euro's.
4. Voor belastingbedragen tot € 10,- vindt geen invordering plaats. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van op een aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten of andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 8. Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan

€ 50,-, doch minder is dan € 10.000,-, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Overgangsrecht

De “Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2023”, vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2022, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 11, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 11. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 12. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: 'Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2024'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023.

de griffier, de voorzitter,

VERORDENING ONROERENDE- ZAAKBELASTINGEN 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op de artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet;

besluit:

Verordening op de heffing en de invordering van onroerendezaakbelastingen 2024 (Verordening onroerendezaakbelastingen 2024).

Artikel 1. Belastbaar feit en belastingplicht

1. Onder de naam 'onroerendezaakbelastingen' worden voor binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:
 - a. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht, gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting;
 - b. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen: eigenarenbelasting.
2. Bij de gebruikersbelasting wordt:
 - a. gebruik door degene aan wie een deel van een onroerende zaak in gebruik is gegeven (verder: de gebruiker), aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven (verder: de gebruikgever); de gebruikgever is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op de gebruiker;
 - b. het ter beschikking stellen van een onroerende zaak voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld; degene die de onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die zaak ter beschikking is gesteld.
3. Voor de eigenarenbelasting wordt als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het kalenderjaar als zodanig in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 2. Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een onroerende zaak.
2. Als onroerende zaak wordt aangemerkt de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken.
3. Een onroerende zaak dient in hoofdzaak tot woning indien de waarde die op grond van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld voor die onroerende zaak in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van die onroerende zaak die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 3. Maatstaf van heffing

1. De heffingsmaatstaf is de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde voor het kalenderjaar, bedoeld in artikel 1.
2. Als voor een onroerende zaak geen waarde is vastgesteld op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken wordt de heffingsmaatstaf van die onroerende zaak bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4. Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, voor zover dit niet al is gebeurd bij de bepaling van de in dat artikel bedoelde waarde, de waarde van:
 - a. voor de land- of bosbouw bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond, daaronder mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
 - b. glasopstanden, die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit de in onderdeel a bedoelde grond;
 - c. onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
 - d. één of meer onroerende zaken die deel uitmaken van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 8 van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928, met uitzondering van de daarop voorkomende gebouwde eigendommen;
 - e. natuurterreinen, waaronder mede worden verstaan duinen, heidevelden, zandverstuivingen, moerassen en plassen, die door rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid welke zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen, beheerd worden;

- f. openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken;
 - g. waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
 - h. werken die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;
 - i. werktuigen die van een onroerende zaak kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als gebouwde eigendommen zijn aan te merken.
 - j. onroerende zaken voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;
 - k. straatmeubilair, waaronder begrepen alle zodanige gebouwde eigendommen – niet zijnde gebouwen – welke zijn geplaatst voor het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van de gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fontein, banken, abri's, hekken en palen;
 - l. plantsoenen, parken en waterpartijen, die bij de gemeente in beheer zijn of waarvan de gemeente het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
 - m. begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning.
2. De vrijstelling voor de in onderdeel j van het eerste lid bedoelde onroerende zaken voor de eigenarenbelasting geldt niet voor zover de gemeente van die zaken niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
3. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de onroerende zaak die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 5. Belastingtarieven

1. Het tarief van de belasting bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
 - a. de gebruikersbelasting 0,2711%;
 - b. de eigenarenbelasting
 - 1. voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen 0,09432%;
 - 2. voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen 0,3364%.
2. Als de heffingsmaatstaf beneden € 12.000,- blijft, wordt geen belasting geheven.
3. Het bedrag van de belasting wordt per belastingaanslag naar beneden afgerond op gehele euro's.

4. Voor belastingbedragen tot € 10,- vindt geen invordering plaats. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van op een aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen onroerende-zaakbelastingen of andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 6. Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 7. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,-, doch minder is dan € 10.000,-, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 8. Overgangsrecht

De “Verordening onroerendezaakbelastingen 2023”, vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2022, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 9, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 9. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 10. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: 'Verordening onroerendezaakbelastingen 2024'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023
de griffier, de voorzitter,

VERORDENING PRECARIOBELASTING 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 228 van de Gemeentewet;

besluit;

Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting 2024 (Verordening Precariobelasting 2024).

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

- a. dag: een periode van 24 uren, aanvangende te 00.00 uur, of een gedeelte daarvan;
- b. week: een periode van zeven achtereenvolgende dagen;
- c. maand: een kalendermaand;
- d. jaar: een kalenderjaar
- e. vergunning: een door het gemeentebestuur verleende en in een gemeentelijke registratie opgenomen toestemming op grond waarvan een persoon een of meer voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond mag hebben.

Artikel 2. Belastbaar feit

Onder de naam precariobelasting wordt een directe belasting geheven ter zake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, bedoeld of genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Artikel 3. Belastingplicht

- 1. De precariobelasting wordt geheven van degene die het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft, dan wel van degene ten behoeve van wie dat voorwerp of die voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond aanwezig zijn.

2. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt, indien de gemeente een vergunning heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, degene aan wie de vergunning is verleend of diens rechtsopvolger aangemerkt als degene bedoeld in het eerste lid, tenzij blijkt dat hij niet het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft.

Artikel 4. Vrijstellingen

De precariobelasting wordt niet geheven ter zake van het hebben van:

- a. voorwerpen, indien de gemeente ter zake van het gebruik van de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond waarop het voorwerp of de voorwerpen zich bevinden een recht heft op grond van artikel 229, eerste lid, onderdeel a, van de Gemeentewet, dan wel een privaatrechtelijke vergoeding is overeengekomen;
- b. voorwerpen, waarvan de gemeente genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is, met uitzondering van voorwerpen die in gebruik zijn bij een derde;
- c. voorwerpen, welke rechtens moeten worden gedoogd;
- d. deuren, welke krachtens een wettelijk voorschrift naar buiten moeten openslaan;
- e. brievenbussen en telefooncellen;
- f. afvoerbuizen van hemelwater, welke aan een gebouw zijn aangebracht en niet meer dan 0,15 meter buiten de gevel uitsteken;
- g. voorwerpen, welke uitsluitend voorzien in een algemeen belang dan wel worden gebezigd voor weldadige doeleinden en welke niet worden geëxploiteerd tegen betaling;
- h. buizen in de grond, tot lozing van fecaliën, huishoud- of hemelwater;
- i. voorwerpen op de openbare weg bij kleinschalige niet-commerciële buurtactiviteiten;
- j. wegwijzers en verkeersaanwijzingen van de Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB en van andere overeenkomstige instellingen;
- k. bloemen- of plantenbakken.

Artikel 5. Maatstaf van heffing en belastingtarief

De precariobelasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel, met inachtneming van het overigens in deze verordening bepaalde.

Artikel 6. Berekening van de precariobelasting

1. Voor de berekening van de precariobelasting wordt met betrekking tot een in de tarieventabel genoemde lengte- of oppervlaktemaat een gedeelte daarvan als een volle eenheid aangemerkt.
2. Indien een tarief per oppervlakte is vastgesteld, wordt de precariobelasting berekend naar de oppervlakte van de horizontale projectie van de voorwerpen, tenzij anders is bepaald.

3. De oppervlakte van andere dan rechthoekige voorwerpen wordt gesteld op het product van de twee aangrenzende zijden van een om het voorwerp geplaatste denkbeeldige rechthoek.
4. Indien de gemeente een vergunning heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, wordt voor de berekening van de precariobelasting aangesloten bij de geldigheidsduur van die vergunning, tenzij blijkt dat het belastbaar feit zich gedurende een kortere periode heeft voorgedaan. In dat geval bestaat aanspraak op ontheffing, waarbij het vijfde lid van overeenkomstige toepassing is.
5. Indien in de tarieventabel voor een voorwerp tarieven voor verschillende tijdseenheden zijn opgenomen, wordt de precariobelasting berekend op de voor de belastingplichtige meest voordelige wijze.
6. In afwijking van het bepaalde in artikel 1 wordt voor de berekening van de precariobelasting:
 - a. indien in de tarieventabel voor een voorwerp wel een weektarief, maar geen dagtarief is opgenomen, een gedeelte van een week gelijkgesteld met een week;
 - b. indien in de tarieventabel voor een voorwerp wel een maandtarief, maar geen dag- of weektarief is opgenomen, een gedeelte van een maand gelijkgesteld met een maand.
7. Indien in de tarieventabel voor een voorwerp een dagtarief, weektarief of maandtarief is opgenomen en het belastingtijdvak een langere periode dan een dag, onderscheidenlijk een week of een maand omvat, gelden deze tarieven per dag, onderscheidenlijk week of maand van het belastingtijdvak.

Artikel 7. Belastingtijdvak

1. In de gevallen waarin de gemeente een vergunning heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, is het belastingtijdvak de periode waarvoor de vergunning is verleend, met dien verstande dat bij een kalenderjaar overschrijdende geldigheidsduur van de vergunning het belastingtijdvak gelijk is aan het kalenderjaar.
2. In andere dan de in het eerste lid bedoelde gevallen, is het belastingtijdvak de in het kalenderjaar gelegen aaneengesloten periode gedurende welke het belastbaar feit zich voordoet of heeft voorgedaan.

Artikel 8. Wijze van heffing

1. De precariobelasting wordt bij wege van aanslag geheven.
2. In afwijking van het eerste lid wordt de voor een dag verschuldigde precariobelasting geheven door middel van een mondelinge kennisgeving, dan wel gedagtekende schriftelijke kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 9. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. In de gevallen bedoeld in artikel 7, eerste lid, is de precariobelasting verschuldigd bij de aanvang van het belastingtijdvak of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak aanvangt is de naar jaartarieven geheven precariobelasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde belasting als er in dat tijdvak, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor de naar jaartarieven geheven precariobelasting voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde precariobelasting als er in dat tijdvak, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij blijkt dat het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10,-.
4. Belastingbedragen van minder dan € 10,- worden niet geheven.

Artikel 10. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,-, doch minder is dan € 10.000,-, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet de precariobelasting worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 8, tweede lid:
 - a. mondeling wordt gedaan, op het moment van de kennisgeving;
 - b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van het uitreiken van de kennisgeving, dan wel ingeval van toezending ervan, binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
4. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 11. Kwijtschelding

Bij de invordering van de precariobelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 12. Overgangsrecht

De “Verordening Precariobelasting 2023”, vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2022, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 13. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 14. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening Precariobelasting 2024”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

de griffier, de voorzitter,

Tarieventabel 2024, behorende bij de 'Verordening precariobelasting 2024'

Omschrijving		
1	Het tarief bedraagt:	
1.1.1	voor een ligplaats voor een woonark per m ² per jaar	€ 7,75
1.1.2	voor het gebruik of genot van gemeentewater per m ² per jaar	€ 14,90
1.2.1	voor een standplaats voor onbepaalde tijd per m ² per dag per jaar	€ 83,50
1.2.2	voor tijdelijke standplaatsen per m ² per dag	€ 3,20
1.3.1	voor een hek, schutting, haag, windscherm of dergelijke afscheiding, goot, buis, leiding, koker of kabel per strekkende meter per jaar	€ 8,10
1.3.2	voor een bordes, erker, schoorsteen, licht- of luchtkoker, kelderingang een en ander deel uitmakend van een gebouw per m ² per jaar	€ 8,50
1.3.3	voor het gebruik van een leiding waarmee afvalwater ongezuiverd op oppervlaktewater kan worden afgevoerd, per vervuilingseenheid per jaar	€ 47,75
1.3.4	Het aantal vervuilingseenheden wordt gesteld op het aantal eenheden dat het Bureau Verontreinigingsheffing Rijkswateren ter zake heeft vastgesteld	
1.4.1	voor een schutting of ander soort afscheiding ten behoeve van de uitvoering van nieuwbouw, verbouw of onderhoud van een gebouw per m ¹	
1.4.1.1	per dag	€ 0,50
1.4.1.2	per week	€ 1,50
1.4.1.3	per maand	€ 4,30
1.4.1.4	per jaar	€ 14,50
1.4.2	voor de door de onder 1.4.1 genoemde afscheiding ingenomen grond, alsmede voor het daarbuiten opslaan van bouwmaterialen, werktuigen of gereedschappen per m ²	
1.4.2.1	per dag	€ 0,50
1.4.2.2	per week	€ 1,50
1.4.2.3	per maand	€ 4,30
1.4.2.4	per jaar	€ 14,50

- 1.4.3 Indien de ingenomen gemeentegrond zoals genoemd in 1.4.1 en 1.4.2 één of meerdere parkeerplaatsen omvat waarvoor ingevolge de Verordening Parkeerbelastingen parkeergeld is verschuldigd, wordt de overeenkomstig deze artikelen berekende precariobelasting per dag per ingenomen parkeerplaats verhoogd met € 16,10

Behoort bij raadsbesluit van 9 november 2023

De griffier van Gorinchem,

VERORDENING RIOOLBELASTING 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 228a van de Gemeentewet;

besluit;

Verordening op de heffing en de invordering van rioolbelasting 2024 (Verordening rioolbelasting 2024).

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

- a. gemeentelijke riolering: een voorziening of combinatie van voorzieningen voor inzameling, verwerking, zuivering of transport van afvalwater, hemelwater of grondwater, in eigendom, in beheer of in onderhoud bij de gemeente;
- b. verbruiksperiode: de periode waarop de afrekening van het waterbedrijf betrekking heeft;
- c. water: huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater of oppervlaktewater.

Artikel 2. Aard van de belasting

Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

- a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater; en
- b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 3. Belastbaar feit en belastingplicht

1. De belasting wordt geheven van degene die een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd al dan niet krachtens eigendom, bezit of beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt.
2. Met betrekking tot de belasting wordt:

- a. gebruik van een perceel door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruik door het door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen lid van dat huishouden;
- b. gebruik door degene aan wie een deel van een perceel in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;
- c. het ter beschikking stellen van een perceel voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die dat perceel ter beschikking heeft gesteld.

Artikel 4. Voorwerp van de belasting

- 1. Voorwerp van de belasting is een perceel.
- 2. Als perceel wordt aangemerkt:
 - a. de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken;
 - b. de roerende zaak, welke duurzaam aan een plaats gebonden is;
 - c. een gedeelte van een in onderdeel b bedoelde roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
 - d. een samenstel van twee of meer in onderdeel b bedoelde roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;
 - e. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

Artikel 5. Maatstaf van heffing

- 1. Voor percelen die in hoofdzaak tot woning dienen wordt de belasting geheven naar een vast bedrag per perceel.
- 2. Voor percelen die niet in hoofdzaak tot woning dienen wordt de belasting geheven naar het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd.
- 3. Het aantal kubieke meters water wordt gesteld op het aantal kubieke meters leidingwater en grondwater dat in de laatste aan het einde van het belastingjaar voorafgaande verbruiksperiode naar het perceel is toegevoerd of opgepompt. Ingeval de verbruiksperiode niet gelijk is aan een periode van twaalf maanden, wordt de hoeveelheid water door herleiding naar tijdsgelang bepaald. Bij die herleiding wordt een gedeelte van een kalendermaand voor een volle maand gerekend.
- 4. Ingeval gebruik wordt gemaakt van een pompinstallatie moet die pompinstallatie zijn voorzien van een:
 - a. watermeter, waarvan de hoeveelheid opgepompt water kan worden afgelezen, of
 - b. bedrijfsurenteller, waarvan het aantal uren dat een pompinstallatie met vaste capaciteit in bedrijf is geweest kan worden afgelezen.

De eerste volzin is niet van toepassing indien vaststelling van de hoeveelheid opgepompt water geschiedt op grond van enige andere wettelijke bepaling.
- 5. De op de voet van het derde lid berekende hoeveelheid toegevoerd of opgepompt water wordt verminderd met de hoeveelheid water die niet is afgevoerd

Artikel 6. Belastingtarieven

1. Het tarief bedraagt voor percelen die in hoofdzaak tot woning dienen en die:
 - a. worden gebruikt door één persoon € 161,00
 - b. worden gebruikt door meer dan één persoon € 201,00
2. Het tarief bedraagt voor percelen die niet in hoofdzaak tot woning dienen bij een hoeveelheid water van:
 - a. 0 m³ tot en met 150 m³ € 201,00
 - b. 151 m³ tot en met 100.000 m³, voor elke volle eenheid van 150 m³ € 201,00
 - c. meer dan 100.000 m³, voor elke volle eenheid van 150 m³ € 90,00

Artikel 7. Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8. Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9. Ontstaan van de belastingsschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10,-.
4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar een ander perceel in feitelijk gebruik neemt.
5. Belastingbedragen van minder dan € 10,- worden niet geheven.

Artikel 10. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,-, doch minder is dan € 10.000,-, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 11. Overgangsrecht

De “Verordening rioolbelasting 2023”, vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2022, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 12. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 13. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als 'Verordening rioolbelasting 2024'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

de griffier,

de voorzitter,

VERORDENING KWIJTSCHELDING GEMEENTELIJKE BELASTINGEN 2024

De raad van de gemeente Gorinchem;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op artikel 255 van de Gemeentewet, artikel 26 van de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden;

overwegende dat het gewenst is om nadere regels te stellen voor het verlenen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen;

besluit;

Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Gorinchem 2024.

Artikel 1 Uitgesloten van kwijtschelding

De gemeente verleent geen kwijtschelding voor:

- de leges als bedoeld in de Verordening leges 2024;
- de marktgelden als bedoeld in de verordening marktgelden 2024;
- de lijkbezorgingsrechten als bedoeld in de verordening lijkbezorgingrechten 2024;
- de onroerendezaakbelasting als bedoeld in de verordening OZB 2024;
- de precariobelasting als bedoeld in de verordening precariobelasting 2024;
- de roerende woon- en bedrijfsruimten belastingen als bedoeld in de verordening RZB 2024;
- de parkeertarieven als bedoeld in de parkeerverordening 2021.

Artikel 2 Beperkte kwijtschelding

1. Van de belasting verschuldigd naar de in artikel 5 lid 2, 3 en 4 van de Verordening Tarief afvalstoffenheffingen 2024 bedoelde grondslagen wordt kwijtschelding verleend tot een maximaal bedrag van het vaste deel van het tarief van €260,00 voor een eenpersoonshuishouden en € 325,00 voor een meerpersoonshuishouden per jaar. Voor het variabele deel bedraagt de kwijtschelding maximaal € 40,00 per jaar.

Artikel 3 Berekeningswijze kosten van bestaan

1. Bij de kwijtschelding van de volgende belastingen en heffingen wordt in afwijking van artikel 16, eerste en tweede lid, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100 procent:

- de afvalstoffenheffingen
- de rioolbelasting.

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid wordt overeenkomstig artikel 3 van de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden voor de vaststelling van de kosten van bestaan van pensioengerechtigden in plaats van de bijstandsnorm het netto-ouderdomspensioen gehanteerd.

Artikel 4 Netto kosten kinderopvang

Als uitgaven als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 worden mede in aanmerking genomen de in artikel 28, derde lid, van genoemde regeling bedoelde netto kosten van kinderopvang.

Artikel 5 Extra toegestane financiële middelen

In afwijking van artikel 12, tweede lid, onderdeel d, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 wordt het totale bedrag aan financiële middelen, bedoeld in dat onderdeel, verhoogd met:

- a. het maximumbedrag genoemd in artikel 4, onder a van de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden voor de belastingschuldige en zijn echtgenoot,
- b. 75% van het bedrag genoemd onder a voor een alleenstaande, en
- c. 90% van het bedrag genoemd onder a voor een alleenstaande ouder.

Artikel 6 Kwijtschelding aan ondernemers

Met inachtneming van het overigens in dit besluit bepaalde, wordt een verzoek om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen die geen verband houden met de uitoefening van het bedrijf of beroep, van een natuurlijk persoon die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefent, behandeld volgens de bepalingen van hoofdstuk II, afdelingen 1, 2 en 5 van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990.

Artikel 7 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2024.

Artikel 8 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2024.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023.

De voorzitter,

De griffier,

B. Toelichting

1 Algemeen

1.1 Wet- en regelgeving gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid

1.1.1 Vindplaatsen wet- en regelgeving

Bij de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen zijn de volgende wettelijke bepalingen en regelingen van toepassing:

- artikel 26 van de Invorderingswet 1990;
- hoofdstuk I en II van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990;
- artikel 255 van de Gemeentewet;
- Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden.

Een nadere toelichting op de uitvoering van de kwijtschelding heeft de staatssecretaris van Financiën opgenomen in de Leidraad Invordering 2008 (Rijksleidraad). Omdat gemeenten formeel niet aan de Rijksleidraad zijn gebonden en zij hun eigen beleidsregels moeten vaststellen, heeft de VNG een model-Leidraad invordering gemeentelijke belastingen opgesteld (gemeentelijke Leidraad). De beleidsregels over kwijtschelding van belastingen staan in artikel 26 van de (gemeentelijke) Leidraad.

1.1.2 Mogelijkheden gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid

Artikel 255 van de Gemeentewet regelt de mogelijkheid voor gemeenten om kwijtschelding van belastingen te verlenen. Het verlenen van kwijtschelding is geen verplichting maar een bevoegdheid. De Invorderingswet 1990 zegt namelijk dat gehele of gedeeltelijke kwijtschelding *kan* worden verleend aan een belastingplichtige die zijn belastingaanslag of een deel daarvan niet anders dan met buitengewoon bezwaar kan betalen.

Hoofddregel bij het verlenen van kwijtschelding is dat gemeenten de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 (hierna: Uitvoeringsregeling) volgen. Als de gemeente met betrekking tot een belasting niets regelt, geldt deze ministeriële regeling automatisch ook voor deze gemeentelijke belasting.

De Uitvoeringsregeling stelt onder andere regels over de vaststelling van het vermogen, de uitgaven en het netto-bestedbare inkomen van de belastingschuldige, de wijze waarop kwijtschelding wordt verleend en de omstandigheden die aan het verlenen van kwijtschelding in de weg kunnen staan. Bij de berekeningsgrondslag is de rijksregeling uniform voorgeschreven. Afwijkingen waarbij vermogensbestanddelen, inkomsten of uitgaven niet of maar beperkt worden meegenomen in de vermogens- of inkomensstoets, zijn niet toegestaan.

1.1.3 Strakkere of ruimere kwijtschelding

Op grond van artikel 255 van de Gemeentewet kan de raad bepalen dat in het geheel geen dan wel gedeeltelijk kwijtschelding wordt verleend. Daarnaast kan de raad met betrekking tot de wijze waarop de kosten van bestaan en de wijze waarop het vermogen in aanmerking worden genomen bij verordening afwijkende regels stellen die ertoe leiden dat in ruimere mate kwijtschelding wordt verleend.

De gemeentelijke verordening kan per belastingsoort verschillen:

- a. de gemeente verleent voor een belasting geen kwijtschelding;

- b. de gemeente verleent voor een belasting gedeeltelijk kwijtschelding ¹;
- c. de gemeente verleent voor een belasting ruimere kwijtschelding door ten opzichte van de rijksregeling een hoger percentage te hanteren bij de berekening van de kosten van bestaan.

1.1.4 Afwijken van de Uitvoeringsregeling gebeurt bij raadsbesluit

De raad bepaalt of en zo ja, van welke belasting(en) kwijtschelding wordt verleend. Het raadsbesluit dat de kwijtschelding regelt, is vormvrij. Naast een afzonderlijke verordening kan de raad de afwijkende kwijtscheldingsregels ook in de betreffende belastingverordening opnemen. De afwijkende regels hebben dan alleen betrekking op de in die verordening geregelde gemeentelijke belasting. Als de raad kwijtschelding voor één of meer belastingen mogelijk heeft gemaakt, dan is het de invorderingsambtenaar van de gemeente die de kwijtschelding vervolgens verleent bij voor administratief beroep vatbare beschikking.

1.1.5 Wanneer wordt geen kwijtschelding verleend

Een belastingschuldige komt voor kwijtschelding in aanmerking als hij geen vermogen en geen betalingscapaciteit heeft. Los van de vraag of belastingschuldige al dan niet over voldoende vermogen of betalingscapaciteit beschikt, kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor geen kwijtschelding wordt verleend. Een inhoudelijke beoordeling van het kwijtscheldingsverzoek blijft dan achterwege. De uitzonderingssituaties moeten bij elke aanvraag om kwijtschelding in de beoordeling worden betrokken. Deze bijzondere omstandigheden waardoor geen kwijtschelding wordt verleend, zijn opgesomd in artikel 8 van de Uitvoeringsregeling.

2 Artikelgewijze toelichting

Artikel 1 Uitgesloten van kwijtschelding

Het verlenen van kwijtschelding is geen verplichting maar een bevoegdheid. De wet zegt namelijk dat gehele of gedeeltelijke kwijtschelding *kan* worden verleend aan een belastingplichtige die zijn belastingaanslag of een deel daarvan niet anders dan met buitengewoon bezwaar kan betalen. De raad bepaalt of en zo ja, van welke belasting(en) kwijtschelding wordt verleend.

Het raadsbesluit dat de kwijtschelding regelt, is vormvrij. Naast een afzonderlijke verordening kan de raad de afwijkende kwijtscheldingsregels ook in de betreffende belastingverordening opnemen. De afwijkende regels hebben dan alleen betrekking op de in die verordening geregelde gemeentelijke belasting.

Artikel 2 Beperkte kwijtschelding

De Uitvoeringsregeling stelt onder andere regels over de vaststelling van het vermogen, de uitgaven en het netto-besteedbare inkomen van de belastingschuldige, de wijze waarop kwijtschelding wordt verleend en de omstandigheden die aan het verlenen van kwijtschelding in de weg kunnen staan.

De mogelijkheden voor een strakker kwijtscheldingsbeleid zijn beperkt. Bij de berekeningsgrondslag is de rijksregeling uniform voorgeschreven. Afwijkingen waarbij vermogensbestanddelen, inkomsten of uitgaven niet of maar beperkt worden meegenomen in de vermogens- of inkomstenstoets, zijn niet toegestaan. Gemeenten hebben de volgende mogelijkheden om afwijkende regels te hanteren:

- a. de gemeente verleent voor een belasting gedeeltelijk kwijtschelding. Gedeeltelijke kwijtschelding houdt in dat een belastingaanslag niet geheel voor kwijtschelding in aanmerking komt, maar bijvoorbeeld maar voor de helft. (*Variant 1*)

¹ Gedeeltelijke kwijtschelding houdt in dat een belastingaanslag niet geheel voor kwijtschelding in aanmerking komt, maar bijvoorbeeld maar voor de helft. Ook kunnen gemeenten bijvoorbeeld alleen kwijtschelding verlenen voor de eerste hond in de hondenbelasting. Het gaat dus om gedeeltelijke kwijtschelding van het belastingbedrag.

b. de gemeente verleent alleen kwijtschelding voor de eerste hond in de hondenbelasting. Het gaat dus om gedeeltelijke kwijtschelding van het belastingbedrag. (*Variant 2*)

De gemeentelijke regels kunnen per belastingsoort verschillen.

Artikel 3 Berekeningswijze kosten van bestaan

Eerste lid

De Uitvoeringsregeling stelt de kosten van bestaan op 90% van de bijstandsnorm. Op grond van artikel 255, vierde lid, van de Gemeentewet hebben gemeenten echter de mogelijkheid om dit percentage hoger vast te stellen. Aan een hoger percentage zijn wel grenzen gesteld. Gemeenten mogen het percentage voor de kosten van bestaan vaststellen op maximaal 100% van de bijstandsnorm. Dit percentage is niet verplicht en kan per belastingsoort verschillen. Als de raad een hoger percentage heeft vastgesteld dan geldt dit percentage voor alle belastingschuldigen.

Tweede lid

Voor pensioengerechtigden bedoeld in artikel 7a van de Algemene Ouderdomswet kan de raad bepalen dat bij de berekening van de kosten van bestaan in plaats van de bijstandsnorm het netto-ouderdomspensioen in aanmerking wordt genomen. Het tweede lid voorziet daarin. Hierbij geldt hetzelfde percentage als in het eerste lid. Deze maatregel voorkomt dat pensioengerechtigden minder aanspraak kunnen maken op kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Artikel 4 Netto kosten kinderopvang

Eigen bijdrage kinderopvang

Gemeenten mogen bij het verlenen van kwijtschelding rekening houden met de kosten van kinderopvang. Op grond van artikel 28, derde lid, van de Uitvoeringsregeling kan de gemeente – als de raad daartoe besluit – bij het bepalen van het netto-bestedbare inkomen voor de kwijtschelding rekening houden met de netto-kosten van kinderopvang. De netto-kosten worden dan aangemerkt als uitgaven als bedoeld in artikel 15 van de Uitvoeringsregeling.

Netto-kosten

Het gaat om de kosten die huishoudens voor kinderopvang moeten maken, na aftrek van ontvangen kinderopvangtoeslag. Als het huishouden een tegemoetkoming in de te betalen kosten van kinderopvang van de gemeente dan wel van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) ontvangt, gaat het om de kosten van kinderopvang na aftrek van deze tegemoetkomingen.

Voor de berekening van de kosten van kinderopvang mag maximaal worden gerekend met de maximum-uurprijs zoals vermeld in artikel 4, eerste lid, van het Besluit kinderopvangtoeslag en tegemoetkomingen in kosten kinderopvang. De maximale uursprijzen worden jaarlijks geïndexeerd.

Artikel 5 Extra toegestane financiële middelen

In artikel 12, tweede lid, onderdeel d, van de Uitvoeringsregeling is geregeld welk bedrag aan financiële middelen bij het verlenen van kwijtschelding niet tot de bezittingen wordt gerekend.

In afwijking van artikel 12, tweede lid, onderdeel d, van de Uitvoeringsregeling kan de raad besluiten dat het bedrag aan financiële middelen dat niet wordt meegeteld bij de berekening van het vermogen, op een hoger bedrag wordt vastgesteld. De maximale verhoging is afhankelijk van de leefsituatie van de belastingschuldige:

- voor echtgenoten bedraagt de maximale verhoging € 2.000,

- voor een alleenstaande bedraagt de verhoging 75 procent van de verhoging die voor echtgenoten is gekozen, en
- voor een alleenstaande ouder bedraagt de verhoging 90 procent van de verhoging die voor echtgenoten is gekozen.

Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om het totale bedrag aan financiële middelen te verhogen, geldt die verhoging voor alle belastingschuldigen met dien verstande dat de verhoging per leefsituatie verschilt.

Artikel 6 Kwijtschelding aan ondernemers

Privé belastingschulden

Natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefenen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van hun privé belastingschulden. Voorwaarde is dat de raad de kwijtschelding voor deze groep heeft opengesteld. In de praktijk gaat het om rioolheffing en afvalstoffenheffing.

De voorwaarden waaronder kwijtschelding aan een ondernemer wordt verleend, zijn gelijk aan de voorwaarden die voor natuurlijke personen/niet-ondernemers gelden. Dat wil zeggen dat van dezelfde betalingscapaciteit en van hetzelfde vermogen wordt uitgegaan.

Op het moment dat een ondernemer om kwijtschelding verzoekt, is het netto besteedbare inkomen doorgaans nog niet in te schatten. De gemeente zou dit kunnen oplossen door de belanghebbende van wie zij vermoedt dat hij voor kwijtschelding in aanmerking komt, te vragen te zijner tijd een inkomensverklaring van de Belastingdienst over de betrokken periode te overleggen aan de hand waarvan dan definitief op het kwijtscheldingsverzoek kan worden beslist. In de tijd die ligt tussen indiening en beslissing kan de gemeente uitstel van betaling verlenen. In de praktijk kan er ruime tijd zijn gelegen tussen het moment waarop een ondernemer om kwijtschelding verzoekt en het moment waarop het netto besteedbare is in te schatten.

Belastingenschuldigen die hun onderneming in een rechtspersoon (B.V. of N.V.) hebben ondergebracht, zijn in loondienst van hun onderneming. Zij oefenen dus geen bedrijf of zelfstandig beroep uit. Als de vermogens- en inkomstenstoets dat toelaten, kunnen ook deze belastingenschuldigen als natuurlijk persoon/niet-ondernemer in aanmerking komen voor kwijtschelding van hun privé belastingschulden.

Zakelijke belastingschulden

Voor zakelijke belastingschulden komen ondernemers uitsluitend voor kwijtschelding in aanmerking als de kwijtschelding wordt verleend in het kader van een akkoord met alle schuldeisers en er geen redelijke mogelijkheid aanwezig is om een derde aansprakelijk te stellen. Deze omstandigheid zal zich over het algemeen alleen voordoen bij een schuldsanering in het kader van uitstel van betaling bij een (naderend) faillissement. Daarom kan als hoofdregel gelden dat ondernemers voor zakelijke belastingschulden niet in aanmerking komen voor kwijtschelding. Als reden hiervoor wordt wel aangedragen dat kwijtschelding voor ondernemers als een verkapte overheidssubsidie kan worden gezien die de concurrentiepositie verstoort.

Artikel 7 Inwerkingtreding

De verordening is een algemeen verbindend voorschrift en moet dus worden bekendgemaakt voordat zij in werking kan treden (artikel 8 Bekendmakingswet). Bekendmaking vindt plaats door plaatsing van de integrale tekst van het besluit tot vaststelling of wijziging van de verordening in het elektronisch gemeenteblad.

Op grond van artikel 10, tweede lid, van de Bekendmakingswet treedt het bekendgemaakte besluit in werking met ingang van de achtste dag na de dag van de bekendmaking, tenzij in het besluit een ander tijdstip is aangegeven (vroeger of later).

Een uitgebreide toelichting is opgenomen in de Modelverordeningen gemeentelijke belastingen (algemene toelichting) – Inwerkingtreding (www.decentraleregelgeving.nl).

Artikel 8 Citeertitel

Voor een toelichting wordt verwezen naar de Modelverordeningen gemeentelijke belastingen (algemene toelichting) – Citeertitel.

PARKEERVERORDENING GEMEENTE GORINCHEM 2021 (2e wijziging)

De raad van de gemeente Gorinchem;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2023;

gelet op de artikelen 156, tweede lid, onderdeel h en 225 van de Gemeentewet, artikel 24 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 en het bepaalde in of krachtens de Wegenverkeerswet 1994;

besluit:

Vast te stellen de 2^e wijziging Parkeerverordening gemeente Gorinchem 2021

Artikel 1

Het in Afdeling V, artikel 14 genoemde tarief van € 66,50 wordt gewijzigd naar € 76,70.

Artikel 2

De in Afdeling IV, artikel 11 lid 1 genoemde tarieventabel zal worden gewijzigd. De nieuwe tarieventabel is opgenomen in de bijlage van deze verordening.

Artikel 3 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking, met dien verstande dat de bepaling die op grond van deze verordening wordt gewijzigd van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

de griffier,

de voorzitter,

Tarieventabel behorende bij de Parkeerverordening 2021

Bijlage 1: Tarieventabel 2024 “betaald parkeren zonder vergunning”

	Locatie	Aanduiding	Bedrag	Per
1	Het tarief voor het parkeren bij parkeerapparatuur, als bedoeld in artikel 6, onder b. bedraagt voor:			
1.1	Parkeergarage Kweeklust	Gebied B	€ 1,38	Uur
1.2	Parkeergarage Kazerneplein	Gebied B	€ 1,38	Uur
1.3	Parkeerterrein Paardenwater	Gebied A	€ 1,15 (max. € 3,45)	Uur
1.4	Parkeerterrein Buiten de Waterpoort	Gebied A	€ 1,15 (max. € 3,45)	Uur
1.5	Parkeerterrein Bastion I / Bagijnenwal	Gebied C	€ 1,15	Uur
1.6	Parkeerterrein Groenmarkt / Achter de Kerk	Gebied D	€ 2,88	Uur
1.7	Parkeerterrein Stadhuisplein	Gebied E	€ 1,15	Uur
1.8	Overig binnenstad (binnen wallen)	Gebied F	€ 2,30	Uur
1.9	Overig Kanselpoortweg	Gebied F	€ 2,30	Uur

Bijlage 2: Tarieventabel 2024 “parkeervergunningen”

	Soort vergunning		Locatie			Belastingtarief	
	Naam	Categorie	Naam	Aanduiding	Bijzonderheden	Bedrag	Per
2	Het tarief voor een parkeervergunning, als bedoeld in artikel 6, onder c. bedraagt:						
2.1	Bewonersvergunning	Cat. I	n.v.t.	Gebieden A, C, D, E, F, I, J, K	1e vergunning op hetzelfde huishouden	€ 68,25	Jaar
					2e vergunning op hetzelfde huishouden	€ 350,-	Jaar
					2e Plus vergunning op hetzelfde huishouden met beperkte parkeerrechten	€12,50	Jaar
			Kweeklust	Gebied B		€ 173,25	Jaar
2.2	Bedrijfsvergunning	Cat. II	n.v.t.	Gebieden A, C, D, E, F, I, J, K	Voor 1 kenteken	€ 435,75	Jaar
			Kazerneplein	Gebied B		€ 533,68	Jaar
			Kweeklust	Gebied B		€ 446,90	Jaar
2.3	Vergunning voor alle gebieden	Cat. V	n.v.t.	Gebieden A, C, D, E, F, I, J, K		€ 540,75	Jaar
2.4	Wijziging van een vergunning zoals genoemd in 2.1 tot en met 2.3					€ 12,90	Keer
2.5	Bezoekersvergunning	Cat. III	n.v.t.	Gebieden A, C, D, E, F, I, J, K	Starttarief €2,-	€ 0,17	Uur
2.6	Vergunning tijdelijke werkzaamheden	Cat. IV	n.v.t.	Gebieden A, C, D, E, F, I, J, K		€ 12,60	Dag

Bijlage 3: Tarieventabel 2024 “verlenen of wijzigen parkeervergunning”

	Soort vergunning		Locatie			
	Naam	Categorie	Naam	Aanduiding	Bedrag	Per
3	Het tarief voor een verlenen of wijzigen van een parkeervergunning, als bedoeld in artikel 8 onder c bedraagt:					
3.1	Bewonersvergunning	Cat. I	Dokter Schöyerstraat	Gebied G 1e vergunning op hetzelfde huishouden	€ 12,90	Jaar
3.2	Bewonersvergunning	Cat. I	Nieuwe Wolpherensedijk	Gebied H 1e vergunning op hetzelfde huishouden	€ 12,90	Jaar

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2023

de griffier,

de voorzitter,

Raadsvoorstel: Z/23/756747/D-885335

Onderwerp: Investerings in balans en uitvoering geven aan motie 363 “Besturen is keuzes maken met open vizier”

Datum: 19 oktober 2023

Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf

I&O:

Raadsvergadering: 9 november 2023

Opsteller: Matla, Marcel

Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Investerings in balans uitvoering en motie 363 “Besturen is keuzes maken met open vizier”

Voorstel:

Wij stellen u voor:

- 1) De investeringsbudgetten voor het realiseren van Station Gorinchem Noord te schrappen
- 2) Het investeringsbudget voor de Herinrichting Banneweg te verlagen met € 1.920.000
- 3) Het investeringsbudget voor parkeergarage Kweeklust te verlagen met € 600.000
- 4) Het investeringsbudget voor het vervangen van het Chloor- en zuurvat te schrappen.
- 5) De middelen die door de voorgestelde besluiten 1 t/m 4 niet nodig zijn in de afschrijvingsreserve in te zetten voor de (gedeeltelijke) dekking van andere investeringen.
- 6) Het afboeken of aframes naar de reële waarde van de reeds geïnvesteerde bedragen ten laste te brengen van de Algemene Reserve.
- 7) Voor het nader onderzoek naar alternatieven voor Mobiliteit Gorinchem Noord een budget ter beschikking te stellen van € 50.000 per jaar voor 2024 en 2025
- 8) De financiële gevolgen te verwerken in een begrotingswijziging.

Aanleiding:

Op 6 juli is de motie 363 “Besturen is keuzes maken met open vizier” aangenomen. Voor de uitvoering van deze motie is op 24 oktober j.l. in een I&O met de raad gesproken over de investeringen, het investeringsplafond en de relatie met het nieuwe zwembad.

Beoogd effect:

Met dit raadsvoorstel wordt een vervolg gegeven op de I&O en worden voorstellen gedaan over enkele investeringen. De gemeente heeft te maken met diverse opgaven en ambities. Om de financiële huishouding gezond te houden voor de toekomst zijn afspraken gemaakt over de omvang van de jaarlijkse investeringen en de omvang van de schulden. Het college beoogt met dit voorstel zowel financiële ruimte te vinden voor het realiseren van de ambities en wensen van de stad en de financiële positie te beheersen. Wanneer overeenkomstig dit voorstel wordt besloten blijft de investering voor de ‘visie Caribabad’ binnen het investeringsplafond. Bij moties en amendementen verzoeken wij u de dekking en ruimte binnen het investeringsplafond te benoemen.

Argumenten:

Voor de argumenten wordt verwezen naar de notitie toelichting voorstellen investeringen.

Risico's:

Voor de risico's wordt verwezen naar de notitie toelichting voorstellen investeringen.

Financiën:

De voordelen van het aanpassen van de investeringen op het investeringsplafond en voor de begrotingssaldi zijn:

Bedragen x €1.000 (- = nadeel)	2024	2025	2026	2027	2028	Inv.plafond 2024-2027
Meerjarenbegroting + wijzigingsvoorstellen + zwembad	104	659	-1.243	-706	n.t.b.	-9.345
Voorstel:						
Station Noord					498	8.687
Banneweg-Zuid				113	113	1.920
Parkeergarage Kweeklust			32	32	32	600
Chloor- en zuurvat zwembad		15	15	15	15	150
Mobiliteit Gorinchem-Noord	-50	-50				
Meerjarenbegroting + wijzigingsvoorstellen + zwembad + dit voorstel	54	624	-1.196	-546	n.t.b. + 658	2.012

Bij het schrappen van de investering Station Gorinchem Noord zal er een (gedeeltelijke) afboeking moeten plaatsvinden van de tot nu toe geactiveerde kosten. De afboeking van de reeds geïnvesteerde bedragen betreft circa € 1,2 miljoen. Voor de aangekochte grond moet de afboeking nader worden onderzocht wat de waarde zal zijn als gevolg van de "bestemmingswijziging" van de grond. Mogelijk dient hiervoor een afboeking plaats te vinden van circa 0,8 miljoen. De afboekingen zullen effect hebben op de weerstandsratio. Als er 2 miljoen moet worden afgeboekt zal de weerstandsratio dalen naar 1,70 voor verwerking van het zwembad en naar 1,54 na verwerking van het zwembad. De weerstandsratio blijft ondanks de afboeking binnen de door de raad afgesproken bandbreedte.

Participatie:

Niet van toepassing

Communicatie:

Niet van toepassing

Duurzaamheid:

Niet van toepassing

Vervolgproces:

Bijlagen:

Notitie Toelichting voorstellen investeringen

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 31 oktober 2023

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

- 1) De investeringsbudgetten voor het realiseren van Station Gorinchem Noord te schrappen
- 2) Het investeringsbudget voor de Herinrichting Banneweg te verlagen met € 1.920.000
- 3) Het investeringsbudget voor parkeergarage Kweeklust te verlagen met € 600.000
- 4) Het investeringsbudget voor het vervangen van het Chloor- en zuurvat te schrappen.
- 5) De middelen die door de voorgestelde besluiten 1 t/m 4 niet nodig zijn in de afschrijvingsreserve in te zetten voor de (gedeeltelijke) dekking van andere investeringen.
- 6) Het afboeken of aframes naar de reële waarde van de reeds geïnvesteerde bedragen ten laste te brengen van de Algemene Reserve.
- 7) Voor het nader onderzoek naar alternatieven voor Mobiliteit Gorinchem Noord een budget ter beschikking te stellen van € 50.000 per jaar voor 2024 en 2025
- 8) De financiële gevolgen te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 9 november 2023

Griffier,

Voorzitter,

Toelichting voorstellen investeringen

Aanleiding en opzet

De gemeente Gorinchem moet keuzes maken in de gemeentelijke investeringen. Op 6 juli 2023 is de motie 363 “Besturen is keuzes maken met open vizier” aangenomen. In deze motie werd het college opgeroepen om de investeringen van de gemeente duidelijk in kaart te brengen en een voorstel te doen als investeringen niet passen binnen het investeringsplafond en exploitatie. De gemeenteraad heeft gevraagd dit voorstel bij de begroting 2024 aan de raad voor te leggen, zodat een integrale afweging gemaakt kan worden.

Bij de raadsbehandeling van het voorstel voor de toekomstvisie van het Caribabad is een amendement aangenomen waarmee is besloten om de besluitvorming over de financiële dekking van het zwembad bij de begrotingsbehandeling plaats te laten vinden. Daarbij moet de benodigde investering voor het Caribabad worden afgewogen tegen het totaal aan geplande investeringen en het investeringsplafond.

In een raadsinformatiebrief heeft het college op 12 oktober j.l. de raad met een overzicht geïnformeerd over de investeringen en de mogelijkheden die het college zag voor het maken van keuzes in de investeringen. Dit overzicht is op 24 oktober j.l. met de gemeenteraad besproken in een I&O. Tijdens deze I&O hebben raadsleden van gedachten gewisseld over het investeringsoverzicht en de keuzemogelijkheden. Tijdens deze bijeenkomst is in ieder geval aangegeven dat er behoefte is aan meer context bij een aantal investeringen.

In deze notitie geven we context, als toelichting op het raadsvoorstel over het aanpassen van de investeringen. Dat doen we aan de hand van de volgende indeling:

1. Allereerst gaan we in op algemene aspecten van de investeringen. We lichten toe wat de reden is om keuzes in de investeringen te maken. Daarbij brengen we ook in beeld wat de effecten zijn als het investeringsplafond wordt overschreden. En we beantwoorden algemene vragen die tijdens de I&O van 24 oktober j.l. zijn gesteld.
2. Vervolgens geven we een toelichting op de door het college voorgestelde wijzigingen in de investeringen, inclusief een beschrijving van de effecten van deze keuzes en waarom het college de raad voorstelt deze aanpassingen door te voeren.
3. Tot slot geven we een toelichting op andere keuzeopties die aan bod zijn gekomen tijdens de I&O. We geven weer wat de verwachte effecten zijn als deze investeringen zouden worden gewijzigd en beschrijven waarom het college voorstelt deze aanpassingen niet door te voeren.

We richten ons in deze notitie op de investeringen van de gemeente en gaan dus niet in op mogelijke keuzes in de exploitatiebudgetten. In de begroting 2024 hebben we al een aantal keuzes in de exploitatiebudgetten opgenomen. Ook in de toekomst blijven wij kritisch zoeken naar mogelijkheden om exploitatiebudgetten bij te stellen.

Algemene toelichtingen

Toelichting investeringsplafond

Het investeringsplafond is ingesteld om te voorkomen dat de schulden te hoog worden. De schuldquote is één van de indicatoren waarop de gemeentelijke begroting door de provincie wordt beoordeeld. Het investeringsplafond wordt jaarlijks ter beschikking gesteld en geïndexeerd. Op dit moment is het investeringsplafond dan ook ruim € 5,5 miljoen per jaar. Dit bedrag is niet volledig beschikbaar voor nieuwe investeringen. Jaarlijks is ongeveer € 1 miljoen nodig voor vervangingsinvesteringen. Daarnaast sparen we jaarlijks een bedrag van € 1 miljoen voor investeringen vanuit het IHP. Dit verkleint de nog beschikbare ruimte vanuit het investeringsplafond tot circa € 3,5 miljoen per jaar. Het bedrag waarvoor uiteindelijk investeringen mogelijk zijn bestaat uit het investeringsplafond en externe bijdragen uit bijvoorbeeld subsidies en ontwikkellocaties.

Het primaire doel van het investeringsplafond is het voorkomen van een te hoge schuld. Het uitstellen van een investering biedt dan ook geen oplossing. Het later plannen van investeringen geeft een incidenteel voordeel, omdat de kapitaallasten later kunnen worden geraamd. Voor de uiteindelijke schuld omvang heeft het later plannen van investeringen geen effect. Voor de investeringen blijft immers op enig moment financiering nodig. Het later plannen van investeringen geeft in het ene jaar ruimte in het investeringsplafond, maar legt in het andere jaar juist een extra beslag op de ruimte in het investeringsplafond. Het probleem van te weinig ruimte in het investeringsplafond wordt daarmee verschoven naar een later jaar. In de afbeelding hieronder ziet u de prognose van onze schulden:

Prognose schuldverloop (PPN 2021-2024)

Knoppen (bedragen x € 1.000)

Gemiddeld investeringsbudget per jaar na 2024
Eneco voor schuldreductie, omvang bedrag

5.000
13.000

Investeringsplafond

Effecten (bedragen x € 1.000)

Schuld omvang (verbetering of verslechtering)
Schuldquote (norm provincie)
Solvabiliteit (norm provincie)
Jaarlijkse rentekosten (verbetering of verslechtering)
(on)Flexibiliteit = % begroting voor afschrijvingslasten

Begrotingssaldo

	2020	2025	2030	2035	2040
Verkoop Groote Haar	145.784	183.622	173.638	139.529	115.451
Schuldquote (norm provincie)	108%	148%	139%	117%	90%
Solvabiliteit (norm provincie)	31%	27%	27%	31%	36%
Jaarlijkse rentekosten (verbetering of verslechtering)	2.674	2.674	2.674	2.674	2.674
(on)Flexibiliteit = % begroting voor afschrijvingslasten	5,4%	6,3%	6,1%	6,1%	6,2%
Begrotingssaldo	765	1.169	1.039	1.036	983

Belangrijke kanttekening is dat de gemiddelde rente op de huidige schuld 1,5% bedraagt maar dat als de kapitaalmarkt tarieven gelijk blijven de gemiddelde rente door herfinancieringen en nieuwe leningen geleidelijk stijgt naar 3,5%. Op een schuld van 120 miljoen leidt dit tot € 2,4 miljoen extra rentelasten per jaar.

Om het concreet te maken: Als we het investeringsplafond met € 10 miljoen overschrijden met een investering die een afschrijvingstermijn van 40 jaar heeft, dan nemen de kapitaallasten uitgaande van de huidige rente met € 600.000 per jaar toe. Daarnaast moet in sommige gevallen ook nog rekening worden gehouden met nieuwe reguliere exploitatiekosten, zoals bijvoorbeeld onderhoud, na het doen van een investering. Ook neemt het herfinancieringsrisico op de leningenportefeuille toe.

Relatie met afschrijvingsreserve

Als gemeente maken we gebruik van een afschrijvingsreserve. Deze reserve gebruiken we als structurele dekking voor kapitaallasten. Op het moment dat een geplande investering wordt geschrapt of verlaagd zal (een deel van) de daarvoor geplande afschrijvingsreserve niet hoeven te worden gevormd waardoor over deze ruimte kan worden beschikt. Om een structureel voordeel te realiseren zal het hierdoor vrijvallende bedrag worden ingezet voor de (gedeeltelijke) dekking van andere investeringen.

Uitvoerbaarheid en verplichtingen

Tijdens de I&O van 24 oktober j.l. is gevraagd naar de uitvoerbaarheid van de voorstellen om investeringen aan te passen en hoe zich dit verhoudt tot verplichtingen die al wel of nog niet zijn aangegaan. De door ons voorgestelde wijzigingen in de investeringen zijn uit te voeren. Voor sommige investeringen moet wel rekening worden gehouden met het afboeken van de kosten die al zijn gemaakt. Een toelichting daarop vindt u in het raadsvoorstel.

Als andere wijzigingen in de investeringen worden voorgesteld, zullen we eventuele contractuele verplichtingen bekijken. Het voert te ver om op dit moment een integraal overzicht te maken van het al dan niet bestaan van contractuele verplichtingen bij alle investeringen uit het investeringsprogramma. In een aantal gevallen kunnen we bij een investering al wel aangeven dat contractuele afspraken zijn gemaakt. De toelichting daarop vindt u verderop in deze notitie.

De opmaat naar besluitvorming over investeringen vindt op verschillende manieren plaats, waarbij de besluitvorming uiteindelijk altijd plaatsvindt in de begroting (de eerste jaarschijf) of een begrotingswijziging. In sommige gevallen is budget beschikbaar gesteld. Budgetten zijn soms genoemd in uitvoeringsprogramma's, maar nog niet concreet beschikbaar gesteld. Investeringen kunnen ook voortkomen uit een vastgestelde beleidsvisie, terwijl het budget nog niet beschikbaar is gesteld. Soms wordt een investering opgenomen vooruitlopend op besluitvorming die nog moet plaatsvinden over een beleidsdocument, maar nog niet beschikbaar gesteld. Er zijn dus diverse routes die uiteindelijk moeten leiden tot het daadwerkelijk beschikbaar stellen van een budget voordat er verplichtingen kunnen worden aangegaan.

Het voert te ver om nu integraal voor het volledige investeringsprogramma de exacte status van de besluitvorming, met alle nuances daarin, uit te werken. Wij stellen voor te spreken over de uiteindelijke keuzes die we moeten maken over wat we in samenhang inhoudelijk en financieel verantwoord vinden, los van de status en vorm van de besluitvorming die eerder heeft plaatsgevonden. De uitkomst van de keuzes zal in alle gevallen afwijken van eerdere intenties in welke vorm dan ook. Dat is echter onontkoombaar als in een bestaand investeringsprogramma wordt gewijzigd. Een besluit voor een andere keuze is dan de geldende realiteit.

We kunnen ons wel voorstellen dat de vraag leeft op basis waarvan investeringen terecht komen in een P&C-document en welk document hier bijvoorbeeld aan ten grondslag heeft gelegen. Bij de verdere doorontwikkeling van onze P&C-cyclus willen we dus kijken of we dit in de toekomst duidelijker in beeld kunnen brengen.

Haalbaarheid investeringen

In de begroting is opgenomen wanneer we verwachten dat een investering wordt uitgevoerd. De daadwerkelijke uitvoering van investeringen kan uiteindelijk later plaatsvinden dan op dit moment in de begroting is opgenomen. Dit kan bijvoorbeeld worden veroorzaakt door beperkte beschikbaarheid van in- en externe capaciteit voor de uitvoering, bezwaren en het te optimistisch plannen. In de Perspectiefnota 2024 zijn de geplande investeringen beoordeeld op de haalbaarheid van de planning. Dit heeft geleid tot diverse verschuivingen die in de begroting 2024 zijn verwerkt. De beoordeling van investeringen op de haalbaarheid van de planning wordt jaarlijks uitgevoerd en verwerkt in de P&C-documenten.

Toelichting voorstellen college

Het college stelt in het afzonderlijke raadsvoorstel voor om een viertal investeringen te wijzigen. In de I&O van 24 oktober is gevraagd om een nadere toelichting op de effecten van het doorvoeren van de voorgestelde wijziging in de investeringen. Hieronder vindt u deze toelichting.

Onderwerp	Toelichting
Tweede fase Banneweg	<p>Het college stelt voor om de investering voor de tweede fase van het project Banneweg te schrappen. In januari 2023 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over dit project. Daarbij is besloten om het noordelijk en zuidelijk deel van de Banneweg aan te pakken. Het noordelijk deel (fase 1) loopt daarbij tot en met de rotonde voor het stadhuis. Het zuidelijk deel (fase 2) betreft het volgende stuk vanaf de rotonde voor het stadhuis. Doel van het project Banneweg is om de doorstroming, oversteekbaarheid en de verkeersveiligheid van de Banneweg te vergroten.</p> <p>Met het schrappen van de investering in fase 2 van het project Banneweg, beperkt het project zich tot het noordelijk deel van het project. Hiermee wordt de verkeerssituatie in het zuidelijk deel van de Banneweg voorlopig dus niet verbeterd. Daarnaast zullen we met het Rijksvastgoedbedrijf in overleg moeten over kosten die op dit moment al door het Rijksvastgoedbedrijf gemaakt zijn in verband met dit project, op de gronden die van het Rijksvastgoedbedrijf zijn.</p> <p>In het noordelijk deel van de Banneweg, waar sowieso groot onderhoud van de weg uitgevoerd moet worden, wordt ook bij het schrappen van de investering in het zuidelijk deel in ieder geval de oversteekbaarheid, verkeersveiligheid en kwaliteit van de weg vergroot. Voor de aanpak van dit deel van de weg is ook een subsidie aangevraagd.</p> <p>Het schrappen van de investering in het zuidelijk deel van de Banneweg heeft mogelijk tot gevolg dat de doorstroming op het noordelijk deel minder optimaal wordt dan als het hele project zou worden aangepakt. Het college is echter van mening dat het op dit moment een keuze is die we kunnen maken. Er zijn wellicht ook andere factoren die invloed zullen hebben op de doorstroming op de Banneweg. Op een later moment zou het zuidelijke deel dan alsnog kunnen</p>

	<p>worden uitgevoerd, waarbij op dat moment wel weer financiële middelen moeten worden georganiseerd.</p>
Station Gorinchem-Noord	<p>Het college stelt voor om de investeringen die zijn opgenomen voor de realisatie van station Gorinchem-Noord te schrappen. Het college is van mening dat de bouw van het station primair geen gemeentelijke taak is. Daarnaast is het college van mening dat de mobiliteit van Gorinchem-Noord ook op andere manieren gerealiseerd zou moeten kunnen worden.</p> <p>Het schrappen van deze investering heeft gevolgen voor de OV-bereikbaarheid van het gebied Gorinchem-Noord, met daarin het te ontwikkelen bedrijventerrein Groote Haar en de nieuwe beroepencampus. In de I&O is onder meer gevraagd naar het effect van het schrappen van deze investering op de grondexploitatie van Groote Haar. Dit effect is niet direct een-op-een te bepalen. De plannen om een station te realiseren hebben in ieder geval geen deel uitgemaakt van de taxatie op basis waarvan de grondprijzen zijn geraamd. De invloed die het al dan niet hebben van een station heeft op de aantrekkelijkheid voor bedrijven om zich daar te vestigen is niet direct in een getal uit te drukken. Er is op basis van het bestemmingsplan geen juridische verplichting om het station te realiseren.</p> <p>Het college is van mening dat het goed zou zijn om te bezien hoe de mobiliteit voor Gorinchem-Noord beter geregeld kan worden. Hier zijn op dit moment nog geen concrete plannen voor, dit moet nog verder onderzocht worden. Wellicht zijn er mogelijkheden om een busverbinding/ OV-overstappunt op Gorinchem-Noord te realiseren. En vanuit de raad is ook al een oproep gedaan om te kijken of de fietsvoorzieningen in Gorinchem-Noord verbeterd kunnen worden. De haalbaarheid hiervan moeten we verder in beeld brengen, onder meer bij de actualisatie van het mobiliteitsplan en het ontwikkelen van het gebiedspaspoort voor Gorinchem-Noord.</p> <p>Het verder onderzoeken van mobiliteit voor Gorinchem-Noord geldt ook voor het mogelijk gebruik kunnen maken van andere financieringsbronnen. Op dit moment zijn er nog geen concrete signalen dat dit mogelijk is. We zullen verder in beeld moeten brengen welke mogelijkheden er wellicht zijn vanuit provinciale plannen of vanuit middelen die bedoeld waren voor de verbreding van de A15 die daar nu niet meer voor gebruikt worden.</p> <p>In de komende periode moet dus nog het nodige verder uitgezocht worden over de mobiliteit voor Gorinchem-Noord. Om dit mogelijk te houden stelt het college voor hier een bedrag voor beschikbaar te houden in de begroting, ter hoogte van € 50.000 voor 2024 en 2025.</p>
Uitbreiding Kweeklust	<p>Het college stelt voor om het investeringsbudget voor de uitbreiding van parkeergarage Kweeklust te verlagen van € 3,6 miljoen naar € 3 miljoen.</p>

	<p>Hiermee is naar de huidige verwachtingen voldoende budget beschikbaar voor de uitbreiding van de parkeergarage. Er wordt daarbij geen combinatie gemaakt met woningbouw in dit gebied, een mogelijkheid die eerder wel besproken is.</p> <p>De reden dat een lager budget toereikend kan zijn, is dat we op dit moment werken aan een plan waarbij Kweeklust wordt uitgebreid met een modulair, prefab systeem. Dit levert minder hoge kosten op dan een traditionele uitbreiding van de parkeergarage. Een modulaire oplossing gaat net zo lang mee. In de plannen wordt nog altijd rekening gehouden met een goede inpassing in de omgeving, zoals eerder ook met de raad is besproken.</p> <p>Op dit moment worden de definitieve berekeningen nog gemaakt. In december a.s. zal de gemeenteraad in een I&O hierover verder worden geïnformeerd. Daarbij geven we dan ook een toelichting op de businesscase waarin ook de exploitatiekosten en parkeertarieven worden meegenomen.</p>
Chloor- en zuurvat Caribabad	<p>Vorige maand heeft de gemeenteraad de toekomstvisie voor het nieuwe Caribabad vastgesteld. In de begroting was nog een investering in het chloor- en zuurvat van het huidige Caribabad opgenomen. Deze investering is niet meer nodig, het is de verwachting dat het huidige chloor- en zuurvat lang genoeg meekan tot het nieuwe zwembad is gerealiseerd. Inmiddels heeft ook de Omgevingsdienst aangegeven hiermee in te kunnen stemmen.</p>

Toelichting effecten overige keuzemogelijkheden

Tijdens de I&O is bij verschillende investeringen in het overzicht vragen gevraagd wat het effect zou zijn als we deze investering zouden wijzigen. Hieronder geven we hierop een toelichting, bij de posten die tijdens de plenaire terugkoppeling tijdens de I&O aan bod zijn gekomen.

Onderwerp	Toelichting
Vervanging openbare verlichting	<p>In de begroting zijn investeringsbudgetten opgenomen voor regulier onderhoud van de openbare verlichting en voor verduurzaming van de openbare verlichting door deze te vervangen door LED-lampen. Deze verduurzaming levert een energiebesparing en daarmee ook een financiële besparing op. Deze besparing komt ten goede aan de reserve duurzaamheid. Het is mogelijk om langer te doen over deze investering en deze uit te smeren over meerdere jaren. Dit heeft als nadeel dat het voor partijen minder aantrekkelijk is om zich op zo'n langer durende opdracht in te schrijven, met als risico dat de kosten hiermee toenemen. Daarnaast zorgen de besparingen voor extra middelen voor de reserve duurzaamheid. Het uitstellen heeft dan ook effect op andere plannen die uit de reserve duurzaamheid worden gedekt.</p> <p>Het college is daarnaast van mening dat het goed is om de openbare verlichting op korte termijn te verduurzamen en stelt daarom niet voor om deze investeringen te wijzigen.</p>

Voorzieningen- gebouw Kriekenmarkt	Na besluitvorming door de raad over het investeringsbudget voor het voorzieningengebouw, is direct gestart met de uitvoering hiervan. Op dit moment is dit werk dan ook al in uitvoering. Er is dus geen mogelijkheid meer om deze investering aan te passen.
Top 10 Fietsknelpunten	In de begroting zijn drie posten opgenomen voor het aanpakken van onderdelen van de top 10 van fietsknelpunten. Dit budget is onder meer bedoeld om het initiatiefvoorstel van de gemeenteraad over fietsveiligheid uit te kunnen voeren. Het budget hiervoor zou eventueel nader bekeken kunnen worden, maar dat zal dan wel gevolgen hebben voor de aanpak van de top 10 van de fietsknelpunten en daarmee dus ook voor de uitvoering van het initiatiefvoorstel.
Verbeteren fietsvoorzieningen Nieuwe Hoven	Tijdens de I&O is gevraagd naar de investering in het verbeteren van de Nieuwe Hoven. Voor de Nieuwe Hoven is een investeringsbudget opgenomen voor de totale aanpak van de Nieuwe Hoven. Met het geraamde budget van € 2 miljoen kan een volledige reconstructie van de weg worden uitgevoerd, waarmee dus fietsknelpunten worden opgelost, maar ook achterstallig onderhoud wordt hersteld en de situatie voor autoverkeer wordt aangepast. Voor de Nieuwe Hoven is het eventueel ook mogelijk om alleen de acute fietsknelpunten aan te pakken, voor een bedrag van € 700.000. In dat geval kunnen echter niet alle knelpunten worden opgelost.
Herinrichting Mollenburgseweg	Het begrote bedrag voor de herinrichting van de Mollenburgseweg is nodig om de Mollenburgseweg in te richten als 30 km/u weg. Dat is deze weg op dit moment ook al, maar de wegingdeling is hier niet volledig op aangepast. Met dit bedrag wordt het mogelijk om een aantal verkeersdrempels en -plateaus aan te leggen. Als dit bedrag wordt geschrapt, blijft de situatie zoals die nu is. Het college is van mening dat het belangrijk is om de verkeersveiligheid op deze weg te verbeteren en stelt dus voor geen wijziging door te voeren in deze investering.
Herinrichting Haarsekades	Het project herinrichting Haarsekades loopt al langere tijd. Met deze herinrichting wordt onder meer de verkeersveiligheid van de Haarsekades verhoogd. Dit is ook van belang voor de vele scholieren die over deze weg naar school fietsen. Naast de gemeentelijke investering wordt de herinrichting ook betaald vanuit een provinciale subsidie. Op dit moment loopt de aanbesteding om een uitvoerende partij voor deze herinrichting te selecteren. Het college vindt het belangrijk om dit langlopende project verder uit te voeren en stelt dus geen wijziging in deze investering voor.
Riviercruisevaart- steiger	Deze investering betreft een vervanging van de steiger die door riviercruiseschepen wordt gebruikt en het vernieuwen van de stroom- en watervoorziening op deze locatie. De huidige steiger stamt uit 1994 en is

	<p>gebouwd op houten palen. Uit een inspectie blijkt dat de houten palen in matige staat zijn. De steiger is daarbij al langer meegegaan dan verwacht was. In verband met de veiligheid is het nu noodzakelijk om de steiger te vervangen. Dat geldt ook voor de stroom- en watervoorziening. Het niet investeren in de steiger kan ook effect hebben op de opbrengsten van de riviercruisevaart. Het college vindt dat de vervanging I in 2024 plaats moet vinden.</p>
Investerings IHP	<p>Tijdens de I&O is gevraagd welke investeringen vanuit het IHP op dit moment nu wel en niet in de begroting zitten. Voor het totaaloverzicht hiervan verwijzen we u naar RIB D-865990 die in juni j.l. naar de gemeenteraad is gestuurd.</p> <p>In de komende jaren zullen nog investeringen nodig zijn voor het IHP die op dit moment nog niet in de begroting zitten. In het investeringsplan is vanaf 2025 wel het spaarsysteem van € 1 miljoen per jaar opgenomen, dat eventueel wordt aangevuld met een deel van de overschotten bij de jaarrekening (mits de weerstandsratio hoog genoeg is) en de netto-opbrengst van de herontwikkeling van schoollocaties. Per schoolgebouw wordt vervolgens een businesscase aan u voorgelegd.</p>
Gymzaal 't Gilde	<p>In het investeringsplan is een investering opgenomen onder de noemer Gymzaal 't Gilde. De omschrijving van deze investering dekt niet volledig de lading van de plannen voor deze locatie. Het gaat hier om een nieuwe aanvullende voorziening(en) voor beweegonderwijs. De gemeente heeft de wettelijke taak om deze faciliteit voor de scholen te realiseren. Naar aanleiding van de nieuwbouw van 't Gilde wordt er een inventarisatie gemaakt en bepaald welke aanvullende gymvoorziening nodig is voor beweegonderwijs. Immers de gymfaciliteiten (twee zalen) in het oude gebouw verdwijnen per 2025. Het gebruik beperkt zich echter niet alleen tot 't Gilde, maar ook andere scholen en buiten schooltijd verenigingen komen in aanmerking.</p> <p>Er zijn twee redenen waarom het investeringsbedrag hoger is dan eerder het geval was. Allereerst was de eerste raming op basis van het prijspeil van een paar jaar geleden. Daarnaast werd bij deze raming nog uitgegaan van één gymzaal voor 't Gilde. Inmiddels weten we dat meer ruimte nodig is en is indexering toegepast.</p> <p>De verwachting is dat dit bedrag nodig is, om voldoende ruimte te hebben. Het college stelt om deze reden dan ook voor om deze investering in stand te houden. Mocht het volledige bedrag niet aangewend worden, dan zal het restant binnen IHP benut worden.</p>
Vervangings- investeringen voertuigen en machines	<p>In de I&O is gevraagd of er mogelijkheden zijn om te besparen op de vervangingsinvesteringen van voertuigen en machines van de gemeente. Het college is van mening dat deze ruimte er niet is en stelt dan ook voor om de genoemde investeringen in stand te houden.</p>

	<p>Binnen onze gemeente wordt al zeer kritisch gekeken naar de vervanging van voertuigen en machines. We hanteren afschrijvingstermijnen die een stuk langer zijn dan bijvoorbeeld in het bedrijfsleven gebruikelijk is. Voor het moment van vervanging wordt ook niet enkel gekeken naar de afschrijvingstermijn. Wij vervangen pas als dit echt nodig is. Bij vervanging wordt kritisch gekeken of we een machine zelf nodig hebben, of machines kunnen gebruiken van aannemers. In de komende jaren staan we daarnaast voor de opgave om ons gemeentelijk wagenpark te verduurzamen. Het onderhoud van de voertuigen wordt door Waardlanden gedaan, waarmee de kosten voor onderhoud lager zijn dan als we dit op een andere plek zouden doen.</p>
Vervangings-investeringen inventaris	<p>De begroting bevat een aantal posten voor de vervanging van inventaris. In de afgelopen jaren zijn al diverse investeringen uitgesteld. Dit heeft onder andere te maken met de aansluiting van het stadhuis op het warmtenet. Dit vraagt om stevige investeringen in het gebouw, zoals de vervanging van radiatoren, het leggen van nieuwe leidingen en mogelijk het aanpassen van ramen. Daarnaast is een aanpak van de centrale hal van het stadhuis hard nodig. Het college ziet dan ook geen ruimte om deze kosten te verminderen.</p>
Vervangings-investeringen soft- en hardware	<p>In het afgelopen jaar is het serverpark van de gemeente vervangen. We hebben daarbij langer gebruik gemaakt van onze vorige servers dan verwacht. Het is van belang om hardware op tijd te vervangen, omdat na verloop van tijd de support van de leverancier vervalst. Kosten voor software worden vooral gemaakt voor grote applicaties die nodig zijn voor de primaire processen van de gemeente. Op dit moment kijken we al of het mogelijk is om bepaalde zaken onder te brengen in onze Microsoft-suite, in plaats van hier aparte applicaties voor te gebruiken. Hiermee neemt de groei van de kosten af. Het college ziet echter geen ruimte om de vervangingsinvesteringen in hard- en software naar beneden bij te stellen.</p>

Aanvullende vragen CDA investeringen

Vraag	Antwoord
Kan het risico van Groote Haar (met de netcongestie) gekwantificeerd worden? Mag met een bandbreedte, want we snappen dat het met de huidige kennis niet geheel precies kan worden bepaald.	Op dit moment is er nog geen uitgiftestrategie. Er zijn diverse scenario's bekeken zoals het scenario waarbij er 5 jaar uitstel en 5 jaar verlenging van de grondexploitatie is. Een ander alternatief is dat er geen 5 jaar verlenging plaatsvindt. De vraag is dan uiteraard of de snelheid van uitgifte niet te taakstellend wordt. Naast een eventuele verhoging van het verliesrisico op Groote Haar zal vertraging in de uitgifte ook effect hebben op de begrotingssaldi als gevolg van hogere rentelasten omdat de opbrengsten later binnenkomen dan begroot en er daardoor meer geleend moet worden voor de financiering van investeringen. Op dit moment kunnen we geen bandbreedte geven. Zodra hier meer over bekend is, zal de raad hierover worden geïnformeerd met een RIB of bij een update van het MPG.
Is er een 'knoppenmodel' beschikbaar voor de schuldpositie met eindbeeld 2040? Ik dacht dat die destijds er was met verschillende varianten. En stel dat we het eindbeeld fixeren in 2040; wat zou dan met de huidige investeringen het nieuwe investeringsplafond zijn?	In de notitie Toelichting voorstellen investeringen is een overzicht van de ontwikkeling van de schuldpositie opgenomen. Wanneer de overschrijding van 9.345.000 op het investeringsplafond 2024-2027 voor het zwembad moet worden ingelopen om in 2040 uiteindelijk toch op dezelfde schuld omvang uit te komen leidt dit voor de jaren 2028 t/m 2040 tot een verlaging van het investeringsplafond met 9.345.00 ; 13 jaar = 718.800 per jaar.
Kweeklust: ligt er een onderbouwing onder de 3 miljoen? (Neem aan van wel, maar die zouden we graag zien om de verlaging van 6 ton te kunnen volgen). Daarnaast: zit in het bedrag van de 3 miljoen nog de inpassing in de omgeving? Zoals bijv. in het vestingplan stond.	Voor de beantwoording van deze vraag verwijzen we naar de notitie Toelichting voorstellen investeringen.
Zoals we gister in onze groep ook bespraken: uit sommige investeringen volgt een exploitatievoordeel (zoals verduurzaming openbare verlichting), zou daar een kolom over kunnen worden toegevoegd? Liefst uiteraard ook gekwantificeerd.	Het lukt op deze termijn niet om deze informatie in een kolom aan het model toe te voegen.
Zou regel 61 (gymcapaciteit) gesplitst kunnen worden in 1,6 en 3,45 miljoen.	De kapitaallasten van een investering van 1,6 miljoen bedragen 87.000 per jaar. De kapitaallasten van een investering van 3,45 miljoen bedragen 187.000 per jaar.
Station Gorinchem-Noord: uit de schriftelijke antwoorden bleek nog steeds niet welke financieringsbronnen anders	Voor de beantwoording van deze vraag verwijzen we naar de notitie Toelichting voorstellen investeringen.

dan de gemeente realistisch worden geacht. Zou daar een rijtje van kunnen worden opgenomen plus de inschatting van het college van de slagingskans.	
Daarnaast zijn we benieuwd naar de reacties van de partners in de Merwedelingelijn (BV) op het voornemen van het college dat plan te schrappen.	Wij hebben de raadsinformatiebrief met het voornemen om de investering in Gorinchem-Noord te schrappen gedeeld met onze partners in de BV Merwedelingelijn. We hebben hier tot nu toe geen reacties op gekregen.
<p>Zoals gister ook voorbijkwam; het zou nog een exercitie waard zijn om de begroting/investeringen weer op te schonen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Investeringsplan waar een concreet uitvoeringsplan onderligt. • Investeringsplan die volgen uit een beleid-/visiedocument en een financiële claim leggen, waarvoor nog een uitvoeringsplan moet komen. • Investeringsplan die volgen uit andere documenten (moties/collegeprogramma). <p>Dat overzicht, als dat wordt gemaakt, hoeft wat ons betreft echt niet zo'n uitgebreide exercitie te worden als de tabel die is gemaakt. Wat ons betreft is een extra kolom voldoende.</p>	Het lukt op deze termijn niet om deze exercitie voor alle investeringen te maken. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen we naar de notitie Toelichting voorstellen investeringen.

AMENDEMENT

Datum vergadering: 9 november 2023
Nummer amendement:
Bij welk raadsvoorstel: Investerings in balans en uitvoering geven
aan motie 363 *“Besturen is keuzes maken met open vizier”*
Indiener(s): P. Schefferlie (Democraten Gorinchem)

TITEL: ‘MINDER SCHRAPPEN MEER SCHAVEN’

AMENDEMENT

Ondergetekende stelt voor het dictum in voorliggend raadsbesluit als volgt te amenderen:

- Het beslispunt 1:
“De investeringsbudgetten voor het realiseren van Station Gorinchem Noord te schrappen”

te wijzigen in:

“Een taakstellende (creatieve) bezuiniging op alle investeringen toe te passen van 5% (in theorie ca. 6 miljoen euro) zonder dat daarbij de essentie van de investering verloren gaat”.
- De beslispunten 2 t/m 8 om te nummeren naar 3 t/m 9.
- Als beslispunt 2 toe te voegen: *“Toelating van een eenmalig overschrijding van het investeringsplafond ten behoeve van het nieuwe zwembad”.*

MOTIVATIE

Dit amendement voorkomt dat de realisatie van Station Gorinchem Noord wordt geschrapt. Indieners menen dat het schrappen kan leiden tot aanzienlijke vermindering van de grondopbrengsten naast het inleveren op de gestelde ambities in relatie tot station Gorinchem Noord. Het toelaten van een eenmalige overschrijding van het investeringsplafond maakt het mogelijk de realisatie van het station als ambitie te handhaven. Tegelijk stellen indieners voor een brede creatieve verkenning te doen naar alle aanstaande en lopende investeringen. Het doel daarvan is om te proberen de investeringen gemiddeld 5% te verlagen zonder de essentie van de investering te niet te doen. Op die manier kan ook naar het station zelf gekeken worden door te kijken naar mogelijke versoberingen naast het zoeken van medefinanciers.

ONDERTEKENING

P. SCHEFFERLIE (DEMOCRATEN GORINCHEM)

AMENDEMENT

Datum vergadering	donderdag 9 november 2023
Nummer amendement	
Bij welk raadsvoorstel	Investerings in balans en uitvoering motie 363: "Besturen is keuzes maken met open vizier"
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA),

TITEL: "Wacht tot het rode licht gedoofd is: Er kan nog een trein komen"

AMENDEMENT

Schrappen van punt 3 uit het raadsvoorstel:

3. Het investeringsbudget voor parkeergarage Kweeklust te verlagen met € 600.000

en de tekst van punt 3 vervangen door:

3. Het bedrag dat met het schrappen van punten 1 (Station Gorinchem Noord) en 2 (Herinrichting Banneweg) gepaard gaat te verminderen met een bedrag van € 2.400.000 waarmee dit bedrag als investeringsbudget beschikbaar blijft.

MOTIVATIE

Met het handhaven van het volledige investeringsbudget voor parkeergarage Kweeklust spreekt de gemeenteraad zich uit voor een variant, passend in de gebouwde omgeving. Bijvoorbeeld in combinatie met woningen en/of een groene aankleding van de gevel(s).

Met het handhaven van een investeringsbudget van € 2,4 miljoen spreekt de gemeenteraad de intentie uit om bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025-2028 alsnog een keuze te maken voor het realiseren van Station Gorinchem Noord of Herinrichting Banneweg (fase 2 zuid), dan wel voor (een) andere investering(en).

Het niet (of niet volledig) schrappen van genoemde investeringsbudgetten betekent dat er een gat ontstaat in de investeringsruimte voor het Caribabad. Daarom wordt bovendien een afzonderlijk amendement ingediend om het investeringsplafond eenmalig te overschrijden.

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

AMENDEMENT

Datum vergadering: donderdag 9 november 2023

Nummer amendement

Bij welk raadsvoorstel: Investerings in balans en uitvoering motie 363 “Besturen is keuzes maken met open vizier”

Indiener(s): Gorcum Actief, Stadsbelang en SP.

TITEL: Investering De Nieuwe Hoven

AMENDEMENT

ONDERGETEKENDEN STELLEN VOOR HET VOORLIGGENDE RAADSBSLUIT ALS VOLGT TE AMENDEREN:

Aan het besluit de volgende beslispunten toe te voegen:

- Het investeringsbudget voor Verbeteren Fietsvoorzieningen Nieuwe Hoven te verlagen met € 1.000.000 en dit bedrag te reserveren voor infrastructuur.

MOTIVATIE

Met dit amendement kunnen de fietspaden langs de Nieuwe Hoven worden opgeknapt en kunnen ook verkeer remmende maatregelen worden getroffen. Dit is belangrijk voor de (fiets)veiligheid van deze route, waar dagelijks onder meer veel scholieren gebruik van maken. Een complete herinrichting van de Nieuwe Hoven heeft op dit moment geen prioriteit en daarvoor is een budget van 2 miljoen niet toereikend.

Het resterende bedrag wordt niet onttrokken aan reserve infrastructuur, zodat dit in de toekomst kan worden gebruikt voor andere mobiliteitsontwikkelingen.

Dit besluit wordt verder verwerkt in de begrotingswijziging die hoort bij dit raadsvoorstel.

ONDERTEKENING

EVERDIEN HAMANN, GORCUM ACTIEF.

JOHAN KLEIN, STADSBELANG.

ARIEN VAN HOUWELINGEN, SP.

AMENDEMENT

Datum vergadering: donderdag 9 november 2023

Nummer amendement:

Bij welk raadsvoorstel: Investerings in balans en uitvoering geven aan motie 363 besturen is keuzes maken met open vizier

Indieners: Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem, Pierre Schefferlie, Democraten Gorinchem

TITEL: BANNEWEG I.P.V. NIEUWE HOVEN

AMENDEMENT

ONDERGETEKENDEN STELLEN VOOR HET VOORLIGGENDE RAADSBESLUIT ALS VOLGT TE AMENDEREN:

- a. Beslispunt 2 te vervangen voor: het investeringsbudget 'verbeteren fietsvoorzieningen Nieuwe Hoven' van € 2.000.000 te schrappen.

MOTIVATIE

Het college stelt voor om de meest cruciale fase van de herinrichting van de Banneweg, te weten fase 2 (het zuidelijk deel vanaf de rotonde vanaf het stadhuis), te schrappen met als doel financiële middelen vrij te maken. De herinrichting van de Banneweg kent een uitgebreide voorbereiding en is doorspekt van onderzoeken, participatie en overwegingen hoe te komen tot een betere verkeersveiligheid, oversteekbaarheid en doorstroming. In januari 2023 heeft de gemeenteraad op basis van deze degelijke onderbouwing besloten dit project uit te gaan voeren, waarbij de tweede fase de grootste bottleneck op het gebied van verkeersveiligheid, oversteekbaarheid en doorstroming moet oplossen. Daar komt bij dat er, na dit besluit, reeds voorbereidingen zijn getroffen, zoals werkzaamheden met betrekking tot de gronden in eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf.

In het licht hiervan vinden indieners het onwenselijk om deze investering te schrappen, maar de investering rondom het verbeteren van de fietsvoorzieningen van de Nieuwe Hoven wel te laten staan. Deze investering komt voort uit een ambitie; hierover is nog slechts summier onderzoek gedaan en nauwelijks onderbouwing beschikbaar. Bovendien heeft de gemeenteraad hierover nog geen besluit genomen en zijn er nog geen stappen ondernomen in de uitvoering. Dit in tegenstelling tot het besluit en de uitvoering van het project Banneweg. De grootte van de investeringen is vergelijkbaar (€ 2.000.000 Nieuwe Hoven, versus € 1.920.000 Banneweg) waardoor dit amendement vergelijkbare financiële gevolgen heeft. Indieners pleiten om die reden voor het uitvoeren van een goed onderbouwd en democratisch gedragen plan in plaats van het ramen van een investering voor een project dat nog het niveau van ambitie heeft.

ONDERTEKENING

Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem

Pierre Schefferlie, Democraten Gorinchem

AMENDEMENT

Datum vergadering : 9 november 2023

Nummer amendement

Bij welk raadsvoorstel: Investerings in balans en uitvoering geven aan motie 363 besturen is keuzes maken met open vizier

Indiener(s): Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem

TITEL: NIEUWE DOELN VOOR DE NIEUWE DOELN

AMENDEMENT

ONDERGETEKENDEN STELLEN VOOR HET VOORLIGGENDE RAADSBESLUIT ALS VOLGT TE AMENDEREN:

Beslispunten 1 en 7 te schrappen en te vervangen voor: de investeringsbudgetten 'Cultuurhuis' en 'Inrichting Cultuurhuis' van in totaal € 8.000.000,- te schrappen.

MOTIVATIE

Het college stelt voor om de investering Station Gorinchem Noord (van € 8.687.000,-) te schrappen. Indiener vindt dit onwenselijk, omdat deze investering om de volgende redenen nodig is:

- Het investeren in een station draagt bij aan de verbetering van de bereikbaarheid van de stad op langere termijn;
- De verkeerssituatie in en rondom Gorinchem laat elke dag zien dat de keuze voor de auto niet toekomstbestendig is. Naast het verbeteren van de fietsbereikbaarheid, is investeren in betere OV-bereikbaarheid een must om een toekomstbestendige stad te zijn;
- Nu de verbreding van de A15 van de baan is, is er nog maar één keuze om de stad bereikbaar te houden en dat is inzetten op het OV. De Merwede Lingelijn moet hierdoor een geduchte concurrent worden van de A15. Met het schrappen van station Noord, kan dit doel niet bereikt worden;
- Het schrappen van station Noord staat haaks op de rol die Gorinchem heeft in de regio, met partners binnen de Merwede-Lingelijnalliantie. Niet alleen breek je hiermee met de afspraken die hierover zijn gemaakt, ook trek je je als stad (weer) terug achter je eigen vestingmuren in plaats een stap vooruit te zetten met een naar buiten gerichte blik, gericht op de toekomst;
- Aan de noordzijde van de stad vinden veel en grote ontwikkelingen plaats die een grote mobiliteitsvraag kennen. Denk aan de scholen/campusontwikkeling, ontwikkeling van Groote Haar. Maar ook eventuele toekomstige uitbreiding van onze stad door middel van woningbouw kan enkel nog aan de noordzijde. Daarom is een station noodzakelijk, zeker omdat de fiets uit de trein is verbannen;
- Naast bovenstaande inhoudelijke argumenten, is het schrappen van de investering van Gorinchem Noord ook een financieel ondoordachte keuze. Minimaal 2 miljoen aan reeds gedane investeringen moet worden afgeboekt. In een tijd waarin we zo hard op zoek zijn naar investeringsruimte vindt indiener dit onverantwoord en niet uit te leggen.

Kortom; het schrappen van de investering van station Gorinchem Noord getuigt van geen visie op de toekomst, een verzwakte positie richting partners en de regio en een financieel onverantwoorde keuze. Om toch financiële ruimte te creëren stelt indiener daarom voor om een andere investering te schrappen, te weten die van De Nieuwe Doelen (in het investeringsoverzicht genaamd: Cultuurhuis en Inrichting Cultuurhuis).

Indiener is van mening dat dit een verantwoorde keuze is, onder drie randvoorwaarden:

- het (bestaande) culturele veld wordt versterkt;
- goede functie van de bibliotheek wordt geborgd;
- er moet een podiumfunctie voor grote(re) voorstellingen zoals eindvoorstellingen en schoolmusicals worden gewaarborgd op een alternatieve locatie (bijvoorbeeld op een school).

Het investeren in het culturele veld is een belangrijke randvoorwaarde, omdat er al veel goedlopende culturele initiatieven zijn, zoals twee goed functionerende kleinere theaters. Door deze verder aan te jagen bestendigen wij deze voor de toekomst. Ook zijn wij van mening dat onze stad een podiumfunctie verdient voor grotere voorstellingen van sociaal maatschappelijke aard zoals schoolmusicals of eindvoorstellingen. Hier zien wij een mooie kruisbestuiving plaatsvinden met de grote opgave op het gebied van multifunctionele onderwijshuisvesting, door bijvoorbeeld een aula of collegezaal hiervoor te ontwerpen en beschikbaar te stellen.

Ten slotte zien wij ook op financieel vlak voordelen. In het schema hieronder zien we de vrijvallende exploitatielasten, die oplopen tot ruim 5 ton. Wij willen het college vragen de helft van de bedragen per jaar, met een maximum van € 250.000,- toe te voegen aan de ruimte voor de culturele sector. Wij vragen het college met een voorstel te komen om die goed in te zetten en dit voorstel in goed overleg met de culturele partners voor te bereiden. Denkend daarbij aan het cultuurfonds, muziekles op school, meer activiteiten door de bibliotheek en zeker ook het toekomstig bestendigen van de theaters Pand en Peeriscoop.

BUDGETOVERZICHT EXPLOITATIE NIEUWE DOELEN LOCATIE HAARSTRAAT 64						
		Totaal				
		2024	2025	2026	2027	2028
607151 haarstraat 64 schouwburg Nieuwe Doelen	40330 energielasten	96.098,00	90.871,00	90.871,00	90.871,00	90.871,00
	41180 onderhoud gebouwen door derden	46.002,00	46.002,00	46.002,00	46.002,00	46.002,00
	41410 verzekeringen	7.982,32	7.982,32	7.982,32	7.982,32	7.982,32
	42942 storting voorziening	76.419,00	76.419,00	76.419,00	76.419,00	76.419,00
	80180 huuropbrengst gebouwen	-2.826,49	-2.826,49	-2.826,49	-2.826,49	-2.826,49
Subtotaal exploitatie gebouw		223.674,83	218.447,83	218.447,83	218.447,83	218.447,83
607151 haarstraat 64 schouwburg Nieuwe Doelen	43000 afschrijving*	8.499,96	8.499,96	243.499,92	243.499,92	243.500,60
	43010 rente*	716,88	91.442,04	104.331,60	101.166,00	98.000,52
Subtotaal kapitaallasten gebouw		9.216,84	99.942,00	347.831,52	344.665,92	341.501,12
		232.891,67	318.389,83	566.279,35	563.113,75	559.948,95
* kapitaallasten als gevolg van de beoogde renovatie en inrichting van het gebouw Haarstraat 64						
Stand 31 december 2023 onderhoudsvoorziening Haarstraat 64		1.343.000,00				
Restantboekwaarden huidige activa Haarstraat 64 (nadeel)						
- vervanging aanpassing sanitair		42.000,00				

ONDERTEKENING

Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. vergadering stemmen de raadsleden over het amendement. Is de r van de raad het eens met het amendement, dan verandert de tekst oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle r kunnen een amendement indienen.

AMENDEMENT

Datum vergadering	9 november 2023
Nummer amendement	
Bij welk raadsvoorstel	Investerings in balans en uitvoering motie 363: "Besturen is keuzes maken met open vizier"
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA),

TITEL: "Meer ruimte voor investeringen"

AMENDEMENT

Toevoegen van nieuwe beslispunten 8 en 9 in het raadsvoorstel:

8. In de investeringsplanning rekening te houden met € 3.000.000 (extra) investeringsruimte voor nader te bepalen investeringen,
9. Het investeringsplafond eenmalig te overschrijden met €3.000.000,- investeringsruimte voor het Caribabad

en het oude beslispunt 8 om te nummeren naar punt 10.

MOTIVATIE

Het handhaven van een (extra) investeringsbudget van €3 miljoen biedt ruimte voor nader te bepalen investeringen.

Door het toevoegen van een nieuw punt 8 ontstaat een gat in de investeringsruimte voor het Caribabad.

Daarom wordt bovendien een nieuw punt 9 toegevoegd om de investeringsruimte voor het Caribabad te completeren en daarmee het investeringsplafond eenmalig te overschrijden.

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

MOTIE

Datum vergadering: 9 november 2023
Raadsvoorstel: Investerings in balans en uitvoering geven aan motie 363
"Besturen is keuzes maken met open vizier"
Nummer motie:
Indiener(s): P. Schefferlie (Democraten Gorinchem)

Titel: 'Minder schrappen meer schrappen'

MOTIE

Wij geven het college de opdracht om:

- Actief te kijken naar alle investeringen en daarbij zorgvuldig na te gaan of hier op creatieve wijze 5% op bezuinigd kan worden (in theorie ca. 6 miljoen) zonder dat de essentie van deze investeringen verloren gaat.
- De gemeenteraad hierover uiterlijk bij de volgende perspectiefnota te informeren.

MOTIVATIE

Er is nog maar weinig tot geen investeringsruimte meer over. Tegelijk zijn er flinke financiële risico's en zijn er meer ambities dan middelen. Sommigen investeringen kunnen juist duurder uitvallen. Genoeg reden om kritisch en creatief te kijken naar alle aanstaande investeringen en mogelijk ook nog naar lopende investeringen. De Kweeklust is een voorbeeld waarbij versobering mogelijk is zonder de essentie van de investering aan te niet te doen. Mogelijk kan de opbrengst ruimte bieden voor investeringen als bijvoorbeeld de Banneweg en of de Nieuwe Hoven.

ONDERTEKENING

P. Schefferlie (Democraten Gorinchem)

MOTIE

Datum vergadering: 9 november 2023
Raadsvoorstel: Investerings in balans en uitvoering geven aan motie 363
"Besturen is keuzes maken met open vizier"
Nummer motie:
Indiener(s): P. Schefferlie (Democraten Gorinchem)

Titel: 'Minder schrappen meer schrappen'

MOTIE

Wij geven het college de opdracht om:

- Actief te kijken naar alle investeringen en daarbij zorgvuldig na te gaan of hier op creatieve wijze op bezuinigd kan worden (in theorie ca. 6 miljoen) zonder dat de essentie van deze investeringen verloren gaat.
- De gemeenteraad hierover uiterlijk bij de volgende perspectiefnota te informeren.

MOTIVATIE

Er is nog maar weinig tot geen investeringsruimte meer over. Tegelijk zijn er flinke financiële risico's en zijn er meer ambities dan middelen. Sommigen investeringen kunnen juist duurder uitvallen. Genoeg reden om kritisch en creatief te kijken naar alle aanstaande investeringen en mogelijk ook nog naar lopende investeringen. De Kweeklust is een voorbeeld waarbij versobering mogelijk is zonder de essentie van de investering aan te niet te doen. Mogelijk kan de opbrengst ruimte bieden voor investeringen als bijvoorbeeld de Banneweg en of de Nieuwe Hoven.

ONDERTEKENING

P. Schefferlie (Democraten Gorinchem)

Raadsvoorstel: Z/22/743701/D-885751
Onderwerp: Toekomstvisie Caribabad

Datum: 31 oktober 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O:
B&A / Raadsvergadering: 9 november 2023
Opsteller: Dekker, Niels den
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja/Nee

Onderwerp:

Toekomstvisie Caribabad

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. Met raadsvoorstel (Z22743701-D-886878) in te stemmen, dit voor de dekking van de realisatie van scenario 3 van het rapport *Toekomstvisie Caribabad* en dit te doen door:
2. Een investeringsbudget van € 19,4 miljoen beschikbaar te stellen voor de nieuwbouw van het zwembad en dit te dekken door:
 - A. € 7,3 miljoen; uit de ruimte die het meerjarig investeringsplafond nog biedt;
 - B. € 2,7 miljoen; uit het begrotingssaldo 2025;
 - C. € 9,4 miljoen; uit de huidige exploitatiebudgetten, inclusief kapitaallasten, die al in de meerjarenbegroting zijn opgenomen voor het zwembad.
3. In afwijking op de financiële verordening in te stemmen met:
 - A. Een annuïtaire afschrijving in plaats van lineair voor de totale investering van € 19,4 miljoen
 - B. Een afschrijvingstermijn van 40 jaar in plaats van 30 jaar van het nieuwe zwembad.
4. In te stemmen om de nieuwe ticketprijzen met gemiddeld € 1,10 te verhogen, berekend vanaf prijspeil 2024;
5. De structurele netto lasten voor het nieuwe zwembad (kapitaallasten en gebruikers- en eigenaarsonderhoud) van € 657.000,- te dekken door:
 - A. Het inzetten van € 447.000,- uit de huidige en toekomstige budgetten van Caribabad die structureel zijn opgenomen in de begroting;
 - B. De reeds in de begroting opgenomen kapitaallasten van het investeringsplafond en het (deels) aan te wenden begrotingssaldo 2025 van € 466.000,- in te zetten.
 - C. De eenmalige lasten in 2028 van € 54.000 ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2028.
 - D. In 2028, € 202.000 ten gunste te brengen van het begrotingssaldo.
 - E. Vanaf 2029, € 256.000 jaarlijks ten gunste te brengen van de meerjarige begrotingssaldi.
6. In te stemmen met het inzetten van de gemeentelijke bestemmingsreserve Energielasten SGS van € 1,6 miljoen voor het tijdelijk in standhouden (frictiekosten) van het huidige Caribabad, totdat het nieuwe zwembad operationeel is;
7. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging;

Aanleiding:

Eind oktober 2022 heeft u als gemeenteraad opdracht gegeven om een toekomstvisie te ontwikkelen voor het zwembad Caribabad. In samenwerking met Straman Adviesbureau en het Adviesbureau Drijver & Partner bent u afgelopen periode meegenomen in de verschillende tussenrapportages omtrent de toekomstvisie.

I&O 23 maart 2023

Tijdens de I&O van 23 maart 2023 bent u ingelicht over de eerste onderzoeken omtrent duurzaamheid, behoefte en de huidige technische- en bouwkundige staat van het Caribabad. In overleg is er afgesproken om vier scenario's financieel verder uit te werken:

1. Renovatie huidig Caribabad (€ 15,7 miljoen)
2. Nieuwbouw volledig recreatie (€ 21,3 miljoen)
3. Nieuwbouw gedeeltelijk recreatie (€ 19,4 miljoen)
4. Nieuwbouw minimale recreatie (€ 15,7 miljoen)

De scenario's nieuwbouw gaan allen uit van alléén een nieuwe binnen accommodatie. De huidige buiten accommodatie van het Caribabad is nog in goede staat en kan nog enkele tientallen jaren mee.

I&O 17 mei 2023

Op 17 mei 2023 bent u meegenomen in de verschillende scenario's en de daarbij behorende lasten. Nadrukkelijk is ook huidige staat van het zwembad besproken, inclusief de kosten om het huidige pand te renoveren en te verduurzamen. Als laatste punt is het participatie en behoefte aspect gepresenteerd.

Gezien het verloop van de twee I&O's, het duidelijke beeld vanuit het participatietraject, het behoefte onderzoek en de financiële mogelijkheden is het voorstel om scenario 3 (€ 19,4 miljoen) verder uit te werken en uiteindelijk te realiseren.

Tijdens de besluitvorming van 28 september 2023 heeft de gemeenteraad de motie *Niet kopje onder door het zwembad* aangenomen. De gemeenteraad is akkoord met de realisatie van scenario 3, maar er is nog geen besluit genomen over de dekking voor scenario 3. In de Begrotingsraad van 9 november 2023 wordt hier een besluit overgenomen.

Beoogd effect:

1. De gemeente Gorinchem biedt inwoners uit de gehele regio een adequate, recreatieve en duurzame zwemvoorziening;
2. De gemeente Gorinchem stimuleert met de nieuwe voorziening daarmee het sporten & bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor het leszwemmen;
3. De gemeente Gorinchem realiseert een accommodatie die voldoet aan de meest recente normen voor duurzaamheid die aansluit bij de Klimaatakkoord;
4. Een all-electric gebouw, zonder gebruik van fossiele brandstoffen draagt bij aan het behalen van de doelstelling van een CO₂ reductie van 49% van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed in 2030;
5. De gemeente Gorinchem voorziet in een voorziening aan de westkant van Gorinchem die regionaal goed en veilig bereikbaar is met zowel auto als fiets;
6. De gemeente Gorinchem realiseert een gebouw dat voldoet aan alle veiligheidseisen.

Argumenten:

1.1 Het huidige Caribabad heeft nog een levensduur van enkele jaren

De bouwkundige staat van het huidige pand is slecht. Als er niets gedaan wordt, kan de gemeente de veiligheid van het zwembad niet meer garanderen en zal het over circa 5 jaar de deuren moeten sluiten.

1.2 Renoveren is geen reële optie

De kosten van een renovatie voor het huidige pand Caribabad (35 jaar oud) worden geraamd op € 15,7 miljoen. Inschatting is dat een grootschalige renovatie over 3-5 jaar noodzakelijk is. De risico's bij renoveren zijn hoog, waardoor de kosten hoger kunnen uitvallen. De jaarlijkse exploitatie- en energielasten blijven ook na renovatie hoog. Renoveren wordt niet gezien als een serieuze optie.

1.3 Scenario 3 heeft de hoogste maatschappelijke en financiële dekkingsgraad in vergelijking met de andere scenario's

Het maatschappelijk rendement (zwemwateraanbod en bezoekersaantallen) afgezet tegen de investerings- en exploitatiekosten scoort het hoogst bij scenario 3. Ditzelfde geldt voor de financiële dekkingsgraad.

1.4 Scenario 3 sluit aan op de resultaten van het breed uitgevoerde participatie- en behoefte onderzoek
Zowel uit de verschillende interviews, de uitkomsten van het Burgerpanel en de gesprekken met de regiogemeenten blijkt dat een uitgebreid zwembad met meerdere recreatieve voorzieningen wenselijk is.

1.5 Het huidige Caribabad heeft een grote regionale functie voor alle doelgroepen

Het huidige zwembad heeft een overduidelijke regionale functie en biedt alle doelgroepen de mogelijkheid om te sporten, te bewegen of te recreëren. Het voorgesteld scenario is een uitwerking die hierop aansluit, waarbij de regionale functie wordt behouden.

1.6 Scenario 3 voldoet aan het Klimaatakkoord van Parijs

Voor een bedrag van € 19,4 miljoen kan een nieuw zwembad worden gerealiseerd. In het Klimaatakkoord is opgenomen dat er wordt gestreefd naar klimaatneutraliteit.

Met de uitvoering van scenario 3, voldoet de nieuwe accommodatie aan deze doelstelling.

1.7 Een nieuw zwembad biedt de mogelijkheid om een accommodatie in te richten en in te delen naar de huidige normen en eisen

Het huidige zwembad is in de jaren '80 ontwikkeld. Het nieuwe zwembad biedt grote kansen op het gebied van modernisering, innovatie en duurzaamheid. Het vergroten van het wedstrijdbad en het doelgroepenbad draagt in positieve zin bij aan de wachtlijst van het diplomazwemmen en de verwachte groei van het verenigingsleven.

1.8 Direct doorpakken is noodzakelijk

Omdat het zwembad over enkele jaren de veiligheid van het zwembad niet meer kan worden gegarandeerd, zal direct gestart moeten worden met het voorbereiden van de aanbesteding, het uitwerken van scenario 3 en de realisatie van het zwembad. Bij een strakke planning kan het nieuwe zwembad in 2027 worden geopend.

1.9 Tijdens de bouw blijft het zwembad open

Door het nieuwe zwembad te bouwen op het huidige parkeerterrein, kan het huidige zwembad open blijven gedurende de bouw zodat recreatie en het geven van o.a. zwemlessen geborgd blijft. Het huidige parkeerterrein zal tijdelijk worden verplaatst naar de westkant van het terrein.

2.1 Het voorgestelde investeringsbedrag is volledig

Het voorgestelde bedrag is inclusief: Ontwerpfase, aanbesteding + gunningsfase, realisatie en ontwikkeling nieuw zwembad, nieuwe installaties buitenbad, sloop en afvoer huidig zwembad, inrichting van het (parkeer)terrein en projectbegeleiding en onvoorziene kosten.

2.2 Het nieuwe zwembad kan naast het huidige zwembad worden ontwikkeld en gerealiseerd

Door de huidige parkeerplaats van het Caribabad in te zetten voor de ontwikkeling en realisatie van een nieuwe zwembad, kan het Caribabad tijdens de realisatie openblijven en kan de exploitatie doorgaan. Na opening van de nieuwe binnen accommodatie kan het oude Caribabad dicht en worden gesloopt.

3.1 Een lineaire afschrijving zorgt de eerste 15 jaar voor een te hoge financiële last

De financiële verordening schrijft een lineaire afschrijving voor. Hierbij zijn de lasten aan het begin van de looptijd hoger dan bij een annuïtaire afschrijving. Bij lineair gaan de lasten gedurende de looptijd geleidelijk omlaag, bij een annuïtaire afschrijving blijven de lasten gedurende de looptijd gelijk en levert dit een constant beeld op in de begroting.

3.2 Het is de verwachting dat het nieuwe zwembad met regulier onderhoud de levensduur van 40 jaar haalt.

In de financiële verordening is voor het Caribabad een afschrijvingstermijn opgenomen van 30 jaar. Het is gebruikelijk om nieuwe zwembaden in 40 jaar af te schrijven. Dit is bij toepassing van regulier onderhoud naar verwachting ook reëel.

3.3 De huidige funding van het Caribabad is ruim 55 jaar oud

De funding kent een langere levensduur dan de afschrijvingstermijn.

4.1 Bij een gemiddelde verhoging van de ticketprijzen met € 1,10 blijven de structurele exploitatielasten gelijk

Uit regionaal onderzoek blijkt dat de ticketprijzen voor het Caribabad laag zijn. Omliggende zwembaden met mindere faciliteiten vragen een hogere toegangsprijs. Door de ticketkosten met gemiddeld € 1,10 te verhogen blijven de gemeentelijke lasten op het huidige niveau en is de realisatie van scenario 3 mogelijk.

4.2 Bezoekers zijn bereid om een hogere toegangsprijs te betalen

Uit het Burgerpanel blijkt dat inwoners uit Gorinchem een ticketprijs rond de € 8,- voor recreatief zwemmen passend vinden.

6.1 Restant bestemmingsreserve 'Energielasten SGS' inzetten voor tijdelijke instandhouding

Op 20 oktober 2022 heeft de raad ingestemd met een bijdrage in de energielasten van SGS in 2023. Hiervoor heeft zij uiteindelijk een budget gereserveerd van € 1,6 miljoen. Naar verwachting zal niet het gehele budget nodig zijn. Hierover bent u via een raadsinformatiebrief van juni 2023 over geïnformeerd. Voor de komende jaren, tot het nieuwe zwembad in gebruik kan worden genomen, is nog geen rekening gehouden met mogelijke hogere energielasten en overige instandhoudingskosten. Deze kunnen worden gedekt door de het gereserveerde budget voor de verhoogde energielasten hiervoor in te zetten.

Risico's:

1.1 Onzekerheid capaciteit energienetwerk door een afgekondigde netwerkcongestie in de regio Gorinchem

Op maandag 2 oktober 2023 is er een congestie voor afname afgekondigd door Stedin, dit voor de regio Gorinchem. Er is op 28 september 2023 een aanvraag ingediend voor een nieuwe aansluiting voor de uitwerking van scenario 3. De aanvraag is verwerkt tot een offerte op 2 oktober 2023, deze is ontvangen door de gemeente Gorinchem. De aanvraag staat nu op de wachtlijst, na afronding van het congestiemanagement onderzoek door Stedin wordt er duidelijkheid verwacht over de aanvraag. Dit zal medio maart 2024 zijn.

1.2 Bomenkap op nieuwe locatie is noodzakelijk

Een eerste impressie tekening voor de beoogde locatie laat zien dat in dit gebied meerdere bomen gekapt moeten worden om het nieuwe zwembad te realiseren. Uit een inventarisatie onderzoek blijkt dat hier circa 61 bomen te staan (zie bijlage *Inventarisatie bomen Caribabad (Z-22743701)*). Na het aannemen van het voorstel is het noodzakelijk om een nauwkeuriger onderzoek uit te laten voeren en een bomenplan op te stellen.

1.3 De wet- en regelgeving omtrent de Molenbiotoop

In dit gebied zijn beperkingen omtrent bouwhoogte, het gebied valt binnen de Molenbiotoop. De exacte beperkingen moet d.m.v. onderzoek aangetoond worden.

1.4 Er dient rekening gehouden te worden met stikstofdepositie voor de nieuwbouw

Om te voldoen aan de wettelijke voorwaarden is het noodzakelijk om in het programma van eisen verschillende verplichtingen op te nemen waar tijdens de bouwfase aan voldaan moet worden. Deze verplichtingen zijn opgenomen in het eindrapport.

2.1/3.1 Afwijking van bestaand beleid

Een financiële realisatie van een nieuwe zwembad zorgt voor meerdere afwijkingen van bestaand beleid. Dit gaat om:

- a. Uitgaan van een annuïtaire afschrijving in plaats van een lineaire afschrijving
- b. Aanpassing van de afschrijvingstermijn van 30 naar 40 jaar

Bovenstaande punten kunnen een precedentwerking creëren voor toekomstige gemeentelijke ambities.

2.2 Stijging van de bouwkosten

Door de geopolitieke ontwikkelingen zijn de bouwkosten afgelopen jaren flink gestegen. In de huidige raming is hier rekening mee gehouden, echter zal het traject gunning en 'het afprijzen' van het project na verwachting pas in 2025 plaatsvinden. Plotselinge mondiale ontwikkelingen blijft dus een onzekere factor.

5.1 De rente neemt toe

De rente is aanzienlijk gestegen, waardoor de rentekosten ook toenemen. De verwachting is dat de rente de komende tijd nog een lichte stijging zal laten zien. Dit resulteert in hogere investeringslasten.

5.2 Fluctuerende energiekosten

Door de geopolitieke ontwikkelingen fluctueren de energieprijzen enorm. Het eindrapport bevat een inschatting van de verwachte energielasten, deze lasten kunnen uiteindelijk nog positief of negatief wijzigen.

Financiën:

De kosten voor de volledige nieuwbouw van het zwembad, de sloop van het huidige Caribabad en de herinrichting van het terrein wordt geraamd op € 19,4 miljoen.

- Voor dekking van het totale bedrag wordt € 7,3 miljoen uit de meerjarig beschikbare ruimte van het investeringsplafond 2024-2027 gehaald. Het huidige meerjarige investeringsbudget heeft nog een vrije ruimte van € 7,3 miljoen tot en met het jaar 2027.
- Vanuit de begrotingssaldo 2025 wordt 2,7 miljoen ingezet.
- De jaarlijkse exploitatielasten zijn begroot op € 191.000. Dit is inclusief een meerjarig onderhoudsplan (MJOP).

Onderstaande tabel geeft de dekking van de netto structurele lasten van de investering weer:

Lasten zwembad gemeentebegroting	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nieuwe kapitaallasten & onderhoud na verhoging tarieven						657.000	657.000
Dekking 10 miljoen kapitaallasten (investeringsbudget + begrotingssaldo)						-466.000	-466.000
Afboeking boekwaarde						54.047	
Resterende lasten						245.047	191.000
Huidige kapitaallasten & structureel budget	631.000	517.000	517.000	517.000	447.000	447.000	447.000
Ten gunste van de begrotingsaldi						201.953	256.000

Doordat het Caribabad in de laatste fase van haar levensduur zit, heeft de huidige afschrijvingsmethode in een aantal jaren een positief effect op de begroting, omdat de kapitaallasten afnemen. De realisatie van het zwembad is 2027 gepland. De kapitaallasten zullen in 2028 in de begroting worden opgenomen.

Na de besluitvorming (tijdens de begrotingsraad van 9 november 2023) over de aangenomen motie *Besturen is keuzes maken met open vizier* kan, maar wel tijdens de begrotingsraad 2023, uitvoering gegeven worden- en een definitief besluit genomen worden over het voorstel Toekomstvisie Caribabad.

Tenslotte kan door het voorstel; *Investerings in balans* het raadsvoorstel van het zwembad binnen het investeringsplafond worden uitgevoerd. Daarnaast levert het voorstel *Investerings in balans* en dit raadsvoorstel een exploitatievoordeel op zoals is opgenomen in beide voorstellen.

Participatie:

Tijdens de verschillende Informatie en Ontmoetingensessies bent u als gemeenteraad meegenomen in het participatietraject en de voorlopige resultaten hiervan. De behoefte aan (recreatief) zwemwater is hoog in de regio Gorinchem. Een uitbreiding van zwemwatercapaciteit + het behouden van een regiofunctie wordt als wenselijk ervaren.

In het eindrapport *Toekomstvisie Caribabad* is het gehele participatietraject omschreven. In bijlage 2 '*Rapport Burgerpanel*' zijn ook de resultaten van de specifieke vragen over het Caribabad uitgewerkt. Beide rapporten geven een duidelijke conclusie en behoefte weer over de toekomst van het zwembad.

Communicatie:

Betrokken partijen, zoals de lokale verenigingen deLinge/PCG en OSCG ontvangen actief de informatie over het uiteindelijke ontwerp voor het nieuwe zwembad en welke gevolgen dit mogelijk voor hen zal hebben. Er worden tussentijdse momenten georganiseerd om de voorlopige ontwerpen te bespreken en aan te scherpen.

Zodra de werkzaamheden gaan starten, heeft dat een impact op de parkeerdruk bij de Bataafsekade. De sportverenigingen die veelal in het weekend gebruik maken van het parkeerterrein worden regelmatig op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen. Tijdens het 3-maandelijks en gezamenlijk buitensportoverleg zal dit onderwerp in de realisatiefase een vast agendapunt zijn, inclusief de planning.

De Gemeente blijft de verenigingen stimuleren om hun leden op de fiets naar sportpark Molenvliet te laten komen. De parkeerterreinen bij korfbalvereniging GKV, SVW en Raptim moeten ook efficiënt worden ingezet. Ook daar zal een plan voor worden gemaakt.

De omwonenden die op de aanrijroute richting de locatie van het nieuw zwembad liggen, worden middels een brief op de hoogte gesteld van de werkzaamheden en planning. Daarnaast vindt brede communicatie plaats via website, social media en borden langs de toegangswegen van het bouwverkeer.

Duurzaamheid:

Het beoogde scenario voldoet aan de meest recente normen voor duurzaamheid. Namelijk een all-electric gebouw, zonder gebruik van fossiele brandstoffen. Daarmee sluit het aan op het Klimaatakkoord en de doelstelling om voor 2030 een reductie te realiseren in de CO₂ uitstoot van 49% van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Voor de realisatie zal er echter wel een bomenkap moeten plaatsvinden. Deze bomen lijken niet verplantbaar. De bomen zullen gekapt moeten worden en elders volledig gecompenseerd worden.

Vervolgproces:

Bij een akkoord op het raadsvoorstel is onderstaande tijdlijn een inschatting voor het vervolgproces van uiteindelijke realisatie van scenario 3.

- Uitvoering en definitieve gunning projectleider, directievoerder en toezichthouder in Q1 2024;
- Uitkomst onderzoek naar congestiemanagement maart 2024, definitief 'GO' nieuwe zwembad;
- Na de zomer van 2024 een uitgewerkte vraag specificatie a.d.h.v. scenario 3 t.b.v. de aanbesteding, inclusief resultaten uit te voeren onderzoeken;
- Uiterlijk december 2024 de definitieve gunning voor de realisatie van een nieuw zwembad;
- Uiterlijk tweede helft 2025 start bouw nieuw zwembad;
- Uiterlijk tweede helft 2027 de oplevering en opening van het nieuwe zwembad;

- Na oplevering nieuwe zwembad, de sloop van het oude zwembad en uiterlijk juli 2028 de oplevering van de heringerichte buitenruimte, inclusief parkeerterrein;

Bijlagen:

1. Eindrapport Toekomstvisie Caribabad
2. Bijlagenboek Toekomstvisie Caribabad
3. Inventarisatie bomen
4. Burgerpanel Gorinchem

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college 31-10-2023>

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. Met raadsvoorstel (Z22743701-D-886878) in te stemmen dit voor de dekking van de realisatie van scenario 3 van het rapport *Toekomstvisie Caribabad* en dit te doen door:
2. Een investeringsbudget van € 19,4 miljoen beschikbaar te stellen voor de nieuwbouw van het zwembad en dit te dekken door:
 - A. € 7,3 miljoen; uit de ruimte die het meerjarig investeringsplafond nog biedt;
 - B. € 2,7 miljoen; uit het begrotingssaldo 2025;
 - C. € 9,4 miljoen; uit de huidige exploitatiebudgetten, inclusief kapitaallasten, die al in de meerjarenbegroting zijn opgenomen voor het zwembad.
3. In afwijking op de financiële verordening in te stemmen met:
 - A. Een annuïtaire afschrijving in plaats van lineair voor de totale investering van € 19,4 miljoen
 - B. Een afschrijvingstermijn van 40 jaar in plaats van 30 jaar van het nieuwe zwembad.
4. In te stemmen om de nieuwe ticketprijzen met gemiddeld € 1,10 te verhogen, berekend vanaf prijspeil 2024;
5. De structurele netto lasten voor het nieuwe zwembad (kapitaallasten en gebruikers- en eigenaarsonderhoud) van € 657.000,- te dekken door:
 - A. Het inzetten van € 447.000,- uit de huidige en toekomstige budgetten van Caribabad die structureel zijn opgenomen in de begroting;
 - B. De reeds in de begroting opgenomen kapitaallasten van het investeringsplafond en het (deels) aan te wenden begrotingssaldo 2025 van € 466.000,- in te zetten.
 - C. De eenmalige lasten in 2028 van € 54.000 ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2028.
 - D. In 2028, € 202.000 ten gunste te brengen van het begrotingssaldo.
 - E. Vanaf 2029, € 256.000 jaarlijks ten gunste te brengen van de meerjarige begrotingssaldi.
6. In te stemmen met het inzetten van de gemeentelijke bestemmingsreserve Energielasten SGS van € 1,6 miljoen voor het tijdelijk in standhouden (frictiekosten) van het huidige Caribabad, totdat het nieuwe zwembad operationeel is;

7. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging;

Aldus besloten in de raadsvergadering van <DATE3>

Griffier,

Voorzitter,

Toekomstvisie Caribabad

Eindrapportage

Datum
30 juni 2023

Referentie
9778-2250

In opdracht van
Gemeente Gorinchem

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Situatieschets en opdracht	3
1.2	Werkwijze en proces	3
1.3	Indeling rapport	4
2	Managementsamenvatting	5
2.1	Huidig zwembad voorzieningen en bezoek	5
2.2	Huidig zwembad financieel	5
2.3	Huidig zwembad technische staat	5
2.4	Huidig zwembad duurzaamheid	5
2.5	Randvoorwaarden, mogelijkheden en beperkingen locatie bij nieuwbouw	6
2.6	Participatieproces	6
2.7	Trends en ontwikkelingen	7
2.8	Samenvatting mogelijke scenario's	7
2.9	Risico's en kansen	8
3	Huidige situatie Caribabad	10
3.1	Algemeen	10
3.2	De organisatie Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS)	11
3.3	Bezoek en gebruik	12
3.4	Financiële exploitatie	15
3.5	Technische inspectie	17
3.6	Thermografische opname	19
3.7	Inventarisatie mogelijkheden nieuwbouw op bestaande perceel	21
3.8	Conclusies	28
4	Participatieproces	29
4.1	Gebruikersverenigingen en onderwijsinstellingen	29
4.2	Digipanel	29
4.3	Regiogemeenten en provincie	30
4.4	Directie en werknemers van het Caribabad	30
4.5	Conclusies	32
5	Trends en ontwikkelingen	33
5.1	Sport-brede ontwikkelingen	33
5.2	Zwembad specifieke ontwikkelingen	35
5.3	Demografische ontwikkelingen	36
5.4	Concurrentieanalyse zwembad in de regio Gorinchem	36
5.5	Conclusie	38
6	Scenario ontwikkeling en beoordeling	39
6.1	Korte omschrijving uitwerking scenario's	39
6.2	Eenmalige investeringskosten en jaarlijkse energielasten	40
6.3	Uitwerking exploitatiebegroting	41
6.4	Effect gemeentebegroting	44
6.5	Frictiekosten	45
6.6	Beoordeling uitgewerkte scenario's	45
6.7	Risico's en keuzes (kansen)	46

Bijlagen

1 Inleiding

1.1 Situatieschets en opdracht

Situatieschets

De gemeente Gorinchem beschikt over het subtropische zwemparadijs: het Caribabad. Het zwembad is 35 jaar oud en een grote energieverbruiker met hoge energielasten. Op 20 oktober 2022 is de gemeenteraad van Gorinchem akkoord gegaan met het raadsvoorstel over de impact van de stijgende energieprijzen. Hierbij is onder andere besloten in te stemmen met een onderzoek naar de bouwkundige staat van het zwembad, verduurzamingsmogelijkheden en toekomstvisie van het Caribabad. Een duidelijke toekomstvisie moet de mogelijkheden en onmogelijkheden in kaart brengen voor de korte, middellange en lange termijn.

STRAMAN Management en Advies B.V. en Drijver en Partners B.V. wonnen de aanbesteding voor dit onderzoek en hebben het onderzoek uitgevoerd en de toekomstvisie opgesteld in nauwe samenwerking met de gemeente, Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties en overige stakeholders.

Opdracht

De toekomstvisie voor het zwembad is gericht op zowel de korte als lange termijn. Er zijn verschillende scenario's uitgewerkt, waarbij mogelijkheden voor verduurzaming een belangrijk aandachtspunt zijn. Op basis daarvan kan de gemeenteraad een onderbouwd besluit nemen met betrekking tot de toekomst van het zwembad. De uitgewerkte scenario's betreffen:

1. Kortdurend (circa 5 jaar) in standhouden van het bestaande zwembad;
2. Renoveren en verduurzamen (langdurig in standhouden);
3. Nieuwbouw op bestaande locatie in verschillende varianten.

De scenario's zijn beoordeeld op haalbaarheid, levensduur, duurzaamheid, veiligheidsaspecten, investerings- en exploitatiekosten en mogelijkheden voor regionale samenwerking.

1.2 Werkwijze en proces

Besluiten over de toekomstvisie van sportaccommodaties liggen doorgaans gevoelig en moeten goed worden onderbouwd. Om inhoudelijke redenen en vanuit het oogpunt van draagvlak is het onderzoek daarom samen met de betrokken partijen uitgevoerd. Alle aangesloten (zwem)verenigingen zijn schriftelijk en/of persoonlijk benaderd. Ook is het Burgerpanel betrokken en zijn gesprekken gevoerd met buurgemeenten.

Parallel aan de inventarisaties is het bezoek en de bezetting van het Caribabad onderzocht, trends en ontwikkelingen in beeld gebracht, de demografische ontwikkelingen geanalyseerd en een concurrentieanalyse opgesteld van regionale zwembaden. Aan de hand daarvan is een inschatting gemaakt welke veranderingen nodig zijn om een toekomstbestendige verhouding tussen vraag en aanbod te realiseren.

Aangezien de technische staat van het huidige zwembad, de technische mogelijkheden en verduurzaming een belangrijke rol spelen, is het zwembad zowel bouwkundig als installatietechnisch uitgebreid geïnspecteerd en zijn er thermografische opnames gemaakt. Tevens zijn voor de nieuwbouwscenario's de mogelijkheden en beperkingen in het kader van het bestemmingsplan, stikstofdepositie, kabels- en leidingen rondom het perceel en aansluitmogelijkheden op het elektriciteitsnet onderzocht.

1.3 Indeling rapport

De rapportage is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 bevat een managementsamenvatting en een overzichtstabel met de belangrijkste uitgangspunten en resultaten;
 - Hoofdstuk 3 schetst een beeld van de huidige situatie;
 - Hoofdstuk 4 geeft de resultaten weer van het participatieproces;
 - Hoofdstuk 5 omschrijft trends en ontwikkelingen;
 - Hoofdstuk 6 omschrijft de ontwikkeling en uitwerking van de scenario's
 - De rapportage wordt afgesloten met hoofdstuk 7, waarin het advies en de vervolgstappen zijn omschreven.
- Ieder hoofdstuk wordt afgesloten met een samenvatting van de belangrijkste conclusies.

De uitgebreide onderzoeksresultaten zijn als bijlagen toegevoegd in het bijlagenboek:

Bijlage 1	Bouwkundige en installatietechnische inspectie
Bijlage 2	Ruimtestaten scenario's
Bijlage 3	Gespecialiseerd betononderzoek
Bijlage 4	Thermografische opname
Bijlage 5	Kabels en leidingen bestaand perceel
Bijlage 6	Gedetailleerde kaarten, aanwijzingen en analyses Natura 2000 gebieden
Bijlage 7	Inpassingsstudie
Bijlage 8	Input verenigingen en onderwijs
Bijlage 9	Concurrentieanalyse
Bijlage 10	Afbeelding concurrentieanalyse
Bijlage 11	Ramingen investeringskosten en energielasten
Bijlage 12	Annuïtaire afschrijvingen
Bijlage 13	Beoordelingsmatrix

2 Managementsamenvatting

2.1 Huidig zwembad voorzieningen en bezoek

Het huidige Caribabad biedt met de binnen- en buitenbaden en ligweides met speelattributen een breed voorzieningenaanbod voor recreanten, wedstrijdzwemmers en verenigingen. Het zwembad is **een begrip in Gorinchem en wijde omgeving** en is erg populair. Dat laten de bezoekers dan ook zien met een ongekend hoog animocijfer. **48%** van de geregistreerde bezoekers komt uit Gorinchem zelf. Over de afgelopen 8 jaar trok het zwembad gemiddeld **280.000 bezoekers per jaar** waarvan bijna **60% voor recreatief zwemmen**. De recreatieve voorzieningen vervullen dus een belangrijke behoefte.

Het Caribabad biedt in de huidige vorm werkgelegenheid aan **24,74 full time equivalent (fte)**.

2.2 Huidig zwembad financieel

In de begroting van **2023** is een bedrag van **€ 630.600** opgenomen aan gemeentelijke kosten. Voor de komende jaren staan, indien het zwembad langdurig in stand gehouden dient te worden, groter uitgaven te wachten door benodigd noodzakelijk onderhoud en gestegen energiekosten (ijlt na vanwege lopende contracten). De extra kosten zijn onontkoombaar om de veiligheid en bedrijfszekerheid van het zwembad te garanderen. Het extreem hoge energieverbruik (gas) is een resultaat van de leeftijd (isolatie en techniek) en daarmee gepaard gaande lekken.

2.3 Huidig zwembad technische staat

Het zwembad ziet er zeer netjes uit. Het is schoon en fris, staat goed in de verf en aan alles is te zien dat het met aandacht wordt onderhouden. Bezoekers zien een (zeker voor zijn leeftijd) bijzonder goed uitziend zwembad.

Helaas wordt dat anders als er dieper ingegaan wordt op de techniek en constructie. Een aantal stalen kolommen van de hoofddraagconstructie in de zwembaden vertonen (ondanks zichtbaar regelmatige coating) dusdanig verregaande corrosie dat de functionaliteit wordt aangetast en herstel op korte termijn noodzakelijk is. In de kelders zien we betonnen kolommen en vloeren die dusdanig aangetast zijn door betonrot dat reparatie op korte termijn noodzakelijk is. Er is sprake van lekkage van bassins en grondwater wat samenkomt in de kelders die continue nat zijn. Door middel van een geïmproviseerde voorziening wordt het lekwater continue weggepompt. Mogelijk is er meer schade aan de fundering (hergebruikt voor het Caribabad van de voorganger Wipmolenbad) wat zich in de toekomst zou kunnen openbaren maar momenteel visueel niet waarneembaar is. Dit zal een onzekere factor blijven.

Een ander punt van zorg is het leidingwerk van wit pvc dat poreus is geworden en zeer makkelijk kan breken. Deze leidingen lopen ook onder de bassins door en zijn als 'nooit meer bereikbaar' uitgevoerd, dus niet te vervangen.

2.4 Huidig zwembad duurzaamheid

Op het gebied van duurzaamheid en energieverbruik scoort het zwembad zeer slecht. Het is slecht geïsoleerd en overal zijn luchtlekken waarneembaar. Op de thermografische opname slaat het gebouw op veel plaatsen rood uit. Het uitzwembassin (rechtstreeks van binnen naar buiten zwemmen) is installatietechnisch gekoppeld aan het binnenbassin en wordt dus 365 dagen per jaar verwarmd, ook als het bassin buiten in de winter niet wordt gebruikt. Verduurzaming van het bestaande zwembad door middel van grootschalige renovatie is mogelijk, maar is behoorlijk ingrijpend en risicovol. Het zwembad zal dan voor circa 1,5 jaar dicht moeten. Nieuwbouwniveau (energieneutraal) zal

daarbij niet gehaald kunnen worden, omdat de onderkant van de bestaande ongeïsoleerde bassins en kelders onbereikbaar zijn.

2.5 Randvoorwaarden, mogelijkheden en beperkingen locatie bij nieuwbouw

Omvang perceel

Voor een eventuele nieuwbouwsituatie is een inpassingsstudie gedaan op basis van de meeste uitgebreide scenario. Hieruit is gebleken dat het mogelijk is nieuwbouw te plegen naast het bestaande zwembad op het huidige parkeerterrein. Tijdens de nieuwbouw kan het bestaande zwembad in gebruik blijven. Dat is een groot voordeel.

Bestemmingsplan

Het perceel heeft de bestemming sport. Qua maximale bouwhoogte en omvang lijkt het huidige zwembad reeds af te wijken van de voorwaarden, mogelijk op basis van een afwijkingenbesluit. De stedenbouwkundigen zien mogelijkheden om dat ook in geval van nieuwbouw te doen.

Kabels en leidingen

Er is onderzoek gedaan naar de kabels en leidingen op en rondom het perceel. Dit staat de nieuwbouw niet in de weg.

Netcongestie

Nieuwe aansluitingen op het elektriciteitsnetwerk en het terug leveren van elektriciteit dat is opgewekt met zonnepanelen is inmiddels in het overgrote deel van Nederland een groot probleem. Dit vormt een bedreiging voor nieuwe all-electric gebouwen (gasloos) die grote pieken en dalen vertonen in zowel vraag als teruglevering. Onderzoek bij Netbeheer Nederland laat zien dat op de locatie van het Caribabad er geen sprake is van netcongestie en aansluiting dus mogelijk is.

Stikstofdepositie

De locatie valt onder de invloedssfeer van stikstofdepositie vanwege de aanwezigheid van Natura 2000 gebieden binnen een straal van 25 km. Een nieuw gasloos zwembad zal geen stikstof uitstoten. De bouwfase is echter ook van belang, waarbij door zwaar vrachtverkeer en veel transportbewegingen wel stikstof uitgestoten zal worden. Een eerste scan op basis van de omvang van het bouwproject en afstanden tot de Natura 2000 gebieden leert dat dit geen probleem hoeft op te leveren door de beperkte stikstofdepositie op betreffende relatief grote afstanden.

Warmtenet

Er is een mogelijkheid om het Caribabad aan te sluiten op het warmtenet. Het installatieconcept bij zowel renovatie als nieuwbouw waarmee rekening is gehouden is hier uitstekend geschikt voor. Er dient in dat geval een warmtewisselaar opgenomen te worden om de aangeboden warmte over te dragen aan de installaties. Deze keuze kan in een later stadium gemaakt worden.

De energiekosten zullen bij aansluiting op het warmtenet niet goedkoper worden dan het systeem met warmtepompen gevoed zonnepanelen. Dit komt omdat de prijs van de geleverde warmte van het warmtenet gekoppeld is aan de gasprijs.

2.6 Participatieproces

Er heeft een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden met interviews, enquêtes en diverse oriënterende gesprekken met de provincie Zuid-Holland en buurgemeenten. De gemeente Gorinchem en SGS hebben hier uiteraard ook nadrukkelijk een rol in gehad, evenals verenigingen.

In de uitgewerkte scenario's worden alle betrokkenen en belanghebbenden bediend.

Helaas hebben noch de buurgemeenten, noch de provincie Zuid-Holland, een financiële toelage willen geven voor de renovatie of nieuwbouw. Samenwerking wordt door elke gemeente wel als belangrijk beschouwd. Dit komt ook terug in het nieuwe sportaccommodatiebeleid van de provincie. Samenwerken hoeft niet financieel te zijn, maar kan bijvoorbeeld ook op het gebied van ondersteunen/accepteren van de Gorcumpas.

2.7 Trends en ontwikkelingen

Het inwonersaantal van Gorinchem zal hoogstwaarschijnlijk toenemen evenals het aantal ouderen en gezinnen met jonge kinderen. Dit zal mede de behoefte aan zwemwater blijven voeden. De behoefte bestaat uit breedtesport (recreatie en wedstrijdzwemmen) en geen topsport.

Verduurzaming is een must gezien de gemeentelijke ambitie en wettelijke verplichting om energiebesparende maatregelen te treffen. Hiervoor zijn momenteel subsidies zoals SDE+++ en InterREG beschikbaar (niet verwerkt in ramingen door onzekerheid keuze, periode uitvoering en toekenning).

Nieuwe technologische ontwikkelingen zoals interactieve projectie met bewegende beelden op de beweegbare bodem kunnen multifunctioneel gebruik van de bassins verhogen, waarbij de beschikbaarheid van de bassins (hoge bezetting) de beperkende factor zal zijn.

2.8 Samenvatting mogelijke scenario's

Instandhouding bestaand zwembad

Het is onontkoombaar om in het bestaande zwembad te investeren wil het de komende jaren opgehouden worden. Als uitgangspunt is een periode van maximaal 5 jaar aangehouden. De grootste investeringen zullen bestaan uit reparatie van de stalen draagconstructie en herstel van betonrot. Dit betreffen reparaties om de levensduur te verlengen, geven geen volledig herstel. Daarnaast is onderhoud aan de installaties noodzakelijk en zal door veranderende wetgeving iets gedaan moeten worden aan de chlooropslag of installatie van een zoutelectrolysesysteem. Het laatste is bij een maximaal gebruik van 5 jaar eventueel met een teruglevergarantie aan te schaffen.

Wij raden langere instandhouding af aangezien dit kostbaar wordt en economisch gezien niet rendabel is.

Grootschalige renovatie en verduurzaming

Bij renovatie zullen alle gevels en daken grootschalig aangepakt worden en voorzien van grotendeels nieuwe opbouw. Het huidige zwembad is qua isolatie namelijk zeer slecht en is aan alle kanten lek. Bij deze aanpak is een behoorlijke winst te bewerkstelligen maar het zal qua duurzaamheid en energieverbruik nooit het niveau van nieuwbouw behalen vanwege de bassins en kelders die in de grond zijn geconstrueerd. Dat zal ook qua functionaliteit niet het geval zijn want we zullen het bij renovatie moeten doen met de lay-out zoals het zwembad nu heeft. Bassins, kelders, omlopen, perrons en oppervlakte van ruimtes zullen gelijk blijven. Dit zijn belangrijke beperkingen bij renovatie.

Een compleet overzicht van de nadelen:

1. De benodigde investering benadert de benodigde investering voor nieuwbouw;
2. De bestaande fundering, bassins en kelders zullen hergebruikt moeten worden en vormen een risico (lekkages, betonrot, resterende levensduur), zodat geen enkele aannemer het zal willen garanderen;
3. De lay-out en daarmee functionaliteit zal niet gewijzigd en naar nieuwe wensen aangepast kunnen worden;
4. Het zal qua duurzaamheid nooit het niveau van nieuwbouw bereiken;
5. Bij de uitvoering zullen hoogstwaarschijnlijk onvoorziene en bemoeilijkende zaken naar voren komen;

6. Het zwembad gaat bij renovatie voor circa 1,5 jaar dicht, gebruikers zullen moeten uitwijken en een deel daarvan zal niet meer terugkeren als het gerenoveerde zwembad weer open gaat.

Op basis van bovenstaande raden wij de keuze voor de renovatievariant af.

Nieuwbouwsenario's

Bij de nieuwbouwsenario's blijven in alle gevallen het 25 meter buitenbad en de peuterbaden behouden en verdwijnt het uitzwembad die de verbinding met het binnenwater vormt. Voor het overdekte deel bestaan de varianten uit meer of minder recreatie en variatie in het doelgroepenbad. In de beoordelingsmatrix in het bijlagenboek (bijlage 13) is dit overzichtelijk weergegeven.

Afwegingen voorkeursvariant

In de beoordelingsmatrix zijn de criteria bij de scenario's groen overlopend tot rood gearceerd om te duiden welk scenario het 'best' respectievelijk het 'slechts' beoordeeld wordt op dat criterium.

Scenario 'overbrugging' betreft de periode tussen besluitvorming en daadwerkelijke realisatie van het nieuwe zwembad. Voor deze periode tot en met 2027 zijn de kosten opgenomen inclusief risico's energiekosten en dringende onderhoudskosten om het zwembad veilig te kunnen gebruiken. Dit scenario is gezien de onderhoudsstaat nadrukkelijk géén variant voor de lange termijn.

Renovatie is relatief duur en brengt onzekerheden met zich mee bij uitvoering en toekomstige onderhoudskosten. Het Caribabad is gebouwd op de voormalige fundering van het buitenzwembad. De staat van deze fundering is onzeker.

Bij scenario 4 is sprake van de laagste investerings- en exploitatielasten t.o.v. de andere scenario's. Maar het aanbod verschaalt, er is immers geen recreatief binnenzwemwater meer.

Scenario 3 scoort het hoogst indien het maatschappelijk rendement (zwemwateraanbod en bezoekersaantallen) wordt afgezet tegen de investerings- en exploitatiekosten. Scenario 3 heeft met 105% ook de hoogste financiële dekkingsgraad. In beschouwing op het maatschappelijk en financieel rendement kan scenario 3 als voorkeursvariant worden benoemd.

2.9 Risico's en kansen

Bij de nieuwbouwsenario's zien wij op basis van de onderzoeken weinig risico's op het vlak van procedures, planning, techniek, uitvoering en exploitatie.

Het risico dat de gemeente Gorinchem draagt is het omhooggaan van de schuldenlast door de overschrijding van het investeringsbudget. De schuldenlast zal met € 13 miljoen stijgen.

De risico's beperken zich verder tot onderdelen die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen: wijziging van rente, bouwkosten, energiekosten en aansluitmogelijkheden op het elektriciteitsnetwerk. Door hier aan de voorkant gedegen onderzoek naar te doen is dit echter inzichtelijk en zal dit in het vervolgtraject, tot en met het aangaan van een overeenkomst voor renovatie of nieuwbouw, worden gemonitord.

In dit gebied zijn er beperkingen omtrent hoogte, dit omdat het aangewezen gebied binnen de Molenbiotoop valt. De exacte beperkingen moet d.m.v. onderzoek exact aangetoond worden.

Het bezoek aan het buitenbad in de zomerperiode is weersafhankelijk. Bezoekersaantallen kunnen jaarlijks sterk fluctueren waardoor de opbrengsten hoger of lager kunnen uitvallen. Dit biedt uiteraard dan ook weer kansen bij warme, lange zomers.

Om een hoger financieel rendement te realiseren en daarmee een lagere exploitatiebijdrage kunnen de entreetarieven al dan niet gefaseerd worden verhoogd. Uit het vooronderzoek is gebleken dat de tarieven van het Caribabad soms lager liggen dan bij de regio zwembaden, met name bij het doelgroepzwemmen. Tevens is uit de consultatie van het burgerpanel gebleken dat er draagvlak is voor een lichte stijging van de tarieven.

OVERZICHT SCENARIO'S TOEKOMSTVISIE CARIBABAD

	Scenario 0 - overbrugging (t/m 2027)	Scenario 1 - renovatie	Scenario 2 - nieuwbouw	Scenario 3 - nieuwbouw	Scenario 4 - nieuwbouw
	Algemene beschouwing huidige situatie en instandhouding voor maximaal 5 jaar	Renovatie en verduurzaming huidige accommodatie	Nieuwbouw bestaand recreatieve voorzieningen binnen en buiten (voorzieningen als bestaand)	Nieuwbouw bestaand recreatieve voorzieningen binnen, behoud buitenwater (familiebad, vermindering recreatie)	Nieuwbouw bestaand recreatieve voorzieningen binnen, behoud buitenwater (geen recreatieve voorzieningen binnen)
Voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 6 banen - Recreatiebad/doelgroepenbad 660m2 - Uitzwembad - Instructiebad 87m2 - Buizenglijbaan 40m - familiegljbaan 1 - Whirlpools 2 x 10 personen - Stoomcabine 10 personen - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 6 banen - Recreatiebad/doelgroepenbad 660m2 - Instructiebad 87m2 - Buizenglijbaan 40m - Whirlpools 2 x 10 personen - Stoomcabine 10 personen - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 8 banen - Recreatiebad/doelgroepenbad 450m2 - Buizenglijbaan 40m - familiegljbaan 1 - Whirlpool 10 personen - Stoomcabine 10 personen - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 8 banen - Recreatiebad/doelgroepenbad 330m2 - Buizenglijbaan 40m - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 8 banen - Doelgroepenbad 200m2 - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte
Investeringskosten (eenmalig)	€ -	€ 15.758.300	€ 21.264.090	€ 19.383.141	€ 15.708.520
Frictiekosten (eenmalig)	€ 2.500.000	€ 4.375.000	In kolom instandhouding opgenomen	In kolom instandhouding opgenomen	In kolom instandhouding opgenomen
Onderhoudskosten jaarlijks (gemiddelde over 20 jaar)	€ 431.975	€ 292.000	€ 287.000	€ 262.000	€ 212.000
Energiekosten jaarlijks	€ 1.853.074	€ 428.880	€ 222.554	€ 192.300	€ 178.802
Kapitaalslasten jaarlijks (annuitair 3,5% rente, 40 jaar)	€ 632.391	€ 737.918	€ 995.740	€ 907.660	€ 735.587
Aantal bezoekers	277.000	277.000	281.000	264.500	198.500
Exploitatieopbrengsten	€ 2.557.898	€ 2.558.297	€ 2.600.292	€ 2.457.985	€ 1.720.848
Totaal exploitie en eigenaarslasten	€ 5.046.428	€ 3.596.673	€ 3.650.361	€ 3.381.752	€ 2.549.166
Exploitatietekort/ -bijdrage	€ 2.488.530	€ 1.038.376	€ 1.050.069	€ 923.767	€ 828.318
Financiële dekkingsgraad	55%	94%	104%	105%	101%
Effect op omgeving	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de brede regio een adequate en uitgebreide binnen en buiten zwemvoorziening inclusief recreatie en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen. Het heeft helaas een grote Impact op het milieu door het zeer hoge verbruik van gas (CO2 uitstoot) en is niet duurzaam.	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de brede regio een adequate en uitgebreide binnen en buiten zwemvoorziening inclusief recreatie en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen. De impact op het milieu vermindert maar blijft doordat de verduurzamingsmogelijkheden niet optimaal zijn.	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de brede regio een adequate en uitgebreide (recreatieve) en duurzame zwemvoorziening en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen.	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de regio een adequate, recreatieve en duurzame zwemvoorziening en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen.	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de regio een adequate en duurzame zwemvoorziening en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen. Binnen zullen de recreatieve voorzieningen echter verdwijnen en daarmee zal een belangrijke functie verloren gaan.
Duurzaamheid	Bijzonder slecht niveau qua duurzaamheid. Extreem hoge energielasten en CO2 uitstoot (fossiele brandstoffen)	Verduurzaming beperkt mogelijk, geen nieuwbouwniveau. Geen energieneutrale accommodatie mogelijk (EPC = 0)	Voldoet aan de meest recente normen voor duurzaamheid. Zeer energiezuinig en all-electric (geen fossiele brandstoffen).	Voldoet aan de meest recente normen voor duurzaamheid. Zeer energiezuinig en all-electric (geen fossiele brandstoffen).	Voldoet aan de meest recente normen voor duurzaamheid. Zeer energiezuinig en all-electric (geen fossiele brandstoffen).
Veiligheidsaspecten en risico's	<p>Geen direct veiligheidsrisico in technische staat, wel groot onderhoud op aantal onderdelen essentieel om te blijven voldoen aan veiligheid, wet- en regelgeving.</p> <p>Overlast en agressie vanwege bovenregionale functie en disco-recreatiezwemmen zorgt voor veiligheidsrisico personeel.</p>	<p>Voldoet aan de veiligheidseisen maar vernieuwbouw op de reeds hergebruikte fundering (Wipmolenbad) en kelders is een (aanzienlijk) risico waar door geen enkele aannemer garantie op gegeven zal worden.</p> <p>Tijdens de duur van de renovatie (meer dan 1 jaar) zal er geen zwemvoorziening zijn, met zeer nadelige gevolgen. Overlast en agressie vanwege bovenregionale functie en disco-recreatiezwemmen zorgt voor veiligheidsrisico personeel.</p>	<p>Voldoet aan de meest recente normen en veiligheidseisen.</p> <p>Overlast en agressie vanwege bovenregionale en uitgebreide recreatieve functie kan voorkomen/beperkt worden door lidmaatschapstelsysteem en afstemming reccratie op doelgroep familiegebruik.</p>	<p>Voldoet aan de meest recente normen en veiligheidseisen.</p> <p>Overlast en agressie vanwege bovenregionale en uitgebreide recreatieve functie kan voorkomen/beperkt worden door lidmaatschapstelsysteem en afstemming reccratie op doelgroep familiegebruik.</p>	<p>Voldoet aan de meest recente normen en veiligheidseisen.</p> <p>Mogelijk minder overlast en agressie vanwege vanwege wegvallen bovenregionale functie vanwege beperkte(re) recreatieve voorzieningen.</p>
Locatie, bereikbaarheid en kansen	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer en op drukke dagen knelpunten voor wat betreft parkeerplekken	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer en op drukke dagen knelpunten voor wat betreft parkeerplekken	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer. Door de herinrichting van het terrein is het parkeerterrein te vergroten en het parkeren beter te regelen.	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer. Door de herinrichting van het terrein is het parkeerterrein te vergroten en het parkeren beter te regelen.	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer. Door de herinrichting van het terrein is het parkeerterrein te vergroten en het parkeren beter te regelen.

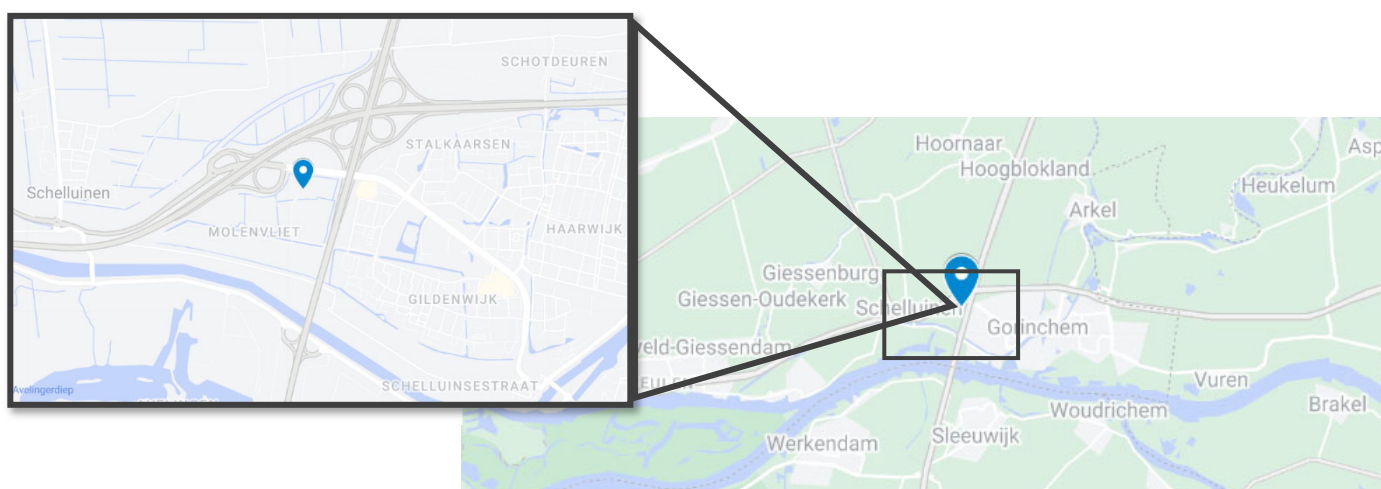
3 Huidige situatie Caribabad

In dit hoofdstuk worden de exploitatiegegevens van zwembad het Caribabad geanalyseerd, waarbij de bezoekerscijfers, functionaliteit en andere exploitatiegegevens worden vergeleken met kengetallen en benchmarkcijfers.

3.1 Algemeen

Subtropisch zwemparadijs Caribabad opende op 27 december 1988 voor het eerst haar deuren. Het zwembad ligt in Gorinchem aan de Bataafsekade 8 (zie figuur 3.1) en daarmee aan de westrand van Gorinchem.

Figuur 3.1. Plattegrond Caribabad, Gorinchem

Het Caribabad is een 'combibad' waarbij zowel zwemwater binnen als buiten aanwezig is met de volgende faciliteiten:

Binnen:

- Een 25 x 15m wedstrijdbad (6 banen) met beweegbare bodem over de helft van het bad
- Instructiebad (10,95 x 8,25)
- Een recreatiebad inclusief diverse speelelementen
- Uitzwembad
- Peuterbad
- (Interactieve) glijbanen, stroomversnelling, bubbelbaden en een Turks stoombad

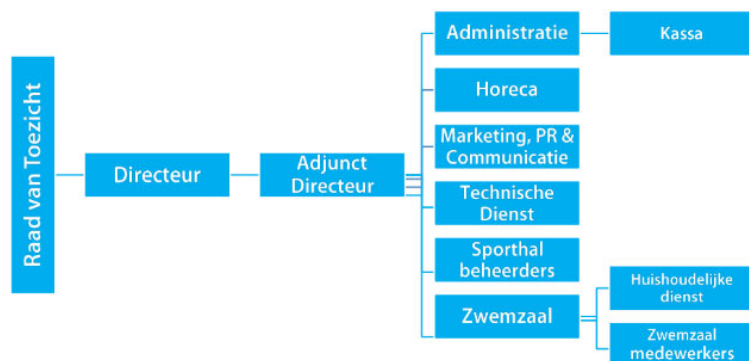
Buiten

- Een wedstrijdbad
- Familieglijbaan
- Drie peuterbaden
- Een zonneweide

3.2 De organisatie Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS)

SGS is de exploitant van het Caribabad en drie sporthallen: De Hoefslag, Oosterblik en Van Rappardhal. Totale organisatie van SGS is georganiseerd op wijze zoals weergegeven in figuur 3.2. De Raad van Toezicht (RvT) bestaat uit 5 personen en houdt in haar rol toezicht op de directie en zo de organisatie.

Figuur 1.2. Organigram SGS 2021 (Bron: jaarverslag SGS 2021)

Organisatie Caribabad

Het grootste onderdeel van de exploitatie van SGS is het Caribabad. Dit betreft in 2022 24,74 fte (zie tabel 3.1). Ten opzichte van 2019 is het aantal fte voor het zwembad afgenomen van 28 naar 24,74. Tijdens de coronapandemie heeft SGS een aantal zwembadmedewerkers moeten laten gaan, welke plekken sindsdien niet meer zijn opgevuld.

Tabel 3.1. Personeel Caribabad, fte 2022

Functie	fte
Technische Dienst	1.26
Horeca	5.65
Zwemzaal	8.79
Receptie	2.67
Directie	1.84
Kantoor	1.80
Schoonmaak	2.73
Totaal fte	24.74

Bezoek per formatieplaats

Een indicator voor de beoordeling van de exploitatie is het bezoek per fte. Uitgaande van afgerond 266.000 bezoekers en 25 fte in 2022 volgt 10.500 bezoekers per fte. Dit is onder het gemiddelde voor overdekte zwembaden van circa 12.500 bezoekers per fte. Daarbij dient te worden opgemerkt dat:

- In het eerste kwartaal 2022 nog sprake was van corona lockdown, met geen of beperkt bezoek in deze periode.
- Het Caribabad een combibad betreft met in de zomermaanden noodzakelijk extra toezicht.

In dit perspectief is het aantal fte passend.

3.3 Bezoek en gebruik

3.3.1 Bezoekersaantallen

Het binnenzwembad is het gehele jaar geopend, met uitzondering van nieuwjaarsdag, koningsdag, eerste kerstdag & oudjaarsdag. Het buitenbad is geopend van eind april tot begin september, mede afhankelijk van het weer.

In het zwembad zijn activiteiten ten behoeve van banen- en recreatief zwemmen, leswemmen en doelgroepactiviteiten. Ook wordt het bad op dit moment gebruikt door drie scholen en zes verenigingen, waaronder waterpolo en wedstrijdzwemvereniging De Linge/PCG. Een van de verenigingen gaat echter stoppen.

Tabel 3.2 bevat de bezoekcijfers van het Caribabad van de afgelopen jaren. Daarin is goed te zien dat de bezoekerstaantallen in het Caribabad vanaf 2015 op nagenoeg alle categorieën stegen. In 2017 was een dip. De reden hiervoor is de vervanging van tegels in het recreatiebad in dat jaar. Ook is duidelijk te zien dat het bezoek in de jaren 2020 en 2021 aanzienlijk lager is dan de andere jaren. De oorzaak hiervan is de Covid-pandemie met sluitingsperiodes voor onder andere zwembaden tot en met de eerste twee maanden van 2022. Na deze periode is er een inhaalslag gemaakt en is het bezoek weer bijna op het gemiddelde.

Een specificatie van het aantal bezoekers van het buitenbad is niet voor handen. De inschatting van SGS is dat het aandeel van het buitenbad kan worden geschat op 10.000 tot 15.000 bezoekers per jaar.

Tabel 3.2. Bezoekcijfers Caribabad

Caribabad	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	gem. ¹
Recreatief zwemmen	161.524	163.680	153.549	175.055	178.129	91.974	71.840	163.888	165.971
Banenzwemmen	28.902	31.077	31.099	32.628	33.679	21.742	16.610	27.424	30.802
Zwemlessen	42.507	42.370	41.287	39.236	40.968	23.897	25.356	34.147	40.086
Doelgroepen	27.058	27.039	23.463	25.405	26.872	16.813	14.433	24.482	25.720
Verenigingen	15.746	16.268	15.695	11.768	15.413	349	3.030	11.973	14.447
Onderwijs	5.159	3.715	4.853	2.487	2.528	55	1.682	3.923	3.778
Totaal zwembad	280.896	284.149	269.946	286.579	297.589	154.830	132.951	265.837	280.833
Overig (zonnebank)	999	804	615	0	0	0	0	0	403
Totaal	281.895	284.953	270.561	286.579	297.589	154.830	132.951	265.837	281.236

3.3.2 Bezetting

Bezoeken per vierkante meter

Het gemiddelde aantal bezoeken per m² zwemwateroppervlak per jaar geeft aan hoe goed een zwembad is bezet. Daarmee vormt het een belangrijke indicator van de verhouding tussen vraag en aanbod. We betrekken hierbij enkel de functionele m² zwemwater. In geval van het Caribabad is dit de oppervlakte van de wedstrijdbaden, het instructiebad en het recreatiebassin. De peuterbaden zijn buiten beschouwing gelaten. In tabel 3.3 is het aantal bezoekers per m² zwemwater van de afgelopen jaren weergegeven.

¹ Dit betreft het gemiddelde over de jaren 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 en 2022 en dus exclusief de niet representatieve jaren 2020 en 2021 vanwege de Covid-pandemie en bijkomende periode(s) van sluiting van onder andere zwembaden.

Tabel 3.3. Aantal bezoekers per jaar per vierkante meter functioneel zwemwater², Caribabad

Caribabad	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gem.
Binnen	260	263	249	265	275	143	123	246	260
Binnen en buiten	175	177	168	178	185	96	83	165	175

Bassin	Opp. m ²	Bassin	Opp. m ²
Binnen		Buiten	
Wedstrijdbad (25 x 15m, 6 banen)	375	Wedstrijdbad	525
Instructiebad (10,95 x 8,25m)	87	Peuterbassins	90
Recreatiebad	410		
Uitzwembad	210		
Peuterbassin	40		
Totaal binnen	1.122	Totaal buiten	615
Totaal binnen (excl. peuterbassins)	1.082	Totaal buiten (excl. peuterbassins)	525
Totaal cumulatief			1.737
Totaal cumulatief (excl. peuterbassins)			1.675

Het landelijk gemiddelde voor overdekte zwembaden ligt op 250 bezoeken per vierkante meter en vanaf ongeveer 300 bezoeken per vierkante meter wordt van een (vrijwel) 'vol' bad gesproken. Het Caribabad beschikt ook over een ruim buitenaanbod voor wat betreft zwemwater. De buitenbassins zijn niet het gehele jaar geopend en het is niet mogelijk de bezoekersaantallen te splitsen naar binnen en buitengebruik. Dit maakt dat het rekenen met het zwemwater binnen mogelijk een te 'positief' beeld geeft en het rekenen met het zwemwater zowel binnen als buiten mogelijk te 'negatief' beeld. Desalniettemin kan met gemiddeld 260 bezoeken per m² zwemwater gesproken worden over een ruim voldoende bezetting.

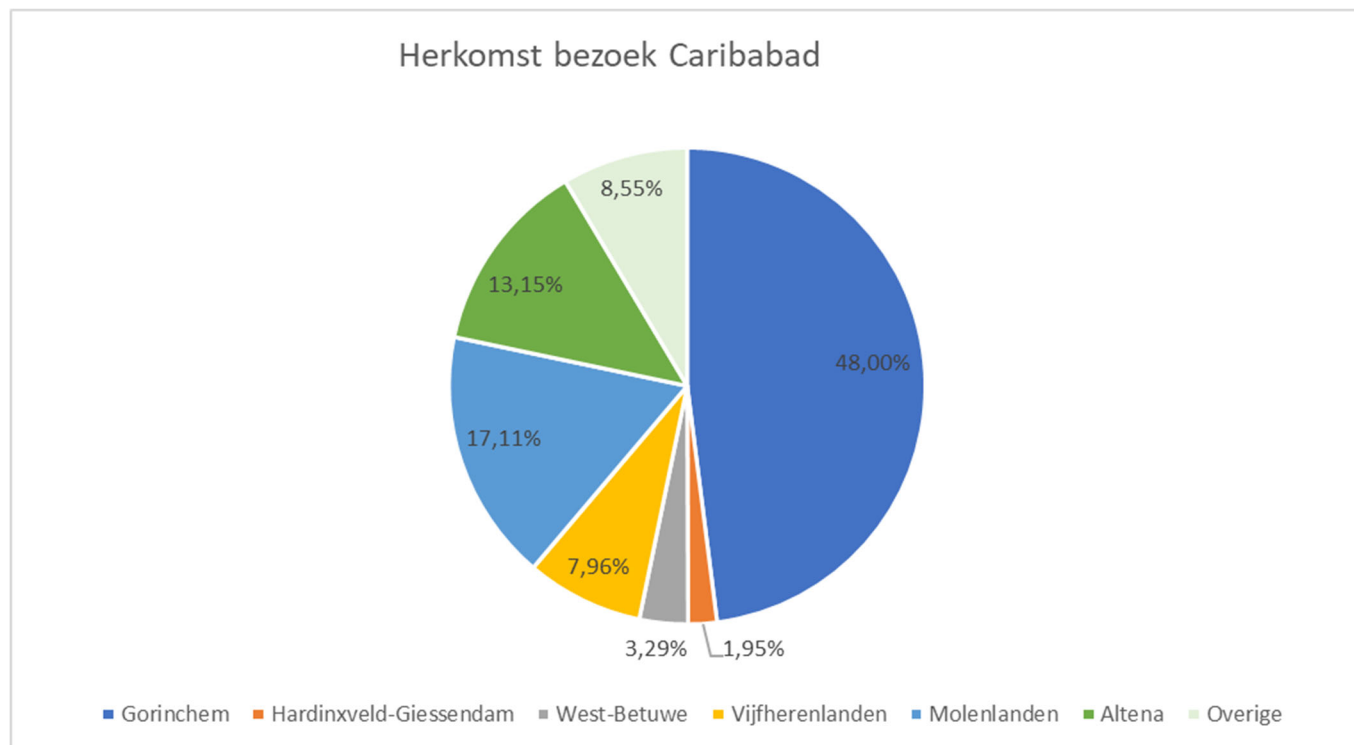
Herkomst bezoek en animocijfer

Het animocijfer geeft het gemiddeld aantal bezoeken per inwoner per jaar aan van het verzorgingsgebied en is een valide prestatie-indicator. Het Caribabad onderscheidt zich omdat het een hoog recreatief karakter heeft en vervult daarmee een bovenlokale functie. Dit houdt in dat het verzorgingsgebied van het Caribabad ruimer is dan 'enkel' de inwoners uit de eigen gemeente. Dit blijkt ook uit de visie van SGS met de doelstelling: '*Onder het aantal unieke bezoekers is minimaal 30% woonachtig in de gemeente Gorinchem*'.

Op basis van een postcode analyse van de registraties blijkt dat 48% uit Gorinchem zelf afkomstig is en 52% uit een andere gemeente. Met name de inwoners uit gemeente Altena (13,15%) en gemeente Molenlanden (17,11%) maken relatief veel gebruik van het Caribabad (zie figuur 3.3).

² Bij de berekening van het aantal bezoekers per vierkante meter zwemwater zijn de vierkante meters peuterbassin buiten beschouwing gelaten.

Figuur 3.3. Herkomst bezoek Caribabad, 2022 (geregistreerde bezoekers)

Voor het bepalen van het animocijfer is het vaststellen van het verzorgingsgebied van belang. Dit is bepaald op basis van de herkomst van het bezoek uit de regiogemeenten en resulteert in de inschatting in tabel 3.4.

Tabel 3.4. Raming inwoners verzorgingsgebied, Caribabad

Verzorgingsgebied	2018	2019	2022
Inwoners verzorgingsgebied	56.328	57.811	59.293
Inwoners gemeente Gorinchem	36.284	36.682	37.632

In tabel 3.5 zijn de animocijfers van de afgelopen jaren opgenomen. De jaren 2020 en 2021 zijn vanwege de coronaperiode buiten beschouwing gelaten.

Activiteit	Bezoek			Animocijfer		
	2018	2019	2022	2018	2019	2022
Recreatief zwemmen	175.055	178.129	163.888	3,11	3,08	2,76
Banenzwemmen	32.628	33.679	27.424	0,58	0,58	0,46
Zwemlessen	39.236	40.968	34.147	0,70	0,71	0,58
Doelgroepen	25.405	26.872	24.482	0,45	0,46	0,41
Verenigingen	11.768	15.413	11.973	0,21	0,27	0,20
Onderwijs	2.487	2.528	3.923	0,04	0,04	0,07
Totaal	286.579	297.589	265.837	5,1	5,1	4,5

Tabel 3.5. Animocijfers (= bezoek per jaar / inwoners verzorgingsgebied), Caribabad

Een landelijk bandbreedte van het totale animocijfer voor overdekte zwembaden ligt tussen 2,5 en 3,5. Zoals af te lezen in tabel 3.5, ligt het animocijfer van het Caribabad over de jaren 2018, 2019 en 2022 boven het gemiddelde met

respectievelijk 5,1 en 4,5. Er is dus sprake van een goed bezocht zwembad. Dit komt mede door het recreatieve voorzieningenniveau en het bovenlokale verzorgingsgebied. Het hoge recreatieve karakter wordt bevestigd door het hoge animocijfer bij recreatief zwemmen. In 2022 was in het eerste kwartaal nog sprake van een maatschappelijke lockdown. Dit verklaart het lagere animocijfer in 2022 t.o.v. de periode voor covid.

3.3.3 Openstelling en activiteitenrooster

Het grote aandeel recreatief zwemmen, waaronder hierbij ook het banenzwemmen, is terug te zien in het goed gevulde activiteitenrooster. Dit ligt in lijn met het karakter van het zwembad en de overige indicatoren. Het binnenzwembad is 52 weken per jaar geopend en enkel gesloten op nieuwjaarsdag, koningsdag, eerste kerstdag en oudjaarsdag. In tabel 3.6 zijn de openstellingsuren per activiteit per week opgenomen.

Tabel 3.6. Activiteitenrooster Caribabad in uren per week, januari 2023

	Wedstrijdbad	Recreatiebad	Totaal
Recreatief zwemmen	0	42	42
Banenzwemmen	34	0	34
Zwemlessen	28	6	34
Doelgroepen	9	20	29
Verenigingen	14	1	15
Onderwijs	1	0	1
Totaal	86	70	155

De knelpunten in het rooster zitten in de avonduren. Op deze 'prime time' uren moet het badwater verdeeld worden over verenigingsuren, zwemlessen en banenzwemmen. Het instructiebad wordt ingezet voor zwemlessen aan de jongste groep en is geopend tijdens recreatieve uren. Dit bad is door de beperkte diepte niet geschikt voor andere doelgroepactiviteiten.

3.4 Financiële exploitatie

Financiële exploitatie SGS van het Caribabad scoort uitstekend (tot de energiecrisis)

Naast een totale financiële administratie van SGS, zijn de gespecificeerde exploitatiegegevens per accommodatie inzichtelijk. In tabel 3.7 is de begroting 2023 van het Caribabad opgenomen.

Tabel 3.7. Begroting baten en lasten exploitatie Caribabad, SGS (prognose 2023 opgesteld oktober 2022)

Exploitatie Caribabad		2023 (€)	
OPBRENGSTEN		KOSTEN	
opbrengsten zwembad	1.890.487	personeel	1.637.948
opbrengsten horeca	615.608	energie, gas, water, chemicaliën	1.853.074
opbrengsten overig	51.803	Onderhoud (eigenaar en exploitatie)	431.975
		Huur/ kapitaallast	632.391
		overige bedrijfsvoeringskosten	245.613
Totaal Opbrengsten	2.557.898	Totaal Kosten	4.801.001
Inkoop horeca	245.427		
Brutoresultaat	2.312.471		
Resultaat (Brutoresultaat – Totaal kosten)			-2.488.530

Voor de beoordeling van de financiële exploitatie herleiden wij de financiële dekkinggraad. De financiële dekkinggraad geeft aan in welke mate de kosten worden gedekt door de opbrengsten. Het kengetal dat hieruit voortvloeit vormt een belangrijke prestatie indicator. Voor de berekening van de financiële dekkinggraad wordt de huur (kapitaallasten), afschrijvingen, groot onderhoud en subsidie buiten beschouwing gelaten. Dit zijn namelijk voor de exploitant doorgaans geen of in (zeer) beperkte mate beïnvloedbare posten.

Een dekkingpercentage van 55% (begroting 2023) ligt onder gemiddelde maar verklaarbaar door de hoge energiekosten. Voor corona had het Caribabad een dekkinggraad van gemiddeld 105% met pieken naar 111% (2019). Daarmee realiseert het Caribabad een prima prestatie-indicator. Op basis van benchmarkcijfers schommelt de financiële dekkinggraad van zwembaden in Nederland rond de 70%. Regionaal en lokaal zijn echter grote verschillen. Dit is mede afhankelijk van de aard en het karakter van het zwembad, de activiteiten, verhouding recreatief bezoek en de tariefstelling.

3.4.1 Gemeentebegroting en boekwaarden

Naast de baten en lasten van de exploitant (SGS), is het van belang om de gemeentelijke baten, lasten en boekwaarden inzichtelijk te maken. Dit heeft immers invloed op de financiële gevolgen van de verschillende scenario's.

Onderstaand, in tabel 3.8, is een overzicht van de baten en lasten met betrekking tot het Caribabad in de gemeente opgenomen.

Tabel 3.8. Gemeentebegroting Caribabad (€) inclusief verenigingsgebouw

Caribabad in gemeente begroting	2023
Huuropbrengsten	€ -632.391
Kapitaallasten	€ 212.533
Onderhoud	€ 431.975
Subsidie ex onderhoud	€ 618.491
Totaal	€ 630.608

Boekwaarden

Het gebouw is grotendeels economisch afgeschreven. Er resteert nog een afschrijvingsperiode van circa 3 jaar voor de uitbreiding Caribabad, de renovatie en de parkeervoorziening. De gerenoveerde zwembadvloer heeft nog een afschrijvingsperiode van circa 8 jaar na 2023.

Tabel 3.9. Overzicht boekwaarden Caribabad, 31-12-2023

Omschrijving	Boekwaarde per 01-01-2023 (€)	Afschrijving (€)	Boekwaarde vervalt per:
Caribabad uitbreiding	69.579	17.395	31-12-2026
Caribabad, bouw	113.916	113.916	31-12-2023
Renovatie en parkeervoorziening	270.903	67.729	31-12-2026
Renovatie zwembadvloer	121.613	13.512	31-12-2031
Totaal	576.011	212.553	
Chloor en Zoutvat ³ (nog niet meegenomen)			
Boekwaarde per 31-12-2023	363.459		
Boekwaarde per 31-12-2024	264.823		

³ Nog niet gerealiseerd in 2023

3.5 Technische inspectie

Het bestaande zwembad uit 1988 is zowel bouwkundig als installatietechnisch geïnspecteerd. Wij verwijzen naar *bijlage 1* voor de volledige (foto)rapportages hieromtrent.

Opvallend is de zeer nette en frisse indruk die het zwembad maakt, ondanks dat de leeftijd en gedateerdheid van sommige onderdelen natuurlijk duidelijk zijn. Het onderhoud wordt planmatig uitgevoerd en SGS en gemeente Gorinchem zien er overduidelijk scherp op toe dat het zwembad aantrekkelijk en fris blijft. Zo is het schilderwerk voor het grootste deel in prima staat, zijn de tegels van de (zwembad)vloeren vervangen en is het dakpakket vernieuwd en zijn plafonds en deuren daar waar nodig vernieuwd.

Middels een meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) is voor de komende jaren het uit te voeren onderhoud systematisch gepland en begroot.

De gebreken die zijn geconstateerd zijn tweeledig. Een deel gaat bijvoorbeeld over schilderwerk aan de buitenkozijnen, een aantal kleine lekkages en een aantal appendages die onderhoud behoeven of vervagen dienen te worden. Dit zijn zaken die makkelijk en tegen beperkte kosten zijn te verhelpen.

Onder de geconstateerde gebreken zitten echter ook een aantal essentiële die behoorlijk ingrijpend zijn en zelfs invloed kunnen hebben op de toekomstvisie, te weten:

1. De stalen kolommen van de hoofddraagconstructie zijn ernstig gecorrodeerd

De stalen kolommen aan de binnenzijde van de gevels dragen het dak en voeren deze krachten af naar de kelder en fundering. Door het vochtige en agressieve zwembadklimaat heeft (onverzinkt) staal een zwaar leven. We zien aan de onderzijde van de kolommen, waar ze de betonnen opstorten ingaan, ernstige corrosie wat al vele jaren gaande is. Het staal is op een aantal plaatsen dusdanig aangetast dat er geen materiaal meer over is. Het is duidelijk zichtbaar dat hiervoor al meerder reparaties zijn uitgevoerd en dat het staal meermaals opnieuw is gecoat. Het probleem bij corrosie van staal is echter dat het 100% corrosievrij gemaakt dient te worden middels stralen, wil er geen spoortje corrosie achterblijven dat weer gaat uitbreiden. En dat is een vochtig zwembadklimaat nauwelijks uitvoerbaar. Ons advies is de licht aangetaste kolommen opnieuw te behandelen. De ernstig aangetaste kolommen verliezen hun structuur en zullen door middel van oplossen van nieuw staalmateriaal over een groter oppervlak versterkt moeten worden, waarmee het probleem voor een aantal jaren opgelost kan worden. Het laatste dient binnen afzienbare tijd te gebeuren om de constructie niet verder te verzwakken. Het is geen zeer ingrijpende klus maar zal met name door slijp-

en laswerk overlast geven. Het herstel dient met urgentie uitgevoerd te worden. Op lange termijn (in geval van renovatie) zullen de kolommen vervangen moeten worden, hetgeen wel een ingrijpend project is.

2. De bassins en kelder zijn lek

In de kelder is op diverse plaatsen lekkage waarneembaar die zo goed en kwaad als het kan zijn gedicht. De lekkages zijn echter van een dergelijke omvang en technisch dusdanig gecompliceerd dat het niet volledig te dichten is. Er is provisorisch een oplossing bedacht met een verzamelput en een pomp die continue werkt. Volgens SGS wordt er dagelijks circa 5 m³ lekwater weggepompt. Gezien de uitgebreide leksporen op verschillende locaties in de kelder, en de aftekening langs de wanden en kolommen waarbij het duidelijk is dat het water decimeters hoog heeft gestaan, vinden wij dit aanneemelijk.

Continue water wegpompen omdat de kelder anders volloopt zonder zicht op een reparatiemogelijkheid is echter geen houdbare en zeker geen duurzame optie.

3. De betonnen kolommen en vloer in de kelder vertonen ernstig betonrot

In de kelder is in ernstige mate sprake van betonrot van de kolommen en tevens van de vloer. De kolommen zijn aan de onderzijde dusdanig aangetast dat het uit elkaar wordt gedrukt door de roestende betonwapening en het afbrokkelt. Aangezien dit de draagconstructie vormt van alles erboven, dient dit na gespecialiseerd betononderzoek zo snel mogelijk hersteld te worden. Het gespecialiseerd betononderzoek is in opdracht van de gemeente door derden uitgevoerd en is ter informatie als *bijlage 3* opgenomen.

Bij de keldervloeren zien we een min of meer vergelijkbaar beeld met delen die afbrokkelen. Tevens zien we daar dat het grove grind van het beton zichtbaar is geworden over hele vlakken. Dit komt wel eens voor bij zeer intensief bereden of belopen betonvloeren, maar kan ook een teken zijn van chemische aantasting door chloride of agressief grondwater (zoals natuurlijke zuren). Dit past bij het feit dat in de kelder vaak decimeters water heeft gestaan. Dat betreft zowel lekkend zwemwater als doorsijpelend grondwater.

Bovenstaande betekent dat de kelder waarschijnlijk continue onder opwaartse druk staat van het grondwater. De fundering en keldervloeren kunnen door dat grondwater dan ook van onderaf aangetast zijn wat echter onzichtbaar is. Dit is een risico dat bij de overweging renovatie of nieuwbouw meegenomen dient te worden.

Ook bij opgaand metselwerk in de kelder zien we behoorlijke aantasting (geen betonrot) van de voegen. Waarschijnlijk zijn de voegen onder invloed van agressief water opgelost. Chloride is daarbij de hoofdverdachte, gezien het lekkende zwemwater. In de kelder zien we ook de resten van het oude zwembad (Wipmolenbad), waar in 1988 het Caribabad op gebouwd is. De fundering en delen van de kelder zijn dan ook circa 55 jaar oud.

4. Leidingwerk installaties

Het leidingwerk lijkt ogenschijnlijk in goede staat (keurig met roestwerende menie behandelde ophangbeugels) maar hier schuilt een grote complicerende factor en tevens risico achter. De leidingen zijn van wit pvc. Dit voldoet sowieso niet aan de hedendaagse normen (waarbij grijs hogedruk pvc of duurzaam PP wordt toegepast) en heeft als nadeel dat dit na een aantal jaren snel verouderd en broos wordt. Als er iemand tegen de leidingen op de foto's aanloopt of valt zullen ze hoogstwaarschijnlijk in stukken breken. Vervangen is niet zo eenvoudig omdat het ook rechtstreeks door de bassinwanden is geboord en tevens onder de bassins door loopt. Daar kan niemand ooit meer bij komen om nieuwe leidingen aan te sluiten op de uitlopen.

3.6 Thermografische opname

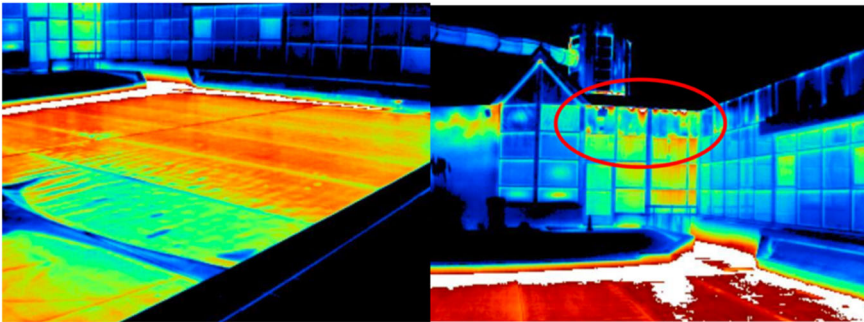
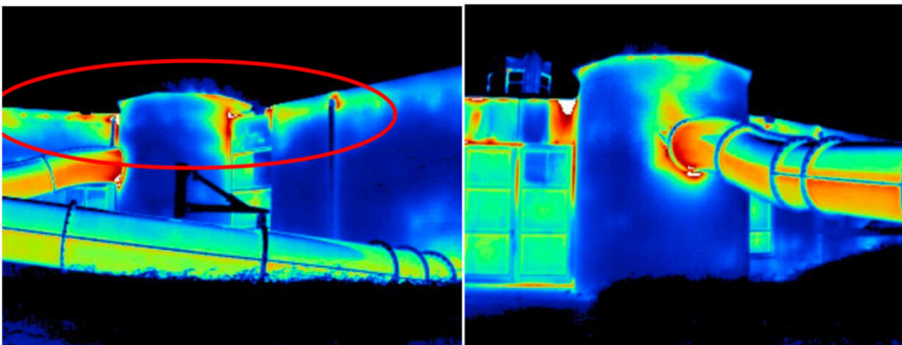
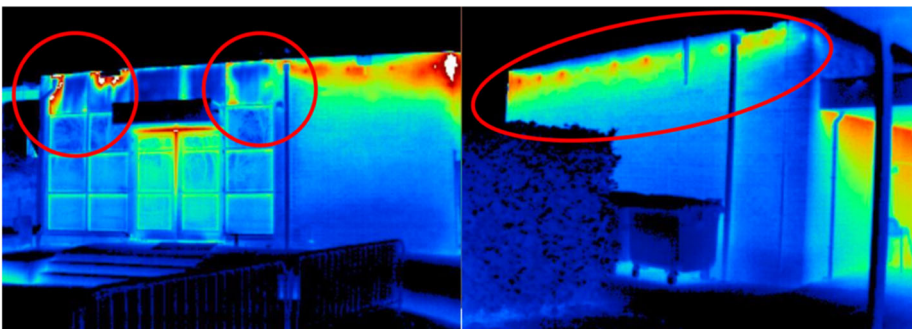
Er is in de nacht 7 op 8 februari met helder weer en vorst een thermografische opname van het gebouw gemaakt. Wij verwijzen naar *bijlage 4* voor de volledige (foto)rapportage hieromtrent.

Het gebouw presteert zoals verwacht en zoals veel gebouwen uit de jaren tachtig slecht. Isolatie en duurzaamheid speelde destijds nog nauwelijks een rol. Bij koude werden de enorme gasketels gewoon flink aan het werk gezet en gas kostte maar een fractie van hetgeen het vóór de huidige energiecrisis kostte.

Een typische isolatiewaarde/Rc-waarde van destijds was rond 1. De isolatie bestond uit 1 tot maximaal 5 cm dik glaswol op zelfs polystreenschuim (piepschuim). Ter vergelijking, wij hebben in 2022 zwembaden opgeleverd met een Rc-waarde van 11, wat weliswaar ook voor deze tijd extreem hoog is, maar goed laat zien welke ontwikkeling we hebben doorgemaakt op het vlak van bouwtechniek.

De gevels, kozijnen en ruiten laten op de foto's behoorlijke warmteverliezen zien. Bij de toren, glijbaan en doorzwemopening binnen/buitenbad is dat zelfs dramatisch slecht.

Het dak van het zwembad scoort als uitzondering op bovenstaande veel beter. Dat komt doordat het dak is vernieuwd met nieuwe isolatie en dakbedekking. Het heeft een Rc waarde van 5, hetgeen niet voldoet aan de nieuwbouweisen en ENG-eisen maar ook niet slechts is. Echter, juist bij een zwembad dat zo ongeveer 365 dagen per jaar een continue temperatuur van 30 graden heeft is elke verbetering van met name het dak lonend.

3.7 Inventarisatie mogelijkheden nieuwbouw op bestaande perceel

3.7.1 Bestemmingsplan perceel

Het perceel van het Caribabad valt onder het bestemmingsplan Molenvliet van de gemeente Gorinchem. Het stamt uit 1974 en is herzien in 1980. Latere herzieningen hebben wij niet aangetroffen in de historische en vigerende documenten.

Het perceel is als geheel aangemerkt als bestemming 'zwembad', hetgeen de eventuele realisatie van een nieuw zwembad op het bestaande perceel vereenvoudigt.

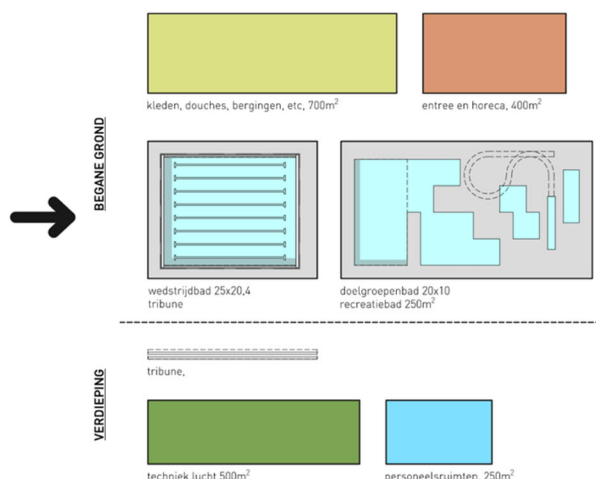
3.7.2 Inpassingsstudie

Het programma is vertaald naar een ruimtestaat en op basis van het scenario met de grootste ruimtebehoefte is een studie gedaan naar de inpasbaarheid van een eventueel nieuw zwembad. Uitgangspunt daarbij is geweest dat het bestaande zwembad in gebruik blijft en pas gesloopt wordt nadat de nieuwbouw is gerealiseerd. Tevens dient een de bereikbaarheid en de parkeermogelijkheid (ook in de tijdelijke situatie tijdens de nieuwbouw) gegarandeerd te kunnen worden.

Onze vormgever heeft hiertoe een vertaling gemaakt naar mogelijke grove plattegronden dat tezamen met de gemeente en SGS is besproken en aantrekkelijke mogelijkheden biedt die een vervolgfase door de ontwerpende architect uitgewerkt kan worden.

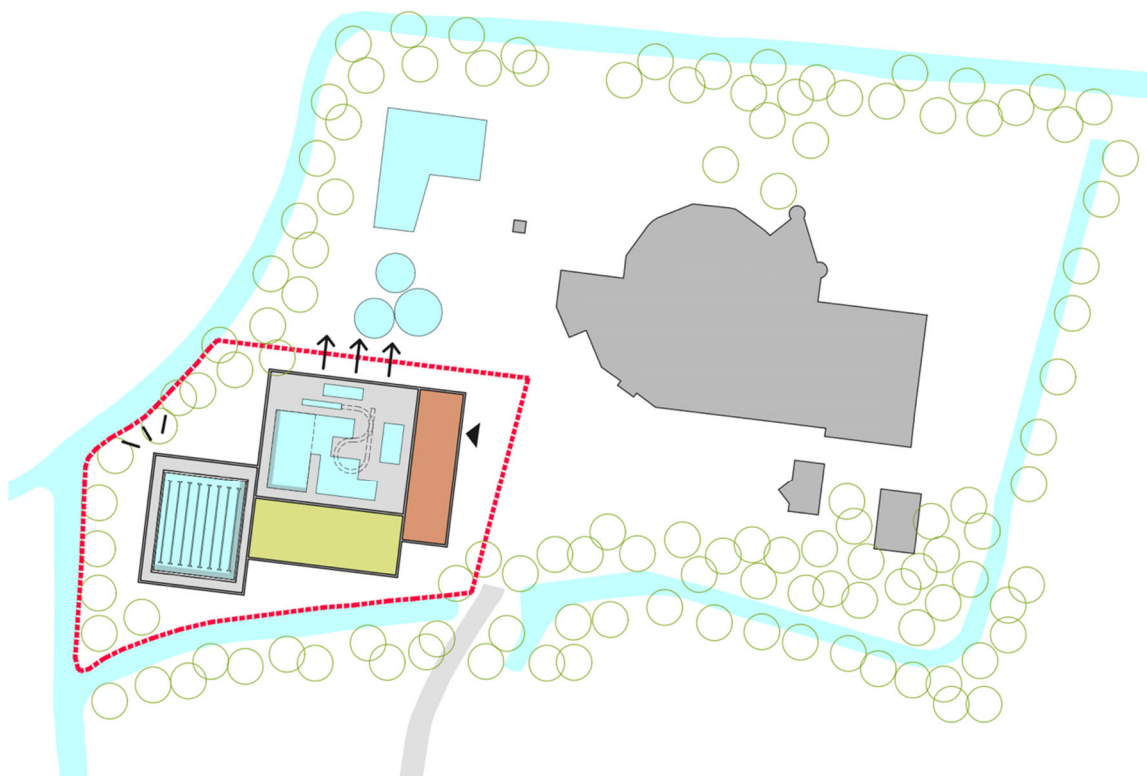
De verenigingsruimte is in de nieuwe situatie geïntegreerd in het zwembad zodat er een relatie is met het zwemwater. Het ontwerp hiervan wordt de volgende fase nader uitgewerkt.

RUIMTESTAAT CARIBABAD - SCENARIO 2 NIEUWBOW MET VOLLEDIG RECREATIEF PROGRAMMA					CONCEPT	
					aanpak m²	aanpak m²
1. Bestaand					500	500
2. Perceel	25,0 x 25,0	1	25	25		
3. Perceel	25,0 x 25,0	1	25	25		
4. Perceel	25,0 x 25,0	1	25	25		
5. Perceel	25,0 x 25,0	1	25	25		
2. Nieuwbouw					1000	1000
6. Nieuwbouw	25,0 x 25,0	1	25	25		
7. Nieuwbouw	25,0 x 25,0	1	25	25		
8. Nieuwbouw	25,0 x 25,0	1	25	25		
9. Nieuwbouw	25,0 x 25,0	1	25	25		
3. Overig					1000	1000
10. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
11. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
12. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
13. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
4. Overig					1000	1000
14. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
15. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
16. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
17. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
18. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
19. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
20. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
21. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
22. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
23. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
24. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
25. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
26. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
27. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
28. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
29. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
30. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
31. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
32. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
33. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
34. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
35. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
36. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
37. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
38. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
39. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
40. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
41. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
42. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
43. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
44. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
45. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
46. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
47. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
48. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
49. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
50. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
51. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
52. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
53. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
54. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
55. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
56. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
57. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
58. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
59. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
60. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
61. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
62. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
63. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
64. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
65. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
66. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
67. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
68. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
69. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
70. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
71. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
72. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
73. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
74. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
75. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
76. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
77. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
78. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
79. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
80. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
81. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
82. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
83. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
84. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
85. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
86. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
87. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
88. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
89. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
90. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
91. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
92. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
93. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
94. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
95. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
96. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
97. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
98. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
99. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		
100. Overig	25,0 x 25,0	1	25	25		

veelvormig

- entree met voldoende afstand tot de toegangsweg
- goede koppeling recreatiebad met buitenbaden
- uitstraling naar op- en afrit A15

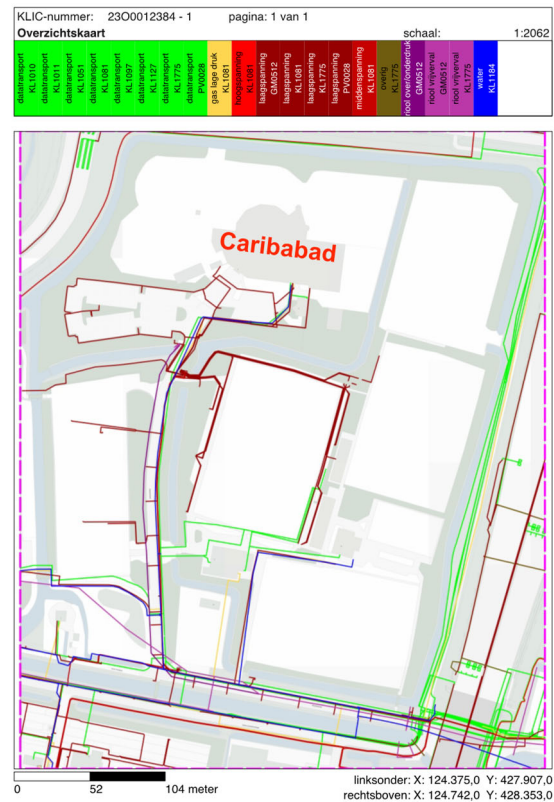
3.7.3 Restanten in de grond

Het oude Wipmolenbad dat eind jaren tachtig plaats heeft gemaakt voor het Caribabad dat in 1988 is opgeleverd stond op de plaats van de buitenbaden en gedeeltelijk op de plaats van het huidige Caribabad.

3.7.4 Kabels en leidingen

Aangezien kabels en leidingen een eventueel nieuwbouwplan naast het bestaande gebouw kunnen beïnvloeden of zelfs onmogelijk maken, is het van belang dit tijdig goed in beeld te brengen.

Via het kadaster zijn alle aanwezige kabels en leidingen opgevraagd en we verwijzen hiertoe naar *bijlage 5* voor een volledig overzicht. Op de kaart hiernaast is te zien dat het perceel van het Caribabad vrij is van kabels en leidingen. Gas, elektra, water, data, riool komt allemaal aan de voorzijde bij het gebouw. Het staat renovatie of nieuwbouw niet in de weg.

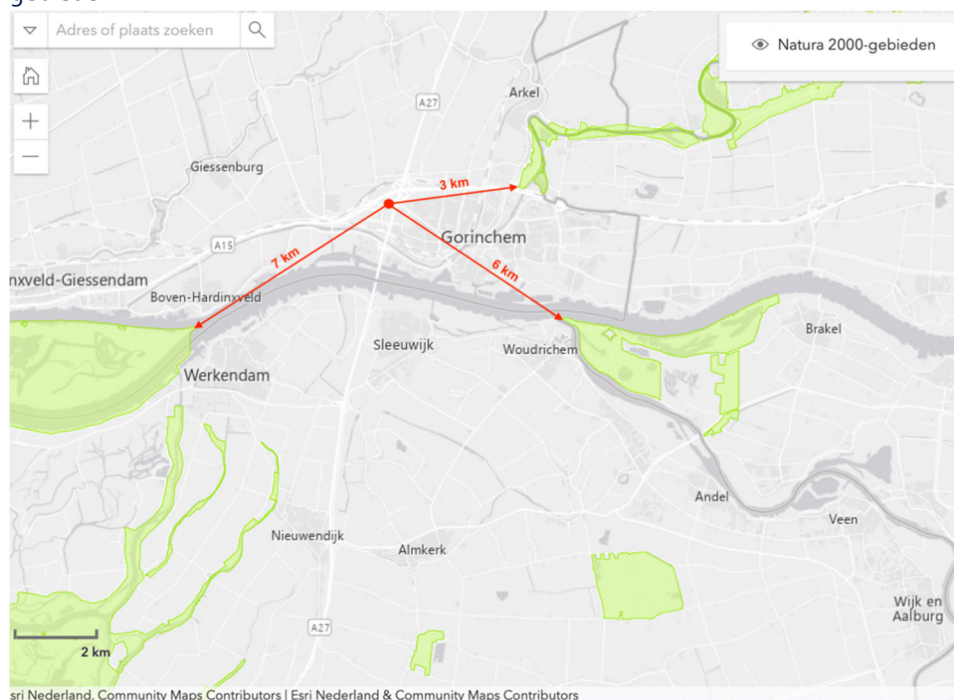
3.7.5 Stikstofpositie

Sinds 1 juli 2021 bevat de Wet natuurbescherming de bouwvrijstelling. De bedoeling daarvan was dat bij de vergunningverlening voor een nieuwbouw- of renovatieproject geen rekening gehouden hoefde te worden met de stikstofuitstoot van bepaalde bouwactiviteiten. Het werd hierdoor eenvoudiger om vergunningen te verlenen voor bouw- en infrastructurele projecten. Volgens de wetgever leidde de bouwvrijstelling niet tot aantasting van Natura 2000-gebieden, dankzij een breder 'robuust en effectief pakket aan maatregelen'. Volgens de wetgever leidt dit totale pakket van maatregelen, samen met de autonome daling van de stikstof, op een landelijk 'hoger schaalniveau' tot een zodanig grote verbetering van de natuur, dat de stikstofgevolgen van activiteiten tijdens de bouwfase daartegen zouden wegvallen.

Op 2 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak geoordeeld dat de bouwvrijstelling stikstof niet voldoet aan het Europese natuurbeschermingsrecht. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kon daardoor niet anders dan constateren dat die bouwvrijstelling niet gebruikt mag worden bij bouwprojecten. Hoewel de bouwvrijstelling daarmee van tafel is, betekent dat niet dat er nu een algehele bouwstop geldt. Net als in de situatie vóórdat de bouwvrijstelling werd ingevoerd, moet per project onderzoek worden gedaan naar de mogelijke gevolgen van de uitstoot van stikstof.

In deze fase gaat het om een verkennend onderzoek, zodat de kansen op bemoeilijkende factoren en kostenverhogingen goed ingeschat kunnen worden. Een definitief onderzoek met exacte berekening zal moeten plaatsvinden op basis van een ontwerp van het nieuw gebouw of het renovatieplan.

Het perceel van het Caribabad ligt binnen respectievelijk 3 km, 6 km en 7 km afstand van een drietal Natura 2000 gebieden.

Het gaat om de volgende Natura 2000 gebieden:

Natura 2000 gebied	oppervlak	afstand tot Caribabad
070 - Lingegebied en Diefdijk-Zuid	750 ha	3 km
071 - Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	750 ha	6 km
112 - Biesbosch	9.640 ha	7 km

Gezien de afstand valt dit binnen de invloedsfeer van stikstofdepositie en beïnvloeding van deze beschermde gebieden.

In bijlage 6 zijn voor bovenstaande 3 gebieden de gedetailleerde kaarten, aanwijzingen en analyses opgenomen.

Zowel bij het scenario renovatie als bij het scenario nieuwbouw dient rekening gehouden te worden met stikstofdepositie. Aangezien de doelstelling bij zowel renovatie als bij nieuwbouw een emissievrij gebouw is (all-electric: in ieder geval geen uitstoot op locatie), speelt de stikstofproblematiek alleen in de bouwfase en niet in de fase erna, tenzij de nieuwe situatie aanzienlijk meer verkeersbewegingen per auto zou veroorzaken. Dat laatste is echter niet te verwachten.

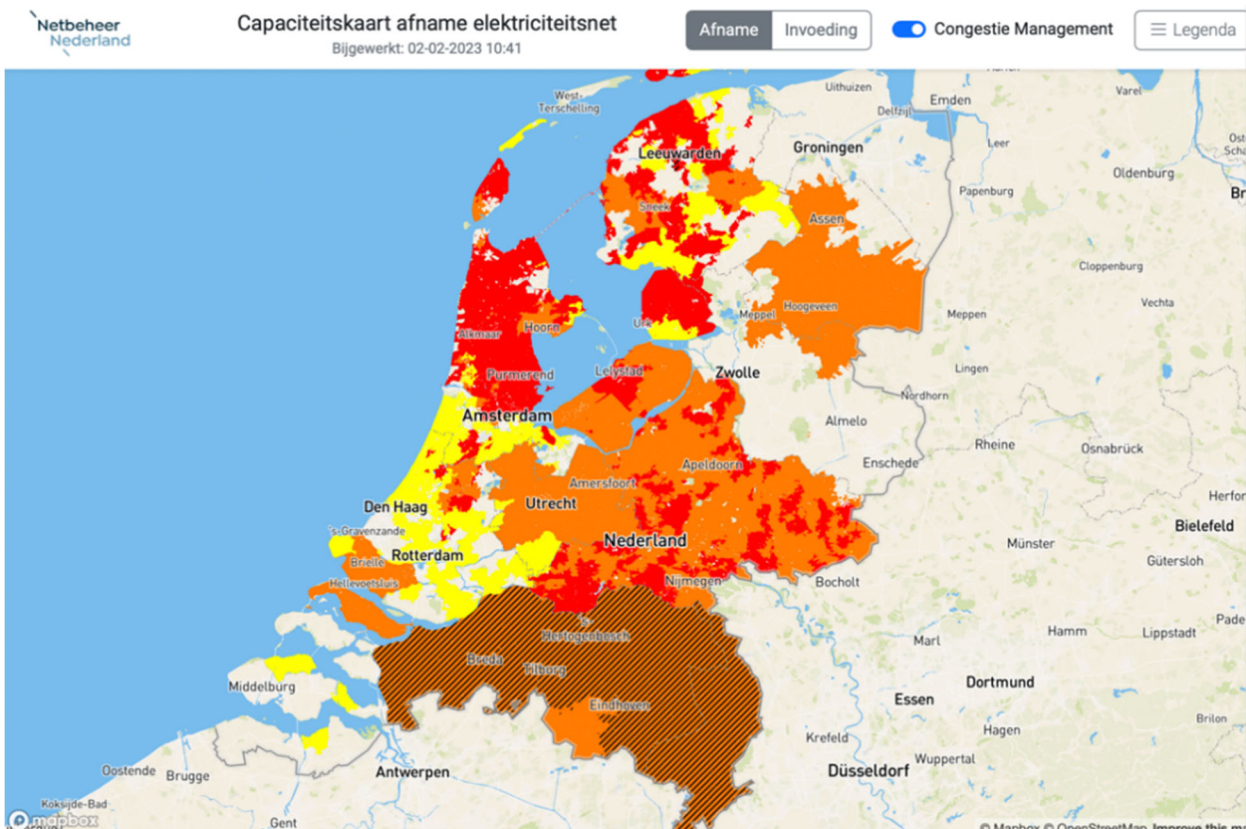
In de praktijk betekent dit dat bij de uitvoering van het werk specifiek bouw materieel ingezet dient te worden. Een definitieve berekening volgt op basis van het bouwplan en is verplicht bij de aanvraag van de omgevingsvergunning gezien de uitkomsten van de voorverkenning. Op basis van de huidige analyse gaat het in ieder geval om:

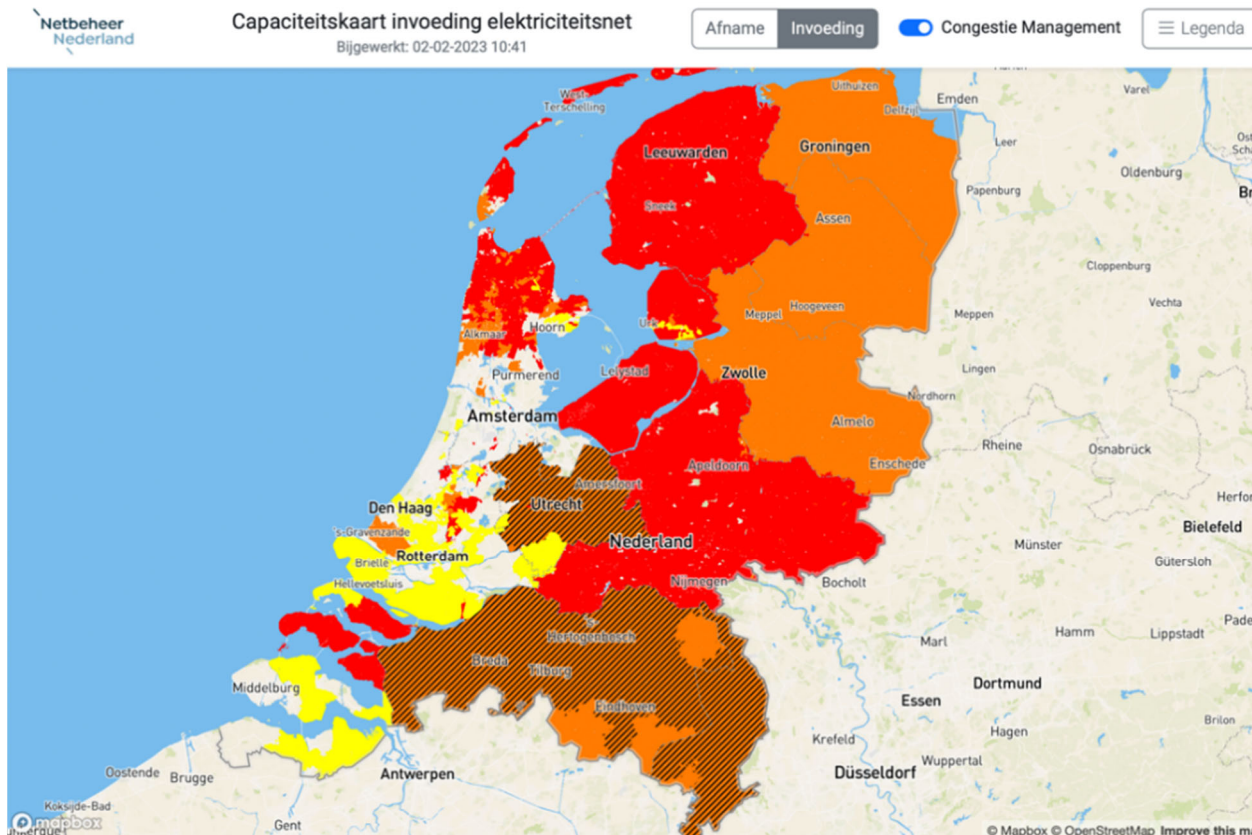
- Verplichting om vrachtwagens die voldoen aan de EURO 6 emissieklasse in te zetten (maar liefst 80% minder stikstofuitstoot dan EURO 5);
- Verplichting om intensief gebruikte kranen als elektrisch exemplaar te kiezen;
- Alle te gebruiken hoogwerkers als elektrisch exemplaar te kiezen.

Het is van belang deze informatie reeds bij een eventuele aanbesteding van de realisatie van het project (bouw) aan de gegadigden te verstrekken, zodat hier rekening mee gehouden kan worden. Bij een eventueel Design&Build aanbesteding dienen de uitgangspunten reeds in het Programma van Eisen opgenomen te worden.

3.7.6 Aansluiting elektriciteit

Het Nederlandse elektriciteitsnetwerk is zwaar belast, zoniet overbelast. Doordat de afgelopen jaren zowel de elektriciteitsvraag als de opbrengst (zonnepanelen) een enorme vlucht heeft genomen. Door de vraag en opbrengst op verschillende seizoenen en momenten pieken, zijn de netbeheerders in grote problemen gekomen. We verwijzen naar onderstaande kaarten; in het rode gebied is een nieuwe aansluiting of teruglevering niet meer mogelijk. In het gearceerde deel ook niet. In het oranje deel wordt dat punt ook snel bereikt. Geel lukt momenteel nog wel, maar de reservecapaciteit raakt op.

Er kan dus met recht gesproken worden over een crisis op het elektriciteitsnetwerk. En dat terwijl we vanwege de verduurzaming voor grote uitdagingen staan en zowel de vraag en opbrengst van elektriciteit alleen maar verder gaat groeien. Er worden geen gasaansluitingen meer aangelegd, het gebruik van warmtepompen groeit explosief en auto's gaan de komende jaren in rap tempo elektrisch worden. Dat legt beslag op de aansluitmogelijkheden voor met name grote bouwprojecten.

De afgelopen jaren heeft bij renovatie en met name bij nieuwbouw van duurzame zwembaden de combinatie van warmtepompen en zoveel mogelijk zonnepanelen zich als een uiterst efficiënte en betrouwbare combinatie bewezen. Het is één van de goedkoopste manieren om, uiteraard in combinatie met een uiterst goed geïsoleerd gebouw en de modernste installaties, een zwembad te realiseren met een Energie Prestatie Coëfficiënt van nul dat voldoet aan de ENG eisen (Energie Neutraal Gebouw). Het vereist echter een zware elektriciteitsaansluiting om zodoende zowel afnamepieken (winter) als terugleverpieken (zomer) te kunnen opvangen.

De huidige ontwikkelingen maken dus noodzakelijk om te onderzoeken of:

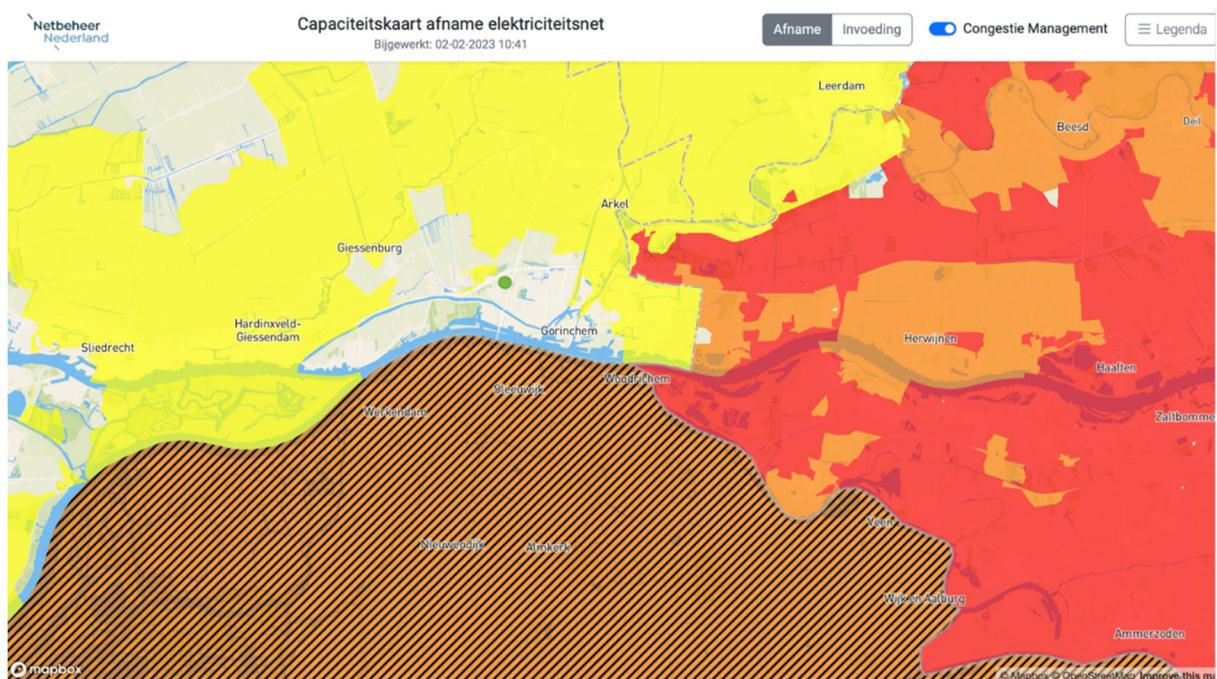
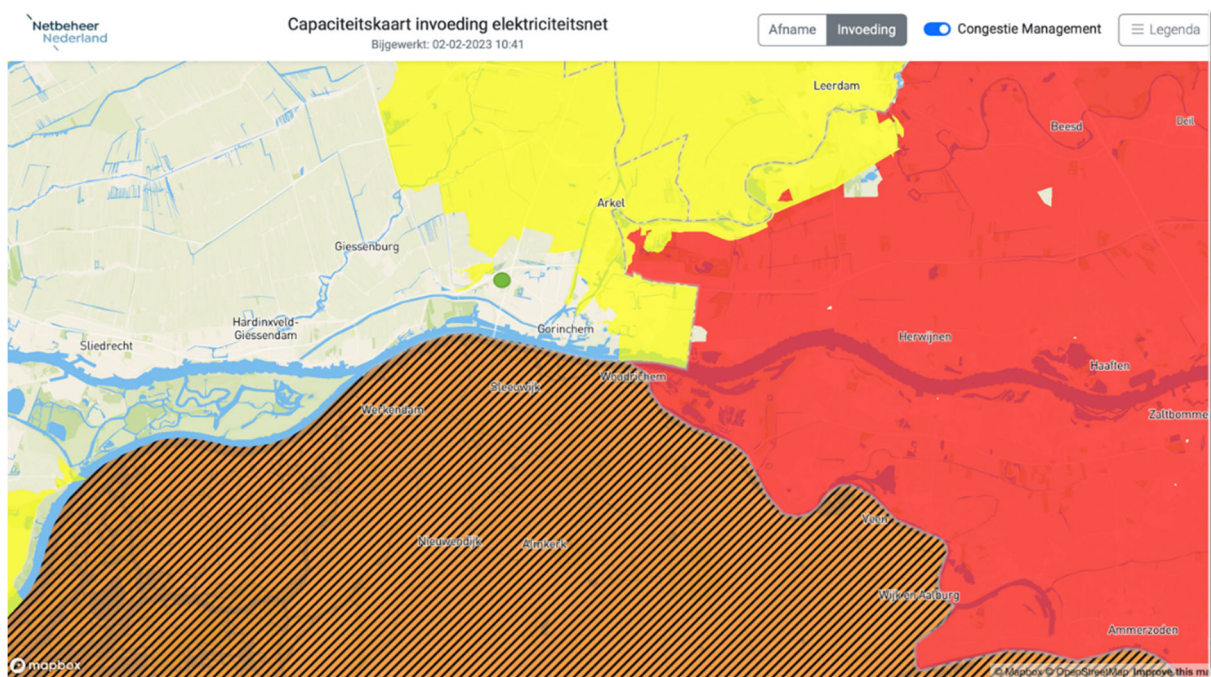
- Er op locatie van de (nieuw)bouwplannen sprake is van netcongestie voor afname of invoeding (teruglevering);
- Welk vermogen er op basis van het bouwprogramma noodzakelijk is als nieuwe aansluitwaarde;
- Hoe de te verwachten ontwikkeling is in de komende jaren.

De situatie op het perceel van het Caribabad is voor zowel de afname als teruglevering gunstig te noemen. Op basis van de laatste informatie van Netbeheer Nederland (02/02/2023) is er momenteel capaciteit beschikbaar voor zowel afname als teruglevering, terwijl in de omliggende gebieden grote problemen zijn en aansluitingen niet meer mogelijk

zijn. De volgende kaarten laten de situatie voor levering en invoeding (teruglevering) zien. Let wel: dit is een momentopname. De netbeheerder wil en kan niet garanderen hoe dit er over bijvoorbeeld 3, 6 of 12 maanden uitziet.

Het is van belang in een vroeg stadium de nieuwe elektriciteitsaansluiting aan te vragen, wellicht snel nadat er een besluit is genomen over de toekomst van het Caribabad. Zodra de aanvraag is ingediend kunnen netbeheerders rekening houden met de benodigde capaciteit en wordt dit gereserveerd, ook al duurt de aansluiting nog een tijd.

Bij het vaststellen van het programma voor de toekomst van het Caribabad kan de capaciteit van de benodigde aansluiting nauwkeurig bepaald worden. Voor nu hebben wij de aansluitwaarde globaal berekend op 630 kVA tot 1.000 kVA zie (*bijlage 7*) mits het gerenoveerde of het nieuwe Caribabad niet groter wordt dan het nu is. De uitdaging is om onder 630 kVA te blijven omdat dit aanzienlijk scheelt in het vastrecht, dus de exploitatie ten goede komt. Locatie Caribabad, met groen stip aangegeven, heeft momenteel geen probleem voor aansluiting.

3.8 Conclusies

Op basis van de analyse van de huidige situatie is het volgende te concluderen:

- Het aantal bezoekers is met circa 266.000 in 2022 weer bijna op het oude niveau van gemiddeld 281.000. Daarbij moet opgemerkt worden dat ook in 2022 het zwembad de eerste twee maanden gesloten was. Echter is het niveau van 2019 met ruim 297.500 bezoekers nog niet bereikt. Het aantal bezoekers per fte is in 2022 met 10.500 relatief laag in vergelijking met het gemiddelde van circa 12.500 voor overdekte zwembaden. Daarbij dient te worden opgemerkt dat het Caribabad ook een ruim buitenaanbod heeft (extra toezicht) en in 2022 was nog sprake van een lockdown door corona.
- Met een animocijfer van 5,1 (pre-corona) is het gemiddelde zwembadbezoek in het Caribabad ten opzichte van een landelijk bandbreedte (2,5 – 3,5) hoog. Dit wordt met name veroorzaakt door het hoge aantal recreatieve bezoekers en door de regionale functie. Met op jaarbasis 260 bezoekers per m² scoort het Caribabad op deze indicator ook bovengemiddeld (gemiddeld is 250 bezoekers per m²) en kan er gesproken worden over een goed gevuld bad. Op primetime uren (17.00 – 21.00 uur) is sprake van een vol zwembad en kunnen niet alle verenigings- en doelgroepenactiviteiten worden ingeroosterd.
- Met dekkingsgraad van gemiddeld 105% (precorona) scoort het Caribabad ook voor wat betreft financiële exploitatie boven het benchmark gemiddelde 75%.
- Voor 2023 heeft de gemeente in haar begroting rekening gehouden met € 630.600,- aan netto kosten voor het Caribabad. Bestaande uit o.a. onderhoudskosten, kapitaallasten, subsidie en huurinkomsten.
- De totale boekwaarde op 31-12-2023 is € 363.459 (exclusief Chloor- en zoutvat, nog niet gerealiseerd maar staat wel op de planning). Het gebouw is grotendeels economisch afgeschreven. Behalve de investering van de renovatie zwembadvloer, zullen alle boekwaarden per 31 december 2026 volledig economisch zijn afgeschreven.
- Het Caribabad maakt een zeer nette en frisse indruk, ondanks dat de leeftijd en gedateerdheid van sommige onderdelen duidelijk zijn. Er wordt scherp toegezien op het onderhoud door zowel gemeente als SGS. Naast relatief eenvoudig te verhelpen gebreken, zijn er een aantal essentiële gebreken die ingrijpend onderhoud noodzakelijk maken en invloed kunnen hebben op de toekomstvisie, namelijk:
 - De stalen kolommen van de hoofdconstructie zijn ernstig gecorrodeerd;
 - De bassins en kelder zijn lek
 - De betonnen kolommen en vloer in de kelder vertonen ernstig betonrot
 - Leidingwerk van installaties is van wit pvc. Dit voldoet niet aan de hedendaagse normen en veroudert snel.

4 Participatieproces

De behoefte aan zwemwatercapaciteit uit zich niet uitsluitend in de huidige bezetting. Het is immers ook mogelijk dat verenigingen en gebruikersgroepen voor een deel van hun uren zwemwater buiten de gemeente huren. Of dat zij niet de benodigde c.q. gewenste uren daadwerkelijk kunnen afnemen. Het is belangrijk om ook deze 'onvervulde vraag' mee te nemen. De georganiseerde gebruikers, inwoners (via het Digipanel), regiogemeenten en medewerkers van SGS zijn bevraagd op het huidige gebruik en toekomstige ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op nieuwbouw en exploitatie van het zwembad. In dit hoofdstuk zijn de bespreekpunten op hoofdlijnen weergegeven.

4.1 Gebruikersverenigingen en onderwijsinstellingen

Via een enquête zijn de georganiseerde gebruikers van het Caribabad (3 onderwijsinstelling en 5 verenigingen) bevraagd. (Op dit moment zijn er 6 verenigingen, echter heeft een daarvan aangegeven te gaan stoppen⁴ en is om die reden niet meegenomen in het participatieproces.) Daarvan hebben 2 onderwijsinstellingen en 3 verenigingen gereageerd. Daarnaast is met de grootste vereniging, PCG/De Linge, een interview afgenomen. De input van alle gebruikers is hieronder samengevat. In bijlage 8 zijn de uitkomsten uitgebreider opgenomen.

Verenigingen hebben behoefte aan uitbreiding van zwemwatercapaciteit

De verenigingen zijn over het algemeen erg tevreden over het gebruik van het Caribabad. Wel merken zij allemaal dat de beschikbaarheid van zwemwater op primetime uren een knelpunt is. Het gaat dan met name om het gebruik van het wedstrijdbad in de avonduren ten behoeve van waterpolotrainingen, wedstrijdzwemtrainingen, banenzwemmen en andersoortige activiteiten in het wedstrijdbad.

Een aantal verenigingen maken ook gebruik van zwembaden in de regio. Zo maakt PCG/De Linge gebruik van het zwembad in Leerdam en zwemmen de Biesboschzwemmers circa 6 uur per week in Aqua Altena in Andel.

Met de verwachte ledenontwikkeling en gezien de huidige knelpunten op de primetime-uren hebben de verenigingen behoefte aan uitbreiding van zwemwatercapaciteit.

Waterpolovereniging PCG/De Linge zou idealiter in een nieuwe situatie een 35-meter wedstrijdbad wensen. Dit vanwege de wedstrijdafmetingen conform de KNZB. De vereniging speelt op dit moment op het hoogste niveau en heeft vanuit de bond dispensatie voor het gebruik van een 25-meterbad.

Bij eventuele realisatie van een nieuwbouwzwembad moet naast zwemwatercapaciteit gedegen aandacht zijn voor overige verenigingsfaciliteiten. Hierbij moet gedacht worden aan kleed-, scheidsrechters- en juryruimten, tribunecapaciteit, verenigingsruimte, startblokken, perrongrootte en voldoende opslag.

Onderwijsinstellingen zijn tevreden en verwachten weinig veranderingen in de toekomst

Het onderwijsgebruik is in verhouding tot de overige activiteiten en gebruikers een relatief kleine groep. De respondenten zijn positief over het gebruik van het Caribabad en de communicatie met de exploitant. Zij verwachten in de toekomst weinig veranderingen ten aanzien van het huidige gebruik.

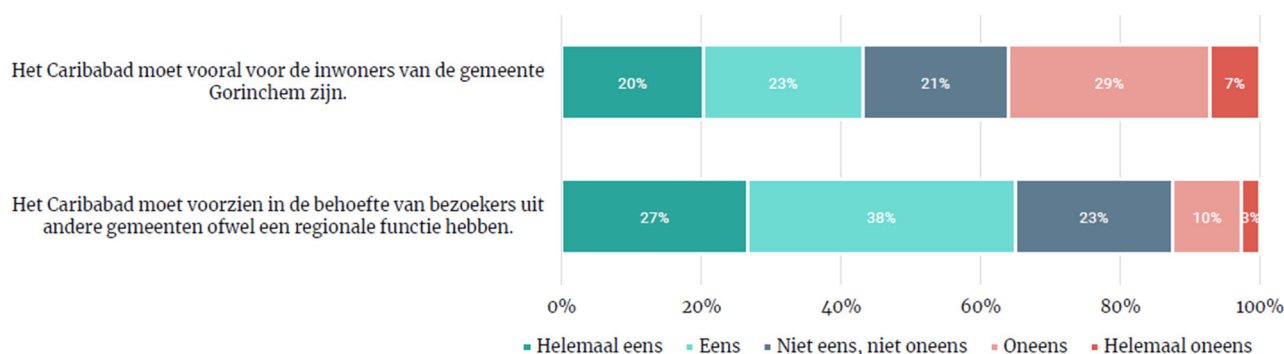
4.2 Burgerpanel

In de vragenlijst aan het Burgerpanel, uitgezet door I&O Research, zijn 13 vragen opgenomen die op hoofdlijnen inzicht geven in de behoefte van de 'Gorcummer'. De thema's van de vragen zijn: *het huidige gebruik van het Caribabad, gewenste en vereiste functies voor de toekomst en geschikte toegangsprijzen*. Naast deze thema's is vrije ruimte gegeven aan de respondenten om overige opmerkingen te kunnen plaatsen. Voor het onderzoek zijn alle 624 panelleden uitgenodigd. 308 leden hebben de vragenlijst ingevuld.

⁴ Betreft de brandweer, ad 2 uur per week

Ruim de helft (57%) van de respondenten geeft aan dat zij, of hun gezinsleden, jaarlijks gebruik maken van het Caribabad. Daarvan vallen de meeste in de leeftijdscategorie 18 t/m 49 jaar. Zij komen naar het Caribabad vanwege de gunstige locatie en het buitenbad. Ook geven zij aan dat het Caribabad echt bij Gorinchem hoort. Zoals in figuur 4.1 is te zien, vindt twee op de drie inwoners dat het Caribabad moet voorzien in de behoefte van bezoekers uit andere gemeenten dan Gorinchem, ofwel een regionale functie moet hebben.

Figuur 4.1. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling? N = 308, bron I&O Research Peiling Caribabad, mei 2023

4.3 Regiogemeenten en provincie

Er hebben 5 bestuurlijk overleggen plaatsgevonden met omliggende buurgemeenten, te weten: gemeente Altena, Molenlanden, Vijfheerenlanden, West Betuwe en Sliedrecht. Daarnaast is er een ambtelijk overleg georganiseerd met de provincie Zuid-Holland.

De gesprekken hadden ten doel te verkennen welke samenwerkingen er eventueel mogelijk en/of wenselijk zouden zijn. Daarbij is de grote regionale functie van het Caribabad benadrukt. De belangrijkste conclusies zijn hieronder opgenomen.

Buurgemeenten zien geen concrete mogelijkheden in een (financiële) samenwerking

De 'simpele' conclusie die getrokken kan worden vanuit de gesprekken met de regiogemeenten is dat er financieel weinig tot geen mogelijkheden zijn. Samenwerking wordt door elke gemeente wel als belangrijk beschouwd, maar financiële samenwerking niet. De gemeenten hebben momenteel haar eigen uitdagingen en prioriteiten.

De provincie moedigt samenwerking tussen gemeenten aan maar is in haar rol geen 'financierder'

De provincie Zuid-Holland heeft in 2022 het sportaccommodatiebeleid vernieuwd. Dit is in samenwerking gegaan met het Mulier Instituut. In het voorlopige rapport zijn een aantal aanbevelingen opgenomen, waaronder het bevorderen van samenwerking tussen gemeenten op het gebied van sportaccommodaties. De rol van de provincie is echter niet om als (co-)financierder op te treden, maar als regisseur en bemiddelaar.

Als tweede belangrijke punt werd aangegeven dat de financiële ruimte in de kas van de provincie zeer beperkt is en dat er keuzes gemaakt worden voor wat betreft focusgebieden voor de komende jaren.

De keuze en genoemde aanbevelingen moeten echter nog worden vastgesteld. Dit zal pas na coalitievorming kunnen gebeuren. De casus *Toekomst Caribabad* wordt voorgelegd door de provincieambtenaar aan de verantwoordelijk gedeputeerde, zodra er duidelijkheid is over de coalitievorming en portefeuilleverdeling.

4.4 Directie en werknemers van het Caribabad

In gesprek met de directeur van SGS zijn de volgende aandachtspunten naar voor gekomen ten aanzien van het huidige en toekomstige gebruik en mogelijke configuratie:

- Volledige bezetting voor wat betreft bezoekersaantallen per dag is niet meer beheersbaar gezien de overlast die dit met zich meebrengt door bezoekers die zich afzetten tegen autoriteit, zoals zwembadpersoneel. Voor een eventueel nieuw zwembad, zou ingezet moeten worden op gezinnen met jonge kinderen.
- Op de primetime uren (in de avonden) is SGS genoodzaakt keuzes te maken in het aanbod, met name als het gaat om bezetting van het wedstrijdbad. Vanwege de fors gestegen belangstelling voor banenzwemmen, de gewenste verenigingsuren en verschillende doelgroepactiviteiten is de verwachting dat een 8-baans wedstrijdbad meer mogelijkheden biedt en direct goed gevuld is.
- Op dit moment worden doelgroepactiviteiten georganiseerd in het recreatiebad. Bij eventuele halvering of anderszins vermindering van recreatiewater, is een uitgebreider doelgroepenbad noodzakelijk.

Aan de hand van een interactieve sessie hebben de medewerkers van het Caribabad de mogelijkheid gehad om input te leveren op verschillende toekomstige scenario's voor het Caribabad. Samengevat kan het volgende worden geconcludeerd:

- De medewerkers zien veel zwaktes en risico's ten aanzien van een eventuele renovatie van het huidige zwembad. Met name de gevolgen van tijdelijke sluiting van de accommodatie en beperkte mogelijkheden in verduurzaming en modernisering worden als 'zwak' gezien.
- Bij nieuwbouw met volledig behoud van recreatieve voorzieningen zoals in de huidige situatie, zien de medewerkers de meeste voordelen en kansen. Denk daarbij aan het behoud van de hoge bezetting en binding met de klanten, geen sluiting van het bad noodzakelijk en geen ontslagen van medewerkers. Ook zien de medewerkers hierin de mogelijkheid de faciliteiten te moderniseren. Als belangrijke bedreigingen worden benoemd: de veiligheid van het personeel, mogelijke kostenstijging van tarief en de kosten die gepaard gaan met nieuwbouw.
- De medewerkers benoemen bij eventuele nieuwbouw met halvering van recreatieve voorzieningen ook hier kansen in duurzaamheid en modernisering. Als zwakte en bedreiging worden benoemd: minder ruimte om bezoekers te faciliteren, verlies van het imago, reorganisatie van het personeelsbestand en ook hier toenemende mate van agressie vanuit bezoekers.

Het personeel is ook bevraagd over een eventueel 35-meter bad, 6 of 8 baans-wedstrijdbad en het recreatiewater.

- Over het algemeen wordt het 35-meterbad niet als grote, breed in te zetten toevoeging bestempeld. Het dient een relatief kleine groep, namelijk enkel het eerste team van de waterpolovereniging. Wel zou het Caribabad hiermee mogelijk een grotere aantrekkingskracht/status krijgen voor deze relatief kleine doelgroep. Daarnaast ziet het personeel als nadeel dat een 35-meter bad niet als zodanig geschikt is voor wedstrijdzwemmen.
- Een 8-baans wedstrijdbad wordt als groot voordeel gezien. Zo kunnen er meer groepen/mensen tegelijk gebruik maken van het bad. Aandachtspunt hierbij is dat het midden van het bad dan wel verder weg is van de kant. Dit zou als risico kunnen worden gezien met betrekking tot toezicht/zwemlessenkinderen.
- Ondanks de reële veiligheidsrisico's door de maatschappelijke tendens, geeft het personeel de voorkeur aan eenzelfde aanbod recreatief water binnen en buiten. Bij nieuwbouw zou de focus echter moeten liggen op familiezwemmen. Dus veel gebruik van spuit- en speelelementen voor jonge kinderen en gezinnen.

4.5 Conclusies

Op basis van het participatieproces kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Verenigingen hebben behoefte aan uitbreiding van zwemwatercapaciteit. Een 8 baans-wedstrijdbad zou hierin al verschillende mogelijkheden bieden. Onderwijsinstellingen zien op dit moment geen knelpunten en verwachten weinig tot geen veranderingen in de toekomst.
- Ruim de helft van de inwoners van Gorinchem maakt jaarlijks gebruik van het zwembad. Zij vinden dat het Caribabad bij Gorinchem hoort en geven aan naar het Caribabad te komen vanwege de gunstige locatie en het buitenbad. 65% van de respondenten vindt daarnaast dat het Caribabad een regionale functie moet hebben.
- Buurgemeenten zien geen concrete mogelijkheden in een (financiële) samenwerking. De provincie moedigt een samenwerking tussen gemeenten wel aan als het gaat om sportaccommodaties. Ze is in haar rol geen (co-)financierder.
- SGS ondervindt in toenemende mate overlast door bezoekers die zich afzetten tegen autoriteit, zoals het zwembadpersoneel. Voor een eventueel nieuw zwembad, zou ingezet kunnen worden op een recreatief aanbod specifiek voor gezinnen met jonge kinderen.
- SGS ziet in nieuwbouw de meeste kansen met betrekking tot modernisering en verduurzaming. Idealiter behouden zij de volledige recreatieve capaciteit en zien zij een uitbreiding van 6 naar 8-baanswedstrijdbad als een oplossing voor een deel van het capaciteitsprobleem op de primetime uren. Ook met een functioneler (groter) doelgroepenbad zien zij kansen meerdere doelgroepen en activiteiten tegelijkertijd te faciliteren.

5 Trends en ontwikkelingen

De toekomstige vraag naar zwemwater en -activiteiten in de gemeente Gorinchem is mede onderhevig aan diverse trends en ontwikkelingen die zich in de komende jaren voordoen. Het gaat hierbij om landelijke en lokale trends. Ook spelen concurrerende zwemvoorzieningen in omliggende gemeenten mogelijk een rol. In dit hoofdstuk worden verschillende trends en ontwikkelingen benoemd, die van invloed (kunnen) zijn op de toekomstige zwembehoefte, daarmee de verhouding tussen vraag aanbod en de dus de toekomstvisie voor het Caribabad.

Allereerst staan we stil bij sport-brede ontwikkelingen, landelijk en lokaal. Vervolgens gaan we dieper in op ontwikkelingen omtrent zwembaden, eveneens landelijk en specifiek voor de gemeente Gorinchem en de directe regio. Tot slot benoemen we de belangrijkste aandachtspunten uit het klanttevredenheidsonderzoek dat uitgevoerd is door SGS in 2020.

5.1 Sport-brede ontwikkelingen

De groeiende maatschappelijke rol van sport

Sport is al lang niet meer uitsluitend een doel op zich. Het is ook een middel voor gemeenten en sporters om andere doelen te bereiken. Doelen die onder andere te maken hebben met fysieke en mentale gezondheid, sociale cohesie, participatie, integratie en veiligheid. Zo ook in Gorinchem, uitgeroepen tot Sportgemeente van het jaar in 2019. Conform het beleidsplan *De Kracht van Sport* levert sport een bijdrage aan onder andere de economie, veiligheid, toerisme & cultuur, leefbaarheid, signalering & preventie en participatie. De visie van de gemeente luidt:

“Samen met de stad wordt sport ingezet als middel om een bijdrage te leveren aan een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving. Hierbij gaan we uit van wat iemand wél kan en waarbij iedereen kan meedoen”

Figuur 5.1. De Kracht van Sport 2022 – 2025, gemeente Gorinchem

Gemeentelijk beleid en bondsnormen

Binnen de gemeente Gorinchem is het dus belangrijk dat iedereen kan sporten en/of bewegen. Er is geen topsportbeleid, oftewel binnen de gemeente neemt topsport geen prominente plaats in. Er wordt wel ingezet op breedtesport. Dit is met name belangrijk voor de ontwikkelingen omtrent de waterpolovereniging PCG/De Linge. Zij hebben op dit moment een vrijstelling van de bondsnormen waaraan een wedstrijdbad zou moeten voldoen. Een waterpoloveld voor de heren is normaal gesproken 30mx20m. Hier is het wedstrijdbad te klein voor. Tevens wordt er idealiter gebruik gemaakt van drijvende doelen, hiervoor moet het bad dieper zijn dan 1,50m en ook dit is niet het geval in het Caribabad. Omdat er ook minimale afmetingen voor een wedstrijd bestaan, en het bad hier wel aan voldoet (minimaal 20mx10m), kan de waterpolovereniging door middel van de vrijstelling toch wedstrijden spelen. Ook voor het wedstrijdzwemmen zijn minimumeisen. Het bad moet 25m of 50m lang zijn; de banen moeten 2,5m breed zijn; de diepte moet minstens 1,40m zijn; er moeten minimaal 4 banen beschikbaar zijn en de temperatuur moet tussen de 25 en 28 graden zijn.

Individualisering en gepersonaliseerd sporten

Ontwikkelingen als individualisering, toenemende diversiteit en mobiliteit en nieuwe vormen van communicatie zorgen ervoor dat maatschappelijke verbanden 'lossier' worden en veelal wijk of dorp overstijgend zijn. Dat betekent o.a. dat sportactiviteiten steeds meer in ongeorganiseerd verband plaatsvinden. Zo ontstaat er grotere behoefte aan

maatwerk en personaliseren van producten en diensten. Als organisaties, waaronder zwembaden, hierop weten in te spelen, biedt dit kansen. Banenzwemmen is een vorm van zwemmen in ongeorganiseerd verband, dat in het Caribabad flink is toegenomen sinds het grotendeels wegvallen van het schoolzwemmen in 2015. De uren schoolzwemmen die zijn weggevallen, zijn namelijk grotendeels opgevuld met uren banenzwemmen.

Behoeftte aan sociale cohesie en daarop inspelen door samenwerking van verschillende branches

Ondanks – of wellicht dankzij – de individualisering en soortgelijke ontwikkelingen is er nog steeds behoefte een ontmoeting en sociale cohesie. Zo kan dagbesteding van senioren of kinderopvang in het zwembad of multifunctionele accommodatie plaatsvinden. De gemeente Gorinchem stelt zich als doel de sportaccommodaties multifunctioneel, laagdrempelig en breed maatschappelijk in te zetten en functies te clusteren (Beleidsnota Kracht van Sport 2022-2025). Daarnaast zet ze in op samenwerkingsmogelijkheden. Het gaat hierbij niet alleen om samenwerking tussen de verschillende eigen beleidsterreinen, maar ook mogelijkheden voor samenwerkingen met buurgemeenten. Daarbij gaat het om de gemeenten Molenlanden, Hardinxveld-Giessendam, Altena, Sliedrecht en West Betuwe.

Digitalisering en automatisering van attractieve voorziening en processen in de sport

De verregaande digitalisering van de samenleving heeft zijn intrede ook al geruime tijd gemaakt in de sport. Zo hebben E-sports de afgelopen jaren een sterke opmars gemaakt en worden er op diverse gebieden digitale interactieve hulpmiddelen in zwembaden of elders in de sport ingezet. Zowel voor trainings- als voor recreatieve doeleinden. In het visiedocument De Kracht van Sport, benoemd de gemeente Gorinchem expliciet dat zij inzet op extra aandacht voor onder andere innovatie en ontwikkeling van motorische vaardigheden als het gaat om haar sportaccommodaties.

Ook zijn veel processen gedigitaliseerd en kunnen kassasystemen, administratie, planning en verhuur, leerlingvolgsystemen, marketing en data-analyse vaak in één gebruiksvriendelijk systeem worden gebundeld. Dit kan de efficiëntie van de bedrijfsvoering van (sport)organisaties optimaliseren. Ook SGS hecht waarde aan dit aspect, zo benoemt zij in haar visie dat het van belang is (potentiële) bezoekers op de hoogte te houden van wat er zich in het zwembad afspeelt en dat het daarom van belang is om de informatisering en digitalisering in de organisatie door te zetten.

De krapte op de arbeidsmarkt raakt iedere branche, zo ook de sport

De krapte op de arbeidsmarkt treft alle sectoren en is dus ook van invloed op de (exploitatie van) sportaccommodaties en zwembaden. Zo concludeert de ZwembadBranche (ZBB) dat er simpelweg geen gekwalificeerd personeel meer te vinden is. Daardoor kan de veiligheid van bezoekers en het productaanbod in gevaar komen (Bron: Zwembadbranche, 2021). Veel zwembad(exploitant)en zetten hierom in op het opleiden van nieuwe en bestaande medewerkers.

Subsidies en cofinanciering voor bouw en verduurzaming (2023-2024)

- SDE++-subsidie draagt bij aan de doelstelling om de broeikasgassen in Nederland in 2030 verminderd te hebben met ten minste 55%. Met deze regeling wordt zowel de grootschalige productie van hernieuwbare energie als CO₂-verlaging gestimuleerd. Er kan bijvoorbeeld subsidie worden aangevraagd voor een grootschalige warmtepomp voor de verwarming of een zonnepaneelsysteem op het dak. Wel is het zo dat op dit moment de aanvraag gesloten is. Er wordt voor de zomer een nieuwe aanvraagronde verwacht.
- Interreg biedt de ondernemer, onderzoeker of overheid de mogelijkheid om internationaal samen te werken aan duurzame projecten. Voor de periode 2021-2027 zijn de programma's NWE en Noordzee voor heel Nederland gaan gelden. Het doel van Interreg Noordwest Europa 2021-2027 is een groene, slimme en rechtvaardige transitie bevorderen voor alle NWE-gebieden. Daarnaast wil de EU met NWE een stabiele ontwikkeling ondersteunen. De algemene doelstelling van North Sea is innovatie en duurzame economische groei stimuleren in de Noordzeeregio.

Het programma heeft een oproep (call) open om projecten in te dienen tot 30 juni 2023. Hierna zal vermoedelijk in 2024 weer een nieuwe call volgen.

- SPUK regeling om BTW terug te krijgen

5.2 Zwembad specifieke ontwikkelingen

Verouderde zwemaccommodaties en enorm toegenomen aandacht voor verduurzaming

Mede dankzij de explosief gestegen energieprijzen, is de aandacht o.a. bij gemeenten, voor duurzaamheidsmaatregelen in een stroomversnelling gekomen. Veel gemeenten hebben dan ook budget vrijgemaakt voor de verduurzaming van veelal (ver)oude(rde) zwemaccommodaties. Door maatregelen te nemen die de energiebehoefte beperken en/of de energie zelf 'groener' maken, kan de negatieve invloed op het milieu worden beperkt. Ook worden op termijn kosten bespaard. Voor nieuwe zwembaden wordt tegenwoordig al van een 'gasloze' accommodatie uitgegaan. Ook de gemeente Gorinchem heeft hieromtrent ambities. Zo staat zij in haar vastgoedbeleid expliciet stil bij haar 'grootste verbruiker' en de voorbeeldfunctie die het Caribabad op het gebied van duurzame energie en energiebesparing moet (gaan) hebben voor de inwoners. Grootschalige renovatie en verduurzaming van een bestaand gebouw van circa 35 jaar oud brengt beperkingen met zich mee als het gaat om de mate waarin verduurzaming of optimalisering van configuratie plaats kan vinden.

Verschuiving van behoefte als het gaat om type zwemwater en activiteiten aanbod

In de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw is door menig gemeente fors geïnvesteerd in recreatieve zwembaden en combibaden. Het afgelopen decennium heeft echter een verschuiving plaatsgevonden van puur recreatief zwemmen naar banenzwemmen en diverse doelgroepactiviteiten.

Activiteiten zoals aquasporten, seniorenactiviteiten, therapeutisch zwemmen en zwangerschapswemmen zijn in de afgelopen jaren in Nederland populair geweest en zullen dat naar verwachting de komende jaren ook blijven. Kritische succesfactoren voor aantrekkelijk aanbod zijn: hoge kwaliteit van instructeurs, divers aanbod passend bij een specifieke doelgroepen, goede hygiëne en activiteiten die zowel sportieve als sociale functie hebben.

Verschuiving van aanbodgerichte zwemles naar vraaggerichte zwemles

Leszwemmen blijft een kerntaak van zwembaden. Ook hieraan stellen bezoekers steeds hogere eisen. Dat betreft vooral de kwaliteit van de instructeurs, communicatie en moment van leszwemmen. Het leszwemmen was van oudsher aanbodgericht. Er zijn echter veel baden die vraaggericht opereren. Dat betekent dat ze bijvoorbeeld op zaterdag én zondag ook lessen aanbieden en/of snelcursussen organiseren. Het Caribabad biedt zwemlessen aan op de zaterdagochtend. Op zondagen en over het algemeen op feestdagen worden geen zwemlessen aangeboden. Daarentegen wordt tijdens de zomervakantie op inschrijving wel zwemles aangeboden.

Veranderende wet- en regelgeving omtrent zwemaanbod en veiligheid

De huidige Wet Hygiëne- en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden (Whvbz – 1969) wordt aangepast aan de recente volksgezondheidsinzichten. De ruim 40 jaar oude parameters waarop het zwembadwater wordt beoordeeld zijn geactualiseerd en uitgebreid. De wet wordt gemoderniseerd en opgenomen in het BAL (Besluit Activiteiten Leefomgeving), onderdeel van de nieuwe Omgevingswet (jan 2024). De moderniseringsslag leidt tot meerkosten voor de exploitant van het zwembad onder meer vanwege hogere laboratoriumkosten en omdat er binnen lucht metingen moeten worden uitgevoerd. De zwembadbeheerder/ exploitant krijgt daarentegen wel meer vrijheid en verantwoordelijkheid. Zo zal hij moeten sturen en toezicht houden op basis van een risico-inventarisatie en beheerplan.

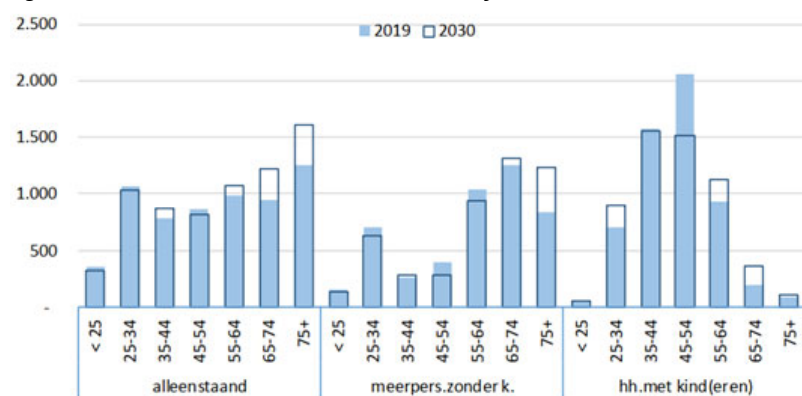
5.3 Demografische ontwikkelingen

Demografie Gorinchem

De gemeente Gorinchem telde op 1 januari 2023 37.632 inwoners (www.allecijfers.nl). Dat is circa 2.500 meer dan 10 jaar geleden. Op basis van de prognose bevolkingsontwikkeling in Gorinchem is de verwachting dat het aantal inwoners de komende jaren zal stijgen tot circa 39.400 in 2030 (CBS regionale kerncijfers; CBS prognose; it's public analyse, 2021). Het CBS schat naar 2035 een bevolkingsgroei voor Gorinchem van circa 11% ten opzichte van 2021. Dit is een geschatte toename van het aantal inwoners van ruim 4.100 in circa 15 jaar.

Uit de onderstaande figuur is te concluderen dat de oudere doelgroep (65+) de grootste vertegenwoordiger is van die stijging. Daarbij is duidelijk te zien dat het aantal alleenstaande ouderen relatief gezien het meest stijgt en het aantal huishoudens tussen 45 en 54 jaar met kind(eren) daarentegen in 2030 naar verwachting gedaald is met circa 25%. Tot slot is de verwachting dat huishoudens tussen 25 en 34 jaar met kind(eren) zal toenemen.

Figuur 5.2. Huishoudens in Gorinchem naar levensfase in 2019 en 2030 (bron: trendraming Provincie Zuid-Holland)

Kijkend naar de buurgemeenten, is eveneens de verwachting dat het inwonersaantal verder groeit tussen 2021 en 2035. Dit varieert van circa 6% bevolkingsgroei voor de gemeente Altena, ruim 8% in Hardinxveld-Giessendam en West Betuwe en zelfs 11,3% in de gemeente Zaltbommel. Enkel voor de gemeente Molenlanden is de verwachting dat het aantal inwoners in 2035 licht is gedaald met circa 2,6% ten opzichte van 2021 (CBS, Groei en krimp per gemeente 2021-2035).

Maatschappelijke ontwikkelingen

De laatste jaren is er een toenemend aantal incidenten met betrekking tot overlast in het Caribabad. Dit heeft enerzijds te maken met jongeren die zich afzetten tegen autoriteit, zoals zwembadpersoneel. Anderzijds wordt dit ook veroorzaakt door ouders die ruzie maken met elkaar. Als gevolg hiervan is het zwembad genooddaakt om beveiliging in te huren en minder bezoekers toe te laten om de veiligheid en orde te kunnen blijven handhaven.

5.4 Concurrentieanalyse zwembad in de regio Gorinchem

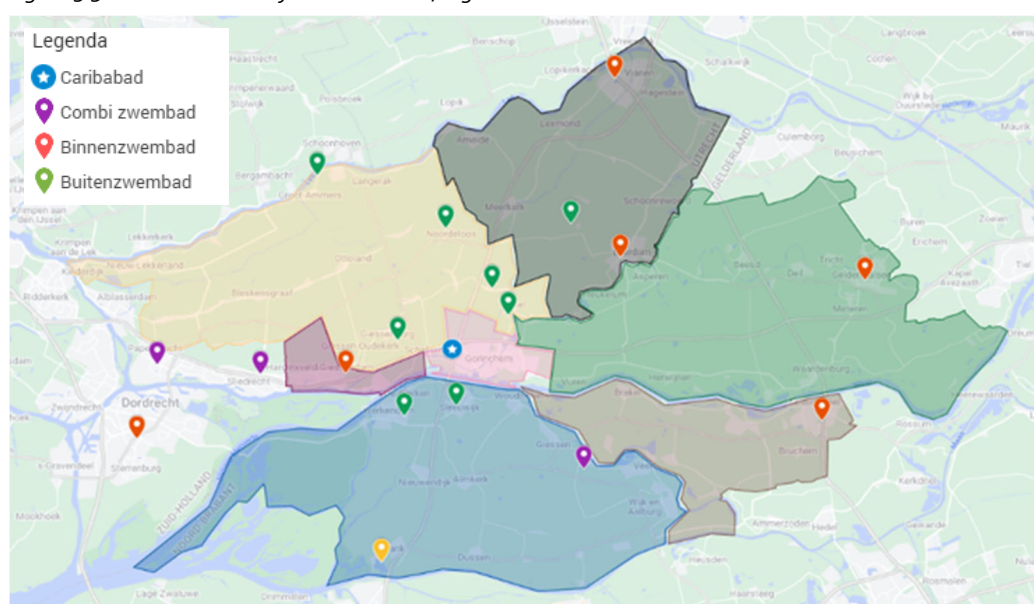
De mate waarin in de omgeving andere zwemvoorzieningen aanwezig zijn, heeft invloed op de zwemwaterbehoefte in de gemeente Gorinchem. In figuur 5.3 zijn de zwembaden opgenomen die vanuit het Gorinchem binnen 25 minuten en/of 25 kilometer kunnen worden bereikt met de auto¹. Een uitgebreider overzicht is opgenomen in bijlage 9 en 10 bij deze rapportage. De meeste bezoekers van zwembaden zijn niet bereid om langer en verder te reizen, zeker wanneer er binnen dat zoekgebied al enkele zwembaden aanwezig zijn met eenzelfde voorzieningenaanbod.

¹ Het betreft hier de zwemvoorzieningen die toegankelijk zijn voor 'reguliere' bezoekers. Baden die onderdeel zijn van campings, hotels of anderszins enkel voor de eigen gasten of leden zijn hierin dus niet meegenomen.

Het Caribabad is een uitgebreid subtropisch combi-zwembad met een groot recreatief gehalte en een meer dan lokaal verzorgingsgebied. In de omgeving van Gorinchem zijn 16 zwembaden aanwezig, inclusief het Caribabad. Het dichtstbijzijnde combi-zwembad (binnen-en buitenaanbod) met een vergelijkbaar karakter is zwembad Optisport De Lockhorst in Sliedrecht. Dat bevindt zich op 16 minuten van het Caribabad. Iets verder gelegen zijn de combi-zwembaden in Papendrecht en Andel, op respectievelijk 20 en 22 minuten rijden. Deze accommodaties richten zich op dezelfde doelgroepen en vormen derhalve de grootste concurrerende voorzieningen.

Daarnaast zijn op (relatief) korte afstand enkele binnenbaden in Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Hank, Vianen en Dordrecht. Deze accommodaties hebben over het algemeen een beperkter voorzieningenaanbod dan het Caribabad. Opvallend zijn het aantal buitenbaden in de directe regio. Binnen 25 minuten van het Caribabad bevinden zich 7 openbare buitenzwembaden. Voor de inwoners van Gorinchem en omgeving zijn er dus diverse mogelijkheden voor handen als het gaat om onoverdekt aanbod.

Figuur 5.3. Concurrentieanalyse zwembaden, regio Gorinchem

Daarnaast zijn er ook enkele recreatiegebieden te vinden met buitenwater in de directe omgeving, namelijk: strandje buiten de waterpoort (geen zwemwater), het wiel & recreatieterrein Lingebos. Bij mooi weer kunnen deze gebieden een alternatief zijn voor een buitenzwembad. Nadeel van dit buitenwater is scheepsvaart in de grote rivieren en vorming van blauwalg in stilstaand water.

Ontwikkelingen zwembad De Lockhorst in Sliedrecht

Tot slot staan ook de regiogemeenten niet stil en kunnen er plannen zijn voor herontwikkeling, sloop, bouw en/of renovatie van zwemvoorzieningen. Er lijken zich ontwikkelingen in Sliedrecht af te spelen omtrent zwembad de Lockhorst. Zo schetst de online krant *Sliedrecht24.nl* op 9 januari 2023 dat het College van B & W de opdracht uitgezet zou hebben een onderzoek te doen naar een nieuw te bouwen zwembad. Dit vanwege de aankomende realisatie van de wijk Sliedrecht-Noord waar circa 1.500 nieuwe woningen gerealiseerd moeten gaan worden, onder andere op de huidige locatie van het zwembad. Vanwege het ontvangen budget vanuit het Rijk, dient de gemeente binnen 5 jaar te starten met de bouw van de woningen, aldus Het Algemeen Dagblad op 25 januari 2023. Dit houdt in dat ook de gemeente Sliedrecht zich zal beraden over de toekomst van het zwembad in de gemeente. Ook worden eventuele samenwerkingen met omliggende gemeenten genoemd in de nieuwsberichten. Dit is ook bevestigd in het bestuurlijk gesprek met Sliedrecht.

5.5 Conclusie

Op basis van de analyse van landelijke en lokale trends en ontwikkelingen, kan het volgende worden geconcludeerd:

- Digitalisering biedt mogelijkheden voor zwembaden, zowel in de het (attractieve) voorzieningenaanbod als in de optimalisatie van de organisatie en informatievoorziening naar (potentiële) bezoekers.
- De gemeente Gorinchem zet in op breedtesport en heeft geen topsportbeleid.
- Er zijn verschillende subsidiemogelijkheden met betrekking tot de bouw en verduurzaming van (zwem)accommodaties, waaronder SDE++-subsidie en de Interreg.
- De verwachting is dat het inwonersaantal van de gemeente Gorinchem en omliggende regio de komende jaren zal toenemen. De toename in Gorinchem van circa 5% tot ongeveer 39.400 inwoners in het jaar 2030, bestaat met name uit de oudere doelgroep (65+). Het aantal huishoudens tussen 45 en 54 jaar met kind(eren) neemt daarentegen af.
- Het aantal huishoudens tussen de 25 en 34 jaar met kind(eren) zal naar verwachting toenemen. Dit zou dus ook een toenemend aantal jonge kinderen betekenen. Inspelen op deze verwachting en faciliteiten creëren die aansluiten bij gezinnen met jonge kinderen (peuterbad, speelelementen, etc.) zou ervoor kunnen zorgen dat het bad minder aantrekkelijk wordt voor jongeren en de overlast van deze groep dus ook zou kunnen afnemen.
- Het Caribabad moet als grootste energieverbruiker van de gemeente een voorbeeld zijn/worden voor de inwoners van de stad, aldus de gemeente Gorinchem. Renovatie en verduurzaming van de huidige accommodatie kan daar op onderdelen aan bijdragen. Bij nieuwbouw kan deze verduurzaming tot op hoger niveau reiken.
- In de directe omgeving van het Caribabad is een divers aanbod van overdekte en eveneens een heel aantal onoverdekte zwembaden. Het zwembad De Lockhorst in Sliedrecht en de combi-zwembaden in Papendrecht en Andel zijn voor wat betreft configuratie en doelgroep het meest vergelijkbaar.
- De ontwikkelingen omtrent sloop van zwembad De Lockhorst en een eventueel nieuwbouw zwembad in Sliedrecht kan voor de toekomst van het Caribabad invloed hebben. Tevens worden eventuele samenwerkingen met buurgemeenten benoemd in de nieuwsberichten daaromtrent.
- Het introduceren van een Regiopas/Gorinchempas is een optie. Dit behoeft echter nog wel nader onderzoek en uitwerking.

6 Scenario ontwikkeling en beoordeling

Gedurende het onderzoekstraject zijn de scenario's zoals omschreven in de opdrachtomschrijving nader gespecificeerd tot 4 scenario's, te weten:

1. Renovatie huidige accommodatie
2. Nieuwbouw met volledig behoud van recreatieve voorzieningen
3. Nieuwbouw met gedeeltelijk behoud van recreatieve voorzieningen
4. Nieuwbouw zonder recreatieve voorzieningen binnen

In alle scenario's blijft het bestaande buitenbad behouden, maar verdwijnt het uitzwembad (dat gekoppeld is aan het binnenwater). Daarnaast wordt er geen rekening gehouden met een 35-meterwedstrijdbad voor waterpolo. Dit laatste zou bijna een verdubbeling van wedstrijdwater betekenen met dito investerings- en exploitatielasten voor een relatief kleine groep gebruikers. Daarnaast is het beleidsmatige uitgangspunt van de gemeente Gorinchem dat zij geen topsportfaciliteiten faciliteert. Ook kan de vereniging dispensatie aanvragen en krijgen voor het gebruik van een 25-meterbad.

In dit hoofdstuk zijn deze vier scenario's verder uitgewerkt en vormgegeven. De scenario's worden allereerst kort omschreven. Daarna worden ze op basis van de eenmalige investeringskosten, de jaarlijkse energielasten en de jaarlijkse exploitatielasten tegen elkaar afgezet. Ook wordt het effect op de gemeentebegroting beschreven en worden (eenmalige) frictiekosten geraamd. Tot slot worden de scenario's beoordeeld op basis van een beoordelingsmatrix, waarbij rekening is gehouden met de analyseresultaten uit de vorige hoofdstukken.

6.1 Korte omschrijving uitwerking scenario's

Scenario 1: renovatie huidige accommodatie

Bij dit scenario is het uitgangspunt dat er nauwelijks tot geen wijzigingen plaatsvinden aan de configuratie van de accommodatie. Wel zal de accommodatie ingrijpend (moeten) worden gerenoveerd. Het buitenbad blijft gehandhaafd zoals het nu is en wordt voorzien van nieuwe installaties. Uit oogpunt van duurzaamheid, wordt het uitloopzwembad afgekoppeld van het binnenzwembad.

Scenario 2: Nieuwbouw met volledig behoud van recreatieve voorzieningen binnen

Hierbij wordt het totale zwembad nieuw gebouwd, inclusief de recreatieve voorzieningen zoals in de huidige situatie met uitzondering van een uitzwembad. Het buitenwater blijft behouden zoals het is. Ook wordt er geen separaat doelgroepenbad gebouwd, maar blijft het doelgroepenbad onderdeel van het recreatiewater zoals dat in de huidige situatie ook het geval is. Het 25meter-wedstrijdbad wordt verruimd naar 8 banen (25x20m).

Tabel 6.1. Samenvatting uitgangspunten en ruimteprogramma, scenario 2

Uitgangspunten		Ruimteprogramma		m ²
Wedstrijdbad, 8 banen	25 x 21 meter	Entreezone		163
Recreatiebad	450 m ²	Horeca		415
Buizenglijbaan	40 meter	Personeelsruimten/berging/techniek		728
Familieglijbaan	1	Zwemzalen		2.078
Whirlpool	10 personen	Kleedruimten en facilitair		334
Stoomcabine	10 personen	Overige		264
Tribune	100 personen	Totaal netto vloeroppervlak		3.982
Buitenbad blijft gehandhaafd en voorzien van nieuwe installaties	615 m ²	Totaal bruto vloeroppervlak		4.238

Scenario 3: Nieuwbouw met gedeeltelijk behoud recreatieve voorzieningen binnen.

In dit model wordt het aantal vierkante meters recreatiewater gedeeltelijk behouden. Daarnaast verdwijnt het uitzwembad dat gekoppeld was het binnenwater. Het buitenwater blijft ook in dit scenario gehandhaafd zoals het nu is. Om te voldoen aan de behoefte voor doelgroepen en instructiezwemmen is een separaat doelgroepenbad (20x10m) noodzakelijk. Daarnaast wordt het 25-meter-wedstrijdbad ook in dit scenario verruimd van 6 naar 8 banen (25x20m).

Tabel 6.2. Samenvatting uitgangspunten en ruimteprogramma, scenario 3

Uitgangspunten		Ruimteprogramma		m ²
Wedstrijdbad, 8 banen	25 x 21 meter	Entreezone		163
Recreatiebad/doelgroepenbad	330 m ²	Horeca		415
Buizenglijbaan	40 meter	Personeelsruimten/berging/techniek		728
Familieglijbaan	-	Zwembazen		1.777
Whirlpool	-	Kleedruimten en facilitair		334
Stoomcabine	-	Overige		240
Tribune	100 personen	Totaal netto vloeroppervlak		3.657
Buitenbad blijft gehandhaafd en voorzien van nieuwe installaties	615 m ²	Totaal bruto vloeroppervlak		3.892

Scenario 4: Nieuwbouw zonder recreatieve voorzieningen binnen

Bij dit scenario wordt er geen recreatief zwemwater binnen gerealiseerd. De buitenbaden blijven gehandhaafd zoals in de huidige situatie. Voor de doelgroepactiviteiten, het verenigingsgebruik, banenzwemmen en instructiezwemmen is een doelgroepenbad (20x10m) en een 8-baanswedstrijdbad noodzakelijk.

Tabel 6.3. Samenvatting uitgangspunten en ruimteprogramma, scenario 4

Uitgangspunten		Ruimteprogramma		m ²
Wedstrijdbad, 8 banen	25 x 21 meter	Entreezone		148
Recreatiebad/doelgroepenbad	200 m ²	Horeca		315
Buizenglijbaan	-	Personeelsruimten/berging/techniek		678
Familieglijbaan	-	Zwembazen		1.453
Whirlpool	-	Kleedruimten en facilitair		309
Stoomcabine	-	Overige		198
Tribune	100 personen	Totaal netto vloeroppervlak		3.101
Buitenbad blijft gehandhaafd en voorzien van nieuwe installaties	615 m ²	Totaal bruto vloeroppervlak		3.301

6.2 Eenmalige investeringskosten en jaarlijkse energielasten

Op basis van bovengenoemde ruimtestaat en kengetallen zijn eenmalige investerings- en jaarlijkse energielasten geraamd. Tabel 6.4 geeft een samenvatting van de investeringskosten per scenario. In tabel 6.5 zijn de verbruiken en samenhangende energielasten per scenario geraamd. De uitgebreide ramingen zijn opgenomen in bijlage 11.

Tabel 6.4. Samenvatting raming investeringskosten scenario's toekomst Caribabad, p.p. 2023

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Grond en infrastructurele kosten	105.000	630.000	610.000	595.000
Bouwkosten	11.077.000	16.300.000	14.826.000	12.165.000
Leges	318.700	482.500	439.900	363.700
Aansluitkosten nutsvoorzieningen	195.000	240.000	230.000	220.000
Vaste en losse inrichting	495.000	495.000	425.000	345.000
Bijkomende kosten	941.200	1.360.800	1.251.800	992.200
Onvoorzien	2.626.400	1.755.800	1.600.400	1.027.700
Totale investeringskosten	15.758.300	21.264.100	19.383.100	15.708.600

Tabel 6.5. Samenvatting raming uitwerking energielasten scenario's toekomst Caribabad, p.p. 2023

	Scenario 1 ⁵	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Energieverbruik (kWh)	1.742.500	1.014.750	871.250	809.750
Opwekking zonnepanelen ⁶ (kWh)	101.200	220.800	193.200	184.000
Tarief grootverbruikers voor energiecrisis (€)	129.803	71.685	63.296	59.543
Voordelig tarief grootverbruikers (€)	428.880	222.544	192.300	178.802
Huidige tarief grootverbruikers (€)	595.034	306.355	263.969	245.057

6.3 Uitwerking exploitatiebegroting

In deze paragraaf zijn de vier scenario's financieel uitgewerkt en vormgegeven. De uitwerking is gedaan op basis van de investeringskosten, bezoekprognoses en exploitatieopbrengsten en de exploitatielasten waaronder de huisvestingskosten (huur, energielasten, onderhoudskosten) die per scenario variëren.

De vier scenario's hebben uiteraard ook effect op o.a. het bezoek, de personele formatie en de financiële exploitatie van het Caribabad. Voor elk scenario is een indicatieve exploitatiebegroting opgesteld.

Algemene uitgangspunten bij de exploitatiebegrotingen zijn:

- Prijspeil 2023
- De investeringskostenramingen zoals weergegeven in paragraaf 6.2
- Btw-belaste exploitatie. De investerings- en exploitatiekosten zijn derhalve exclusief btw;

Uitgangspunten bezoek en opbrengsten

- Voor scenario 1 (renovatie) is het bezoek gelijk aan de huidige situatie (exploitatie 2022 en begroting 2023). In scenario 2, 3 en 4 is sprake van een gewijzigd aanbod van zwemwater. Minder recreatief zwemwater maar meer m² wedstrijd- en doelgroepenwater. Dit leidt met name in scenario 4 tot lagere bezoekprognoses en daarmee lagere opbrengsten.
In alle scenario's blijft het buitenbad behouden. Het recreatief bezoek is weersafhankelijk en kan elk jaar sterk fluctueren. De bezoekprognoses zijn als volgt begroot.

⁵ Scenario 1 is vertaald naar elektriciteitsverbruik om een rekenkundige vergelijking te kunnen maken met de andere scenario's. Mogelijk kan enkel hybride omdat niet optimaal geïsoleerd kan worden in dit scenario.

⁶ Uitgangspunt zonnepanelen: 80% eigen verbruik, 20% terug levering

Tabel 6.6. Bezoekprognoses

	Huidige situatie	Renovatie	Nieuwbouw volledig behoud recreatief	Nieuwbouw gedeeltelijk recreatief aanbod	Nieuwbouw geen recreatief aanbod
	2023	Raming	Raming	Raming	Raming
Bezoek Caribabad					
recreatief bezoek totaal	164.500	164.500	165.000	148.500	82.500
bezoek banenzwemmen	30.000	30.000	33.000	33.000	33.000
bezoek zwemlessen	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
bezoek doelgroepen	25.000	25.000	25.500	25.500	25.500
bezoek verenigingen	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
bezoek onderwijs	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal bezoek	277.000	277.000	281.000	264.500	198.500

- Voor de exploitatieopbrengsten is de huidige tarievenstructuur aangehouden en daarmee de gemiddelde opbrengsten per bezoekerscategorie:

Tabel 6.7. Gemiddelde opbrengst per bezoekerscategorie

	Huidige situatie	Renovatie	Nieuwbouw volledig behoud recreatief	Nieuwbouw gedeeltelijk recreatief aanbod	Nieuwbouw geen recreatief aanbod
	2023	Raming (€)	Raming (€)	Raming (€)	Raming (€)
Opbrengsten zwembad					
recreatief opbrengsten totaal	1.239.876	1.239.876	1.262.187	1.157.005	736.276
banenzwemmen					
zwemlessen	442.276	442.276	442.276	442.276	442.276
doelgroepen	142.218	142.218	145.062	145.062	145.062
verenigingen	45.197	45.197	45.197	45.197	45.197
onderwijs en overig	21.321	21.321	21.321	21.321	21.321
Totaal opbrengsten zwembad	1.890.886	1.890.886	1.916.042	1.810.860	1.390.131
Gem. opbrengsten per bezoek	2023	€	€	€	€
Recreatief + banenzwemmen	€ 6,37	€ 6,37	€ 6,37	€ 6,37	€ 6,37
banenzwemmen					
zwemlessen	€ 11,06	€ 11,06	€ 11,06	€ 11,06	€ 11,06
doelgroepen	€ 5,69	€ 5,69	€ 5,69	€ 5,69	€ 5,69
verenigingen	€ 3,35	€ 3,35	€ 3,35	€ 3,35	€ 3,35
onderwijs en overig	€ 5,33	€ 5,33	€ 5,33	€ 5,33	€ 5,33
Totaal opbrengsten per bezoek	€ 6,83				

- De horecaomzet is gebaseerd op een gemiddelde besteding van afgerond € 2,25 per bezoeker. In scenario 4 ligt dit lager, op € 1,50 per bezoeker. Scenario 4 kent een aanmerkelijk lager recreatief bezoek en recreatieve bezoekers besteden gemiddeld meer in de horeca dan de andere bezoekersgroepen. Als inkoopmarge is 36,8% berekend, inclusief de inkoopkosten over de overige opbrengsten (o.a. verkoop zwemartikelen).

Tabel 6.8. Geprognostiseerde opbrengsten per scenario

	Huidige situatie	Renovatie	Nieuwbouw volledig behoud recreatief	Nieuwbouw gedeeltelijk recreatief aanbod	Nieuwbouw geen recreatief aanbod
Exploitatie Caribabad	2023	Raming (€)	Raming (€)	Raming (€)	Raming (€)
Opbrengsten					
opbrengsten zwembad	1.890.487	1.890.886	1.916.042	1.810.860	1.390.131
opbrengsten horeca	615.608	615.608	632.250	595.125	297.750
opbrengsten overig	51.803	51.803	52.000	52.000	32.967
Totaal Opbrengsten	2.557.898	2.558.297	2.600.292	2.457.985	1.720.848
Inkoopkosten	245.427	245.427	251.619	237.967	121.615
Brutoresultaat	2.312.471	2.312.870	2.348.673	2.220.017	1.599.233

Uitgangspunten exploitatielasten

- De personeelskosten zijn begroot op basis van het benodigd aantal fte in relatie tot het totaal bezoek. Kengetal is ca. 11.000 bezoekers per fte voor een combibad met buitenzwemvoorziening. Hierbij is rekening gehouden met extra noodzakelijk toezicht i.v.m. sociale veiligheid (met name voor het buitenbad in de zomermaanden). De gemiddelde loonkosten per fte is € 63.500,-
- Voor de energiekosten is per scenario een raming opgesteld op basis van actuele kengetallen en benchmarkcijfers. De ontwikkelingen van de energietarieven zijn gezien de energiecrisis echter ongewis en mede afhankelijk van het af te sluiten energiecontract (vast, variabel).
- De onderhoudskosten zijn begroot o.b.v. kengetallen per m² (groot en dagelijks onderhoud) over een periode van 20 jaar. De onderhoudskosten zijn mede afhankelijk van de uiteindelijke inrichtingskeuzes en het opleverings- en afwerkingsniveau. Na oplevering bij renovatie of nieuwbouw adviseren wij een MJOP te laten opstellen of dit mee te nemen als onderdeel van de aanbesteding.
- Voor de kapitaallastberekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
 - Rekenrente van 3,50%.
 - Annuïtaire afschrijving over 40 jaar.
 In bijlage 12 de zijn kapitaallasten per scenario weergegeven over de gehele looptijd van 40 jaar. De kapitaallasten zijn ook als huurbedrag in de begrotingen opgenomen.
- De overige exploitatielasten (administratie/beheer, afschrijvingskosten inventaris t.b.v. exploitatie, belastingen, verzekeringen en algemene kosten) zijn berekend op basis van de actuele exploitatiecijfers van het Caribabad in combinatie met algemene kengetallen en ervaringscijfers.

Exploitatiesubsidie

De gemeentelijke bijdrage is gelijk aan het exploitatietekort van elk scenario.

6.3.1 Prognose exploitatiebegroting Caribabad

De exploitatiebegrotingen van de verschillende scenario's zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Ter vergelijking is de huidige exploitatiebegroting 2023 opgenomen met de verhoogde energiekosten. Daarmee wordt het verschil per scenario t.o.v. de huidige situatie duidelijk.

Tabel 6.9. Exploitatiebegrotingen verschillende scenario's

	Huidige situatie	Renovatie	Nieuwbouw volledig behoud recreatief	Nieuwbouw gedeeltelijk recreatief aanbod	Nieuwbouw geen recreatief aanbod
Exploitatie Caribabad	2023	Raming (€)	Raming (€)	Raming (€)	Raming (€)
Opbrengsten					
opbrengsten zwembad	1.890.487	1.890.886	1.916.042	1.810.860	1.390.131
opbrengsten horeca	615.608	615.608	632.250	595.125	297.750
opbrengsten overig	51.803	51.803	52.000	52.000	32.967
Totaal Opbrengsten	2.557.898	2.558.297	2.600.292	2.457.985	1.720.848
Inkoopkosten	245.427	245.427	251.619	237.967	121.615
Brutoresultaat	2.312.471	2.312.870	2.348.673	2.220.017	1.599.233
Kosten					
personeel	1.637.948	1.637.948	1.637.948	1.526.325	1.095.662
energie, gas, water, chemicaliën	1.853.074	428.880	222.554	192.300	178.802
onderhoud (eigenaar en exploitatie)	431.975	292.000	287.000	262.000	212.000
huur/ kapitaallast	632.391	737.918	995.740	907.660	735.587
Overige bedrijfsvoeringskosten	245.613	254.500	255.500	255.500	205.500
Totaal Kosten	4.801.001	3.351.246	3.398.742	3.143.784	2.427.551
Saldo	-2.488.530	-1.038.376	-1.050.069	-923.767	-828.318
Financiële dekkingsgraad	55%	94%	104%	105%	101%

Financiële dekkingsgraad

De financiële dekkingsgraad geeft aan in welke mate de kosten worden gedekt door de baten. Voor berekening van dit kengetal wordt uitgegaan van de exploitatielasten exclusief kapitaallasten en groot onderhoud. Dit is het beïnvloedbaar resultaat vanuit de exploitatie.

De financiële dekkingsgraad van 55% in de prognose 2023 is door de hoge energiekosten laag. Bij renovatie en nieuwbouw stijgt de dekkingsgraad naar 94% tot 105%. Precorona en voor de energiecrisis was de dekkingsgraad van de exploitatie gemiddeld 105%. Ten opzichte van benchmarkcijfers is sprake van een hoge financiële dekkingsgraad. Landelijk ligt het gemiddelde binnen een bandbreedte van 70% tot 80%. Bij zwembaden met veel (recreatief) bezoek ligt de dekkingsgraad doorgaans wat hoger.

6.4 Effect gemeentebegroting

De kosten voor de gemeente bestaan bij elk scenario uit de bestaande en/of nieuwe kapitaallasten, de eigenaarslasten zoals groot onderhoud, alsmede de (jaarlijkse) exploitatiebijdrage. Daar staan huurinkomsten als baten tegenover. Om de financiële consequenties voor de gemeentebegroting goed in beeld te brengen is in onderstaande figuur bij elk scenario aangegeven wat het dekkingsverschil (tekort of overschot) is ten opzichte van de huidige basisbegroting (2023, exclusief verhoogde energiekosten). Dit is de aanvullende dekking die noodzakelijk is bij de keuze van de voorkeursvariant.

Tevens is in de tabel het effect opgenomen van eventuele tariefsaanpassingen (zie paragraaf 6.7)

Tabel 6.10. Effect gemeentebegroting

Effect gemeente begroting	Begroet 2023	Renovatie	Nieuwbouw behoud recreatief water	Nieuwbouw gedeeltelijk recreatief water	Nieuwbouw geen recreatief
Effect gemeente begroting	2023	Raming (€)	Raming (€)	Raming (€)	Raming (€)
Totaal kosten gemeentebegroting	€ 630.600	1.039.000	1.051.000	924.000	829.000
Aanvullende dekking t.o.v. huidige situatie		408.400	420.400	293.400	198.400
Effect tariefsverhogingen		284.000	286.000	267.500	191.000
Totaal kosten inclusief tariefsverhogingen	€ 630.600	755.000	765.000	656.500	638.000
Aanvullende dekking bij tariefsaanpassingen		124.400	134.400	25.900	7.400

6.5 Frictiekosten

Naast structurele baten en lasten dient rekening te worden gehouden met eenmalige kosten. Dit zijn kosten die verband houden met bijvoorbeeld overbruggings- en sluitingsperiode, voorbereidingstijd en verdere planontwikkeling en mogelijk (beperkte) resterende boekwaarde. Deze frictiekosten zijn in ieder geval:

- Bij renovatie (scenario 1) dient rekening gehouden te worden met een sluitingsperiode van circa 1,5 jaar. Dit brengt overbruggingskosten met zich mee. Deze zijn geraamd op € 2,25 miljoen. Dit is gelijk aan de exploitatielasten en verplichtingen die ook bij sluiting blijven doorlopen. Bijvoorbeeld de arbeidsovereenkomsten.
- Voor elk scenario geldt dat er voor verdere planontwikkeling een voorbereidingstijd van enkele jaren noodzakelijk is. Ondanks goed beheer vertoont het gehele gebouw op diverse posities achterstallig onderhoud. De energiekosten dalen inmiddels maar het perspectief is grillig. Voor de overgangperiode is een stelpost opgenomen van € 1,5 miljoen. Dit is inclusief de desinvestering op de resterende boekwaarde. Er rust nog een beperkte boekwaarde op het gebouw en installaties.

Tabel 6.11. Raming (eenmalige) frictiekosten per scenario in €

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Sluiting bij renovatie ca. 1,5 jaar	2.250.000	-	-	-
Instandhouding gedurende voorbereiding	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Totaal frictiekosten (afgerond)	3.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000

6.6 Beoordeling uitgewerkte scenario's

In bijlage 13 is een beoordelingsmatrix opgenomen. Middels deze matrix zijn de scenario's beoordeeld op verschillende criteria. De criteria zijn:

- Aansluiting capaciteit/zwembehoefte
- Aansluiting bij ambities stakeholders
- Effect op omgeving
- Duurzaamheid
- Veiligheidsaspecten en risico's
- Locatie, bereikbaarheid en kansen
- Investerings- en frictiekosten
- Exploitatiekosten/subsidie
- Voorzieningenniveau

In de beoordelingsmatrix zijn de criteria bij de scenario's groen overlopend tot rood gearceerd om te duiden welk scenario het 'best' respectievelijk het 'slechts' beoordeeld wordt op dat criterium.

Scenario 'overbrugging' betreft de periode tussen besluitvorming en daadwerkelijke realisatie van het nieuwe zwembad. Voor deze periode tot en met 2027 zijn de kosten opgenomen inclusief risico's energiekosten en dringende onderhoudskosten om het zwembad veilig te kunnen gebruiken. Dit scenario is gezien de onderhoudsstaat nadrukkelijk géén variant voor de lange termijn.

Renovatie is relatief duur en brengt onzekerheden met zich mee bij uitvoering en toekomstige onderhoudskosten. Het Caribabad is gebouwd op de voormalige fundering van het buitenzwembad. De staat van deze fundering is onzeker.

Bij scenario 4 is sprake van de laagste investerings- en exploitatielasten t.o.v. de andere scenario's. Maar het aanbod verschaalt, er is immers geen recreatief binnenzwemwater meer.

Scenario 3 scoort het hoogst indien het maatschappelijk rendement (zwemwateraanbod en bezoekersaantallen) wordt afgezet tegen de investerings- en exploitatiekosten. Scenario 3 heeft met 105% ook de hoogste financiële dekkingsgraad. In beschouwing op het maatschappelijk en financieel rendement kan scenario 3 als voorkeursvariant worden benoemd.

6.7 Risico's en keuzes (kansen)

De scenario's brengen risico's en kansen met zich mee. Het risico bij renovatie is benoemd in de vorige paragraaf. Voor de nieuwbouwscenario's zijn de risico's o.a.:

- De rentekosten zijn gestegen en kunnen mogelijk nog iets stijgen, dit maakt de investeringslasten mogelijk hoger.
- De bouwkosten zijn gestegen maar zitten momenteel iets onder de inflatielijn. De aanbestedingsindex gaat momenteel echter omlaag, een teken van angst voor recessie of minder werkaanbod. Dit blijft dus een onzekere factor en daarmee een risico.
- De energiekosten fluctueren de laatste jaren sterk. De gaskosten zijn sterk afhankelijk van mondiale en geopolitieke ontwikkelingen waar we geen invloed op hebben. De elektriciteitskosten lijken door de explosieve groei van duurzame energie te stabiliseren waarbij het in balans brengen van verbruik en opwekking de grootste uitdaging gaat worden.
- De situatie omtrent levering en invoeding (teruglevering) is een momentopname. De netbeheerder kan wil en kan niet garanderen hoe de situatie er over een aantal maanden/jaren uit ziet.
- Het bezoek aan het buitenbad in de zomerperiode is weersafhankelijk. Bezoekersaantallen kunnen jaarlijks sterk fluctueren waardoor de opbrengsten hoger of lager kunnen uitvallen.

Om een hoger financieel rendement te realiseren en daarmee een lagere exploitatiebijdrage kunnen de entreetarieven al dan niet gefaseerd worden verhoogd. Uit het vooronderzoek is gebleken dat de tarieven van het Caribabad soms lager liggen dan bij de regio zwembaden, met name bij het doelgroepzwemmen. Tevens is uit de consultatie van het Burgerpanel gebleken dat er draagvlak is voor een lichte stijging van de tarieven.

In onderstaande tabel zijn scenario's opgenomen voor een tarievenaanpassing bij de voorkeursvariant 3. Indien gekozen wordt voor een ander scenario dan zijn de effecten naar rato van de bezoekersaantallen gelijk. Rekening dient te worden gehouden met prijselasticiteit van vraag en aanbod. Sterke tariefstijgingen kunnen leiden tot een lager bezoek.

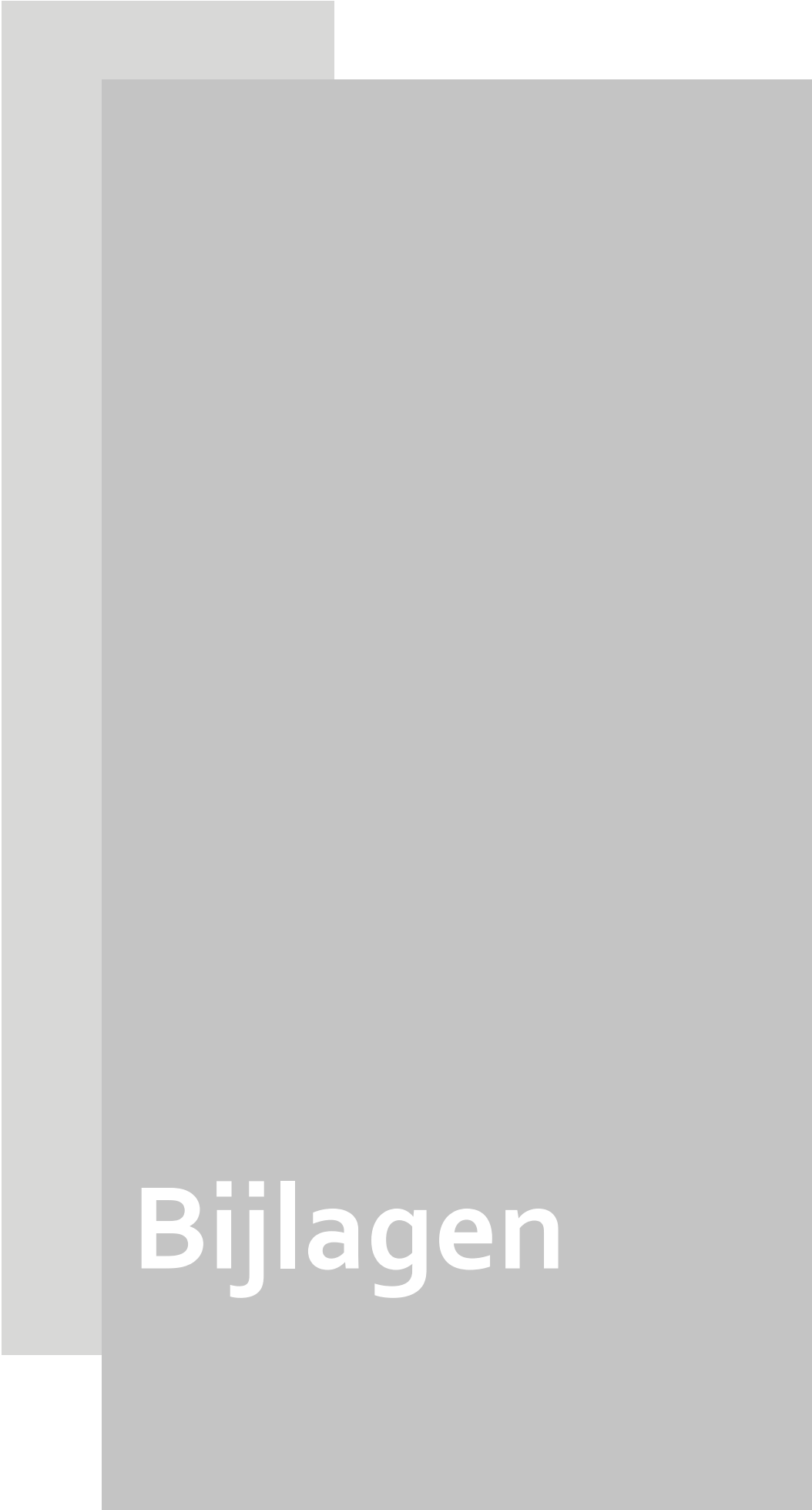
Tabel 6.12. Draaiknoppen tariefsverhogingen

Draaiknoppen extra opbrengsten (indicatief scenario 1)				
	Huidige gemiddelde opbrengsten	Verhoging (netto)	Bezoek	Effect verhoging (meer opbrengsten)
Verhoging entree recreatief zwemmen	€ 6,37	€ 1,00	164.500	€ 164.500
Verhoging entree doelgroep zwemmen	€ 5,69	€ 2,50	25.000	€ 62.500
Verhoging entree (verhuur) vereniging	€ 3,35	€ 1,00	13.500	€ 13.500
				€ 240.500
Horeca	€ 2,25	0,25	277.000	€ 69.250
Inkoop				€ -25.465
Netto voordeel horeca				€ 43.785
Totaal effect tariefsaanpassingen (afgerond)				€ 284.000

Draaiknoppen extra opbrengsten (indicatief scenario 2)				
	Huidige gemiddelde opbrengsten	Verhoging (netto)	Bezoek	Effect verhoging (meer opbrengsten)
Verhoging entree recreatief zwemmen	€ 6,37	€ 1,00	165.000	€ 165.000
Verhoging entree doelgroep zwemmen	€ 5,69	€ 2,50	25.500	€ 63.750
Verhoging entree (verhuur) vereniging	€ 3,35	€ 1,00	13.500	€ 13.500
				€ 242.250
Horeca	€ 2,25	0,25	281.000	€ 70.250
Inkoop				€ -25.833
Netto voordeel horeca				€ 44.417
Totaal effect tariefsaanpassingen (afgerond)				€ 286.000

Draaiknoppen extra opbrengsten (indicatief scenario 3)				
	Huidige gemiddelde opbrengsten	Verhoging (netto)	Bezoek	Effect verhoging (meer opbrengsten)
Verhoging entree recreatief zwemmen	€ 6,37	€ 1,00	148.500	€ 148.500
Verhoging entree doelgroep zwemmen	€ 5,69	€ 2,50	25.500	€ 63.750
Verhoging entree (verhuur) vereniging	€ 3,35	€ 1,00	13.500	€ 13.500
				€ 225.750
Horeca	€ 2,25	0,25	264.500	€ 66.125
Inkoop				€ -24.316
Netto voordeel horeca				€ 41.809
Totaal effect tariefsaanpassingen (afgerond)				€ 267.500

Draaiknoppen extra opbrengsten (indicatief scenario 4)				
	Huidige gemiddelde opbrengsten	Verhoging (netto)	Bezoek	Effect verhoging (meer opbrengsten)
Verhoging entree recreatief zwemmen	€ 6,37	€ 1,00	82.500	€ 82.500
Verhoging entree doelgroep zwemmen	€ 5,69	€ 2,50	25.500	€ 63.750
Verhoging entree (verhuur) vereniging	€ 3,35	€ 1,00	13.500	€ 13.500
				€ 159.750
Horeca	€ 2,25	0,25	198.500	€ 49.625
Inkoop				€ -18.249
Netto voordeel horeca				€ 31.376
Totaal effect tariefsaanpassingen (afgerond)				€ 191.000

Bijlagen

Bijlagen

Bijlage 1	-	Bouwkundige en installatietechnische inspectie
Bijlage 2	-	Ruimtestaten
Bijlage 3	-	Gespecialiseerd betononderzoek
Bijlage 4	-	Thermografische opname
Bijlage 5	-	Kabels en leidingen bestaand perceel
Bijlage 6	-	Gedetailleerde kaarten, aanwijzingen en analyses Natura 2000 gebieden
Bijlage 7	-	Inpassingsstudie
Bijlage 8	-	Input verenigingen en onderwijs
Bijlage 9	-	Concurrentieanalyse
Bijlage 10	-	Afbeelding concurrentieanalyse
Bijlage 11	-	Uitgebreide ramingen verbruik, energielasten en investeringskosten
Bijlage 12	-	Annuïtaire afschrijvingen
Bijlage 13	-	Beoordelingsmatrix

Toekomstvisie Caribabad

Bijlagenboek

Inhoudsopgave

- 1 **Bijlage 1: bouwkundige en installatietechnische inspectie**
- 2 **Bijlage 2: Ruimtestaten scenario's**
- 3 **Bijlage 3: gespecialiseerd betononderzoek**
- 4 **Bijlage 4: thermografische opname**
- 5 **Bijlage 5: kabels en leidingen bestaand perceel**
- 6 **Bijlage 6: gedetailleerde kaarten, aanwijzingen en analyses Natura 2000 gebieden**
- 7 **Bijlage 7: Inpassingsstudie nieuwbouw Caribabad**
- 8 **Bijlage 8: input verenigingen en onderwijs**
- 9 **Bijlage 9: concurrentieanalyse**
- 10 **Bijlage 10: afbeelding concurrentieanalyse**
- 11 **Bijlage 11: uitgebreide ramingen verbruik, energielasten en investeringskosten**
- 12 **Bijlage 12: kapitaallasten**
- 13 **Bijlage 13: beoordelingsmatrix**

1 Bijlage 1: bouwkundige en installatietechnische inspectie

INSPECTIERAPPORT

Bouwkundig

Het bestaande zwembad uit 1988 is zowel bouwkundig als installatietechnisch geïnspecteerd.

Opvallend is de zeer nette en frisse indruk die het zwembad maakt, ondanks dat de leeftijd en gedateerdheid van sommige onderdelen natuurlijk duidelijk zijn. Het onderhoud wordt planmatig uitgevoerd en SGS en gemeente Gorinchem zien er overduidelijk scherp op toe dat het zwembad aantrekkelijk en fris blijft. Zo is het schilderwerk voor het grootste deel in prima staat, zijn de tegels van de (zwembad)vloeren vervangen en is het dakpakket vernieuwd en zijn plafonds en deuren daar waar nodig vernieuwd.

Middels een meerjaren onderhoudsplanung (MJOP) is voor de komende jaren het uit te voeren onderhoud systematisch gepland en begroot.

De gebreken die zijn geconstateerd zijn tweeledig. Een deel gaat bijvoorbeeld over schilderwerk aan de buitenkozijnen, een aantal kleine lekkages en een aantal appendages die onderhoud behoeven of vervagen dienen te worden. Dit zijn zaken die makkelijk en tegen beperkte kosten zijn te verhelpen. Onder de geconstateerde gebreken zitten echter ook een aantal essentiële die behoorlijk ingrijpend zijn en zelfs invloed kunnen hebben op de toekomstvisie, te weten:

1. De stalen kolommen van de hoofddraagconstructie zijn ernstig gecorrodeerd

De stalen kolommen aan de binnenzijde van de gevels dragen het dak en voeren deze krachten af naar de kelder en fundering. Door het vochtige en agressieve zwembadklimaat heeft (onverzinkt) staal een zwaar leven. We zien aan de onderzijde van de kolommen, waar ze de betonnen opstorten ingaan, ernstige corrosie wat al vele jaren gaande is. Het staal is op een aantal plaatsen dusdanig aangetast dat er geen materiaal meer over is. Het is duidelijk zichtbaar dat hiervoor al meerder reparaties zijn uitgevoerd en dat het staal meermaals opnieuw is gecoat. Het probleem bij corrosie van staal is echter dat het 100% corrosievrij gemaakt dient te worden middels stralen, wil er geen spoortje corrosie achterblijven dat weer gaat uitbreiden. En dat is een vochtig zwembadklimaat nauwelijks uitvoerbaar. Ons advies is de licht aangetaste kolommen opnieuw te behandelen. De ernstig aangetaste kolommen verliezen hun structuur en zullen door middel van oplossen van nieuw staalmateriaal over een groter oppervlak versterkt moeten worden, waarmee het probleem voor een aantal jaren opgelost kan worden. Het laatste dient binnen afzienbare tijd te gebeuren om de constructie niet verder te verzwakken. Het is geen zeer ingrijpende klus maar zal met name door slijp- en laswerk overlast geven. Het herstel dient met urgentie uitgevoerd te worden. Op lange termijn (in geval van renovatie) zullen de kolommen vervangen moeten worden, hetgeen wel een ingrijpend project is.

2. De bassins en kelder zijn lek

In de kelder is op diverse plaatsen lekkage waarneembaar die zo goed en kwaad als het kan zijn gedicht. De lekkages zijn echter van een dergelijke omvang en technisch dusdanig gecompliceerd dat het niet volledig te dichten is. Er is provisorisch een oplossing bedacht met een verzamelput en een pomp die continue werkt. Volgens SGS wordt er dagelijks circa 5 m³ lekwater weggepompt. Gezien de uitgebreide leksporen op verschillende locaties in de kelder, en de aftekening langs de wanden en kolommen waarbij het duidelijk is dat het water decimeters hoog heeft gestaan, vinden wij dit aannemelijk.

Continue water wegpompen omdat de kelder anders volloopt zonder zicht op een reparatiemogelijkheid is echter geen houdbare en zeker geen duurzame optie.

3. De betonnen kolommen en vloer in de kelder vertonen ernstig betonrot

In de kelder is in ernstige mate sprake van betonrot van de kolommen en tevens van de vloer. De kolommen zijn aan de onderzijde dusdanig aangetast dat het uit elkaar wordt gedrukt door de roestende betonwapening en het afbrokkelt. Aangezien dit de draagconstructie vormt van alles erboven, dient dit na gespecialiseerd betononderzoek zo snel mogelijk hersteld te worden. Het gespecialiseerd betononderzoek is in opdracht van de gemeente door derden uitgevoerd en is ter informatie als *bijlage 3* opgenomen.

Bij de keldervloeren zien we een min of meer vergelijkbaar beeld met delen die afbrokkelen. Tevens zien we daar dat het grove grind van het beton zichtbaar is geworden over hele vlakken. Dit komt wel eens voor bij zeer intensief bereden of belopen betonvloeren, maar kan ook een teken zijn van chemische aantasting door chloride of agressief grondwater (zoals natuurlijke zuren). Dit past bij het feit dat in de kelder vaak decimeters water heeft gestaan. Dat betreft zowel lekkend zwemwater als doorsijpelend grondwater.

Bovenstaande betekent dat de kelder waarschijnlijk continue onder opwaartse druk staat van het grondwater. De fundering en keldervloeren kunnen door dat grondwater dan ook van onderaf aangetast zijn wat echter onzichtbaar is. Dit is een risico dat bij de overweging renovatie of nieuwbouw meegenomen dient te worden.

Ook bij opgaand metselwerk in de kelder zien we behoorlijke aantasting (geen betonrot) van de voegen. Waarschijnlijk zijn de voegen onder invloed van agressief water opgelost. Chloride is daarbij de hoofdverdachte, gezien het lekkende zwemwater. In de kelder zien we ook de resten van het oude zwembad (Wipmolenbad), waar in 1988 het Caribabad op gebouwd is. De fundering en delen van de kelder zijn dan ook circa 55 jaar oud.

Installaties

Leidingwerk

De meeste leidingssystemen zijn meer dan 35 jaar oud, en in onderhoudsrapportages en -planningen komen deze leidingssystemen meestal niet, omdat de levensduur normaliter gelijk of langer is dan de levensduur van het gebouw.

Het leidingwerk lijkt ogenschijnlijk in goede staat (keurig met roestwerende menie behandelde ophangbeugels) maar hier schuilt een grote complicerende factor en tevens risico achter. De leidingen zijn van wit pvc. Dit voldoet sowieso niet aan de hedendaagse normen (waarbij grijs hogedruk pvc of duurzaam PP wordt toegepast) en heeft als nadeel dat dit na een aantal jaren snel verouderd en broos wordt. Als er iemand tegen de leidingen op de foto's aanloopt of valt zullen ze hoogstwaarschijnlijk in stukken breken. Vervangen is niet zo eenvoudig omdat het ook rechtstreeks door de bassinwanden is geboord en tevens onder de bassins door loopt. Daar kan niemand ooit meer bij komen om nieuwe leidingen aan te sluiten op de uitlopen. Voor een levensduur-verlengende toekomst van nog eens 40 jaar is handhaving geen optie.

Chemie

De chemicaliënopslag moet per 01-01-2023 voldoen aan de BRL K903/07, dit is nog niet uitgevoerd. De BAL (Besluit Activiteiten Leefomgeving) die ingaat op 01-07-2023 stelt afwijkende en minder vergaande eisen aan de chemicaliënopslag in zwembaden. Kostentechnisch is voldoen aan de BAL dus voordeliger dan voldoen aan de BRL. Nu de termijnen van beide (wettelijke) voorschriften niet op elkaar aansluiten, ontstaat een periode waarbij niet aan de geldende voorschriften wordt voldaan. Los daarvan zal een aanpassing van de chemicaliënopslag moeten plaatsvinden, vooruitlopend op de renovatie of nieuwbouw.

Als alternatief kan worden gekozen om een zoutelektrolyse-installatie te plaatsen en deze op termijn in te zetten voor de definitieve situatie, of te werken met een terugkoopregeling.

2 **Bijlage 2: Ruimtestaten scenario's**

RUIMTESTAAT CARIBABAD - SCENARIO 2 NIEUWBOUW MET VOLLEDIG RECREATIEF PROGRAMMA
30 juni 2023
STRAMAN CL/19/200423

			aantal	per eenheid m2 nvo	subtotaal m2 nvo	totalen
A. Zwembaden						2078
1	<u>Wedstrijdbad</u>	21,0 x 25,0	1		525	525
2	Perrons	langsijde 1	1		75	75
		langsijde 2	1		63	63
		kopse zijde 1	1		80	80
		kopse zijde 2	1		106	106
3	<u>Doelgroepenbad (opgenomen als onderdeel van het recreatiebad)</u>	10,0 x 20,0	0		200	0
4	Perrons	langsijde 1	0		60	0
		langsijde 2	0		50	0
		kopse zijde 1	0		47	0
		kopse zijde 2	0		62	0
5	<u>Recreatiebad</u>	in vrije vorm, aangegeven lengte x breedte is rekenkundig	1		450	450
6	Perrons	in vrije vorm rondom bassin(s)	1		68	68
		in vrije vorm rondom bassin(s)	1		68	68
		in vrije vorm rondom bassin(s)	1		78	78
		in vrije vorm rondom bassin(s)	1		78	78
7	Buizenglijbaan 40m in pandig met separate skim-out		1		130	130
8	Familieglijbaan met separate skim-out		1		100	100
9	Whirlpool 10 personen met omliggende ruimte		1		40	40
10	Stoomcabine 10 personen		1		8	8
11	100 tribunezitplaatsen op verdieping wedstrijdbad	1,8 30,0	1		54	54
12	Bergingen wedstrijdbad		2		25	50
13	Berging doelgroepenbad		0		25	0
14	Berging recreatiebad		2		25	50
15	EHBO ruimte / massageruimte		2		15	30
16	Jury/wedstrijdruimte		1		15	15
17	Badmeesterpost		1		12	12
B. Entree/centrale hal						163
1	Entreehal met tochtportaal, garderobehoek en buggyruimte		1		25	25
2	Centrale hal incl. kassa/receptie		1		75	75
3	Werkplek/sprekkamer		1		8	8
4	Toiletten droge gedeelte (dames/heren)		2		16	32
5	Toilet miva, droge gedeelte		1		8	8
6	Werkkast		1		15	15
C. Horeca/verenigingsruimte						415
1	Horecaruimte met bar en uitgifteluis natte gedeelte		1		225	225
2	Bereidingskeuken		1		20	20
3	Spoelkeuken		1		15	15
4	Keukenberging		1		20	20
5	Ruimte voor vereniging/multifunctioneel gebruik		1		120	120
6	Containerruimte		1		15	15
D. Kleedruimten zwembaden						334
1	Groepskleedruimten		4		24	96
2	Kleedcabines		40		1,7	70
3	Gezinskleedcabines		8		4	32
4	kluisjes		180		0,2	18
5	Toiletten natte gedeelte		8		2	16
6	Kindertoiletten		6		2	12
7	Doucheruimte		2		20	40
8	Miva ruimte (douche/toilet/kleedruimte)		2		8	16
9	Fohn/make-up/nawachtruimte		2		7	14
10	Opslagruimte attributen en (miva)materialen		2		10	20
E. Personeel/bergingen/techniek						728
1	Personeelsruimte met pantry		1		35	35
2	Kantoorruimte teamleider		1		16	16
3	Kantoorruimte indeelbaar		1		30	30
4	Kleedruimte personeel		2		20	40
5	Werkruimte technische dienst		1		10	10
6	Toiletten		2		16	32
7	Wasruimte/droogruimte personeel		1		10	10
8	Werkkast		3		8	24
9	Berging		2		8	16
10	Buitenberging		2		20	40
11	Nieuw badpost buitenbad inclusief EHBO en toiletten		1		100	100
12	Effectief oppervlak kelder/badomlopen (bovenop NEN2580 norm)		1		100	125
13	Toeslag inpandige installatieruimte specifiek zwembad (LBK e.d.) bovenop NEN2580 norm		1		250	250
Totaal nuttig vloeroppervlak (no) (conform bijlage B, NEN2580)						3718
Toeslagen (let op, toeslagen t.o.v. totaal bvo conform NEN2580)						
	Toeslag indelingsverlies		1% van bvo		4275	43
	Toeslag installatieruimte		1% van bvo		4275	43
	Toeslag verkeersruimte		5% van bvo		4275	214
Totaal netto vloeroppervlak (nvo) (conform bijlage B, NEN2580)						m2 nvo 4017
Toeslag Tarra-oppervlak (constructie, schachten, etc.) 7,00% van bvo						
Bruto vloeroppervlak (bvo)						m2 bvo 4275
Opslagfactor nvo naar bvo bedraagt 1,15						
F. Buitenbaden (telt niet mee voor BVO oppervlak) blijven behouden, behoudens uitloopbad vast aan binnenbad						615
1	Buitenbad	21,0 x 25,0	1		525	525
2	Recreatiebad buiten vrije vorm		1			90

RUIMTESTAAT CARIBABAD - SCENARIO 3 NIEUWBOUW MET GEDEELTELIJK RECREATIEF PROGRAMMA
30 juni 2023
STRAMAN CL/19-200423

			aantal	per eenheid m2 nvo	subtotaal m2 nvo	totalen
A. Zwembaden						
1	Wedstrijdbad	21,0 x 25,0	1		525	525
2	Perrons	langsijde 1	1		75	75
		langsijde 2	1		63	63
		kopse zijde 1	1		80	80
		kopse zijde 2	1		106	106
3	Doelgroepenbad (opgenomen als onderdeel van het recreatiebad)	10,0 x 20,0	0		200	0
4	Perrons	langsijde 1	0		60	0
		langsijde 2	0		50	0
		kopse zijde 1	0		47	0
		kopse zijde 2	0		62	0
5	Recreatiebad	in vrije vorm, aangegeven lengte x breedte is rekenkundig	15,0 22,0	1	330	330
6	Perrons	in vrije vorm rondom bassin(s)	3,0 x 22,0	1	66	66
		in vrije vorm rondom bassin(s)	3,0 x 22,0	1	66	66
		in vrije vorm rondom bassin(s)	3,0 x 21,0	1	63	63
		in vrije vorm rondom bassin(s)	3,0 x 21,0	1	63	63
7	Buizenglijbaan 40m inpandig met separate skim-out		1		130	130
8	Familieglijbaan met separate skim-out		0		100	0
9	Whirlpool 10 personen met omliggende ruimte		0		40	0
10	Stoomcabine 10 personen		0		8	0
11	100 tribunezitplaatsen op verdieping wedstrijdbad	1,8 30,0	1		54	54
12	Bergingen wedstrijdbad		2		25	50
13	Berging doelgroepenbad		0		25	0
14	Berging recreatiebad		2		25	50
15	EHBO ruimte /massageruimte		2		15	30
16	Jury/wedstrijdruimte		1		15	15
17	Badmeesterpost		1		12	12
B. Entree/centrale hal						
1	Entreehal met tochtportaal, garderobehoek en buggyruimte		1		25	25
2	Centrale hal incl. kassa/receptie		1		75	75
3	Werkplek/sprekkamer		1		8	8
4	Toiletten droge gedeelte (dames/heren)		2		16	32
5	Toilet miva, droge gedeelte		1		8	8
6	Werkkast		1		15	15
C. Horeca/verenigingsruimte						
1	Horecaruimte met bar en uitgifteluis natte gedeelte		1		225	225
2	Bereidingskeuken		1		20	20
3	Spoelkeuken		1		15	15
4	Keukenberging		1		20	20
5	Ruimte voor vereniging/multifunctioneel gebruik		1		120	120
6	Containerruimte		1		15	15
D. Kleedruimten zwembaden						
1	Groepskleedruimten		4		24	96
2	Kleedcabines		40		1,7	70
3	Gezinskleedcabines		8		4	32
4	kluisjes		180		0,2	18
5	Toiletten natte gedeelte		8		2	16
6	Kindertoiletten		6		2	12
7	Doucheruimte		2		20	40
8	Miva ruimte (douche/toilet/kleedruimte)		2		8	16
9	Fohn/make-up/nawachtruimte		2		7	14
10	Opslagruimte attributen en (miva)materialen		2		10	20
E. Personeel/bergingen/techniek						
1	Personeelsruimte met pantry		1		35	35
2	Kantoorruimte teamleider		1		16	16
3	Kantoorruimte indeelbaar		1		30	30
4	Kleedruimte personeel		2		20	40
5	Werkruimte technische dienst		1		10	10
6	Toiletten		2		16	32
7	Wasruimte/droogruimte personeel		1		10	10
8	Werkkast		3		8	24
9	Berging		2		8	16
10	Buitenberging		2		20	40
11	Nieuw badpost buitenbad inclusief EHBO en toiletten		1		100	100
12	Effectief oppervlak kelder/badomlopen (bovenop NEN2580 norm)		1		100	125
13	Toeslag inpandige installatie ruimte specifiek zwembad (LBK e.d.) bovenop NEN2580 norm		1		250	250
Totaal nuttig vloeroppervlak (no)			(conform bijlage B, NEN2580)			3417
Toeslagen (let op, toeslagen t.o.v. totaal bvo conform NEN2580)						
Toeslag indelingsverlies			1% van bvo		3929	39
Toeslag installatie ruimte			1% van bvo		3929	39
Toeslag verkeersruimte			5% van bvo		3929	196
Totaal netto vloeroppervlak (nvo)			(conform bijlage B, NEN2580)			m2 nvo 3692
Toeslag Tarra-oppervlak (constructie, schachten, etc.)			7,00% van bvo			
Bruto vloeroppervlak (bvo)					m2 bvo	3929
Opslagfactor nvo naar bvo bedraagt			1,15			
F. Buitenbaden (telt niet mee voor BVO oppervlak) blijven behouden, behoudens uitloopbad vast aan binnenbad						
1	Buitenbad	21,0 x 25,0	1		525	525
2	Recreatiebad buiten vrije vorm		1			90

RUIMTESTAAT CARIBABAD - SCENARIO 4 NIEUWBOUW ZONDER RECREATIEF PROGRAMMA
30 juni 2023
STRAMAN CL/19-200423

			aantal	per eenheid m2 nvo	subtotaal m2 nvo	totalen
A. Zwembaden						1453
1	Wedstrijdbad	21,0 x 25,0	1	525	525	
2	Perrons	langsijde 1	1	75	75	
		langsijde 2	1	63	63	
		kopse zijde 1	1	80	80	
		kopse zijde 2	1	106	106	
3	Doelgroepenbad	10,0 x 20,0	1	200	200	
4	Perrons	langsijde 1	1	60	60	
		langsijde 2	1	50	50	
		kopse zijde 1	1	47	47	
		kopse zijde 2	1	62	62	
5	Recreatiebad	in vrije vorm, aangegeven lengte x breedte is rekenkundig	0	330	0	
6	Perrons	in vrije vorm rondom bassin(s)	0	66	0	
		in vrije vorm rondom bassin(s)	0	66	0	
		in vrije vorm rondom bassin(s)	0	63	0	
		in vrije vorm rondom bassin(s)	0	63	0	
7	Buizenglijbaan 40m in pandig met separate skim-out		0	130	0	
8	Familieglijbaan met separate skim-out		0	100	0	
9	Whirlpool 10 personen met omliggende ruimte		0	40	0	
10	Stoomcabine 10 personen		0	8	0	
11	100 tribunezitplaatsen op verdieping wedstrijdbad	1,8 30,0	1	54	54	
12	Bergingen wedstrijdbad		2	25	50	
13	Berging doelgroepenbad		1	25	25	
14	Berging recreatiebad		0	25	0	
15	EHBO ruimte /massageruimte		2	15	30	
16	Jury/wedstrijdruimte		1	15	15	
17	Badmeesterpost		1	12	12	
B. Entree/centrale hal						148
1	Entreehal met tochtportaal, garderobehoek en buggyruimte		1	25	25	
2	Centrale hal incl. kassa/receptie		1	60	60	
3	Werkplek/sprekkamer		1	8	8	
4	Toiletten droge gedeelte (dames/heren)		2	16	32	
5	Toilet miva, droge gedeelte		1	8	8	
6	Werkkast		1	15	15	
C. Horeca/verenigingsruimte						315
1	Horecaruimte met bar en uitgifteluis natte gedeelte		1	125	125	
2	Bereidingskeuken		1	20	20	
3	Spoelkeuken		1	15	15	
4	Keukenberging		1	20	20	
5	Ruimte voor vereniging/multifunctioneel gebruik		1	120	120	
6	Containerruimte		1	15	15	
D. Kleedruimten zwembaden						309
1	Groepskleedruimten		4	24	96	
2	Kleedcabines		32	1,7	56	
3	Gezinskleedcabines		6	4	24	
4	kluisjes		150	0,2	15	
5	Toiletten natte gedeelte		8	2	16	
6	Kindertoiletten		6	2	12	
7	Doucheruimte		2	20	40	
8	Miva ruimte (douche/toilet/kleedruimte)		2	8	16	
9	Fohn/make-up/nawachtruimte		2	7	14	
10	Opslagruimte attributen en (miva)materialen		2	10	20	
E. Personeel/bergingen/techniek						678
1	Personeelsruimte met pantry		1	35	35	
2	Kantoorruimte teamleider		1	16	16	
3	Kantoorruimte indeelbaar		1	30	30	
4	Kleedruimte personeel		2	20	40	
5	Werkruimte technische dienst		1	10	10	
6	Toiletten		2	16	32	
7	Wasruimte/droogruimte personeel		1	10	10	
8	Werkkast		3	8	24	
9	Berging		2	8	16	
10	Buitenberging		2	20	40	
11	Nieuw badpost buitenbad inclusief EHBO en toiletten		1	100	100	
12	Effectief oppervlak kelder/badomlopen (bovenop NEN2580 norm)		1	100	125	
13	Toeslag inpandige installatieruimte specifiek zwembad (LBK e.d.) bovenop NEN2580 norm		1	200	200	
Totaal nuttig vloeroppervlak (no) (conform bijlage B, NEN2580)						2902
Toeslagen (let op, toeslagen t.o.v. totaal bvo conform NEN2580)						
Toeslag indelingsverlies				1% van bvo	3338	33
Toeslag installatieruimte				1% van bvo	3338	33
Toeslag verkeersruimte				5% van bvo	3338	167
Totaal netto vloeroppervlak (nvo) (conform bijlage B, NEN2580)						3136
Toeslag Tarra-oppervlak (constructie, schachten, etc.)				7,00% van bvo		
Bruto vloeroppervlak (bvo)						3338
Opslagfactor nvo naar bvo bedraagt				1,15		
F. Buitenbaden (telt niet mee voor BVO oppervlak) blijven behouden, behoudens uitloopbad vast aan binnenbad						615
1	Buitenbad	21,0 x 25,0	1	525	525	
2	Recreatiebad buiten vrije vorm		1		90	

3 Bijlage 3: gespecialiseerd betononderzoek

Gemeente Gorinchem
Inspectie en onderzoek van betonconstructie
Zwembad Caribabad te Gorinchem

Opdrachtgever Gemeente Gorinchem
 Postbus 108
 4200 AC GORINCHEM

Contactpersoon De heer J. Meuwissen

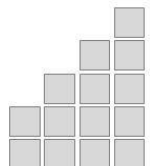
Project nummer A23.012

Datum 25 februari 2023

Rapport A23.012 / R01

Versie Definitief

Auteur J. Boosten [betononderhoudskundige]

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	3
2. INSPECTIE EN ONDERZOEK VAN BETONCONSTRUCTIE	4
2.1. Beschrijving inspectie en onderzoek	4
2.2. Inspectie	6
2.3. Wapeningsonderzoek	9
2.4. Chloride onderzoek	10
3. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	11

1. INLEIDING

Op verzoek van Gemeente Gorinchem heeft Ingenieursbureau Palte BV een inspectie uitgevoerd naar de onderhoudstoestand van het Zwembad Caribabad te Gorinchem. Hierbij is betonschade aangetroffen aan de betonnen kolommen in de kelderruimte. Palte BV heeft namens Gemeente Gorinchem aan Boosten Betonadvies gevraagd om een betononderzoek uit te voeren naar de aantastingsdiepte van de betonkolommen in de kelderruimte. Gemeente Gorinchem heeft Boosten opdracht verstrekt voor de uitvoering van het onderzoek volgens offerte A23.012 O01 d.d. 23-01-2023 [inkooporder I.23.00108 d.d. 16-02-2023].

01] Aanzicht van de kolommen in de kelderruimte

02] Aanzicht schade kolom

Werkzaamheden Boosten Betonadvies

Boosten Betonadvies heeft de volgende werkzaamheden verricht:

- Inspectie en onderzoek aan de kolommen in de kelderruimte, waarbij relevante aspecten die van invloed zijn op de constructieve staat en duurzaamheid zijn beoordeeld. Het betreft de beoordeling op aanwezigheid van constructieve schade, technische betonschade als gevolg van wapeningscorrosie en de aantastingsdiepte [door middel van boren];
- Wapeningsdetectie. Met behulp van de niet-destructieve meetmethode Hilti PS 300 Ferroskan is de betondekking op de wapening gedetecteerd;
- Carbonatiediepte. Steekproefsgewijs is de carbonatatediepte bepaald volgens NEN-EN 14630 met behulp van de indicatorvloeistof fenolftalëine;
- Chloride onderzoek. Aan de hand van boorpoeders is het chloridegehalte ten opzichte van cement gehalte bepaald volgens NEN-EN 14629. Het chloride gehalte is bepaald op meerdere niveaus ter verificatie van ingedrongen chloriden. Van een mengmonster wordt het indicatieve cementgehalte bepaald.

De inspectie en de in-situ metingen zijn op 27 januari 2023 uitgevoerd. Het laboratoriumonderzoek is verricht bij SGS INTRON te Sittard. In het voorliggende rapport zijn de onderzoeksresultaten opgenomen.

2. INSPECTIE EN ONDERZOEK VAN BETONCONSTRUCTIE

2.1. Beschrijving inspectie en onderzoek

Beschrijving inspectie

Op basis van een technische inspectie is de toestand van de betonconstructie beoordeeld. Het betreft een inspectie op de aanwezigheid van technische - en constructieve betonschade door [carbonatatie en/of chloride geïnitieerde] wapeningscorrosie, scheuren, delaminatie van beton en chemische aantasting van het beton. Steekproefsgewijs is het betonoppervlak beoordeeld op holklinkende delen door middel van afkloppen. De aard van de gebreken is beoordeeld op basis van CUR Aanbeveling 118 "Specialistische instandhoudingstechnieken – repareren van beton", waarbij onderscheidt wordt gemaakt in:

Esthetische schade	Oppervlakkige betonschade, waarbij de schade geen effect heeft op de duurzaamheid, het technisch- of het constructief functioneren van het onderdeel (geen wapeningscorrosie). Maatregel; esthetisch reparatie [RE]
Technische betonschade	Betonschade, waarbij de duurzaamheid van het onderdeel moet worden hersteld en beschermd om verdere corrosie te voorkomen. Maatregel; technische reparatie [RT]
Constructieve betonschade	Betonschade die constructieve gevolgen heeft op het draagvermogen en de algemene constructieve veiligheid. Maatregel; constructief herstel [RS].

Beschrijving onderzoek

Afhankelijk van betonkwaliteit, milieuklasse en betondekking op de wapening is wapeningsstaal in beton zeer goed tegen corrosie beschermd. De bescherming van het wapeningsstaal in beton is gebaseerd op de alkaliteit van het poriewater. Is de pH hoog genoeg [$\text{pH} \geq 12$ à 13], dan vormt zich een dunne passiveringshuid (Fe_2O_3 en Fe_3O_4) op de wapening. Hierdoor wordt corrosie van de wapening voorkomen. Betonschade kan echter ontstaan, indien de passivering van het wapeningsstaal verloren gaat als gevolg van:

- Carbonatatie geïnitieerde wapeningscorrosie [verlaging van de pH-waarde];
- Chloride geïnitieerde wapeningscorrosie [overschrijding van het chloridegehalte].

In relatie tot beide schade mechanismen is nader onderzoek verricht. Het betreft het bepalen van de betondekking op de wapening met behulp van de Hilti Ferroscan [PS300] en het bepalen van de carbonatatie diepte volgens NEN-EN 14630 met behulp van de indicatorvloeistof fenolftalëine. Aan de hand van de betonmonsters is in het laboratorium het chloridegehalte en het chloride profiel ten opzichte van het cementmassa bepaald volgens NEN-EN 14629-3 "Determination of chloride content in hardened concrete". Het chloride gehalte is bepaald op meerdere niveaus ter verificatie van ingedrongen chloriden.

Beschrijving carbonatatie- en chloride geïnitieerde wapeningscorrosie

Carbonatatie geïnitieerde wapeningscorrosie. Carbonatatie is een proces dat zich in vrijwel elke betonconstructie voordoet. De alkaliteit in het beton loopt hierbij terug door de reactie van CO_2 uit de lucht met de vrije kalk [calciumhydroxide] in de poriën van het beton. De vergelijking luidt als volgt: $\text{CO}_2 + \text{Ca}(\text{OH})_2 \rightarrow \text{CaCO}_3 + \text{H}_2\text{O}$. Het hierbij gevormde calciumcarbonaat heeft een lagere pH-waarde. Door deze lagere pH-waarde wordt de passivering op het wapeningsstaal doorbroken en kan, indien vocht en zuurstof kunnen toetreden, roestvorming op het staal plaatsvinden. De hierbij optredende volumevergroting veroorzaakt

schade in het beton. De diepte waarin het carbonatatie-proces in de tijd in het betonoppervlak dringt, zegt iets over de structuur en kwaliteit van het beton en daarmee de mate van bescherming van het wapeningsstaal tegen corrosie. In beton van een goede kwaliteit en verdichting vindt slechts een geringe indringing van het carbonatatie-proces plaats, terwijl een slecht verdicht en permeabel beton een grote indringdiepte te zien geeft. De situering en de belastingsituatie spelen een belangrijke rol bij het verloop van het aantastingsproces en de uiteindelijke schade. De carbonatatie diepte wordt beoordeeld met de indicator vloeistof fenolftaleïne volgens NEN-EN 14630. Het niet-gecarbonateerde beton [pH13] verkleurt hierbij paars, terwijl gecarbonateerd beton [pH $\pm 8 - 9$] kleurloos blijft.

Chloride geïnitieerde wapeningscorrosie. Wapening in beton wordt door een passiveringslaag in een alkalisch milieu [pH > 9 á 10] beschermd. Bij een te hoog gehalte aan chloriden kunnen chloride-ionen de wapening bereiken en de passivering van wapeningsstaal opheffen. Indien voldoende zuurstof, water en chloriden aanwezig zijn, dan zal de wapening gaan corroderen met als gevolg schade aan het beton. Corrosie van wapening is een electro-chemisch proces en kan de wapening ook zeer plaatselijk ernstig aantasten [put corrosie]. Chloriden zijn voor het beton zelf onschadelijk. De chloriden kunnen van buitenaf het beton binnendringen door lekkage van zwembadwater. Chloride is hygroscopisch [water vasthoudend].

Wapeningscorrosie resulteert in een roestproduct dat een groter volume inneemt dan niet geoxideerd staal. Deze volumetoename kan 2 tot 5 maal bedragen. Beton kan de interne spanningen die hierdoor ontstaan niet opnemen, waarbij de betondekking gaat scheuren en wordt afgedrukt. Door de schade kunnen vocht en zuurstof uit de lucht gemakkelijk binnendringen en de aantasting versnellen. Door de wapeningscorrosie wordt de maximale opneembare trekbelasting van de wapening gereduceerd en kan de toelaatbare belasting van de betonconstructie afnemen.

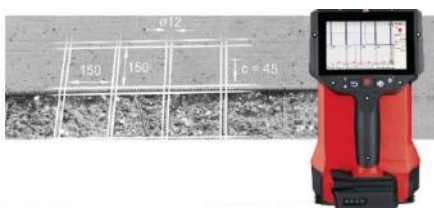
Niet-destructief wapeningsonderzoek

Met behulp van Hilti ferrosan [PS300] en de X-scan betonradar [PS1000] kan de wapening op niet-destructieve wijze worden opgespoord. De techniek van de Hilti Ferrosan is gebaseerd op het opwekken van een magnetisch veld in de wapeningsstaven en het detecteren van deze velden. Met deze meetmethode worden linescan metingen uitgevoerd, waarbij relatief snel de betondekking op de wapeningsstaven en het aantal staven, dat over een grote lengte in een rechte lijn naast elkaar liggen, worden gemeten.

Dieper gelegen wapening kan niet worden gedetecteerd met de ferrosan. Daarom wordt ook gebruik gemaakt van de Hilti X-scan 1000 Radar. Met de X-scan radar wordt een radargolf [elektromagnetische straling] de ondergrond ingestuurd. Deze radargolf reflecteert op objecten die een andere permittiviteit [weerstand voor elektromagnetische straling] hebben dan het beton, zoals betonstaal of lucht. De reflecties worden door het apparaat weer opgevangen. Deze stralen worden bewerkt en het resulterende echogram geeft een beeld van de opbouw van de ondergrond.

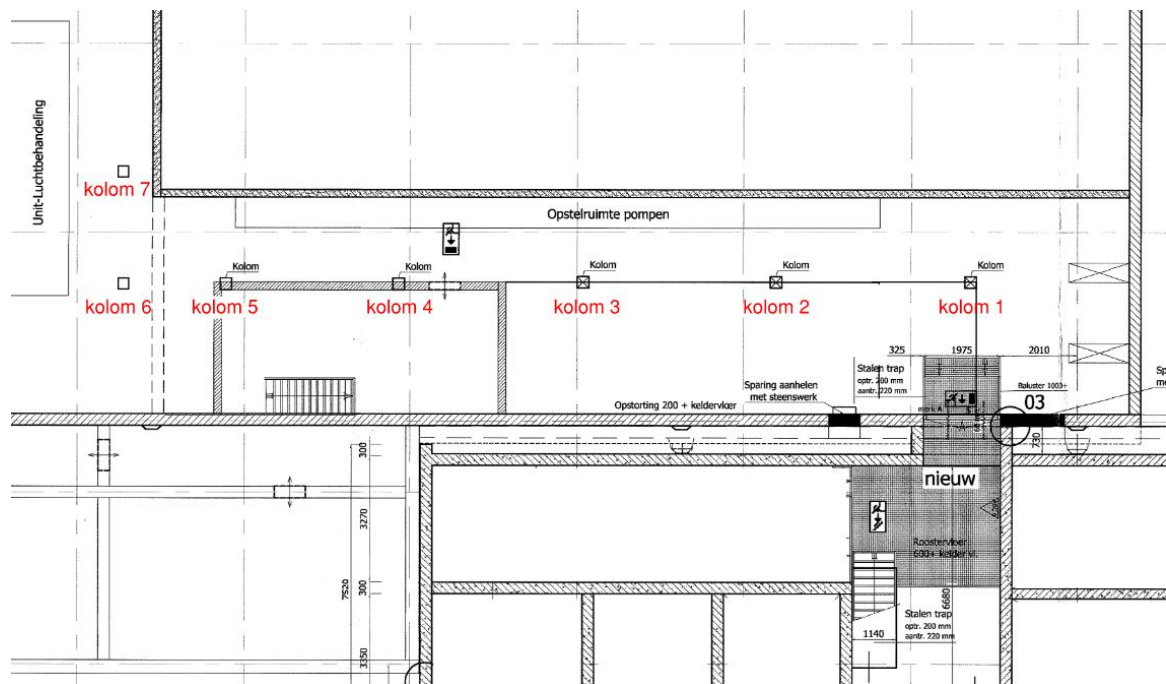
03] Hilti PS1000 Radar

04] Hilti PS300 Ferrosan

2.2. Inspectie

De inspectie en onderzoek aan de betonkolommen in de kelderruimte is op 27 januari 2023 uitgevoerd. In onderstaand overzicht is de plattegrond weergegeven met daarbij de kolom aanduidingen.

05] Plattegrond met kolom aanduidingen

Aan de hand van enkele foto-opnames volgt een beschrijving van de waarnemingen.

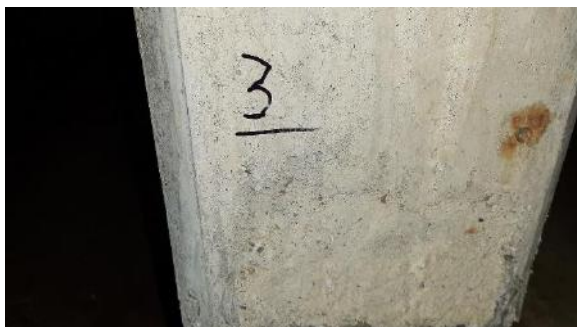
06-07] Aanzicht kolom 1. Aan de onderzijde van de kolom is betonschade zichtbaar [afgedrukte en holklinkende betondekking] tot een hoogte van circa 30 cm vanaf de vloer. Dieper gelegen beton vertoont geen schade en heeft een goede samenhang. De hoofdwapening $\varnothing 12$ en onderste beugelwapening $\varnothing 8$ is oppervlakkig gecorrodeerd. Plaatselijk is de hoofd- of stekwapening gereduceerd tot $\pm \varnothing 11$. De carbonatie diepte is circa 20 tot 25 mm.

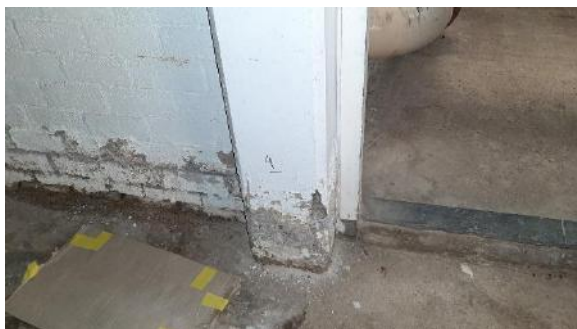
08-09] Bij de vloerrand tussen kolom 1 en 2 is betonschade aanwezig als gevolg van afgedrukte betondekking door wapeningscorrosie.

10-11] Aanzicht onderzijde kolom 2. Het schadebeeld aan de onderzijde van kolom 2 is vergelijkbaar met kolom 1. De schade [holklinkende betondekking] manifesteert zich met name in de betondekkingszone. Dieper gelegen beton vertoont een goede samenhang. De hoofdwapening $\varnothing 12$ en beugelwapening $\varnothing 8$ is oppervlakkig gecorrodeerd met plaatselijk enige staafreductie. De carbonatatiediepte is circa 20 tot 25 mm.

12-13] Aanzicht kolom 3. De schade [holklinkende betondekking] manifesteert zich ook hier met name in de betondekkingszone tot een hoogte van ± 30 cm boven de vloer. Dieper gelegen beton vertoont een goede samenhang. De hoofdwapening is oppervlakkig gecorrodeerd.

14-15] Aanzicht kolom 4 met vergelijkbare schade aan onderzijde van de kolom.

16-17] Aanzicht kolom 5. De kolom is moeilijk bereikbaar door aanwezige installaties. De toestand lijkt vergelijkbaar als overige kolommen [1 tot en 4].

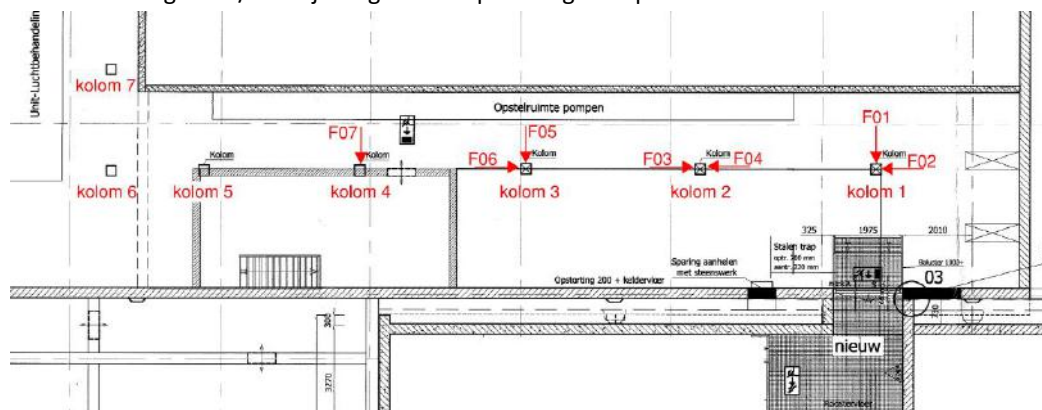
18-19] Kolom 6 en 7 met lichte betonschade / wapeningscorrosie aan onderzijde van de kolom. De omvang van de schade is minder dan de overige kolommen. De waterbelasting is wellicht beduidend minder dan bij de kolommen 1 tot en met 5.

20] Aanzicht overige kolommen. De kolommen staan op een hogere- en droge vloer. Betonschade is niet direct waarneembaar.

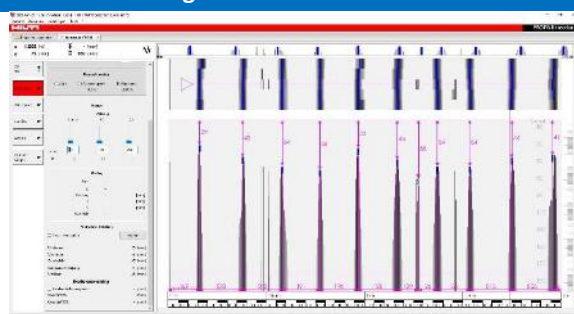
2.3. Wapeningsonderzoek

Met behulp van de Hilti PS300 Ferroskan is de steekproefsgewijs de betondekking op de beugelwapening vastgesteld. De metingen zijn uitgevoerd bij kolommen 1 tot en 4, zoals aangeduid in onderstaande figuur. Ter illustratie zijn enkele uitgewerkte ferroskan metingen opgenomen met de verdeling van de wapening. De ferroskan metingen 1 t/m 7 zijn uitgevoerd op de volgende posities:

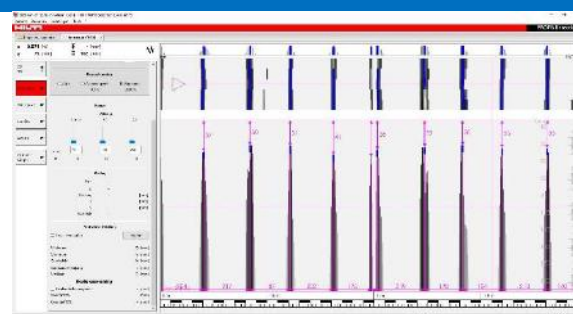

21] Plattegrond met locatie aanduidingen ferroskanmetingen

Ferroskanmetingen

22] Ferroskan meting F01 over de beugelwapening met gemiddelde betondekking 42 mm.

23] Ferroskan meting F02 over de beugelwapening met gemiddelde betondekking 30 mm.

Aan de hand van een softwarematige ferroskan analyse is de betondekking op de beugelwapening bepaald. In tabel 1 is deze analyse uitgewerkt.

Tabel 1. Analyse van de betondekkingsmetingen

Meting	Bouwdeel	Wapening	Metingen [n]	Laagste meetwaarde [mm]	Gemiddelde betondekking [mm]	Carbonatatiediepte [mm]
F01	Kolom 1	Beugels	10	25	42	20-25
F02	Kolom 1	Beugels	9	26	30	--
F03	Kolom 2	Beugels	8	23	29	20-25
F04	Kolom 2	Beugels	9	21	33	--
F05	Kolom 3	Beugels	9	28	36	--
F06	Kolom 3	Beugels	7	25	29	--
F07	Kolom 4	Beugels	4	29	36	--

2.4. Chloride onderzoek

Om na te gaan in hoeverre chloride in het beton is ingedrongen zijn boorpoeders genomen voor de bepaling van het chloride gehalte. De boorpoeders zijn aan de onderzijde van de kolommen genomen. Aan de hand van de boorpoeders is het chloridegehalte en het chloride profiel ten opzichte van het cementmassa bepaald volgens NEN-EN 14629-3 "Determination of chloride content in hardened concrete". De monsters zijn genomen op een diepte van circa 0-30 mm en 30-60 mm vanaf de buitenzijde van het betonoppervlak. De meetresultaten zijn in tabel 2 opgenomen.

Tabel 2. Meetresultaten van het chloride gehalte % [m/m] ten opzichte van cementgehalte

Locatie	Code	Diepte [mm]	Chloride gehalte % [m/m] t.o.v. beton	Chloride gehalte % [m/m] t.o.v. cement
Kolom 1	1	0 – 30	0,26	1,77
	2	30 – 60	0,63	4,29
Kolom 2	3	0 – 30	> 1,0	> 5,00
	4	30 – 60	0,69	4,69
Kolom 3	5	0 – 30	0,50	3,40
Kolom 4	6	0 – 30	> 1,0	> 5,00

Het chloride gehalte ten opzichte van het cementgehalte is berekend op basis van een gemiddeld cementgehalte van 14,7% [m/m]. In de betonvoorschriften NEN-EN 206 en NEN-8005 bedraagt het toelaatbare chloride-gehalte voor nieuwe constructies in gewapend beton maximaal 0,4 % m/m, ten opzichte van het cementgewicht. Afhankelijk van cementsoort, betonkwaliteit, en dergelijke wordt in relatie tot het risico van wapeningscorrosie een chloride-gehalte van 1% m/m of meer als ontoelaatbaar beschouwd. Het gemeten chloridegehalte in het aangetaste beton is vrijwel overal extreem hoog en overtreft het kritisch chloridegehalte zeer ruim.

3. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In opdracht van gemeente Gorinchem heeft Boosten Betonadvies een betontechnisch onderzoek verricht naar de technische staat van de beton kolommen in de kelder van het Caribabad te Gorinchem. Op basis van een inspectie en nader onderzoek zijn relevante aspecten, die van invloed zijn op de constructieve staat en duurzaamheid beoordeeld. Tijdens het onderzoek is de betondekking op de wapening gemeten en het chloride gehalte bepaald in het laboratorium.

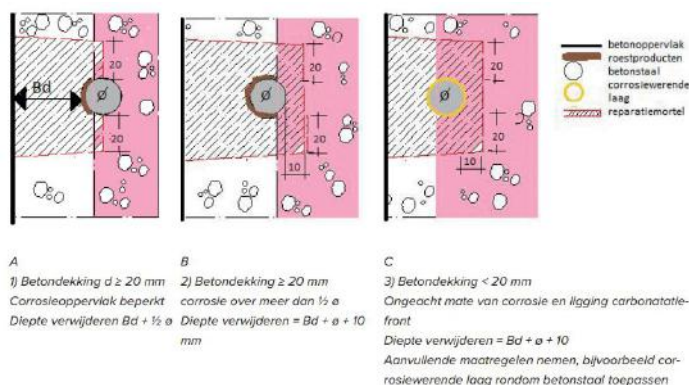
Inspectie en onderzoek

- Uit de inspectie blijkt dat de voornaamste schade aan de onderzijde van kolommen in de kelder van het zwembad bestaat uit afgedrukte betondekking door chloride geïnitieerde wapeningscorrosie. De betonschade is het gevolg van lekkages met chloride houdend zwembadwater;
- In de betonvoorschriften NEN-EN 206 en NEN-8005 bedraagt het toelaatbare chloride-gehalte voor nieuwe constructies in gewapend beton maximaal 0,4 % m/m, ten opzichte van het cementgewicht. Afhankelijk van cementsoort, betonkwaliteit, en dergelijke wordt in relatie tot het risico van wapeningscorrosie een chloride-gehalte van 1% m/m of meer als ontoelaatbaar beschouwd. Het gemeten chloridegehalte in het aangetaste beton is echter extreem hoog en overtreft het kritisch chloridegehalte zeer ruim;
- De betonschade is aangetroffen in de buitenste schil [betondekking] aan de onderzijde van de kolom [hoogte ± 30cm vanaf vloer]. Dieper gelegen beton is intact met een goede samenhang. De betonschade betreft technische betonschade [RT], waarbij de duurzaamheid van het onderdeel moet worden hersteld en beschermd om verdere corrosie te voorkomen. Maatregel; technische reparatie [RT];
- Constructieve betonschade, welke constructieve gevolgen heeft op het draagvermogen en de algemene constructieve veiligheid, is niet zichtbaar. Als gevolg van de [put]corrosie is plaatselijk enige reductie van de [stek]wapening. De exacte reductie van de wapening is niet vastgesteld. De toestand van de wapening moet tijdens de herstelwerkzaamheden worden gecontroleerd. Bij chloride geïnitieerde wapeningscorrosie moet de wapening worden gereinigd tot een reinheidsgraad van tenminste Sa2 en moet alle chloride worden verwijderd. Na reinigen moet de wapening worden gecontroleerd op eventuele doorsnede reductie. Door de constructeur moet worden nagegaan of de constructieve veiligheid is gewaarborgd en of de uitvoeringsklasse moeten worden bijgesteld van technische schade [RT] naar constructieve schade [RS]. Er is namelijk sprake van constructieve betonschade [RS] indien:
 - de wapening zodanig is gereduceerd dat het niet meer voldoende is voor het opnemen van de krachten in het betonstaal;
 - de doorsnede van de kolom al zodanig is gereduceerd dat deze de drukkrachten [in combinatie met het betonstaal] niet meer kan opnemen.

Aanbevelingen [voorlopig]

Om de constructieve veiligheid en duurzaamheid van de kolommen in de kelder te waarborgen moeten, in overleg met ingenieursbureau Palte, herstelmaatregelen worden uitgevoerd. Hierbij moet rekening worden gehouden met de volgende werkzaamheden:

- In overleg met constructeur aanbrengen van tijdelijke ondersteuningsconstructie;
- Saneren van beton en reinigen van de wapening volgens CUR Aanbeveling 118 paragraaf 6.5.1. Bij chloride geïnitieerde wapeningscorrosie moet de wapening worden gereinigd tot een reinheidsgraad van tenminste Sa2 en moet alle chloride worden verwijderd. Na reinigen moet de wapening worden gecontroleerd op eventuele doorsnede reductie. Door de constructeur moet worden nagegaan of de constructieve veiligheid is gewaarborgd en of de uitvoeringsklasse moeten worden bijgesteld van technische schade [RT] naar constructieve schade [RS].
- Aan de onderzijde van de kolommen en vloer herstellen van de betonschade als gevolg van chloride geïnitieerde wapeningscorrosie volgens NEN-EN 1504-9 principe 3 "Betonrenovatie" en principe 11 "Beheersing van anodische gebieden, corrosiepreventie bij wapeningsijzer";
- De met chloride verontreinigde wapening moet rondom worden vrijgemaakt en worden gereinigd volgens CUR Aanbeveling 118 [figuur 2 kolom B] en worden voorzien van corrosie-werende bescherm laag met inhibitors [figuur 2 kolom C];
- In de cementgebonden reparatiemortel moet corrosie-inhibitors als hulpstof worden toegevoegd;

24] Figuur 2 Diepte van verwijderen volgens CUR Aanbeveling 118

Het betonherstel moet voldoen aan het volgende kwaliteitsniveau:

Kwaliteitsniveau	
Uitvoeringsklasse	Technische betonschade [RT]
Gevolgklasse	Gevolgklasse [GK3] → Falen van reparatie heeft grote gevolgen met kans op letselschade en grote kans op materiële schade. De kosten van de gevolgen en het herstel zijn hoog.
Milieuklasse	XD [Corrosie ingeleid door chloride].
Kwaliteitsniveau	Reparatiemortel R3/R4
Controle niveau	BRL 3201 niveau 3 → door BRL 3201 gecertificeerd betonreparatiebedrijf
Uitvoeringsrichtlijn en methode	BRL 3201 deel 1 en 2 "Nationale Beoordelingsrichtlijn voor het herstellen en versterken van beton"; CUR Aanbeveling 118 "Specialistische instandhoudingstechnieken – repareren van beton";

	<p>NEN-EN 1504-1 t/m 10; Producten en systemen voor de bescherming en reparatie van betonconstructies.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ NEN-EN 1504-3; Methode 3.1 Handmatig repareren van beton; ▪ NEN-EN 1504-7; Methode 11.1 “Actieve coating van de wapening”; ▪ NEN-EN 1504-7; Methode 11.3 “Aanbrengen van corrosie inhibitoren in of op het beton”
--	--

4 **Bijlage 4: thermografische opname**

Rapportage thermografische inspectie

Caribabad
Gorinchem

Opdrachtgever:
Straman Management en Advies

Rapportagedatum:
17-2-2023

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Samenvattende beoordeling	6
Zuidwestzijde (entree buitenbad)	7
Zuidwestzijde (entree buitenbad)	7
Zuidwestzijde (entree buitenbad)	8
Zuidwestzijde (entree buitenbad)	8
Zuidwestzijde (entree buitenbad)	9
Zuidwestzijde (entree buitenbad)	9
Zuidwestzijde (entree buitenbad)	10
Zuidwestzijde	10
Westzijde	11
Westzijde	11
Noordwestzijde	12
Noordwestzijde	12
Noordwestzijde	13
Noordwestzijde	13
Noordwestzijde	14
Noordwestzijde	14
Noordwestzijde	15
Noordwestzijde	15
Noordwestzijde	16
Noordwestzijde	16
Noordwestzijde	17
Noordwestzijde	17
Noordzijde	18
Noordzijde	18
Noordzijde	19
Noordzijde	19
Noordzijde	20

Noordoostzijde	20
Noordoostzijde	21
Noordoostzijde	21
Noordoostzijde	22
Oostzijde.....	22
Oostzijde.....	23
Oostzijde.....	23
Oostzijde.....	24
Oostzijde.....	24
Noordzijde (wedstrijdbad).....	25
Noordzijde (wedstrijdbad).....	25
Noordzijde (wedstrijdbad).....	26
Noordzijde (wedstrijdbad).....	26
Noordzijde (wedstrijdbad).....	27
Noordzijde (wedstrijdbad).....	27
Oostzijde (wedstrijdbad)	28
Oostzijde (wedstrijdbad)	28
Oostzijde (wedstrijdbad)	29
Oostzijde (wedstrijdbad)	29
Zuidzijde.....	30
Zuidzijde.....	30
Zuidzijde.....	31
Zuidzijde.....	31
Zuidzijde.....	32
Zuidzijde.....	32
Zuidzijde.....	33
Zuidzijde.....	33
Zuidzijde.....	34
Zuidzijde.....	34
Zuidzijde.....	35
Zuidzijde.....	35

Zuidzijde (hoofdentree)	36
Zuidzijde (hoofdentree)	36
Zuidzijde (hoofdentree)	37
Zuidzijde (hoofdentree)	37
Zuidzijde	38
Zuidzijde (hoofdentree)	38
Zuidwestzijde (hoofdentree)	39
Glijbaantoren	39
Glijbaantoren	40

Inleiding

Het doel van deze algemene kwalitatieve inspectie is het analyseren en rapporteren van (verborgen) gebreken en afwijkingen in de thermische schil van het gebouw. Op basis van deze gegevens kunnen geconstateerde problemen op effectieve wijze worden aangepakt. Dit is een indicatieve rapportage met thermografische foto's en bevindingen, zonder uitgebreide analyse.

Opdrachtgever	Straman Management en Advies
Projectnaam en -nummer	Caribabad Gorinchem
Plaats van de inspectie	Bataafsekade 8 Gorinchem
Inspectiedatum	9-2-2023
Rapportagedatum	17-2-2023 (revisie A)
Inspectie uitgevoerd door	R. van der Meulen

Wat is thermografie

Alle objecten zenden infrarood straling uit die varieert aan de hand van de oppervlaktetemperatuur van dat object. Het stralingsbeeld van het object kan worden geregistreerd met behulp van een thermografische camera, ook wel infrarood camera genoemd. Belangrijk bij de interpretatie van infraroodfoto's is de emissiecoëfficiënt. Deze factor zorgt ervoor dat bepaalde materiaalsoorten een andere temperatuur lijken te hebben door gedeeltelijke reflectie van omgevingstemperaturen.

Werkwijze

Van de geïnspecteerde objecten zijn infraroodfoto's gemaakt. Daarbij zijn de nodige aanvullende gegevens zoals proces- en atmosferische condities vastgelegd. De foto's zijn vervolgens in deze rapportage verwerkt en voorzien van toelichting. Deze thermografische inspectie voldoet aan NEN-EN 13187. De thermograaf is minimaal 'level 1' gediplomeerd.

Gebruikte apparatuur

ISOVAST b.v. gebruikt voor haar inspecties voor een Fluke Ti32 infrarood camera - S/N 11060863. Vanwege de aard van het uitgevoerde werk heeft deze camera niet te worden gekalibreerd. De in dit rapport genoemde temperaturen zijn vastgelegd met een Fluke 971 thermometer.

Samenvattende beoordeling

De foto's laten zien dat er in de gevels veel thermische afwijkingen zitten die invloed hebben op de totaal geleverde thermische kwaliteit. Het gaat met name om uitstroom van warme lucht uit het gebouw. Het herstellen van deze luchtlekken dient plaats te vinden aan de warme binnenzijde van het gebouw.

Algemene opmerkingen bij deze inspectie

Het kan voorkomen dat meerdere foto's van dezelfde gevel onderling verschillen qua kleurenindicatie. Dit ontstaat doordat de kleurenschaal bij het analyseren soms wordt verschoven om bepaalde details beter in beeld te krijgen. Ook is soms te zien dat de waargenomen temperaturen lager kunnen zijn dan de gemeten omgevingstemperatuur. Dit effect ontstaat doordat sommige bouwmaterialen onder een bepaalde kijkhoek de temperatuur van de veel koudere hemel reflecteren.

Wanneer in de titel van de foto wordt verwezen naar een bepaald onderdeel van die foto, kan het zijn dat omliggende gedeelten warmtelekken lijken te bevatten. Dit ontstaat door de bewerking van de foto en dient te worden genegeerd zolang daar in de begeleidende tekst niet naar wordt verwezen.

Een gedetailleerde beschrijving van de technische opbouw en de ligging van het gebouw is in deze rapportage achterwege gelaten omdat de belanghebbenden bekend zijn met het gebouw.

Omgevingsfactoren tijdens de inspectie

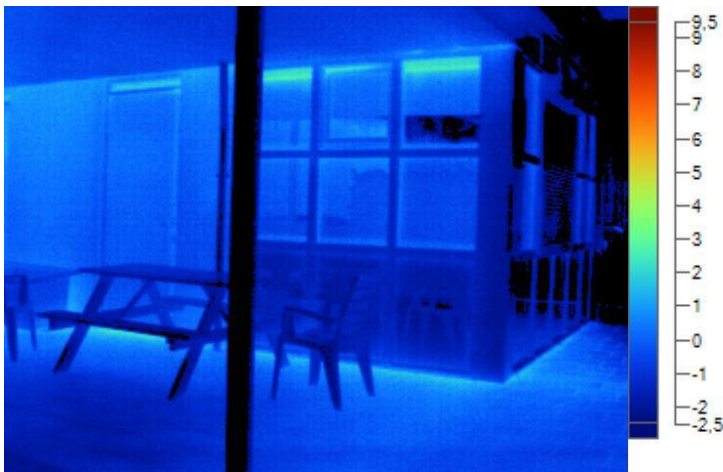
Weer voorgaande dag		rustig weer met beperkt zon
Windsnelheid	Bft	1
Temperatuur binnen	°C	≈ 18-24
Temperatuur buiten	°C	≈ -1
Weersomstandigheden		onbewolkt

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde (entree buitenbad)

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde (entree buitenbad)

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde (entree buitenbad)

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde (entree buitenbad)

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde (entree buitenbad)

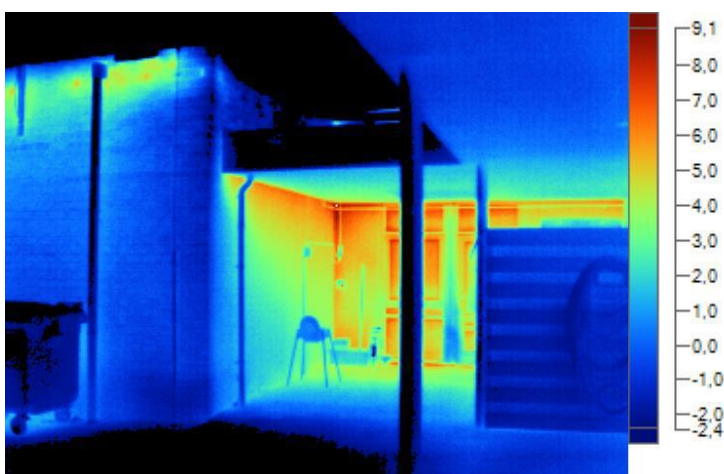
Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde (entree buitenbad)

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde (entree buitenbad)

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Westzijde

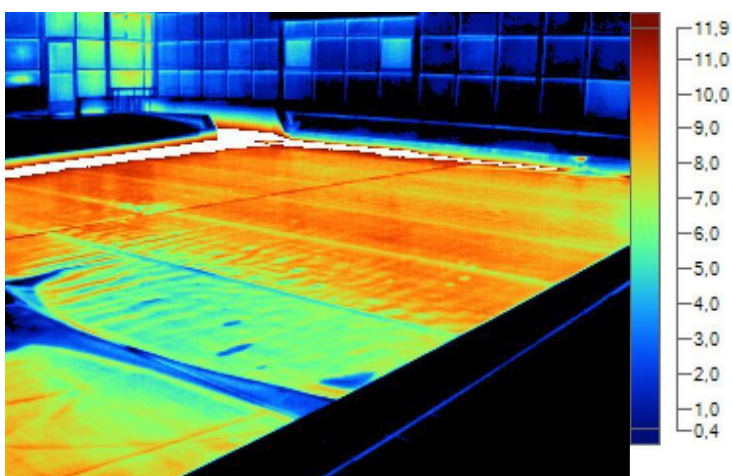
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Westzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

Veel warmteverlies buitenbad (afgedekt met folie) vanwege gecombineerde waterbehandeling/verwarming met binnenbad.

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

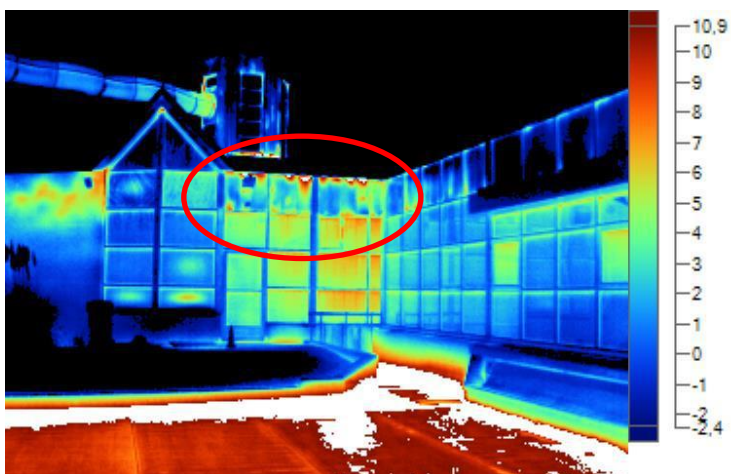
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht. Ramen zijn lek.

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

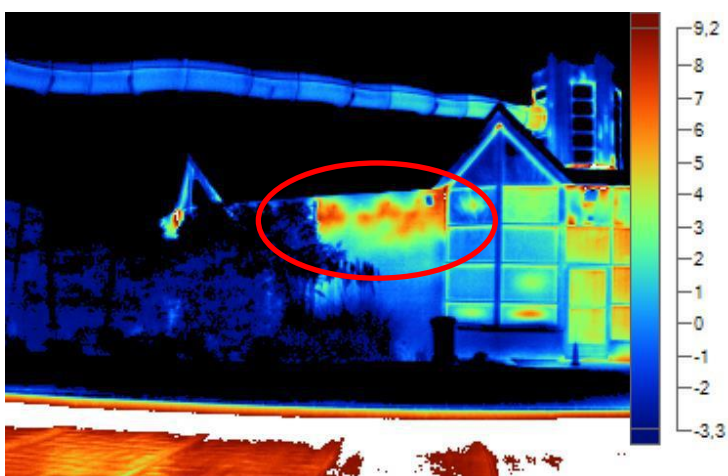
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

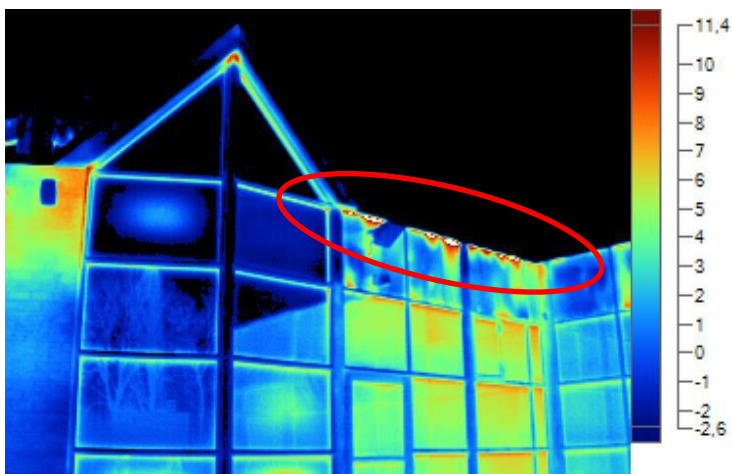
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

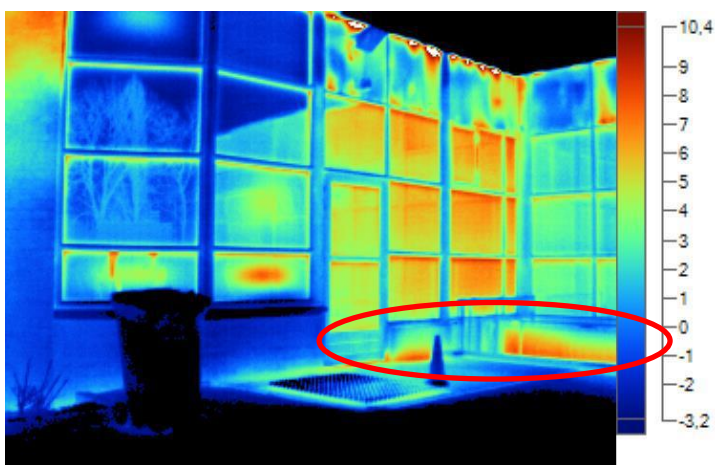
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

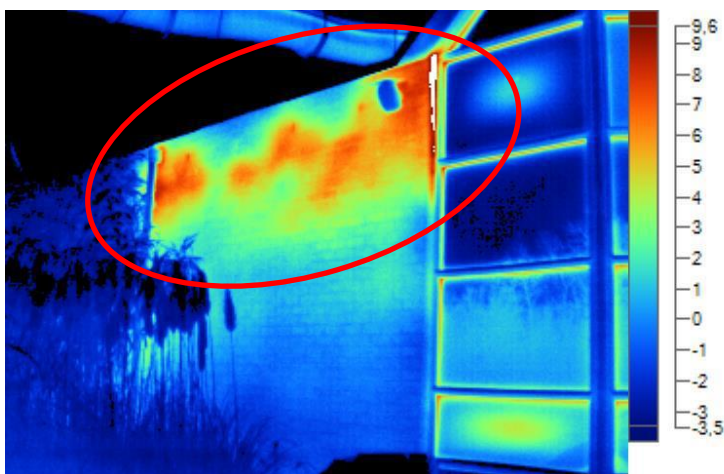
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

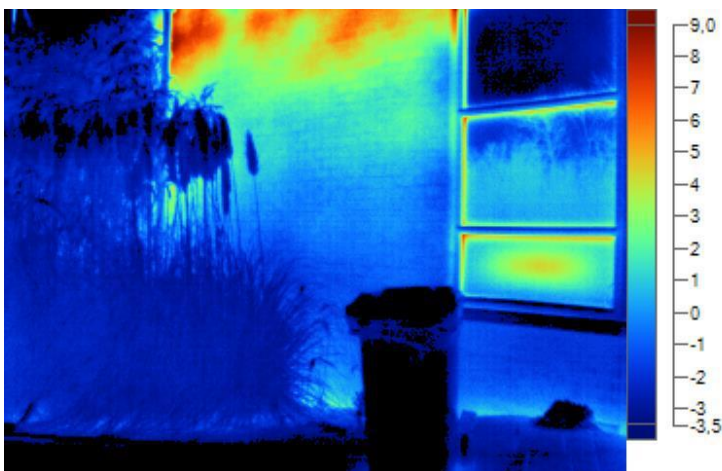
Mogelijk isolatiedefect

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

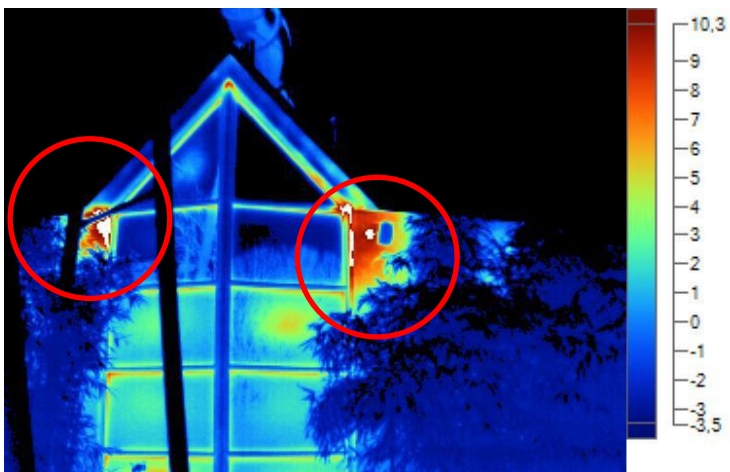
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

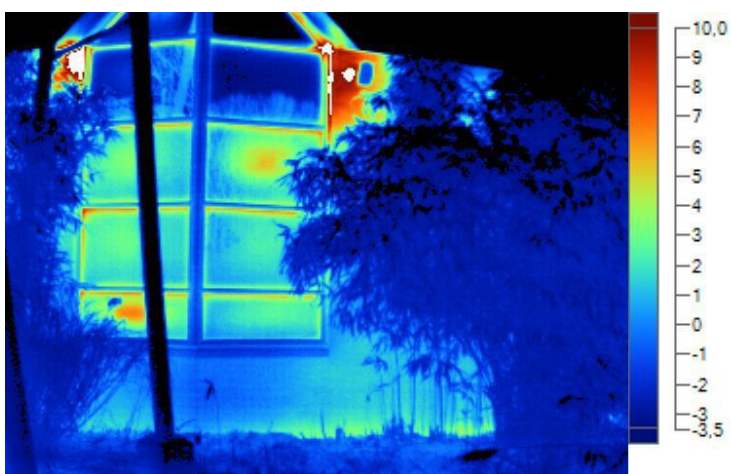
Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

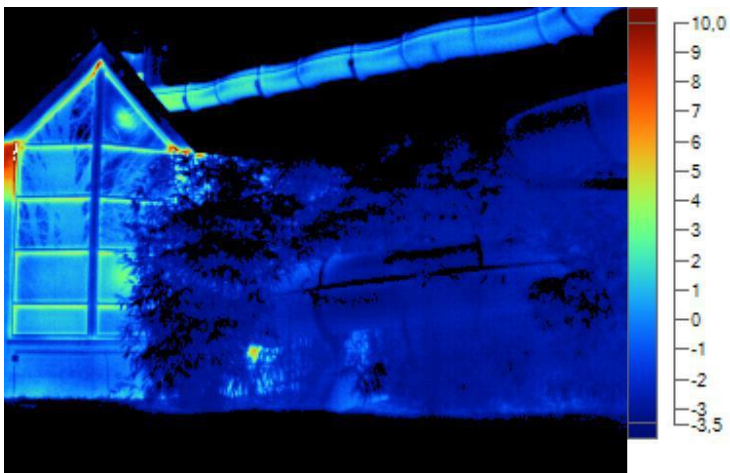
Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordwestzijde

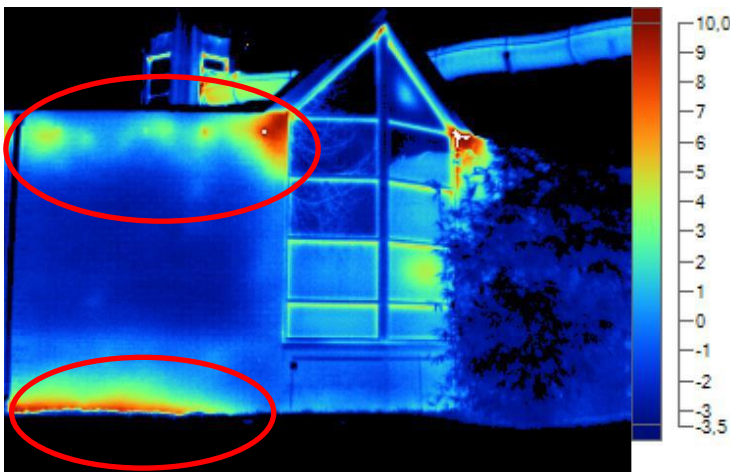
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde

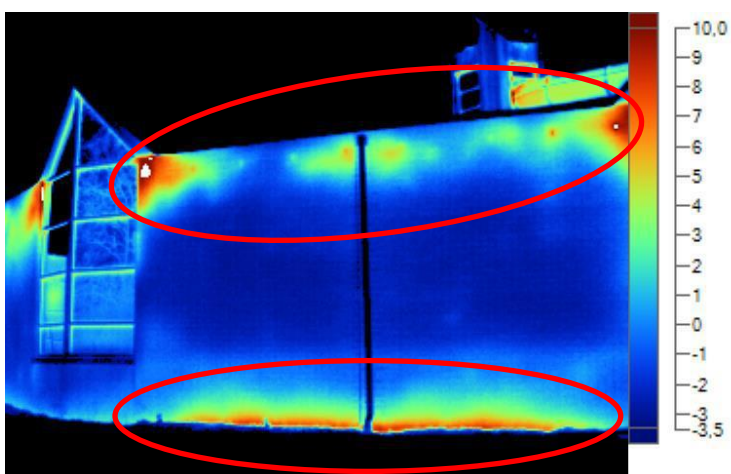
Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde

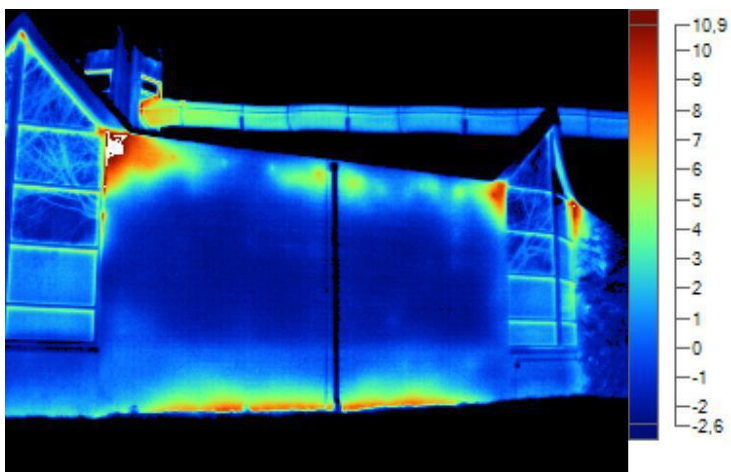
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht (boven)
Mogelijk isolatiedefect (onder)

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde

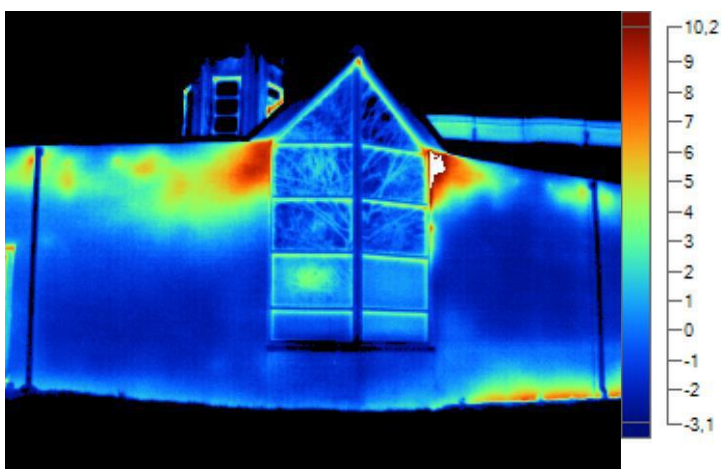
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht (boven)
Mogelijk isolatiedefect (onder)

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde

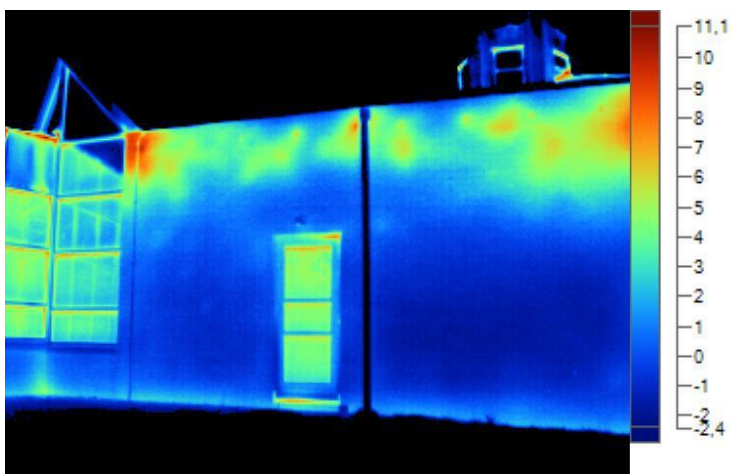
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde

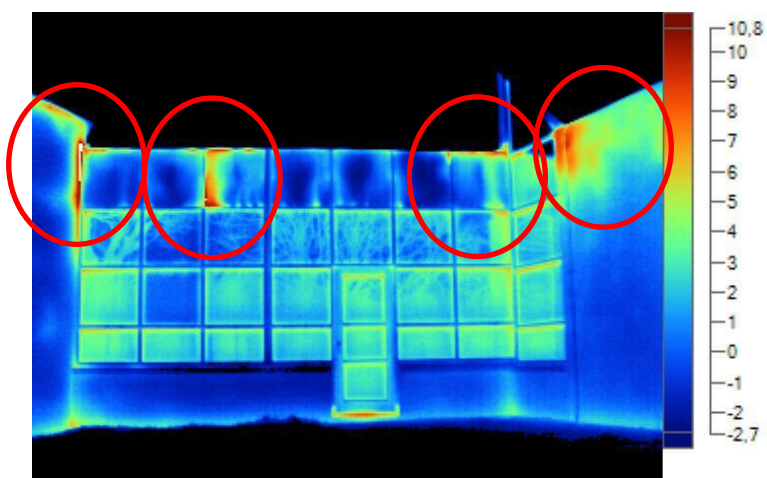
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordoostzijde

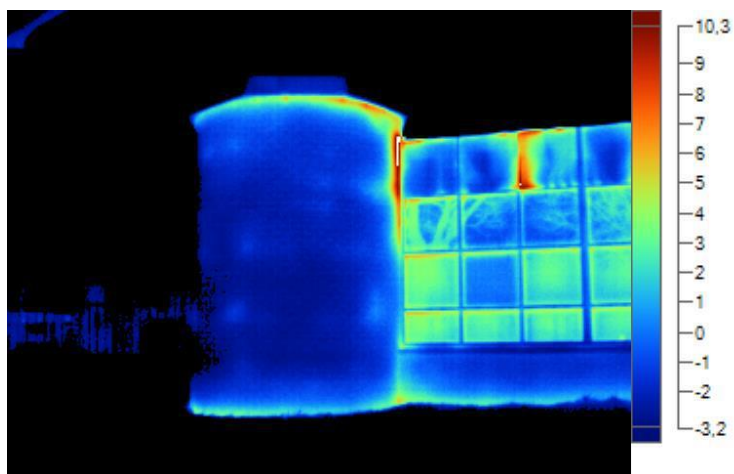
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordoostzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordoostzijde

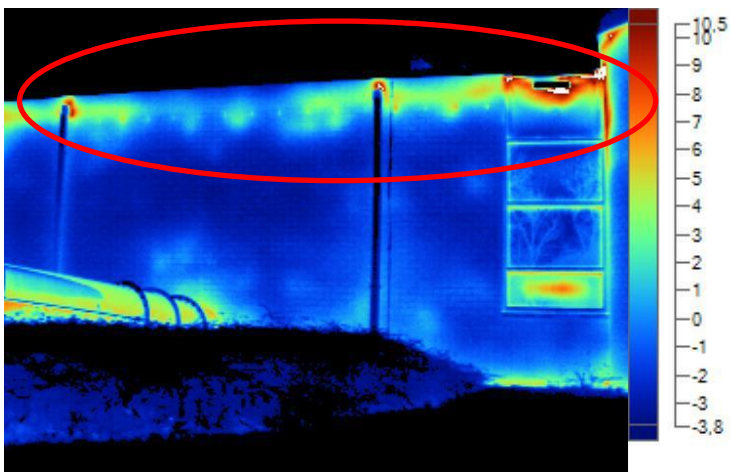
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordoostzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde

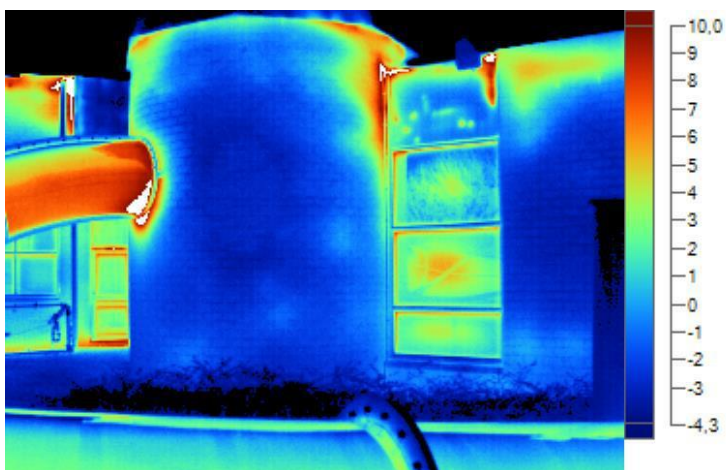
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde

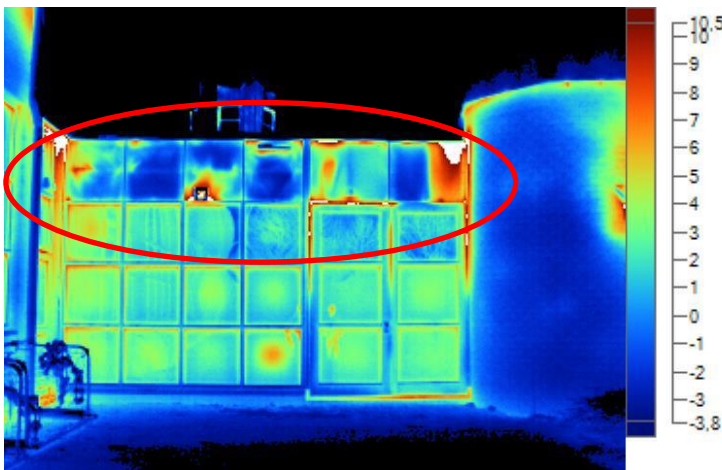
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde (wedstrijdbad)

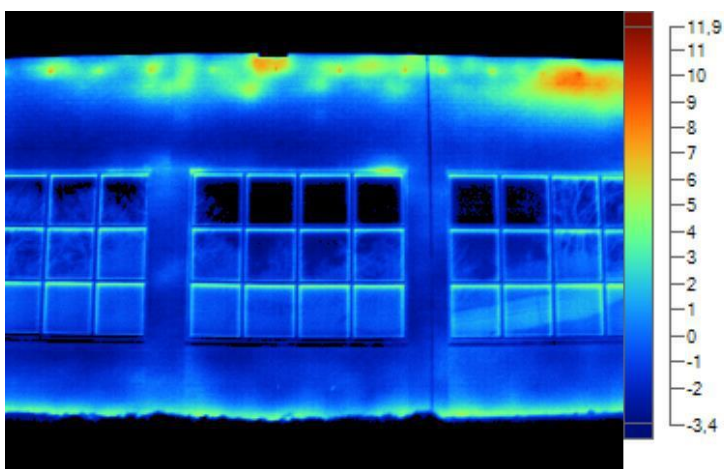
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde (wedstrijdbad)

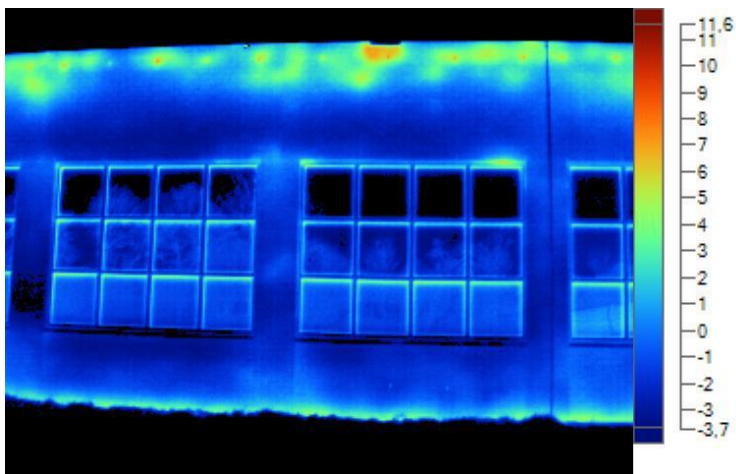
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde (wedstrijdbad)

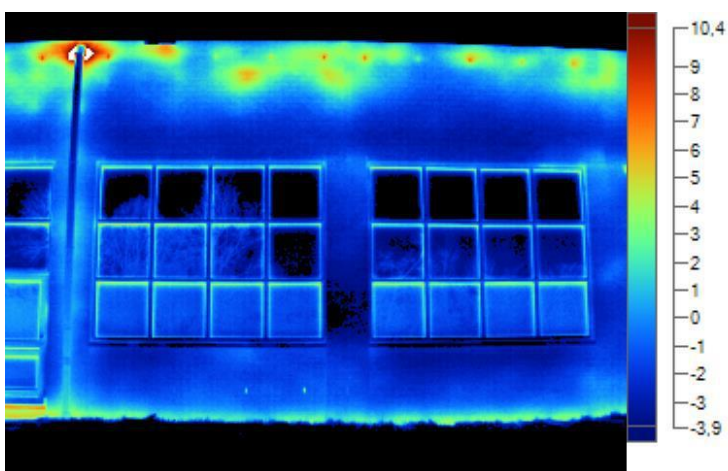
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde (wedstrijdbad)

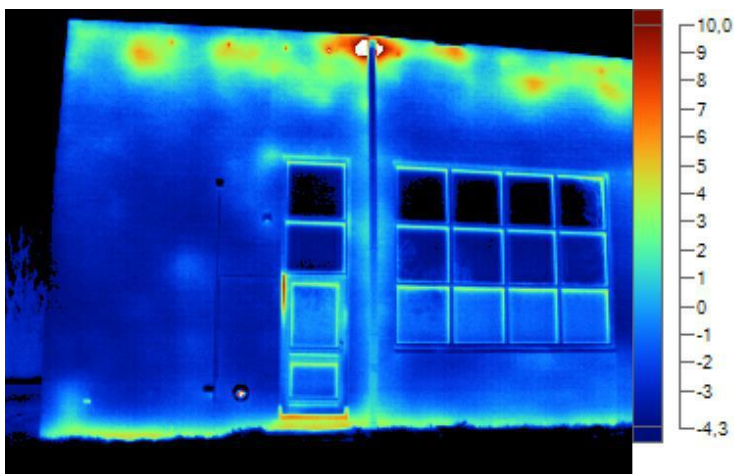
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde (wedstrijdbad)

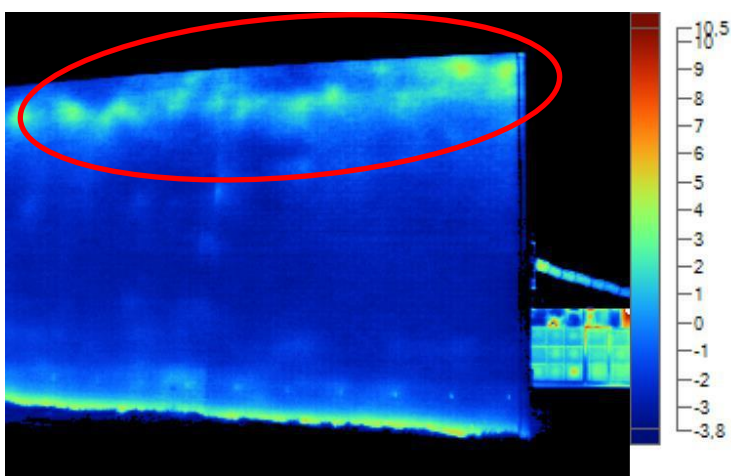
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Noordzijde (wedstrijdbad)

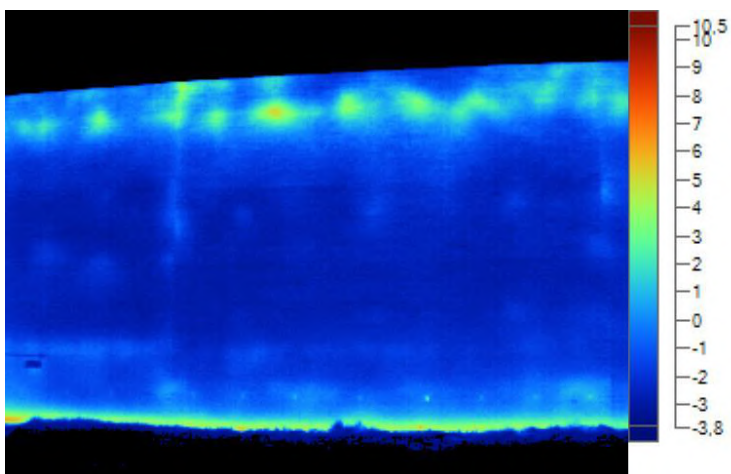
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde (wedstrijdbad)

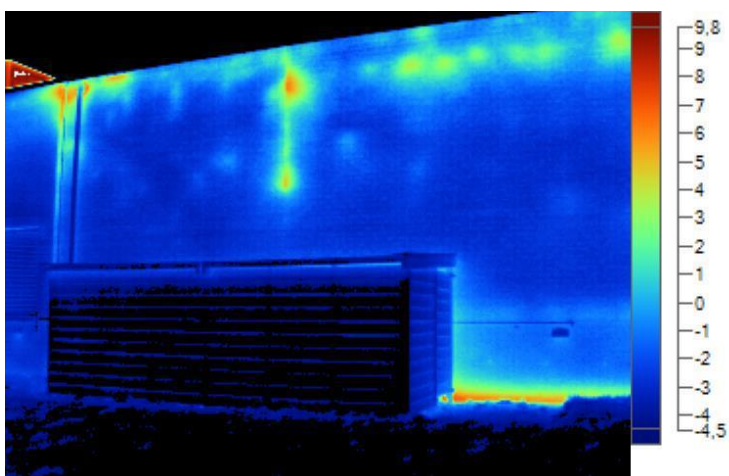
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde (wedstrijdbad)

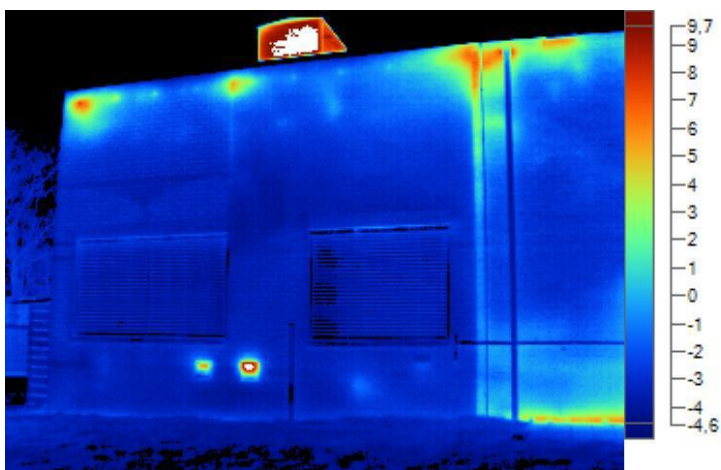
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde (wedstrijdbad)

Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Oostzijde (wedstrijdbad)

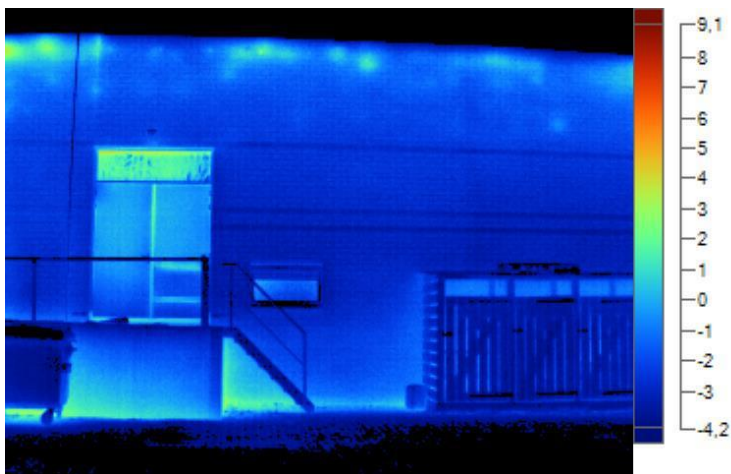
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

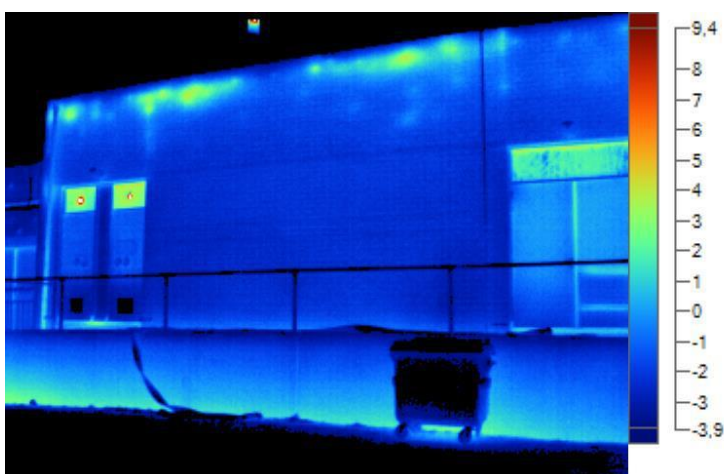
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

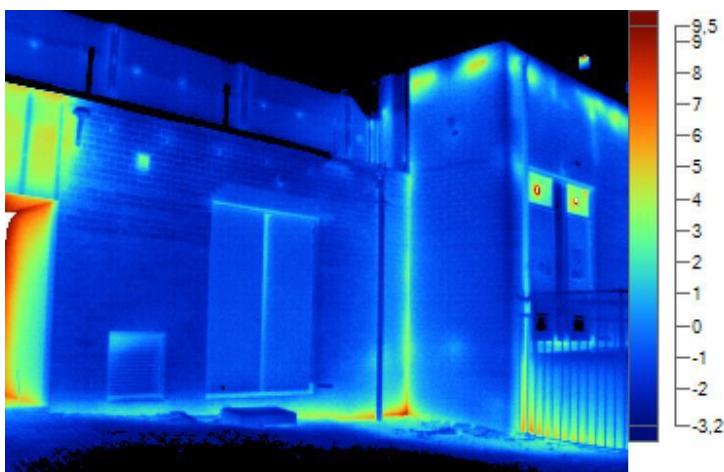
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

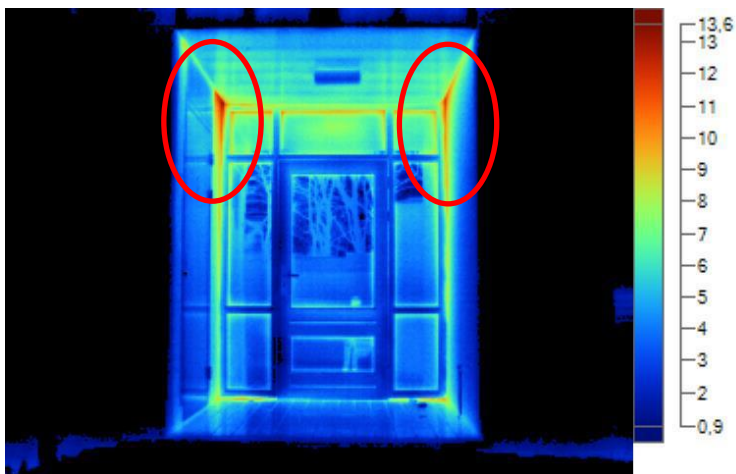
Zie vorige opmerking

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Warmteverlies, mogelijk door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Mogelijk isolatiedefect

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

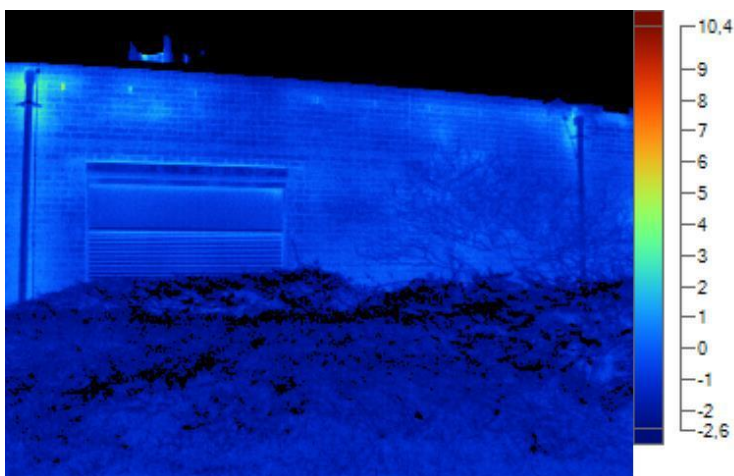
Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde (hoofdentree)

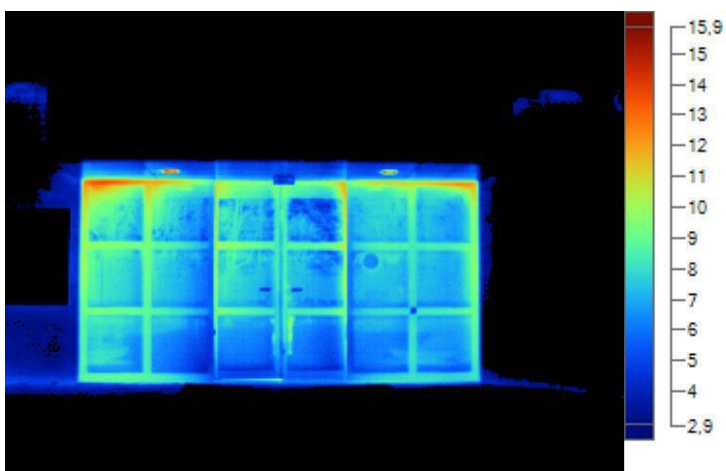
Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde (hoofdentree)

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde (hoofdentree)

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde (hoofdentree)

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde

Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidzijde (hoofdentree)

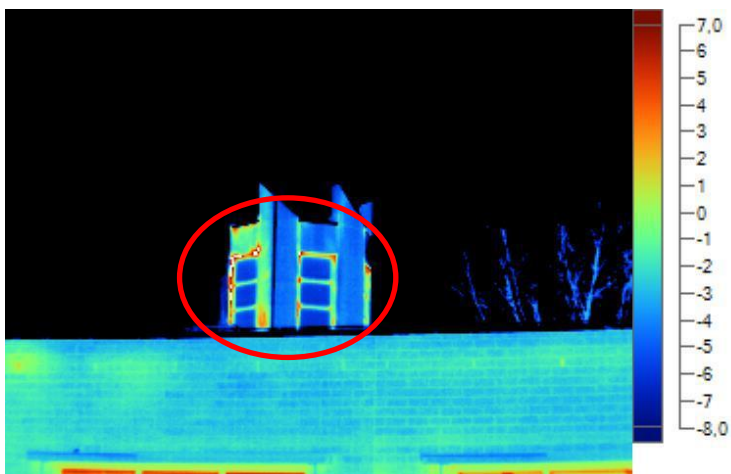
Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Zuidwestzijde (hoofdentree)

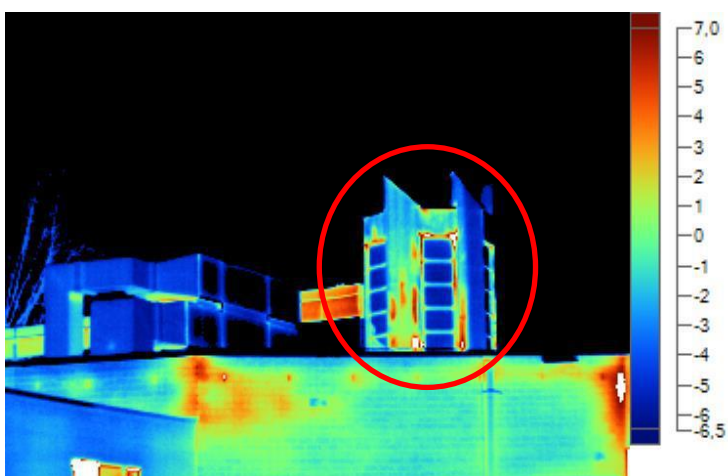
Er zijn geen belangrijke thermische afwijkingen zichtbaar

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Glijbaantoren

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht (rode vlekjes)

Geen visuele foto beschikbaar i.v.m.
nachtopname

Glijbaantoren

Warmteverlies door uitstroom van warme lucht (rode vlekjes)

Jupiterweg 6
3893 GD Zeewolde

Telefoon: 036-5220043

info@isovast.nl
www.isovast.nl

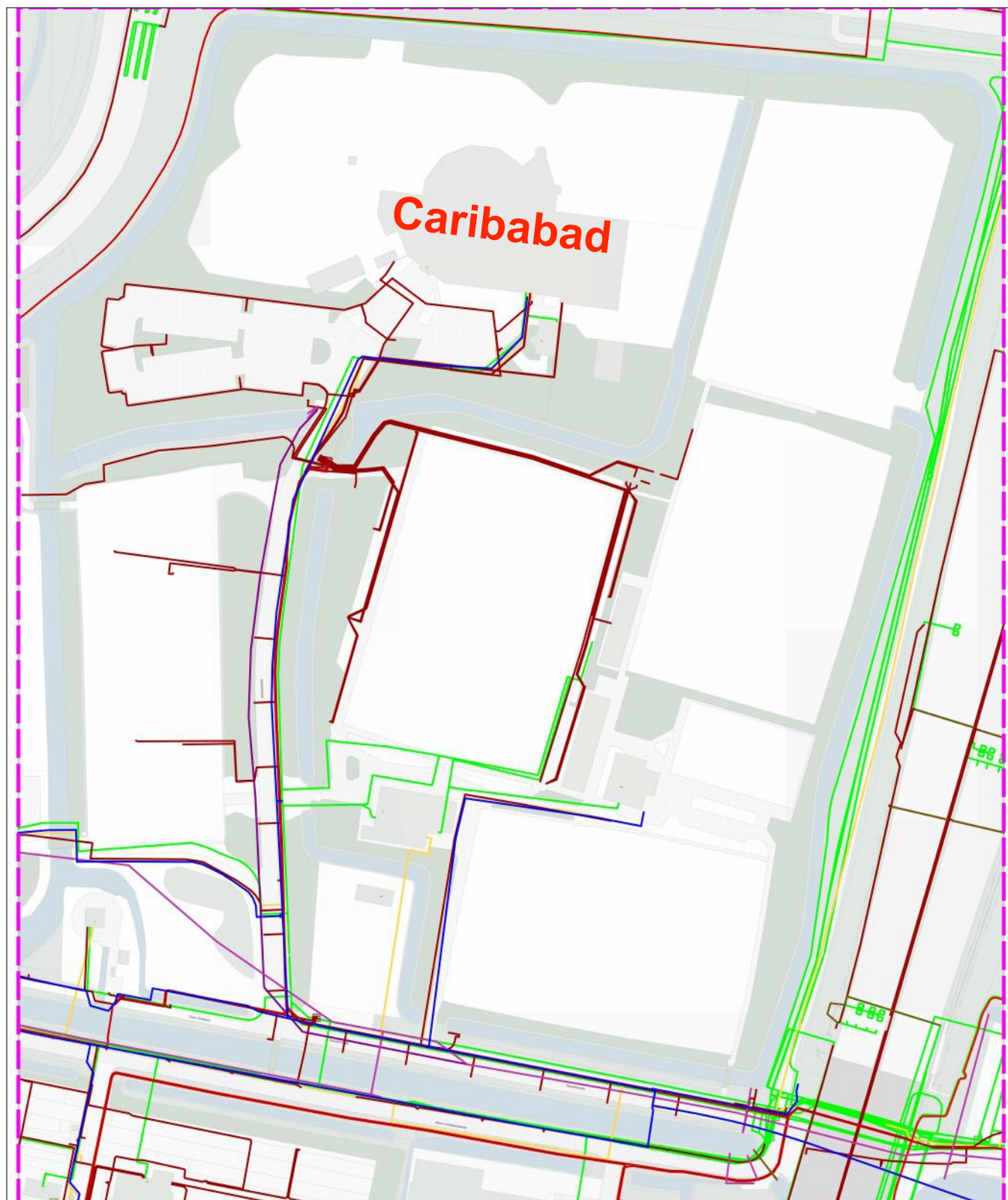
5 **Bijlage 5: kabels en leidingen bestaand perceel**

Overzichtskaart

schaal:

1:2062

datatransport KL1010	datatransport KL1011	datatransport KL1051	datatransport KL1081	datatransport KL1097	datatransport KL1127	datatransport KL1775	datatransport PV0028	gas lage druk KL1081	hoogspanning KL1081	laagspanning GM0512	laagspanning KL1081	laagspanning KL1775	laagspanning PV0028	middenspanning KL1081	overig KL1775	riool over/onderdruk GM0512	riool vrijval GM0512	riool vrijval KL1775	water KL1184
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	--------------------------	------------------	--------------------------------	-------------------------	-------------------------	-----------------

0 52 104 meter

linksonder: X: 124.375,0 Y: 427.907,0
rechtsboven: X: 124.742,0 Y: 428.353,0

6 Bijlage 6: gedetailleerde kaarten, aanwijzingen en analyses Natura 2000 gebieden

Projectberekening

LET OP: deze berekening is niet bedoeld voor de aanvraag van een omgevingsvergunning, maar als indicatieve verkenning.
Een definitieve berekening kan pas gemaakt worden op basis een bouw- en uitvoeringsplan.

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- [Overzicht](#)
- [Samenvatting situaties](#)
- [Resultaten](#)
- [Detailgegevens per emissiebron](#)

*Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers*

Contactgegevens

Rechtspersoon
Inrichtingslocatie

Stikstofberekenaar
Bataafsekade 8,
4207 AX Gorinchem

Activiteit

Omschrijving
Toelichting

Quick scan renovatiewerkzaamheden
Realisatiefase renovatiewerkzaamheden Caribabad

Berekening

AERIUS kenmerk
Datum berekening
Rekenconfiguratie

RbGpxZGWbP8D
25 februari 2023, 13:33
Wnb-rekengrid

Totale emissie

Situatie 1 - Beoogd

Rekenjaar	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
2023	1,5 kg/j	40,7 kg/j

Resultaten

Situatie 1 - Beoogd
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)
Grootste toename van depositie
Grootste afname van depositie

Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
-		
-		
-		
-		
-		

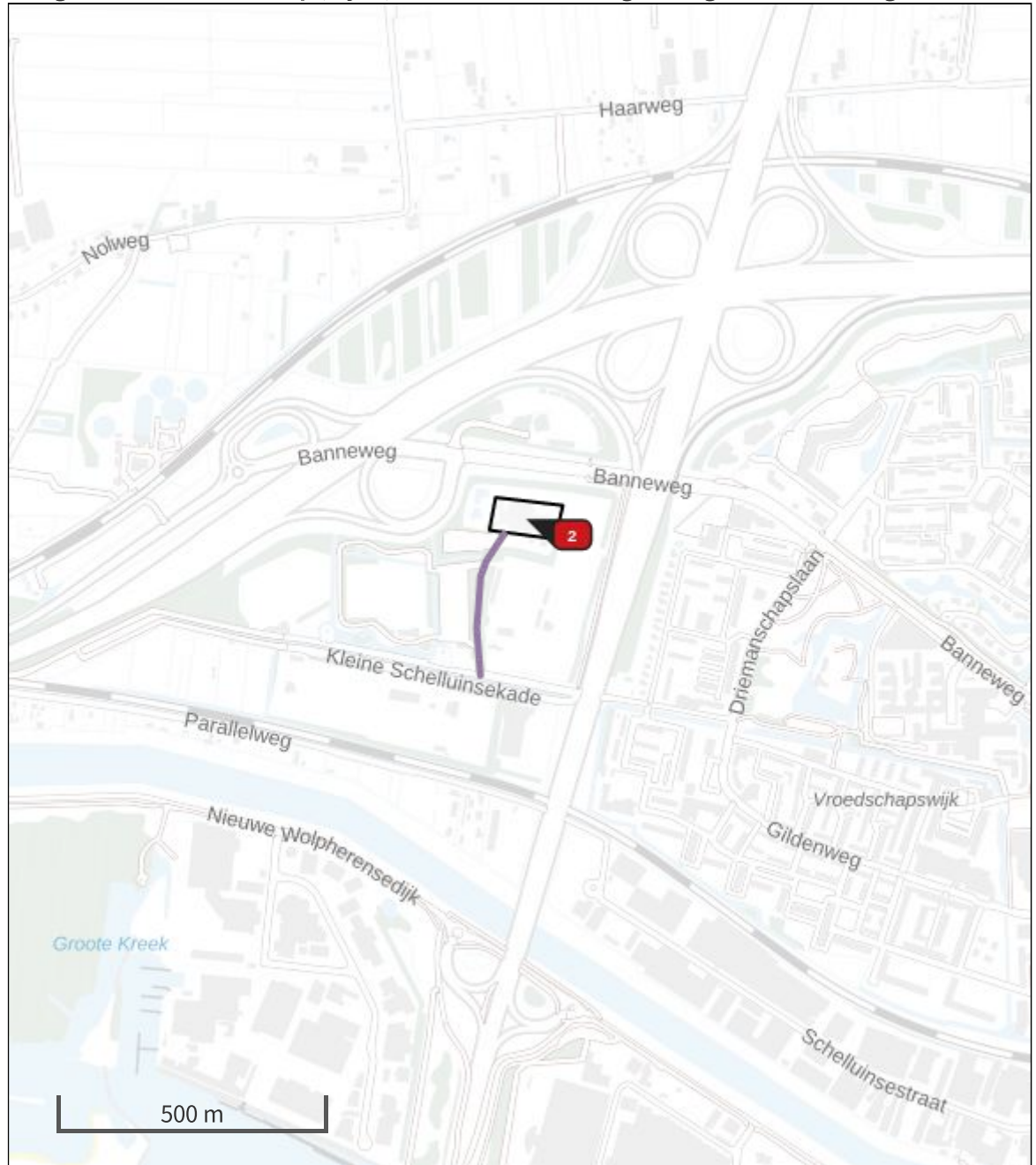

Situatie 1 (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen

	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
<div>2</div> Mobiele werktuigen Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning Mobiele werktuigen	1,4 kg/j	34,2 kg/j
<div></div> Verkeersnetwerk	0,1 kg/j	6,5 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

	Habitatrichtlijn		Grootste afname van depositie
	Vogelrichtlijn		Grootste toename van depositie
	Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn		Hoogste totale depositie
	Niet bepaald		

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Situatie 1" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteed)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteed)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteed)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	-	-	-	-	-	-

Situatie 1, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

Naam	Wegverkeer	Links	Rechts	NO _x	6,5 kg/j
Locatie	X:124467,84 Y:428113,17	Type scherm	-	NO ₂	1,6 kg/j
Lengte	281,37 m	Hoogte	-	NH ₃	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-		
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigen	In file		
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	10 p/etmaal	50,0 %		
Middelwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	15 p/etmaal	50,0 %		
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0.2 p/etmaal	50,0 %		
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0 p/etmaal	0,0 %		

2 Mobiele werktuigen | Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning

Naam	Mobiele werktuigen	NO _x	34,2 kg/j			
Locatie	X:124558,6 Y:428271,06	NH ₃	1,4 kg/j			
Oppervlakte	0,83 ha					
Naam	Stageklasse	Brandstofverbruik	Draaiuren	AdBlue verbruik	Stof	Emissie
Graafmachine	Stage-V, >= 2019 , 75-560 kW, diesel, SCR: ja	3514 l/j	350 u/j	210 l/j	NO _x	21,1 kg/j
					NH ₃	0,8 kg/j
Kraanwagen	Stage-V, >= 2019 , 56-75 kW, diesel, SCR: ja	1669 l/j	100 u/j	100 l/j	NO _x	9,6 kg/j
					NH ₃	0,4 kg/j
Onvoorziene werkzaamheden (10%)	Stage-V, >= 2019 , 56-75 kW, diesel, SCR: ja	602 l/j	45 u/j	36 l/j	NO _x	3,5 kg/j
					NH ₃	0,1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie 2022_20230221_e1cb893112

Database versie 2022_e1cb893112

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/>

Kenschets Natura 200-gebied Zuider Lingedijk en Diefdijk-Zuid

Het Natura 2000-gebied Zuider Lingedijk en Diefdijk-Zuid omvat een drietal deelgebieden in het Hollands-Gelderse grensgebied ten (noord)oosten en ten zuiden van de stad Leerdam. Het betreft hier terreinen gelegen aan de Linge, langs de Diefdijk en langs de Nieuwe Zuider Lingedijk. De begroeiing van deze terreinen bestaat voornamelijk uit grienden, rietlanden en natte graslanden. Van bijzondere botanische betekenis zijn de tichelterreinen langs de Linge, die deels het karakter van een kalkmoeras hebben. Natte laagten zijn van belang voor vissen, waaronder enkele soorten van de Habitatrichtlijn, en voor de Kamsalamander. Het gebied is tevens van grote ornithologische betekenis.

Landschap

In de Romeinse tijd, toen de Tielerwaard en de Bommelerwaard nog één vrijwel aaneengesloten gebied vormden, was de Linge een belangrijke Rijntak. Na het ontstaan van de Neder-Waal in de Vroege Middeleeuwen kreeg de Linge echter steeds meer het karakter van een zijtak, die bij Tiel van de Waal afsplitste, om ruim dertig kilometer westelijker bij Gorinchem uit te monden in de Merwede. In 1302 werd de Linge bij Tiel afgedamd. Sindsdien functioneert zij strikt genomen niet meer als riviertak, maar als boezemwater. Echt getemd werd de Linge in 1818, toen door de aanleg van het Kanaal van Steenenhoek de samenvloeiing met de Merwede werd verlegd naar de meer benedenstrooms gelegen sluizen van Hardinxveld. Ondanks al deze waterstaatkundige ingrepen weerspiegelt het huidige landschap met dijken, uiterwaarden, doorbraakkolken en tichelterreinen nog steeds het roemrijk verleden van een dynamische rivier. Ook in de bodemgesteldheid is de voormalige rivierinvloed zichtbaar. De hoger gelegen oeverwallen bestaan uit kalkrijke, relatief lichte rivierafzettingen (zavel en lichte klei), de lagere kommen uit zware, kalkarme klei met veen in de ondergrond. In de voormalige tichelterreinen kan deze relatie tussen hoogteligging en textuur evenwel verstoord zijn, zoals in de Put van Bullee bij Acquoy, waar na ontkleining de zandige afzettingen van een fossiele kronkelwaardrug aan maaiveld kwamen te liggen.

De Diefdijk doorkruist ten noordoosten van Leerdam het tussen Linge en Lek gelegen kleiopveengebied, met inbegrip van enkele daarbinnen gelegen oude stroomruggen. Het is een waterkerende dijk uit de 13de eeuw, aangelegd op de grens van Holland

en Gelre in een tijd waarin er van enige samenhang in het bestrijden van wateroverlast nog nauwelijks sprake was. Nadat in 1277 iets westelijker een soortgelijke dwarsdijk (de Zouwedijk) was aangelegd om de Alblasserwaard te beschermen tegen het water uit Vijf heerenlanden, nam in dit laatste gebied de wateroverlast zo sterk toe dat al in 1284 de aanleg van een nieuwe dwarsdijk noodzakelijk werd geacht. Dit werd de Diefdijk, die loopt van Leerdam naar Everdingen en eeuwenlang de Hollandse polders droog hield, uiteraard ten koste van nog meer overlast in het stroomopwaarts gelegen Gelderse gebied. In de loop der tijd werd de dijk een paar keer verhoogd, het laatst in 1587. In de 18de eeuw werd hij opgenomen in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Zowel bij de aanleg als bij de ophoging werd gebruik gemaakt van lokaal materiaal. Hierdoor ontstonden aan weerszijden drassige laagten. Waar de dijk kleiopveengebieden doorsnijdt, is het kleidek in deze laagten aanzienlijk dunner dan op de onvergraven delen. Plaatselijk kwam het veen zelfs op maaiveld te liggen, maar op de meeste plaatsen bleef een dun kleidek gespaard.

Bij doorbraken van de Diefdijk - vooral in de 16de eeuw - ontstonden drie grote doorbraakkolken: de Waai, de Schoonrewoerdse Wiel en het Wiel bij Leerdam. Opvallend is dat de dijkdoorbraken juist daar optraden waar in de ondergrond zandig materiaal van een oude stroomrug aanwezig is.

De Nieuwe Zuider Lingedijk, die zuidelijk van de eigenlijke (Oude) Zuider Lingedijk in een rechte lijn de Tielerwaard doorsnijdt, werd in 1809 aangelegd. Het doel was om bij overstromingen bovenstrooms in de Betuwe zowel de kernen van Asperen en Heukelum, als de naastgelegen Hollandse waarden te beschermen. Hiertoe werd bij Asperen de Linge door middel van sluizen afgesloten en werd het inundatiewater 'achterlangs' de Nieuwe Zuider Lingedijk dwars door de Tielerwaard in de richting van de Merwede geleid. Opnieuw ging de beveiliging van Holland ten koste van de aangrenzende Gelderse gebieden. Ook hier werd gewerkt met lokaal materiaal. Anders dan langs de Diefdijk werd het kleidek echter over grote oppervlakten tot op het onderliggende veen afgegraven. Bij een dijkdoorbraak in 1820 ontstonden verschillende waterplassen, waarin sindsdien weer veenvorming is opgetreden in de vorm van rietkraggen.

Natuurwaarden

Kenmerkend voor dit deel van het Rivierengebied is dat de natuurwaarden grotendeels gekoppeld zijn aan de laagste, veelal door menselijk ingrijpen ontstane terrein- gedeelten. Op de drassige stroken langs de Diefdijk en de Nieuwe Zuider Lingedijk liggen niet alleen bryologisch en ornithologisch belangrijke grienden, maar ook kleine elzenbroekbosjes, moerasruigten, grotezeggenmoerassen en diverse typen water- en verlandingsvegetatie. Langs de Diefdijk zijn tevens verschillende percelen nat, bloemrijk schraalland aanwezig, die overgangen vormen tussen Dotterbloemhooiland (*Calthion palustris*) en het Vossenstaartverbond (*Alopecurion*

pratensis; H6510). Een kenmerkende soort in deze hooilanden is Trosdravik (*Bromus racemosus*). Daarnaast zijn diverse graslandpercelen in verschrallingsbeheer. Begeleidende soorten zijn onder meer Echte koekoeksbloem (*Silene flos cuculi*), Scherpe zegge (*Carex acuta*), Tweerijige zegge (*Carex disticha*) en Gele lis (*Iris pseudacorus*). In het algemeen lijkt te gelden dat in percelen met een kleidek het verschrallingsbeheer succes- rijker is dan in percelen met een bovengrond van veraard veen. Het in botanisch opzicht meest belangwekkende terrein in het gehele stroomgebied van de Linge vinden we op de rechteroever van het riviertje. Ook dit terrein, de Put van Bullee (ook wel Put van Acquoy geheten, naar het nabijgelegen dorpje), is door afgraving ontstaan. Het ligt net achter de dijk, iets stroomopwaarts van het fort van Asperen en dankt zijn naam aan de vroegere eigenaar. Het gebied was nog tot 1930 in landbouwkundig gebruik. Door kleiwinning in de winter ten behoeve van de baksteenindustrie en - na 1955 - door zandwinning voor een bouwbedrijf werd het maaiveld steeds verder verlaagd en daardoor het terrein steeds natter. In 1957 werd het aangekocht door het Staatsbosbeheer. De huidige vegetatie van het terrein is een zeer orchideeënrijk hooimoeras op vochtig, kalkrijk zand. Het aandeel van grassen is minimaal en er groeien opvallend veel exemplaren van de Moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*). Een bijzondere soort is de Bonte paardenstaart (*Equisetum variegatum*), terwijl de bastaard van deze zeldzame soort met Holpijp (*Equisetum fluviatile*), de Ruwe paardenstaart (*Equisetum x trachyodon*), heeft hier zijn enige groeiplaats in Nederland heeft. Het hooimoeras in de Put van Bullee behoort tot de associatie Equiseto-Salicetum repentis, een plantengemeenschap die gerekend wordt tot de kalkmoerassen (H7230) en waarvoor de Put van Bullee geldt als de locus classicus geldt. Een tweede voormalig tichelterrein ligt op de linkeroever van de Linge bij Asperen. Anders dan de Put van Bullee is dit terrein buitendijks gelegen en heeft meer het karakter van een bloemrijk grasland. Bonte en Ruwe paardenstaart ontbreken, maar ook dit terrein is opvallend orchideeënrijk, onder andere met Vleeskleurige orchis (*Dactylorhiza incarnata*). Ook de belangrijkste diersoorten zijn in dit Natura 2000-gebied gebonden aan (zeer) natte omstandigheden. In het gebied komen onder andere Bittervoorn, Grote modderkruiper, Kleine modderkruiper en Kamsalamander voor. Voor de eerste drie soorten geldt dat dit deel van het Lingegebied onderdeel vormt van een (veel) groter verspreidingsgebied. De populaties van Bittervoorn en Grote modderkruiper maken in feite deel uit van een grote metapopulatie; bij de Kleine modderkruiper betreft het een lokale maar stabiele populatie. Voor de Kamsalamander is de situatie in het Lingegebied zorgelijk. Het gaat hier om een kwetsbare en geïsoleerde relictpopulatie. De zone ten westen van de Diefdijk is nog steeds een belangrijk voortplantingsgebied. Anders dan in veel andere gebieden komt de soort hier ook in poldersloten voor. Zowel de Diefdijk als de Nieuwe Zuider Lingedijk worden als migratieroute en overwinteringsplaats gebruikt. Door aanleg van poelen langs de Diefdijk wordt getracht de overlevingskansen van de Kamsalamander te vergroten. Het gebied is voorts van grote betekenis voor moerasvogels, met een kolonie purperreigers van een twintigtal nesten en een kolonie blauwe reigers van meer dan honderd nesten.

Literatuur

Schouten 1964; Bannink & Pape 1966; Schipper 1994; Berendsen & Stouthamer 2001; Kerkhof 2002.

Fabrice Ottburg

De vrouwtjes van de Kamsalamander missen de hoge, getande rugkam die de mannelijke dieren - in de paartijd - zo kenmerkt, maar zijn alleen al door hun lengte toch een opvallende verschijning.

John Janssen

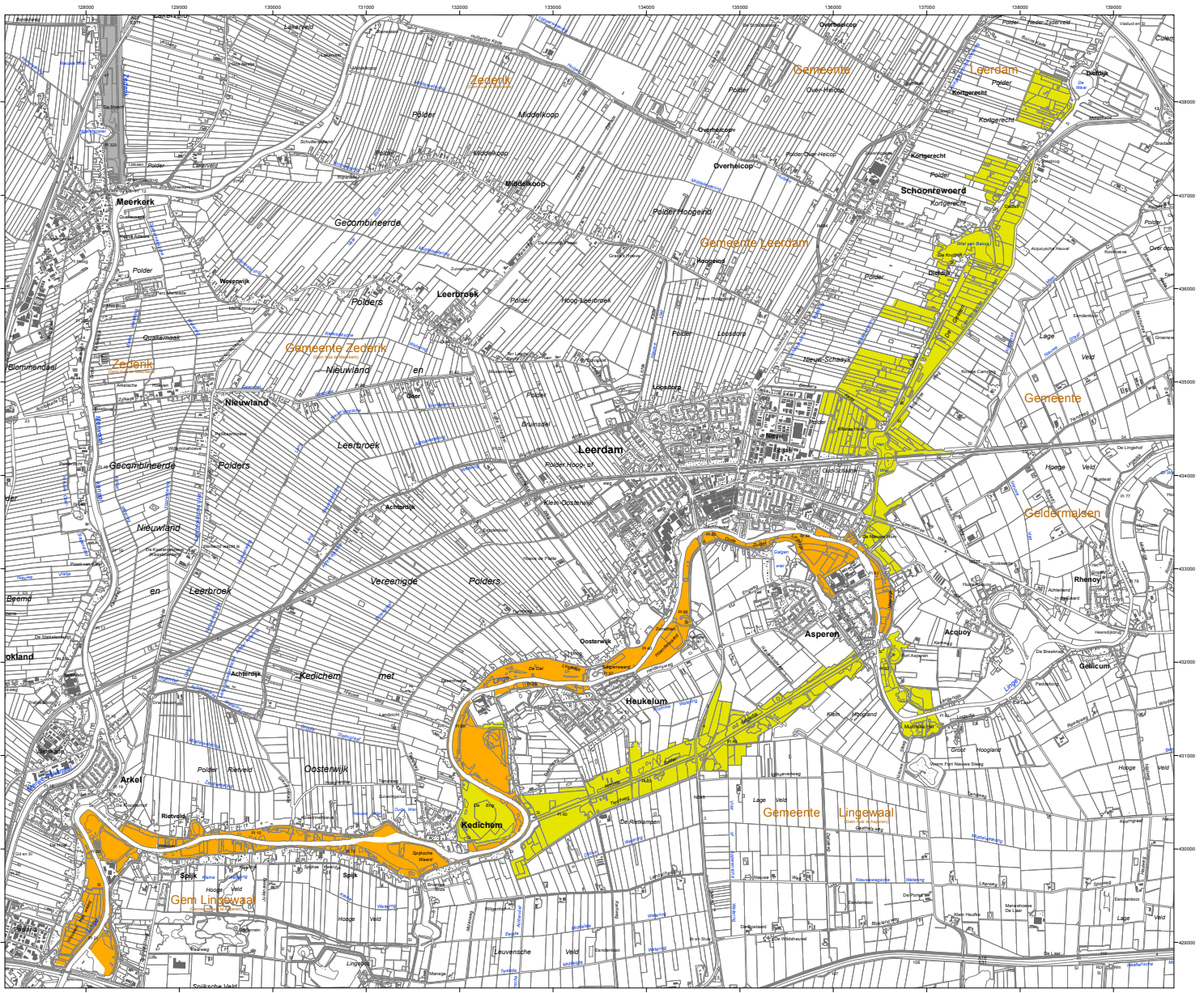
Het kleinschalige rivierenlandschap van de Linge met zijn verscholen poelen en plassen biedt een ideaal leefmilieu aan de Kamsalamander.

Mark van Veen

Bonte paardenstaart (Equisetum variegatum) is in het rivierengebied een zeldzame verschijning in zandige, kalkrijke terreindelen die doorgaans zijn ontstaan door afgraving. De soort is naamgever van het Equiseto variegati-Salicetum repentis, een associatie die tot het habitatype Alkalisch laagveen wordt gerekend.

Natura 2000-gebied #70 Lingegebied & Diefdijk-Zuid

Ministerie van Economische Zaken

NATURA 2000

Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid
 Kaart behorende bij aanwijzingsbesluit PDN/2013-070
 tot aanwijzing als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (NL3004007)

Datum kaartproductie: 4-4-2013 16:06:27

ALYRIA WATERSCHAP

Er geldt een algemene exclaveringsformule op grond waarvan o.a. bestaande bebouwing en verhardingen meestal geen deel uitmaken van het aangewezen gebied (zie verder Nota van toelichting bij het besluit).

Legenda

- HR (469 ha)
- HR + BN (282 ha)
- Totale oppervlakte = 751 ha
- Ander Natura 2000-gebied (indicatief)
- HR = Habitatrichtlijngebied
- BN = beschermd natuurmonument

0 250 500 1000 1500 2000
 meters

Topografische ondergrond: Copyright © 2013,
 Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn.

Kenschets Natura 2000-gebied Loevestein, Pompveld en Kornsche

Het Natura 2000-gebied Loevestein, Pompveld en Kornsche Boezem bestaat uit een aantal deelgebieden in de uiterste westpunt van Gelderland en aangrenzend Noord-Brabant. Het omvat binnendijs een drietal, los van elkaar liggende terreinen: de Boezem van Brakel in de Bommelerwaard en het Pompveld en de Kornsche Boezem in het Land van Altena. Buitendijs omvat het de Polder Munnikenland en de Waaluitervarden bij Brakel en Slot Loevestein. De binnendijs gebieden zijn van belang voor de Grote modderkruiper, die in deze streek een belangrijk kerngebied heeft. De uiterwaarden herbergen uitgestrekte, zeer bloemrijke hooilanden van het Glanshaververbond (*Arrhenatherion elatioris*). Het gedeelte bij Brakel is een van de zeer weinige onvergraven uiterwaarden in het Rivierengebied.

Landschap

Het Natura 2000-gebied ligt op de overgang van bovenrivieren naar benedenrivieren en binnendijs op de overgang van komgronden met rivierklei naar zeekleigebied. Aan het begin van de Middeleeuwen lag hier een vrijwel ontoegankelijk veenlandschap, dat was gevormd door Maas en Waal en de daarop uitkomende beken en veenriviertjes. De komgronden waren opgevuld met veen, terwijl alleen op de oeverwallen enige bewoning mogelijk was. Vanaf de 11de eeuw vonden hier de eerste ontginningen plaats en geleidelijk kwam een landschap vol dijkjes, sloten, polders en nederzettingen tot stand: het Land van Altena en Heusden (de namen van twee invloedrijke Heren). Tijdens de Sint-Elizabetsvloed van 1421 verdween de nabijgelegen Grote Waard geheel onder water, waarna de Biesbosch ontstond, terwijl ook delen van het Land van Altena overstromden.

Omstreeks 1500 werd in de Bommelerwaard een dwarsdijk aangelegd tussen Brakel en Poederoijen, waarmee de oostelijke helft van de Bommelerwaard werd afgeschermd tegen overstromingen door rivieren en zee. De Boezem van Brakel diende vanaf die tijd om de oostelijke polders te ontwateren. Een aantal wielen herinneren aan doorbraken van de dijk, aan het eind van de 19de eeuw, een periode waarin de natte laagte onderdeel uitmaakte van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Omstreeks 1600 werd ook het oostelijke deel van het Land van Altena beschermd tegen overstroming, door de aanleg van een dijk tussen Werkendam en Dussen. Langs deze dijk lag de Kornsche Boezem. De oostelijk gelegen polders hadden veel

wateroverlast, doordat water van het Kempisch Plateau hier naar boven kwelt op plaatsen waar zandige opduikingen (donken) in de zware kleigronden liggen (zogenaamde kwelvensters). Vanuit de Kornsche Boezem werd het water bij laag water geloosd op de Bleeke Kil, vanwaar het naar de Biesbosch werd afgevoerd. De Noorderveldse molen, bij de ingang van de Kornsche Boezem, herinnert aan de boezemfunctie. Bij een van de eerste grote ruilverkavelingen in ons land ging omstreeks 1950 het kenmerkende slagenlandschap in deze streek volledig op de schop. Slechts enkele gebieden bleven gespaard, waaronder het Pompveld (waarin een eendenkooi ligt), de Boezem van Brakel en de Kornsche Boezem.

Door oxydatie en inklinking kwamen de omliggende polders lager te liggen en sindsdien treedt wegzijging van water op uit de gespaard gebleven natuurgebieden. Om verdroging tegen te gaan wordt tegenwoordig in het Pompveld en de Kornsche Boezem oppervlaktewater uit de polders ingelaten, nadat dit met behulp van een helofytenfilter van een deel van de voedingsstoffen is ontdaan. Doordat in de omliggende polders nog steeds regenwater uit de Kempen opkwelt, is het ingelaten water in de Kornsche Boezem van goede kwaliteit. In de Boezem van Brakel is de waterkwaliteit eveneens goed, mede doordat hier bij hoge waterstanden in de Waal water door de dijk heen kwelt.

Het buitendijkse deel van het Natura 2000-gebied ligt in het meest benedenstroomse traject van de Waal, die bij Slot Loevestein samenstroomt met de Afgedamde Maas en verder gaat als Merwede. Ondanks de beteugeling van onze grootste rivier, door dijken en kribben, komt het dynamische karakter van de Waal nog steeds tot uitdrukking op de oevers, waar veel zandafzetting plaatsvindt. Het patroon van parallelle, lage oeverwallen en tussenliggende verlande geulen herinnert aan de grote mate van dynamiek uit het verleden. Dit patroon is in de onvergraven Benedenwaarden bij Brakel bijzonder fraai bewaard gebleven. De Waal is hier echter veel minder dynamisch dan in de meer bovenstroomse delen: de stroomsnelheid is lager en de waterfluctuaties zijn minder. De rivier staat onder invloed van de getijdenwerking die zo kenmerkend is voor de benedenrivieren, maar sinds de afsluiting van het Haringvliet is het getijdenverschil sterk afgenomen. Het laagwaterpeil van de Waal is vrijwel stabiel, omdat het rivierpeil dicht bij de ontwateringsbasis ligt.

Natuurwaarden

De belangrijkste Europese natuurwaarde van de komgronden betreft de concentratie aan Grote modderkruiper in de sloten en plassen van de Kornsche Boezem, het Pompveld en de Boezem van Brakel. In het Pompveld is een recente inventarisatie uitgevoerd. De soort komt verspreid voor in lage dichtheden, echter alleen in sloten met geen of een extensief beheer. Tijdens de inventarisatie zijn in dit deelgebied tevens de Kleine modderkruiper en de Bittervoorn gevangen. De Bittervoorn leeft in dit deel van het rivierenland in relatief hoge dichtheden, maar de verdere

verspreiding binnen het Natura 2000-gebied is niet bekend. Ook moerasvogels zijn in de binnendijkse gebiedsdelen goed vertegenwoordigd, waaronder Bruine kiekendief, Blauwborst, en in de boezem van Brakel sinds 2002 zelfs af en toe een broedende Purperreiger. Het Pompveld herbergt een flinke populatie van de Heikikker, die in dit deel van het land een kerngebied heeft. De Kornsche Boezem is in botanisch opzicht van belang door de aanwezigheid van een fraai hooiland, dat al vele decennia op deze wijze wordt beheerd. De begroeiing bestaat uit Dotterbloemhooiland (*Calthion palustris*), waarin planten als Scherpe zegge (*Carex acuta*), Snavelzegge (*Carex rostrata*) en Gewone dotterbloem (*Caltha palustris* subsp. *palustris*) overheersen. Door de goede waterkwaliteit zijn kwelindicatoren als Waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*) en Holpijp (*Equisetum fluviatile*) goed vertegenwoordigd. Opvallend is het dominant voorkomen van het zeldzame Reuzenpuntmos (*Calliergon giganteum*). Ook de Boezem van Brakel herbergt een aantal zeldzame plantensoorten, in sloten, plassen en in kleine percelen grasland. De wateren met Groot blaasjeskruid (*Utricularia vulgaris*) behoren tot habitatype 3150. In het Pompveld is het kleinschalige landschap van de komgronden bewaard gebleven, zoals dat aan het begin van de vorige eeuw op veel plaatsen in het Rivierengebied voorhanden moet zijn geweest. Het gebied kent een afwisseling van sloten, graslanden, ruigten, grienden en hoog opgaand bos, waarbinnen de eendenkooi centraal ligt. Dankzij de goede waterkwaliteit is in sloten Krabbenscheervegetatie (*Stratiotetum*) aanwezig en komen populaties voor van de libellen Glassnijder (*Brachytron pratense*) en Vroege glazenmaker (*Aeshna isosceles*). Het buitendijkse gebied bestaat voor een belangrijk deel uit hoge uiterwaarden met een grote oppervlakte aan Glanshaverhooiland (*Arrhenatheretum elatioris*, H6510), dat hier vlakdekkend in een typische, zeer bloemrijke vorm voorkomt. Aspectbepalend zijn Groot streepzaad (*Crepis biennis*), Rode klaver (*Trifolium pratense*) en verschillende witbloeiende schermbloemigen. Het habitatype is het best ontwikkeld in de Benedenwaarden bij Brakel, in percelen die jaarlijks gemaaid worden. Waar in de uiterwaarden extensieve begrazing plaatsvindt, komen Kamgrasweiden (*Cynosurion cristati*) voor. Bij Slot Loevestein wordt in de graslanden de zeldzame Beemdooievaarsbek (*Geranium pratense*) aangetroffen. In de uiterwaarden broeden weidevogels als Kwartelkoning, Grutto, Wulp en Veldleeuwerik. Op de zandige oevers van de Waal komen in het hele traject pionierbegroeiingen voor van het Bromo inermis-Eryngietum *campestris*, die gerekend worden tot het prioritaire habitatype Stroomdalgraslanden (H6120). Soorten als Knolboterbloem (*Ranunculus bulbosus*) en Brede ereprijs (*Veronica austriaca* subsp. *teucrium*) duiden daarin op een ontwikkeling naar soortenrijke stroomdalgraslanden. Ook in de nabij gelegen Poedenrooijse Waarden liggen waardevolle stroomdalgraslanden, maar deze terreinen langs de Afgedamde Maas zijn niet opgenomen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. In laagten bij Slot Loevestein bevinden zich natte ruigten (H6430), met plaatselijk Moeraswolfsmelk (*Euphorbia palustris*) en Rivierkruiskruid (*Senecio sarracenicus*), afgewisseld door wilgenbosjes (H91E0). De geringe waterfluctuaties van de Waal blijkt hier uit rietveldjes die tussen de kribben aanwezig zijn. De uiterwaarden herbergen de meest westelijke populatie in het rivierengebied van de

Kamsalamander. De soort gebruikt hier binnendijkse en buitendijkse plassen en poelen als zomerhabitat (voortplanting en foerageergebied), terwijl in nabijgelegen binnendijkse terreinen overwinterd wordt. In het kader van 'Ruimte voor de Rivier' zijn er vergevorderde plannen om de uiterwaarden van het Natura 2000-gebied te doorgraven met een zijgeul, waardoor bij hoge waterstanden water vanuit de Waal naar de Afgedamde Maas kan stromen. Hiermee moet het benedenstroomse 'knelpunt' bij Gorinchem ontlast worden. Tegelijkertijd zou de waterkerende dijk meer landinwaarts gelegd worden, waarmee ruimte ontstaat voor een groot aaneengesloten moerasgebied, waar bijvoorbeeld ooibos tot ontwikkeling kan komen. Hoewel dit ongetwijfeld natuurwinst zal opleveren (het gebied is een belangrijke schakel tussen Biesbosch en het natuurontwikkelingsgebied bij Fort Sint Andries, en kan daarmee van betekenis worden voor bijvoorbeeld de Bever), zal een dergelijk plan gedegen rekening moeten houden met de waardevolle hooilanden in een van de laatste uiterwaarden met natuurlijk reliëf.

Literatuur

Weeda & Hoegen 1996; van Haperen et al. 1999; van den Berg 2005; Drok 2005; van Eekelen & van den Berg 2006.

John Janssen

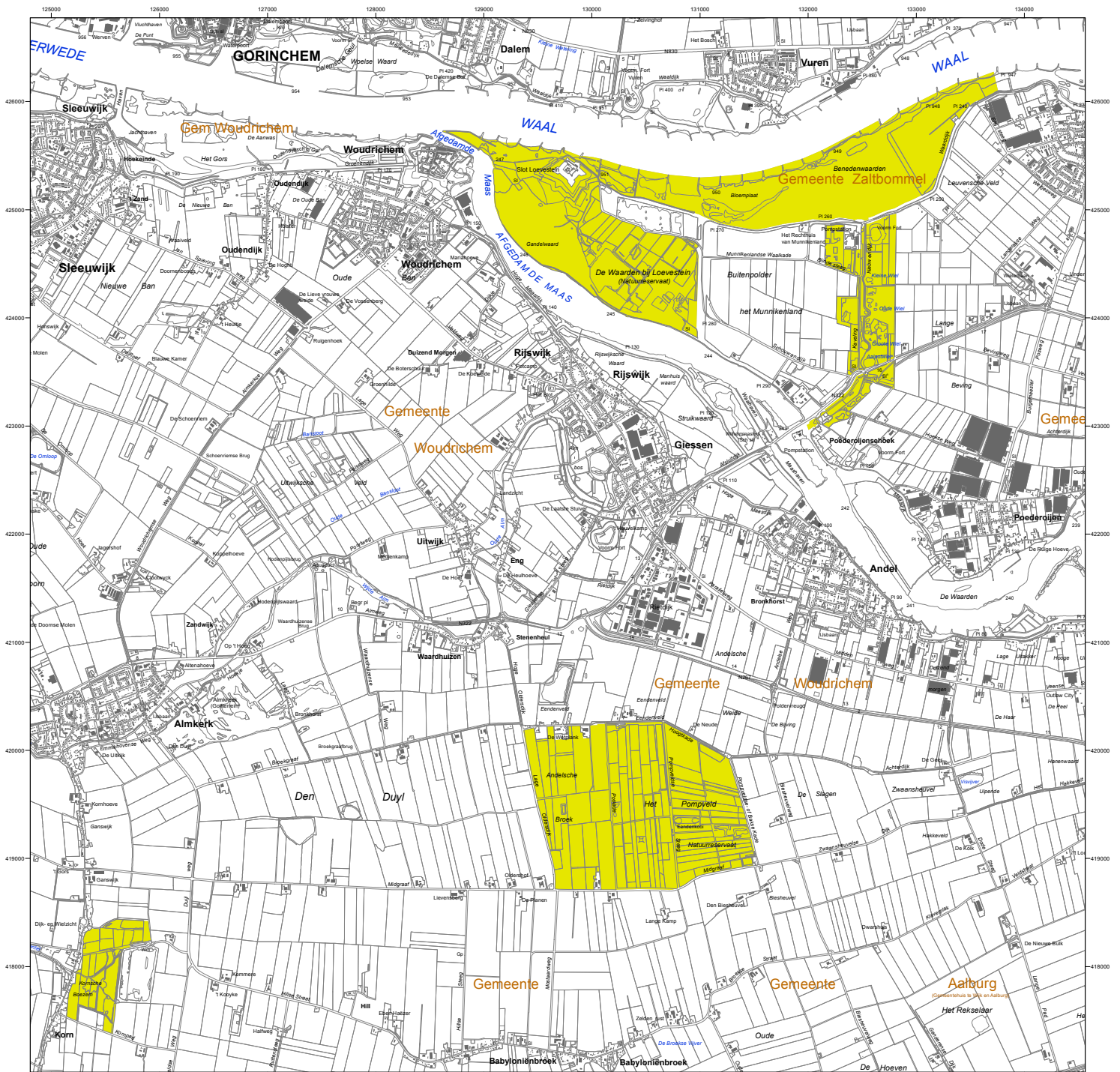
Beemdooievaarsbek (Geranium pratense) in een uiterwaard bij Loevestein. Deze fraaie zomerbloeier wordt elders in ons land als verwilderd beschouwd maar heeft zich op sommige plekken in het rivierengebied mogelijk via natuurlijke weg gevestigd.

Joop Schaminée

Uitgestrekt Glanshaverhooiland (Arrhenatheretum elatioris) met massaal bloeiend Groot streepzaad (Crepis biennis) op de Bloemplaat bij Loevestein.

Natura 2000-gebied #71 Loevestein, Pompveld & Korsche Boezem

Ministerie van Economische Zaken

NATURA 2000

Natura 2000-gebied Loevestein, Pompveld & Korsche Boezem
 Kaart behorende bij aanwijzingsbesluit PDN/2013-071, zoals verbeterd bij besluit PDN/2014-071, tot aanwijzing als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (NL3004001)

Datum kaartproductie: 16-4-2014 13:03:49

ALTERRA
WADDENINGEN

Er geldt een algemene exclaveringsformule op grond waarvan o.a. bestaande bebouwing en verhardingen meestal geen deel uitmaken van het aangewezen gebied (zie verder Nota van toelichting bij het besluit).

Legenda

- HR (750 ha)
- Ander Natura 2000-gebied (indicatief)
- HR = Habitatrichtlijngebied

deze kaart

0 250 500 1000 1500 2000
Meters

Topografische ondergrond: Copyright © 2014,
Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn.

Kenschets Natura-2000 gebied Biesboch

De Biesbosch bestaat uit een groot aantal eilanden en kreken, die grotendeels zijn begroeid met wilgenbos, in afwisseling met struwelen, ruigten, rietlanden en graslanden. Het gebied stond bekend als het grootste zoetwater getijdengebied van Europa, maar veel van deze faam is teloorgegaan door de uitvoering van de Deltawerken. Wat zich sindsdien gevormd heeft, is een ondoordringbare wil dernis die, vooral door haar uitgestrektheid, nog steeds van groot belang is voor een heel scala aan habitattypen en moerassoorten, waaronder Bever, IJsvogel, Blauwborst, Noordse woelmuis, Fint en Grote modderkruiper. Ook is het gebied rijk aan bijzondere epifytische mossen. Aan de noordoostkant van het gebied ligt een polder- en uiterwaardenlandschap met enkele van de beste voorbeelden van stroomdalgrasland en Weidekervelhooiland in ons land.

Landschap

Het benedenstroomse deel van de Maas en de Rijn was in de Vroege Middeleeuwen een onherbergzaam en vrijwel onbewoonbaar gebied, waar zee en rivieren regelmatig voor overstromingen zorgden. Hier lag een wirwar van eilanden, riviertakken en kreken, afgewisseld met ondoordringbaar veen. De mens vestigde zich hier in eerste instantie op oeverwallen, maar vanaf de 11de eeuw begon men, op last van de Graaf van Holland, met het systematisch ontginnen van het natte gebied. Geleidelijk werd steeds meer land ingepolderd en omstreeks 1300 is op de plek van de huidige Biesbosch een voor die tijd zeer grote en economisch belangrijke polder ontstaan: de Grote of Zuidhollandse Waard. In het gebied ontstonden tientallen nederzettingen, maar deze waren geen lang leven beschoren. Aan het begin van de 15de eeuw werd de Hollandse en Zeeuwse kust geteisterd door drie stormvloed die gezamenlijk bekend staan als de Sint-Elizabethsvloed. Op verschillende plaatsen braken dijken door. De grootste catastrofe vond plaats in 1421, toen de dijken van de Grote Waard het begaven en een dertigtal dorpen onder water verdween. Na nieuwe overstromingen in 1424 werd de polder opgegeven. Sindsdien staat ze bekend als de Verdrongen Zuid-Hollandse Waard.

Op deze wijze was een soort van binnenzee ontstaan, die onder invloed stond van rivierwater en het getij. Doordat de rivieren sediment aanvoerden, vormden zich slikken en zandplaten. De platen vormden een uitermate geschikt milieu voor allerlei

soorten biesen, waar het gebied uiteindelijk zijn naam heeft ontleend. De plantengroei en verdere opslibbing werden sterk door de mens beïnvloed. Riet, biesen en wilgen werden aangeplant en geoogst. Om de grienden optimaal geschikt te maken mochten ze niet te vaak overstroomd. Om die reden werden greppels en rabatten aangelegd en om de grienden lage kaden opgericht. Op den duur werden de grienden door verdere opslibbing ongeschikt voor wilgengroei en werden deze gebieden ingericht als polders, waarvan de gronden zeer vruchtbaar waren. Door de ontstane platen en eilanden stroomde het rivierwater hier niet meer goed door. Om een snellere afvoer te verkrijgen werd aan het eind van de 19de eeuw de Nieuwe Merwede gegraven, die de Brabantsche Biesbosch afscheidde van het noordelijke deel. Een versnelde afvoer van Maaswater werd omstreeks 1900 gerealiseerd door het graven van de Bergse Maas en de Amer. Door de versnelde afvoer werd de waterbeweging in de meer afgelegen delen rustiger. Hierdoor vond een versnelde opslibbing plaats, wat aanleiding gaf tot nog meer inpolderingen. Hierbij werd de westelijk gelegen Dordtsche Biesbosch gescheiden van de Sliedrechtse Biesbosch. Na de Tweede Wereldoorlog werden delen van de Sliedrechtse Biesbosch bebouwd en een groter deel van de Brabantsche Biesbosch in gebruik genomen als landbouwgrond.

De Biesbosch van de 19de en begin 20ste eeuw was een uitgestrekt landschap van eilanden en slingerende waterwegen dat werd gedomineerd door biesen, riet en wilgen en waarvan grote delen tot polder waren omgevormd. De buitendijkse delen vielen twee keer per dag droog en in het gebied was een constante ruis van stromend water hoorbaar. Dit veranderde in 1970. Op 2 november van dat jaar sloten de sluizen van de Haringvlietdam, als afronding van de Deltawerken. Vanaf dat moment viel het getijdenverschil in het gebied terug van zo'n twee meter tot twee à drie decimeters. Alleen in de Sliedrechtse Biesbosch resteert nog een getijdenverschil van circa 60 centimeter, door de open verbinding met de zee via de Beneden Merwede, Oude Maas en Nieuwe Waterweg. De hoogteverschillen tussen platen en geulen werden geleidelijk minder, eilanden kalfden af en biezenvelden verdwenen. Door het staken van het traditionele beheer van grienden, riet- en biezenvelden in ongeveer dezelfde tijd konden ruigten, struwelen en bossen zich sterk uitbreiden. Het open, dynamische cultuurgebied veranderde in snel tempo in een laag dynamisch moeras met spontane, hoog opgaande begroeiingen.

Het gebied blijft echter onderhevig aan veranderingen. Een recente ontwikkeling is dat veel poldergebieden van de Biesbosch worden omgevormd tot extensieve landbouwgrond en natuur. Ook de gehele Noordwaard, een landbouwgebied aan de noordkant van de Brabantse Biesbosch, staat op de nominatie om op de schop te gaan, dit in het kader van het plan 'Ruimte voor de Rivier'. Hier moet een grote nevengeul worden aangelegd, die bij hoog water kan overstroomd, waardoor het waterbergend vermogen van het gebied zal toenemen. Grote delen van de Noordwaard kunnen worden omgevormd naar natuurgebied of in de vorm van extensieve landbouwgronden geschikt worden gemaakt als foerageer- en

broedgebied voor vogels. Een laatste belangrijke ontwikkeling betreft de visie op het Haringvliet. Hier wordt gestreefd naar een getemd getij, om te beginnen door de sluizen op een kier te zetten, maar mogelijk op termijn door deze verder te openen. In eerste instantie lijken vooral trekvisen van een dergelijke maatregel te profiteren. Bij verdere opening kan mogelijk iets van de vergane glorie van het zoetwatergetijdengebied hersteld worden.

Natuurwaarden

Het meest opvallend in de Biesbosch zijn de uitgestrekte wilgenbossen (*Salicion albae*, H91E0), die overal vanaf het water zichtbaar zijn. In het verleden ging het hier om grote arealen grienden, maar sinds het hakhoutbeheer vrijwel overal is gestaakt, zijn de grienden doorgeschoten tot hoog opgaand wilgenbos. De ondergroei is op de meeste plekken weelderig en ruig (en vrijwel ondoordringbaar) als gevolg van het voedselrijke water en sediment. Opvallende soorten zijn Spindotter (*Caltha palustris* subsp. *araneosa*), Bittere veldkers (*Cardamine amara*) en Moerasstreepzaad (*Crepis paludosa*). De laatste is tegenwoordig binnen het Natura 2000-gebied vrijwel beperkt tot de Sliedrechtse Biesbosch, waar nog de meeste getijdeninvloed heerst. Een kenmerkende slak van deze vloedbossen is de Getijdeslak (*Mercuria confusa*). Dit is een typische zoetwatergetijdensoort, die in de jaren 1950 nog algemeen was in de Biesbosch, maar tegenwoordig vrijwel beperkt is tot het gedeelte met het grootste verschil in getij, de Sliedrechtse Biesbosch. Op veel plaatsen zijn de grienden na het afgenomen getij veranderd van soortensamenstelling, waarbij een geleidelijke successie plaatsvindt naar bossen van het verbond Alno-Padion (eveneens H91E0). Een onverwachte soort die hierbij in het gebied is verschenen, is de Slanke zegge (*Carex strigosa*). Door de verdroging zijn echter ook over grote oppervlakten ruigteplanten als Grote brandnetel (*Urtica dioica*) en Reuzenbalsemien (*Impatiens glandulifera*) in het bos gaan domineren. Toen de doorgeschoten grienden tien tot twintig jaar oud waren, werd hier een enorme rijkdom aan epifytisch groeiende mossen gevonden, waaronder vele soorten die uiterst zeldzaam zijn en waarvan zes zelfs nieuw waren voor ons land. Dit rijtje omvat Vloedschedemos (*Timmia megapolitana*), Dwergwratjesmos (*Cololejeunea minutissima*), Vlierhaarmuts (*Orthotrichum consimile*), Bros roestmos (*Frullania fragilifolia*), Ruig boomvorkje (*Metzgeria temperata*), Hondstandmos (*Cynodontium polycarpum*) en ook Tonghaarmuts (*Orthotrichum rogeri*), een mos van de Habitatrichtlijn. Deze laatste vertoont vooralsnog alleen hier en in Meinderswijk bij Arnhem een min of meer stabiel voorkomen. Vloedschedemos is de meest bijzondere soort van dit lijstje, daar ze wereldwijd van slechts twee locaties bekend is. De andere plek betreft eveneens een zoetwatergetijdengebied, in Engeland. Toen de wilgenbossen ouder en donkerder werden, verdwenen veel van deze pionierende topkapselmossen en werd hun plaats ingenomen door algemener voorkomende slaapmossen. Het meest geschikte habitat voor dergelijke pionierende epifyten vormen tegenwoordig relatief laag blijvende, vrij open struwelen van Katwilg (*Salix viminalis*). De bloeiende wilgen worden in het voorjaar druk bezocht door allerlei insecten. Van bijzondere betekenis

zijn de aantallen van de Roodrandzandbij (*Andrena rosae*), een soort die in de rest van ons land vrijwel verdwenen is, maar hier nog een grote populatie heeft. De bijen nestelen in - floristisch weinig interessante - kleidijken. De soort heeft een voorjaarsgeneratie die stuifmeel haalt uit wilgen en een zomergeneratie die foerageert op allerlei schermbloemigen. De wilgenbossen met hun krekens zijn de wereld van de Bever, het grootste knaagdier van Europa, dat hier tot het begin van de 19de eeuw nog voorkwam; de laatste melding dateerde van 1825. Tussen 1988 en 1992 zijn 42 bevers in de Biesbosch uitgezet, de eerste herintroductie van de soort in ons land. De Bever creëert open plekken door het eten van jonge wilgen en het omknagen van bomen, waarmee meer variatie in het bos ontstaat. Aanvankelijk was sprake van een hoog sterftcijfer, maar daarna wist de populatie zich te herstellen en uit te groeien tot meer dan 150 dieren, die een groot aantal burchten hebben weten te bouwen. De laatste jaren is het voortplantingssucces groter en vindt een snellere groei van de populatie plaats. Inmiddels heeft de soort zich ook verplaatst naar gebieden buiten de Biesbosch, tot langs de Oude Maas. De voormalige biezen- en rietvelden hebben op de meeste locaties plaats gemaakt voor ruigte en struweel. Waar de moerasruigte soorten als Spindotterbloem, Rivierkruid (*Senecio sarracenicus*), Moeraswolfsmelk (*Euphorbia palustris*), Moerasmelkdistel (*Sonchus palustris*) of Kleine kaardenbol (*Dipsacus pilosus*) bevat, is sprake van goed ontwikkelde voorbeelden van habitattypen 6430. Deze natte ruigten vormen samen met resterende rietvelden en vochtige graslanden het leefgebied van de Noordse woelmuis, waarvan hier een grote populatie voorkomt. Door haar omvang speelt de populatie in de Biesbosch een belangrijke rol voor de populaties in het gehele Deltagebied. Na een afwezigheid van dertig jaar is ook de Waterspitsmuis thans weer in het gebied aanwezig. De Meervleermuis zoekt in de Biesbosch haar voedsel boven water vanuit kolonies in de nabije omgeving. Het aantal broedende moerasvogels is na het dempen van het getij en de verruiging van rietgorzen sterk toegenomen. Vooral het getij en de extensieve exploitatie van riet en griendhout maakten dat de Biesbosch in het verleden betrekkelijk arm aan broedvogels was, al trokken de Kwak, met een kolonie in de Brabantse Biesbosch, en de vele tientallen kwartelkoningen in de Sliedrechtse Biesbosch wel de aandacht van de vogelaars. Het forse productieriet vormde een waar dorado voor de Grote karekiet, die hier met honderden en mogelijk zelfs met ongeveer duizend paar broedde. De slikken en zandplaten waren - vooral omdat ze tweemaal dagelijks onder water liepen - van gering belang als broedgebied, maar vormden wel een rijk voedselgebied voor reigers, eenden en steltlopers. Pioniersoorten moesten en moeten het meer hebben van grondwerkzaamheden, zoals die thans vooral in natuurontwikkelingsprojecten plaatsvinden. Zo broedde in 1976 de zeldzame Steltkluut in een spaarbekken in aanleg, en nadien nog op twee plekken waar ten behoeve van nieuwe natuur grootschalig grondverzet had plaatsgevonden. Een (tijdelijke) benutter van zulke omstandigheden is ook de Visdief, waarvan recent 10-30 broedparen aanwezig zijn. De Blauwborst geldt tegenwoordig als het vlaggenschip van de moerasvogels in de 'nieuwe' Biesbosch. De aantalexplosie die zich hier heeft voltrokken - van hooguit enkele honderden aan het begin van de jaren zeventig naar enkele duizenden tegenwoordig - stond aan de basis van een

kolonisatie of herkolonisatie, van vrijwel geheel Nederland tot ver in Duitsland en zelfs Zwitserland. Andere moerasvogels die momenteel in flinke aantallen tot broeden komen, zijn Aalscholver (honderden), Bruine kiekendief (tientallen), Snor en Rietzanger (honderden). Opmerkelijk is het algemene voorkomen van de IJsvogel met ongeveer 20 broedparen, een soort die toch vooral bekend staat van natuurlijke beeklopen op de hogere zandgronden. De hoge steile oevers van de kreken bieden blijkbaar een geschikte nestgelegenheid. Ook na strenge winters weet de stand zich redelijk te handhaven door het verminderd dichtvriezen van het oppervlaktewater door het nog aanwezig getij. Het uitgroeien van de bossen heeft veel bosvogels naar de Biesbosch gelokt. Zelfs elders zeer algemene soorten als Zwartkop en Vink waren in het verleden zeldzaamheden in dit gebied. Thans broeden er in de wilgenbossen honderden paren Grote bonte specht, Nachtegaal, Gekraagde roodstaart en Matkop en tientallen paren Bosuil, Kleine bonte specht en Grauwe vliegenvanger. Aanvankelijk leken ook Zomertortel en Wielewaal sterk te profiteren van de bosontwikkeling, maar beide soorten vertonen sinds 1985 een opmerkelijke achteruitgang. De Biesbosch is ook een belangrijk gebied voor doortrekkende en overwinterende watervogels. Ganzen (vooral Grauwe gans, Kolgans en Brandgans) verblijven er met duizenden en dat geldt ook voor zwemeenden als Smient, Krakeend en Wintertaling; ook Kuifeend komt in dergelijke aantallen voor. Viseters als futen, aalscholvers en lepelaars zijn talrijk, en het gebied is in toenemende mate van belang voor Grote en Kleine zilverreiger. Ten slotte worden er veel visarenden gezien en af en toe zelfs een Zeearend. Kale, slikkige oevers en tijdelijk door bedekking met veek kaal geworden op- en aanwassen zijn van oudsher van grote betekenis voor pionierbegroeiingen (H3270), die in het benedenrivierengebied voorkomen in de vorm van de Associatie van Blauwe waterreprijs en Waterpeper (*Polygono-Veronicetum anagallidis-aquaticae*). Na de afsluiting van het Haringvliet is de oppervlakte ervan echter sterk afgenomen door beperking van de verticale ruimte binnen de afgenomen amplitudo van het getij (intergetijdenzone). De oevers worden nu nog sneller van bovenaf gekoloniseerd door Riet (*Phragmites australis*), dat zich vegetatief tot beneden de laagwaterlijn kan uitbreiden. Ook de achteruitgang van de kenmerkende biezenvelden op de oevers weerspiegelt de teloorgang van de vroegere Biesbosch. Dit geldt in het bijzonder voor de gemeenschappen met Drie kantige bies (*Schoenoplectus triquetus*), een soort die in Europa strikt gebonden is aan het zoetwatergetijdensysteem en in ons land een zwaartepunt had. De vindplaatsen van deze soort in de Biesbosch zijn tegenwoordig schaars, en veelal betreft het kleine populaties, gemengd met pionierbegroeiingen. Ook de watergangen van de Biesbosch herbergen een EUhabitatype, in de vorm van begroeiingen met breedbladige fonteinkruiden (H3260). In het verleden had dit habitatype een waar bolwerk in het Zoetwatergetijdengebied, waarbij Doorgroeid fonteinkruid (*Potamogeton perfoliatus*) domineerde. Hiervan is zo goed als niets meer over, maar in de Brabantse en Dordtse Biesbosch heeft zich na het instorten van de begroeiingen met Doorgroeid fonteinkruid plaatselijk Rivierfonteinkruid (*Potamogeton nodosus*) weten te vestigen. De laatste jaren weet deze soort zich uit te breiden, mogelijk als gevolg van de verbeterde kwaliteit van het rivierwater. Ook allerlei diersoorten

profiteren van dit laatste. Een voorbeeld is de Rivierrombout (*Gomphus flavipes*), die lange tijd in ons land was uitgestorven, maar vanaf het midden van de jaren 1990 weer is waargenomen en een opmars inzette. De populatie langs de Merwedetakken bedraagt thans meer dan honderd exemplaren. De Biesbosch lag in het verleden op de belangrijkste route voor trekvis. De soortensamenstelling van de 17de eeuw is nu niet meer voor te stellen: in 1654 werden 'op eenen dagh wel 18.000 Steuren, Salmon ende Elft gevangen'. Voor de Fint was het gebied tot ver in de 20ste eeuw het belangrijkste paai- en opgroeigebied in ons land. Sinds de afsluiting van de Haringvlietdam is het gedaan met de populaties van deze trekvis. Voor soorten als Fint, Elft, Zalm, Zeebek, Rivierbek, Paling en Spiering is het noodzakelijk dat op niet al te lange termijn de Haringvlietdam tenminste op een kier worden gezet. Een vissoort die juist gebaat is bij een laag dynamisch watermilieu is de Grote modderkruiper. Van deze soort worden grote dichtheden gevonden in de 'killen', doodlopende oude rivierarmen in het oostelijke deel van het Natura 2000-gebied. Ook voor de Bittervoorn behoort het westelijke Rivierengebied tot de kerngebieden in Nederland. Ten noorden van de Nieuwe Merwede, op het eiland van Dordrecht, ligt een deelgebied dat weinig gemeen heeft met het beeld dat de Biesbosch bij de meesten oproept. Hier resteert in de Hengstpolder, het Kraaiennest en op de Kop van de Oude Wiel een verscheidenheid aan rivierbegeleidende graslanden. Naar verhouding intensieve graslanden, die tijdens de vogeltrek worden bevolkt door ganzen en eenden, wisselen af met verschillende typen extensief en bloemrijk grasland. Deze variatie is te danken aan het natuurlijke reliëf, de gradiënten in waterhuishouding en bodem (van puur zand tot zware zavel) en het consequent toegepaste beheer van hooien en/of extensief beweiden. Het betreft hier Stroomdalgrasland (H6120), Glanshaverhooiland en Weidekervelhooiland (beide H6510). Op de Kop van de Oude Wiel wordt het grootste restant in West-Nederland aangetroffen van het sterk bedreigde habitatype Stroomdalgrasland (*Medicagini-Avenetum pubescentis*). Het type komt hier voor in een zeer goed ontwikkelde vorm. De lijst van zeldzaamheden omvat onder andere Rode bremraap (*Orobancha lutea*; de enige vitale populatie in ons land), Oosterse morgenster (*Tragopogon pratensis* subsp. *orientalis*), Ruige weegbree (*Plantago media*), Ruige leeuwentand (*Leontodon hispidus*), Kleine ruit (*Thalictrum minus*), Bevertjes (*Briza media*), Grote tijm (*Thymus pulegioides*), Beemdkroon (*Knautia arvensis*) en Kleine ratelaar (*Rhinanthus minor*). Ook treden hier enkele plantensoorten op die elders slechts zelden in stroomdalgrasland worden gevonden, zoals Knolsteenbreek (*Saxifraga granulata*), Ruig viooltje (*Viola hirta*), Ruige scheefkelk (*Arabis hirsuta*), Geelhartje (*Linum catharticum*), en Knolbeemdgras (*Poa bulbosa*). Het voorkomen van een aantal van deze laatste soorten hangt samen met het feit dat hier in het benedenrivierengebied de droge graslanden het gehele jaar door nog een zekere vochtvoorziening hebben, doordat de waterstanden niet diep weg kunnen zakken. Het getij is van belang voor de instandhouding van het habitatype, doordat waterschommelingen voor aanvoer van vers, kalkrijk zand zorgen. Op de Kop van de Oude Wiel bevindt zich een geïsoleerde populatie van de Knautiabij (*Andrena hattorfiana*), die afkomt op de grote populatie Beemdkroon. De soort is verrarend vrijwel alleen in Zuid-Limburg bekend. De meer westelijk gelegen

Hengstpolder herbergt het enige resterende goed ontwikkelde Weidekervelhooiland (Sanguisorbo-Silaetum) in ons land. Behalve de uiterst zeldzame Weidekervel (*Silaum silaus*), komt hier veel Grote pimpernel (*Sanguisorba officinalis*) en Trosdravik (*Bromus racemosus*) voor, naast zeldzame soorten als Lange ereprijs (*Veronica longifolia*) en Noords walstro (*Galium boreale*; de enige groeiplaats in Nederland). Het Weidekervelhooiland staat op kalkrijke kleibodem, op plaatsen waar de waterstanden 's winters hoog zijn en zomers wegzakken, waarbij oppervlakkige uitdroging van de bodem optreedt. In het Kraaiennest komt in de gradiënt van Weidekervelhooiland naar stroomdalgrasland een grote oppervlakte aan bloemrijk Glanshaverhooiland (*Arrhenatheretum elatioris*) voor. De bovengenoemde lijst van zeldzame plantensoorten moge duidelijk maken dat we hier te maken hebben met een van de belangrijkste terreinen in ons land voor graslanden. Staatsbosbeheer streeft met veel geduld naar uitbreiding van deze begroeiingen. Door langdurige, jaarlijkse toepassing van hooibeheer verandert hier eertijds intensief gebruikt grasland geleidelijk in de beoogde habitattypen.

Literatuur

Zonneveld 1960; Cohen Stuart & Westhoff 1963; Westhoff et al. 1971; Booy 1982; Berendsen 1984; Saris & Sierdsema 1987; Meijer 1991; van der Pluijm 1991; Weeda 1991; Zonneveld 1991; Coops 1992; Martens 1993; van der Pluijm 1995; Zonneveld 1999; Wolf et al. 2001; Kemmers et al. 2002; Weeda et al. 2002a; Buissink 2004; Niewold 2004; Meijer & Weel 2007.

Ruud Knol

Actief beheerde rietlanden bieden in het vroege voorjaar volop ruimte aan dotterbloemen (Caltha palustris) met her en der wat Pinksterbloem (Cardamine pratensis).

John Janssen

Door de kracht van het water kunnen complete bomen worden ontworteld en meegesleurd. Elders kunnen deze weer voet aan de grond krijgen en tot nieuwe wasdom komen.

Mark van Veen

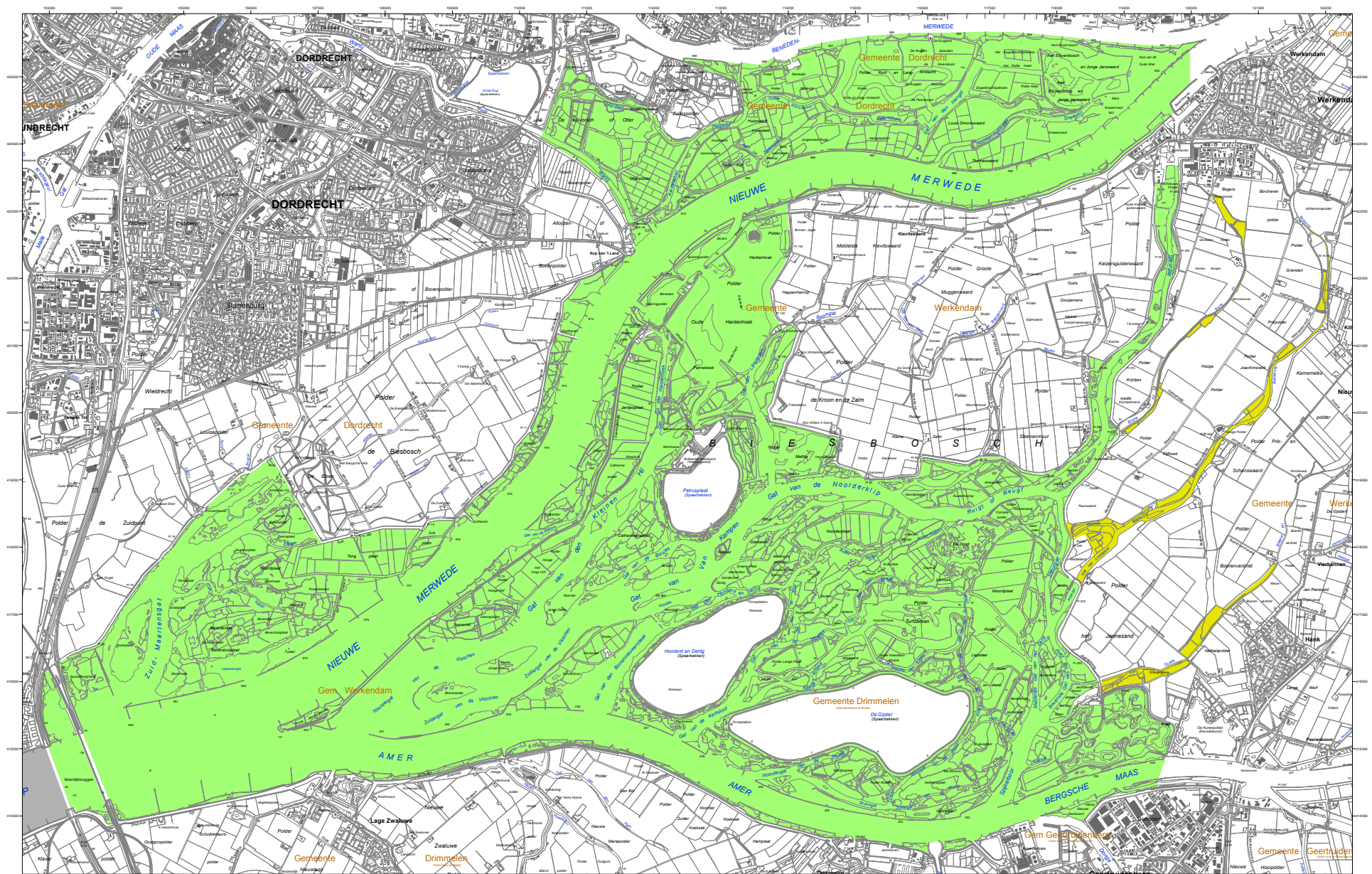
De IJsvogel doet het, mede dankzij een reeks van zachte winters, weer erg goed in Nederland. In 2008 kon de soort zelfs van de Rode Lijst worden afgevoerd.

Bas van Gennip

Tonghaarmuts (Orthotrichum rogeri) is een onbestendige soort, die de afgelopen jaren op verscheidene plekken in ons land is aangetroffen, voornamelijk op wilgen en in jonge aanplant van eiken. Meer duurzaam is dit mos slechts van twee gebieden bekend, te weten de Biesbosch en de uiterwaard Meinderswijk bij Arnhem. In de Biesbosch groeit de soort in doorgeschoten grienden.

Natura 2000-gebied #112 Biesbosch

Ministerie van Economische Zaken

Natura 2000-gebied Biesbosch

Kaart behorende bij aanwijzingsbesluit PDN/2013-112 tot aanwijzing als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (NL3000040) en ter wijziging van het besluit tot aanwijzing als Vogelrichtingsgebied (NL3009002)

Datum kaartproductie: 23-5-2013 15:19:24

ALTErra

Er geldt een algemene exclaveringsformule op grond waarvan o.a. bestaande bebouwing en verhardingen meestal geen deel uitmaken van het aangewezen gebied (zie verder Nota van toelichting bij het besluit).

- Legenda**
- HR (163 ha)
 - VR + HR (9478 ha)
 - Totale oppervlakte = 9641 ha
 - Ander Natura 2000-gebied (indicatief)
 - VR = Vogelrichtingsgebied
 - HR = Habitatrichtingsgebied

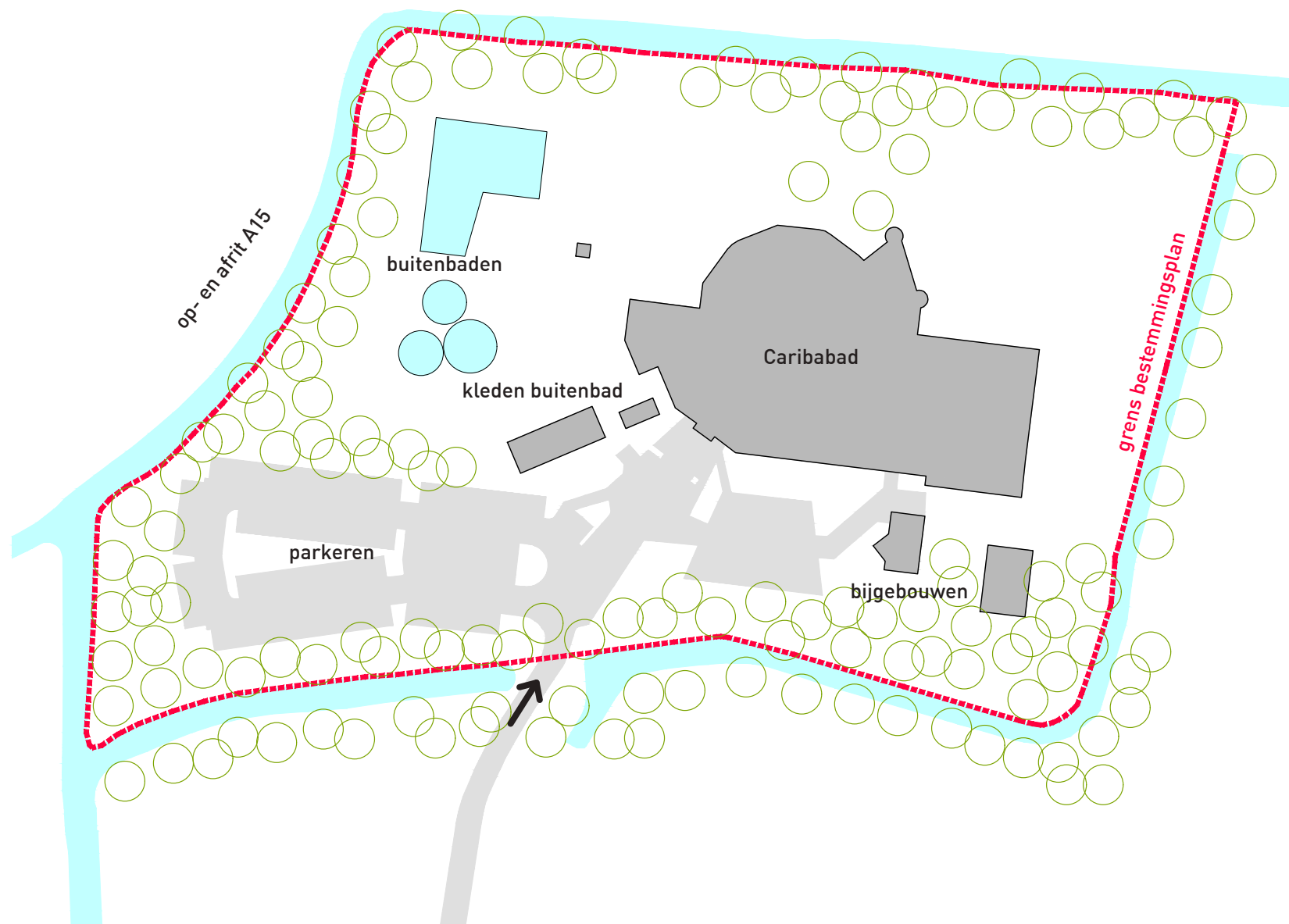
7 Bijlage 7: Inpassingsstudie nieuwbouw Caribabad

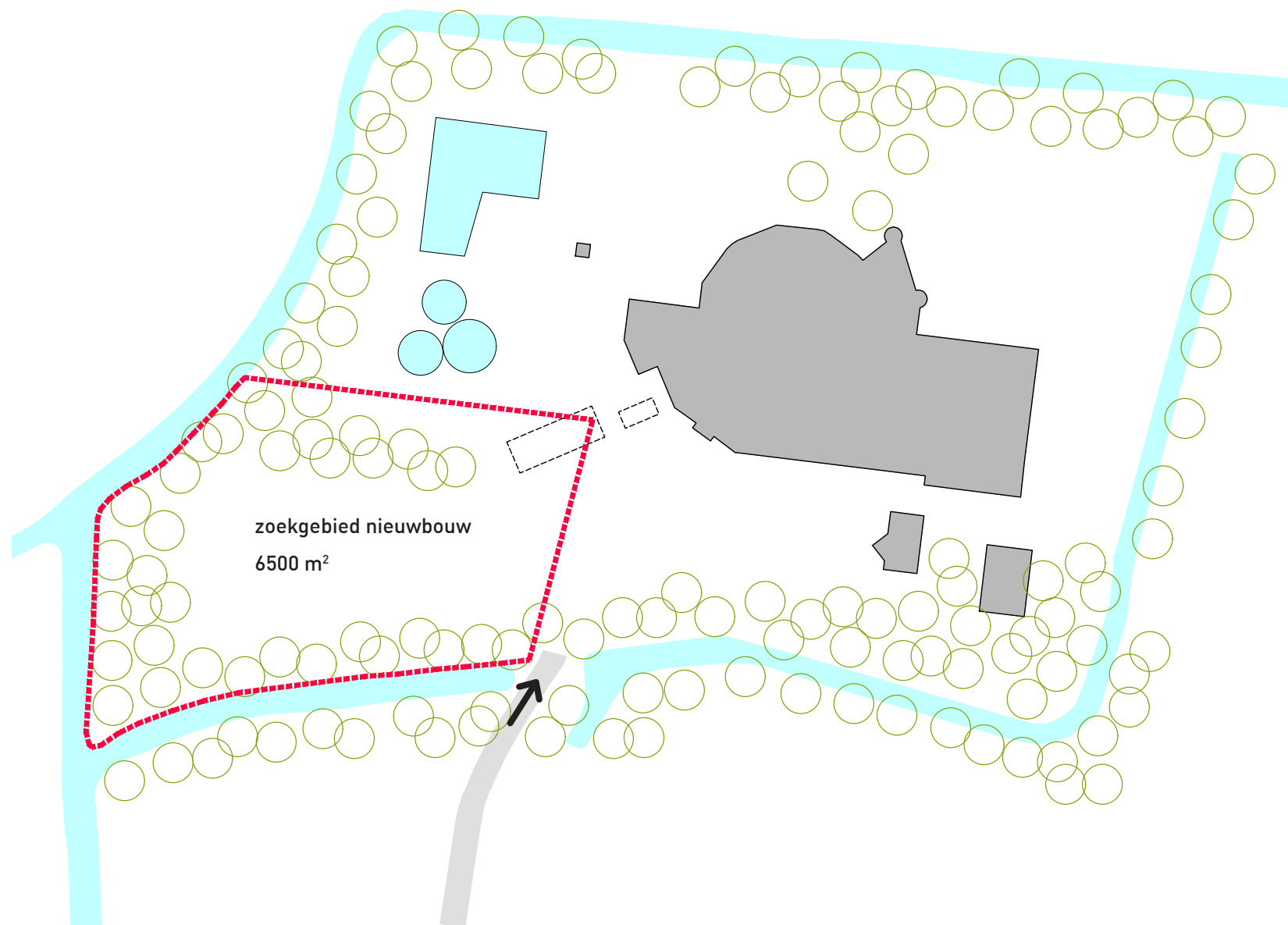
Inpassing Caribabad

Gorinchem

RUIMTESTAAT CARIBABAD - SCENARIO 2 NIEUWBOUW MET VOLLEDIG RECREATIEF PROGRAMMA				CONCEPT			
		aantal		per eenheid m2 nvo	subtotaal m2 nvo	totaal	
A. Zwembaden						2046	
1	Wedstrijdbad	20,0 x 25,0	1	500	500		
2	Personen	langsijde 1	1	75	75		
		langsijde 2	1	63	63		
		kopse zijde 1	1	77	77		
		kopse zijde 2	1	102	102		
3	Doelgroepenbad (opgenomen als onderdeel van het recreatiebad)	10,0 x 20,0	0	200	0		
4	Personen	langsijde 1	0	60	0		
		langsijde 2	0	50	0		
		kopse zijde 1	0	47	0		
		kopse zijde 2	0	62	0		
5	Recreatiebad	in vrije vorm, aangegeven lengte x breedte is rekenkundig	1	450	450		
6	Personen	in vrije vorm rondom basin(s)	1	68	68		
		in vrije vorm rondom basin(s)	1	68	68		
		in vrije vorm rondom basin(s)	1	78	78		
		in vrije vorm rondom basin(s)	1	78	78		
7	Buizenglijbaan 40m inpadig met separate skim-out		1	130	130		
8	Familieglijbaan met separate skim-out		1	100	100		
9	Whirlpool 10 personen met omliggende ruimte		1	40	40		
10	Stoomcabine 10 personen		1	8	8		
11	100 tribunezetplaatsen op verdieping wedstrijdbad	1,8 30,0	1	54	54		
12	Bergingen wedstrijdbad		2	25	50		
13	Berging doelgroepenbad		0	25	0		
14	Berging recreatiebad		2	25	50		
15	EHBO ruimte /massageruimte		2	15	30		
16	Jury/wedstrijdruimte		1	15	15		
17	Badmeesterpost		1	12	12		
B. Entree/centrale hal						163	
1	Entreehal met tochtportaal, garderobeboek en buggruimte		1	25	25		
2	Centrale hal incl. kassa/receptie		1	75	75		
3	Werkplek/sprekruimte		1	8	8		
4	Toiletten droge gedeelte (dames/heren)		2	16	32		
5	Toilet miva, droge gedeelte		1	8	8		
6	Werkkast		1	15	15		
C. Horeca/verenigingsruimte						415	
1	Horecaruimte met bar en uitgifteuik natte gedeelte		1	225	225		
2	Bereidingskeuken		1	20	20		
3	Spoekeuken		1	15	15		
4	Keukenberging		1	20	20		
5	Ruimte voor vereniging/multifunctioneel gebruik?		1	120	120		
6	Containerruimte		1	15	15		
D. Kleedruimten zwembaden						334	
1	Groepskleedruimten		4	24	96		
2	Kleedcabines		40	1,7	70		
3	Gezinskleedcabines		8	4	32		
4	Kluisjes		180	0,2	18		
5	Toiletten natte gedeelte		8	2	16		
6	Kindertoiletten		6	2	12		
7	Doucheruimte		2	20	40		
8	Miva ruimte (douche/toilet/kleedruimte)		2	8	16		
9	Fohn/make-up/nawachtruimte		2	7	14		
10	Opslagruimte attributen en (miva)materialen		2	10	20		
E. Personeel/bergingen/techniek						728	
1	Personeelsruimte met pantry		1	35	35		
2	Kantoorruimte teamleider		1	16	16		
3	Kantoorruimte indelbaar		1	30	30		
4	Kleedruimte personeel		2	20	40		
5	Werkruimte technische dienst		1	10	10		
6	Toiletten		2	16	32		
7	Wasruimte/droogruimte personeel		1	10	10		
8	Werkkast		3	8	24		
9	Berging		2	8	16		
10	Buitenberging		2	20	40		
11	Nieuw badpost buitenbad inclusief EHBO en toiletten		1	100	100		
12	Effectief oppervlak kelder/badomlopen (bovenop NEN2580 norm)		1	100	125		
13	Toeslag inpadig installatie ruimte specifiek zwembad (LBK e.d.) bovenop NEN2580 norm		1	250	250		
Totaal nuttig vloeroppervlak (nvo)		(conform bijlage B, NEN2580)				3686	
Toeslagen (let op, toeslagen t.o.v. totaal bvo conform NEN2580)							
Toeslag indelingsverlies		1% van bvo		4238	42		
Toeslag installatie ruimte		1% van bvo		4238	42		
Toeslag verkeersruimte		5% van bvo		4238	212		
Totaal netto vloeroppervlak (nvo)		(conform bijlage B, NEN2580)			m2 nvo	3982	
Toeslag Tara-oppervlak (constructie, schachten, etc.)		7,00% van bvo					
Bruto vloeroppervlak (bvo)					m2 bvo	4238	
Opslagfactor nvo naar bvo bedraagt		1,15					
F. Buitenbaden (telt niet mee voor BVO oppervlak) blijven behouden, behoudens uitloopbad vast aan binnenbad						615	
1	Buitenbad	21,0 x 25,0	1	525	525		
2	Recreatiebad buiten vrije vorm		1		90		

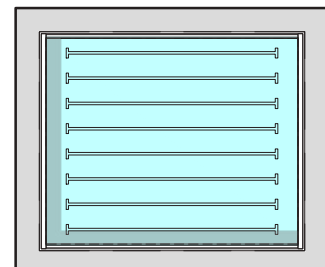
BEGANE GROND

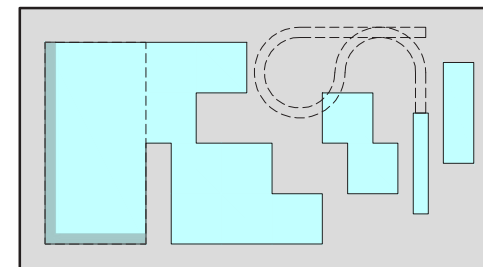
kleden, douches, bergingen, etc, 700m²

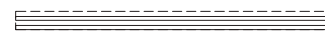
entree en horeca, 400m²

wedstrijdbad 25x20,4
tribune

doelgroepenbad 20x10
recreatiebad 250m²

tribune,

techniek lucht, 500m²

personeelsruimten, 250m²

VERDIEPING

concept ruimtestaat Straman

scenario 2 met volledig recreatief programma

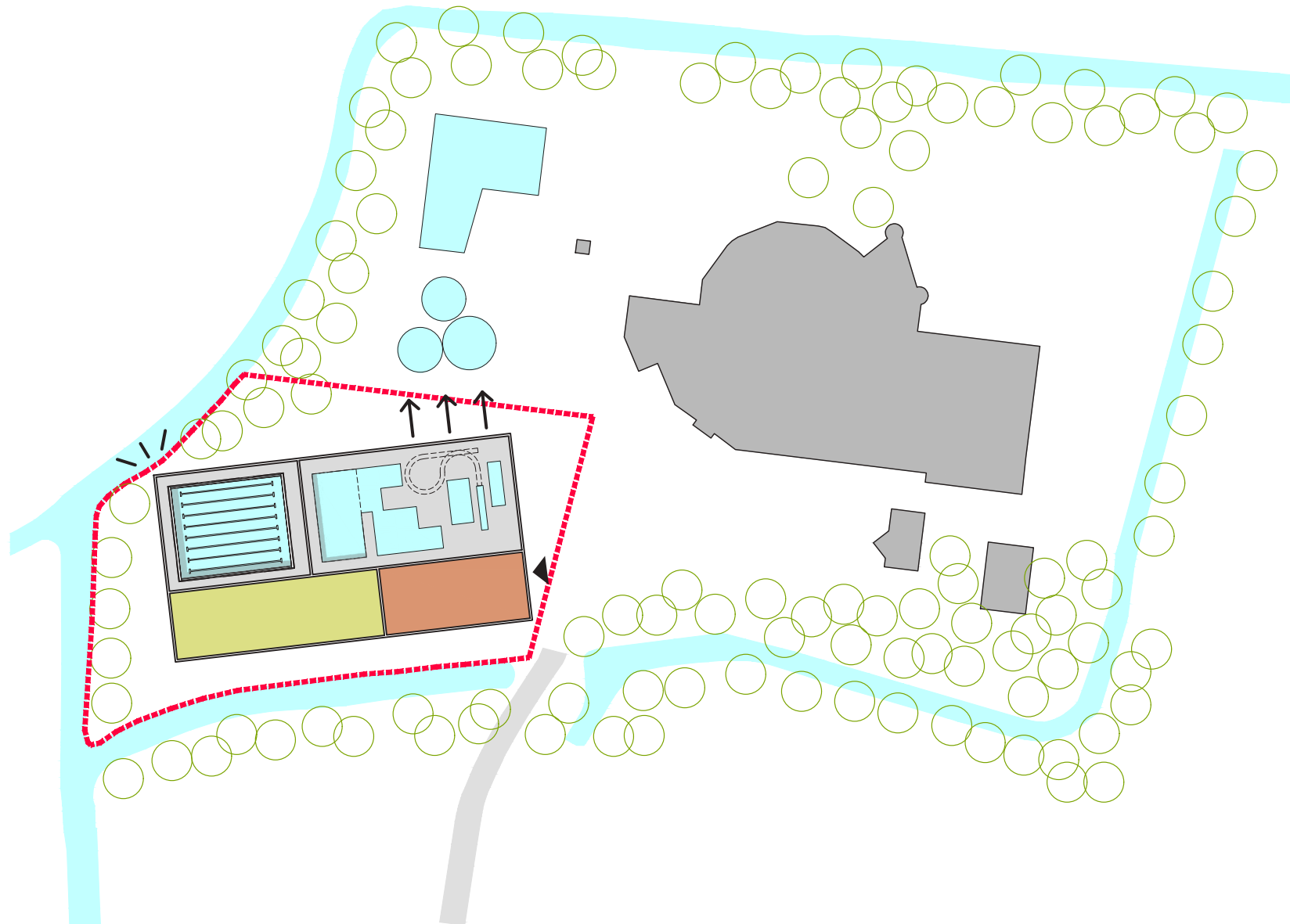
vlekkenplan

vertaling in hoofdcomponenten

PROGRAMMA VAN EISEN

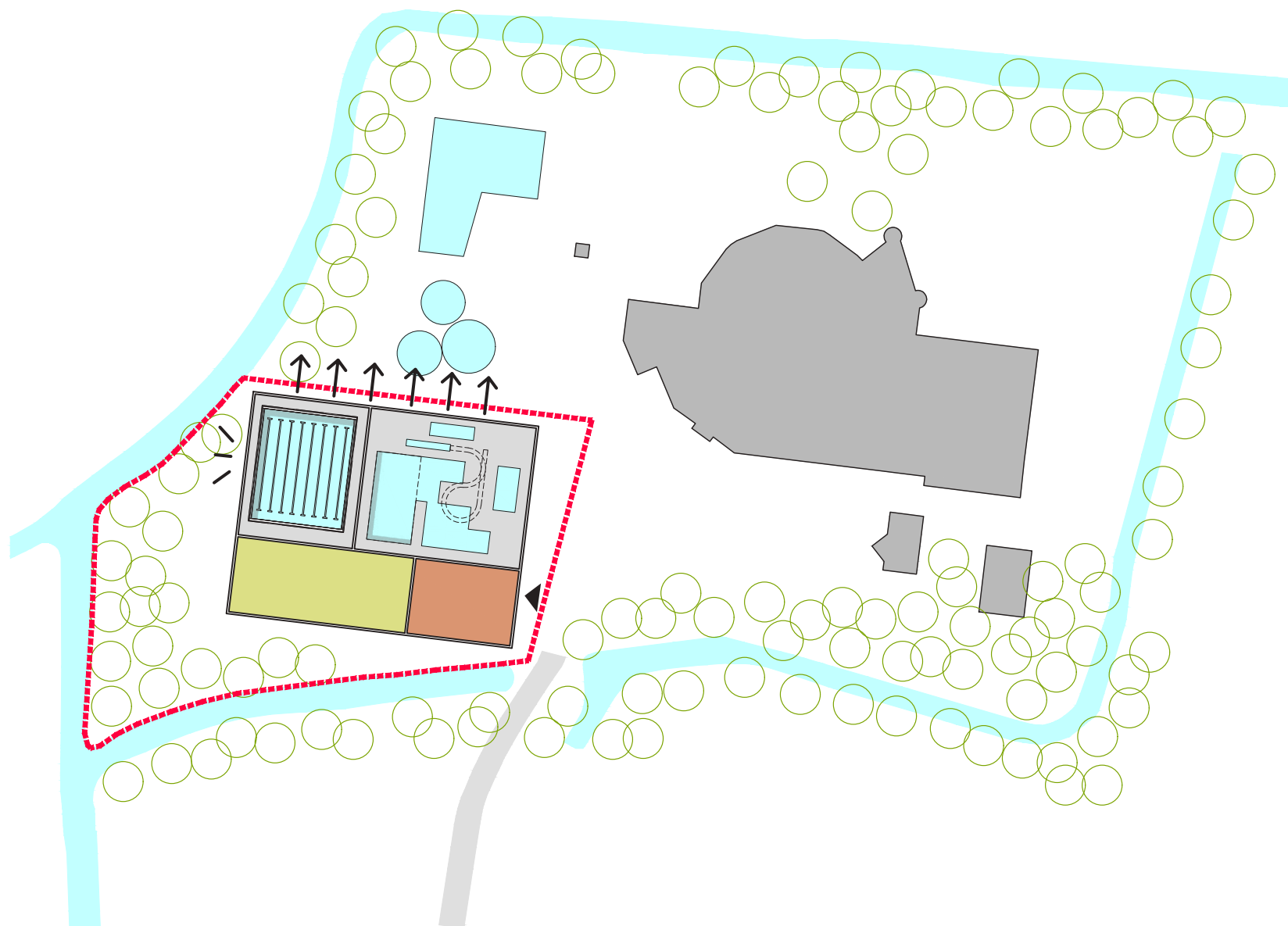
langgerekt

- entree dicht op de toegangsweg
- goede koppeling recreatiebad met buitenbaden
- uitstraling naar op- en afrit A15

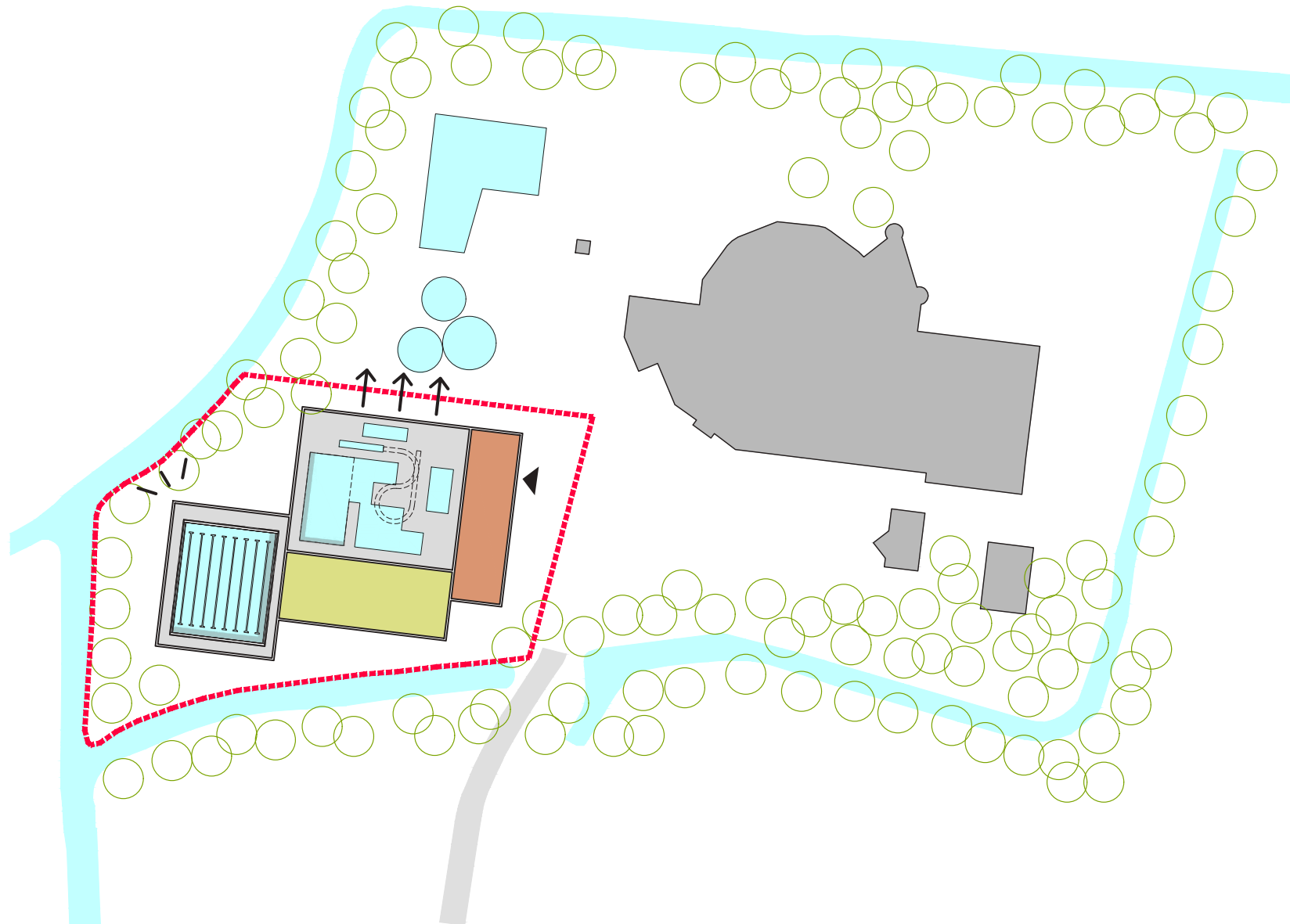
compact

- entree dicht op de toegangsweg
- goede koppeling recreatiebad met buitenbaden
- uitstraling naar op- en afrit A15

veelvormig

- entree met voldoende afstand tot de toegangsweg
- goede koppeling recreatiebad met buitenbaden
- uitstraling naar op- en afrit A15

8 Bijlage 8: input verenigingen en onderwijs

Verenigingen

PCG/De Linge

Algemene informatie

- De vereniging heeft op dit moment tussen de 250 en 300 leden. De leden van de waterpolo-afdeling zijn voor 50% afkomstig uit de gemeente Gorinchem, bij het wedstrijdzwemmen ligt dit percentage op 95%.

Huidig gebruik

- Momenteel beperkt de beschikbare capaciteit in het Caribabad de vereniging om te groeien. Een ledenstop wil de vereniging niet toepassen, maar aan actieve ledenwerving wordt ook niet gedaan omdat ze op dit moment een stijgend ledenaantal niet kunnen onderbrengen.
- Op dit moment maakt de vereniging keuzes in het aanbod, omdat ze niet alles kunnen aanbieden zoals ze dit graag zouden willen. Uitbreiding is mogelijk in de late uren, maar deze zijn niet passende voor jonge leden. Met name op doordeweekse trainingen is het maximum aantal leden per tijdvak bereikt (maandag t/m donderdag tussen 18.30u-22.00u).
- PCG/De Linge maakt op dinsdag ook gebruik van het zwembad in Leerdam.
- Het huidige 25m wedstrijdbad voldoet ook niet aan de eisen van de KNZB wat betreft wedstrijdafmetingen voor waterpolo. Hiervoor heeft de vereniging dispensatie gekregen.
- PCG/De Linge verwacht per direct 10% extra badwater af te kunnen nemen indien er capaciteit beschikbaar zou zijn.

Toekomstig gebruik

- De verwachting van de vereniging is dat het ledenaantal de komende jaren 20% tot 30% gaat toenemen. In 5 à 6 jaar hoopt de vereniging circa 500 leden te hebben.
- Voor het waterpolo zou het helpen om meer tijdsblokken aan te kunnen bieden. Voor de overige activiteiten zou meer badwater al helpen. Tevens is er de wens om het wedstrijdbad te laten voldoen aan de KNZB eisen voor waterpolo, wat inhoudt dat het bad 35m zou moeten worden met overall een diepte van minstens 2m.

Aandachtspunten

- Het clubhuis is gesitueerd buiten het zwembad en is ook aan de krappe kant;
- Een aparte jury ruimte aan het wedstrijdbad is gewenst;
- Een ruimte voor teambesprekingen is gewenst;
- De huidige kleedkamer capaciteit voor teams is voldoende. Echter zou er een aparte scheidsrechterkleedruimte gewenst zijn, bijvoorbeeld gecombineerd met een mindervalide kleedruimte;
- Startblokken voor het wedstrijdzwemmen zijn gewenst;
- Het nieuwe scorebord (gezamenlijk met SGS aangeschaft) moet ook meegenomen worden. Deze moet worden kunnen aangesloten en goed gebruikt kunnen worden;
- Opslag is een aandachtspunt. Het dubbele van de huidige opslag zou gewenst zijn;
- De tribunecapaciteit is op dit moment met circa 85 beperkt. Een verdubbeling (circa 150 zitplaatsen) zou volstaan en niet onnodig groot zijn, aldus PCG/De Linge;
- Bij eventuele nieuwbouw moet gedacht worden aan perrongrootte, passend bij de verschillende activiteiten en wedstrijden.

Overige verenigingen (onderwatersportvereniging OSCG, stichting gehandicapten en de Biesboschzwemmers)

Algemene informatie

- De drie verenigingen hebben gemiddeld 91 leden. Hiervan komt gemiddeld 44,3% uit de gemeente Gorinchem. Bij OSCG ligt dit op 98%.

Huidig gebruik

- Het aantal leden is de afgelopen jaren bij de verenigingen gelijk gebleven of licht gedaald.
- De Biesboschzwemmers maken ook gebruik van andere zwembaden (circa 6 uur per week), namelijk Aqua Altena en De Warande in Oosterhout in de winter en Werkina in Werkendam in de zomer. Gemiddeld huren de verenigingen 1,5 uur badwater in het Caribabad per week.
- De trainingen zijn op vaste tijden en voor wedstrijden zijn er voldoende mogelijkheden, mits er ruim van te voren gereserveerd wordt.
- Enkele aandachtspunten die worden genoemd zijn: klachten over de luchtkwaliteit op zaterdagochtend; hoge temperatuur in de kleedkamers & de vraag naar een bad dieper dan 2,30m. Daarnaast is er geen/beperkte beschikbaarheid van badwater op courante uren op doordeweekse dagen, dit is vooral een probleem voor de jongere leden omdat dit te laat op de avond is.

Toekomstig gebruik

- De verwachting voor de komende jaren is dat de ledenaantallen zich bij de verenigingen op eenzelfde manier blijven ontwikkelen.
- OSCG geeft aan behoefte te hebben aan zo'n 1 à 2 uur extra capaciteit per week in het wedstrijdbad. Ook merkt deze vereniging dat extra activiteiten het goed doen bij de leden, dus willen ze hier meer op inzetten. De Biesboschzwemmers denken er over na om een uur badwater van een ander zwembad in te ruilen voor een uur in het Caribabad, hier moet echter wel ruimte voor zijn in het Caribabad op de gewenste dag en tijd.

Onderwijsinstellingen

Algemene informatie

- De onderwijsinstellingen die gebruik maken van het zwembad hebben 108 en 400 leerlingen waarvan 15% respectievelijk 60% uit de gemeente Gorinchem komt. Het betreft de Cirkel en Omnia. Via deze scholen maken 48 en 20 leerlingen (gemiddeld 34 leerlingen) wekelijks gebruik van het zwembad.

Huidig gebruik

- De scholen nemen alleen zwemwater af bij het Caribabad. Dit doen zij voor zwemlessen en af en toe een recreatieve activiteit. Wekelijks nemen deze scholen 1 à 2 uur zwemwater af.
- Het contact met de exploitant verloopt goed. De instellingen nemen op regelmatige basis badwater af en hier houdt de exploitant rekening mee in de planning.

Toekomstig gebruik

- Voor in de toekomst verwachten de scholen weinig veranderingen en zijn ze tevreden om op gelijke voet verder te gaan.

9 Bijlage 9: concurrentieanalyse

Combibaden

Naam	Caribabad	Optisport Aqua'Altena	Optisport De Lockhorst	De Hooght
Plaats	Gorinchem	Andel	Slidrecht	Papendrecht
Afstand tot Gorinchem in min.	0	22	16	20
Afstand tot Gorinchem in km.	0,0	20,9	14,3	21,6
Baden en faciliteiten	- 15x25m wedstrijdbad; - recreatiebad met (interactieve) glijbanen, - stroomversnelling - bubbelbaden, - peuterbad, - Turks stoombad, - (natte) horeca; - buitenbad met (familie)glijbaan, - drie grote peuterbaden, - zonneweide	Binnen: - wedstrijdbad (25x10m) 6 banen; - doelgroepenbad (10,6x11,35) met beweegbare bodem tot max. 2m; - whirlpool en glijbaan; - baby- en peuterbad; Buiten: - baby- en peuterbad; - zesbaans wedstrijdbad (25x15,4); - avontuurlijke familiegljbaan (9,5m); - waterspeeltuintje; - ligweide, speelvelden en -tuin; - horeca	- Wedstrijdbad (25x15m) 6 banen en beweegbare bodem; - doelgroepenbad (25x10m) met beweegbare bodem van 15m - peutergedeelte; - Recreatiebad met stroomversnelling, jetstreams, - bubbelbad, - 2 peuterbaden - een glijbaan	Buiten: - twee 25-meter baden (1,20-2m diep en 2-3,80m diep); - glijbanen; - duikplanken; - ligweide Binnen: - Peuterbad; - 8-baans wedstrijdbad; - doelgroepenbad met beweegbare bodem;
Karakter	Combibad	Combibad	Combibad	Combibad
Tarieven				
recreatief zwemmen				
- losse badenkaart	€ 7,50	€ 5,90	€ 7,00	€ 5,35
- jeugd	€ 7,50	€ 5,90	€ 6,50 (2t/m15 jaar)	€ 5,35
- meerbadenskaart (per bezoek)	€ 6,75	€ 4,92	€ 5,83	€ 4,46
- jeugd	€ 6,75	€ 4,92	€ 5,42	€ 4,46
les zwemmen				
- lesduur in min.	60	45	45	60
- gemiddelde prijs per 30 min.	€ 5,00	€ 8,32	€ 6,42	€ 6,28
doelgroepen				
- soorten	Aqua Vitaal, Aquajoggen, Cariba bootcamp, Caribearobic, therapie zwemmen, zwangerschapswemmen, baby & peuter zwemmen, women only, dames zwemmen, kinderfeestjes	Aqua'joggen; Aqua'vitaal; Aqua'aerobic; Survival; kinderfeestje	Aqua'power; Aqua'vitaal; Aqua'gmaanden; Aqua'fit; Aqua'joggen; Aqua'float; Aqua'trimmen; Aqua'bootcamp; Snorkelen	ouder en kind zwemmen; survival; snorkelen; balvaardigheid; aqua bootcamp; aquajoggen; aquarobic; aquavitaal
- banenzwemmen	€ 4,30	€ 6,90	€ 6,50	€ 5,35
- gemiddelde prijs aquasporten	€ 6,50	€ 8,95	€ 7,95	€ 6,15
- gemiddelde prijs seniorenactiviteiten	nvt	nvt	nvt	nvt
- gemiddelde prijs zwangeren, b/p/k, o/k	€ 6,50	€ 8,50	€ 8,50	€ 4,95
- gemiddelde prijs overig	€ 12,00	€ 12,92	€ 9,04	€ 10,03

Binnenbaden

Naam	De Duikelaar	Laco Sports Leerdam	Kurenpolder	Optisport Sportboulevard
Plaats	Hardinxveld-Griessendam	Leerdam	Hank	Dordrecht
Afstand tot Gorinchem in min.	13	20	19	22
Afstand tot Gorinchem in km.	11,3	19,4	18,2	25,9
Baden en faciliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - wedstrijd bassin van 25 x 15 meter met een diepteverloop van 1.10-2.00 meter - instructiebad van 8 x 12 meter met een diepte verloop van 0.40-0.90 meter; - zonnebank; - Tenca Trap voor gemakkelijk in- en uitstappen; - horeca ruimte met bezoekersterras 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad; - doelgroepenbad (beiden met beweegbare bodem); - een peuterbassin; - duikplank en tillift voor de mindervaliden; - sauna met stoombad. 	<ul style="list-style-type: none"> - Recreatiebad; - glijbaan (100m); - borrelbank; - stroomversnelling; - terras; - sauna, turks stoombad en jacuzzi 	<ul style="list-style-type: none"> - 50 meter wedstrijdbad; - doelgroepenbad (10x25m); - recreatiebad met twee whirlpools; - waterspeeltuin; - horeca
Karakter	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad
Tarieven				
recreatief zwemmen				
- losse badenkaart	€ 3,70	€ 7,95	€ 7,00	€ 7,60
- jeugd	€ 3,10 (t/m 12 jaar)	€ 7,95	€ 7,00	€ 7,60
- meerbadenkaart (per bezoek)	€ 3,08	€ 6,63	nvt	€ 6,33
- jeugd	€ 2,58	€ 6,63	nvt	€ 6,33
les zwemmen				
- lesduur in min.	60	60	45	45
- gemiddelde prijs per 30 min.	€ 7,05	€ 7,79	€ 8,67	€ 8,72
doelgroepen				
- soorten	Snorkelen; survival-zwemmen; AquaJoggen; Aquarobic; baby- en peuterzwemmen; bootcamp; fit 50+; gezinszwemmen; kinderfeestje; lunchzwemmen; trimzwemmen	AquaVitaal; AquaFit; AquaJoggen; AquaPower; AquaRobics; Babyzwemmen; SurvivalZwemles	baby- peuterzwemmen; aqua-fit; aqua-bootcamp; snorkelen; survival	Aqua'Fit; Aqua'Joggen; Aqua'Therapie; Aqua'Tacayo; Aqua'Aerobics; Aqua'gmaanden; Kinderfeestje
- banenzwemmen	€ 3,70	€ 7,95	€ 4,00	€ 7,60
- gemiddelde prijs aquasporten	€ 5,40	abonnement: €8,30	€ 9,00	€ 8,85
- gemiddelde prijs seniorenactiviteiten	€ 4,40	nvt	nvt	nvt
- gemiddelde prijs zwangeren, b/p/k, o/k	€ 5,40	€ 8,76	€ 6,67	€ 9,18
- gemiddelde prijs overig	onbekend	€ 11,24	€ 8,00	nvt

Naam	Helsdingen	Laco Sports Geldermalsen	De Sportwaard
Plaats	Vianen	Geldermalsen	Zaltbommel
Afstand tot Gorinchem in min.	19	22	23
Afstand tot Gorinchem in km.	20,7	25,0	32,0
Baden en faciliteiten	- wedstrijdbad; - doelgroepenbad met glijbaan	- wedstrijdbad met duikplank en koud bad; - peuterbassin; - doelgroepenbad; - sauna met stoombad.	- wedstrijdbad - doelgroepenbad.
Karakter	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad
Tarieven			
recreatief zwemmen			
- losse badenkaart	€ 4,20	€ 7,95	€ 6,70
- jeugd	€ 4,20	€ 7,95	€ 5,80
- meerbadenkaart (per bezoek)	€ 3,50	€ 6,63	nvt
- jeugd	€ 3,50	€ 6,63	nvt
les zwemmen			
- lesduur in min.	45	60	60
- gemiddelde prijs per 30 min.	€ 7,53	€ 7,79	€ 8,03
doelgroepen			
- soorten	Aqua Vitaal; Aqua Herstel; Aqua Zwanger en Fit; Aqua Bootcamp; Aqua Fitness; Aqua Running; Aqua Varia	AquaVitaal; AquaFit; Laco Gymics; Babyzwemmen;	AquaFit Senioren; Aquajogging; Aquarobics; Aquatrim; Baby- en Peuterzwemmen; Zwangerschapszwemmen; Therapiezwemmen; Aquabootcamp; FloatFit HIIT; FloatFit Kids; FloatFit Balance; Dameszwemmen
- banenzwemmen	€ 4,20	€ 7,95	€ 6,25
- gemiddelde prijs aquasporten	€ 5,55	abonnement: €8,30	€ 8,35
- gemiddelde prijs seniorenactiviteiten	nvt	nvt	€ 7,10
- gemiddelde prijs zwangeren, b/p/k, o/k	€ 5,55	€ 8,76	€ 8,55
- gemiddelde prijs overig	nvt	€ 11,24	nvt

Naam	Bijtelskil	Werkina	De Tobbe	De Spettertuin
Plaats	Sleeuwijk	Werkendam	Arkel	Noordeloos
Afstand tot Gorinchem in min.	16	13	13	16
Afstand tot Gorinchem in km.	11,3	10,4	5,9	13,5
Baden en faciliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - 25 meter bad tot 1.60 m; 25 meter bad tot 2.00 m; - Grote brede glijbaan; - Glijbaan voor de kleintjes; - Peuterbad; - Verwarmd bad; - Speeltoestellen; - Air Trampoline; - Tafeltennis; - Grote zonneweide 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad met hoge duikplank (3mtr.) en lage duikplank (1mtr.); - Doelgroepenbad met grote brede glijbaan; - Instructiebad met kleine glijbaan voor de kleintjes; - 3 Peuterbaden verwarmd; - Speeltoestellen; - Speeltuintje; - Afhaal punt horeca; - Grote zonneweide 	<ul style="list-style-type: none"> - Peuterbad; - 40-meter bad; - speelweide met trampoline, - glijbaan en klimrek; 	<ul style="list-style-type: none"> - ondiep zwembad; - diep zwembad (tot 1.80m); - twee ligweides;
Karakter	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad
Tarieven				
recreatief zwemmen				
- losse badenkaart	onbekend	€ 5,30	€ 4,80	€ 4,50
- jeugd	onbekend	€ 5,30	€ 4,80	€ 4,50
- meerbadencard (per bezoek)	onbekend	€ 4,42	€ 3,96	€ 4,00
- jeugd	onbekend	€ 4,42	€ 3,96	€ 4,00
les zwemmen				
- lesduur in min.	onbekend	30	nvt	30
- gemiddelde prijs per 30 min.	onbekend	€ 9,00	nvt	onbekend
doelgroepen				
- soorten	Snorkelen/survival,	peuter- kleuterzwemmen	nvt	nvt
- banenzwemmen		€ 5,30		€ 4,50
- gemiddelde prijs aquasporten	nvt	nvt	nvt	nvt
- gemiddelde prijs seniorenactiviteiten	nvt	nvt	nvt	nvt
- gemiddelde prijs zwangeren, b/p/k, o/k	nvt	onbekend	nvt	nvt
- gemiddelde prijs overig	onbekend	nvt	nvt	nvt

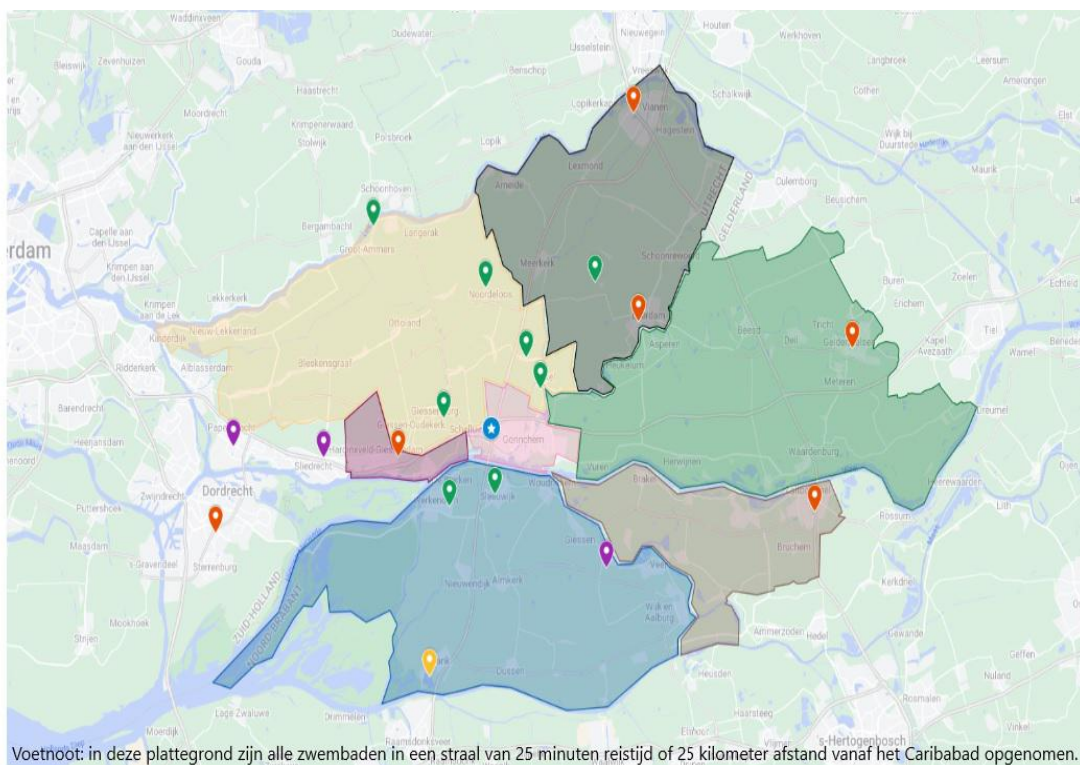
Naam	Spetterbad	De hoge kamp	de Doetsekom	De Dompelaar
Plaats	Leerbroek	Hoogblokland	Giessenburg	Groot-Ammers
Afstand tot Gorinchem in min.	19	13	9	22
Afstand tot Gorinchem in km.	15,1	7,1	6,1	18,0
Baden en faciliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Peuterbad (22cm) met spuitbal en glijbaan; - diep bad (50-113cm) met glijbaan; - ligweide en winkeltje 	<ul style="list-style-type: none"> - Peuterbad; - groot bad; - ligweide met speeltoestellen 	<ul style="list-style-type: none"> - 50 meter wedstrijdbad; - Instructiebad van 35x14m; - Peuterbad; - Diverse glijbanen, waaronder een van 60 meter; - Duikplanken en startblokken - Speel- en sporttoestellen; - Hindernisbaan; - Sportcafé; - Grote zonneweide 	<ul style="list-style-type: none"> - 25 meter wedstrijdbad met 6 banen; - instructiebad van 12x5m; - peuterbad; - glijbaan van 13m; - duikplank van 1m hoog; - ligweide met diverse speeltoestellen; - horecavoorziening
Karakter	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad
Tarieven				
recreatief zwemmen				
- losse badenkaart	€ 3,50	€ 4,50	€ 8,50	€ 5,50
- jeugd	€ 3,50	€ 4,00 (tot 15 jaar)	nvt	nvt
- meerbadenskaart (per bezoek)	abonnement	€ 45,00 per jaar	abonnement	€ 4,75
- jeugd	abonnement	€ 45,00 per jaar	nvt	abonnement
les zwemmen				
- lesduur in min.	nvt	nvt	30	30
- gemiddelde prijs per 30 min.	nvt		€ 13,33	€ 152,- voor leszwemmen tot 1 september
doelgroepen				
- soorten	nvt	nvt	nvt	Seniorfit 60+, aftersummerparty, hond-baasjeszwemmen
- banenzwemmen			€ 8,50	nvt
- gemiddelde prijs aquasporten	nvt	nvt	nvt	€ 2,50
- gemiddelde prijs seniorenactiviteiten	nvt	nvt	nvt	nvt
- gemiddelde prijs zwangeren, b/p/k, o/k	nvt	nvt	nvt	nvt
- gemiddelde prijs overig	nvt	nvt	nvt	2,5

Natuurwater

Naam	Strandje buiten de Waterpoort	Het Wiel	Recreatieterrein Lingebos
Plaats	Gorinchem	Dalem	Vuren
Afstand tot Gorinchem centrum in min. met de fiets	3	8	19
Afstand tot Gorinchem centrum in km. met de fiets	1,0	2,7	5,9
Afstand tot Gorinchem centrum in min. met de auto	4	9	10
Afstand tot Gorinchem centrum in km. met de auto	1,0	4,4	5,6
Omschrijving	<p>Net buiten het centrum van Gorinchem ligt "Buiten de Waterpoort", een recreatiegebied langs de Merwede. Vanaf een ligweide, het strandje of de terrassen kijk je uit over de Merwede. Ook kun je er samen voetballen, klimmen en klauteren of sporten op de aanwezige sporttoestellen.</p>	<p>Het Wiel is een zwemmeertje midden in een natuurlijk gebied, tegenover de Waal. Het heeft een klein zandstrand en een grotere ligweide van gras. Behalve enkele prullenbakken en picknicktafels zijn hier geen voorzieningen aanwezig. Qua formaat en voorzieningen is het kleiner dan "Buiten de Waterpoort" en "Het Lingebos".</p>	<p>Het Lingebos is een natuurgebied en heeft een bos met wandelpaden en een recreatieplas. Het terrein heeft een grote recreatieplas met ligweiden en strand. In en rond de plas zijn er verschillende speelmogelijkheden voor kinderen. Er is ook een speelbos aangelegd, De Kleine Waterlinie, met daarin een fort, soldaten en kanonnen. Je treft er accommodaties en voorzieningen, zoals horeca, een golfbaan, een manege en kampeerterrein 'De Lieve linge'.</p> <p>Het Lingebos is bereikbaar met de auto en fiets en heeft ruime parkeergelegenheden voor auto's (betaald parkeren) en een fietsenstalling. In en rond de plas zijn er verschillende speelmogelijkheden voor kinderen.</p> <p>Er worden regelmatig activiteiten georganiseerd. Dit varieert van sportactiviteiten tot fancy fairs en rommelmarkten.</p>
Karakter	Natuurwater	Natuurwater	Natuurwater
Toegang	Openbaar (gratis)	Openbaar (gratis)	Openbaar (gratis)

10 Bijlage 10: afbeelding concurrentieanalyse

- ◆ Gorinchem
- ◆ Altena
- ◆ Molenlanden
- ◆ Vijfheerenlanden
- ◆ West Betuwe
- ◆ Hardinxveld-Giessendam
- ◆ Zaltbommel
- ◆ Caribabad Gorinchem
- ◆ AquaAltena (combi)
- ◆ De Lockhorst Sliedrecht (combi)
- ◆ De Hooght Papendrecht (combi)
- ◆ De Duikelaar Hardinxveld-Giessendam (binnen)
- ◆ Laco Leerdam (binnen)
- ◆ Optisport Dordrecht (binnen)
- ◆ Helsdingen Vianen (binnen)
- ◆ Laco zwembad Geldermalsen
- ◆ De Sportwaard Zaltbommel (binnen)
- ◆ Kurenfolder Hank (subtropisch)
- ◆ Bijtelskil Sleeuwijk (buiten)
- ◆ Werkina Werkendam (buiten)
- ◆ De Tobbe Arkel (buiten)
- ◆ De Spettertuin Noordeloos (buiten)
- ◆ Spetterbad Leerbroek (buiten)
- ◆ De Hoge Kamp Hoogblokland (buiten)
- ◆ De Doetsekom Giessenburg (buiten)
- ◆ De Dompelaar Groot-Ammers (buiten)

11 **Bijlage 11: ramingen energielasten en investeringskosten**

Energiekosten nieuwbouw Caribabad scenario 1					STRAMAN/CS/SO/9343-1V		28 april 2023					
EPC waarde	0,20	Op te stellen vermogen warmtepompen verwarming in kW	600	kW								
GPR	8,5+	Zwemwater wedstrijdabad	375	m2								
Rc waarde gevels	4,50	Zwemater doelgroepenbad	87	m2								
Rc waarde dak	8,00	Recreatiewater/overige	660	m2								
Qv;10 waarde in dm3/s per m2	0,30	Factor water	92,00									
Afmetingen totaal/max LxBxh in m (invoer ter bepaling m3)	85x55x7,7	Vormfactor	70,00									
<p>LET OP: SCENARIO 1 IS TER REKENKUNDIGE VERGELIJKING MET SCENARIO'S 2, 3 EN 4 VERTAALD NAAR ELEKTRICITEITSVERBRUIK. SCENARIO 1 ZAL ECHTER HOOGSTWAARSCHIJNLIJK ALS HYBRIDE UITGEVOERD MOETEN WORDEN DOOR HET ONTBREKEN VAN DE MOGELIJKHEID OM OPTIMAAL TE ISOLEREN.</p>					gebruikelijk tarief voor grootverbruikers vóór energiecrisis		voordelig tarief voor grootverbruikers		huidig tariefaanbod voor grootverbruikers (aanbod loopt sterk uiteen, prijzen dalen, meerdere offertes aanvragen!)			
					Tarief afname elektriciteit per kWh		€ 0,07	€ 0,07	€ 0,15	€ 0,25	€ 0,30	€ 0,35
					Tarief teruglevering elektriciteit per kWh		€ 0,07	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02
ELEKTRICITEITSVERBRUIK ZWEMBAD CONFORM UITGANGSPUNTEN												
Uitgangspunten bassins en temperatuur conform PvE en UO					1.742.500 kWh	€ 121.975	€ 121.975	€ 261.375	€ 435.625	€ 522.750	€ 609.875	
OPWEKKING ZONNEPANELEN (UITGANGSPUNT 80% EIGEN VERBRUIK, 20% TERUGLEVERING)												
PV-panelen 275 stuks 400 Wp rekenfactor 0,92					101.200 kWh	€ (7.084)	€ (6.072)	€ (12.549)	€ (20.645)	€ (24.693)	€ (28.741)	
VASTRECHT ELEKTRA (160-630 kVA)							€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	
TOTAAL JAARLIJKSE ENERGIEKOSTEN ELEKTRICITEIT							€ 128.791	€ 129.803	€ 262.726	€ 428.880	€ 511.957	€ 595.034

Energiekosten nieuwbouw Caribabad scenario 2					STRAMAN/CS/SO/9343-1V				28 april 2023			
EPC waarde	-0,40		Op te stellen vermogen warmtepompen verwarming in kW			600	kW					
GPR	8,5+		Zwemwater wedstrijdabad			525	m2					
Rc waarde gevels	6,50		Zwemater doelgroepenbad			0	m2					
Rc waarde dak	8,00		Recreatiewater/overige			710	m2					
Qv;10 waarde in dm3/s per m2	0,15		Factor water			98,00						
Afmetingen totaal/max LxBxh in m	85x55,8x7,7		Vormfactor			75,00						
			gebruikelijk tarief voor grootverbruikers vóór energiecrisis		voordelig tarief voor grootverbruikers		huidig tariefaanbod voor grootverbruikers (aanbod loopt sterk uiteen, prijzen dalen, meerdere offertes aanvragen!)					
			Tarief afname elektriciteit per kWh		€ 0,07	€ 0,07	€ 0,15	€ 0,25	€ 0,30	€ 0,35		
			Tarief teruglevering elektriciteit per kWh		€ 0,07	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02		
ELEKTRICITEITSVERBRUIK ZWEMBAD CONFORM UITGANGSPUNTEN												
Uitgangspunten bassins en temperatuur conform PvE en UO		1.014.750 kWh	€ 71.033	€ 71.033	€ 152.213	€ 253.688	€ 304.425	€ 355.163				
OPWEKKING ZONNEPANELEN (UITGANGSPUNT 80% EIGEN VERBRUIK, 20% TERUGLEVERING)												
PV-panelen 600stuks 400Wp rekenfactor 0,92		220.800 kWh	€ (15.456)	€ (13.248)	€ (27.379)	€ (45.043)	€ (53.875)	€ (62.707)				
VASTRECHT ELEKTRA (160-630 kVA)			€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900				
TOTAAL JAARLIJKSE ENERGIEKOSTEN ELEKTRICITEIT			€ 69.477	€ 71.685	€ 138.733	€ 222.544	€ 264.450	€ 306.355				

Energiekosten nieuwbouw Caribabad scenario 3					STRAMAN/CS/SO/9343-1V				28 april 2023			
EPC waarde	-0,40		Op te stellen vermogen warmtepompen verwarming in kW				550	kW				
GPR	8,5+		Zwemwater wedstrijdabad				525	m2				
Rc waarde gevels	6,50		Zwemater doelgroepenbad				0	m2				
Rc waarde dak	8,00		Recreatiewater/overige				380	m2				
Qv;10 waarde in dm3/s per m2	0,15		Factor water				96,00					
Afmetingen totaal/max LxBxh in m	80x50,8x7,7		Vormfactor				75,00					
			gebruikelijk tarief voor grootverbruikers vóór energiecrisis		voordelig tarief voor grootverbruikers		huidig tariefaanbod voor grootverbruikers (aanbod loopt sterk uiteen, prijzen dalen, meerdere offertes aanvragen!)					
			Tarief afname elektriciteit per kWh		€ 0,07	€ 0,07	€ 0,15	€ 0,25	€ 0,30	€ 0,35		
			Tarief teruglevering elektriciteit per kWh		€ 0,07	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02		
ELEKTRICITEITSVERBRUIK ZWEMBAD CONFORM UITGANGSPUNTEN												
Uitgangspunten bassins en temperatuur conform PvE en UO		871.250 kWh	€ 60.988	€ 60.988	€ 130.688	€ 217.813	€ 261.375	€ 304.938				
OPWEKKING ZONNEPANELEN (UITGANGSPUNT 80% EIGEN VERBRUIK, 20% TERUGLEVERING)												
PV-panelen 525 stuks 400 Wp rekenfactor 0,92		193.200 kWh	€ (13.524)	€ (11.592)	€ (23.957)	€ (39.413)	€ (47.141)	€ (54.869)				
VASTRECHT ELEKTRA (160-630 kVA)			€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900				
TOTAAL JAARLIJKSE ENERGIEKOSTEN ELEKTRICITEIT			€ 61.364	€ 63.296	€ 120.631	€ 192.300	€ 228.134	€ 263.969				

Energiekosten nieuwbouw Caribabad scenario 4					STRAMAN/CS/SO/9343-1V				28 april 2023			
EPC waarde	-0,40		Op te stellen vermogen warmtepompen verwarming in kW				500	kW				
GPR	8,5+		Zwemwater wedstrijdabad				525	m2				
Rc waarde gevels	6,50		Zwemater doelgroepenbad				200	m2				
Rc waarde dak	8,00		Recreatiewater/overige				0	m2				
Qv;10 waarde in dm3/s per m2	0,15		Factor water				94,00					
Afmetingen totaal/max LxBxh in m	80x45x7,7		Vormfactor				75,00					
			gebruikelijk tarief voor grootverbruikers vóór energiecrisis		voordelig tarief voor grootverbruikers		huidig tariefaanbod voor grootverbruikers (aanbod loopt sterk uiteen, prijzen dalen, meerdere offertes aanvragen!)					
			Tarief afname elektriciteit per kWh		€ 0,07	€ 0,07	€ 0,15	€ 0,25	€ 0,30	€ 0,35		
			Tarief teruglevering elektriciteit per kWh		€ 0,07	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02	€ 0,02		
ELEKTRICITEITSVERBRUIK ZWEMBAD CONFORM UITGANGSPUNTEN												
Uitgangspunten bassins en temperatuur conform PvE en UO		809.750 kWh	€ 56.683	€ 56.683	€ 121.463	€ 202.438	€ 242.925	€ 283.413				
OPWEKKING ZONNEPANELEN (UITGANGSPUNT 80% EIGEN VERBRUIK, 20% TERUGLEVERING)												
PV-panelen 500stuks 400Wp rekenfactor 0,92		184.000 kWh	€ (12.880)	€ (11.040)	€ (22.816)	€ (37.536)	€ (44.896)	€ (52.256)				
VASTRECHT ELEKTRA (160-630 kVA)			€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900	€ 13.900				
TOTAAL JAARLIJKSE ENERGIEKOSTEN ELEKTRICITEIT			€ 57.703	€ 59.543	€ 112.547	€ 178.802	€ 211.929	€ 245.057				

28 april 2023

09/50-280422/9221

STRAMAN Management en Advies B.V. BP/SO-280423-9331

BUDGETRAMING NIEUWBOUW CARIBABAD GORINCHEM

28 april 2023

Scenario 2 - Nieuwbouw met volledige recreatief programma

BP/50-280423-9331

Overzicht uitgangspunten

OVERDEKTE ZWEMBAD

	Ruimteprogramma	m2 nuttig	m3 bvo
Wedrijdbad: 25x21m	Entreezone	163	562
Recreatie bad 450 m2	Horeca	415	1432
Buizegibaan 40 m met separate skim-out	Personneelruimten/bergingen/techniek	728	2512
Familieegibaan met separate skim-out	Zwemalen	2078	13943
Whirlpool 10 pers	Kleedruimten en facilitair	334	1152
Stoomcabine 10 pers			
Tribune 100 pers op verdieping			

Totaal NO (nuttig vloeroppervlak)

3718

Totaal BVO b (bruto vloeroppervlak)

4276

19039

Plafond zwemalen 5,5m

BUITENBAG

Buitenbad: 25x21 bijf gehandhaafd en voorzien van nieuwe installaties

525

Recreatiebad vrij vorm (3 cirkels) blijven gehandhaafd en voorzien van nieuwe installaties

90

Niveau techniek/kwaliteit voor financien

Kwaliteitsniveau architectuur en bouwkunde (1 t/m 10)		9,00
Minimale EPC waarde		-0,40
Minimale gemiddelde GPR score		8,50
Minimale technischheid zwemalen en verblijfsruimten (individueel)		0,15
All electric/gardes		ja
Minimale Rc-waarden	dak	8,00
	gevel	6,50
	vloer en kelders	4,50
Glas zwemalen		HR++ triple
Glas overige		HR++ dubbel
Positie installatie en L&K's		binnen
Spanten		hout
Draagconstructie		staal
Type dakbedekking		TPO
Buiten kozijnen en puilen		aluminium

Blad 1: overzicht

Blad 2: detail hoeveelheden

Blad 3: details vormfactoren

Blad 4: details technische specificaties

Blad 5: details kwaliteit

Onderdeel

A. Grond en infrastructurele kosten

- 1 Inbreng grond (om niet)
- 2 Bouwrijp maken en grondwerkzaamheden
- 3 Terrein herinrichten (gedeeltelijk) industrieel verlichting
- 4 Groenvoorzieningen aanpassen en uitbreiden industrieel aanplant 15 bomen

B. Bouwkosten

- 1 Sloopkosten zwembad na nieuwbouw
- 2 Bouwkosten (bouwkundig, installaties, waterbehandeling) en installaties buitenbaden
- 3 Toeslag BENG+ norm
- 4 Toeslag energieneutraal (EPC=-0,40) All-Electric en luchtdicht bouwen

C. Legeskosten gemeente Gorinchem (verordening 2023) 2,850%

D. Aansluitkosten nuts

- 1 Elektra, water, CAI/glasvezel (bestaande aansluiting aanpassen+nieuwe trafo)
- 2 Riolering

E. Vaste en losse inrichting

- 1 Vaste inrichting
- 2 Losse zwembad inrichting
- 3 Losse algemene inrichting

F. Bijkomende kosten

- 1 Advies/begeleidingskosten/onderzoeken ind. bouwdirectie+bouwtoezicht t/m oplevering
- 2 Architect/adviseurs/engineering marktpartij D&B
- 3 Interne kosten gemeente
- 4 Fictie en PR kosten

G. Onvoorzien

9,00%

H. Totaal excl. BTW prijspeil april 2023

Investering

€ 630.000

€ -
€ 145.000
€ 310.000
€ 175.000

€ 16.300.000

€ 175.000
€ 15.527.000
€ 265.000
€ 333.000

€ 482.505

€ 240.000

€ 175.000
€ 65.000

€ 495.000

€ 265.000
€ 145.000
€ 85.000

€ 1.360.834

€ 389.334
€ 846.500
€ 75.000
€ 50.000

€ 1.755.751

waarvan voor gemeente

€ -
€ -
€ 310.000
€ 175.000

€ 175.000

€ -
€ -
€ -
€ -

€ 482.505

€ -

€ -
€ -

€ 265.000

€ 145.000
€ 85.000

€ 389.334

€ 846.500
€ 75.000
€ 50.000

€ 1.755.751

waarvan voor D&B aannemer

€ -
€ 145.000
€ -
€ -

€ -

€ -
€ 15.527.000
€ 265.000
€ 333.000

€ -

€ -

€ 175.000
€ 65.000

€ 265.000

€ 145.000
€ 85.000

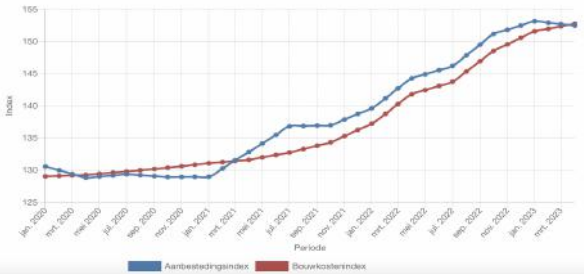
€ 846.500

€ -
€ -
€ 50.000

€ 17.851.500

BOUWKOSTENINDEX

De bouwkosten hebben sinds 2021 een zeer exceptionele stijging laten zien, zoals eerder alleen ooit tijdens de wereldoorlogen en oliecrisis voorgekomen is. Het heeft een onregelmatig effect gehad op de bouwsector. Hoewel de rust momenteel enigszins wedergekeerd lijkt stijgen de prijzen momenteel nog steeds met enkele procenten per jaar. Gerenommeerde instanties zoals BDB en IGG die gespecialiseerd zijn in de bouwkostenontwikkelingen verwachten dat dit in ieder geval tot eind 2023 zal aanhouden. De aanbestedingsindex (inschrijfbetragten ten opzichte van ramingsbedragen) die de afgelopen jaren steeds boven de bouwkostenindex lag laat momenteel echter een dalende lijn zien. Mogelijk is dit een voorteken voor dalende bouwkostenprijzen eind 2023 of begin 2024. Of dit werkelijk gebeurt is onvoorspelbaar omdat het van vele macro-economische factoren afhankelijk is, zoals verminderde vraag, een recessie en geopolitieke ontwikkelingen.

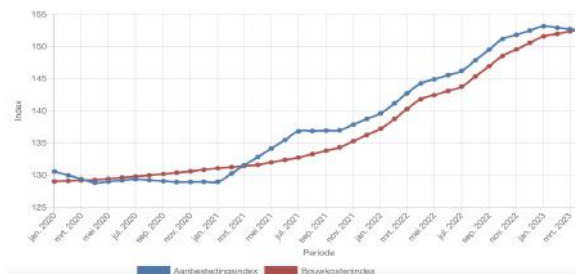
Scenario 3 - Nieuwbouw met halvering recreatief programma

28 april 2023

98/SO-280M23/933

[illegible]

De bankkosten hebben sinds 2021 een zeer exceptionele stijging laten zien, zoals eerder alleen ooit tijdens de wereldoorlogen en oliecrisis voorgekomen is. Het heeft een ontregeld effect gehad op de bouwsector. Hoewel de rust momenteel enigszins wedergekeerd lijkt te zijn, stijgen de prijzen momenteel nog steeds met enkele procenten per jaar. Gerenommeerde instanties zoals BDB en IGG die gespecialiseerd zijn in de bouwkostenontwikkelingen verwachten dat dit in ieder geval tot eind 2023 zal aanhouden. De aanbestedingsindex (inschrijfbestedingen ten opzichte van ramingsbedragen) die de afgelopen jaren steeds boven de bouwkostenindex lag laat momenteel echter een dalende lijn zien. Mogelijk is dit een voorkeuren voor dalende bouwkostenprijzen eind 2023 of begin 2024. Of dit werkelijk gebeurt is onvoorspelbaar omdat het van vele macro-economische factoren afhankelijk is, zoals verminderde vraag, een recessie en een ecologische omkadering.

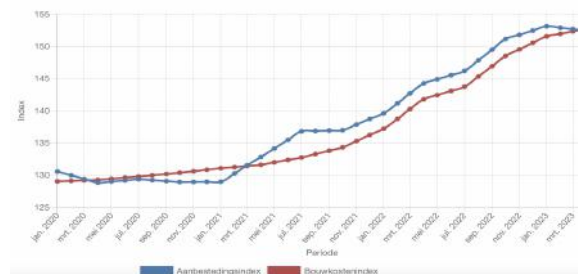
Scenario 4 - Nieuwbouw zonder recreatief programma

28 april 2023

BP/50-280423/9232

Overzicht uitgangspunten					
DIVERSITEIT ZWEMBAD		Ruimteprogramma	m2 nuttig	m3 bvo	
Wedstrijdjad: 25x21m		Entreezone	148	511	
Droegroepenbad 20x10 m		Horeca	315	1087	
Tribune 100 persop verdieping		Personeelruimten/bergingen/techniek	678	2339	
		Zwemalen	1453	9750	
		Kleedruimten en facilitair	309	1066	
		Totaal INO (nuttig vloeroppervlak)	2903		
		Totaal BVO in (bruto vloeroppervlak)	3338	14242	
Plafond zwemalen 5,5m					
BUITENBAD					
Buitenbad: 25x21 blijft gehandhaafd en voorzien van nieuwe installaties		525			
Recreatiebad vrij vorm (3 cirkels) blijven gehandhaafd en voorzien van nieuwe installaties		90			
Niveau techniek/kwaliteit voor financien					
Kwaliteitsniveau architectuur en bouw unde (1 t/m 10)		9,00			
Minimale EPC waarde		-0,40			
Minimale gemiddelde GPR ko ore		8,50			
Minimale luchtdichtheid zwemalen en verblijfsruimten (individueel)		0,15			
All-electric /gasloos		jā			
Minimale Rc-waarden		dak gevel vloer en kelders	8,00 6,50 4,50	HR+++ tripel dubbel	
Glas zwemalen		Glas overige			
Positie installatie en LBK's		binnen			
Spanten		hout			
Draagconstructie		staal			
Type dakbedekking		TPO			
Buiten kozijnen en puilen		aluminium			
Blad 1: overzicht					
Blad 2: detail hoeveelheden					
Blad 3: details vormfactoren					
Blad 4: details technische specificaties					
Blad 5: details kwaliteit					

De bankkosten hebben sinds 2021 een zeer exceptionele stijging laten zien, zoals eerder alleen ooit tijdens de wereldoorlogen en oliecrisis voorgekomen is. Het heeft een ontregeld effect gehad op de bouwsector. Hoewel de rust momenteel enigszins wedergekeerd lijkt te zijn, stijgen de prijzen momenteel nog steeds met enkele procenten per jaar. Gerenommeerde instanties zoals BDB en IGG die gespecialiseerd zijn in de bouwkostenontwikkelingen verwachten dat dit in ieder geval tot eind 2023 zal aanhouden. De aanbestedingsindex (inschrijfbestedingen ten opzichte van ramingsbedragen) die de afgelopen jaren steeds boven de bouwkostenindex lag laat momenteel echter een dalende lijn zien. Mogelijk is dit een voorkeuren voor dalende bouwkostenprijzen eind 2023 of begin 2024. Of dit werkelijk gebeurt is onvoorspelbaar omdat het van vele macro-economische factoren afhankelijk is, zoals verminderde vraag, een recessie en een ecologische omkadering.

12 Bijlage 12: kapitaallasten

Lening	€	15.758.300			
Looptijd		40			
Rentevoet		3,50%			

Annuitaire afschrijving scenario 1				
Jaar	Rente	Aflossing	Jaarlast	Restant schuld
1	€ 551.541	€ 186.378	€ 737.918	€ 15.571.922
2	€ 545.017	€ 192.901	€ 737.918	€ 15.379.021
3	€ 538.266	€ 199.653	€ 737.918	€ 15.179.368
4	€ 531.278	€ 206.640	€ 737.918	€ 14.972.728
5	€ 524.045	€ 213.873	€ 737.918	€ 14.758.855
6	€ 516.560	€ 221.358	€ 737.918	€ 14.537.497
7	€ 508.812	€ 229.106	€ 737.918	€ 14.308.391
8	€ 500.794	€ 237.125	€ 737.918	€ 14.071.266
9	€ 492.494	€ 245.424	€ 737.918	€ 13.825.842
10	€ 483.904	€ 254.014	€ 737.918	€ 13.571.828
11	€ 475.014	€ 262.904	€ 737.918	€ 13.308.924
12	€ 465.812	€ 272.106	€ 737.918	€ 13.036.818
13	€ 456.289	€ 281.630	€ 737.918	€ 12.755.188
14	€ 446.432	€ 291.487	€ 737.918	€ 12.463.701
15	€ 436.230	€ 301.689	€ 737.918	€ 12.162.012
16	€ 425.670	€ 312.268	€ 737.918	€ 11.849.764
17	€ 414.742	€ 323.177	€ 737.918	€ 11.526.588
18	€ 403.431	€ 334.488	€ 737.918	€ 11.192.100
19	€ 391.723	€ 346.195	€ 737.918	€ 10.845.905
20	€ 379.607	€ 358.312	€ 737.918	€ 10.487.593
21	€ 367.066	€ 370.853	€ 737.918	€ 10.116.741
22	€ 354.086	€ 383.832	€ 737.918	€ 9.732.908
23	€ 340.652	€ 397.267	€ 737.918	€ 9.335.642
24	€ 326.747	€ 411.171	€ 737.918	€ 8.924.471
25	€ 312.356	€ 425.562	€ 737.918	€ 8.498.909
26	€ 297.462	€ 440.457	€ 737.918	€ 8.058.452
27	€ 282.046	€ 455.873	€ 737.918	€ 7.602.580
28	€ 266.090	€ 471.828	€ 737.918	€ 7.130.752
29	€ 249.576	€ 488.342	€ 737.918	€ 6.642.410
30	€ 232.484	€ 505.434	€ 737.918	€ 6.136.976
31	€ 214.794	€ 523.124	€ 737.918	€ 5.613.852
32	€ 196.485	€ 541.434	€ 737.918	€ 5.072.418
33	€ 177.535	€ 560.384	€ 737.918	€ 4.512.034
34	€ 157.921	€ 579.997	€ 737.918	€ 3.932.037
35	€ 137.621	€ 600.297	€ 737.918	€ 3.331.740
36	€ 116.611	€ 621.307	€ 737.918	€ 2.710.433
37	€ 94.865	€ 643.053	€ 737.918	€ 2.067.379
38	€ 72.358	€ 665.560	€ 737.918	€ 1.401.819
39	€ 49.064	€ 688.855	€ 737.918	€ 712.965
40	€ 24.954	€ 712.965	€ 737.918	€ -
Totalen	€ 13.758.434	€ 15.758.300	€ 29.516.734	
	Cumulatieve jaarlast		€ 29.516.734	

Lening	€	21.264.090			
Looptijd		40			
Rentevoet		3,50%			

Annuitaire afschrijving scenario 2				
Jaar	Rente	Aflossing	Jaarlast	Restant schuld
1	€ 744.243	€ 251.496	€ 995.740	€ 21.012.594
2	€ 735.441	€ 260.299	€ 995.740	€ 20.752.295
3	€ 726.330	€ 269.409	€ 995.740	€ 20.482.886
4	€ 716.901	€ 278.839	€ 995.740	€ 20.204.047
5	€ 707.142	€ 288.598	€ 995.740	€ 19.915.449
6	€ 697.041	€ 298.699	€ 995.740	€ 19.616.750
7	€ 686.586	€ 309.153	€ 995.740	€ 19.307.597
8	€ 675.766	€ 319.974	€ 995.740	€ 18.987.623
9	€ 664.567	€ 331.173	€ 995.740	€ 18.656.451
10	€ 652.976	€ 342.764	€ 995.740	€ 18.313.687
11	€ 640.979	€ 354.761	€ 995.740	€ 17.958.926
12	€ 628.562	€ 367.177	€ 995.740	€ 17.591.749
13	€ 615.711	€ 380.028	€ 995.740	€ 17.211.721
14	€ 602.410	€ 393.329	€ 995.740	€ 16.818.392
15	€ 588.644	€ 407.096	€ 995.740	€ 16.411.296
16	€ 574.395	€ 421.344	€ 995.740	€ 15.989.952
17	€ 559.648	€ 436.091	€ 995.740	€ 15.553.860
18	€ 544.385	€ 451.354	€ 995.740	€ 15.102.506
19	€ 528.588	€ 467.152	€ 995.740	€ 14.635.354
20	€ 512.237	€ 483.502	€ 995.740	€ 14.151.852
21	€ 495.315	€ 500.425	€ 995.740	€ 13.651.427
22	€ 477.800	€ 517.940	€ 995.740	€ 13.133.488
23	€ 459.672	€ 536.067	€ 995.740	€ 12.597.420
24	€ 440.910	€ 554.830	€ 995.740	€ 12.042.590
25	€ 421.491	€ 574.249	€ 995.740	€ 11.468.341
26	€ 401.392	€ 594.348	€ 995.740	€ 10.873.994
27	€ 380.590	€ 615.150	€ 995.740	€ 10.258.844
28	€ 359.060	€ 636.680	€ 995.740	€ 9.622.164
29	€ 336.776	€ 658.964	€ 995.740	€ 8.963.200
30	€ 313.712	€ 682.028	€ 995.740	€ 8.281.173
31	€ 289.841	€ 705.898	€ 995.740	€ 7.575.274
32	€ 265.135	€ 730.605	€ 995.740	€ 6.844.669
33	€ 239.563	€ 756.176	€ 995.740	€ 6.088.493
34	€ 213.097	€ 782.642	€ 995.740	€ 5.305.851
35	€ 185.705	€ 810.035	€ 995.740	€ 4.495.816
36	€ 157.354	€ 838.386	€ 995.740	€ 3.657.430
37	€ 128.010	€ 867.729	€ 995.740	€ 2.789.701
38	€ 97.640	€ 898.100	€ 995.740	€ 1.891.601
39	€ 66.206	€ 929.534	€ 995.740	€ 962.067
40	€ 33.672	€ 962.067	€ 995.740	€ -
Totalen	€ 18.565.492	€ 21.264.090	€ 39.829.582	
	Cumulatieve jaarlast		€ 39.829.582	

Lening	€	19.383.141			
Looptijd		40			
Rentevoet		3,50%			

Annuitaire afschrijving scenario 3					
Jaar	Rente	Aflossing	Jaarlast	Restant schuld	
1	€ 678.410	€ 229.250	€ 907.660	€ 19.153.891	
2	€ 670.386	€ 237.274	€ 907.660	€ 18.916.617	
3	€ 662.082	€ 245.578	€ 907.660	€ 18.671.039	
4	€ 653.486	€ 254.173	€ 907.660	€ 18.416.866	
5	€ 644.590	€ 263.070	€ 907.660	€ 18.153.796	
6	€ 635.383	€ 272.277	€ 907.660	€ 17.881.519	
7	€ 625.853	€ 281.807	€ 907.660	€ 17.599.713	
8	€ 615.990	€ 291.670	€ 907.660	€ 17.308.043	
9	€ 605.782	€ 301.878	€ 907.660	€ 17.006.165	
10	€ 595.216	€ 312.444	€ 907.660	€ 16.693.721	
11	€ 584.280	€ 323.380	€ 907.660	€ 16.370.341	
12	€ 572.962	€ 334.698	€ 907.660	€ 16.035.643	
13	€ 561.248	€ 346.412	€ 907.660	€ 15.689.231	
14	€ 549.123	€ 358.537	€ 907.660	€ 15.330.694	
15	€ 536.574	€ 371.086	€ 907.660	€ 14.959.608	
16	€ 523.586	€ 384.074	€ 907.660	€ 14.575.535	
17	€ 510.144	€ 397.516	€ 907.660	€ 14.178.019	
18	€ 496.231	€ 411.429	€ 907.660	€ 13.766.590	
19	€ 481.831	€ 425.829	€ 907.660	€ 13.340.761	
20	€ 466.927	€ 440.733	€ 907.660	€ 12.900.027	
21	€ 451.501	€ 456.159	€ 907.660	€ 12.443.868	
22	€ 435.535	€ 472.124	€ 907.660	€ 11.971.744	
23	€ 419.011	€ 488.649	€ 907.660	€ 11.483.095	
24	€ 401.908	€ 505.751	€ 907.660	€ 10.977.344	
25	€ 384.207	€ 523.453	€ 907.660	€ 10.453.891	
26	€ 365.886	€ 541.774	€ 907.660	€ 9.912.117	
27	€ 346.924	€ 560.736	€ 907.660	€ 9.351.382	
28	€ 327.298	€ 580.361	€ 907.660	€ 8.771.020	
29	€ 306.986	€ 600.674	€ 907.660	€ 8.170.346	
30	€ 285.962	€ 621.698	€ 907.660	€ 7.548.648	
31	€ 264.203	€ 643.457	€ 907.660	€ 6.905.191	
32	€ 241.682	€ 665.978	€ 907.660	€ 6.239.213	
33	€ 218.372	€ 689.287	€ 907.660	€ 5.549.926	
34	€ 194.247	€ 713.412	€ 907.660	€ 4.836.513	
35	€ 169.278	€ 738.382	€ 907.660	€ 4.098.132	
36	€ 143.435	€ 764.225	€ 907.660	€ 3.333.906	
37	€ 116.687	€ 790.973	€ 907.660	€ 2.542.933	
38	€ 89.003	€ 818.657	€ 907.660	€ 1.724.276	
39	€ 60.350	€ 847.310	€ 907.660	€ 876.966	
40	€ 30.694	€ 876.966	€ 907.660	-	
Totalen	€ 16.923.252	€ 19.383.141	€ 36.306.393		
Cumulatieve jaarlast			€ 36.306.393		

Lening	€	15.708.520			
Looptijd		40			
Rentevoet		3,50%			

Annuitaire afschrijving scenario 4					
Jaar	Rente	Aflossing	Jaarlast	Restant schuld	
1	€ 549.798	€ 185.789	€ 735.587	€ 15.522.731	
2	€ 543.296	€ 192.292	€ 735.587	€ 15.330.439	
3	€ 536.565	€ 199.022	€ 735.587	€ 15.131.417	
4	€ 529.600	€ 205.988	€ 735.587	€ 14.925.430	
5	€ 522.390	€ 213.197	€ 735.587	€ 14.712.232	
6	€ 514.928	€ 220.659	€ 735.587	€ 14.491.573	
7	€ 507.205	€ 228.382	€ 735.587	€ 14.263.191	
8	€ 499.212	€ 236.376	€ 735.587	€ 14.026.815	
9	€ 490.939	€ 244.649	€ 735.587	€ 13.782.166	
10	€ 482.376	€ 253.211	€ 735.587	€ 13.528.955	
11	€ 473.513	€ 262.074	€ 735.587	€ 13.266.881	
12	€ 464.341	€ 271.246	€ 735.587	€ 12.995.635	
13	€ 454.847	€ 280.740	€ 735.587	€ 12.714.895	
14	€ 445.021	€ 290.566	€ 735.587	€ 12.424.329	
15	€ 434.852	€ 300.736	€ 735.587	€ 12.123.593	
16	€ 424.326	€ 311.262	€ 735.587	€ 11.812.331	
17	€ 413.432	€ 322.156	€ 735.587	€ 11.490.176	
18	€ 402.156	€ 333.431	€ 735.587	€ 11.156.744	
19	€ 390.486	€ 345.101	€ 735.587	€ 10.811.643	
20	€ 378.408	€ 357.180	€ 735.587	€ 10.454.463	
21	€ 365.906	€ 369.681	€ 735.587	€ 10.084.782	
22	€ 352.967	€ 382.620	€ 735.587	€ 9.702.162	
23	€ 339.576	€ 396.012	€ 735.587	€ 9.306.151	
24	€ 325.715	€ 409.872	€ 735.587	€ 8.896.279	
25	€ 311.370	€ 424.218	€ 735.587	€ 8.472.061	
26	€ 296.522	€ 439.065	€ 735.587	€ 8.032.996	
27	€ 281.155	€ 454.432	€ 735.587	€ 7.578.564	
28	€ 265.250	€ 470.338	€ 735.587	€ 7.108.226	
29	€ 248.788	€ 486.799	€ 735.587	€ 6.621.427	
30	€ 231.750	€ 503.837	€ 735.587	€ 6.117.589	
31	€ 214.116	€ 521.472	€ 735.587	€ 5.596.118	
32	€ 195.864	€ 539.723	€ 735.587	€ 5.056.394	
33	€ 176.974	€ 558.613	€ 735.587	€ 4.497.781	
34	€ 157.422	€ 578.165	€ 735.587	€ 3.919.616	
35	€ 137.187	€ 598.401	€ 735.587	€ 3.321.215	
36	€ 116.243	€ 619.345	€ 735.587	€ 2.701.870	
37	€ 94.565	€ 641.022	€ 735.587	€ 2.060.849	
38	€ 72.130	€ 663.458	€ 735.587	€ 1.397.391	
39	€ 48.909	€ 686.679	€ 735.587	€ 710.712	
40	€ 24.875	€ 710.712	€ 735.587	-	
Totalen	€ 13.714.972	€ 15.708.520	€ 29.423.492		
Cumulatieve jaarlast			€ 29.423.492		

13 Bijlage 13: beoordelingsmatrix

OVERZICHT SCENARIO'S TOEKOMSTVISIE CARIBABAD

	Scenario 0 - overbrugging (t/m 2027)	Scenario 1 - renovatie	Scenario 2 - nieuwbouw	Scenario 3 - nieuwbouw	Scenario 4 - nieuwbouw
	Algemene beschouwing huidige situatie en instandhouding voor maximaal 5 jaar	Renovatie en verduurzaming huidige accommodatie	Nieuwbouw technisch recreatieve voorzieningen binnen en buiten (voorzieningen als bestaand)	Nieuwbouw potentieel recreatieve voorzieningen binnen, behoud buitenwater (familiebad, vermindering recreatie)	Nieuwbouw paan recreatieve voorzieningen binnen, behoud buitenwater (geen recreatieve voorzieningen binnen)
Voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 6 banen - Recreatiebad/doelgroepenbad 660m2 - Uitzwembad - Instructiebad 87m2 - Buizenglijbaan 40m - familiegljbaan 1 - Whirlpools 2 x 10 personen - Stoomcabine 10 personen - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 6 banen - Recreatiebad/doelgroepenbad 660m2 - Instructiebad 87m2 - Buizenglijbaan 40m - Whirlpools 2 x 10 personen - Stoomcabine 10 personen - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 8 banen - Recreatiebad/doelgroepenbad 450m2 - Buizenglijbaan 40m - familiegljbaan 1 - Whirlpool 10 personen - Stoomcabine 10 personen - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 8 banen - Recreatiebad/doelgroepenbad 330m2 - Buizenglijbaan 40m - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> - Wedstrijdbad 8 banen - Doelgroepenbad 200m2 - Tribune 100 personen - Buitenbad handhaven zoals huidig 615m2, voorzien van nieuwe installaties en exclusief uitzwembad. - Horeca, personeelsruimte, kleedruimte en facilitair, zwembazen en overige ruimte
Investeringskosten (eenmalig)	€ -	€ 15.758.300	€ 21.264.090	€ 19.383.141	€ 15.708.520
Frictiekosten (eenmalig)	€ 2.500.000	€ 4.375.000	In kolom instandhouding opgenomen	In kolom instandhouding opgenomen	In kolom instandhouding opgenomen
Onderhoudskosten jaarlijks (gemiddelde over 20 jaar)	€ 431.975	€ 292.000	€ 287.000	€ 262.000	€ 212.000
Energiekosten jaarlijks	€ 1.853.074	€ 428.880	€ 222.554	€ 192.300	€ 178.802
Kapitaalslasten jaarlijks (annuitair 3,5% rente, 40 jaar)	€ 632.391	€ 737.918	€ 995.740	€ 907.660	€ 735.587
Aantal bezoekers	277.000	277.000	281.000	264.500	198.500
Exploitatieopbrengsten	€ 2.557.898	€ 2.558.297	€ 2.600.292	€ 2.457.985	€ 1.720.848
Totaal exploitie en eigenaarslasten	€ 5.046.428	€ 3.596.673	€ 3.650.361	€ 3.381.752	€ 2.549.166
Exploitatietekort/ -bijdrage	€ 2.488.530	€ 1.038.376	€ 1.050.069	€ 923.767	€ 828.318
Financiële dekkingsgraad	55%	94%	104%	105%	101%
Effect op omgeving	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de brede regio een adequate en uitgebreide binnen en buiten zwemvoorziening inclusief recreatie en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen. Het heeft helaas een grote Impact op het milieu door het zeer hoge verbruik van gas (CO2 uitstoot) en is niet duurzaam.	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de brede regio een adequate en uitgebreide binnen en buiten zwemvoorziening inclusief recreatie en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen. De impact op het milieu vermindert maar blijft doordat de verduurzamingsmogelijkheden niet optimaal zijn.	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de brede regio een adequate en uitgebreide (recreatieve) en duurzame zwemvoorziening en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen.	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de regio een adequate, recreatieve en duurzame zwemvoorziening en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen.	Gemeente Gorinchem biedt inwoners van de gemeente en de regio een adequate en duurzame zwemvoorziening en stimuleert daarmee sport, bewegen, verenigingsactiviteiten, vrijetijdsbesteding en aandacht voor leszwemmen. Binnen zullen de recreatieve voorzieningen echter verdwijnen en daarmee zal een belangrijke functie verloren gaan.
Duurzaamheid	Bijzonder slecht niveau qua duurzaamheid. Extreem hoge energielasten en CO2 uitstoot (fossiele brandstoffen)	Verduurzaming beperkt mogelijk, geen nieuwbouwniveau. Geen energieneutrale accommodatie mogelijk (EPC = 0)	Voldoet aan de meest recente normen voor duurzaamheid. Zeer energiezuinig en all-electric (geen fossiele brandstoffen).	Voldoet aan de meest recente normen voor duurzaamheid. Zeer energiezuinig en all-electric (geen fossiele brandstoffen).	Voldoet aan de meest recente normen voor duurzaamheid. Zeer energiezuinig en all-electric (geen fossiele brandstoffen).
Veiligheidsaspecten en risico's	<p>Geen direct veiligheidsrisico in technische staat, wel groot onderhoud op aantal onderdelen essentieel om te blijven voldoen aan veiligheid, wet- en regelgeving.</p> <p>Overlast en agressie vanwege bovenregionale functie en disco-recreatiezwemmen zorgt voor veiligheidsrisico personeel.</p>	<p>Voldoet aan de veiligheidseisen maar vernieuwbouw op de reeds hergebruikte fundering (Wipmolenbad) en kelders is een (aanzienlijk) risico waar door geen enkele aannemer garantie op gegeven zal worden.</p> <p>Tijdens de duur van de renovatie (meer dan 1 jaar) zal er geen zwemvoorziening zijn, met zeer nadelige gevolgen. Overlast en agressie vanwege bovenregionale functie en disco-recreatiezwemmen zorgt voor veiligheidsrisico personeel.</p>	<p>Voldoet aan de meest recente normen en veiligheidseisen.</p> <p>Overlast en agressie vanwege bovenregionale en uitgebreide recreatieve functie kan voorkomen/beperkt worden door lidmaatschapstelsysteem en afstemming recreatie op doelgroep familiegebruik.</p>	<p>Voldoet aan de meest recente normen en veiligheidseisen.</p> <p>Overlast en agressie vanwege bovenregionale en uitgebreide recreatieve functie kan voorkomen/beperkt worden door lidmaatschapstelsysteem en afstemming recreatie op doelgroep familiegebruik.</p>	<p>Mogelijk minder overlast en agressie vanwege vanwege wegvallen bovenregionale functie vanwege beperkte(re) recreatieve voorzieningen.</p>
Locatie, bereikbaarheid en kansen	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer en op drukke dagen knelpunten voor wat betreft parkeerplekken	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer en op drukke dagen knelpunten voor wat betreft parkeerplekken	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer. Door de herinrichting van het terrein is het parkeerterrein te vergroten en het parkeren beter te regelen.	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer. Door de herinrichting van het terrein is het parkeerterrein te vergroten en het parkeren beter te regelen.	Gelegen aan westkant van Gorinchem. Voor regionale functie uitstekende locatie met diverse sportvoorzieningen in omliggend terrein. Goed te bereiken met auto en fiets. Minder goed bereikbaar met openbaar vervoer. Door de herinrichting van het terrein is het parkeerterrein te vergroten en het parkeren beter te regelen.

Inventarisatie bomen Caribabad parkeerplaats

Deze inventarisatie is een snelle opname van het aantal bomen rond de parkeerplaats Caribabad.

Hierin is globaal de locatie aangegeven en alleen de belangrijkste bomen.

Er staan ongeveer 61 bomen, het overgrote deel Essen (*Fraxinus excelsior*)

Veruit de meeste bomen vormen samen een bomen groep en hebben als individu geen waarde of overleving kans, met name nummer 46, dit zijn 4 zeer hoge smalle bomen.

Er staan geen bomen op deze lijst die te verplanten zijn, technisch gezien is het mogelijk, maar de kans van slagen is laag. Alleen onder Nummer 47 staan 8 relatief jonge fraaie Lindebomen, deze kunnen in aanmerking komen om verplant te worden mits ze 2 jaar op verplanten voorbereid worden.

Ook de ziekte en aantastingen zijn niet beoordeeld per boom, wel kunnen we aannemen dat er in een groot gedeelte van de Essen (*Fraxinus excelsior*) Essentaksterfte aanwezig is. Het is niet te voorspellen hoe dit zich in de toekomst ontwikkelt.

In de enkele Eiken die hier staan zitten wel restanten van Eiken processierups.

De meeste bomen hebben geen verkorte levensverwachting, als er niets aan de omgeving en de groeiplaats veranderd gaan deze bomen zeker nog 20 jaar mee. Alleen de bomen waar de conditie en vitaliteit met "redelijk", "matig" of "slecht" is aangegeven is het 5 of 10 jaar minder.

Opname bomen : 8-5-2023

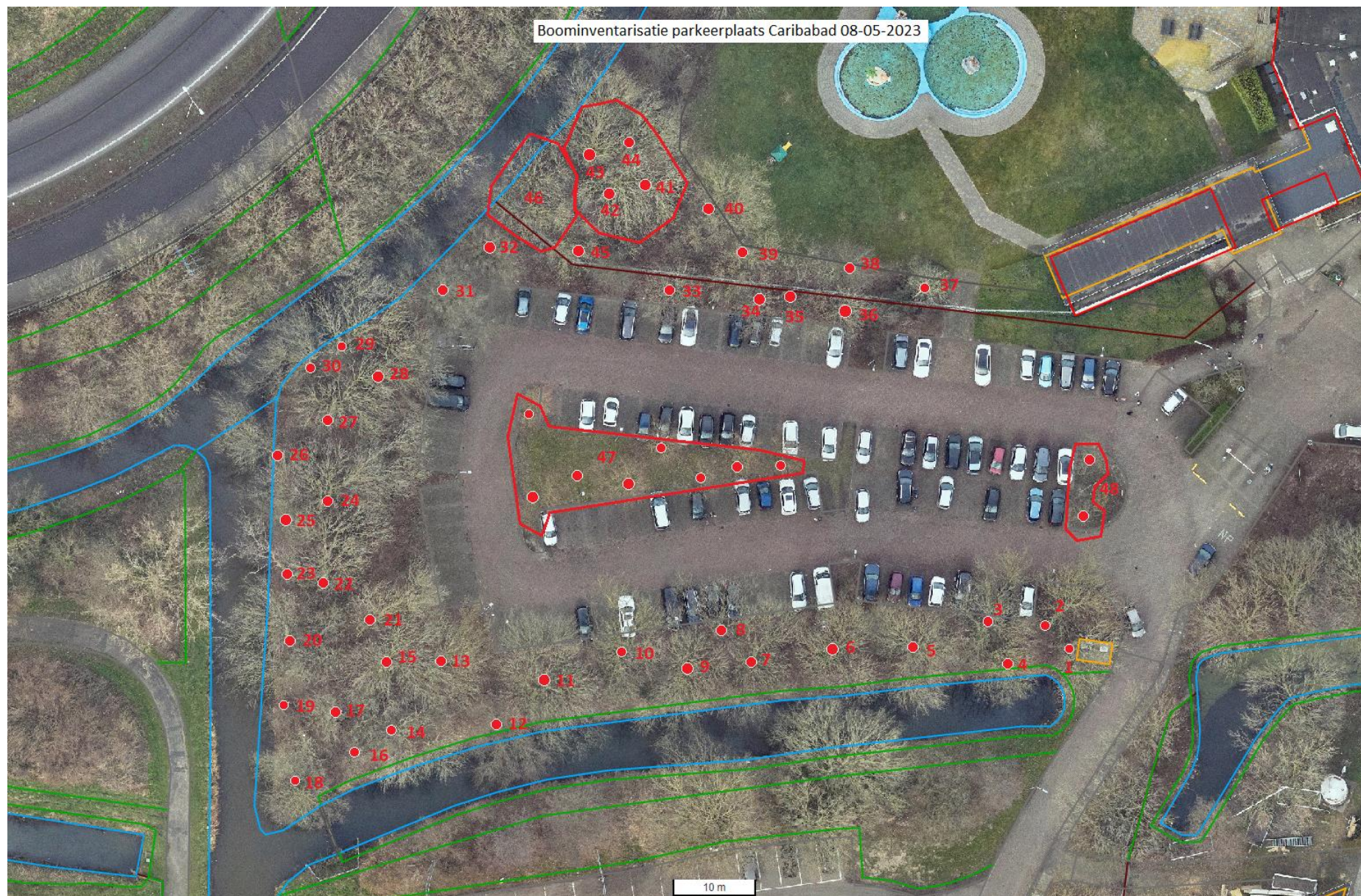
Opdracht: Quicksan bomenbestand, aantal, soort en levensverwachting

Uitgevoerd door : Nico de Groot in opdracht van Niels de Dekker

Bijlage: Tekening en Excel inventarisatie lijst

Boominventarisatie parkeerplaats Caribabad 08-05-2023

Inventarisatie: Caribabad					Opgenomen door: N. de Groot					Datum:08-05-2023	
nr	soortnaam	aantal bomen	stam Ø	kroon projectie Ø	hoogte	vorm	vitaliteit	conditie	leeftijd cat.	verplant baar	bijzonderheden
1	Fraxinus excelsior	1	45	10	18	slecht	matig	matig	40-50	nee	
2	Fraxinus excelsior	1	55	10	20	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
3	Fraxinus excelsior	1	50	12	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
4	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
5	Fraxinus excelsior	1	45	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
6	Fraxinus excelsior	1	45	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
7	Fraxinus excelsior	1	45	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
8	Fraxinus excelsior	1	45	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
9	Fraxinus excelsior	1	45	10	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
10	Fraxinus excelsior	1	45	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
11	Fraxinus excelsior	1	60	12	20	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
12	Quercus robur	1	40	10	18	goed	goed	goed	40-50	nee	
13	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
14	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
15	Fraxinus excelsior	1	45	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
16	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
17	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
18	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
19	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
20	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
21	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
22	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
23	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	redelijk	goed	goed	40-50	nee	
24	Fraxinus excelsior	1	40	8	18	matig	matig	matig	40-50	nee	
25	Acer campestre	1	35	8	16	redelijk	goed	goed	30-40	nee	

Peiling Caribabad

Burgerpanel Gorinchem

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 308 48 00
www.ioresearch.nl

Rapportnummer

2023/**concept**

Datum

Mei 2023

Opdrachtgever

Gemeente Gorinchem

Auteurs

Rosan Nijkamp
Maartje van de Koppel

Introductie

Aanleiding

In dit onderzoek stelt de gemeente Gorinchem een aantal vragen aan haar inwoners over het subtropische zwemparadijs het Caribabad.

In Gorinchem bevindt zich het subtropische zwemparadijs het Caribabad. Het zwembad is inmiddels 35 jaar oud. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de bouwkundige staat van het zwembad, verduurzamingsmogelijkheden en een toekomstvisie voor het Caribabad. Om een goede indruk te krijgen van de wensen en behoeften van inwoners en gebruikers is deze peiling uitgevoerd. De antwoorden van inwoners geven de gemeente Gorinchem meer informatie over het zwembad en de behoefte aan zwemmen in Gorinchem.

Methode

Voor het onderzoek is het Burgerpanel Gorinchem geraadpleegd. Het panel bestaat uit 624 panelleden. Dit zijn inwoners van de gemeente Gorinchem die zich hebben aangemeld voor deelname aan online onderzoeken van de gemeente. De panelleden zijn via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan dit onderzoek. Er is één herinneringsmail gestuurd. De vragenlijst kon worden ingevuld van 13 april tot en met 23 april 2023.

Analyse

Op de data is een weging toegepast naar leeftijd en geslacht. Dit betekent dat de verhoudingen naar leeftijd en geslacht zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhoudingen in de bevolking van Gorinchem. Groepen die ondervertegenwoordigd zijn, krijgen een groter gewicht, terwijl oververtegenwoordigde groepen een kleiner gewicht krijgen. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de gehele gemeente Gorinchem, wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen.

Respons

Voor dit onderzoek zijn alle 624 panelleden uitgenodigd. 308 leden hebben de vragenlijst ingevuld, dit is een respons van 49 procent. Dit is voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. In onderstaande tabel staat de respons uitgesplitst naar leeftijdsgroep en wijk.

Tabel 1: Ongewogen respons naar leeftijdsgroep

Leeftijdsgroep	Aantal
18 t/m 34 jaar	29
35 t/m 49 jaar	87
50 t/m 64 jaar	93
65 jaar en ouder	97
Onbekend	2
Totaal	308

Tabel 2: Ongewogen respons naar wijk

Wijk	Aantal
Binnenstad	74
Gildenwijk/Vroedschapswijk	27
Gorinchem – Oost, Wijdschild, Dalem	112
Haarwijk, Schutterswijk, Stalkaarsen Schutterswijk	47
Lingewijk	21
Hoog Dalem	8
Onbekend	19
Totaal	308

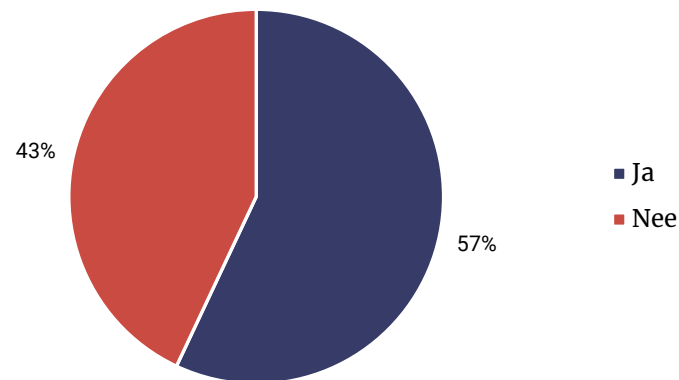

Gebruik van het Caribabad (1)

- Ruim de helft (57%) van de inwoners van Gorinchem geeft aan dat zij, of hun gezinsleden, jaarlijks gebruik maken van het Caribabad. Inwoners die het meest gebruik maken van het Caribabad vallen in de leeftijdscategorie 18 t/m 34 jaar (65%) en 35 t/m 49 jaar (79%).
- Aan de inwoners die jaarlijks gebruik maken van het Caribabad is vervolgens gevraagd hoe vaak zij het zwembad per jaar bezoeken.
- Bijna vier op de tien bezoekers (37%) zeggen maximaal vier keer per jaar gebruik te maken van het Caribabad.
- Circa een vijfde van de bezoekers (18%) geeft aan vijf tot negen keer per jaar het zwembad te bezoeken.
- Ook geeft zestien procent van de bezoekers aan het Caribabad zelfs meer dan 50 keer per jaar te bezoeken.

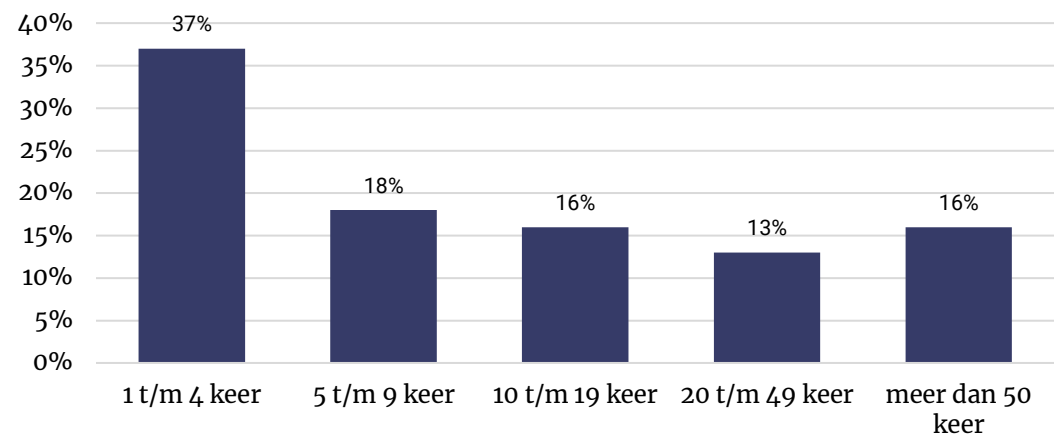
Figuur 1: Maakt u, of een van uw gezinsleden, jaarlijks gebruik van het Caribabad?

Basis: allen, n = 308

Figuur 2: Hoeveel keer per jaar maakt u, of een van uw gezinsleden, gebruik van het Caribabad?

Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van het Caribabad, n=160

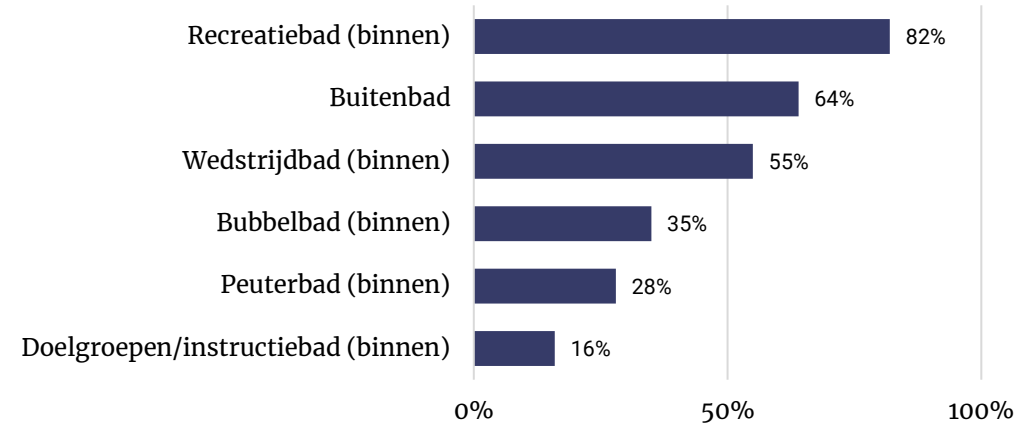

Gebruik van het Caribabad (2)

- Vervolgens is aan de inwoners die jaarlijks gebruik maken van het Caribabad gevraagd van welke bassins zij of hun gezinsleden gebruik maken.
- Bezoekers maken voornamelijk gebruik van het recreatiebad binnen. Ruim vier op de vijf bezoekers (82%) zeggen hier gebruik van te maken. Dit bassin wordt het vaakst gebruikt door inwoners in de leeftijdscategorie 35 t/m 49 jaar (92%).
- Daarnaast maken twee op de drie bezoekers (64%) gebruik van het buitenbad. Ruim de helft van de inwoners (55%) geeft aan ook gebruik te maken van het wedstrijdbad. De overige bassins worden minder vaak gebruikt door de bezoekers.
- De bezoekers van het Caribabad komen voornamelijk naar het zwembad voor recreatief gebruik (79%). Daarnaast komen twee op de vijf bezoekers (41%) naar het bad voor banenzwemmen. Zwemles, doelgroepactiviteiten, zwemmen via een vereniging of onderwijsinstelling worden door de bezoekers aanzienlijk minder vaak genoemd.

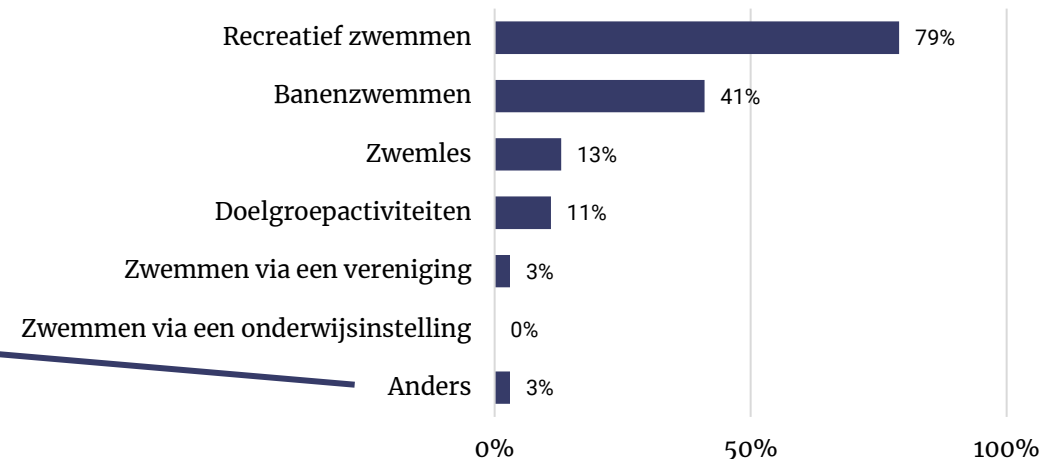
Figuur 3: Van welk bassin maakt u of maken uw gezinsleden gebruik?

Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van het Caribabad, n=160

Figuur 4: Voor welke activiteit(en) maakt u gebruik van het zwembad?

Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van het Caribabad, n=160

“Aquajoggen”
“Novos op zaterdagochtend”
“Waterpolo”

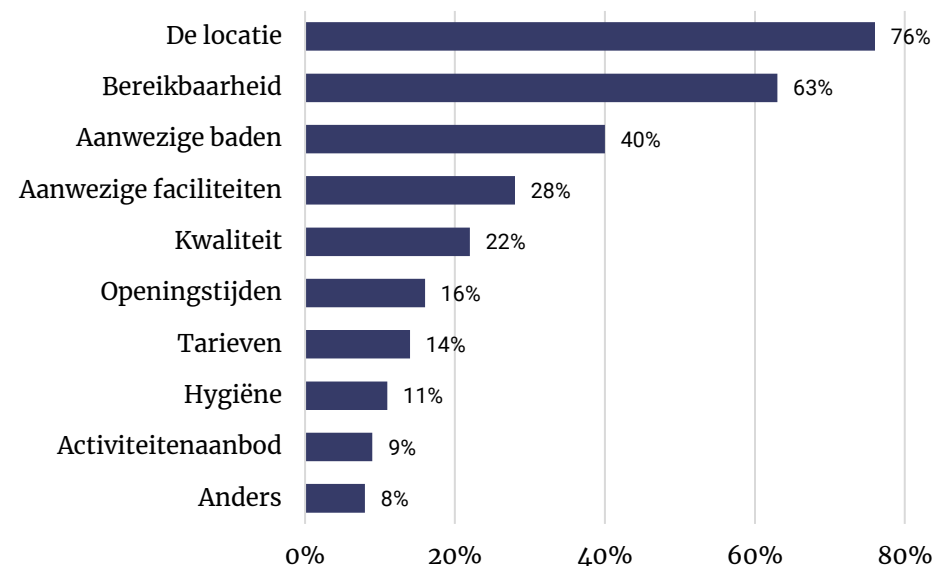

Keuze voor het Caribabad

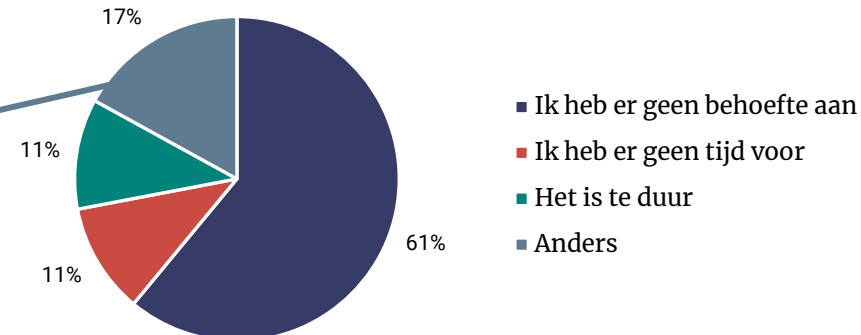
- De voornaamste reden dat bezoekers kiezen voor het Caribabad is de locatie (76%).
- Ook geven circa twee op de drie bezoekers (63%) aan dat de bereikbaarheid van het Caribabad ervoor zorgt dat zij voor dit zwembad kiezen.
- Twee op de vijf inwoners (40%) kiezen voor een bezoek aan het Caribabad door de aanwezige baden.
- Andere redenen die door bezoekers worden genoemd om voor het Caribabad te kiezen is dat het Caribabad het enige zwembad in Gorinchem is en dat hun sportvereniging van dit zwembad gebruik maakt.
- Inwoners die aangeven het afgelopen jaar geen gebruik te hebben gemaakt van het Caribabad, geven voornamelijk als reden dat zij daar geen behoefte aan hebben (61%). Met name inwoners van 65 jaar en ouder geven aan hier geen behoefte aan te hebben (71%).
- Een op de negen inwoners (11%) geeft aan geen tijd te hebben om het zwembad te bezoeken en een even grote groep inwoner geeft aan het te duur te vinden (11%).

Figuur 5: Waarom kiest u voor een bezoek aan het Caribabad?

Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van het Caribabad, n=160

Figuur 6: Kunt u aangeven waarom u of uw gezinsleden het afgelopen jaar geen gebruik hebben gemaakt van het Caribabad? Basis: inwoners geen gebruik maken van het Caribabad, n=148

“Geen prettig zwembad”
“Ik houd niet van zwemmen”
“Ik zwem het liefst in open water”
“Water te koud”
“Tijdstippen wedstrijdabad sluiten niet aan op mijn mogelijkheden/wensen”

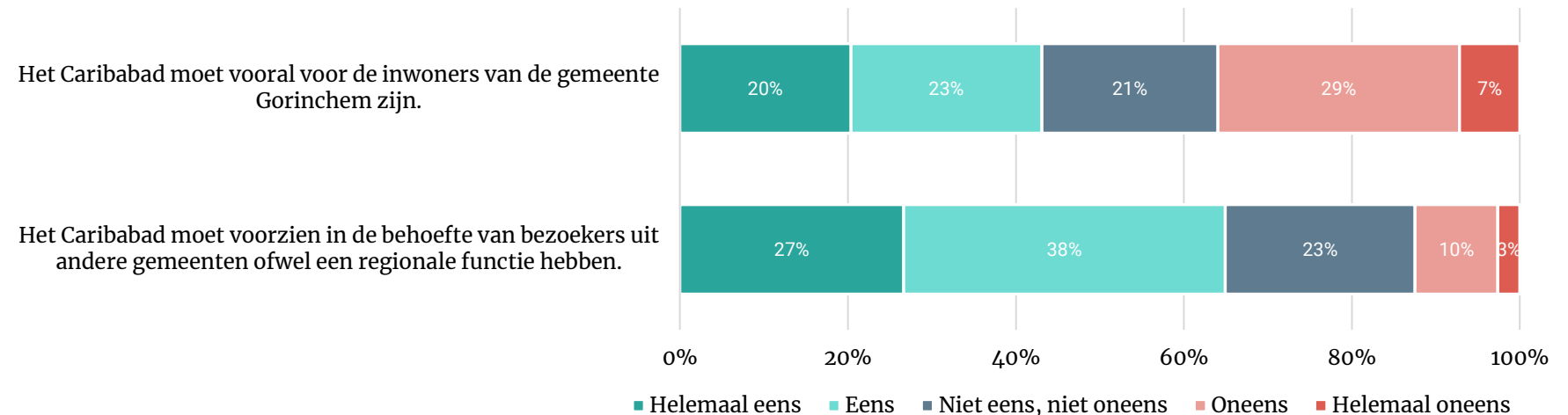

Functies van het Caribabad (1)

- Aan de inwoners zijn twee stellingen voorgelegd over de regionale functie van het Caribabad.
- Twee op de drie inwoners (65%) zijn het (helemaal) eens met de stelling “Het Caribabad moet voorzien in de behoefte van bezoekers uit andere gemeenten ofwel een regionale functie hebben”. Dertien procent van de inwoners is het hier daarentegen (helemaal) mee oneens.
- Over de stelling “Het Caribabad moet vooral voor de inwoners van de gemeente Gorinchem zijn” zijn de meningen meer verdeeld. Twee op de vijf inwoners (43%) zijn het hier (helemaal) mee eens, tegenover 38 procent van de inwoners die het hier (helemaal) mee oneens zijn.

Figuur 7: In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:

Basis: allen, n = 308

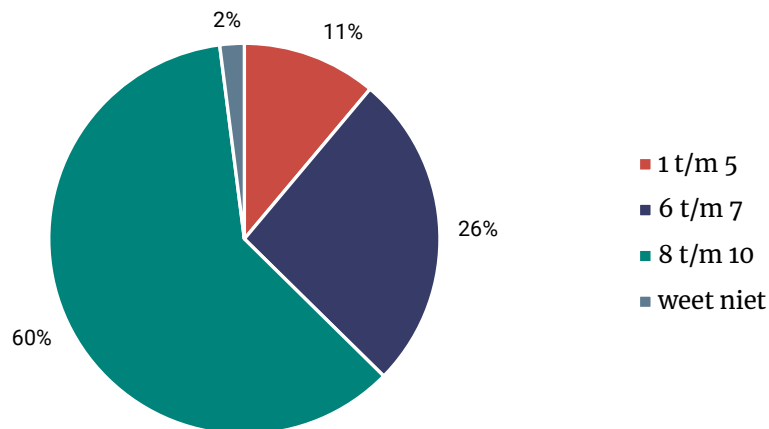

Functies van het Caribabad (2)

- Aan de inwoners is vervolgens gevraagd hoe belangrijk zij een recreatief buitenbad, recreatief binnenbad, recreatieve voorzieningen en (uitgebreide) horecagelegenheid in het Caribabad vinden. Men kon doormiddel van een rapportcijfer van 1 tot en met 10 aangeven hoe belangrijk deze aspecten voor hen persoonlijk zijn. Een 1 stond hierbij voor zeer onbelangrijk en een 10 voor zeer belangrijk.
- Ten eerste is gevraagd hoe belangrijk inwoners de aanwezigheid van een recreatief buitenbad vinden. Inwoners geven een gemiddeld cijfer van een 7,7. Drie van de vijf inwoners (60%) geven zelfs een 8 of hoger en zeggen hiermee dat zij het erg belangrijk vinden dat er een recreatief buitenbad aanwezig is. Elf procent van de inwoners geeft een cijfer 5 of lager en geven hiermee aan dit onbelangrijk te vinden.
- Vervolgens is gevraagd hoe belangrijk inwoners de aanwezigheid van een recreatief binnenbad vinden. Inwoners geven een gemiddeld cijfer van een 8,5. Vier van de vijf inwoners (79%) geven dit aspect een 8 of hoger en zeggen hiermee dat zij het erg belangrijk vinden dat er een recreatief binnenbad aanwezig is. Negen procent van de inwoners geeft aan dit aspect een cijfer 5 of lager en zeggen hiermee dit onbelangrijk te vinden voor het Caribabad.

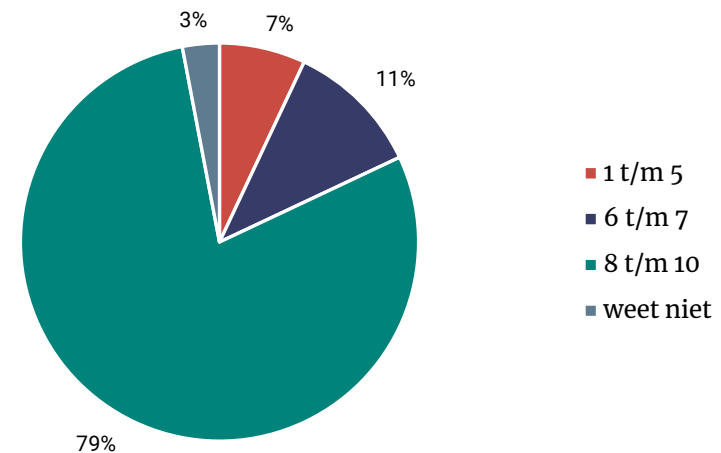
Figuur 8: Hoe belangrijk vindt u de aanwezigheid van een recreatief bad buiten in het Caribabad op een schaal van 1 t/m 10? Een 1 is zeer onbelangrijk en 10 is zeer belangrijk.

Basis: allen, n = 308

Figuur 9: Hoe belangrijk vindt u de aanwezigheid van een recreatief bad binnen in het Caribabad op een schaal van 1 t/m 10? Een 1 is zeer onbelangrijk en 10 is zeer belangrijk.

Basis: allen, n = 308

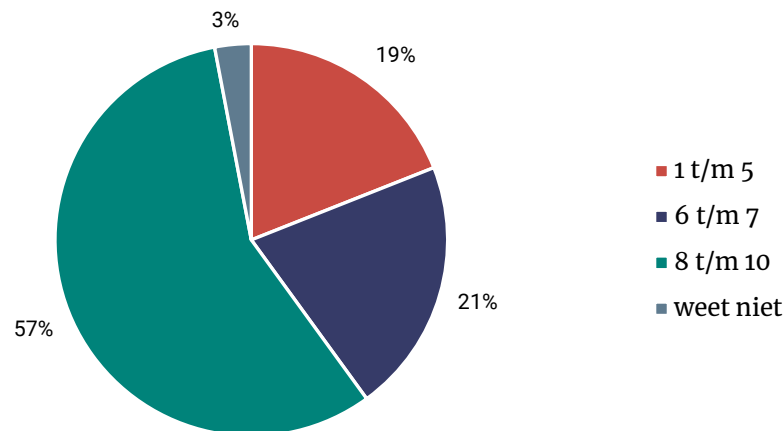

Functies van het Caribabad (3)

- Ten derde is gevraagd hoe belangrijk inwoners de aanwezigheid van recreatieve voorzieningen vinden. Het gaat hierbij onder andere over glijbanen, een whirlpool, stroomversnelling en golfslag. Inwoners geven een gemiddeld cijfer van een 7,5. Circa drie van de vijf inwoners (57%) geven hier een 8 of hoger en zeggen hiermee dat zij dit aspect erg belangrijk vinden. Een vijfde (19%) van de inwoners geeft een cijfer 5 of lager en zeggen hiermee dit onbelangrijk te vinden.
- Ten slotte is gevraagd hoe belangrijk inwoners de aanwezigheid van een (uitgebreide) horecagelegenheid vinden. Inwoners geven een gemiddeld cijfer van een 6,7. Circa twee op de vijf inwoners (37%) geven hier een cijfer 6 of 7 en een ongeveer even grote groep (38%) een 8 of hoger. Een kwart (23%) van de inwoners geeft een cijfer 5 of lager aan dit aspect en zeggen hiermee dit onbelangrijk te vinden.

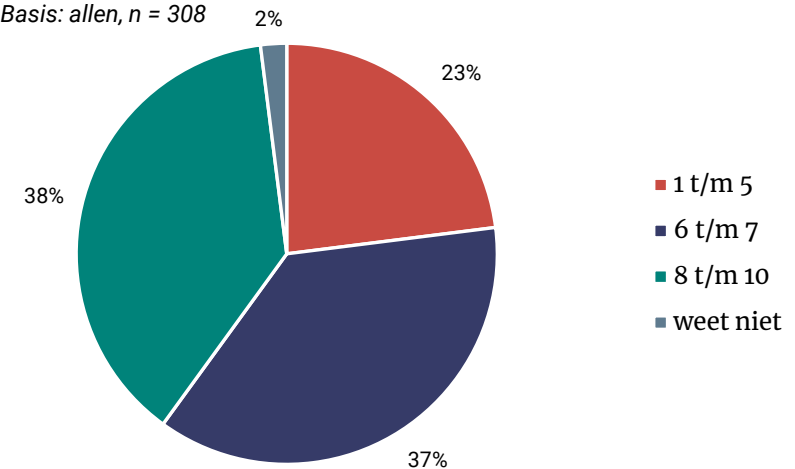
Figuur 10: Hoe belangrijk vindt u de aanwezigheid van recreatieve voorzieningen op een schaal van 1 t/m 10? Een 1 is zeer onbelangrijk en 10 is zeer belangrijk.

Basis: allen, n = 308

Figuur 11: Hoe belangrijk vindt u de aanwezigheid van een (uitgebreide) horecagelegenheid in het Caribabad op een schaal van 1 t/m 10? Een 1 is zeer onbelangrijk en 10 is zeer belangrijk.

Basis: allen, n = 308

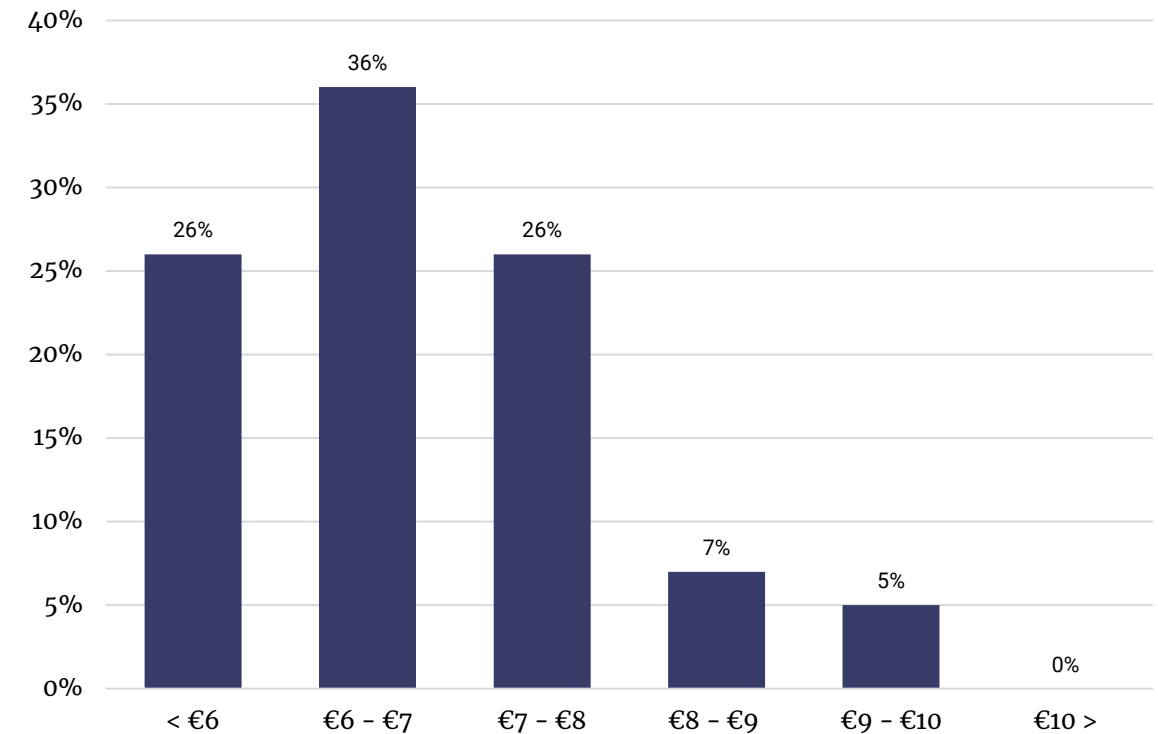

Toegangsprijzen

- Aan de inwoners is de vraag gesteld wat zij een geschikte toegangsprijs voor recreatief zwemmen in het huidige Caribabad zouden vinden.
- Een kwart van de inwoners (26%) zegt hierbij dat de toegangsprijs maximaal zes euro zou mogen zijn.
- Ruim een derde van de inwoners (36%) geeft aan dat zij een bedrag van zes tot zeven euro een geschikte toegangsprijs zouden vinden.
- Een kwart van de inwoners (26%) vindt zeven tot acht euro een geschikte toegangsprijs.
- Twaalf procent van de inwoners zou een toegangsprijs van acht euro of meer redelijk vinden. Meer dan tien euro wordt door niemand benoemd als een geschikte toegangsprijs.

Figuur 12: Wat vindt u een geschikte toegangsprijs voor recreatief zwemmen (binnen + buiten) in het huidige Caribabad?

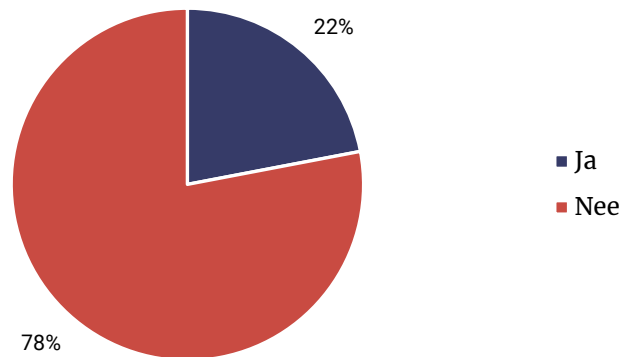
Basis: allen, n = 308

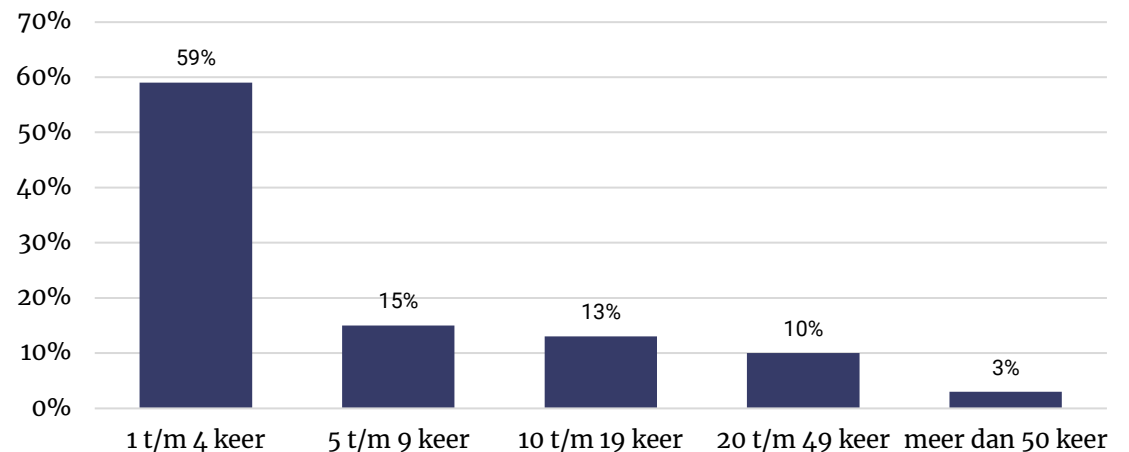
Gebruik zwembaden in de regio (1)

- Ruim een vijfde (22%) van de inwoners van Gorinchem geeft aan dat zij, of hun gezinsleden, jaarlijks gebruik maakt jaarlijks gebruik van één of meerdere andere zwembaden in de regio. Inwoners die het meest gebruik maken van een ander zwembad in de regio vallen in de leeftijdscategorie 35 t/m 49 jaar (36%). Een ruime meerderheid van de inwoners (78%) geeft aan geen gebruik te maken van andere zwembaden dan het Caribabad.
- De meeste inwoners (59%) die wel eens andere zwembaden bezoeken, zeggen hier maximaal vier keer per jaar gebruik van te maken.

Figuur 13: Maakt u, of een van uw gezinsleden, jaarlijks gebruik van andere zwembaden in de regio? Basis: allen, n = 308

Figuur 14: Hoeveel keer per jaar maakt u, of een van uw gezinsleden, gebruik van een ander zwembad in de regio? Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van een ander zwembad in de regio, n = 64

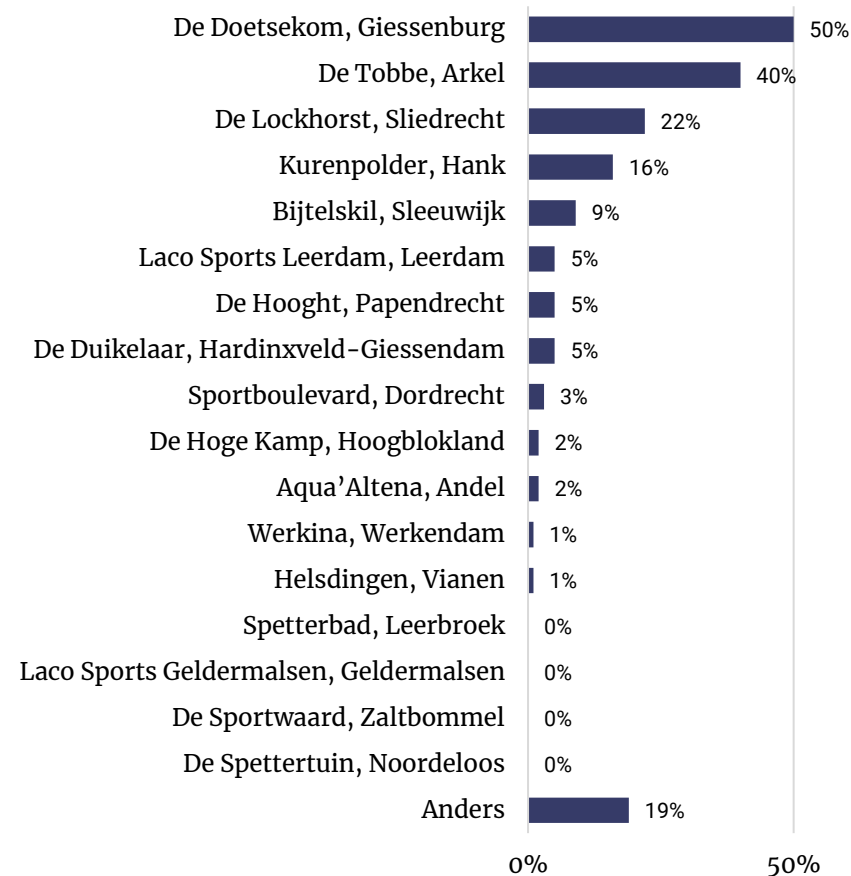

Gebruik zwembaden in de regio (2)

- Aan de inwoners die wel eens een ander zwembad in de regio bezoeken, is gevraagd van welke zwembaden zij gebruik maken.
- Buiten het Caribabad maken inwoners van Gorinchem het meest gebruik van De Doetsekom in Giessenburg. De helft van de inwoners die wel eens een ander zwembad in de regio bezoekt, geeft aan naar dit zwembad te gaan. Ook bezoeken twee op de vijf inwoners (40%) wel eens zwembad De Tobbe in Arken.
- Negentien procent van de inwoners geeft aan nog andere dan de voorgelegde zwembaden te bezoeken. Zwembaden die hier onder andere nog worden genoemd zijn Lingebos in Hoornaar, Merwestein in Nieuwegein, De ganzenwiel in Raamsdonksveer en Sportiom in Den Bosch.

Figuur 15: Naar welk zwembad in de regio gaat u?

Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van een ander zwembad in de regio, n = 64

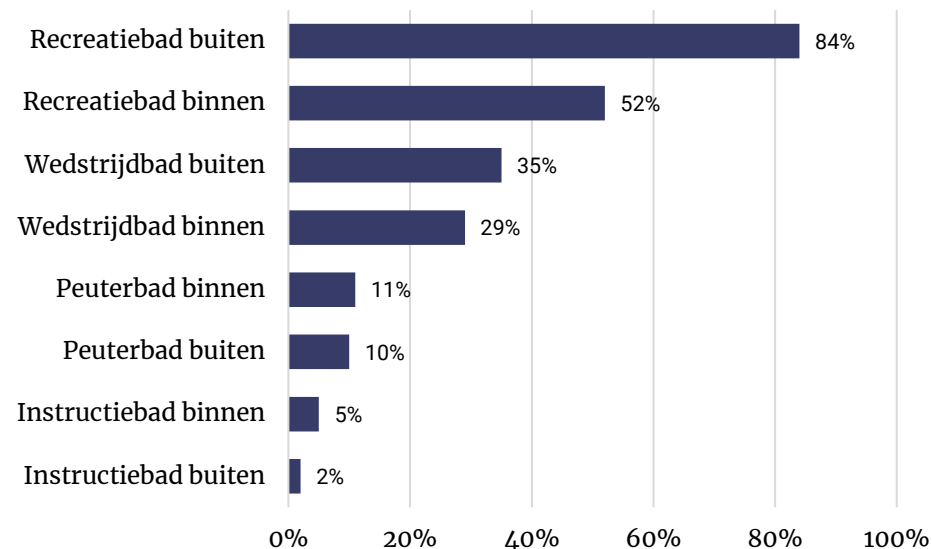

Gebruik zwembaden in de zomerperiode

- Het bassin waar inwoners in het algemeen het meest gebruik van maken in de zomerperiode is het recreatiebad buiten. Ruim vier op de vijf bezoekers van regionale zwembaden (84%) maakt tijdens deze periode gebruik van een recreatiebad buiten. Daarop volgt het recreatiebad binnen: circa de helft van de bezoekers (52%) maakt hier gebruik van in de zomerperiode. Ook maakt circa een derde van de inwoners gebruik van het wedstrijdbad buiten (35%) en het wedstrijdbad binnen (29%).
- De activiteit waarvoor de meerderheid van de bezoekers (88%) naar een zwembad komt, is om recreatief te zwemmen. Daarnaast komen iets minder dan twee op de vijf bezoekers (37%) om banen te zwemmen. De overige activiteiten worden aanzienlijk minder genoemd.
- Bij *andere* wordt daarnaast nog “waterpolo” en “ontspanning” genoemd.

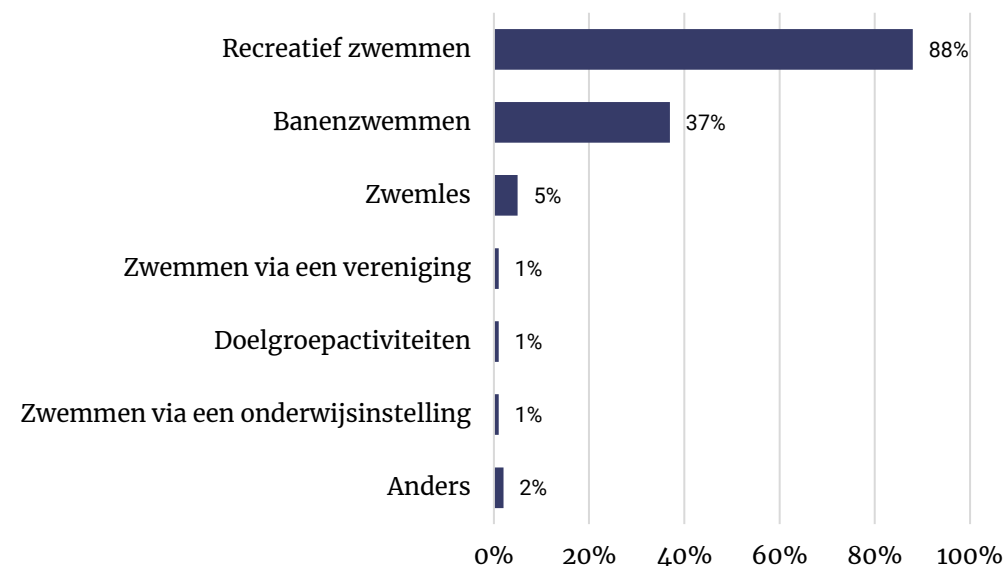
Figuur 16: Van welk bassin maakt u of uw gezinsleden, gebruik in de zomerperiode?

Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van een ander zwembad in de regio, n = 64

Figuur 17: Voor welke activiteit(en)?

Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van een ander zwembad in de regio, n = 64

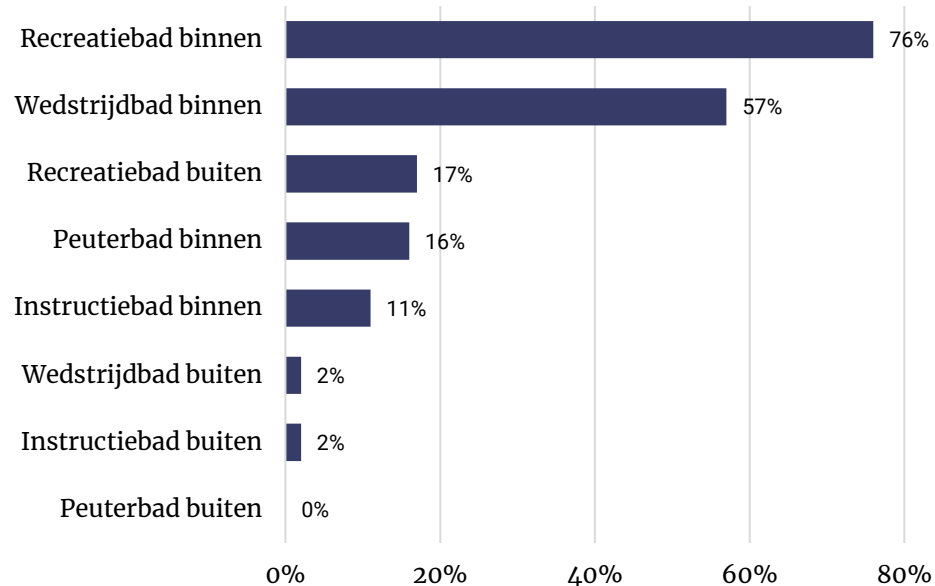

Gebruik zwembaden in de winterperiode

- Het bassin waar inwoners in het algemeen het meest gebruik van maken in de herfst- en winterperiode is het recreatiebad binnen. Driekwart van de bezoekers (76%) maakt hier gebruik van. Daarop volgt het wedstrijdbad binnen: circa drie op de vijf bezoekers (57%) maakt hier gebruik van in de herfst- en winterperiode. De overige bassins worden beduidend minder gebruikt tijdens een bezoek aan een zwembad.
- De activiteit waarvoor de meerderheid van de bezoekers (84%) naar een zwembad komt, is om recreatief te zwemmen. Daarnaast komt ook circa een derde (36%) van de bezoekers om banen te zwemmen. De overige activiteiten worden aanzienlijk minder vaak genoemd.
- Bij *anders* wordt voornamelijk genoemd dat bezoekers in deze periode sowieso geen zwembaden bezoeken.

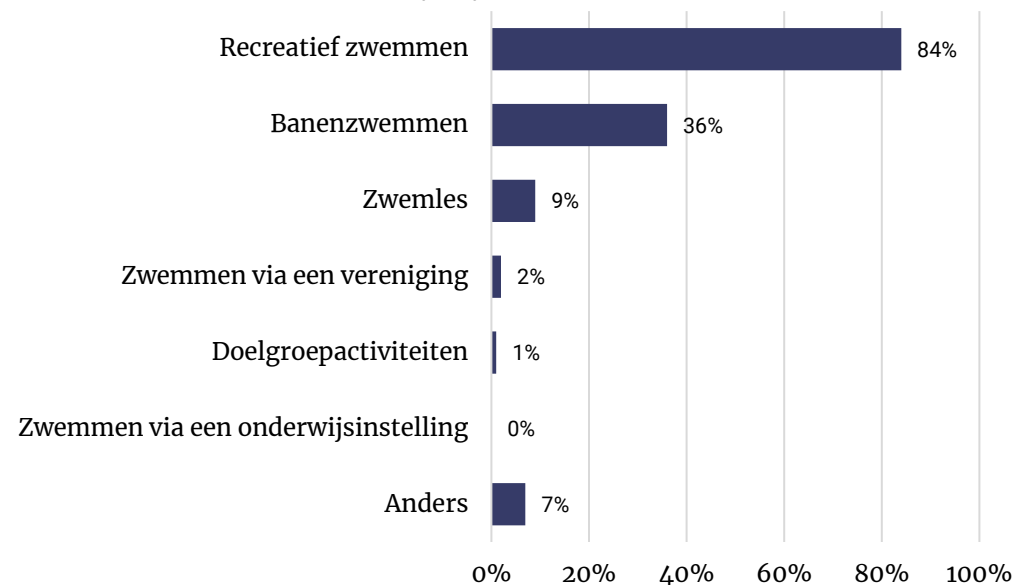
Figuur 18: Van welk bassin maakt u of uw gezinsleden, gebruik in herfst en winterperiode?

Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van een ander zwembad in de regio, n = 64

Figuur 19: Voor welke activiteit(en)?

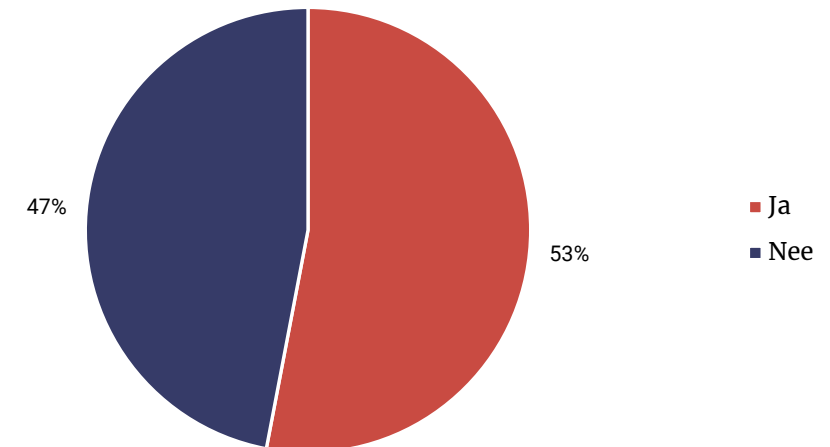
Basis: inwoners die jaarlijks gebruik maken van een ander zwembad in de regio, n = 64

Gebruik natuurwater in de regio

- Tenslotte is aan de inwoners van Gorinchem gevraagd of zij wel eens gebruik maken van natuurwater in Gorinchem en omgeving.
- Iets meer dan de helft van de inwoners (53%) geeft aan hier wel eens gebruik van te maken. Daartegen zegt iets minder dan de helft van de inwoners (47%) hier nooit gebruik van te maken.
- Inwoners die het meest gebruik maken van natuurwater in de regio vallen in de leeftijdscategorie 18 t/m 34 jaar (61%) en 35 t/m 49 jaar (78%).

Figuur 20: Maakt u, of een van uw gezinsleden, gebruik van 'natuurwater' in Gorinchem en omgeving?

AMENDEMENT

Datum vergadering	donderdag 9 november 2023
Nummer amendement	
Bij welk raadsvoorstel	Toekomstvisie Caribabad
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA),

TITEL: “Geld lenen kost geld”

AMENDEMENT

Toevoegen van sub D onder punt 2 uit het raadsvoorstel:

D. € 3 miljoen; door eenmalig overschrijden van het investeringsplafond en daarmee bovendien ophogen van het door de gemeenteraad vastgestelde schuldenplafond.

MOTIVATIE

Met het handhaven van een deel van het investeringsbudget voor het realiseren van Station Gorinchem Noord en Herinrichting Banneweg (fase 2 zuid) om daarover bij de Perspectiefnota 2025-2028 alsnog een besluit te kunnen nemen en bovendien handhaven van het volledige investeringsbudget voor parkeergarage Kweeklust valt een deel van de door het college voorgestelde investeringsruimte voor het Caribabad weg.

Met dit amendement stelt/stellen indiener/s voor om eenmalig het investeringsplafond (en daarmee ook het door de gemeenteraad vastgestelde schuldenplafond) te overschrijden.

Daarmee blijft de door het college voorgestelde (ruim) € 2 miljoen investeringsruimte binnen het investeringsplafond beschikbaar voor nieuwe investeringen.

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. vergadering stemmen de raadsleden over het amendement. Is de r van de raad het eens met het amendement, dan verandert de tekst oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle r kunnen een amendement indienen.

AMENDEMENT

Datum vergadering	9 november 2023
Nummer amendement	
Bij welk raadsvoorstel	Toekomstvisie Caribabad
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA),

TITEL: “Geld lenen kost geld”

AMENDEMENT

Toevoegen van sub D onder punt 2 uit het raadsvoorstel:

D. € 3 miljoen; door eenmalig overschrijden van het investeringsplafond en daarmee bovendien ophogen van het door de gemeenteraad vastgestelde schuldenplafond.

MOTIVATIE

Met het toevoegen van € 3.000.000 (extra) investeringsruimte voor nader te bepalen investeringen in de investeringsplanning valt een deel van de door het college voorgestelde investeringsruimte voor het Caribabad weg.

Met dit amendement stelt/stellen indiener/s voor om eenmalig het investeringsplafond (en daarmee ook het door de gemeenteraad vastgestelde schuldenplafond) te overschrijden.

Daarmee blijft de door het college voorgestelde (ruim) €2 miljoen investeringsruimte binnen het investeringsplafond beschikbaar voor nieuwe investeringen.

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

Raadsvoorstel: Z/23/760123/D-882554
Onderwerp: **Septembercirculaire gemeentefonds 2023**

Datum: 10 oktober 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O:
B&A / Raadsvergadering: 9 november 2023
Opsteller: Bruggen-van der Ham, Anja van
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:										
Septembercirculaire gemeentefonds 2023										
Voorstel:										
Wij stellen u voor: 1. De effecten van de septembercirculaire 2023 te verwerken in een begrotingswijziging en daarbij: a. Het negatieve resultaat 2023 van € 252.000 ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2023; b. De financiële middelen met een specifieke bestemming voor 2023-2027 te verrekenen op de verschillende beleidsterreinen.										
Aanleiding:										
De circulaire bevat informatie over de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2027 en een actualisatie van het LPO accres op basis van de Miljoenennota 2024.										
Beoogd effect:										
De raad te informeren over de gevolgen van de septembercirculaire 2023 en de raad een besluit te laten nemen over de bestemming van het saldo en het oormerken van budgetten.										
Argumenten:										
<i>1.1 De septembercirculaire bevat belangrijke informatie die van invloed is op de financiële positie van onze gemeente.</i> Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft op 19 september 2023 de septembercirculaire gemeentefonds uitgebracht. De hierin opgenomen ontwikkelingen bepalen in belangrijke mate de financiële ruimte van de gemeente, aangezien het gemeentefonds de grootste inkomstenbron van de gemeente is.										
<i>1.2 De raad heeft het budgetrecht. Het is aan de raad om besluiten te nemen over de financiële uitkomsten van deze circulaire.</i> Deze circulaire laat voor de jaren 2023 en verder voor Gorinchem het volgende financiële beeld zien:										
<table><tr><td>2023 €</td><td>252.000 N</td></tr><tr><td>2024 €</td><td>71.000 V*</td></tr><tr><td>2025 €</td><td>62.000 V*</td></tr><tr><td>2026 €</td><td>1.000 N*</td></tr><tr><td>2027 €</td><td>1.358.000 V*</td></tr></table>	2023 €	252.000 N	2024 €	71.000 V*	2025 €	62.000 V*	2026 €	1.000 N*	2027 €	1.358.000 V*
2023 €	252.000 N									
2024 €	71.000 V*									
2025 €	62.000 V*									
2026 €	1.000 N*									
2027 €	1.358.000 V*									
* Deze financiële gevolgen zijn verwerkt in de inleiding van de begroting 2024 en de 1e wijziging op de begroting 2024.										
Het Rijk stelt met deze circulaire ook (extra) financiële middelen beschikbaar voor de uitvoering van specifieke doeleinden en taken. We stellen voor om deze bedragen voor 2023 tot en met 2027 te verrekenen op de betreffende beleidsterreinen. Deze verrekeningen hebben géén financieel effect op het begrotingssaldo. Onderstaand geven wij u inzicht in alle specifieke doeleinden en taken waarvoor het Rijk ons in deze circulaire middelen beschikbaar stelt:										

		2023	2024	2025	2026	2027
	<i>Decentralisatie-uitkeringen:</i>					
1	Regionale Energie Strategieën (RES)		160.000	160.000	160.000	160.000
2	Begeleiding jongeren naar werk		170.000			
2	Regionale doelgroepen specifieke aanpak	68.000				
3	Veilig wonen - weerbaar bestuur	7.000	7.000	7.000	7.000	
4	Aanpak laaggeletterdheid		-8.000			
	<i>Sociaal domein:</i>					
5	Participatie	103.000	97.000	92.000	87.000	83.000
	<i>Diverse:</i>					
5	Loonkostensubsidie	98.000	113.000	106.000	100.000	111.000
6	Bijzondere bijstand en vroegsignalering		113.000			
7	Europese richtlijn energieprestatie gebouwen	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
8	Rijksvaccinatieprogramma		9.000	9.000	8.000	8.000
9	Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg		107.000	62.000		
	Totaal oormerkingen	279.000	771.000	439.000	365.000	365.000
	+ is voordeel					
	- is nadeel					

1. Vanaf 2024 is er nu structureel geld beschikbaar gesteld voor het RES-traject. De doorlooptijd hiervan is tot 2030.
2. Jongeren hebben sinds corona nog steeds een achterstand op de arbeidsmarkt. De regeling Aanpak Jeugdwerkloosheid richt zich op een structurele aanpak op de arbeidsmarkt van deze groep. Tevens is budget beschikbaar gesteld om statushouders beter te kunnen ondersteunen. De gemeente ontvangt als arbeidsmarkregio voor beide regelingen een bijdrage.
3. Vanuit het programma Weerbaar Bestuur ontvangen we een bijdrage om preventieve veiligheidsmaatregelen te nemen voor een veilige woonplek van decentrale bestuurders.
4. Het budget voor de aanpak laaggeletterdheid is geactualiseerd.
5. De integratie-regeling Participatie voor Wsw en beschut werk is geactualiseerd. Ook het rekentarief en de aantallen voor loonkostensubsidie zijn aangepast. Deze regelingen worden door Avres uitgevoerd.
6. Om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van hoge inflatie te voorkomen is in 2023 extra geld beschikbaar gesteld. Deze regeling wordt door Avres uitgevoerd.
7. De algemene uitkering is vanaf 2023 verhoogd in verband met de tweede herziening van de Europese richtlijn.
8. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van de kinkhoestvaccinatie overgedragen aan de gemeenten. De bijbehorende middelen zijn nu toegevoegd aan het gemeentefonds.
9. Voor de jaren 2024 en 2025 zijn de middelen voor loon- en prijsbijstelling 2022 over de reserveringen jeugdzorg vrijgegeven.

Risico's:

Financiën:

Het negatieve financiële effect van 2023 € 252.000 en de mutaties met een specifieke bestemming voor 2023-2027 zullen worden verwekt middels een begrotingswijziging. Het negatieve resultaat van 2023 zal ten laste worden gebracht van het begrotingssaldo 2023.

Als gebruikelijk wordt voorgesteld de middelen met een specifieke bestemming die zijn toegekend voor de jaren 2023-2027 te verrekenen met de desbetreffende budgetten op de verschillende beleidsterreinen. Deze verrekeningen hebben geen financieel effect op het begrotingssaldo 2024 tot en met 2027

Daar waar deze circulaire wel sprake is van een financieel effect op het begrotingssaldo in de jaren 2024 en volgende is ervoor gekozen om deze gevolgen te verwerken in de financiële inleiding van de begroting 2024 en de 1e wijziging op de begroting 2024. Daarbij is rekening gehouden met een Cao stijging van 5% in plaats van de 3% die in de Perspectiefnota 2024 is opgenomen.

Participatie:

N.v.t.

Communicatie:

Indien de bijstelling van de geormerkte budgetten van invloed is op de uitvoerende partijen (zoals Avres en DG&J) worden deze partijen geïnformeerd over de gevolgen van deze bijstelling.

Duurzaamheid:

N.v.t.

Vervolgproces:

N.v.t.

Bijlagen:

Septembecirculaire gemeentefonds 2023

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 10 oktober 2023

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. De effecten van de septembercirculaire 2023 te verwerken in een begrotingswijziging en daarbij:
 - a. Het negatieve resultaat 2023 van € 252.000 ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2023;
 - b. De financiële middelen met een specifieke bestemming voor 2023-2027 te verrekenen op de verschillende beleidsterreinen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 9 november 2023

Griffier,

Voorzitter,

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Gemeentefonds

Septembercirculaire 2023

de gemeentebesturen, ter attentie van de raden en de colleges van B&W

DGBRW/ Bestuur, Financiën
en Regio's

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
eventuele vragen per e-mail
postbus.gf@minbzk.nl

circulaire

Datum
19 september 2023

Kenmerk
2023-0000570821

Onderwerp	septembercirculaire gemeentefonds 2023
Doelstelling	bekendmaking van beleid en het geven van informatie
Juridische grondslag	
Relaties met andere circulaire's	meicirculaire 2023 (2023-0000285703); decembercirculaire 2022 (2022-0000678404); septembercirculaire 2022 (2022-0000522394); meicirculaire 2022 (2022-0000259109)
Ingangsdatum	19 september 2023
Geldig tot	1 juli 2024

Voorwoord

Voor u ligt de septembercirculaire gemeentefonds 2023.

Via de meicirculaire 2023 zijn gemeenten over de financiële kaders voor hun begrotingen geïnformeerd. De septembercirculaire 2023 geeft zoals gebruikelijk een geactualiseerd beeld, gebaseerd op de Miljoenennota 2024 van het Rijk.

In het algemeen geldt voor de informatie uit de circulaires het voorbehoud van parlementaire besluitvorming. Dat geldt dit jaar uiteraard ook.

De politiek-bestuurlijke zaken worden in hoofdstuk 1 belicht. De circulaire is in belangrijke mate een financieel-technisch document. Vooral de latere hoofdstukken richten zich op de doelgroep van financieel specialisten.

Ik wens u veel succes toe bij de uitvoering van uw taken.

Mede namens de Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst,
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hugo de Jonge

Inhoud

1	Hoofdpunten	7
1.1	Inleiding	7
1.2	Algemene uitkering	7
1.3	Belangrijkste mutaties.....	8
1.4	Decentralisatie- en integratie-uitkeringen	8
2	Algemene uitkering	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering	9
1.	Accres 2024	10
2.	Afrekening ruimte onder plafond BCF 2023	13
3.	Financieringssystematiek	14
4.	Knelpunten verdeelproblematiek.....	14
5.	Re-integratie	14
6.	Wet Visueel beperkten.....	15
7.	Bijzondere bijstand en vroegsignalering.....	15
8.	Hulpmiddelen thuis laten staan.....	15
9.	Rijksvaccinatieprogramma	15
10.	Loon- en prijsbijstelling jeugdzorg	16
11.	Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	16
2.3	Verdeling mutaties algemene uitkering	16
2.4	Maatstaven, bedragen per eenheid, uitkeringsfactoren en overige uitkeringsonderdelen	17
3	Decentralisatie- en integratie- uitkeringen	21
3.1	Inleiding	21
3.2	Omvang en verdeling decentralisatie- en integratie-uitkeringen	21
1.	Faciliteitenbesluit opvangcentra	22
2.	Knelpunten verdeelproblematiek.....	23
3.	Vrouwenopvang i.v.m. Wet Seksuele Misdrijven (a) en Specialistische functies (b)	23
4.	Indexatie voogdij bijzondere functies	23
5.	Outreachend werken	24
6.	Regionale Energie Strategieën	24
7.	Compensatie Wsw voor bijzondere WML-verhoging	24
8.	Begeleiding jongeren naar werk.....	24
9.	Veilig wonen.....	25
10.	A58 Goes.....	26
11.	Versterken arbeidsmarktregio's.....	26
12.	Regionale doelgroepen specifieke aanpak.....	27
13.	Verkeersveiligheid.....	27
14.	Veilige steden.....	27
15.	LHBTI beleid Regenboogsteden.....	28

3.3	Verdeling bestaande decentralisatie- en integratie-uitkeringen en overige mededelingen	28
3.3.1	Beschermd wonen	28
4	Overige mededelingen	29
4.1	Inleiding	29
4.2	Gemeentefondstotalen, bevoorschotting en nominale ontwikkelingen	29
4.3	Energietoelage	30
4.4	Actualisatie decentralisatie-uitkeringen Vrouwenopvang en Maatschappelijke Opvang	30
4.5	Intensivering beschut werk	30
4.6	Wegbeheer	31
4.7	Aanpak laaggeletterdheid	31
4.8	Stand van zaken onderzoeksagenda verdeelmodel algemene uitkering	31
4.9	Integraal overzicht financiën gemeenten	32
4.10	Website gemeentefinanciën: www.findo.nl	32
4.11	Jaarlijkse weging decentralisatie- en integratie-uitkeringen	32
	Bijlagen	34
	Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 2023	35
	Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2023 per cluster	37
	Bijlage 2.1.3 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 2024	39
	Bijlage 2.1.4 Bedragen per eenheid 2024 per cluster	41
	Bijlage 2.2.1 Opbouw algemene uitkeringen 2023-2028	43
	Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten	44
	Bijlage 2.4.2 Aanvullende informatie uitkeringsfactor	52
	Bijlage 2.4.3 Volumina maatstaven 2023-2028	54
3.2-2	Decentralisatie-uitkering Knelpuntenverdeelproblematiek	57
3.2-6	Decentralisatie-uitkering Regionale Energie Strategieën	58
3.2-8	Decentralisatie-uitkering Begeleiding jongeren naar werk	59
3.2-9	Decentralisatie-uitkering Veilig Wonen	60
3.2-11	Decentralisatie-uitkering Versterken arbeidsmarktregio's	68
3.2-12	Decentralisatie-uitkering Regionale doelgroepen specifieke aanpak	69
3.2-13	Decentralisatie-uitkering Verkeersveiligheid	70
3.2-14	Decentralisatie-uitkering Veilige steden	71
3.2-15	Decentralisatie-uitkering LHBTI-beleid Regenboogsteden	72
4.4	Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang	73
4.7	Decentralisatie-uitkering Aanpak Laaggeletterdheid	74

1 Hoofdpunten

1.1 Inleiding

Deze circulaire informeert gemeenten over de gemeentefondsuitkeringen. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. Daarnaast bepalen factoren als belastingopbrengsten, gemeentelijke rentelasten, dividendopbrengsten en grondexploitatie mede de financiële ruimte van gemeenten. Zij vallen echter buiten het bestek van deze circulaire.

Gemeenten ontvangen in principe op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De mededelingen zijn steeds onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

De indeling van de circulaire is afgestemd op de soorten uitkeringen die het gemeentefonds kent: de algemene uitkering en de decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

1.2 Algemene uitkering

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven (accresrelevante uitgaven; ARU). Volgens de reguliere normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de ARU direct invloed op de ontwikkeling van de algemene uitkering en daarmee op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toe- of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

Het kabinet heeft vorig jaar de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) het voorstel gedaan om het volumedeel van het accres voor 2022–2025 vast te zetten op stand Voorjaarsnota 2022. De VNG heeft met dit voorstel ingestemd. Het IPO heeft niet met dit voorstel ingestemd. Het accres voor het provinciefonds wordt daarom tot en met 2025 op de reguliere wijze berekend. De accresraming voor het jaar 2023 en verder is in deze circulaire opgenomen.

Het kabinet heeft, als uitwerking van het coalitieakkoord, besloten dat het gemeente- en provinciefonds vanaf 2027 geïndexeerd worden op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Uitgangspunt is dat de fondsen (gemeente- en provinciefonds) meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgen. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op het 8-jarig historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor de fondsen minder schommelen. De indexatie voor inflatie volgt de prijs van het bbp van het lopende jaar, waardoor de fondsen reëel 'op niveau' blijven. De grondslagen waarover deze indexatie berekend wordt, worden op gelijke wijze bepaald als de huidige grondslagen, waarover vanaf 2026 de huidige loon- en prijsindexatie wordt berekend.

Een toelichting op de accresontwikkelingen is opgenomen in paragraaf 2.2.1 en meer in detail in [bijlage 11](#) van de Miljoenennota 2024.

Plafond BTW-compensatiefonds

Verder informeert deze circulaire over de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF). Ten opzichte van de septembercirculaire 2022 is de ruimte onder het plafond van gemeenten voor het jaar 2023 gestegen met € 38,45 miljoen. De totale ruimte onder het plafond voor gemeenten in 2023 bedraagt € 359,367 miljoen wat bij deze circulaire aan de algemene uitkering van het gemeentefonds is toegevoegd. Ten opzichte van de septembercirculaire 2022 is ook voor 2024 tot en met 2028 de verwachte ruimte onder het plafond gestegen met name door het hoger totaal plafond als gevolg van de intensiveringen uit het Coalitieakkoord die doorwerken op een hoger accres.

1.3 Belangrijkste mutaties

Bijzondere bijstand en vroegsignalering

Het kabinet stelt in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Van dit bedrag is er in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld. In 2024 zal eveneens € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar worden gesteld.

Loon- en prijsbijstelling Jeugd

In deze circulaire worden de middelen voor de loon- en prijsbijstelling 2022 over de reserveringen jeugdzorg op de Aanvullende Post (AP) toegekend. Deze overboeking heeft betrekking op 2024 (€ 45,2 miljoen) en 2025 (€ 27,1 miljoen), omdat voor die jaren de middelen van de AP zijn vrijgegeven.

Rijksvaccinatieprogramma

Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van de maternale kinkhoestvaccinatie formeel overgedragen aan de gemeenten. Bij deze septembercirculaire worden de bijbehorende middelen, circa € 4 miljoen per jaar, voor de uitvoering van de maternale kinkhoestvaccinatie aan het gemeentefonds toegevoegd.

1.4 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

Hoofdstuk 3 van deze circulaire bevat voor uitkeringsjaar 2023 en verder ook een aantal andere wijzigingen in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Het gaat zowel om de aanpassing van bestaande als om nieuwe uitkeringen.

2 Algemene uitkering

2.1 Inleiding

Binnen het gemeentefonds is de algemene uitkering de grootste component. Het bedrag aan algemene uitkering wordt verdeeld over de gemeenten via maatstaven, zoals het inwonertal en de oppervlakte van een gemeente, een aan de maatstaven gekoppeld gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor (de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor). Die drie componenten zijn aan wijzigingen onderhevig. Dit hoofdstuk geeft informatie over de aanleiding voor die wijzigingen en over de uitwerking ervan. In paragraaf 2.2 worden de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering behandeld en in paragraaf 2.3 worden de consequenties daarvan voor de verdeling aangegeven. Paragraaf 2.4 informeert de gemeenten over een aantal gegevens voor de berekening van de algemene uitkering, te weten: maatstaven, gewichten en uitkeringsfactoren. Het totaal van alle wijzigingen vindt zijn neerslag in de bijlagen 2.1.1 tot en met 2.1.4, die overzichten bevatten van maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren.

De algemene uitkering is vrij besteedbaar voor gemeenten. Eventuele opmerkingen over de algemene uitkering die in deze circulaire worden gemaakt, zijn niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke kosten gemeenten geconfronteerd worden. Dit inzicht is ook van belang voor de Tweede Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

2.2 Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering

Tabel 2.2.1 bevat de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering over de periode 2023 tot en met 2028 ten opzichte van de meicirculaire 2023. Het betreft achtereenvolgens:

1. Algemene mutaties

Deze mutaties hebben betekenis voor de financiële ruimte van de gemeenten, zonder veranderingen in het takenpakket.

2. Taakmutaties

Deze mutaties hebben betrekking op taakmutaties bij gemeenten en hebben corresponderende gevolgen voor inkomsten of uitgaven. De mutaties zijn geordend volgens de clusterindeling van het gemeentefonds om gemeenten een overzicht te bieden per beleidsterrein. De clusterindeling, naar gelijksoortige gemeentelijke beleidsvelden, is een hulpmiddel bij het onderhoud van de verdeling. Het staat gemeenten vrij de indeling al dan niet voor eigen doeleinden te hanteren. De clusterindeling heeft geen gevolgen voor de bestedingsvrijheid van de algemene uitkering.

Tabel 2.2.1 geeft een totaalbeeld van de mutaties in de omvang van de algemene uitkering van circulaire op circulaire. De mutaties hebben betrekking op 2023 en verder en worden onder de tabel toegelicht. In bijlage 2.2.1 zijn de mutaties uit tabel 2.2.1 samengenomen met de mutaties uit eerdere circularies. Deze bijlage geeft een totaalbeeld van de mutaties van jaar op jaar.

Tabel 2.2.1 Ontwikkeling algemene uitkering, mutaties ten opzichte van de meicirculaire 2023 (in duizenden euro's)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
stand meicirculaire 2023	35.180.736	37.858.978	39.944.720	38.018.899	39.142.390	40.314.906
<u>algemene mutaties</u>						
1) Accres 2024		433.854	370.846	338.789	1.057.937	1.448.097
2) Afrekening ruimte onder plafond BCF 2023	359.367					
3) Financieringssystematiek					-76.000	-76.000
4) Knelpunten verdeelproblematiek						-100
<u>taakmutaties</u>						
cluster Participatie						
5) Re-integratie						-20.000
6) Wet Visueel beperkten		-900	-940	-980	-1.010	-1.050
7) Bijzondere bijstand en vroegsignalering		50.000				
cluster Individuele voorzieningen Wmo						
8) Hulpmiddelen thuis laten staan	200	500	700	800	800	1.000
cluster Sociale basisvoorzieningen						
9) Rijksvaccinatieprogramma		4.427	4.427	4.162	4.162	4.162
cluster Individuele voorzieningen Jeugd						
10) Loon- en prijsbijstelling jeugdzorg		45.174	27.092			
cluster Infrastructuur, ruimte en milieu						
11) Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	1.797	1.797	1.797	1.797	1.797	1.797
stand deze circulaire	35.542.100	38.393.830	40.348.642	38.363.467	40.130.076	41.672.812

Toelichting tabel 2.2.1

1. Accres 2024

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. In deze circulaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor het jaar 2024 en verder.

In de Startnota 2022 van het kabinet Rutte IV zijn twee belangrijke wijzigingen in de indexering van de algemene uitkering van de fondsen toegelicht. Ten eerste is in het coalitieakkoord besloten dat de fondsen vanaf 2026 niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd worden. Daarmee vervalt de koppeling aan de rijksuitgaven. Het gereserveerde accres vanaf 2026 wordt wel bijgesteld als gevolg van de jaarlijkse loon- en prijsontwikkeling zoals deze door het Centraal Planbureau (CPB) wordt geraamd. Ten tweede is er besloten dat tot en met 2025 het accres op basis van de bestaande koppeling aan de rijksuitgaven wordt berekend. Nieuw daarbij waren de uitzondering op de ARU voor een aantal investeringsfondsen.

Daarnaast heeft het kabinet aangegeven om nader te bezien of het wenselijk is om het accres stabiel te maken. Het kabinet heeft vorig jaar daarom het voorstel aan de VNG en het IPO gedaan om het volumedeel van het accres voor 2022–2025 vast te zetten op de stand van de Voorjaarsnota 2022. De VNG heeft met dit voorstel ingestemd. Het IPO heeft laten weten niet met dit voorstel in te stemmen. Het volumedeel van het accres is voor de periode 2022-2025 dan ook alleen voor de gemeenten vastgezet. Dit betekent dat de accresstanden voor de jaren 2022 tot en met 2025 voor gemeenten slechts nog wijzigen als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. Door het vastzetten van het volumedeel van het accres voor gemeenten zijn bij zowel het Rijk als de gemeenten veel minder budgettaire schommelingen dan voorheen. Voor een uitgebreide uitleg van de berekening van het accres wordt verwezen naar [bijlage 11](#) (Accres Gemeentefonds en Provinciefonds) van de Miljoenennota 2024.

In de Voorjaarsnota 2023 is besloten om het gemeente- en provinciefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Uitgangspunt is dat de fondsen (gemeente- en provinciefonds) meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgen. De indexatie wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. In de Miljoenennota 2024 is deze indexering uitgewerkt. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor de fondsen minder schommelen. De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar, waardoor de fondsen reëel 'op niveau' blijven. De grondslagen waarover deze indexatie berekend wordt, worden op gelijke wijze bepaald als de huidige grondslagen, waarover vanaf 2026 de huidige loon- en prijsindexatie wordt berekend. Ten slotte wordt de tranche van het lopend jaar bij Voorjaarsnota definitief. De bbp groei (zowel voor volume als prijs) is daarbij gebaseerd op de CEP-raming ([Centraal Economisch Plan](#)) van het CPB.

Tabel 2.2.2 toont de indices voor het accres van het gemeentefonds. Tot en met 2026 is het volume accres vastgezet en vindt bijstelling plaats op basis van loon- en prijsontwikkeling (LPO) zoals deze door het CPB wordt geraamd. De loon- en prijsontwikkeling in het accres wordt bijgesteld met een gecombineerde index op basis van de CPB-indices voor de loonvoet sector overheid, de prijsontwikkeling materiele overheidsconsumptie (IMOC) en de prijsontwikkeling bruto overheidsinvesteringen (IBOI). Hierbij wordt een verdeling van 60/20/20 tussen loon, consumptie en investeringen aangehouden. De individuele indexen worden in procenten met één cijfer achter de komma bijgehouden, de gecombineerde index wordt bijgehouden met twee cijfers achter de komma. De indices worden bijgesteld op basis van het CEP-raming van het CPB in het voorjaar en op basis van de MEV-raming ([Macro Economische Verkenning](#)) in september.

Bij de meicirculaire is ook voor 2027 en 2028 LPO-bijstelling toegepast in afwachting op de bbp-indexatie. Daarnaast was er een reservering voor de bbp-indexatie gemaakt, deze was nog niet in het accres verwerkt. In deze septembercirculaire zijn de indices van de nieuwe bbp-systematiek opgenomen, wat leidt tot meer accres.

Tabel 2.2.2 Indices LPO en bbp MEV-raming

	2024	2025	2026	2027	2028
Loonvoet sector overheid (60%)	6,7%	5,3%	4,7%	n.v.t	n.v.t
Index prijs materiele overheidsconsumptie (IMOC, 20%)	3,5%	2,0%	2,0%	n.v.t	n.v.t
Index prijs overheidsinvesteringen (IBOI, 20%)	3,0%	1,9%	1,9%	n.v.t	n.v.t
8-jaars historisch gemiddelde bbp (t-2 t/m t-9)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1,8%	1,6%
Prijs bbp	n.v.t.	n.v.t	n.v.t	2,8%	2,4%
Gecombineerde index	5,3%	4,0%	3,6%	4,7%	4,1%
CPB-raming meicirculaire (LPO)	4,2%	4,2%	3,6%	3,2%	3,2%
Mutatie	1,1%	-0,2%	0,0%	1,5%	0,9%

De onderstaande tabellen tonen de tranches van de loon- en prijsontwikkeling en volumeontwikkeling op basis van de Miljoenennotastand en de MEV-raming (tabel 2.2.3). Daaronder is de raming uit de Voorjaarsnota weergegeven (tabel 2.2.4) en de mutaties als gevolg van de verschillen tussen de twee ramingen (tabel 2.2.5). Door de uitwerking van de bbp-indexatie verschuift een deel van het accres van de prijs-tranches naar de volume-tranches in 2027 en 2028, per saldo is het accres hoger ten opzichte van LPO.

Tabel 2.2.3 Accres Miljoenennota 2024 (bedragen in miljoenen)

	2024	2025	2026	2027	2028
tranche 2024 volume	1.135	1.135			
tranche 2024 prijs	2.026	2.026	1.842	1.838	1.832
tranche 2025 volume		920			
tranche 2025 prijs		1.557	1.444	1.441	1.436
tranche 2026 volume			1.464	1.464	1.464
tranche 2026 prijs			1.365	1.362	1.358
tranche 2027 volume				706	703
tranche 2027 prijs				1.117	1.114
tranche 2028 volume					670
tranche 2028 prijs					997
Totaal accres	3.161	5.639	6.114	7.928	9.575

Tabel 2.2.4 Accres Voorjaarsnota 2023 (bedragen in miljoenen)

	2024	2025	2026	2027	2028
tranche 2024 volume	1.135	1.135			
tranche 2024 prijs	1.592	1.592	1.460	1.418	1.418
tranche 2025 volume		920			
tranche 2025 prijs		1.620	1.507	1.464	1.464
tranche 2026 volume			1.464	1.464	1.464
tranche 2026 prijs			1.345	1.306	1.306
tranche 2027 volume (reservering)				150	150
tranche 2027 prijs				1.217	1.217
tranche 2028 volume (reservering)					150
tranche 2028 prijs					1.256
Totaal accres	2.727	5.268	5.775	7.020	8.427

Tabel 2.2.5 Mutatie sinds Voorjaarsnota

	2024	2025	2026	2027	2028
tranche 2024 volume					
tranche 2024 prijs	434	434	382	420	414
tranche 2025 volume					
tranche 2025 prijs		-63	-63	-23	-28
tranche 2026 volume					
tranche 2026 prijs			20	56	51

tranche 2027 volume				556	553
tranche 2027 prijs				-100	-104
tranche 2028 volume					520
tranche 2028 prijs					-259
Totaal accres	434	371	339	908	1.148

2. *Afrekening ruimte onder plafond BCF 2023*

Het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) is sinds 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals die volgen uit de normeringssystematiek voor het gemeentefonds en provinciefonds. Het plafond wordt daarnaast aangepast voor taakmutaties (zoals decentralisaties) die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekkingen aan het BCF. Als het plafond overschreden wordt, komt het verschil ten laste van het gemeentefonds en het provinciefonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds en provinciefonds. Hierdoor zijn het BCF en het gemeente- en provinciefonds communicerende vaten.

Tot en met de meicirculaire 2022 werd de toevoeging of uitname over het gemeente- en provinciefonds verdeeld conform de gerealiseerde aandelen van de gezamenlijke gemeenten en provincies in het BCF. Echter doordat de VNG heeft ingestemd met het voorstel van het kabinet om het volumedeel van het accres voor de periode 2022-2025 vast te zetten en het IPO niet, worden het gemeente- en provinciefonds per 2022 op verschillende wijze geïndexeerd. Het volume-accres 2022-2025 voor het gemeentefonds is vastgesteld bij de Voorjaarsnota 2022 en wordt alleen nog gewijzigd naar aanleiding van de LPO-ontwikkeling, terwijl het accres voor het provinciefonds meebeweegt met de Rijksuitgaven.

Door de verschillende wijze van indexering van het gemeente- en provinciefonds zal de indexering van het gemeentefondsdeel van het BCF-plafond verschillen van de indexering van het provinciefonds-deel van het BCF-plafond. Daarom wordt de afrekening van de ruimte onder het BCF-plafond apart verrekend met respectievelijk het gemeente- en provinciefonds. Daartoe zullen de taakmutaties vanuit het Rijk naar het gemeente- en provinciefonds apart worden bijgehouden.

In deze circulaire is een geactualiseerde raming voor de jaren 2023 tot en met 2028 opgenomen. De ruimte onder het plafond voor gemeenten is voor 2023 geraamd op € 359 miljoen. Dit is € 211 miljoen lager dan geraamd bij de septembercirculaire 2022.

De ontwikkeling van de uitgaven wordt vlak doorgetrokken. Hierbij is rekening gehouden met de jaarlijkse toevoegingen (taakmutaties) aan het BCF. Bij deze aanname blijft voor alle jaren sprake van ruimte onder het BCF-plafond. De ruimte onder het plafond is in alle jaren, behalve 2027, afgenomen ten opzichte van de ramingen bij de septembercirculaire 2022.

Tabel 2.2.6 Geraamd plafond BCF (bedragen in miljoenen euro)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BCF Plafond totaal	4.458	4.815	5.124	5.156	5.391	5.612
Plafond aandeel gemeenten VJN23	3.944	4.241	4.528	4.513	4.566	4.714
Taakmutaties	13	2	2	1	76	76
Toevoeging accres sinds voorjaarsnota	-	24	16	39	118	165
Plafond aandeel gemeenten MN24	3.957	4.268	4.547	4.553	4.760	4.955
Uitputting gemeenten	3.598	3.598	3.598	3.598	3.598	3.598
Ruimte onder plafond gemeenten	359	671	949	955	1.163	1.358

3. *Financieringssystematiek*

Bij Voorjaarsnota 2023 heeft het kabinet vanaf 2027 structureel € 1 miljard beschikbaar gesteld aan gemeenten. Zoals reeds in de meicirculaire 2023 ([paragraaf 2.2.3](#)) aangekondigd dient van dit bedrag een deel te worden afgestort in het BCF. Die afstorting wordt in deze circulaire verwerkt. Het gaat concreet om een bedrag van € 76 miljoen per jaar.

4. *Knelpunten verdeelproblematiek*

Dit betreft een mutatie die samenhangt met de decentralisatie-uitkering Knelpunten verdeelsystematiek. Deze decentralisatie-uitkering houdt verband met btw-aspecten ten aanzien van wegen die in beheer zijn van waterschappen. Gemeenten zijn op grond van de Wet herverdeling wegenbeheer verplicht om het onderhoud aan hun wegen te bekostigen. Doorgaans kunnen gemeenten de voor het onderhoud van de wegen afgedragen btw declareren bij het BCF. Als het beheer van de wegen is uitbesteed aan de waterschappen is dat echter niet mogelijk. De hogere kosten voor de gemeenten waar het onderhoud aan de wegen wordt verricht door waterschappen, worden met deze uitkering gecompenseerd (zie ook paragraaf 3.2-2 van deze circulaire). De meerjarenraming strekt zich met ingang van deze circulaire uit tot en met het jaar 2028. Daardoor wordt in de tabel het onderwerp Knelpunten verdeelsystematiek voor het jaar 2028 zichtbaar met een bedrag van structureel € 0,1 miljoen. Deze middelen worden binnen de gemeentefondsbegroting overgeheveld naar het onderdeel Decentralisatie-uitkeringen.

5. *Re-integratie*

Met de Voorjaarsnota 2023¹ heeft het kabinet besloten om vanaf 2028 het re-integratiebudget voor gemeenten structureel met € 20 miljoen te verlagen (cluster Participatie). Deze maatregel is onderdeel van de ombuigingen die de Rijksbegroting op orde houden. Het Rijk realiseert zich dat gemeenten hierdoor mogelijk minder bijstandsgerechtigden kunnen ondersteunen.

¹ [Kamerstukken II, 2022-2023, 36 350, nr. 1, p.127](#)

6. *Wet Visueel beperkten*

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel aangenomen dat tot doel heeft om de uitvoering van technische werkvoorzieningen voor mensen uit de doelgroep Participatiewet met een visuele beperking over te dragen aan het UWV. Op dit moment ligt het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer. Als het wetsvoorstel ook door de Eerste Kamer wordt aangenomen is het de bedoeling dat de middelen voor de werkvoorzieningen en de structurele uitvoeringskosten budgettair neutraal worden overgeheveld van het cluster Participatie in het gemeentefonds naar de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Voor 2024 gaat het om € 0,9 miljoen, oplopend naar circa € 1,05 miljoen in 2028. De structurele hoogte bedraagt € 2,3 miljoen per jaar. De incidentele uitvoeringskosten zullen worden opgevangen binnen de begroting van het ministerie van SZW.

7. *Bijzondere bijstand en vroegsignalering*

Het kabinet stelt in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen.² Van dit bedrag is er in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld (zie ook [paragraaf 2.2-5](#) van de meicirculaire 2023). Voor 2024 wordt ook in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld (cluster Participatie).³

8. *Hulpmiddelen thuis laten staan*

De motie Westerveld (GroenLinks) en Bikker (Christen-Unie)⁴ verzoekt de regering om met betrokken partijen landelijke afspraken te maken over het behoud van hulpmiddelen thuis voor cliënten die verhuizen naar een instelling in de zin van de Wet langdurige zorg (Wlz) en aangeven thuis te willen logeren. Naar aanleiding van deze motie heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) bestuurlijke afspraken gemaakt met de VNG, Ieder(in), Firevaned (brancheorganisatie van leveranciers van deze hulpmiddelen) en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN). Onderdeel van deze bestuurlijke afspraken is dat de hulpmiddelen die vanuit de Wmo zijn verstrekt thuis blijven staan en gemeenten de financiering daarvan voortzetten. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd. Vanaf 2023 wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de algemene uitkering (cluster Individuele voorzieningen Wmo), oplopend tot € 1 miljoen per 2028.⁵

9. *Rijksvaccinatieprogramma*

Vanaf december 2019 krijgen zwangere vrouwen maternale kinkhoestvaccinatie aangeboden door de Rijksoverheid. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van deze maternale kinkhoestvaccinatie formeel overgedragen aan de gemeenten. De maternale kinkhoestvaccinatie wordt dan toegevoegd aan de opsomming van vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) zoals genoemd in artikel 11, tweede lid, in het Besluit publieke gezondheid. Bij deze septembercirculaire worden de

² [Kamerstukken II, 2022-2023, 36 200 XV, nr. 2, p.68](#)

³ [Kamerstukken II, 2022-2023, 24 515, nr. 654](#)

⁴ [Kamerstukken II, 2021-2022, 24 170, nr. 255](#)

⁵ [Kamerstukken II, 2022-2023, 24 170, nr 286](#)

bijbehorende middelen, circa € 4 miljoen per jaar, voor de uitvoering van de maternale kinkhoestvaccinatie aan het gemeentefonds toegevoegd aan het cluster Sociale basisvoorzieningen.

10. *Loon- en prijsbijstelling jeugdzorg*

In de meicirculaire 2023 (zie [paragraaf 2.2.8](#)) is de loon- en prijsbijstelling 2023 voor jeugdzorg, voor zover deze betrekking heeft op de reserveringen voor jeugdzorg op de AP, aan het gemeentefonds toegevoegd voor de jaren 2024 en 2025. In deze circulaire worden de middelen voor de loon- en prijsbijstelling 2022 over de reserveringen jeugdzorg op de AP toegekend. Ook deze overboeking heeft nu betrekking op 2024 (€ 45,2 miljoen) en 2025 (€ 27,1 miljoen), omdat voor die jaren de middelen van de AP zijn vrijgegeven (zie [paragraaf 2.2.7](#) van de meicirculaire 2023). De middelen worden toegevoegd aan het cluster Individuele voorzieningen Jeugd.

11. *Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)*

De algemene uitkering wordt vanaf 2023 structureel met circa € 1,8 miljoen verhoogd in verband met de tweede herziening van de Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD III). De regeling is op 10 maart 2020 geïmplementeerd en heeft als doel om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren. Naar aanleiding van EPBD III is er een verplichting geïntroduceerd voor het documenteren van de energieprestatie van een installatie, voor het installeren van zelfregulerende apparatuur per verblijfsruimte en voor laadinfrastructuur voor elektrische auto's. Ook zijn de eisen voor de energieprestatie van technische bouwsystemen en de keuring van verwarmingsinstallaties en airconditioningssystemen aangepast. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving. Meer informatie over EPBD III is beschikbaar via de website van de [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland](#). De middelen worden uitgekeerd via het cluster Infrastructuur, ruimte en milieu.

2.3 *Verdeling mutaties algemene uitkering*

De verdeelwijze van de mutaties uit paragraaf 2.2 is in tabel 2.3.1 weergegeven. De verdeelwijze bestaat uit een wijziging in de uitkeringsfactor of het gewicht (bedrag per eenheid) van één of meer maatstaven van het cluster waaronder de mutatie valt. De cijfermatige uitwerking is opgenomen in paragraaf 2.4.

Tabel 2.3.1 Verdeelwijze mutaties algemene uitkering

Nummer Mutatie	Verdeelwijze
<u>algemene mutaties</u>	
1) Accres 2024	uitkeringsfactor
2) Afrekening ruimte onder plafond BCF 2023	uitkeringsfactor
3) Financieringssysteem	uitkeringsfactor
4) Knelpunten verdeelproblematiek	uitkeringsfactor
<u>taakmutaties</u>	
<i>cluster Participatie</i>	
5) Re-integratie	via maatstaven cluster
6) Wet Visueel beperkten	via maatstaven cluster
7) Bijzondere bijstand en vroegsignalering	via maatstaven cluster
<i>cluster Individuele voorzieningen Wmo</i>	
8) Hulpmiddelen thuis laten staan	via maatstaven cluster
<i>cluster Sociale basisvoorzieningen</i>	
9) Rijksvaccinatieprogramma	via maatstaven cluster
<i>cluster Individuele voorzieningen Jeugd</i>	
10) Loon- en prijsbijstelling jeugdzorg	via maatstaven cluster
<i>cluster Infrastructuur, ruimte en milieu</i>	
11) Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	via maatstaven cluster

2.4 Maatstaven, bedragen per eenheid, uitkeringsfactoren en overige uitkeringsonderdelen

De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende gewicht per maatstaf (bedrag per eenheid). De som van deze producten, de zogenaamde uitkeringsbasis, wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor (zie uitleg verderop in deze paragraaf). De verkregen uitkomst moet daarnaast worden opgehoogd met enkele uitkeringsonderdelen binnen de algemene uitkering die buiten het format van aantal eenheden en bedragen per eenheid vallen. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de maatstaven, de bedragen per eenheid, de uitkeringsfactor en de overige uitkeringsonderdelen.

Maatstaven

Er is in deze circulaire geen sprake van wijzigingen in de definities van de verdeelmaatstaven. Meer informatie over de berekeningswijze van de verdeelmaatstaven van de algemene uitkering kunt u vinden in de toelichting op de berekening van de uitkering uit het gemeentefonds 2023⁶.

Begin juli 2023 zijn de actuele gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) ontvangen over twee onderdelen van de maatstaf woonruimten, te weten het aantal uitwonende studenten en het aantal personen in zorginstellingen (onderdeel van het aantal personen in institutionele huishoudens). Deze zijn opgenomen in bijlage 2.4.1 en zullen voor uitkeringsjaar 2022 en 2023 worden toegepast. Het aantal uitwonende studenten blijft voor 2023 een voorlopig cijfer, het aantal personen in zorginstellingen is definitief en wijzigt niet meer.

⁶ [‘Toelichting op de berekening van de uitkeringen uit het gemeentefonds’](#), Rijksoverheid.nl.

Bedragen per eenheid

De informatie uit de tabellen 2.2.1 en 2.3.1 is verwerkt. Hierdoor is een aantal bedragen per eenheid voor 2023-2028 ten opzichte van de meicirculaire 2023 gewijzigd.

Uitkeringsfactor

De uitkeringsfactor is de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor die wordt berekend door de som van de algemene uitkering, de ozb-maatstaven en de overige uitkeringsonderdelen (circa € 40 miljard) te delen door de uitkeringsbasis (circa € 29,5 miljard). De – landelijke – uitkeringsbasis is berekend door van alle maatstaven de aantallen te vermenigvuldigen met het bijbehorende bedrag per eenheid; er is ook een uitkeringsbasis voor elke gemeente (het product van de gemeentelijke aantallen en de bedragen per eenheid). De uitkeringsfactor verschilt per uitkeringsjaar. Zie voor meer toelichting op het begrip uitkeringsfactor bijlage 2.4.2 van deze circulaire.

De volgende aspecten zijn bij de raming van de uitkeringsfactor van belang:

- de informatie uit de tabellen 2.2.1 en 2.3.1 met betrekking tot de mutaties in het gemeentefonds en de verdeling van deze mutaties;
- de ontwikkeling van de uitkeringsbasis als gevolg van nieuwe aantallen. Bijlage 2.4.3 bevat informatie over de raming van de maatstaven met een groot aandeel in de uitkeringsbasis.

Ten opzichte van de meicirculaire 2023 zijn er geen wijzigingen in de uitkeringsfactoren voor 2021 en 2022. Deze blijven ongewijzigd, respectievelijk 1,689 en 1,824. De ontwikkeling van de uitkeringsfactor voor 2023 en verder is hieronder onder de verticale toelichting nader toegelicht.

De nieuwe raming van de uitkeringsfactor in de jaren 2023-2028 is opgenomen in tabel 2.4.1.

Tabel 2.4.1 Uitkeringsfactor 2023-2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Uitkeringsfactor	1,311	1,406	1,480	1,441	1,489	1,532
één punt uitkeringsfactor (in miljoenen)	29.749	29.968	29.873	29.324	29.584	29.778

De uitkeringsfactoren in tabel 2.4.1 zijn in lopende prijzen.⁷ Gemeenten die in constante prijzen ramen dienen zelf de loon- prijsontwikkeling te verwerken. Om gemeenten hierbij te faciliteren, is in de gemeentefondsruubriek op internet zoals gebruikelijk een rekenmodel in constante prijzen gepubliceerd. In dit rekenmodel is een hulpmiddel opgenomen waarin gemeenten hun eigen prijsindexen kunnen invullen en/of loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt. Op basis van de MEV 2024 zijn in het rekenmodel en in paragraaf 4.2 ook de ramingsgegevens van een aantal indicatoren van het CPB gepresenteerd. Na het invullen van de indexatiecijfers berekent het model automatisch de uitkering in het gemeentefonds in constante prijzen.

Om gemeenten inzicht te geven in de ontwikkeling van de uitkeringsfactoren volgt hieronder een

⁷ De algemene uitkering is via het accres afhankelijk van de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven (ARU) waarin rekening is gehouden met loon- en prijsontwikkelingen. Daarmee is de algemene uitkering uitgedrukt in het prijspeil van het betreffende jaar ofwel in lopende prijzen.

tabel waarin de ontwikkeling is opgenomen ten opzichte van de meicirculaire 2023 (verticale toelichting).

Verticale ontwikkeling uitkeringsfactor

Onderstaande tabel laat de ontwikkeling van de uitkeringsfactor zien ten opzichte van de stand meicirculaire 2023.

Tabel 2.4.2 Ontwikkeling uitkeringsfactor 2023-2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
stand meicirculaire 2023	1,304	1,395	1,471	1,433	1,460	1,490
<i>mutaties deze circulaire</i>						
algemene mutaties	0,012	0,014	0,012	0,011	0,033	0,046
uitkeringsbasis/OZB	-0,005	-0,003	-0,003	-0,003	-0,004	-0,004
overig	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
uitkeringsfactor stand deze circulaire	1,311	1,406	1,480	1,441	1,489	1,532

De uitkeringsfactoren vallen voor de jaren 2023–2028 hoger uit ten opzichte van de meicirculaire 2023. Deze stijgingen worden voornamelijk veroorzaakt door de algemene mutaties die in deze circulaire zijn verwerkt. Het betreft de nieuwe accresstanden in 2024-2028 (met name de indexaties in 2027 en 2028) en de ruimte onder het BCF-plafond in 2023. Verder zijn de uitkeringsfactoren ook gewijzigd als gevolg van aanpassingen in de ramingen van de volumina van de verdeelmaatstaven en de belastingcapaciteit (OZB-maatstaven). Hier spelen onder andere de actualisatie van het aantal bijstandsontvangers, inwoners 75+ met drempel, regionale en landelijke centrumfunctie, leerlingen voortgezet onderwijs en de omvang van de OZB-maatstaven een rol. Per saldo is in alle jaren sprake een neerwaartse invloed op de uitkeringsfactoren.

Op basis van de MEV 2024 zijn de prognoses van het aantal bijstandsontvangers in deze circulaire geactualiseerd. Hieronder staat een overzicht van de ramingen van de maatstaf bijstandsontvangers stand meicirculaire 2023 en de stand van deze circulaire.

Bijstandsontvangers

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand meicirculaire 2023	405.675	401.992	408.094	416.907	423.517	430.912
Stand septembercirculaire 2023	405.786	400.647	406.297	416.586	425.111	433.252

Overige uitkeringsonderdelen

Onder de algemene uitkering vallen ook de volgende uitkeringsonderdelen, die niet de vorm hebben van maatstafaantallen die met een bedrag per eenheid worden vermenigvuldigd:

- Een beperkt aantal gemeenten ontvangt middelen op grond van de maatstaf herindeling of ontvangt een artikel 12-uitkering.
- Eveneens ontvangt een beperkt aantal gemeenten een suppletie-uitkering Bommenregeling vanwege de kosten die zij hebben gemaakt met betrekking tot het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog.
- Vanaf 2023 geldt voor gemeenten een ingroeipad als gevolg van de invoering van

het nieuwe verdeelmodel van de algemene uitkering. Dit ingroeipad is verwerkt in een suppletie-uitkering (zie [paragraaf 2.5-2](#) van de meicirculaire 2022).

- Vòòr 2023 hadden alle gemeenten te maken met de suppletie-uitkering IUSD (integratie-uitkering Sociaal domein). In verband met de invoering van de nieuwe verdeling van de algemene uitkering is deze suppletie-uitkering komen te vervallen. In de decembercirculaire 2020 [paragraaf 2.4.1](#) is de suppletie-uitkering doorgetrokken naar 2022 in verband met de uitgestelde invoering van de nieuwe verdeling gemeentefonds (zie septembercirculaire 2021 [paragraaf 2.4](#)). De suppletie-uitkering voor 2022 is in deze circulaire nagecalculeerd en daarmee eveneens definitief geworden. De definitieve bedragen van de suppletie-uitkering 2022 zijn opgenomen in de internetbijlage bij deze circulaire.

3 Decentralisatie- en integratie- uitkeringen

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat mededelingen over de decentralisatie- en de integratie-uitkeringen. Deze uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het gemeentefonds, maar hebben een eigen verdeling over de gemeenten.

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording naar het Rijk plaats, zoals bij specifieke uitkeringen wel het geval is. Eventuele opmerkingen die over decentralisatie- en integratie-uitkeringen gemaakt worden in deze circulaire, zijn dan ook niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke kosten gemeenten geconfronteerd worden. Dit inzicht is ook van belang voor de Tweede Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

Paragraaf 3.2 informeert over de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en over de omvang en de verdeling ervan. Paragraaf 3.3 bevat overige mededelingen over de decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

3.2 Omvang en verdeling decentralisatie- en integratie-uitkeringen

Tabel 3.2.1 bevat de mutaties in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen ten opzichte van de meicirculaire 2023 over de periode 2023 tot en met 2028. De mutaties hebben betrekking op 2023 en verder en worden onder de tabel toegelicht.

Tabel 3.2.2 bevat het complete overzicht van de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en de daarmee gemoeide bedragen.

Tabel 3.2.1 Mutaties decentralisatie- en integratie-uitkeringen 2023-2028 (bedragen in duizenden euro's)*

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
stand meicirculaire 2023	4.796.011	4.421.367	4.344.513	4.262.571	4.190.071	4.117.359
1 Faciliteitenbesluit opvangcentra	144					
2 Knelpunten verdeelproblematiek						100
3a Vrouwenopvang ivm Wet Seksuele Misdriven		882	896	1.023	990	990
3b Vrouwenopvang ivm Specialistische functies	-1.003	-781	-781	-781	-781	-781
4 Indexatie voogdij bijzondere functies	-381	-381	-381	-381	-381	-381
5 Outreachend werken	143					
6 Regionale Energie Strategieën		8.781	8.781	8.781	8.781	8.781
7 Compensatie Wsw voor bijzondere WML-verhoging	26.584	25.076	23.420	21.793	20.197	19.235
8 Begeleiding jongeren naar werk		14.895				
9 Veilig wonen	2.415	2.415	2.415	2.415		
10 A58 Goes	1.243					
11 Versterken arbeidsmarkt regio		42	631	631	631	631
12 Regionale doelgroepen specifieke aanpak	2.392					
13 Verkeersveiligheid	95	95	95	95	95	95
14 Veilige steden	360	360	360	360		
15 LHBTI beleid Regenboogsteden	679	679	679	679		
stand deze circulaire	4.828.682	4.473.430	4.380.628	4.297.186	4.219.603	4.146.029

*Alle bedragen betreffen decentralisatie-uitkeringen (DU) tenzij in de tabel vermeld dat het een integratie-uitkering (IU) betreft.

Tabel 3.2.2 Decentralisatie-en integratie-uitkeringen 2023-2028 (in duizenden euro's)*

Uitkeringsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Vindplaats
- IU Participatie	1.933.969	1.870.593	1.805.402	1.741.146	1.676.953	1.613.279	september 2023, § 3.2-7
- IU Beschermd wonen	1.641.470	1.642.005	1.642.644	1.643.312	1.643.312	1.643.312	mei 2023, § 3.2-18
- IU Voogdij/18+	61.642	32.124	32.124	32.124	32.124	32.124	september 2023, § 3.2-4
- Maatschappelijke opvang	385.057	385.057	385.057	385.057	385.057	385.057	december 2022, § 3.2-21 en 23
- Vrouwenopvang	229.725	230.829	230.843	210.970	210.937	210.937	september 2023, § 3.2-3
- Inkomstenderving 2021 (covid-19)	132.526						mei 2023, § 3.2-14
- Armoedebestrijding kinderen	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000	mei 2020, § 3.3.8
- Nationaal Actieplan Dakloosheid	55.000						mei 2023, § 3.2-10a
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving	46.700	46.700	46.700	46.700	46.700	46.700	mei 2017, § 4.2
- Voorschoolse voorziening peuters	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	september 2022, § 3.2-4
- Jeugd	21.700	21.700	21.700	21.700	21.700	21.700	juni 2012, § 6.9
- Leerlingenvervoer Oekraïne	21.400						mei 2023, § 3.2-8
- Taal voor ontheemden uit oekraïne	15.000						mei 2023, § 3.2-4
- Versterking arbeidsmarktregio's	14.541	14.583	14.582	14.582	14.582	14.582	september 2023, § 3.2-11
- Beeldende kunst en vormgeving	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	september 2015, § 4.2-1
- Extra capaciteit BOA's	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000	mei 2022, § 3.2-11
- Maatschappelijke begeleiding	12.855						mei 2023, § 3.2-15
- Wet kwaliteitsborging bouw	10.068	10.076	10.076	10.000			september 2022, § 3.2-3
- Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verwa	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	0	mei 2023, § 3.2-19
- Wet goed verhuurderschap	9.188						mei 2023, § 3.2-1
- RES regio's	8.781	8.781	8.781	8.781	8.781	8.781	september 2023, § 3.2-6
- Bodembescherming	8.583						mei 2023, § 3.2-9
- Begeleiding jongeren naar werk	7.895	14.895					september 2023, § 3.2-8
- Veiligheidshuizen	7.699	7.699	7.699	7.699	7.699	7.699	juni 2012, § 6.11
- Pilot EU burgers	7.000						mei 2023, § 3.2-10b
- Aanpak laaggeletterdheid	6.650	7.300					september 2019, § 3.2-7
- Uitstapprogramma prostituees	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	september 2022, § 3.2-6
- Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100	december 2019, § 3.3.1
- BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders	4.731	4.731	4.731	4.731	4.731	4.731	mei 2020, § 3.3.7
- Aanpak lerarentekort G4	4.000						mei 2023, § 3.2-6
- Knelpunten verdeelproblematiek	3.956	4.047	4.140	4.235	4.332	4.432	september 2023, § 3.2-2
- Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	3.825	3.825					september 2020, § 3.2-15
- Veilig wonen	2.415	2.415	2.415	2.415			september 2023, § 3.2-9
- Regionale doelgroepen specifieke aanpak	2.392						september 2023, § 3.2-12
- Einde lening inburgeringsplichtig (ELIP)	1.649						mei 2023, § 3.2-2
- Experiment gesloten coffeeshopketen	1.378	1.378					mei 2022, § 3.2-20
- A58 Goes	1.243						september 2023, § 3.2-10
- Slavernijverleden	958	958					mei 2021, § 3.2-15
- LHBTI beleid Regenboogsteden	679	679	679	679			september 2023, § 3.2-15
- Veilige steden	360	360	360	360			september 2023, § 3.2-14
- Outreachend werken	353						mei 2023, § 3.2-3
- Jeugdcontributie bibliotheken	312						mei 2023, § 3.2-7
- Faciliteitenbesluit opvangcentra	144						september 2023, § 3.2-1
- Outreachend werken	143						september 2023, § 3.2-5
- Verkeersveiligheid	95	95	95	95	95	95	september 2023, § 3.2-13
Totaal	4.828.682	4.473.430	4.380.628	4.297.186	4.219.603	4.146.029	

*Alle bedragen betreffen decentralisatie-uitkeringen (DU) tenzij in de tabel vermeld dat het een integratie-uitkering (IU) betreft.

Toelichting

1. *Faciliteitenbesluit opvangcentra*

In het faciliteitenbesluit is geregeld dat aan gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben jaarlijks door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een uitkering wordt verstrekt. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen verminderd met het op 1 januari van het uitkeringsjaar aantal in de basisregistratie personen ingeschreven bewoners van het opvangcentrum (zie [paragraaf 3.2-3](#) van de decembercirculaire 2022). Het bedrag van € 143.925 voor 2023 betreft een nabetaling aan de gemeenten Harderwijk (€ 138.630) en Eijsden-Margraten (€ 5.925 ten behoeve van het opvangcentrum in Cadier en Keer) over 2021 om hun werkzaamheden in en voor de opvangcentra te kunnen vergoeden.

2. *Knelpunten verdeelproblematiek*

Dit betreft een overheveling van € 0,1 miljoen vanuit het onderdeel algemene uitkering van de gemeentefondsbegroting. Deze decentralisatie-uitkering houdt verband met btw-aspecten ten aanzien van wegen die in beheer zijn van waterschappen. Gemeenten zijn op grond van de Wet herverdeling wegenbeheer verplicht om het onderhoud aan hun wegen te bekostigen. Doorgaans kunnen gemeenten de voor het onderhoud van de wegen afgedragen btw declareren bij het BCF. Als het beheer van de wegen is uitbesteed aan de waterschappen is dat echter niet mogelijk. De hogere kosten voor de gemeenten waar het onderhoud aan de wegen wordt verricht door waterschappen, worden met deze uitkering gecompenseerd (zie ook paragraaf 2.2-4 van deze circulaire). De meerjarenraming strekt zich met ingang van deze circulaire uit tot en met het jaar 2028. De middelen voor 2028 worden binnen de gemeentefondsbegroting overgeheveld en toegevoegd aan deze decentralisatie-uitkering. De middelen worden verdeeld op basis van een historisch verdeelmodel. Het budget en de verdeling worden jaarlijks naar rato geïndexeerd.

De verdeling over de gemeenten voor de decentralisatie-uitkering is opgenomen in bijlage 3.2-2 van deze circulaire.

3. *Vrouwenopvang i.v.m. Wet Seksuele Misdrijven (a) en Specialistische functies (b)*

a. *Wet Seksuele Misdrijven*

In de meicirculaire 2023 ([paragraaf 3.3.6](#)) is gecommuniceerd dat de invoering van de Wet Seksuele Misdrijven (a), naar verwachting, zal leiden tot een verhoogde instroom bij de Centra voor Seksueel Geweld (CSG). De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel aangenomen. Op dit moment ligt het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer. Als het wetsvoorstel ook door de Eerste Kamer wordt aangenomen zullen gemeenten vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wet gecompenseerd worden via de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang. Voor 2024 en 2025 gaat het om circa € 0,89 miljoen, voor 2026 om circa € 1,02 miljoen en voor 2027 en 2028 om € 0,99 miljoen.

b. *Specialistische functies*

Op verzoek van de VNG, na consultering van de betrokken wethouders van de centrumgemeenten vrouwenopvang, wordt met ingang van 2023 een structureel bedrag van € 781.000 uitgenomen uit de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang. Daarnaast wordt in 2023 een incidenteel bedrag uitgenomen van € 222.000. Het betreft een voortzetting van de uitname in voorgaande jaren. Het genoemde bedrag wordt overgeboekt naar de begroting van het ministerie van VWS. Het bedrag wordt gebruikt voor het ophogen van de specifieke uitkering Specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in 2023 en verder voor een drietal onderdelen:

- Hulp aan slachtoffers eengerelateerd geweld seksuele uitbuiting
- Het Landelijk Centrum Seksueel Geweld
- Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating

4. *Indexatie voogdij bijzondere functies*

In de meicirculaire 2023 ([paragraaf 3.2-13](#)) is structureel € 5,4 miljoen overgeheveld naar de

begroting van het ministerie van VWS. Het betrof de middelen vanuit de integratie-uitkering Voogdij/18+ voor 'PC Gesloten jeugdzorg' en 'Academische component Kinder- en Jeugdpsychiatrie'. Besloten is om deze twee onderwerpen landelijke functies in het vervolg te financieren via een specifieke uitkering. Voor deze twee onderwerpen is nog een bedrag van € 381.000 aan loon- en prijsontwikkeling toegekend. Dit bedrag wordt nu ook structureel overgeheveld naar de begroting van het ministerie van VWS.

5. *Outreaching werken*

Het ministerie van SZW draagt bij aan het preventieve deel van het 'breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit' en het 'Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV)'. Beide richten zich op de gestapelde problematiek in dezelfde 20 focusgebieden. Naar aanleiding van een werkbezoek in 2022 is gebleken dat de gemeente Schiedam slecht(er) scoort op een aantal sociaal-economische indicatoren. Via deze decentralisatie-uitkering ontvangt de gemeente Schiedam in 2023 een bedrag van € 143.000 om een extra inspanning te kunnen doen voor de kwetsbare gebieden in de gemeente.

6. *Regionale Energie Strategieën*

Een belangrijke mijlpaal in het Klimaatakkoord op weg naar 2030 is het opstellen, beleidsmatig verankeren en uitvoeren van de Regionale Energie Strategieën (RES). Voor de ondersteuning van dit belangrijke proces zijn destijds door het Rijk middelen beschikbaar gesteld aan de RES-regio's voor drie jaar tot eind 2021 (zie [paragraaf 3.2-4](#) van septembercirculaire 2019). Voor 2022 is afgelopen jaar een aanvullend bedrag beschikbaar gesteld (zie [paragraaf 3.2-12](#) van de meicirculaire 2022). Voor 2023 heeft het kabinet eerder voor de gemeenten eenmalig € 8,8 miljoen aanvullend beschikbaar gesteld (zie [paragraaf 3.2-11](#) van de meicirculaire 2023). Aangezien het RES-traject nog een doorlooptijd kent tot 2030 is er ook voor de komende jaren geld gereserveerd voor de ondersteuning van dit proces. Vanaf 2024 wordt er structureel € 8,8 miljoen beschikbaar worden gesteld. De middelen zijn op basis van een aantal criteria (aantal deelnemende overheden, landoppervlak en inwoners) verdeeld over de regio's.

De verdeling over de gemeenten voor de decentralisatie-uitkering is opgenomen in bijlage 3.2-6 van deze circulaire.

7. *Compensatie Wsw voor bijzondere WML-verhoging*

Bij Voorjaarsnota⁸ heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw). Dit betreft een meerjarige reeks die toegevoegd wordt aan het Wsw-onderdeel in deze integratie-uitkering. De bedragen in de reeks lopen af met de afbouw van de Wsw tot 2048 en worden naar rato verdeeld via het verdeelmodel IU Participatie.

8. *Begeleiding jongeren naar werk*

Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid zetten gemeenten, scholen en hun partners zich in om

⁸ Zie voetnoot 1

kwetsbare jongeren te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk. Hiervoor waren in het kader van het corona steun- en herstelpakket en het Nationaal Programma Onderwijs tot en met 2022 extra financiële middelen beschikbaar (zie [paragraaf 3.2-2](#) van de decembercirculaire 2020). De jongeren op wie de Aanpak Jeugdwerkloosheid zich primair richt hebben echter een structurele achterstand op de arbeidsmarkt. Het kabinet heeft derhalve besloten de tijdelijke maatregelen om te zetten in structurele wet- en regelgeving. Totdat het wetsvoorstel in werking is getreden (naar verwachting in 2025) worden de middelen, net als voorgaande jaren, gelijkelijk verdeeld over de arbeidsmarktregio's en verstrekt via een decentralisatie-uitkering (zie ook [paragraaf 3.2-5](#) van de meicirculaire 2023). In 2024 zijn de middelen (€ 14,9 miljoen) als volgt onderverdeeld:

Coördinatie van regionale aanpak jeugdwerkloosheid (€ 2.520.000)

De centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's ontvangen middelen voor het coördineren van de aanpak in de regio. Hierbij kunnen centrumgemeenten partners betrekken, zoals regiogemeenten, (contact)scholen, Regionale Meld- en Coördinatiepunten (RMC), Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), het regionale mobiliteitsteam, het regionale werkgeversservicepunt. Elke centrumgemeente van de arbeidsmarktregio's ontvangt voor dit onderdeel € 72.000.

Ondersteunen naar werk van kwetsbare aankomend mbo-gediplomeerden (€ 5.252.044)

Daarnaast ontvangen centrumgemeenten middelen voor het ondersteunen naar werk van aankomend mbo-gediplomeerden die naar verwachting een moeilijke start zullen hebben op de arbeidsmarkt. Aangezien mbo-studenten uit de beroepsopleidende leerweg niveau 2 en mbo-studenten met een niet-westerse migratieachtergrond het meest kwetsbaar zijn, is 80 procent van de verdeling van deze middelen over de centrumgemeenten gebaseerd op het relatieve aantal studenten met deze achtergrondkenmerken die in de betreffende arbeidsmarktregio wonen. Omdat ook andere studenten kwetsbaar kunnen zijn voor jeugdwerkloosheid, is de overige 20 procent van de middelen verdeeld op basis van op het totale aantal mbo-studenten dat in de arbeidsmarktregio woont.

Ondersteunen naar werk van voortijdig schoolverlaters (€ 7.122.956)

Ook ontvangen centrumgemeenten middelen voor het ondersteunen naar werk van voortijdig schoolverlaters. Het gaat om jongeren zonder startkwalificatie tot 23 jaar van wie het Regionale Meld- en Coördinatie (RMC) heeft vastgesteld dat terugkeer naar het initieel onderwijs geen optie meer is. Elke centrumgemeente ontvangt een budget op basis van de in de afgelopen jaren gehanteerde verdeelsleutel van de RMC-functie. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op het aantal volwassen inwoners van de gemeente, het relatieve aandeel volwassenen met ten hoogste een vmbo-diploma en het aantal volwassen inwoners met een migratieachtergrond.

De verdeling over de gemeenten voor de decentralisatie-uitkering is opgenomen in bijlage 3.2-8 van deze circulaire.

9. *Veilig wonen*

De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het

openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Ten behoeve van een veilige woonplek krijgen decentrale bestuurders een beveiligingsadvies op maat aangeboden. Bij de advisering zal een breder pakket van preventieve maatregelen worden gehanteerd, waaronder fysieke, elektronische en digitale maatregelen. Gemeenten dienen op basis van de nieuwe regeling het beveiligingsadvies altijd over te nemen en de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen te bekostigen. Vanuit het programma Weerbaar Bestuur wordt hier een tegemoetkoming van € 2,4 miljoen per jaar tegenover gesteld voor de periode 2023-2026.

De verdeling van de middelen (vast bedrag per gemeente circa € 7.000 per gemeente) is opgenomen in bijlage 3.2-9.

10. *A58 Goes*

Aan de gemeente Goes wordt in 2023 éénmalig een bedrag verstrekt van € 1,2 miljoen vanwege een correctie op de btw-component en het BTW-compensatiefonds voor de eerder verstrekte decentralisatie-uitkering Aansluiting A58 (zie [paragraaf 4.2-6 van de decembercirculaire 2016](#)).

11. *Versterken arbeidsmarktregio's*

Per 1 januari 2021 heeft deze decentralisatie-uitkering als doel om de regiefunctie van de centrumgemeente voor de samenwerking en de gezamenlijke publieke werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio's structureel te ondersteunen en te versterken. Deze middelen worden deels ingezet voor de landelijke ondersteuning van de arbeidsmarktregio's die is ondergebracht bij de gemeente Den Bosch en worden deels via de centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's uitgekeerd (zie ook [paragraaf 3.2-9](#) van de meicirculaire 2020). De landelijke ondersteuning betreft:

- 1) de dienstverlening aan landelijke werkgevers voor de gemeentelijke doelgroepen;
- 2) het beter toegankelijk maken van matchingsgegevens;
- 3) het beter ontsluiten van regionale arbeidsmarkt- en sturingsinformatie.

De decentralisatie-uitkering is in 2023 geëvalueerd door het ministerie van SZW en de VNG met als doel of voor een vervolg de doelomschrijving en uitkeringsvorm nog volstaat. Beide partijen stellen vast dat de regierol van de centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's per 1 januari 2021 is versterkt, en hebben besloten de huidige uitkeringsvorm en de huidige verdeelwijze (elke centrumgemeente ontvangt hetzelfde budget) in 2024 en verder te continueren⁹. Voor 2024 is aanvullend op de reeds beschikbare middelen € 42.000 beschikbaar gesteld (gelijkelijk verdeeld over alle centrumgemeenten). Vanaf 2025 gaat het jaarlijks aanvullend om circa € 0,63 miljoen structureel, waarvan € 0,59 miljoen voor Den Bosch in verband met de landelijke ondersteuningstaken en € 42.000 gelijkelijk verdeeld over alle centrumgemeenten. De afspraken worden eind 2024 verder geëvalueerd in het kader van de hervorming arbeidsmarktinfrastructuur.

⁹ Brief ['Toelichting decentralisatie-uitkering Versterken Arbeidsmarktregio's'](#), Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2020).

De verdeling van de middelen is opgenomen in bijlage 3.2-11.

12. *Regionale doelgroepen specifieke aanpak*

Het plan van aanpak 'Statushouders aan het werk' en de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur van het ministerie van SZW beogen om de doelgroep statushouders en andere kwetsbare doelgroepen extra te ondersteunen om kansen die de arbeidsmarkt biedt te benutten. Doelstelling van de decentralisatie-uitkering is om de doelgroep statushouders te ondersteunen door middel van de aanstelling van regionale verbinders in elke arbeidsmarkregio. Beoogde effecten zijn onder meer opschaling en nieuwe inzet van (start)banen en leerwerktrajecten/duale trajecten waarin (vak)taal, werk en opleiding gecombineerd worden, mogelijkheden van Praktijkleren in het mbo (gecombineerd met jobcarving) verbeteren en meer inzet van jobcoaching voor statushouders.

Voor de andere kwetsbare doelgroepen kan binnen de arbeidsmarkregio's ingezet worden op coördinatie en verbinding tussen partijen waar extra actie op nodig is om deze kwetsbare groepen te begeleiden naar werk.

De decentralisatie-uitkering wordt verstrekt aan de centrumgemeenten van de arbeidsmarkregio's, waarbij elke centrumgemeente in 2023 éénmalig een gelijk bedrag ontvangt. Het totale bedrag bedraagt € 2,4 miljoen, waarvan € 108.471 wordt toegevoegd aan het BCF. Per centrumgemeente wordt circa € 68.300 uitgekeerd.

De verdeling is opgenomen in bijlage 3.2-12.

13. *Verkeersveiligheid*

De Wet tot wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 is in 2023 in werking getreden. De wet bepaalt dat lidstaten procedures moeten uitvoeren op autosnelwegen en autowegen ter verbetering van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur. Een aantal gemeenten hebben wegen in beheer die onder deze scope vallen. Met deze decentralisatie-uitkering worden deze gemeenten in staat gesteld tot het uitvoeren van deze verkeersveiligheidsprocedures ter bevordering van de verkeersveiligheid op auto(snel)wegen. Zij ontvangen hiervoor vanaf 2023 structureel circa € 95.000. De verdeling van de decentralisatie-uitkering vindt plaats op basis van het areaal in aantal kilometers autosnelweg en autoweg in beheer bij een gemeente.

De verdeling van de middelen is opgenomen in bijlage 3.2-13.

14. *Veilige steden*

De negen gemeenten die participeren in het programma Veilige Steden van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) ontvangen voor de periode 2023-2026 een bijdrage van circa € 0,36 miljoen. Het programma heeft als doel de sociale veiligheid van vrouwen en meisjes in de publieke ruimte te vergroten. De middelen worden volgens bestaande afspraken met de deelnemende gemeenten verdeeld. De G4 ontvangt jaarlijks € 50.000 en de overige gemeenten € 30.000.

Een overzicht met de totaalbedragen per gemeente voor 2023 tot en met 2026 is opgenomen in bijlage 3.2-14.

15. *LHBTI beleid Regenboogsteden*

Regenboogsteden zetten zich in voor de gezamenlijke doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen en intersekse personen (LHBTI) verder te bevorderen (zie ook [paragraaf 3.2-5](#) van de decembercirculaire 2022). In totaal ontvangen 32 gemeenten een bijdrage van € 0,68 miljoen voor de samenhangende aanpak van de Regenboogsteden voor lokaal LHBTI-beleid voor de periode 2023 tot en met 2026.

Als onderdeel van het Programma Regenboogsteden is er naar aanleiding van de motie Bergkamp een speciaal traject binnen Regenboogsteden dat zich richt op veiligheid in wijken voor LHBTI personen. De middelen worden volgens bestaande afspraken met de deelnemende gemeenten verdeeld. De G4 ontvangt jaarlijks € 50.000 en de overige gemeenten € 20.000.

Een overzicht met de totaalbedragen per gemeente voor 2023 tot en met 2026 is opgenomen in bijlage 3.2-15.

3.3 **Verdeling bestaande decentralisatie- en integratie-uitkeringen en overige mededelingen**

Deze paragraaf licht de wijzigingen in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen toe die niet gepaard gaan met een wijziging in het macrobudget van de betreffende uitkering. Daarnaast bevat de paragraaf overige mededelingen die betrekking hebben op de decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

3.3.1 *Beschermd wonen*

De gemeente Bergen op Zoom ontvangt in 2024 net als in de periode 2018 tot en met 2023 een maximale aanvullende bijdrage van € 4,24 miljoen (zie voor meer informatie [paragraaf 3.3.2](#) van de decembercirculaire 2018 en [paragraaf 3.3.4](#) van de septembercirculaire 2022). In paragraaf 3.3.4 van de septembercirculaire 2022 is aan de gemeente Bergen op Zoom eerder een maximale aanvullende bijdrage van € 4,24 miljoen toegekend voor 2023. Op basis van de jaarrekeningcijfers over 2022 is deze bijdrage voor 2023 definitief vastgesteld op € 0,86 miljoen. De gewijzigde verdeling over de gemeenten voor de integratie-uitkering Beschermd wonen is gepubliceerd in de gemeentefondsrubriek op internet.

4 Overige mededelingen

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat diverse mededelingen over de gemeentefinanciën. Paragraaf 4.2 bevat mededelingen over het gemeentefonds die zowel betrekking hebben op de algemene uitkering als op de integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Vervolgd wordt met mededelingen op het terrein van de gemeentefinanciën.

4.2 Gemeentefondstotalen, bevoorschotting en nominale ontwikkelingen

Gemeentefondstotalen

Tabel 4.2.1 bevat een overzicht van de gemeentefondstotalen 2023-2028. In de tabel zijn de bedragen uit de hoofdstukken 2 en 3 bij elkaar gebracht.

Tabel 4.2.1 Gemeentefondstotalen 2023-2028 (in duizenden euro's)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene uitkering	35.542.100	38.393.830	40.348.642	38.363.467	40.130.076	41.672.812
DU/IU	4.828.682	4.473.430	4.380.628	4.297.186	4.219.603	4.146.029
Totaal	40.370.782	42.867.260	44.729.270	42.660.653	44.349.679	45.818.841

Bevoorschotting

De bedragen 2023 uit de tabel zullen worden verwerkt in de bevoorschotting vanaf 3 oktober 2023. Op 3 oktober zullen ook eventuele verrekeningen plaatsvinden als er voor 2023 te veel of juist te weinig voorschot is verstrekt. Verrekeningen over het uitkeringsjaar 2022 worden ook in oktober uitgevoerd.

De voorschotbetalingen op de algemene uitkering over 2024 zullen in beginsel gebaseerd worden op de uitkeringsfactor en de bedragen per eenheid die in deze circulaire zijn vermeld. Daarnaast worden de meeste basisgegevens overgenomen van het jaar 2023. Gemeenten worden over de voorschotbetalingen geïnformeerd via de maandelijkse specificatieoverzichten.

Voor de volledigheid: aan de berekening van de voorschotten kunnen geen rechten worden ontleend voor de definitieve vaststelling van de uitkeringen.

Nominale ontwikkelingen

De algemene uitkering is via het accres afhankelijk van de ontwikkeling van de totale ARU waarin rekening is gehouden met loon- en prijsontwikkelingen. Daarmee is de algemene uitkering in de meerjarenraming uitgedrukt in het prijspeil van het betreffende jaar ofwel in lopende prijzen. De decentralisatie-uitkeringen kennen geen correctie voor loon- en prijsontwikkelingen en betreffen nominale bedragen. De decentralisatie-uitkeringen tellen wel mee in de grondslag voor de berekening van het accres. De integratie-uitkeringen worden wel ieder jaar opnieuw geïndexeerd volgens de voor dat jaar van toepassing zijnde loon- en prijsontwikkeling (constante prijzen).

Het is van belang dat gemeenten in hun ramingen rekening houden met de loon- en prijsontwikkelingen. Om gemeenten, die niet beschikken over eigen loon- en prijsindexen, te

faciliteren bij het omgaan met loon- en prijsontwikkelingen is tabel 4.2.2 opgenomen. De tabel bevat een aantal loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt voor de overheidssector. De cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de regelmatig bijgestelde prognoses op de website van het [CPB](#).

Tabel 4.2.2 Prijsindexen CPB* MEV 2024 en CEP 2023**

mutaties per jaar in %	2023	2024	2025	2026	2027	2028***
Prijs bruto binnenlands product (pbbp)	6,2	3,3	2,8	2,7	2,5	2,5
Prijs nationale bestedingen (pnb)	6,1	3,4	2,5	2,4	2,3	2,3
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	3,0	3,4	2,5	2,4	2,3	2,3
Loonvoet sector overheid	4,0	6,7	5,8	4,8	4,2	4,2
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	3,5	6,3	5,4	4,5	3,9	3,9
Prijs bruto overheidsinvesteringen (iboi)	4,8	3,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)	5,9	3,5	1,6	1,6	1,6	1,6

* toelichting/ verduidelijking bij de kerngegevens is te vinden op: <https://www.cpb.nl/artikel/toelichting-bij-kerngegevenstabel>

** 2024 is op basis van de MEV 2024, 2023 en 2025 - 2027 is op basis van de CEP 2023

*** cijfers 2027 zijn doorgetrokken naar 2028

4.3 Energietoelage

De resterende middelen voor de energietoelage 2023 (€ 900 miljoen) kunnen nog niet worden uitgekeerd doordat de noodzakelijke wijziging van de Participatiewet nog niet is goedgekeurd door de Tweede en Eerste Kamer.

4.4 Actualisatie decentralisatie-uitkeringen Vrouwenopvang en Maatschappelijke Opvang

De verdeelmodellen decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DUVO) en decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang (DUMO) maken gebruik van maatstaven uit het oude verdeelmodel voor de algemene uitkering van het gemeentefonds. Met de herijking van het verdeelmodel voor de algemene uitkering is een aantal maatstaven gewijzigd. In deze circulaire worden de maatstaven in de verdeelmodellen van DUVO en DUMO in lijn gebracht met de maatstaven zoals deze nu in het herijkte verdeelmodel voor de algemene uitkering worden gebruikt. Concreet gaat het om de maatstaf 'klantenpotentieel regionaal' die wordt vervangen door 'regionale centrumfunctie' en de maatstaf 'minderheden' die wordt vervangen door 'inwoners met een migratieachtergrond'.

De actualisatie heeft een technisch en beleidsarm karakter. Als uitgangspunt bij de actualisatie van de modellen is dan ook uitgegaan van het constant houden van de onderlinge verhoudingen tussen de maatstaven.

De verdeling over de gemeenten is opgenomen in bijlage 4.4 De geactualiseerde rekenmodellen voor de DUVO en DUMO worden als internetbijlage bij deze circulaire gepubliceerd.

4.5 Intensivering beschut werk

In de kamerbrief van 6 juli jl. heeft de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen (APP) aangekondigd voornemens te zijn per extra middelen beschikbaar te stellen voor de financiering van beschut werk.¹⁰ Aanleiding hiervoor is een recent onderzoek¹¹ waaruit blijkt dat

¹⁰ [Kamerstukken II, 2022-2023, 34 352, nr. 300](#)

¹¹ De kosten en uitvoering van beschut werkplekken in Nederland, [Rijksoverheid.nl](#)

gemeenten per beschutte werkplek geld moeten bijleggen wegens de lage netto toegevoegde waarde van medewerkers. De extra middelen zijn onderdeel van een breder pakket aan maatregelen en bestuurlijke afspraken om beschut werk te stimuleren.

Het gaat in 2024 om een intensivering van € 23,1 miljoen (het is de bedoeling dat het bedrag per plek structureel wordt verhoogd met € 2.157 (prijzen 2023)). Deze intensivering stijgt vervolgens mee met het aantal plekken tot € 64,7 miljoen in de structurele situatie. Het is de verwachting dat de bedragen zullen worden verwerkt bij de eerste suppletoire begroting voor het gemeentefonds van 2024 en in de meicirculaire 2024.

4.6 Wegbeheer

Het groeipercentage voor de bijdragen van gemeenten aan het beheer van gemeentelijke wegen door waterschappen bedraagt voor de jaren 2023 en 2024 respectievelijk 4,65% en 4,73%.

Sinds 1993 dient een aantal gemeenten op grond van de artikelen 22 en 24 van de Wet herverdeling wegenbeheer (WHW) een uitkering te verstrekken aan een waterschap voor het beheer van wegen. De hoogte van de uitkering is vastgelegd in het [Besluit bijdrage vergoeding wegzorg](#). Jaarlijks wordt zij bijgesteld op basis van gegevens van het CPB.

Voor het jaar 2023 wordt het groeipercentage definitief vastgesteld op 3,3% (niet afgerond: 3,32 %). Dit is het saldo van de raming voor 2023 (naar huidig inzicht 4,65%) en de nacalculatie over 2022 (-1,33%). Voor het jaar 2024 wordt het groeipercentage voorlopig vastgesteld op 4,73 %. Dit komt overeen met de huidige raming van de prijsstijging van de overheidsconsumptie in het jaar 2023.

4.7 Aanpak laaggeletterdheid

In bijlage 4.7 is de verdeling voor de decentralisatie-uitkering aanpak laaggeletterdheid opgenomen voor 2024.

4.8 Stand van zaken onderzoeksagenda verdeelmodel algemene uitkering

De verdeling van de middelen uit het gemeentefonds dient rekening te houden met de objectieve kenmerken van gemeenten. Om te bekijken of dat goed gebeurt, wordt in het Periodiek Onderhoudsrapport (POR) geanalyseerd of de uitkomsten van het verdeelmodel van het gemeentefonds aansluiten bij het actuele uitgavenpatroon van gemeenten. Het POR is opgenomen als bijlage in de Ontwerpbegroting 2024 van het gemeentefonds. Bij de invoering van het nieuwe verdeelmodel deelden de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en VNG in hun adviezen de visie dat het nieuwe model een verbetering is ten opzichte van het oude model, maar benadrukten dat verder onderzoek nodig is. De ROB heeft daartoe een onderzoeksagenda voorgesteld, die door de fondsbeheerders is onderschreven. Het model is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen. De onderzoeksagenda bevat onderzoeken naar de maatstaf centrumfunctie (stapeling problematiek sociaal domein), naar de Overige Eigen Middelen (OEM) en naar de maatstaf eenpersoonshuishoudens.

- De eerste twee onderzoeken (centrumfunctie/stapeling problematiek sociaal domein en de

Overige Eigen Middelen) zijn inmiddels opgestart en de uitkomsten worden in 2024 verwacht. Bij het onderzoek naar de stapeling van de problematiek in het sociaal domein zal expliciet aandacht zijn voor het feit dat deze stapeling ook in niet-stedelijke gebieden voorkomt. In het onderzoek naar de overige eigen middelen wordt onderzocht of een meer gedifferentieerde benadering van de overige eigen middelen meer recht doet aan de diverse aard van de eigen inkomsten.

- De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft op 27 juni 2023 in de antwoorden op de schriftelijke Kamervragen bij de eerste suppletoire begroting gemeentefonds 2023 aangegeven dat het onderzoek naar de maatstaf eenpersoonshuishoudens door de fondsbeheerders zelf wordt onderzocht en dat de resultaten daarvan in het POR opgenomen worden. De analyse naar de maatstaf eenpersoonshuishoudens is opgenomen in paragraaf 4.1 van het POR (opgenomen in [bijlage 5](#) van de Ontwerpbegroting van het gemeentefonds 2024).

Tot slot loopt er nog een onderzoek naar de grootstedelijkheid. Tijdens het traject is gezamenlijk met de G4 en de 100.000+ gemeenten besloten om het onderzoek niet te baseren op de gegevens van één jaar maar uit te breiden met gegevens van andere jaren om een zo'n goed mogelijk en betrouwbaar mogelijk beeld te krijgen.

4.9 Integraal overzicht financiën gemeenten

In oktober zal de minister van BZK het jaarlijkse Integraal Overzicht Financiën Gemeenten naar beide Kamers sturen. Het overzicht zal ingaan op de financiële positie, inkomsten, uitgaven en de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoording van gemeenten over 2022.

4.10 Website gemeentefinanciën: www.findo.nl

De gegevens in de online database met informatie over de financiën van decentrale overheden (www.findo.nl) worden op regelmatige basis geactualiseerd.

De Iv3-data, zoals die door gemeenten en provincies zijn aangeleverd bij het CBS, en informatie over de financiële kengetallen zijn bijgewerkt tot en met de begroting van 2023 en de jaarrekening van 2022. De originele begrotingen en jaarstukken van gemeenten en provincies tot en met 2021 (jaarrekeningen) en 2023 (begrotingen) zijn aan de website toegevoegd. In het najaar worden de originele jaarrekeningen over 2022 toegevoegd. Door deze informatie en openbare documenten op één plaats beschikbaar te stellen, wil het ministerie van BZK bijdragen aan de transparantie en openbaarheid van de financiën van decentrale overheden.

Het Iv3-informatievoorschrift 2023 voor gemeenten is [hier](#) te downloaden.

4.11 Jaarlijkse weging decentralisatie- en integratie-uitkeringen

In artikel 13, lid 5, van de Financiële-verhoudingswet wordt bepaald dat jaarlijks, in overleg met de ministers die het aangaat, wordt gezien of een decentralisatie- en/of integratie-uitkering kan worden overgeheveld naar de algemene uitkering.

Het gemeentefonds kent nog enkele integratie-uitkeringen.

Binnen de IU Voogdij 18+ resteert nog de reservering voor de compensatieregeling. In overleg met het ministerie van VWS zal gekeken worden hoe hiermee in de toekomst wordt omgegaan.

De invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe objectieve verdeelmodel beschermd wonen (BW), eerder voorzien voor 1 januari 2023, is uitgesteld (zie [paragraaf 4.4](#) van de meicirculaire 2023).

Van de IU participatie blijven de onderdelen WSW en Nieuw begeleiding beschut werk vooralsnog bestaan. In overleg met het ministerie van SZW zal gekeken worden hoe hiermee in de toekomst wordt omgegaan.

Voor de decentralisatie-uitkeringen is in tabel 3.2.2 te zien dat de meeste niet structureel zijn. Omzetting naar integratie-uitkering of algemene uitkering is voor die uitkeringen dan ook niet aan de orde.

Voor de overige (structurele) decentralisatie-uitkeringen geldt dat deze niet aan alle gemeenten worden uitgekeerd en/of nu nog niet kunnen worden verdeeld via de maatstaven van de algemene uitkering. Van de nog niet eerder in een begroting opgenomen decentralisatie-uitkeringen wordt bij ontwerpbegroting 2025 bezien of ze kunnen worden omgezet naar een integratie-uitkering of algemene uitkering.

Bijlagen

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 2023

Verdeeltabel 2023 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2023 stand mei 2023	wijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2023 stand september 2023
bedrijven	134,78	-	134,78
bewoonde oorden 1930	42,27	-	42,27
historische woningen in bewoonde oorden 1930	79,48	-	79,48
bijstandontvangers	5.168,82	-	5.168,82
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.045,55	-	1.045,55
éénpersoonshuishoudens	166,53	0,01	166,54
extra groei jongeren	766,20	-	766,20
extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	628,55	-	628,55
grote woonkernen	75.166,66	-	75.166,66
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.792,90	0,02	3.792,92
inwoners	375,94	-	375,94
inwoners 75+ met drempel	1.329,35	0,06	1.329,41
inwoners waddengemeenten (<2500 inwoners)	269,09	-	269,09
inwoners waddengemeenten (>7500 inwoners)	47,34	-	47,34
inwoners waddengemeenten (2500 tot 7500 inwoners)	209,89	-	209,89
jongeren	566,90	-	566,90
kernen	114.582,95	1,02	114.583,97
laag opleidingsniveau met drempel	264,37	0,01	264,38
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	528,66	-	528,66
leerlingen voortgezet onderwijs	384,90	-	384,90
loonkostensubsidie	5.168,82	-	5.168,82
migratieachtergrond	386,50	-	386,50
landelijke centrumfunctie	45,41	-	45,41
lokale centrumfunctie	10,86	-	10,86
regionale centrumfunctie	155,44	-	155,44
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	13,42	-	13,42
oeverlengte*bodemfactor gemeente	31,40	-	31,40
omgevingsadressendichtheid	86,41	-	86,41
onderwijsachterstand	150,84	-	150,84
oppervlak bebouwing buitengebied *	7.900,96	24,14	7.925,10
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor buitengebied	2.935,95	-	2.935,95
oppervlak bebouwing woonkern *	6.810,69	7,82	6.818,51
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor woonkern	10.743,51	-	10.743,51
oppervlak binnenwater	126,10	-	126,10
oppervlak buitenwater	39,89	-	39,89
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72	-	25,72
oppervlak land	39,00	-	39,00
ozb niet-woningen eigenaren	-0,280%	-	-0,280%
ozb niet-woningen gebruikers	-0,213%	-	-0,213%
ozb woningen eigenaren	-0,086%	-	-0,086%
vast bedrag	980.357,93	-	980.357,93
vast bedrag Amsterdam	74.175.269,15	-	74.175.269,15
verkiezingen Den Haag	1.508.703,68	-	1.508.703,68
vast bedrag Rotterdam *	27.064.336,61	-	27.064.336,61
woonruimten	11,81	-	11,81
woonruimten bodemfactor woonkern	52,99	-	52,99
uitkeringsfactor	1,304	0,007	1,311

Mutaties 2023 ten opzichte van stand mei 2023 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven	totaal	Wmo	Infrastructuur, ruimte en milieu
éénpersoonshuishoudens	0,01	0,01	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	0,02	0,02	-
inwoners 75+ met drempel	0,06	0,06	-
kernen	1,02	1,02	-
laag opleidingsniveau met drempel	0,01	0,01	-
oppervlak bebouwing buitengebied	24,14	-	24,14
oppervlak bebouwing woonkern	7,82	-	7,82

Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2023 per cluster

Bedragen per eenheid stand septembercirculaire 2023 uitkeringsjaar 2023

	Totaal	Sociale basisvoor- zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Orde en veiligheid	Onderwijs	Sport, cultuur en recreatie	Infrastructuur, ruimte en milieu	Overig	Overige Eigen Middelen	OZB
bedrijven	134,78	-	-	-	-	-	84,44	-	-	50,34	-	-	-
bewoonde oorden 1930	42,27	-	-	-	-	-	-	-	-	42,27	-	-	-
historische woningen in bewoonde oorden 1930	79,48	-	-	-	-	-	-	-	79,48	-	-	-	-
bijstandsontvangers	5.168,82	-	5.168,82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.045,55	-	1.045,55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
éénpersoonshuishoudens	166,54	-	-	166,54	-	-	-	-	-	-	-	-	-
extra groei jongeren	766,20	-	-	-	-	-	-	766,20	-	-	-	-	-
extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	628,55	-	-	-	-	-	-	628,55	-	-	-	-	-
grote woonkernen	75.166,66	-	-	-	-	-	75.166,66	-	-	-	-	-	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.792,92	-	355,17	524,59	2.607,35	-	128,93	176,88	-	-	-	-	-
inwoners	375,94	130,86	-	-	-	205,28	11,53	-	146,16	-	-	-117,89	-
inwoners 75+ met drempel	1.329,41	-	-	1.329,41	-	-	-	-	-	-	-	-	-
inwoners waddengemeenten (<2500 inwoners)	269,09	-	-	-	-	-	-	-	-	-	269,09	-	-
inwoners waddengemeenten (>7500 inwoners)	47,34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47,34	-	-
inwoners waddengemeenten (2500 tot 7500 inwoners)	209,89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	209,89	-	-
jongeren	566,90	-	-	-	306,55	-	-	260,35	-	-	-	-	-
kernen	114.583,97	5.579,71	-	23.670,91	-	-	-	-	-	85.333,35	-	-	-
laag opleidingsniveau met drempel	264,38	-	-	264,38	-	-	-	-	-	-	-	-	-
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	528,66	-	-	-	-	-	-	528,66	-	-	-	-	-
leerlingen voortgezet onderwijs	384,90	-	-	-	-	-	-	384,90	-	-	-	-	-
loonkostensubsidie	5.168,82	-	5.168,82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
migratieachtergrond	386,50	151,91	-	-	-	-	150,18	84,41	-	-	-	-	-
landelijke centrumfunctie	45,41	-	-	-	-	-	-	-	45,41	-	-	-	-
lokale centrumfunctie	10,86	-	-	-	-	-	5,39	-	5,47	-	-	-	-
regionale centrumfunctie	155,44	29,08	-	49,99	45,77	-	-	-	30,60	-	-	-	-
oeverlengte * bodemfactor gemeente *	13,42	-	-	-	-	-	-	-	-	13,42	-	-	-
dichtheidsfactor	31,40	-	-	-	-	-	-	-	-	31,40	-	-	-
oeverlengte*bodemfactor gemeente	86,41	17,54	-	-	-26,30	3,66	18,26	-	-	73,25	-	-	-
omgevingsadressendichtheid	150,84	-	-	-	-	-	-	150,84	-	-	-	-	-
onderwijsachterstand	7.925,10	-	-	-	-	-	-	-	-	7.925,10	-	-	-
oppervlak bebouwing buitengebied	2.935,95	-	-	-	-	-	-	-	-	2.935,95	-	-	-
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor													

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bedragen per eenheid stand septembercirculaire 2023 uitkeringsjaar 2023

	Totaal	Sociale basisvoor- zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteunin g	Orde en veiligheid	Onderwijs	Sport, Infrastructuur, cultuur en ruimte en recreatie milieu	Overig	Overige Eigen Middelen	OZB
oppervlak bebouwing woonkern	6.818,51	-	-	-	-	-	-	-	-	6.818,51	-	-
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor	10.743,51	-	-	-	-	-	-	-	-	10.743,51	-	-
woonkern												
oppervlak binnenwater	126,10	-	-	-	-	-	-	-	-	126,10	-	-
oppervlak buitenwater	39,89	-	-	-	-	-	-	-	-	39,89	-	-
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72	-	-	-	-	-	-	-	-	25,72	-	-
oppervlak land	39,00	-	-	-	-	-	-	25,26	-	13,74	-	-
ozb niet-woningen eigenaren	-0,2796%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,2796%
ozb niet-woningen gebruikers	-0,2127%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,2127%
ozb woningen eigenaren	-0,0857%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,0857%
vast bedrag	980.357,93	-	-	-	-	529.200,02	-	-	-	401.336,28	-	49.821,63
vast bedrag Amsterdam	74.175.269,15	-	-	-	-	-	-	-	-	74.175.269,15	-	-
verkiezingen Den Haag	1.508.703,68	-	-	-	-	1.508.703,68	-	-	-	-	-	-
vast bedrag Rotterdam	27.064.336,61	-	-	-	-	-	-	-	-	27.064.336,61	-	-
woonruimten *	11,81	-	-	-	-	82,83	56,12	-	-	-65,05	-	-62,09
woonruimten bodemfactor woonkern	52,99	-	-	-	-	-	-	-	-	52,99	-	-

Bijlage 2.1.3 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 2024

Verdeeltabel 2024 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2023	wijzigingen	b.p.e. 2024
	stand	volgens	stand
	september 2023	deze circulaire	september 2023
bedrijven	134,78	-	134,78
bewoonde oorden 1930	42,27	-	42,27
historische woningen in bewoonde oorden 1930	79,48	-	79,48
bijstandsontvangers	5.168,82	-40,82	5.128,00
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.045,55	-8,25	1.037,30
éénpersoonshuishoudens	166,54	-0,50	166,04
extra groei jongeren	766,20	-	766,20
extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	628,55	-	628,55
grote woonkernen	75.166,66	-	75.166,66
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.792,92	-13,92	3.779,00
inwoners	375,94	0,04	375,98
inwoners 75+ met drempel	1.329,41	-3,98	1.325,43
inwoners waddengemeenten (<2500 inwoners)	269,09	-	269,09
inwoners waddengemeenten (>7500 inwoners)	47,34	-	47,34
inwoners waddengemeenten (2500 tot 7500 inwoners)	209,89	-	209,89
jongeren	566,90	-1,13	565,77
kernen	114.583,97	-71,68	114.512,29
laag opleidingsniveau met drempel	264,38	-0,79	263,59
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	528,66	-	528,66
leerlingen voortgezet onderwijs	384,90	-	384,90
loonkostensubsidie	5.168,82	-40,82	5.128,00
migratieachtergrond	386,50	-0,26	386,24
landelijke centrumfunctie	45,41	-	45,41
lokale centrumfunctie	10,86	-	10,86
regionale centrumfunctie	155,44	-0,32	155,12
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	13,42	-	13,42
oeverlengte*bodemfactor gemeente	31,40	-	31,40
omgevingsadressendichtheid	86,41	0,11	86,52
onderwijsachterstand	150,84	-	150,84
oppervlak bebouwing buitengebied *	7.925,10	-	7.925,10
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor buitengebied	2.935,95	-	2.935,95
oppervlak bebouwing woonkern	6.818,51	-	6.818,51
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor woonkern	10.743,51	-	10.743,51
oppervlak binnenwater	126,10	-	126,10
oppervlak buitenwater	39,89	-	39,89
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72	-	25,72
oppervlak land	39,00	-	39,00
ozb niet-woningen eigenaren	-0,2796%	-0,0137%	-0,2933%
ozb niet-woningen gebruikers	-0,2127%	-0,0104%	-0,2231%
ozb woningen eigenaren	-0,0857%	-0,0033%	-0,0890%
vast bedrag	980.357,93	-	980.357,93
vast bedrag Amsterdam	74.175.269,15	-	74.175.269,15
verkiezingen Den Haag	1.508.703,68	-181.798,24	1.326.905,44
vast bedrag Rotterdam *	27.064.336,61	-	27.064.336,61
woonruimten	11,81	-	11,81
woonruimten bodemfactor woonkern	52,99	-	52,99
uitkeringsfactor	1,311	0,095	1,406

Mutaties 2024 ten opzichte van uitkeringsjaar 2023 stand meicirculaire 2023 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven	Totaal	Sociale basisvoor- zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	OZB
bijstandontvangers	-40,82	-	-40,82	-	-	-	-
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	-8,25	-	-8,25	-	-	-	-
éénpersoonshuishoudens	-0,50	-	-	-0,50	-	-	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	-13,92	-	-2,82	-1,56	-9,55	-	-
inwoners	0,04	-0,55	-	-	-	0,59	-
inwoners 75+ met drempel	-3,98	-	-	-3,98	-	-	-
jongeren	-1,13	-	-	-	-1,13	-	-
kernen	-71,68	-0,84	-	-70,84	-	-	-
laag opleidingsniveau met drempel	-0,79	-	-	-0,79	-	-	-
loonkostensubsidie	-40,82	-	-40,82	-	-	-	-
migratieachtergrond	-0,26	-0,26	-	-	-	-	-
regionale centrumfunctie	-0,32	-	-	-0,15	-0,17	-	-
omgevingsadressendichtheid	0,11	0,01	-	-	0,10	-	-
ozb niet-woningen eigenaren	-0,014%	-	-	-	-	-	-0,014%
ozb niet-woningen gebruikers	-0,010%	-	-	-	-	-	-0,010%
ozb woningen eigenaren	-0,003%	-	-	-	-	-	-0,003%
verkiezingen Den Haag	-181.798,24	-	-	-	-	-181.798,24	-

Bijlage 2.1.4 Bedragen per eenheid 2024 per cluster

Bedragen per eenheid stand septembercirculaire 2023 uitkeringsjaar 2024

	Totaal	Sociale basisvoor- zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Orde en veiligheid	Onderwijs	Sport, cultuur en recreatie	Infrastructuur, ruimte en milieu	Overig	Overige Eigen Middelen	OZB
bedrijven	134,78	-	-	-	-	-	84,44	-	-	50,34	-	-	-
bewoonde oorden 1930	42,27	-	-	-	-	-	-	-	-	42,27	-	-	-
historische woningen in bewoonde oorden 1930	79,48	-	-	-	-	-	-	-	79,48	-	-	-	-
bijstandsontvangers	5.128,00	-	5.128,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.037,30	-	1.037,30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
éénpersoonshuishoudens	166,04	-	-	166,04	-	-	-	-	-	-	-	-	-
extra groei jongeren	766,20	-	-	-	-	-	-	766,20	-	-	-	-	-
extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	628,55	-	-	-	-	-	-	628,55	-	-	-	-	-
grote woonkernen	75.166,66	-	-	-	-	-	75.166,66	-	-	-	-	-	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.779,00	-	352,35	523,03	2.597,80	-	128,93	176,88	-	-	-	-	-
inwoners	375,98	130,31	-	-	-	205,87	11,53	-	146,16	-	-	-117,89	-
inwoners 75+ met drempel	1.325,43	-	-	1.325,43	-	-	-	-	-	-	-	-	-
inwoners waddengemeenten (<2500 inwoners)	269,09	-	-	-	-	-	-	-	-	-	269,09	-	-
inwoners waddengemeenten (>7500 inwoners)	47,34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47,34	-	-
inwoners waddengemeenten (2500 tot 7500 inwoners)	209,89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	209,89	-	-
jongeren	565,77	-	-	-	305,42	-	-	260,35	-	-	-	-	-
kernen	114.512,29	5.578,87	-	23.600,07	-	-	-	-	-	85.333,35	-	-	-
laag opleidingsniveau met drempel	263,59	-	-	263,59	-	-	-	-	-	-	-	-	-
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	528,66	-	-	-	-	-	-	528,66	-	-	-	-	-
leerlingen voortgezet onderwijs	384,90	-	-	-	-	-	-	384,90	-	-	-	-	-
loonkostensubsidie	5.128,00	-	5.128,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
migratieachtergrond	386,24	151,65	-	-	-	-	150,18	84,41	-	-	-	-	-
landelijke centrumfunctie	45,41	-	-	-	-	-	-	-	45,41	-	-	-	-
lokale centrumfunctie	10,86	-	-	-	-	-	5,39	-	5,47	-	-	-	-
regionale centrumfunctie	155,12	29,08	-	49,84	45,60	-	-	-	30,60	-	-	-	-
oeverlengte * bodemfactor gemeente *	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,42	-	-	-
dichtheidsfactor	13,42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
oeverlengte*bodemfactor gemeente	31,40	-	-	-	-	-	-	-	-	31,40	-	-	-
omgevingsadressendichtheid	86,52	17,55	-	-	-26,20	3,66	18,26	-	-	73,25	-	-	-
onderwijsachterstand	150,84	-	-	-	-	-	-	150,84	-	-	-	-	-
oppervlak bebouwing buitengebied	7.925,10	-	-	-	-	-	-	-	-	7.925,10	-	-	-
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor buitengebied	2.935,95	-	-	-	-	-	-	-	-	2.935,95	-	-	-

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bedragen per eenheid stand septembercirculaire 2023 uitkeringsjaar 2024

	Totaal	Sociale basisvoor- zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Orde en veiligheid	Onderwijs	Sport, Infrastructuur, cultuur en ruimte en recreatie milieu	Overig	Overige Eigen Middelen	OZB
oppervlak bebouwing woonkern	6.818,51	-	-	-	-	-	-	-	-	6.818,51	-	-
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor												
woonkern	10.743,51	-	-	-	-	-	-	-	-	10.743,51	-	-
oppervlak binnenwater	126,10	-	-	-	-	-	-	-	-	126,10	-	-
oppervlak buitenwater	39,89	-	-	-	-	-	-	-	-	39,89	-	-
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72	-	-	-	-	-	-	-	-	25,72	-	-
oppervlak land	39,00	-	-	-	-	-	-	25,26	-	13,74	-	-
ozb niet-woningen eigenaren	-0,293%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,293%
ozb niet-woningen gebruikers	-0,223%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,223%
ozb woningen eigenaren	-0,089%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,089%
vast bedrag	980.357,93	-	-	-	-	529.200,02	-	-	-	401.336,28	-	49.821,63
vast bedrag Amsterdam	74.175.269,15	-	-	-	-	-	-	-	-	74.175.269,15	-	-
verkiezingen Den Haag	1.326.905,44	-	-	-	-	1.326.905,44	-	-	-	-	-	-
vast bedrag Rotterdam	27.064.336,61	-	-	-	-	-	-	-	-	27.064.336,61	-	-
woonruimten *	11,81	-	-	-	-	82,83	56,12	-	-	-65,05	-	-62,09
woonruimten bodemfactor woonkern	52,99	-	-	-	-	-	-	-	-	52,99	-	-

Bijlage 2.2.1 Opbouw algemene uitkeringen 2023-2028

Bijlage 2.2.1 Opbouw algemene uitkering 2023-2028 (in duizenden euro's)

clusterindeling van het nieuwe verdeelmodel	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Vindplaats
Algemene uitkering voorafgaand jaar	34.126.138	35.542.100	38.393.830	40.348.642	38.363.467	40.130.076	
algemene mutaties							
- accres	2.412.629	2.410.752	2.115.747	-2.301.476	1.081.885		mei 2022, § 2.2-1
- accres bijstelling tranches 2022 en verder	-701	-111.257	-30.695	916.022	-3.366		mei 2023, § 2.2-1
- accres bijstelling tranches 2023 en verder	533.963	861.587	392.416	115.600	687.275	1.646.519	mei 2023, § 2.2-1
- opschalingskorting (coalitieakkoord)				-675.000			mei 2022, § 2.2-2
- plafond BTW-compensatiefonds	-440.407						september 2022, § 2.2-2
- Plafond BTW-compensatiefonds (afrekening 2022)	-2.929	2.929					mei 2023, § 2.2-2
- plafond BTW-compensatiefonds 2023	359.367	-359.367					september 2023, § 2.2-2
- Eenmalige rijksbijdrage				924.000	-924.000		september 2022, § 2.2-4
- Financieringssysteem					924.000		september 2023, § 2.2-3
- knelpunten verdeelproblematiek	-89	-91	-93	-95	-97	-100	september 2023, § 2.2-4
- bevolkingsdaling	11.245						september 2022, § 2.2-3
- kenniscentrum explosieven WOII			908				mei 2021, § 2.2-5
- volkshuisvestingsfonds	-150.000			150.000			mei 2022, § 2.2-4
- woningbouwimpuls	-100.000			100.000			mei 2022, § 2.2-5
cluster Participatie							
- Participatie: Wajong overheveling vanuit IU	56.175	1.152	1.047	1.518	11.084		mei 2022, § 2.2-13
- Participatie: Regulier werk overheveling vanuit IU	53.384	2.987	4.857	4.172	14.936		mei 2022, § 2.2-13
- loon- en prijsbijstelling	6.464	2	361	-7.316			mei 2023, § 2.2-4
- IPS-trajecten	-10.750	10.750					september 2022, § 2.2-10
- energietoeloeslag	-1.904.000						december 2022, § 2.2-1
- aanvullende pakket re-integratie	-14.740						september 2021, § 2.2-9
- gemeentelijk schuldenbeleid	-30.000						september 2021, § 2.2-10
- bijzondere bijstand	-50.000						december 2022, § 2.2-2
- Breed Offensief	-9.138						december 2022, § 2.2-3
- Uitvoeringskosten bijzondere bijstand zelfstandigen	-4.613						december 2022, § 2.2-4
- impuls re-integratie	-43.438						september 2021, § 2.2-9
- Flankerend armoedebelief	50.000		-50.000				september 2023, § 2.2-7
- Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	40.000	-40.000					mei 2023, § 2.2-6
- Re-integratie						-20.000	september 2023, § 2.2-5
- Wet Visueel beperkten		-900	-40	-40	-30	-40	september 2023, § 2.2-6
cluster Individuele voorzieningen Wmo							
- wmo 2015 m.u.v. Beschermd Wonen	-3.343						mei 2019, § 2.2-7
- abonnementstarief Wmo	-3.000						maart 2018, § 2.2-7
- loon- en prijsbijstelling	-185	-261					september 2019, § 2.2-8
- uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten	-21						september 2022, § 2.2-11
- geen aanspraak op begeleiding		-9.000	-9.000	-9.000			mei 2021, § 2.2-11
- overgangsrecht levenslang		1.157	1.157	1.157	1.158	1.157	mei 2023, § 2.2-14
- mobiliteitshulpmiddelen	-1.500	-1.000					december 2020, § 2.2-4
- continuïteit van zorg: meerkosten wmo	-10.900						december 2022, § 2.2-7
- nadercalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wlz	1.500	1.000					september 2021, § 2.2-7
- eigen bijdrage huishoudelijke hulp (coalitieakkoord)			-95.000				mei 2022, § 2.2-14
- Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp (coalitieakkoord)			95.000				mei 2023, § 2.2-13a
- Herinvoering eigen bijdrage Wmo				-225.000			mei 2023, § 2.2-13b
- Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)			110.000				mei 2023, § 2.2-12
- Hulpmiddelen thuis laten staan	200	300	200	100	-	200	september 2023, § 2.2-8
cluster Sociale basisvoorzieningen							
- toezicht voorschoolse educatie	1.909	-1.020					mei 2023, § 2.2-15
- landelijke vreemdelingenvoorzieningen	4.400						september 2022, § 2.2-6
- Asiel (inburgering)	20.000	-10.000	-30.000				september 2022, § 2.2-7
- versterking ondersteuning wijkteams				5.000			mei 2023, § 2.2-16
- impuls integraal werken	-3.000	-3.000					december 2021, § 2.2-3
- Inburgering: overheveling vanuit IU	76.571	-2.134	-2.370	-1.077	-423		mei 2022, § 2.2-18
- valpreventie bij ouderen (coalitieakkoord)	-10.000	-5.000		-833	-834		mei 2022, § 2.2-19
- rijksvaccinatieprogramma meningokokken en informed consent	42	42					september 2018, § 2.2-7
- prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg	2.252						mei 2021, § 2.2-14
- Rijksvaccinatieprogramma		4.427		-265			september 2023, § 2.2-9
cluster Individuele voorzieningen Jeugd							
- jeugdzorg	137.200	-82.000	-504.000	-859.000			mei 2023, § 2.2-7
- loon- en prijsbijstelling jeugdzorg		126.806	-50.941	-75.865			september 2023, § 2.2-10
- loon- en prijsbijstelling Voogdij 18+	50.638			-50.684			mei 2023, § 2.2-9
- Voogdij 18+: overheveling vanuit IU	736.676						mei 2022, § 2.2-17
- Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-10.000	10.000					mei 2023, § 2.2-11
- ketensystemen jeugd		338					mei 2018, § 2.2-10
- uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten	-37						september 2022, § 2.2-11
- jeugdhulp	-291.100						mei 2022, § 2.2-9
- verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	1.900						mei 2019, § 2.2-16
- compensatieregeling Voogdij/18+	-59.518	29.518					mei 2023, § 2.2-10
- continuïteit van zorg: meerkosten jeugd	-8.200						december 2022, § 2.2-7
cluster Sport, cultuur en recreatie							
cluster Infrastructuur, ruimte en milieu							
- Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	-						september 2023, § 2.2-11
- handhaving energielabel C kantoren	504			-2.351			mei 2023, § 2.2-21
- Wet Goed Verhuurderschap	12.404						december 2022, § 2.2-12
cluster Bestuur en ondersteuning							
- GDI voorzieningen 2022	-7.993	7.993					mei 2023, § 2.2-20
- Bijdrage centrale financiering GDI	-7.583						september 2022, § 2.2-9
- handelsregister	806						mei 2018, § 2.2-15
- Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	3.300						mei 2023, § 2.2-17
- permanente registratie en briefstembureau kiezers buitenland	-						mei 2023, § 2.2-18
- extra bijdragen BRP	1.540						september 2022, § 2.2-8
- robuust rechtsbeschermingssysteem	2.000						mei 2023, § 2.2-13
- Wet Open Overheid (structureel)	5.258	5.257	5.258	5.258		-25.000	mei 2021, § 2.2-18
- Wet Open Overheid (incidenteel)					-24.979		mei 2021, § 2.2-18
- raadsledenvergoeding kleine gemeenten	9.776						mei 2022, § 2.2-6
- Toegankelijkheid verkiezingen	-2.700						december 2022, § 2.2-8
- Aanpassing software burgerlijke stand	-95						december 2022, § 2.2-9
- Opstartkosten kiescollege	-450						december 2022, § 2.2-10
- Kiescollege verkiezingskosten	-948						december 2022, § 2.2-11
- Kiescollege niet ingezetenen	237	-237					mei 2023, § 2.2-19
- systeemeren monitoring	5.000						mei 2023, § 2.2-16
Algemene uitkering	35.542.100	38.393.830	40.348.642	38.363.467	40.130.076	41.672.812	

Bijlage 2.4.1 Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2023	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2023*	Aantal uitwonende studenten 2022**	Aantal uitwonende studenten 2023 ***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2022****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2023
Aa en Hunze	536	21	164	122	202	213
Aalsmeer	373	11	157	165	39	41
Aalten	452	17	123	111	132	105
Achtkarspelen	250	9	165	149	41	37
Alblasserdam	158	8	95	93	24	23
Albrandswaard	678	26	134	131	361	348
Alkmaar	1.140	10	1.180	1.051	295	263
Almelo	1.059	14	605	563	249	181
Almere	1.904	9	2.455	2.310	614	578
Alphen aan den Rijn	1.481	13	877	800	219	200
Alphen-Chaam	104	10	32	31	8	8
Altena	747	13	207	211	52	53
Ameland	38	10	24	23	6	6
Amersfoort	2.112	13	2.355	2.216	589	554
Amstelveen	784	8	3.599	3.400	900	850
Amsterdam	10.402	11	50.133	46.856	12.533	11.714
Apeldoorn	3.768	23	1.589	1.406	1.753	1.816
Arnhem	2.978	18	6.403	5.998	2.330	2.194
Assen	1.638	24	872	793	922	879
Asten	257	15	70	69	18	36
Baarle-Nassau	153	22	23	23	68	62
Baarn	1.163	47	175	151	820	856
Barendrecht	422	9	315	298	79	75
Barneveld	891	14	377	304	115	117
Beek	157	10	95	92	24	23
Beekdaelen	408	11	190	195	48	49
Beesel	97	7	47	39	12	10
Berg en Dal	863	24	331	309	489	452
Bergeijk	156	8	88	68	22	17
Bergen L	136	10	52	46	13	12
Bergen NH	763	25	112	112	409	376
Bergen op Zoom	1.430	21	413	422	596	587
Berkelland	698	16	222	204	112	142
Bernheze	503	16	150	140	87	93
Best	85	3	183	149	46	37
Beuningen	189	7	165	143	41	36
Beverwijk	549	13	314	306	79	77
Bladel	254	12	89	84	22	21
Blaricum	108	9	44	41	11	10
Bloemendaal	697	29	115	109	270	394
Bodegraven-Reeuwijk	276	8	200	204	50	51
Boekel	286	26	44	39	168	142
Borger-Odoorn	248	10	151	133	38	33
Borne	287	12	159	159	40	40
Borsele	251	11	88	94	22	24

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2023	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2023*	Aantal uitwonende studenten 2022**	Aantal uitwonende studenten 2023 ***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2022****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2023
Boxtel	699	21	258	241	220	294
Breda	2.513	13	7.076	6.691	1.769	1.673
Brielle			94		86	
Bronckhorst	544	15	138	114	35	73
Brummen	395	19	110	93	132	127
Brunssum	422	15	163	129	99	73
Bunnik	126	8	180	181	45	45
Bunschoten	324	14	129	111	37	42
Buren	161	6	91	90	23	23
Capelle aan den IJssel	651	10	864	846	216	212
Castricum	461	13	244	203	74	51
Coevorden	467	13	152	157	38	39
Cranendonck	265	13	80	67	20	17
Culemborg	244	8	253	223	63	56
Dalfsen	234	8	147	127	37	32
Dantumadiel	374	19	121	135	140	143
De Bilt	695	16	545	494	242	214
De Fryske Marren	679	13	313	278	78	70
De Ronde Venen	286	6	249	219	62	55
De Wolden	449	18	129	112	118	138
Delft	1.184	11	15.842	15.630	3.961	3.908
Den Helder	1.413	25	345	328	619	716
Deurne	677	21	155	149	231	260
Deventer	1.425	14	1.968	1.823	492	465
Diemen	259	8	2.456	2.076	614	519
Dijk en Waard	1.051	12	511	539	128	135
Dinkelland	446	17	105	98	79	102
Doesburg	92	8	78	61	20	15
Doetinchem	1.354	23	456	392	608	636
Dongen	416	15	136	128	123	73
Dordrecht	1.945	16	1.187	1.132	532	555
Drechterland	197	10	88	76	22	19
Drimmelen	505	18	95	105	160	145
Dronten	304	7	626	573	157	143
Druten	475	24	98	77	252	225
Duiven	192	8	160	147	40	37
Echt-Susteren	647	20	147	129	281	238
Edam-Volendam	299	8	153	147	38	37
Ede	1.899	16	1.985	1.898	665	693
Eemnes	80	8	45	47	11	12
Eemsdelta	712	16	260	253	155	149
Eersel	430	21	81	78	184	174
Eijsden-Margraten	346	13	163	156	41	39
Eindhoven	3.010	12	13.725	12.818	3.431	3.205
Elburg	414	17	154	136	105	117

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2023	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2023*	Aantal uitwonende studenten 2022**	Aantal uitwonende studenten 2023 ***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2022****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2023
Emmen	1.520	14	818	826	307	228
Enkhuizen	261	14	115	112	44	29
Enschede	2.879	18	11.121	10.595	3.298	3.306
Epe	498	15	140	123	93	70
Ermelo	1.310	48	164	168	990	973
Etten-Leur	465	10	231	244	58	61
Geertruidenberg	341	15	131	105	88	62
Geldrop-Mierlo	312	8	292	289	73	72
Gemert-Bakel	235	7	133	109	33	27
Gennep	733	41	66	74	501	507
Gilze en Rijen	278	10	156	131	39	33
Goeree-Overflakkee	1.048	20	232	213	412	390
Goes	913	23	270	256	375	434
Goirle	324	13	135	128	72	32
Gooise Meren	657	11	479	437	120	109
Gorinchem	564	15	321	307	80	111
Gouda	1.173	16	1.040	1.002	375	386
Groningen	2.547	11	36.776	34.064	9.194	8.516
Gulpen-Wittem	269	19	65	68	96	90
Haaksbergen	388	16	130	138	82	85
Haarlem	2.230	13	3.082	2.784	771	696
Haarlemmermeer	1.425	9	1.252	1.205	313	301
Halderberge	472	15	136	126	101	76
Hardenberg	930	15	375	363	144	160
Harderwijk	602	12	373	316	93	79
Hardinxveld-Giessendam	218	12	98	106	25	27
Harlingen	277	17	130	112	69	82
Hatterr	166	13	88	75	22	19
Heemskerk	639	16	219	221	134	151
Heemstede	595	21	157	145	264	248
Heerde	292	15	97	90	24	50
Heerenveen	777	15	516	470	157	183
Heerlen	1.314	15	970	894	377	337
Heeze-Leende	355	21	79	63	154	142
Heiloo	267	11	130	118	33	30
Hellendoorn	806	22	200	178	197	351
Hellevoetsluis			201		50	
Helmond	637	7	627	583	157	146
Hendrik-Ido-Ambacht	296	9	177	156	44	39
Hengelo	877	11	1.415	1.360	354	340
Het Hogeland	734	15	372	309	193	145
Heumen	237	14	156	150	39	43
Heusden	442	10	229	188	57	47
Hillegom	310	14	120	116	40	30
Hilvarenbeek	176	11	72	53	18	13

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2023	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2023*	Aantal uitwonende studenten 2022**	Aantal uitwonende studenten 2023 ***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2022****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2023
Hilversum	1.161	12	1.213	1.175	303	294
Hoeksche Waard	1.016	11	368	335	92	84
Hof van Twente	482	14	195	176	63	44
Hollands Kroon	530	11	202	184	51	46
Hoogeveen	1.102	20	332	347	383	411
Hoorn	797	11	537	496	134	124
Horst aan de Maas	594	14	177	154	46	39
Houten	425	8	393	395	98	99
Huizen	677	16	208	201	162	159
Hulst	599	22	73	70	198	237
IJsselstein	301	9	245	219	61	55
Kaag en Braassem	193	7	169	153	42	38
Kampen	858	15	526	498	246	217
Kapelle	116	9	46	53	12	13
Katwijk	930	14	416	370	104	105
Kerkrade	925	20	274	244	340	357
Koggenland	302	13	79	73	20	18
Krimpen aan den IJssel	293	10	174	163	44	41
Krimpenerwaard	608	11	319	288	80	72
Laarbeek	254	11	102	98	26	25
Land van Cuijk	1.517	17	544	504	373	383
Landgraaf	825	22	214	201	382	363
Landsmeer	70	6	72	60	18	15
Lansingerland	511	8	381	366	95	92
Laren	488	42	36	37	339	336
Leeuwarden	1.779	14	7.091	6.636	1.828	1.687
Leiden	1.153	9	14.217	13.882	3.554	3.471
Leiderdorp	228	8	379	337	95	84
Leidschendam-Voorburg	898	12	972	937	243	234
Lelystad	851	10	693	694	173	174
Leudal	616	17	117	142	142	154
Leusden	405	13	203	185	51	46
Lingewaard	606	13	291	223	73	56
Lisse	133	6	109	116	27	29
Lochem	628	18	158	143	242	191
Loon op Zand	333	14	89	94	22	29
Lopik	123	8	50	58	13	15
Losser	497	21	143	128	226	207
Maasdriel	241	9	79	75	20	19
Maasgouw	937	39	105	94	543	626
Maashorst	786	13	274	258	69	65
Maassluis	257	7	234	233	59	58
Maastricht	1.720	14	14.565	13.673	3.669	3.447
Medemblik	777	17	171	159	137	183
Meerssen	313	17	131	132	88	90

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2023	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2023*	Aantal uitwonende studenten 2022**	Aantal uitwonende studenten 2023***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2022****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2023
Meerijstad	887	11	342	344	86	86
Meppel	614	17	624	558	324	265
Middelburg	664	13	979	1.146	245	287
Midden Drenthe	516	15	187	197	105	97
Midden-Delfland	105	5	162	156	41	39
Midden-Groningen	1.171	19	447	440	444	433
Moerdijk	346	9	153	164	38	41
Molenlanden	397	9	202	170	51	43
Montferland	455	12	177	173	44	43
Montfoort U	53	4	65	65	16	16
Mook en Middelaar	69	9	65	61	16	15
Neder-Betuwe	264	10	87	94	22	24
Nederweert	198	11	69	65	17	16
Nieuwegein	414	6	710	651	178	163
Nieuwkoop	583	20	115	107	230	204
Nijkerk	382	8	242	239	61	60
Nijmegen	2.460	13	17.501	17.278	4.375	4.320
Nissewaard	838	10	584	532	146	133
Noardeast-Fryslân	648	14	304	294	94	91
Noord-Beveland	108	14	32	26	8	7
Noordenveld	352	11	171	177	43	44
Noordoostpolder	703	14	267	258	102	83
Noordwijk	990	22	289	272	466	435
Nuenen c.a.	125	5	151	126	38	32
Nunspeet	644	22	152	146	284	285
Oegstgeest	380	15	432	419	201	130
Oirschot	254	13	64	65	35	16
Oisterwijk	663	20	178	152	273	247
Oldambt	652	17	232	210	161	167
Oldebroek	236	10	111	115	28	29
Oldenzaal	442	14	244	186	65	49
Olst-Wijhe	394	21	109	95	174	161
Ommen	356	19	108	90	104	118
Oost Gelre	877	29	148	140	334	501
Oosterhout	484	8	364	344	91	86
Ooststellingwerf	633	24	112	121	318	307
Oostzaan	77	8	42	34	11	9
Opmeer	94	8	34	35	9	9
Opsterland	656	22	197	166	294	284
Oss	923	10	615	583	154	146
Oude IJsselstreek	864	22	196	176	330	362
Ouder-Amstel	133	9	236	187	59	47
Oudewater	125	12	38	40	10	10
Overbetuwe	622	13	310	313	78	78
Papendrecht	194	6	180	185	45	46

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2023	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2023*	Aantal uitwonende studenten 2022**	Aantal uitwonende studenten 2023 ***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2022****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2023
Peel en Maas	712	16	154	152	89	126
Pekela	118	10	67	60	17	15
Pijnacker-Nootdorp	704	12	594	566	149	142
Purmerend	1.449	15	585	600	332	304
Putten	304	12	117	124	29	31
Raalte	734	19	181	183	163	249
Reimerswaal	187	8	76	84	19	21
Renkum	876	28	265	242	565	503
Renswoude	6	1	36	36	9	9
Reusel-De Mierden	73	5	45	53	11	13
Rheden	944	22	706	653	484	507
Rhenen	356	18	149	133	130	109
Ridderkerk	539	11	293	292	73	73
Rijssen-Holten	481	12	168	168	42	42
Rijswijk	643	11	946	881	237	220
Roerdalen	282	14	78	77	20	19
Roermond	771	13	535	467	134	117
Roosendaal	1.318	17	490	459	186	363
Rotterdam	10.110	15	30.525	29.242	8.248	8.272
Rozendaal	9	5	15	18	4	5
Rucphen	201	9	60	75	15	19
Schagen	601	13	225	230	56	58
Scherpenzeel	131	13	52	45	13	11
Schiedam	960	12	1.064	1.011	266	253
Schiermonnikoog	0	0	6	4	2	1
Schouwen-Duiveland	401	12	139	144	35	36
's-Gravenhage	8.692	15	19.772	18.507	5.921	5.563
's-Hertogenbosch	2.252	14	3.306	3.055	930	828
Simpelveld	79	8	77	60	19	15
Sint-Michielsgestel	412	14	157	143	40	36
Sittard-Geleen	1.412	15	930	942	361	377
Sliedrecht	954	36	166	169	609	635
Sluis	293	13	65	55	16	14
Smallingerland	1.023	18	466	423	401	356
Soest	556	12	335	330	84	83
Someren	251	13	90	85	23	21
Son en Breugel	256	14	107	100	33	33
Stadskanaal	549	17	137	128	116	138
Staphorst	108	6	76	83	19	21
Stede Broec	255	12	101	103	25	26
Steenbergen	261	11	98	105	25	26
Steenwijkerland	563	12	281	248	70	62
Stein	194	8	125	112	31	28
Stichtse Vecht	543	8	444	432	111	108
Sudwest Fryslan	1.286	14	650	588	285	181

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2023	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2023*	Aantal uitwonende studenten 2022**	Aantal uitwonende studenten 2023 ***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2022****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2023
Terneuzen	680	12	195	195	49	49
Terschelling	49	10	384	343	96	86
Texel	265	19	50	55	119	86
Teylingen	395	10	278	273	70	68
Tholen	306	11	104	104	26	26
Tiel	683	16	287	262	209	162
Tilburg	3.806	17	12.956	12.333	4.030	3.751
Tubbergen	213	10	83	78	21	20
Twenterand	373	11	122	126	31	32
Tynaarlo	930	27	207	190	512	501
Tytsjerksteradiel	622	19	237	205	180	226
Uitgeest	54	4	98	90	25	23
Uithoorn	255	8	190	189	48	47
Urk	292	13	105	115	26	29
Utrecht	3.437	9	29.397	27.897	7.349	6.974
Utrechtse Heuvelrug	1.455	29	363	321	785	840
Vaals	132	13	101	94	25	24
Valkenburg aan de Geul	408	25	121	126	108	214
Valkenswaard	370	12	158	151	40	38
Veendam	314	11	178	173	45	43
Veenendaal	843	12	559	538	140	135
Veere	295	13	72	83	18	21
Veldhoven	704	15	291	260	168	129
Velsen	741	11	415	369	104	92
Venlo	1.149	11	1.216	1.171	304	293
Venray	955	21	199	191	390	388
Vijfheerenlanden	834	14	348	344	87	92
Vlaardingen	1.138	15	687	679	251	273
Vlieland	10	8	26	20	7	5
Vlissingen	679	15	834	736	209	241
Voerendaal	131	11	67	79	17	20
Voorne aan Zee	747	10		350		88
Voorschoten	248	10	319	274	80	69
Voorst	739	29	115	117	418	421
Vught	866	27	204	196	444	472
Waadhoeke	738	16	313	299	121	169
Waalre	126	7	94	91	24	23
Waalwijk	528	11	254	242	64	61
Waddinxveen	261	8	207	188	52	47
Wageningen	794	19	7.407	7.123	2.026	2.011
Wassenaar	378	14	181	151	45	43
Waterland	118	7	100	97	25	24
Weert	756	15	334	304	128	131
West Betuwe	618	12	191	177	48	44
West Maas en Waal	268	13	93	79	24	20

Aantallen per gemeente ophoging maatstaf woonruimten						
Gemeente	Aantal personen in zorginstellingen 2023	Aantal personen in zorginstellingen per 1000 inw 2023*	Aantal uitwonende studenten 2022**	Aantal uitwonende studenten 2023 ***	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2022****	Totale ophoging maatstaf woonruimten 2023
Westerkwartier	1.064	16	481	424	326	275
Westerveld	564	28	89	73	295	308
Westervoort	152	10	100	101	25	25
Westerwolde	388	15	81	70	20	40
Westland	1.399	12	507	491	127	123
Weststellingwerf	506	19	153	141	180	176
Westvoorne			60		15	
Wierden	194	8	119	111	30	28
Wijchen	453	11	273	247	68	62
Wijdmeren	212	9	103	116	26	29
Wijk bij Duurstede	163	7	121	129	30	32
Winterswijk	544	19	157	154	167	180
Woensdrecht	267	12	54	53	14	13
Woerden	595	11	410	354	103	89
Wormerland	100	6	97	91	24	23
Woudenberg	310	22	88	91	121	135
Zaanstad	1.529	10	1.356	1.363	339	341
Zaltbommel	292	10	134	128	34	32
Zandvoort	398	23	120	114	135	185
Zeewolde	119	5	140	140	35	35
Zeist	2.001	30	1.726	1.617	1.576	1.487
Zevenaar	475	11	272	258	68	65
Zoetermeer	709	6	1.170	1.107	293	277
Zoeterwoude	418	44	78	77	300	307
Zuidplas	524	11	295	255	74	64
Zundert	409	18	83	75	147	118
Zutphen	926	19	437	402	410	359
Zwartewaterland	295	13	99	101	25	25
Zwijndrecht	453	10	295	280	74	70
Zwolle	2.057	16	4.232	3.999	1.203	1.232

* het landelijk gemiddelde per 1000 inwoners is 13,780416. Per gemeente dient het meerdere boven het landelijke gemiddelde te

** Het aantal dient te worden vermenigvuldigd met de wegingsfactor van 25%. Bron: CBS, stand 31-12-2020, afgerond op

*** het aantal dient te worden vermenigvuldigd met de wegingsfactor van 25%. Bron: CBS, stand 31-12-2021, afgerond op

**** inclusief de ophoging aantal personen in zorginstellingen bevoorschotting uitkeringsjaar 2022, stand september 2022 (zie

Bijlage 2.4.2 Aanvullende informatie uitkeringsfactor

Het begrip uitkeringsfactor

Op diverse plaatsen in deze circulaire wordt de term uitkeringsfactor genoemd, de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor. De berekening van de uitkeringsfactor is gebaseerd op twee grootheden. De eerste is globaal genomen de som van de algemene uitkering en de ozb-maatstaf, een bedrag van ongeveer € 40 miljard¹². De tweede is de zogenaamde uitkeringsbasis, ongeveer € 29,5 miljard¹³. Dat bedrag wordt verkregen door van alle maatstaven de aantallen te vermenigvuldigen met het bijbehorende bedrag per eenheid (de uitkomst hiervan heet de - landelijke - uitkeringsbasis; er is ook een uitkeringsbasis voor elke gemeente: het product van de gemeentelijke aantallen en de bedragen per eenheid). Beide grootheden worden op elkaar gedeeld om uit te komen op de uitkeringsfactor, die nu ongeveer 1,300 à 1,490 bedraagt¹⁴. Afronding op drie decimalen is gebruikelijk. Bij definitieve vaststelling van de uitkeringsfactor wordt afgerond op vier decimalen.

De uitkeringsfactor speelt bij de verdeling van bedragen steeds een rol en is daardoor aan veranderingen onderhevig. Die ontstaan – meer bijzondere oorzaken als veranderingen in het verdeelstelsel buiten beschouwing latend - door twee oorzaken:

1. Mutaties in de algemene uitkering

Sommige mutaties in de algemene uitkering worden over de gemeenten verdeeld naar rato van de gemeentelijke uitkeringsbasis. Dit gebeurt door de uitkeringsfactor te verhogen (bij een toevoeging) of te verlagen (bij een uitname). Deze verdeelwijze illustreert ook het praktische nut van de uitkeringsfactor. Het alternatief om hetzelfde effect voor de verdeling te bereiken zou zijn om alle bedragen per eenheid met een gelijk percentage te verhogen of te verlagen.

2. Veranderingen in het aantal eenheden van de maatstaven

Door de groei van bijvoorbeeld het aantal inwoners neemt de uitkeringsbasis toe. Door een verlaging van de uitkeringsfactor wordt ervoor gezorgd dat niet meer algemene uitkering wordt uitgekeerd dan beschikbaar is. Opnieuw geldt dat zonder uitkeringsfactor alle bedragen per eenheid zouden moeten worden verlaagd om hetzelfde effect te bereiken. Verlaging van het bedrag per inwoner zou even eenvoudig zijn als verlaging van de uitkeringsfactor, maar die verdeelwijze doet geen recht aan de beoogde dynamiek van de verdeling.

Berekening uitkeringsfactoren in constante prijzen

Om gemeenten die hun begroting in constante prijzen willen opstellen te faciliteren, is in de

¹² Voor uitkeringsjaar 2023 stand septembercirculaire 2023.

¹³ Voor uitkeringsjaar 2023 stand septembercirculaire 2023.

¹⁴ Uitkeringsfactor 2023-2028 stand septembercirculaire 2023.

gemeentefondsruubriek op internet zoals gebruikelijk een rekenmodel in constante prijzen gepubliceerd. In dit rekenmodel is een hulpmiddel opgenomen waarin gemeenten hun eigen prijsindexen kunnen invullen en/of loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt. Op basis van de CEP of de MEV worden in het rekenmodel en in hoofdstuk 4 van de circulaire, als service, de ramingsgegevens van een aantal indicatoren van het CPB gepresenteerd. Na het invullen van de indexatiecijfers berekent het model automatisch de uitkering in het gemeentefonds in constante prijzen

Bijlage 2.4.3 Volumina maatstaven 2023-2028

Volumina maatstaven 2023-2028 (ramingen september 2023)

maatstaven	2023	2024	2025
bedrijven	2.358.580	2.478.658	2.617.999
bijstandsontvangers	405.786	400.647	406.297
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	121.243	128.214	137.452
éénpersoonshuishoudens	3.266.042	3.254.301	3.291.369
extra groei jongeren	8.101	8.148	8.160
huishoudens met een laag inkomen met drempel	1.471.525	1.486.369	1.498.609
inwoners	17.811.291	17.998.922	18.130.127
inwoners 75+ met drempel	587.831	612.422	634.691
jongeren	3.313.102	3.332.329	3.336.887
laag opleidingsniveau met drempel	1.757.911	1.752.371	1.745.007
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	379.277	381.527	383.706
leerlingen voortgezet onderwijs	695.552	690.655	689.724
loonkostensubsidie	29.488	34.307	39.126
migratieachtergrond	2.640.225	2.654.107	2.725.648
landelijke centrumfunctie	17.811.280	17.998.911	18.130.116
lokale centrumfunctie	17.811.240	17.998.870	18.130.075
regionale centrumfunctie	17.811.200	17.998.830	18.130.034
oeverlengte * bodemfactor gemeente *			
dichtheidsfactor	14.972.055	14.972.055	14.972.055
oeverlengte*bodemfactor gemeente	1.156.634	1.156.634	1.156.634
omgevingsadressendichtheid	17.427.416	17.603.878	17.978.857
onderwijsachterstand	941.959	939.333	938.613
oppervlak bebouwing buitengebied	28.380	28.483	28.546
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor			
buitengebied	30.028	30.137	30.205
oppervlak bebouwing woonkern	87.634	88.555	89.460
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor			
woonkern	95.435	96.410	97.396
oppervlak binnenwater	196.961	196.961	196.961
oppervlak buitenwater	308.557	308.557	308.557
oppervlak land * bodemfactor gemeente	3.579.452	3.579.452	3.579.452
oppervlak land	3.363.129	3.363.129	3.363.129
ozb niet-woningen eigenaren	309.717.100.000	319.066.018.411	331.299.570.508
ozb niet-woningen gebruikers	298.761.750.000	307.779.977.360	319.580.802.801
ozb woningen eigenaren	2.392.878.000.000	2.489.275.578.959	2.568.811.580.705
woonruimten	8.389.748	8.474.699	8.655.218
woonruimten bodemfactor woonkern	9.277.706	9.371.647	9.571.273

(voortzetting op volgende bladzijde)

Volumina maatstaven 2023-2028 (ramingen september 2023)

maatstaven	2026	2027	2028
bedrijven	2.743.435	2.885.216	3.035.063
bijstandsontvangers	416.586	425.111	433.252
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	148.192	158.451	170.040
éénpersoonshuishoudens	3.327.862	3.363.591	3.398.734
extra groei jongeren	8.177	8.183	8.196
huishoudens met een laag inkomen met drempel	1.510.304	1.521.409	1.531.946
inwoners	18.240.737	18.330.378	18.418.013
inwoners 75+ met drempel	655.437	674.802	695.378
jongeren	3.344.195	3.346.617	3.351.677
laag opleidingsniveau met drempel	1.729.847	1.720.598	1.710.138
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	385.311	387.344	389.302
leerlingen voortgezet onderwijs	689.582	687.607	686.594
loonkostensubsidie	41.716	44.307	46.959
migratieachtergrond	2.795.616	2.863.691	2.929.889
landelijke centrumfunctie	18.240.726	18.330.367	18.418.002
lokale centrumfunctie	18.240.685	18.330.326	18.417.960
regionale centrumfunctie	18.240.644	18.330.284	18.417.919
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor			
	14.972.055	14.972.055	14.972.055
oeverlengte*bodemfactor gemeente	1.156.634	1.156.634	1.156.634
omgevingsadressendichtheid	18.106.021	18.234.113	18.363.140
onderwijsachterstand *	934.860	932.507	930.243
oppervlak bebouwing buitengebied	28.603	28.678	28.743
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor buitengebied			
	30.265	30.344	30.413
oppervlak bebouwing woonkern *	90.375	91.284	92.226
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor woonkern			
	98.375	99.391	100.401
oppervlak binnenwater	196.961	196.961	196.961
oppervlak buitenwater	308.557	308.557	308.557
oppervlak land * bodemfactor gemeente	3.579.452	3.579.452	3.579.452
oppervlak land	3.363.129	3.363.129	3.363.129
ozb niet-woningen eigenaren	335.517.462.874	339.790.001.532	344.117.899.792
ozb niet-woningen gebruikers	323.649.499.378	327.770.909.291	331.945.720.621
ozb woningen eigenaren	2.596.065.290.339	2.623.614.252.115	2.651.461.686.084
woonruimten	8.716.436	8.778.101	8.840.216
woonruimten bodemfactor woonkern	9.638.970	9.707.161	9.775.850

Gewijzigde volumina 2023 ten opzichte van stand meicirculaire 2023

bedrijven	oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor
bijstandsontvangers	omgevingsadressendichtheid
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	onderwijsachterstand
éénpersoonshuishoudens	oppervlak binnenwater
extra groei jongeren	oppervlak land
extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	oppervlak land * bodemfactor gemeente
huishoudens met een laag inkomen met drempel	inwoners waddengemeenten (<2500 inwoners)
inwoners	inwoners waddengemeenten (>7500 inwoners)
inwoners 75+ met drempel	inwoners waddengemeenten (2500 tot 7500 inwoners)
jongeren	woonruimten *
kernen	woonruimten bodemfactor woonkern
laag opleidingsniveau met drempel	ozb niet-woningen eigenaren
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	ozb niet-woningen gebruikers
leerlingen voortgezet onderwijs	ozb woningen eigenaren
loonkostensubsidie	
migratieachtergrond	
landelijke centrumfunctie	
lokale centrumfunctie	
regionale centrumfunctie	

Raming groeifactoren: inwoners en woonruimten 2023-2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
inwoners	1,013	1,011	1,007	1,006	1,005	1,005
woonruimten	1,010	1,010	1,021	1,007	1,007	1,007

3.2-2 Decentralisatie-uitkering Knelpuntenverdeelproblematiek

Decentralisatie-uitkering Knelpuntenverdeelproblematiek			
Gemeente	Bedrag 2028	Gemeente	Bedrag 2028
Alblasserdam	5.637	Middelburg	50.900
Albrandswaard	19.057	Molenlanden	190.605
Alkmaar	86.884	Nissewaard	82.392
Amsterdam	60.219	Noord-Beveland	91.874
Barendrecht	12.801	Oostzaan	16.156
Bergen (NH.)	49.058	Opmeer	38.801
Borsele	143.501	Papendrecht	2.805
Castricum	22.821	Purmerend	87.361
Den Helder	47.872	Reimerswaal	105.490
Drechterland	56.532	Ridderkerk	21.979
Edam-Volendam	56.739	Rotterdam	5.488
Enkhuizen	12.481	Schagen	111.161
Goeree-Overflakkee	330.021	Schouwen-Duiveland	263.173
Goes	92.111	Sliedrecht	12.992
Gorinchem	12.350	Sluis	278.378
Hardinxveld-Giessendam	11.851	Stede Broec	15.655
Hendrik-Ido-Ambacht	6.093	Terneuzen	256.945
Hoeksche Waard	322.439	Tholen	160.818
Hollands Kroon	59.580	Uitgeest	20.927
Hoorn	15.921	Veere	150.685
Hulst	196.060	Vijfheerenlanden	148.962
Kapelle	36.475	Vlissingen	37.355
Koggenland	74.852	Voorne aan Zee	130.576
Krimpen aan den IJssel	4.728	Waterland	55.153
Krimpenerwaard	140.137	Wormerland	45.241
Landsmeer	27.902	Zwijndrecht	20.296
Medemblik	125.723	Totaal	4.432.013

3.2-6 Decentralisatie-uitkering Regionale Energie Strategieën

Decentralisatie-uitkering Regionale Energie Strategieën	
Gemeente	Bedrag 2024 en verder
Alphen aan den Rijn	423.374
Amersfoort	276.667
Barendrecht	570.000
Bernheze	406.434
Breda	490.082
Brummen	297.737
Cranendonck	574.671
Culemborg	281.176
Doetinchem	303.978
Dordrecht	274.187
Goeree-Overflakkee	146.634
Goes	376.059
Gorinchem	159.769
Heerlen	454.883
Het Hogeland	397.208
Hoeksche Waard	153.189
Leeuwarden	493.820
Nijkerk	330.169
Nijmegen	510.387
Oldebroek	256.127
Tilburg	347.526
Utrecht	562.946
Venlo	428.487
Zuidplas	265.721
Totaal	8.781.231

3.2-8 Decentralisatie-uitkering Begeleiding jongeren naar werk

Decentralisatie-uitkering Begeleiding jongeren naar werk	
Gemeente	Bedrag 2024
Alkmaar	479.205
Almere	465.504
Amersfoort	275.088
Amsterdam	1.104.923
Apeldoorn	474.696
Arnhem	384.383
Breda	530.202
Doetinchem	262.211
Dordrecht	281.903
Ede	267.579
Eindhoven	401.215
Emmen	266.701
Enschede	567.020
Goes	313.002
Gorinchem	170.081
Gouda	208.570
Groningen	595.530
Haarlem	313.979
Heerlen	444.233
Helmond	247.909
Hilversum	222.005
Leeuwarden	499.676
Leiden	368.946
Nijmegen	288.625
Roermond	222.492
Rotterdam	1.466.163
's-Gravenhage	820.624
's-Hertogenbosch	459.546
Tiel	233.579
Tilburg	402.742
Utrecht	582.831
Venlo	276.748
Zaanstad	319.823
Zoetermeer	293.113
Zwolle	384.151
Totaal	14.894.998

3.2-9 Decentralisatie-uitkering Veilig Wonen

Decentralisatie-uitkering Veilig wonen				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Aa en Hunze	7.062	7.062	7.062	7.062
Aalsmeer	7.062	7.062	7.062	7.062
Aalten	7.062	7.062	7.062	7.062
Achtkarspelen	7.062	7.062	7.062	7.062
Alblasserdam	7.062	7.062	7.062	7.062
Albrandswaard	7.062	7.062	7.062	7.062
Alkmaar	7.062	7.062	7.062	7.062
Almelo	7.062	7.062	7.062	7.062
Almere	7.062	7.062	7.062	7.062
Alphen aan den Rijn	7.062	7.062	7.062	7.062
Alphen-Chaam	7.062	7.062	7.062	7.062
Altena	7.062	7.062	7.062	7.062
Ameland	7.062	7.062	7.062	7.062
Amersfoort	7.062	7.062	7.062	7.062
Amstelveen	7.062	7.062	7.062	7.062
Amsterdam	7.062	7.062	7.062	7.062
Apeldoorn	7.062	7.062	7.062	7.062
Arnhem	7.062	7.062	7.062	7.062
Assen	7.062	7.062	7.062	7.062
Asten	7.062	7.062	7.062	7.062
Baarle-Nassau	7.062	7.062	7.062	7.062
Baarn	7.062	7.062	7.062	7.062
Barendrecht	7.062	7.062	7.062	7.062
Barneveld	7.062	7.062	7.062	7.062
Beek	7.062	7.062	7.062	7.062
Beekdaelen	7.062	7.062	7.062	7.062
Beesel	7.062	7.062	7.062	7.062
Berg en Dal	7.062	7.062	7.062	7.062
Bergeijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Bergen (L.)	7.062	7.062	7.062	7.062
Bergen (NH.)	7.062	7.062	7.062	7.062
Bergen op Zoom	7.062	7.062	7.062	7.062
Berkelland	7.062	7.062	7.062	7.062
Bernheze	7.062	7.062	7.062	7.062
Best	7.062	7.062	7.062	7.062
Beuningen	7.062	7.062	7.062	7.062
Beverwijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Bladel	7.062	7.062	7.062	7.062
Blaricum	7.062	7.062	7.062	7.062
Bloemendaal	7.062	7.062	7.062	7.062
Bodegraven-Reeuwijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Boekel	7.062	7.062	7.062	7.062
Borger-Odoorn	7.062	7.062	7.062	7.062
Borne	7.062	7.062	7.062	7.062
Borsele	7.062	7.062	7.062	7.062

Decentralisatie-uitkering Veilig wonen				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Boxtel	7.062	7.062	7.062	7.062
Breda	7.062	7.062	7.062	7.062
Bronckhorst	7.062	7.062	7.062	7.062
Brummen	7.062	7.062	7.062	7.062
Brunssum	7.062	7.062	7.062	7.062
Bunnik	7.062	7.062	7.062	7.062
Bunschoten	7.062	7.062	7.062	7.062
Buren	7.062	7.062	7.062	7.062
Capelle aan den IJssel	7.062	7.062	7.062	7.062
Castricum	7.062	7.062	7.062	7.062
Coevorden	7.062	7.062	7.062	7.062
Cranendonck	7.062	7.062	7.062	7.062
Culemborg	7.062	7.062	7.062	7.062
Dalfsen	7.062	7.062	7.062	7.062
Dantumadiel	7.062	7.062	7.062	7.062
De Bilt	7.062	7.062	7.062	7.062
De Fryske Marren	7.062	7.062	7.062	7.062
De Ronde Venen	7.062	7.062	7.062	7.062
De Wolden	7.062	7.062	7.062	7.062
Delft	7.062	7.062	7.062	7.062
Den Helder	7.062	7.062	7.062	7.062
Deurne	7.062	7.062	7.062	7.062
Deventer	7.062	7.062	7.062	7.062
Diemen	7.062	7.062	7.062	7.062
Dijk en Waard	7.062	7.062	7.062	7.062
Dinkelland	7.062	7.062	7.062	7.062
Doesburg	7.062	7.062	7.062	7.062
Doetinchem	7.062	7.062	7.062	7.062
Dongen	7.062	7.062	7.062	7.062
Dordrecht	7.062	7.062	7.062	7.062
Drechterland	7.062	7.062	7.062	7.062
Drimmelen	7.062	7.062	7.062	7.062
Dronten	7.062	7.062	7.062	7.062
Druten	7.062	7.062	7.062	7.062
Duiven	7.062	7.062	7.062	7.062
Echt-Susteren	7.062	7.062	7.062	7.062
Edam-Volendam	7.062	7.062	7.062	7.062
Ede	7.062	7.062	7.062	7.062
Eemnes	7.062	7.062	7.062	7.062
Eemsdelta	7.062	7.062	7.062	7.062
Eersel	7.062	7.062	7.062	7.062
Eijsden-Margraten	7.062	7.062	7.062	7.062
Eindhoven	7.062	7.062	7.062	7.062
Elburg	7.062	7.062	7.062	7.062
Emmen	7.062	7.062	7.062	7.062

Decentralisatie-uitkering Veilig wonen				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Enkhuizen	7.062	7.062	7.062	7.062
Enschede	7.062	7.062	7.062	7.062
Epe	7.062	7.062	7.062	7.062
Ermelo	7.062	7.062	7.062	7.062
Etten-Leur	7.062	7.062	7.062	7.062
Geertruidenberg	7.062	7.062	7.062	7.062
Geldrop-Mierlo	7.062	7.062	7.062	7.062
Gemert-Bakel	7.062	7.062	7.062	7.062
Gennep	7.062	7.062	7.062	7.062
Gilze en Rijen	7.062	7.062	7.062	7.062
Goeree-Overflakkee	7.062	7.062	7.062	7.062
Goes	7.062	7.062	7.062	7.062
Goirle	7.062	7.062	7.062	7.062
Gooise Meren	7.062	7.062	7.062	7.062
Gorinchem	7.062	7.062	7.062	7.062
Gouda	7.062	7.062	7.062	7.062
Groningen	7.062	7.062	7.062	7.062
Gulpen-Wittem	7.062	7.062	7.062	7.062
Haaksbergen	7.062	7.062	7.062	7.062
Haarlem	7.062	7.062	7.062	7.062
Haarlemmermeer	7.062	7.062	7.062	7.062
Halderberge	7.062	7.062	7.062	7.062
Hardenberg	7.062	7.062	7.062	7.062
Harderwijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Hardinxveld-Giessendam	7.062	7.062	7.062	7.062
Harlingen	7.062	7.062	7.062	7.062
Hatterij	7.062	7.062	7.062	7.062
Heemskerk	7.062	7.062	7.062	7.062
Heemstede	7.062	7.062	7.062	7.062
Heerde	7.062	7.062	7.062	7.062
Heerenveen	7.062	7.062	7.062	7.062
Heerlen	7.062	7.062	7.062	7.062
Heeze-Leende	7.062	7.062	7.062	7.062
Heiloo	7.062	7.062	7.062	7.062
Hellendoorn	7.062	7.062	7.062	7.062
Helmond	7.062	7.062	7.062	7.062
Hendrik-Ido-Ambacht	7.062	7.062	7.062	7.062
Hengelo	7.062	7.062	7.062	7.062
Het Hogeland	7.062	7.062	7.062	7.062
Heumen	7.062	7.062	7.062	7.062
Heusden	7.062	7.062	7.062	7.062
Hillegom	7.062	7.062	7.062	7.062
Hilvarenbeek	7.062	7.062	7.062	7.062
Hilversum	7.062	7.062	7.062	7.062
Hoeksche Waard	7.062	7.062	7.062	7.062

Decentralisatie-uitkering Veilig wonen				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Hof van Twente	7.062	7.062	7.062	7.062
Hollands Kroon	7.062	7.062	7.062	7.062
Hoogeveen	7.062	7.062	7.062	7.062
Hoorn	7.062	7.062	7.062	7.062
Horst aan de Maas	7.062	7.062	7.062	7.062
Houten	7.062	7.062	7.062	7.062
Huizen	7.062	7.062	7.062	7.062
Hulst	7.062	7.062	7.062	7.062
IJsselstein	7.062	7.062	7.062	7.062
Kaag en Braassem	7.062	7.062	7.062	7.062
Kampen	7.062	7.062	7.062	7.062
Kapelle	7.062	7.062	7.062	7.062
Katwijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Kerkrade	7.062	7.062	7.062	7.062
Koggenland	7.062	7.062	7.062	7.062
Krimpen aan den IJssel	7.062	7.062	7.062	7.062
Krimpenerwaard	7.062	7.062	7.062	7.062
Laarbeek	7.062	7.062	7.062	7.062
Land van Cuijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Landgraaf	7.062	7.062	7.062	7.062
Landsmeer	7.062	7.062	7.062	7.062
Lansingerland	7.062	7.062	7.062	7.062
Laren	7.062	7.062	7.062	7.062
Leeuwarden	7.062	7.062	7.062	7.062
Leiden	7.062	7.062	7.062	7.062
Leiderdorp	7.062	7.062	7.062	7.062
Leidschendam-Voorburg	7.062	7.062	7.062	7.062
Lelystad	7.062	7.062	7.062	7.062
Leudal	7.062	7.062	7.062	7.062
Leusden	7.062	7.062	7.062	7.062
Lingewaard	7.062	7.062	7.062	7.062
Lisse	7.062	7.062	7.062	7.062
Lochem	7.062	7.062	7.062	7.062
Loon op Zand	7.062	7.062	7.062	7.062
Lopik	7.062	7.062	7.062	7.062
Losser	7.062	7.062	7.062	7.062
Maasdriel	7.062	7.062	7.062	7.062
Maasgouw	7.062	7.062	7.062	7.062
Maashorst	7.062	7.062	7.062	7.062
Maassluis	7.062	7.062	7.062	7.062
Maastricht	7.062	7.062	7.062	7.062
Medemblik	7.062	7.062	7.062	7.062
Meerssen	7.062	7.062	7.062	7.062
Meerijstad	7.062	7.062	7.062	7.062
Meppel	7.062	7.062	7.062	7.062

Decentralisatie-uitkering Veilig wonen				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Middelburg	7.062	7.062	7.062	7.062
Midden-Delfland	7.062	7.062	7.062	7.062
Midden-Drenthe	7.062	7.062	7.062	7.062
Midden-Groningen	7.062	7.062	7.062	7.062
Moerdijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Molenlanden	7.062	7.062	7.062	7.062
Montferland	7.062	7.062	7.062	7.062
Montfoort	7.062	7.062	7.062	7.062
Mook en Middelaar	7.062	7.062	7.062	7.062
Neder-Betuwe	7.062	7.062	7.062	7.062
Nederweert	7.062	7.062	7.062	7.062
Nieuwegein	7.062	7.062	7.062	7.062
Nieuwkoop	7.062	7.062	7.062	7.062
Nijkerk	7.062	7.062	7.062	7.062
Nijmegen	7.062	7.062	7.062	7.062
Nissewaard	7.062	7.062	7.062	7.062
Noardeast-Fryslân	7.062	7.062	7.062	7.062
Noord-Beveland	7.062	7.062	7.062	7.062
Noordenveld	7.062	7.062	7.062	7.062
Noordoostpolder	7.062	7.062	7.062	7.062
Noordwijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Nuenen, Gerwen en Nieuwen	7.062	7.062	7.062	7.062
Nunspeet	7.062	7.062	7.062	7.062
Oegstgeest	7.062	7.062	7.062	7.062
Oirschot	7.062	7.062	7.062	7.062
Oisterwijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Oldambt	7.062	7.062	7.062	7.062
Oldebroek	7.062	7.062	7.062	7.062
Oldenzaal	7.062	7.062	7.062	7.062
Olst-Wijhe	7.062	7.062	7.062	7.062
Ommen	7.062	7.062	7.062	7.062
Oost Gelre	7.062	7.062	7.062	7.062
Oosterhout	7.062	7.062	7.062	7.062
Ooststellingwerf	7.062	7.062	7.062	7.062
Oostzaan	7.062	7.062	7.062	7.062
Opmeer	7.062	7.062	7.062	7.062
Opsterland	7.062	7.062	7.062	7.062
Oss	7.062	7.062	7.062	7.062
Oude IJsselstreek	7.062	7.062	7.062	7.062
Ouder-Amstel	7.062	7.062	7.062	7.062
Oudewater	7.062	7.062	7.062	7.062
Overbetuwe	7.062	7.062	7.062	7.062
Papendrecht	7.062	7.062	7.062	7.062
Peel en Maas	7.062	7.062	7.062	7.062
Pekela	7.062	7.062	7.062	7.062

Decentralisatie-uitkering Veilig wonen				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Pijnacker-Nootdorp	7.062	7.062	7.062	7.062
Purmerend	7.062	7.062	7.062	7.062
Putten	7.062	7.062	7.062	7.062
Raalte	7.062	7.062	7.062	7.062
Reimerswaal	7.062	7.062	7.062	7.062
Renkum	7.062	7.062	7.062	7.062
Renswoude	7.062	7.062	7.062	7.062
Reusel-De Mierden	7.062	7.062	7.062	7.062
Rheden	7.062	7.062	7.062	7.062
Rhenen	7.062	7.062	7.062	7.062
Ridderkerk	7.062	7.062	7.062	7.062
Rijssen-Holten	7.062	7.062	7.062	7.062
Rijswijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Roerdalen	7.062	7.062	7.062	7.062
Roermond	7.062	7.062	7.062	7.062
Roosendaal	7.062	7.062	7.062	7.062
Rotterdam	7.062	7.062	7.062	7.062
Rozendaal	7.062	7.062	7.062	7.062
Rucphen	7.062	7.062	7.062	7.062
Schagen	7.062	7.062	7.062	7.062
Scherpenzeel	7.062	7.062	7.062	7.062
Schiedam	7.062	7.062	7.062	7.062
Schiermonnikoog	7.062	7.062	7.062	7.062
Schouwen-Duiveland	7.062	7.062	7.062	7.062
's-Gravenhage	7.062	7.062	7.062	7.062
's-Hertogenbosch	7.062	7.062	7.062	7.062
Simpelveld	7.062	7.062	7.062	7.062
Sint-Michielsgestel	7.062	7.062	7.062	7.062
Sittard-Geleen	7.062	7.062	7.062	7.062
Sliedrecht	7.062	7.062	7.062	7.062
Sluis	7.062	7.062	7.062	7.062
Smallingerland	7.062	7.062	7.062	7.062
Soest	7.062	7.062	7.062	7.062
Someren	7.062	7.062	7.062	7.062
Son en Breugel	7.062	7.062	7.062	7.062
Stadskanaal	7.062	7.062	7.062	7.062
Staphorst	7.062	7.062	7.062	7.062
Stede Broec	7.062	7.062	7.062	7.062
Steenbergen	7.062	7.062	7.062	7.062
Steenwijkerland	7.062	7.062	7.062	7.062
Stein	7.062	7.062	7.062	7.062
Stichtse Vecht	7.062	7.062	7.062	7.062
Súdwest-Fryslân	7.062	7.062	7.062	7.062
Terneuzen	7.062	7.062	7.062	7.062
Terschelling	7.062	7.062	7.062	7.062

Decentralisatie-uitkering Veilig wonen				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Texel	7.062	7.062	7.062	7.062
Teylingen	7.062	7.062	7.062	7.062
Tholen	7.062	7.062	7.062	7.062
Tiel	7.062	7.062	7.062	7.062
Tilburg	7.062	7.062	7.062	7.062
Tubbergen	7.062	7.062	7.062	7.062
Twenterand	7.062	7.062	7.062	7.062
Tynaarlo	7.062	7.062	7.062	7.062
Tytsjerksteradiel	7.062	7.062	7.062	7.062
Uitgeest	7.062	7.062	7.062	7.062
Uithoorn	7.062	7.062	7.062	7.062
Urk	7.062	7.062	7.062	7.062
Utrecht	7.062	7.062	7.062	7.062
Utrechtse Heuvelrug	7.062	7.062	7.062	7.062
Vaals	7.062	7.062	7.062	7.062
Valkenburg aan de Geul	7.062	7.062	7.062	7.062
Valkenswaard	7.062	7.062	7.062	7.062
Veendam	7.062	7.062	7.062	7.062
Veenendaal	7.062	7.062	7.062	7.062
Veere	7.062	7.062	7.062	7.062
Veldhoven	7.062	7.062	7.062	7.062
Velsen	7.062	7.062	7.062	7.062
Venlo	7.062	7.062	7.062	7.062
Venray	7.062	7.062	7.062	7.062
Vijfheerenlanden	7.062	7.062	7.062	7.062
Vlaardingen	7.062	7.062	7.062	7.062
Vlieland	7.062	7.062	7.062	7.062
Vlissingen	7.062	7.062	7.062	7.062
Voerendaal	7.062	7.062	7.062	7.062
Voorne aan Zee	7.062	7.062	7.062	7.062
Voorschoten	7.062	7.062	7.062	7.062
Voorst	7.062	7.062	7.062	7.062
Vught	7.062	7.062	7.062	7.062
Waadhoeke	7.062	7.062	7.062	7.062
Waalre	7.062	7.062	7.062	7.062
Waalwijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Waddinxveen	7.062	7.062	7.062	7.062
Wageningen	7.062	7.062	7.062	7.062
Wassenaar	7.062	7.062	7.062	7.062
Waterland	7.062	7.062	7.062	7.062
Weert	7.062	7.062	7.062	7.062
West Betuwe	7.062	7.062	7.062	7.062
West Maas en Waal	7.062	7.062	7.062	7.062
Westerkwartier	7.062	7.062	7.062	7.062
Westerveld	7.062	7.062	7.062	7.062

Decentralisatie-uitkering Veilig wonen				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Westervoort	7.062	7.062	7.062	7.062
Westerwolde	7.062	7.062	7.062	7.062
Westland	7.062	7.062	7.062	7.062
Weststellingwerf	7.062	7.062	7.062	7.062
Wierden	7.062	7.062	7.062	7.062
Wijchen	7.062	7.062	7.062	7.062
Wijdemeren	7.062	7.062	7.062	7.062
Wijk bij Duurstede	7.062	7.062	7.062	7.062
Winterswijk	7.062	7.062	7.062	7.062
Woensdrecht	7.062	7.062	7.062	7.062
Woerden	7.062	7.062	7.062	7.062
Wormerland	7.062	7.062	7.062	7.062
Woudenberg	7.062	7.062	7.062	7.062
Zaanstad	7.062	7.062	7.062	7.062
Zaltbommel	7.062	7.062	7.062	7.062
Zandvoort	7.062	7.062	7.062	7.062
Zeewolde	7.062	7.062	7.062	7.062
Zeist	7.062	7.062	7.062	7.062
Zevenaar	7.062	7.062	7.062	7.062
Zoetermeer	7.062	7.062	7.062	7.062
Zoeterwoude	7.062	7.062	7.062	7.062
Zuidplas	7.062	7.062	7.062	7.062
Zundert	7.062	7.062	7.062	7.062
Zutphen	7.062	7.062	7.062	7.062
Zwartewaterland	7.062	7.062	7.062	7.062
Zwijndrecht	7.062	7.062	7.062	7.062
Zwolle	7.062	7.062	7.062	7.062
Totaal	2.415.204	2.415.204	2.415.204	2.415.204

3.2-11 Decentralisatie-uitkering Versterken arbeidsmarktregio's

Decentralisatie-uitkering Versterking arbeidsmarktregio's	
Gemeente	Bedrag 2024 en verder
Alkmaar	400.077
Amersfoort	400.077
Amsterdam	400.077
Apeldoorn	400.077
Arnhem	400.077
Breda	400.077
Doetinchem	400.077
Dordrecht	400.077
Ede	400.077
Eindhoven	400.077
Emmen	400.077
Enschede	400.077
Goes	400.077
Gorinchem	400.077
Gouda	400.077
Groningen	400.077
Haarlem	400.077
Heerlen	400.077
Helmond	400.077
Hilversum	400.077
Leeuwarden	400.077
Leiden	400.077
Lelystad	400.077
Nijmegen	400.077
Roermond	400.077
Rotterdam	400.077
's-Gravenhage	400.077
's-Hertogenbosch	989.664
Tiel	400.077
Tilburg	400.077
Utrecht	400.077
Venlo	400.077
Zaanstad	400.077
Zoetermeer	400.077
Zwolle	400.077
Totaal	14.592.282

3.2-12 Decentralisatie-uitkering Regionale doelgroepen specifieke aanpak

Decentralisatie-uitkering Regionale doelgroepen specifieke aanpak	
Gemeente	Bedrag 2023
Alkmaar	68.329
Amersfoort	68.329
Amsterdam	68.329
Apeldoorn	68.329
Arnhem	68.329
Breda	68.329
Doetinchem	68.329
Dordrecht	68.329
Ede	68.329
Eindhoven	68.329
Emmen	68.329
Enschede	68.329
Goes	68.329
Gorinchem	68.329
Gouda	68.329
Groningen	68.329
Haarlem	68.329
Heerlen	68.329
Helmond	68.329
Hilversum	68.329
Leeuwarden	68.329
Leiden	68.329
Lelystad	68.329
Nijmegen	68.329
Roermond	68.329
Rotterdam	68.329
's-Gravenhage	68.329
's-Hertogenbosch	68.329
Tiel	68.329
Tilburg	68.329
Utrecht	68.329
Venlo	68.329
Zaanstad	68.329
Zoetermeer	68.329
Zwolle	68.329
Totaal	2.391.515

3.2-13 Decentralisatie-uitkering Verkeersveiligheid

Decentralisatie-uitkering Verkeersveiligheid	
Gemeente	Bedrag 2023 en verder
Alkmaar	5.610
Almelo	2.404
Amsterdam	15.228
Capelle aan den IJssel	4.809
Diemen	3.206
Eindhoven	3.206
Enschede	6.412
Groningen	7.213
Helmond	2.404
Nijmegen	1.603
Rotterdam	30.456
's-Gravenhage	4.007
Tilburg	4.007
Utrecht	4.809
Totaal	95.374

3.2-14 Decentralisatie-uitkering Veilige steden

Decentralisatie-uitkering Veilige steden				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Almelo	30.000	30.000	30.000	30.000
Almere	30.000	30.000	30.000	30.000
Amsterdam	50.000	50.000	50.000	50.000
Arnhem	30.000	30.000	30.000	30.000
Dordrecht	30.000	30.000	30.000	30.000
Enschede	30.000	30.000	30.000	30.000
Groningen	30.000	30.000	30.000	30.000
's-Gravenhage	50.000	50.000	50.000	50.000
Utrecht	50.000	50.000	50.000	50.000
Zaansad	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	360.000	360.000	360.000	360.000

3.2-15 Decentralisatie-uitkering LHBTI-beleid Regenboogsteden

Decentralisatie-uitkering LHBTI-beleid Regenboogsteden				
Gemeente	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Amstelveen	18.700	18.700	18.700	18.700
Breda	20.000	20.000	20.000	20.000
Dordrecht	20.000	20.000	20.000	20.000
Ede	20.000	20.000	20.000	20.000
Eindhoven	20.000	20.000	20.000	20.000
Enschede	20.000	20.000	20.000	20.000
Goes	20.000	20.000	20.000	20.000
Gouda	20.000	20.000	20.000	20.000
Groningen	20.000	20.000	20.000	20.000
Haarlemmermeer	20.000	20.000	20.000	20.000
Heerlen	20.000	20.000	20.000	20.000
Helmond	20.000	20.000	20.000	20.000
Hengelo	20.000	20.000	20.000	20.000
Hilversum	20.000	20.000	20.000	20.000
Hoorn	20.000	20.000	20.000	20.000
Leidschendam-Voorburg	20.000	20.000	20.000	20.000
Lelystad	20.000	20.000	20.000	20.000
Middelburg	20.000	20.000	20.000	20.000
Nijmegen	20.000	20.000	20.000	20.000
Nissewaard	20.000	20.000	20.000	20.000
Oss	20.000	20.000	20.000	20.000
Roermond	20.000	20.000	20.000	20.000
Roosendaal	20.000	20.000	20.000	20.000
Rotterdam	50.000	50.000	50.000	50.000
's-Gravenhage	50.000	50.000	50.000	50.000
Sittard-Geleen	20.000	20.000	20.000	20.000
Velsen	20.000	20.000	20.000	20.000
Venlo	20.000	20.000	20.000	20.000
Zaanstad	20.000	20.000	20.000	20.000
Zoetermeer	20.000	20.000	20.000	20.000
Zwolle	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal	678.700	678.700	678.700	678.700

4.4 Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang

Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang		
Gemeente	Bedrag 2022	Bedrag 2023
Alkmaar	3.858.664	3.597.871
Almelo	3.218.745	3.018.261
Almere	9.134.380	8.580.906
Amersfoort	4.718.814	4.383.662
Amsterdam	73.284.005	64.893.204
Apeldoorn	4.514.506	4.230.876
Arnhem	9.135.131	8.477.724
Assen	4.904.945	4.623.130
Bergen op Zoom	3.216.189	3.051.283
Breda	6.650.111	6.204.361
Delft	2.766.625	2.653.716
Den Helder	1.925.687	1.786.882
Deventer	4.111.565	3.845.636
Doetinchem	4.058.217	3.913.503
Dordrecht	5.763.708	5.427.247
Ede	3.752.276	3.631.978
Eindhoven	12.247.864	11.610.051
Emmen	3.384.159	3.200.999
Enschede	9.692.176	9.038.842
Gouda	2.321.313	2.178.246
Groningen	18.932.097	17.593.234
Haarlem	8.129.986	7.745.734
Heerlen	6.327.003	5.846.853
Helmond	3.202.923	3.042.290
Hilversum	2.408.938	2.287.298
Hoorn	2.454.460	2.259.991
Leeuwarden	15.327.987	14.758.097
Leiden	8.378.042	8.042.702
Maastricht	6.538.489	6.057.283
Nijmegen	11.034.376	10.431.739
Nissewaard	2.834.267	2.639.974
Oss	3.375.879	3.183.745
Purmerend	1.610.691	1.499.859
Rotterdam	47.003.426	40.912.356
's-Gravenhage	34.171.881	29.810.221
's-Hertogenbosch	5.479.214	5.177.801
Tilburg	9.126.932	8.885.938
Utrecht	27.619.988	25.858.716
Venlo	8.677.086	8.199.426
Vlaardingen	2.500.793	2.271.543
Vlissingen	7.010.395	6.990.649
Zaanstad	2.772.180	2.548.339
Zwolle	10.811.236	10.665.180
Totaal	418.387.349	385.057.346

4.7 Decentralisatie-uitkering Aanpak Laaggeletterdheid

Decentralisatie-uitkering Aanpak laaggeletterdheid	
Gemeente	Bedrag 2024
Almere	209.102
Amersfoort	158.461
Amsterdam	521.777
Apeldoorn	209.407
Arnhem	193.490
Breda	231.951
Doetinchem	145.493
Dordrecht	166.099
Ede	151.666
Eindhoven	207.521
Emmen	149.573
Enschede	227.505
Goes	177.693
Gorinchem	124.986
Gouda	142.732
Groningen	249.703
Haarlem	173.174
Heerlen	224.564
Helmond	146.222
Hilversum	141.457
Leeuwarden	220.610
Leiden	190.119
Nijmegen	167.233
Roermond	142.145
Rotterdam	550.185
's-Gravenhage	378.014
's-Hertogenbosch	201.908
Tiel	140.518
Tilburg	195.306
Utrecht	270.060
Venlo	150.637
Zaanstad	176.222
Zoetermeer	174.997
Zwolle	178.695
Totaal	7.300.000

Deze brochure is een uitgave van:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BFR/Bekostiging Binnenlands Bestuur
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

September 2023

Raadsvoorstel: Z/23/746888/D-887185
Onderwerp: Maandwijziging raad 9 november 2023

Datum: 6 november 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O:
B&A / Raadsvergadering: 9 november 2023
Opsteller: Schellingerhout, Marianne
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:
Maandwijziging raad 9 november 2023
Voorstel:
Wij stellen u voor: <ul style="list-style-type: none">– de financiële consequenties van de voorstellen op deze agenda te verwerken in een begrotingswijziging.
Aanleiding:
Op de raadsagenda voor deze vergadering staan de volgende punten opgenomen die consequenties hebben voor de begroting 2023 en 2024: <ul style="list-style-type: none">– Investerings in balans en uitvoering geven aan motie 363 "Besturen is keuzes maken met openvizier"(D-885335).– Toekomstvisie Caribabad (D-885751)– Septembercirculaire 2023 (D-882554)
Beoogd effect:
In de begroting de financiële consequenties van de raadsvoorstellen in deze vergadering te verwerken en het actueel houden van de begroting en budgetinformatie.
Argumenten:
N.v.t.
Risico's:
N.v.t.
Financiën:
Zie begrotingswijziging.
Participatie:
N.v.t.
Communicatie:
N.v.t.
Duurzaamheid:
N.v.t.
Vervolgproces:
N.v.t.
Bijlagen:

1. Maandwijziging raad 9 november 2023

Namens burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de wethouder Financiën,

M. Molengraaf

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 6 november 2023

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

- de financiële consequenties van de voorstellen op deze agenda te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 9 november 2023

Griffier,

Voorzitter,

Bijlage 1: maandwijziging raad 9 november 2023

Onderwerp	Programma	2023			2024			2025			2026			2027		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Stukken op de raadsagenda van 9 november 2023 Investerings in balans en uitvoering geven aan motie 363 "Besturen is keuzes maken met open vizier"(D-885335)	3. Verkeer en Vervoer	2.092		-2.092 N	34		-34 N	35		-35 N	-19		19 V	-1.908		1.908 V
	3. Verkeer en Vervoer,algemene reserve tbv prog 3		2.092	2.092 V			0			0			0			0
	3. Verkeer en Vervoer, reserve risico bijdrage station Papland		1.800	1.800 V			0			0			0		-1.800	-1.800 N
	3. Verkeer en Vervoer, afschrijvingsreserve infra halte Papland		600	600 V			0			0			0			0
	3. Verkeer en Vervoer, afschrijvingsreserve mobiliteit			0			0		2.235	2.235 V			0			0
	3. Verkeer en Vervoer, afschrijvingsreserve Banneweg fase 2		1.920	1.920 V			0			0			0		-48	-48 N
	3. Verkeer en Vervoer, afschrijvingsreserve Caribabad prog 3	4.320		-4.320 N			0	2.235		-2.235 N			0			0
	6. Sport, cultuur en recreatie			0			0	-22		22 V	-22		22 V	-69		69 V
	6. Sport, cultuur en recreatie, afschrijvingsreserve Caribabad	150		-150 N			0			0			0			0
	6. Sport, cultuur en recreatie, afschrijvingsreserve chloor -en zuurvast		150	150 V			0		-10	-10 N		-10	-10 N		-10	-10 N
	Algemene Dekkingsmiddelen			0	16		-16 N	12		-12 N	-16		16 V	-41		41 V
		6.562	6.562	0	50	0	-50 N	2.260	2.225	-35 N	-57	-10	47 V	-2.018	-1.858	160 V
Toekomstvisie Caribabad (D-885751)	6. Sport, cultuur en recreatie										164		-164 N	419		-419 N
	6. Sport, cultuur en recreatie, afschrijvingsreserve Caribabad							2.700		-2.700 N			0			0
	Algemene Dekkingsmiddelen										-164		164 V	-419		419 V
Septemercirculaire 2023 (D-882554)		0	0	0	0	0	0	2.700	0	-2.700 N	0	0	0	0	0	0
	2. Veiligheid	7		-7 N	7		-7 N	7		-7 N	7		-7 N	0		0
	5. Onderwijs	68		-68 N	162		-162 N	0		0	0		0	0		0
	7. Sociaal Domein	201		-201 N	439		-439 N	269		-269 N	195		-195 N	202		-202 N
	8. Duurzaamheid			0	160		-160 N	160		-160 N	160		-160 N	160		-160 N
	9. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	3		-3 N	3		-3 N	3		-3 N	3		-3 N	3		-3 N
	Algemene Dekkingsmiddelen		27	27 V		771	771 V		439	439 V		365	365 V		365	365 V
		279	27	-252 N	771	771	0	439	439	0	365	365	0	365	365	0
Totaal		6.841	6.589	-252 N	821	771	-50 N	5.399	2.664	-2.735 N	308	355	47 V	-1.653	-1.493	160 V

	2023	2024	2025	2026	2027
Actueel begrotingssaldo, 2024 na eerste wijziging (het actuele begrotingssaldo wordt aan het einde van het jaar verrekend met de algemene reserve)	-559 N	104 V	3.359 V	-1.243 N	-706 N
Raad 9 november 2023	-252 N	-50 N	-2.735 N	47 V	160 V
Actueel begrotingssaldo	-811 N	54 V	624 V	-1.196 N	-546 N

Investerings																
Onderwerp	Programma	2023			2024			2025			2026			2027		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Raadsvoorstel investeringen																
Uitbreiding parkeergarage Kweeklust	3. Verkeer en Vervoer	-600		600 V			0									
Krediet Gorinchem-Noord	3. Verkeer en Vervoer	-6.582	1.024	7.606 V			0									
Mobiliteit 2024	3. Verkeer en Vervoer			0	-2.235		2.235 V									
Herinrichting Banneweg fase 2 infra	3. Verkeer en Vervoer	-1.920		1.920 V			0									
Caribabad zout- en chloorvat	6. Sport, cultuur en recreatie	-150		150 V			0									
Toekomstvisie Caribabad (D-885751)																
Nieuwbouw Caribabad	6. Sport, cultuur en recreatie							4.676		-4.676 N	7.307		-7.307 N	7.417		-7.417 N

Raadsvoorstel: Z/23/746888/D-887174
Onderwerp: 1e Begrotingswijziging 2024

Datum: 6 november 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O:
B&A / Raadsvergadering: 9 november 2023
Opsteller: Schellingerhout, Marianne
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:
1 ^e Begrotingswijziging 2024
Voorstel:
Wij stellen u voor: de financiële consequenties van de wijzigingsvoorstellen zoals gemeld op pagina 4 van de begroting 2024 te verwerken in een begrotingswijziging.
Aanleiding:
Er is voor gekozen tot een bepaald moment de begroting cijfermatig te wijzigen. Wijzigingsvoorstellen na dit moment zijn toegevoegd aan de financiële inleiding van de begroting.
Beoogd effect:
In de meerjarenbegroting 2024 de effecten van de wijzigingsvoorstellen te verwerken.
Argumenten:
N.v.t.
Risico's:
N.v.t.
Financiën:
Zie begrotingswijziging.
Participatie:
N.v.t.
Communicatie:
N.v.t.
Duurzaamheid:
N.v.t.
Vervolgproces:
N.v.t.
Bijlagen:
1. 1e Begrotingswijziging 2024

Namens burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de wethouder Financiën,

M. Molengraaf

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 6 november 2023

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

de financiële consequenties van de wijzigingsvoorstellen zoals gemeld op pagina 4 van de begroting 2024 te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 9 november 2023

Griffier,

Voorzitter,

Biilage 1: 1e begrotingswijziging 2024

Onderwerp	Programma	2023			2024			2025			2026			2027		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Begroting 2024 (D-882922)	1. Bestuur en ondersteuning				-110	17	127 V	-110	17	127 V	-110	17	127 V	-110	17	127 V
	2. Veiligheid				217	1	-216 N	217	5	-212 N	217	10	-207 N	217	10	-207 N
	3. Verkeer en Vervoer				-64	67	131 V	-64	67	131 V	-64	67	131 V	-64	67	131 V
	4. Economie				50	175	125 V	50	300	250 V	50	300	250 V	50	300	250 V
	5. Onderwijs				-7		7 V	-7		7 V	-7		7 V	-7		7 V
	6. Sport, cultuur en recreatie				-52		52 V	-52		52 V	-52		52 V	-5		5 V
	7. Sociaal Domein						0	250		-250 N			0			0
	8. Duurzaamheid				-46		46 V	-46		46 V	-46		46 V	-46		46 V
	Algemene Dekkingsmiddelen				400	761	361 V	1.050	753	-297 N	1.200	689	-511 N	1.350	2.048	698 V
	Overhead				-10		10 V	-10		10 V	-10		10 V	-10		10 V
		0	0	0	378	1.021	643 V	1.278	1.142	-136 N	1.178	1.083	-95 N	1.375	2.442	1.067 V
Totaal		0	0	0	378	1.021	643 V	1.278	1.142	-136 N	1.178	1.083	-95 N	1.375	2.442	1.067 V

	2023	2024	2025	2026	2027
Actueel begrotingssaldo <small>(het actuele begrotingssaldo wordt aan het einde van het jaar verrekend met de algemene reserve)</small>	-559 N	-539 N	3.495 V	-1.148 N	-1.773 N
Raad 9 november 2023, na 1e begrotingswijziging 2024	0	643 V	-136 N	-95 N	1.067 V
Actueel begrotingssaldo	-559 N	104 V	3.359 V	-1.243 N	-706 N

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergadering. In de vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indienen.

MOTIE

Datum vergadering	2 november 2023
Nummer motie	
Indiener(s)	Gülsen Metz, Paulien de Groot, Niels van Santen en Everdien Hamann
Titel	Meer tijd voor de feestdagen

MOTIE

- Verruim eenmalig voor ondernemers en bedrijven de toegestane openingstijden op zondag 24 december 2023 en 31 december 2023 van 12:00 tot 17:00 naar 09:00 tot 17:00.
- Onderzoek hoe deze uitzondering structureel opgenomen kan worden binnen de 'Verordening winkeltijden gemeente Gorinchem' en wijzig dit bij de vernieuwde versie.

MOTIVATIE

Traditiegetrouw is de laatste dag voor de feestdagen (lees kerst en oud & nieuw) een zeer drukke dag voor onder andere ondernemers en bedrijven in levensmiddelen.

Doordat de feestdagen op maandag vallen zullen naar verwachting deze drukke dagen plaatsvinden op zondag waarbij de toegestane openingstijden zijn beperkt van 12:00 tot 17:00. Hierdoor zal de drukte volledig plaatsvinden in de middag wat mogelijk anderszins voor problemen kan gaan zorgen.

Om deze enorme piek in de middag te voorkomen stellen wij voor om de toegestane openingstijden (voor alle ondernemers) op deze dagen eenmalig aan te passen van 12:00 tot 17:00 naar 09:00 tot 17:00. Hiermee zal de drukte zich spreiden over de gehele dag en zal dit voor minder problemen zorgen bij ondernemers en winkelend publiek.

ONDERTEKENING

Gülsen Metz (Stadsbelang)
Paulien de Groot (PvdA)
Niels van Santen (VVD)
Everdien Hamann (Gorcum Actief)

MOTIE

Datum vergadering: 9 november 2023
Nummer motie:
Indiener(s): Gulsen Metz, Wendy Alba Heijdenrijk, Thérèse van 't Westende
mede ingediend door Evelien de Munnik
Titel: Samen is leuker

MOTIE

Ondergetekenden stellen voor:

1. Om als bestuur (dagelijks en algemeen) een raadsdiner te organiseren voor Gorcummers met een klein netwerk
2. Raadsleden, collegeleden, fractieassistenten, griffiemedewerkers te vragen de bediening op zich te nemen
3. Hen te vragen om een eigen bijdrage
4. De resterende kosten 50/50 te verdelen tussen het raadsbudget en het sociaal-domeinbudget waarbij het totale bedrag € 3000 niet overschrijdt

MOTIVATIE

Dit gebaar past bij de uitgangspunten van het Sociaal Domein

Onderdeel daarvan is 'Betrokken Gorinchem' daarin staat dat we willen bereiken dat Gorcummers meer naar elkaar omzien en dat we de zorg en ondersteuning van kwetsbare inwoners willen garanderen. Dit initiatief past daarbij. Het laat bovendien zien dat het bestuur van de gemeente Gorinchem een betrokken bestuur is.

Hiermee geven we aandacht aan een kwetsbare groep

Ook in Gorinchem wonen mensen met weinig contacten buitenshuis. En zulke contacten zijn juist zo belangrijk voor het welbevinden. De kerstdagen en de dagen daaromheen staan in het teken van saamhorigheid. Een uitstekend moment om juist nu iets te doen voor deze inwoners.

Door zelf te bedienen, de financiële bijdragen en het budget krijgen we de begroting sluitend

Inmiddels hebben veel bedrijven uit Gorinchem toegezegd een bijdrage te willen leveren. Dat doen ze in natura of door een bedrag te schenken. Die sympathieke sponsoring is nog net niet voldoende. Vandaar het verzoek om een extra financiële injectie.

In het sociaal-domeinbudget is nog ruimte

In het sociaal-domein is nog wel wat geld te vinden. De budgetten die dit jaar niet worden opgemaakt, vloeien terug naar het Rijk.

ONDERTEKENING

GULSEN METZ
WENDY ALBA HEIJDENRIJK
THERESE VAN 'T WESTEINDE
EVELIEN DE MUNNIK

BIJLAGE 1: OPZET KERSTDINER

Hoe is dit plan ontstaan

De burgemeester nodigt ieder jaar de raadsleden, fractieassistenten, collegeleden en griffiemedewerkers uit voor een gezamenlijk kerstdiner. Tijdens het laatste diner is het idee ontstaan om voor een groep inwoners ook een kerstdiner te organiseren. Met dat idee zijn we aan de slag gegaan.

Wat houdt het kerstdiner in

We organiseren een diner voor ongeveer 150 inwoners bij de voetbalvereniging S.V.W. Die inwoners komen weinig in contact met anderen. Naast een mooie avond heeft dit kerstdiner nog twee doelen. Mensen komen in contact met anderen en de doelgroep maakt kennis met initiatieven die er al zijn voor hen in de stad. Die initiatieven maken we op verschillende manieren zichtbaar; als placemat op de tafel, in een goodybag en in gesprekken met raads- en collegeleden.

Hoe bepalen we doelgroep

Ongeveer 200 mensen ontvangen daarvoor een uitnodiging. Die uitnodigingen worden persoonlijk aangeboden door een aantal organisaties die de doelgroep persoonlijk kent. Denk daarbij onder andere aan de Zonnebloem, Leger des Heils, de Klussendienst en Rivas. Op basis van de uitnodiging melden genodigden zich aan. Zo weten we precies wie we kunnen verwachten.

Hoe zijn de kosten geregeld

In totaal hebben we de kosten begroot op € 5.757. Vanuit sponsorgelden krijgen we daar ongeveer de helft van. Dat betekent dat we de helft van de kosten op een andere manier moeten vergaren.

Wat vragen we van u

U bent de smeerolie tijdens deze avond. U houdt gesprekken gaande, brengt mensen met elkaar in contact, onderzoekt wat mensen nodig hebben en hoe de gemeente hen kan helpen. Daarnaast is uw hulp vooral praktisch. U bedient de gasten, en ruimt af.

BIJLAGE 2: DRAAIBOEK OP HOOFDLIJNEN

Draaiboek op hoofdlijnen	
16:30 uur	Inloop <ul style="list-style-type: none">- Ontvangst met een glaasje alcoholvrije bubbels- Muzikale omlijsting door de Zangwerkplaats- Kerstman, kerstvrouw en de elfjes
17:00 uur	Aan tafel - welkom door organisatie
17:15 uur	Uitserveren voorgerecht
17:45 uur	1e optreden - door de Oekraïense pianiste
18:00 uur	Uitserveren hoofdgerecht
18:30 uur	Kerstverhaal door Reinie
19:00 uur	Uitserveren nagerecht
19:30 uur	2e optreden - door de Zangwerkplaats
19:45 uur	Uitserveren kopje koffie / thee met lekkers Van der Grijn / Oh la la chocola
20:00 uur	Naar huis
20:15 uur	Einde